

Službeno glasilo

GRADA KNINA

GODINA 2026.

28. travanj 2026.

BROJ 4

SADRŽAJ

I. GRADSKO VIJEĆE

1. ODLUKA o usvajanju Plana upravljanja destinacijom Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice za razdoblje 2025. – 2029. 2
2. ODLUKA o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora 3
3. ZAKLJUČAK o usvajanju Izvješća o radu gradonačelnika Grada Knina za razdoblje srpanj-prosinac 2025. godine 19
4. ZAKLJUČAK o davanju suglasnosti na Prijedlog Odluke o upisu djece u Dječji vrtić CVRČAK Knin za pedagošku godinu 2026./2027. 40

I. GRADSKO VIJEĆE

1.

Na temelju članka 35. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi („Narodne novine“ broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12 19/13, 137/15, 123/17, 98/19 i 144/20), članka 25. Zakona o turizmu („Narodne novine“ broj 156/23), članka 5. Pravilnika o metodologiji izrade Plana upravljanja destinacijom i članka 35. Statuta Grada Knina („Službeno glasilo Grada Knina“ broj 3/21, 13/23 i 16/23), Gradsko vijeće Grada Knina na 11. sjednici, održanoj 27. travnja 2026. godine, donosi

ODLUKU O USVAJANJU PLANA UPRAVLJANJA DESTINACIJOM GRADA SKRADINA, KNINA, DRNIŠA I OPĆINE BILICE ZA RAZDOBLJE 2025. – 2029.

Članak 1.

Ovom Odlukom usvaja se Plan upravljanja destinacijom Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice za razdoblje 2025. – 2029.

Plan upravljanja destinacijom određuje smjer razvoja destinacije u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima.

Članak 2.

Plan iz članka 1. ove Odluke sastavni je dio ove Odluke i bit će objavljen na mrežnim stranicama Grada Knina i Turističke zajednice Grada Knina.

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenom glasilu Grada Knina“.

KLASA: 334-01/26-01/01
URBROJ: 2182-10-01-26-3
Knin, 27. travnja 2026.

PREDSJEDNIK
Dario Škegro, bacc.ing.mech.

2.

Na temelju članka 6. stavka 2. i članka 42. stavka 2. Zakona o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora ("Narodne novine", broj 125/11, 64/15, 112/18 i 123/24), članka 35. Zakona o lokalnoj i područnoj (regionalnoj) samoupravi ("Narodne novine", broj 33/01, 60/01, 129/05, 109/07, 125/08, 36/09, 150/11, 144/12, 19/13, 137/15, 123/17, 98/19 i 144/20) i članka 35. Statuta Grada Knina („Službeno glasilo Grada Knina“ broj 3/21, 13/23 i 16/23), Gradsko vijeće Grada Knina na 11. sjednici, održanoj 27. travnja 2026., donosi

O D L U K U

o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora

I. OPĆE ODREDBE

Članak 1.

Ovom Odlukom uređuje se zasnivanje i prestanak zakupa poslovnog prostora te međusobna prava i obveze zakupodavca i zakupnika za poslovne prostore u vlasništvu ili suvlasništvu Grada Knina (dalje u tekstu: Grad).

Ovom Odlukom uređuje se i prodaja poslovnog prostora koji je vlasništvo Grada sadašnjem zakupniku.

Pod kupoprodajom poslovnog prostora iz stavka 2. ovog članka podrazumijeva se i prodaja suvlasničkog dijela na određenom poslovnom prostoru.

Predmetom kupoprodaje po odredbama ove Odluke mogu biti i poslovni prostori iz stavka 2. ovog članka, koji u smislu zakona kojim se uređuje zaštita i očuvanje kulturnih dobara imaju svojstvo kulturnog dobra, pod uvjetima propisanim u tom zakonu.

Odredbe ove Odluke primjenjuju se i na zakup poslovnog prostora koji je još uvijek upisan u zemljišnim knjigama kao društveno vlasništvo na kojem Grad ima pravo raspolaganja ili korištenja te na poslovni prostor za koji se vodi postupak na temelju zakona kojim se uređuje naknada za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine, do pravomoćnog okončanja tog postupka.

Odredbe ove Odluke ne primjenjuju se na slučajeve privremenog korištenja poslovnog prostora ili dijela poslovnog prostora radi održavanja sajмова, priredaba, predavanja, savjetovanja, ili u druge slične svrhe, a čije korištenje ne traje duže od 30 dana, odnosno čije korištenje ne traje duže od šest mjeseci ako se prostor koristi u svrhe skladištenja i čuvanja robe.

Izrazi koji se koriste u ovoj Odluci, a imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod.

Članak 2.

Poslovnim prostorom u smislu ove Odluke smatraju se poslovna zgrada, poslovna prostorija, garaža i garažno mjesto.

Poslovnom zgradom smatra se zgrada namijenjena obavljanju poslovne djelatnosti ako se pretežitim dijelom i koristi u tu svrhu.

Poslovnom prostorijom smatra se jedna ili više prostorija u poslovnoj ili stambenoj zgradi namijenjena obavljanju poslovne djelatnosti koja, u pravilu, čini samostalnu uporabnu cjelinu i ima zaseban glavni ulaz.

Garaža je prostor za smještaj vozila.

Garažno mjesto je prostor za smještaj vozila u garaži.

Sadašnjim zakupnikom u smislu članka 47. ove Odluke smatra se zakupnik poslovnog prostora koji ima sklopljen ugovor o zakupu i koji obavlja u tom prostoru dopuštenu djelatnost, ako taj prostor koristi bez prekida u trajanju od najmanje pet godina.

Proračunskim korisnicima Grada, ustanovama kojima je osnivač Grad, Republika Hrvatska i jedinica lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave, poslovni prostor u vlasništvu Grada može se dati na uporabu bez naknade, što će se regulirati ugovorom.

II. ZASNIVANJE ZAKUPA

Članak 3.

Zakup poslovnoga prostora zasniva se ugovorom o zakupu.

Ugovor o zakupu poslovnoga prostora (dalje u tekstu: ugovor o zakupu) Grad ne može sklopiti s fizičkom ili pravnom osobom koja ima dospjelu nepodmirenu obvezu prema državnom proračunu i Gradu, osim ako je sukladno posebnim propisima odobrena odgoda plaćanja navedenih obveza, pod uvjetom da se fizička ili pravna osoba pridržava rokova plaćanja.

Ugovor o zakupu mora biti sastavljen u pisanom obliku i potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku.

Ugovor o zakupu sklopljen protivno odredbi stavka 2. i 3. ovoga članka ništetan je.

Članak 4.

Gradsko vijeće može svojom odlukom propisati da se poslovni prostor u zgradama u vlasništvu ili suvlasništvu Grada koje se nalaze u određenim ulicama, dijelovima ulica ili na određenim trgovima može koristiti za obavljanje samo određenih djelatnosti.

Ukoliko se radi o tradicijskim ili deficitarnim zanimanjima, Gradsko vijeće će prije donošenja odluke iz stavka 1. ovoga članka pribaviti mišljenje udruženja obrtnika ili područne obrtničke komore.

Ako zakupnik, s kojim je sklopljen ugovor o zakupu poslovnoga prostora, promijeni namjenu poslovnoga prostora utvrđenu odlukom iz stavka 1. ovoga članka, ugovor o zakupu raskida se po sili zakona.

Ukoliko dođe do raskida ugovora o zakupu sukladno stavku 3. ovoga članka, Grad raspisuje novi javni natječaj za davanje u zakup poslovnoga prostora. Raniji zakupnik, koji sudjeluje na novom javnom natječaju, nema prvenstveno pravo na sklapanje ugovora o zakupu.

Članak 5.

Poslovni prostor u vlasništvu ili suvlasništvu Grada daje se u zakup javnim natječajem prikupljanjem pisanih ponuda.

Poslovni prostor daje se u zakup na određeno vrijeme, u trajanju najduže do 5 (pet) godina.

Iznimno od odredbe stavka 2. ovog članka, u slučaju potrebnih znatnih ulaganja u poslovni prostor, isti se može dati u zakup na duži rok, ali ne duži od 10 godina.

Poslovni prostor iz članka 1. stavka 5. ove Odluke daje se u zakup do pravomoćnog okončanja postupka koji se vodi na temelju zakona kojim se uređuje naknada za imovinu oduzetu za vrijeme jugoslavenske komunističke vladavine.

Članak 6.

Iznimno od odredbe članka 5. stavka 1. ove Odluke, ugovor o zakupu poslovnoga prostora sklapa se bez javnog natječaja kada ga sklapaju međusobno Republika Hrvatska, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, pravne osobe u isključivom vlasništvu Republike Hrvatske, pravne osobe u isključivom vlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave, ako je to u interesu i cilju općeg, gospodarskog i socijalnog napretka njezinih građana, a zakupnina se određuje sukladno kriterijima jedinice lokalne samouprave prema mjestu gdje se nekretnina nalazi i ovisno o djelatnosti koja će se u poslovnom prostoru obavljati.

Iznimno od odredbe članka 5. stavka 1. ove Odluke, a pod uvjetom da se ne radi o poslovnom prostoru kojim Grad ima namjeru raspolagati na drukčiji način, Grad može zakupniku poslovnoga

prostora koji u potpunosti ispunjava sve obveze iz ugovora o zakupu i koji obavlja dopuštenu djelatnost u tom prostoru, najkasnije 60 dana prije isteka roka na koji je ugovor sklopljen, ponuditi sklapanje novog ugovora o zakupu na određeno vrijeme od najduže deset godina, uz mogućnost produljenja za daljnjih najduže deset godina, u kojoj će ponudi iznos mjesečne zakupnine biti određen prema kriterijima jedinice lokalne samouprave s obzirom na djelatnost koju zakupnik obavlja, osim ako je tako određen iznos zakupnine niži od iznosa mjesečne zakupnine koju zakupnik plaća na temelju važećeg ugovora o zakupu, u kojem će se slučaju iznos mjesečne zakupnine odrediti kao u postojećem ugovoru o zakupu.

Iznimno od odredbe članka 5. stavka 1. ove Odluke, a pod uvjetom da se ne radi o poslovnom prostoru kojim Grad ima namjeru raspolagati na drukčiji način, Grad može zakupniku kojem je istekao ugovor o zakupu, a koji u potpunosti ispunjava sve obveze na temelju prijašnjeg ugovora o zakupu i koji obavlja dopuštenu djelatnost u tom prostoru te protiv kojega se ne vodi postupak radi ispražnjenja i predaje u posjed poslovnoga prostora, ponuditi sklapanje ugovora o zakupu na određeno vrijeme od najduže deset godina, uz mogućnost produljenja za daljnjih najduže deset godina, u kojoj će ponudi iznos mjesečne zakupnine biti određen prema kriterijima jedinice lokalne samouprave s obzirom na djelatnost koju zakupnik u prostoru obavlja, osim ako je tako određen iznos zakupnine niži od iznosa mjesečne zakupnine odnosno naknade koju zakupnik plaća na temelju prijašnjeg ugovora o zakupu, u kojem će se slučaju iznos mjesečne zakupnine odrediti kao u prijašnjem ugovoru o zakupu odnosno u visini zatečene naknade koju korisnik plaća.

Ako zakupnik iz stavaka 2. i 3. ovoga članka, u roku od 30 dana od dana primitka ponude iz stavaka 2. i 3. ovoga članka, ne dostavi Gradu pisani prihvrat ponude i ne preda posjed poslovnoga prostora, protiv zakupnika iz stavaka 2. i 3. ovoga članka pokrenut će se postupak radi ispražnjenja i predaje u posjed poslovnoga prostora.

Ako za vrijeme trajanja zakupa poslovnoga prostora iz stavaka 2. i 3. ovoga članka Grad izmijeni kriterije za određivanje visine zakupnine, visina zakupnine iz ugovora o zakupu uskladit će se sukladno izmijenjenim kriterijima Grada, počevši od prvog dana sljedećeg mjeseca koji slijedi nakon mjeseca u kojem je donesena odluka o izmjeni kriterija, i to samo ako je tako određen iznos mjesečne zakupnine veći od iznosa mjesečne zakupnine u postojećem ugovoru, a o čemu će se sklopiti dodatak ugovoru o zakupu.

Ako zakupnik odbije sklopiti dodatak ugovoru o zakupu iz stavka 5. ovoga članka, ugovor o zakupu će se raskinuti, a zakupnik nema pravo na naknadu štete zbog raskida.

Odredbe stavaka 2. i 3. ovoga članka ne primjenjuju se na ugovore o zakupu garaža i garažnih mjesta.

Ugovor o zakupu sklopljen protivno odredbama ovoga članka ništetan je.

Odredbe ovoga članka odnose se i na poslovni prostor koji je još uvijek upisan u zemljišnim knjigama kao društveno vlasništvo na kojem Grad i druge pravne osobe imaju pravo raspolaganja ili korištenja.

Odredbe ovoga članka na odgovarajući se način primjenjuju i na poslovne prostore u vlasništvu pravnih osoba u isključivom ili pretežitom vlasništvu Grada.

Članak 7.

Pod uvjetom da se ne radi o poslovnom prostoru kojim Grad ima namjeru raspolagati na drukčiji način, Grad može ponuditi sklapanje ugovora o zakupu na određeno vrijeme od pet godina neposrednom posjedniku poslovnoga prostora koji je, u trenutku kada je Grad pravomoćnim rješenjem ili drugim pravnim aktom utvrđen vlasnikom poslovnoga prostora, taj poslovni prostor koristio za obavljanje dopuštene djelatnosti i koji taj prostor koristi na temelju valjane pravne osnove odnosno ugovora o zakupu sklopljenog s prijašnjim vlasnikom ili zakupodavcem ili na temelju pravne osnove koja je otpala.

Neposrednom posjedniku iz stavka 1. ovoga članka ponudit će se sklapanje ugovora o zakupu ako podmiri sve dospjele obveze prema Gradu, kao vlasniku prostora, kao i sve režijske i druge dospjele obveze s osnova korištenja poslovnoga prostora, počevši od dana utvrđenja prava vlasništva u korist Grada.

Ako se protiv neposrednog posjednika iz stavka 1. ovoga članka vodi postupak radi naplate dugovanja s osnova neplaćene naknade za korištenje poslovnoga prostora ili radi iseljenja iz poslovnoga

prostora, ponudit će mu se sklapanje ugovora o zakupu ako sklopi sudsku ili izvansudsku nagodbu, ako jednokratno plati sva dugovanja dospjela do dana sklapanja ugovora o zakupu ili s Gradom sklopi sporazum o obročnoj otplati cjelokupnog dugovanja dospjelog do dana sklapanja ugovora o zakupu, i to na rok do najviše jednu godinu, te će se po sklapanju ugovora o zakupu povući tužba pod uvjetom da neposredni posjednik podmiri sve troškove postupka.

Neposrednom posjedniku iz stavaka 1. i 3. ovoga članka ponudit će se sklapanje ugovora o zakupu s iznosom mjesečne zakupnine određenim prema kriterijima Grada s obzirom na djelatnost koju neposredni posjednik u prostoru obavlja, osim ako je tako određen iznos zakupnine niži od iznosa mjesečne zakupnine koju je neposredni posjednik plaćao na temelju prijašnjeg ugovora o zakupu ili druge pravne osnove, u kojem će se slučaju iznos mjesečne zakupnine odrediti prema navedenoj pravnoj osnovi.

Naknada za korištenje iz stavka 2. ovoga članka odredit će se na način određen stavkom 4. ovoga članka.

Ako neposredni posjednik iz stavka 1. ovoga članka u roku od 30 dana od dana primitka ponude iz stavka 1. ovoga članka ne dostavi pisani prihvrat ponude nadležnom tijelu Grada i ne preda posjed poslovnoga prostora, protiv neposrednog posjednika pokrenut će se postupak radi ispražnjenja i predaje u posjed poslovnoga prostora.

III. JAVNI NATJEČAJ

Članak 8.

Uvjeti i postupak javnog natječaja za davanje u zakup poslovnih prostora određuju se u skladu sa ovom Odlukom.

Odluku o raspisivanju javnog natječaja donosi Gradonačelnik na prijedlog Povjerenstva.

Odlukom iz stavka 2. ovog članka, Gradonačelnik utvrđuje djelatnost koja se u poslovnom prostoru može obavljati, dužinu trajanja zakupa, kao i posebne uvjete ako se isti utvrđuju.

Gradonačelnik imenuje Povjerenstvo za provođenje postupka javnog natječaja za davanje u zakup poslovnih prostora (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) koje provodi postupak otvaranja pristiglih ponuda, utvrđuje ispunjavaju li ponuditelji sve uvjete iz javnog natječaja, sastavlja zapisnik o otvaranju ponuda koji potpisuju svi prisutni članovi Povjerenstva te predlaže odabir najpovoljnijeg ponuditelja odnosno neprihvatanje niti jedne ponude.

Povjerenstvo za provedbu javnog natječaja sastoji se od predsjednika i dva člana.

Članak 9.

Javni natječaj objavljuje se na oglasnoj ploči Grada i internet stranici Grada, u trajanju od najmanje 8 (osam) dana, a najduže 15 (petnaest) dana, računajući od dana objave na službenoj stranici Grada.

Članak 10.

Tekst javnog natječaja sadrži:

- podatke o poslovnom prostoru koji se daje u zakup (adresa, oznaka čestice zgrade, korisna površina),
- djelatnost koja se u poslovnom prostoru može obavljati,
- rok na koji se poslovni prostor daje u zakup,
- početni iznos zakupnine po m²,
- odredbu da se na ponuđeni iznos zakupnine obračunava porez na dodanu vrijednost,
- iznos jamčevine, broj računa na koji se uplaćuje i obvezu podnošenja dokaza o uplaćenju jamčevini,
- odredbu da se poslovni prostor daje u zakup u viđenom stanju, da ga je zakupnik dužan urediti i privesti ugovorenoj djelatnosti o vlastitom trošku bez prava potraživanja za utrošena sredstva,

- odredbu o tome tko ima pravo sudjelovanja na javnom natječaju,
- odredbu o tome tko se smatra najpovoljnijim ponuditeljem,
- odredbu o tome koje se ponude neće razmatrati,
- odredbu o nemogućnosti sudjelovanja pravne ili fizičke osobe koja nije podmirila sve svoje financijske obveze prema Gradu,
- odredbu o nemogućnosti sudjelovanja pravne ili fizičke osobe koja nije podmirila sva javna davanja o kojima službenu evidenciju vodi porezna uprava,
- odredbu da je zakupnik dužan započeti s obavljanjem djelatnosti najkasnije u roku od 60 dana od dana sklapanja ugovora o zakupu,
- popis dokumentacije koju je potrebno priložiti uz ponudu za sudjelovanje na javnom natječaju,
- rok do kojeg se može podnijeti pisana ponuda za sudjelovanje na javnom natječaju,
- naziv i adresu tijela kojem se pisana ponuda podnosi,
- datum i vrijeme kada se može izvršiti pregled poslovnog prostora,
- odredbu o pravu prvenstva po posebnim zakonima,
- odredbu o iznosima i sredstvima osiguranja plaćanja,
- odredbu da ako najpovoljniji ponuditelj odustane od ponude nakon otvaranja ponuda ili od sklapanja ugovora o zakupu, nema pravo na povrat uplaćene jamčevine,
- odredbu da se uplaćena jamčevina vraća ponuditeljima čija ponuda ne bude prihvaćena kao najpovoljnija,
- odredbu o mogućnosti poništenja ili djelomičnog poništenja javnog natječaja, bez obrazloženja prije isteka roka trajanja javnoga natječaja i nakon isteka, ali prije otvaranja pristiglih ponuda po javnom natječaju,
- odredbu o prihvaćanju povećanja iznosa zakupnine koje može uslijediti tijekom trajanja zakupa prema odlukama nadležnog tijela Grada,
- odredbu da je ponuditelj podnošenjem ponude izričito suglasan da Grad može prikupljati i dalje obrađivati u ponudi dostavljene podatke u svrhu provedbe postupka javnog natječaja, sukladno propisima koji uređuju zaštitu osobnih podataka,
- drugo, po potrebi.

Članak 11.

Pravo podnošenja pisane ponude za sudjelovanje na javnom natječaju imaju fizičke osobe koje imaju registriran obrt ili obavljaju samostalnu profesionalnu djelatnost te pravne osobe registrirane u Republici Hrvatskoj.

Sve druge fizičke osobe mogu sudjelovati u natječaju samo kod podnošenja ponuda za zakup garaža i garažnih mjesta.

Članak 12.

Pravo prednosti na sklapanje ugovora o zakupu poslovnoga prostora imaju osobe određene zakonom kojim se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji ako se te osobe u svojoj prijavi na natječaj za navedeni prostor pozovu na to pravo, ako ispunjavaju uvjete iz natječaja, uvjete iz ove Odluke te prihvate najviši ponuđeni iznos zakupnine.

Osobe iz stavka 1. ovog članka ne mogu ostvariti pravo prednosti ako su zakupnici drugog poslovnog prostora, neovisno po kojoj osnovi je ostvaren zakup.

Članak 13.

Ponuditelj je u pisanoj ponudi za sudjelovanje na javnom natječaju dužan navesti djelatnost koju će obavljati u poslovnom prostoru, sukladno djelatnostima koje su navedene u javnom natječaju, osim za garaže i garažna mjesta.

Djelatnost mora biti dopuštena sukladno važećim propisima i ponuditelj mora biti registriran za obavljanje iste djelatnosti u odgovarajućem registru.

Grad ne odgovara za ishođenje dozvola ili uvjerenja nadležnih tijela za obavljanje djelatnosti koju je ponuditelj naveo u svojoj ponudi.

Članak 14.

Sudionici javnog natječaja obvezni su uplatiti jamčevinu, u trostrukom iznosu početnog iznosa zakupnine za poslovni prostor koji je predmet javnog natječaja, uvećanog za iznos pripadajućeg poreza na dodanu vrijednost.

Uplaćena jamčevina vratit će se, u roku od 30 dana od donošenja odluke o odabiru najpovoljnijeg ponuditelja, sudionicima natječaja čije ponude nisu prihvaćene kao i sudioniku natječaja koji je odustao od svoje ponude pisanom obavijesti prije postupka otvaranja ponuda, dok se izabranom ponuditelju jamčevina zadržava i uračunava u iznos zakupnine.

Uplaćena jamčevina se ne vraća ako odabrani ponuditelj odustane od zaključenja ugovora o zakupu.

Članak 15.

Pisana ponuda se podnosi u roku navedenom u javnom natječaju, neposredno ili preporučenom pošiljkom u zatvorenoj omotnici na kojoj mora biti naznačeno:

"PONUDA ZA SUDJELOVANJE U JAVNOM NATJEČAJU ZA ZAKUP POSLOVNOG PROSTORA - NE OTVARATI".

U pisanoj ponudi ponuditelj mora navesti sljedeće:

- ime i prezime ponuditelja, naziv obrta, prebivalište/sjedište, osobni identifikacijski broj odnosno naziv pravne osobe, sjedište, osobni identifikacijski broj, adresu elektroničke pošte i kontakt broj,
- podatke o poslovnom prostoru za koji se dostavlja pisana ponuda,
- djelatnost koja će se u obavljati u poslovnom prostoru za koji se dostavlja pisana ponuda,
- ponuđeni iznos mjesečne zakupnine,
- broj računa ponuditelja s naznakom poslovne banke kod koje je isti otvoren, radi povrata jamčevine,
- potpis ponuditelja ili opunomoćenika ponuditelja.

Uz pisanu ponudu ponuditelj je dužan dostaviti sljedeću dokumentaciju:

- presliku osobne iskaznice (za fizičke osobe koje imaju registrirani obrt ili obavljaju samostalnu profesionalnu djelatnost),
- izvadak iz odgovarajućeg registra-ne stariji od 30 dana od dana raspisivanja natječaja (sudski/obrti registar ili drugi odgovarajući registar/upisnik) iz kojeg mora biti vidljivo da je ponuditelj ovlašten obavljati djelatnost koja će se obavljati u poslovnom prostoru za koji se natječe,
- potvrda o nepostojanju dugovanja prema Gradu iz svih osnova ne stariju od 30 dana od dana objave javnog natječaja,
- potvrda nadležne porezne uprave o stanju poreznog duga ponuditelja ne stariju od 30 dana od dana objave javnog natječaja,
- dokaz o izvršenoj uplati jamčevine,
- ukoliko se ponuditelj poziva na pravo prednosti iz zakona kojim se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, potvrdu nadležnog tijela ne stariju od tri mjeseca od dana objave javnog natječaja, kojom se dokazuje pravo prvenstva iz javnog natječaja odnosno status branitelja, u izvorniku ili preslici,
- ukoliko se ponuditelj poziva na pravo prednosti iz zakona kojim se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, koje ostvaruju članovi uže i šire obitelji smrtno stradalog hrvatskog branitelja iz Domovinskog rata ili djeca hrvatskih branitelja iz

Domovinskog rata, pored potvrde iz prethodne alineje, dokaz o srodstvu (rodni list ili drugu potvrdu nadležnog tijela) u izvorniku ili preslici ili elektronskom zapisu),

- ukoliko se ponuditelj poziva na pravo prednosti iz zakona kojim se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, koje ostvaruju braniteljske socijalno-radne zadruge za obavljanje registrirane djelatnosti koje su evidentirane u evidenciji braniteljskih socijalno –radnih zadruga koju vode nadležna ministarstva ili koje su korisnice poticaja nadležnog ministarstva, dužan je dostaviti potvrdu nadležnog ministarstva ne stariju od tri mjeseca od dana objave javnog natječaja, u izvorniku ili preslici,
- ukoliko se ponuditelj poziva na pravo prednosti iz zakona kojim se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji, ovjerenu izjavu da nije zakupnik drugog poslovnog prostora,
- druge dokaze u odnosu na posebne uvjete ukoliko su isti utvrđeni natječajem.

Ponuda i zaprimljena dokumentacija po završetku natječaja ne vraća se ponuditeljima.

Ako se jedna osoba natječe za više poslovnih prostora, dužna je za svaki poslovni prostor podnijeti zasebnu pisanu ponudu u zatvorenoj omotnici sa svim priložima koje ponuda mora sadržavati.

Članak 16.

Neće se razmatrati pisana ponuda:

- koja je nepravodobna odnosno koja je zaprimljena nakon isteka roka za podnošenje pisanih ponuda za sudjelovanje na javnom natječaju,
- koja je nepotpuna odnosno ne sadrži dokumentaciju i podatke sukladno javnom natječaju,
- koja nije u skladu s uvjetima javnog natječaja,
- koju je podnijela osoba koja je dužnik po osnovu javnih davanja o kojima službenu evidenciju vodi nadležna porezna uprava, osim ako je u skladno posebnim propisima odobrena odgoda plaćanja navedenih obveza, pod uvjetom da se pridržava rokova plaćanja,
- koju je podnijela osoba koja ima dospjelo dugovanje prema Gradu s bilo koje osnove, osim ako je sukladno posebnim propisima odobrena odgoda plaćanja navedenih obveza, pod uvjetom da se pridržava rokova plaćanja,
- koju je podnijela osoba nad kojom je otvoren postupak predstečaja, stečaja ili likvidacije.

Članak 17.

Najpovoljnijom ponudom smatrat će se ona ponuda koja uz ispunjenje uvjeta iz natječaja sadrži i najviši iznos zakupnine.

Članak 18.

Povjerenstvo otvara i razmatra ponude, utvrđuje ispunjavaju li ponuditelji sve uvjete iz javnog natječaja te utvrđuje i predlaže odabir najpovoljnijeg ponuditelja, odnosno neprihvatanje niti jedne ponude.

O radu Povjerenstva vodi se zapisnik koji potpisuju svi prisutni članovi Povjerenstva.

Zapisnik sadrži osobito podatke o ponuditeljima, dokumentaciji priloženoj uz ponude, ponuđenim iznosima mjesečne zakupnine te podatke o najvišoj ponuđenoj mjesečnoj zakupnini za poslovni prostor.

Članak 19.

Povjerenstvo razmatra valjane ponude vodeći osobito računa ako na javnom natječaju sudjeluju osobe koje na temelju članka 12. ove Odluke ostvaruju pravo prvenstva te se prvenstveni red između tih osoba utvrđuje na način određen zakonom kojim se uređuju prava hrvatskih branitelja iz Domovinskog rata i članova njihovih obitelji.

Osoba iz članka 12. ove Odluke koja je sudjelovala i udovoljila svim uvjetima iz natječaja dužna je u roku od 5 dana pisanom Izjavom očitovati se prihvaća li pravo prvenstva na sklapanje ugovora o zakupu pod uvjetima iz najpovoljnije ponude.

Ukoliko se ponuditelj ne očituje u zadanom roku, smatra se da ne želi koristiti pravo prvenstva na zaključenje ugovora o zakupu.

Članak 20.

Ako pristignu dvije ponude s istim iznosom zakupnine koji je ujedno i najviši ponuđeni iznos zakupnine, ponuditelji će biti pozvani da u roku od 3 (tri) dana po primitku poziva dostave nove ponude na propisani način.

U slučaju iz stavka 1. ovog članka ponuditelji će biti pozvani na dostavu novih ponuda poštom ili elektroničkom poštom na adresu dostavljenu u ponudi.

Članak 21.

Zaključak o izboru najpovoljnijeg ponuditelja za svaki pojedini poslovni prostor, na prijedlog Povjerenstva, donosi Gradonačelnik.

Zaključak Gradonačelnika o izboru najpovoljnijeg ponuditelja dostavlja se podnositeljima ponude na javni natječaj na adresu dostavljenu u ponudi u roku od 15 dana od dana donošenja odluke.

Ponuditelj, čija je ponuda izabrana kao najpovoljnija, dužan je u roku od 8 (osam) dana od poziva pristupiti sklapanju ugovora o zakupu te dostaviti bjanko zadužnicu ovjerenu kod javnog bilježnika na iznos od 1.000,00 eura radi osiguranja naplate zakupnine i drugih obveza iz ugovora o zakupu, a u protivnom će se smatrati da je odustao od ponude.

Grad zadržava pravo poništiti natječaj ili dio natječaja, bez obrazloženja i snošenja bilo kakve odgovornosti spram ponuditelja ili drugih osoba.

Članak 22.

Ako ponuditelj čija ponuda bude utvrđena kao najpovoljnija odustane od sklapanja ugovora o zakupu, Gradonačelnik će za predmetni poslovni prostor raspisati novi natječaj.

IV. UGOVOR O ZAKUPU

Članak 23.

Na temelju Zaključka o izboru najpovoljnijeg ponuditelja u javnom natječaju, Grad kao zakupodavac zaključuje sa izabranim najpovoljnijim ponuditeljem kao zakupnikom ugovor o zakupu, koji u ime Grada potpisuje Gradonačelnik.

Ugovor o zakupu poslovnog prostora mora sadržavati sljedeće odredbe:

1. ime i prezime ili naziv, adresu prebivališta ili sjedišta te osobni identifikacijski broj ugovornih strana,
2. podatke za identifikaciju poslovnog prostora koji se mogu nedvojbeno utvrditi (broj zemljišnoknjižne čestice i zemljišnoknjižnog uloška u koji je poslovni prostor upisan, površina poslovnog prostora, kao i svi drugi potrebni podaci za nedvojbenu identifikaciju poslovnog prostora,
3. djelatnost koja će se obavljati u poslovnom prostoru,
4. odredbe o korištenju zajedničkih uređaja i prostorija,
5. vrijeme na koje je ugovor sklopljen,
6. rok predaje poslovnog prostora zakupniku,
7. iznos mjesečne zakupnine, način i rok početka plaćanja,
8. rok u kojem je zakupnik dužan početi obavljati djelatnost,
9. odredbu da zakupnik uzima poslovni prostor u viđenom stanju, da ga je dužan privesti ugovorenoj namjeni o vlastitom trošku, bez prava na povrat uložених sredstava,

10. odredbu o plaćanju svih troškova koji proizlaze iz korištenja poslovnog prostora (režijski troškovi), uredno i na vrijeme, u rokovima dospijeca,
11. pretpostavke i način izmjene zakupnine,
12. odredbe o prestanku ugovora,
13. odredbu o zabrani davanja poslovnog prostora u podzakup te da zakupniku nije dopušteno po bilo kojoj pravnoj osnovi dati trećoj osobi na korištenje ili sukorištenje poslovni prostor odnosno na bilo koji način omogućiti trećoj osobi korištenje nekretnine koje po svojem sadržaju odgovara podzakup,
14. odredbu o tome da zakupnik ne može preuređivati poslovni prostor bez prethodne pisane suglasnosti zakupodavca,
15. odredbu o ovršnosti,
16. odredbu o solemnizaciji ugovora,
17. odredbu o instrumentima osiguranja plaćanja,
18. mjesto i vrijeme sklapanja ugovora te potpis ugovornih strana,
19. po potrebi, i druge odredbe.

Članak 24.

Zakupnik se obvezuje poslovnim prostorom koristiti samo za namjenu određenu ugovorom o zakupu i u skladu s odredbama ove Odluke.

Grad ima pravo izvršiti uvid u stanje poslovnog prostora radi kontrole njegova ugovorenog korištenja te u slučaju uočenog nedostatka u svezi korištenja, pisano zatražiti od zakupnika da se isti otklone u primjerenom roku koji će mu biti ostavljen.

Članak 25.

Promjenu i/ili dopunu djelatnosti koja se obavlja u poslovnom prostoru koji je dan u zakup utvrđuje Zaključkom gradonačelnik na zahtjev zakupnika, uz prethodno pribavljeno mišljenje upravnog odjela Grada nadležnog za upravljanje imovinom pod uvjetom:

- da je zakupnik u poslovnom prostoru ugovorenu djelatnost obavljao najmanje dvije godine prije podnošenja zahtjeva,
- da je zakupnik u potpunosti izvršavao obveze iz ugovora o zakupu te da je podmirio sve obveze prema Gradu prije podnošenja zahtjeva,
- da zakupnik prihvati da se zakupnina utvrđuje prema zakupnini utvrđenoj za djelatnost koja ima veću osnovnu zakupninu, ako je ugovorena zakupnina niža odnosno da zakupnik prihvati daljnju primjenu ugovorene najamnine ako je zakupnina za novu/dopunjenu djelatnost niža od ugovorene.

Uvjeti iz prethodnog stavka moraju biti ispunjeni kumulativno.

U slučaju promjene/dopune ugovorene djelatnosti zakupnik je dužan snositi sve troškove uređenja poslovnog prostora potrebne za obavljanje nove djelatnosti, bez prava potraživanja za utrošena sredstva od Grada.

Članak 26.

Zakupnik nema pravo poslovni prostor ili dio poslovnoga prostora dati u podzakup.

Poslovni prostor ili dio poslovnoga prostora u vlasništvu ili suvlasništvu Grada nije dopušteno dati u podzakup niti je zakupniku dopušteno po bilo kojoj pravnoj osnovi dati trećoj osobi na korištenje ili sukorištenje poslovni prostor odnosno na bilo koji način omogućiti trećoj osobi korištenje nekretnine koje po svojem sadržaju odgovara podzakup.

Iznimno od odredbe stavka 2. ovoga članka, ako se radi o kampovima, hotelima ili drugim objektima za smještaj turista u vlasništvu Grada, dio nekretnine može se dati u podzakup, osim ako posebnim zakonom nije propisano drukčije.

Na ugovor o podzakup poslovnoga prostora na odgovarajući se način primjenjuju odredbe ove Odluke koje se odnose na zakup poslovnoga prostora.

Zakupniku koji je poslovni prostor ili dio poslovnoga prostora u vlasništvu ili suvlasništvu Grada, protivno odredbama ove Odluke, dao u podzakup odnosno koji je po bilo kojoj pravnoj osnovi dao trećoj osobi na korištenje ili sukorištenje poslovni prostor u vlasništvu ili suvlasništvu Grada ugovor o zakupu smatra se raskinutim po sili zakona danom utvrđenja nastupa okolnosti iz stavka 2. ovoga članka.

V. PRAVA I OBVEZE UGOVORNIH STRANA

Članak 27.

Grad je dužan predati zakupniku poslovni prostor u roku utvrđenom ugovorom.

Prilikom primopredaje poslovnoga prostora ugovorne strane sastavljaju zapisnik u koji se unose podaci o stanju poslovnoga prostora u vrijeme primopredaje.

Zakupnik uzima poslovni prostor u viđenom stanju.

Potpisom ugovora o zakupu i primopredajnog zapisnika, zakupnik potvrđuje da je poslovni prostor primio u viđenom stanju i suglasan je da će poslovni prostor urediti, ukoliko je potrebno, o vlastitom trošku kako bi u njemu mogao obavljati ugovorenu djelatnost, bez prava potraživanja istih od Grada.

Članak 28.

Zakupnik ne smije bez izričite pisane suglasnosti zakupodavca činiti preinake poslovnoga prostora kojima se mijenja konstrukcija, raspored, površina, namjena ili vanjski izgled poslovnoga prostora.

Ako zakupnik bez suglasnosti zakupodavca, odnosno unatoč njegovu protivljenju izvrši preinake ili nastavi s izvođenjem radova, Grad ima pravo raskinuti ugovor i ima pravo na naknadu štete.

Članak 29.

Ako za vrijeme trajanja zakupa nastane potreba da se na poslovnom prostoru, radi njegova održavanja u stanju u kojem ga je zakupodavac dužan održavati izvrše popravci koji padaju na teret zakupodavca, zakupnik je dužan bez odgađanja o tome pisano obavijestiti zakupodavca i odrediti mu za to primjeren rok.

Ako zakupodavac u primjerenom roku ne izvrši popravke koje je dužan izvršiti, zakupnik ima pravo na teret zakupodavca sam izvršiti popravke ili raskinuti ugovor o zakupu.

Ako je zakupnik sam izvršio popravke, a nije prethodno pisano obavijestio zakupodavca o potrebi popravaka i ostavio mu za to primjeren rok, nema pravo na naknadu za izvršene radove i odgovara zakupodavcu za štetu koju ovaj trpi zbog toga propuštanja, osim u slučaju hitnih popravaka.

Za vrijeme trajanja popravaka radi održavanja poslovnoga prostora u stanju u kojem ga je zakupodavac dužan održavati i koji padaju na teret zakupodavca, kao i radova na javnim površinama, pročelju i krovu zgrade, a zbog kojih zakupnik nije mogao koristiti poslovni prostor, zakupnik nije dužan plaćati zakupninu.

U slučaju iz stavka 4. ovoga članka zakupnik nema pravo na naknadu štete zbog izmakle dobiti.

Ako je zakupnik zbog radova na javnim površinama djelomično ograničen u obavljanju poslovne djelatnosti, za vrijeme trajanja tih radova zakupnik je dužan plaćati zakupninu umanjenu za 30%.

Odredbe stavka 4. i 6. ovoga članka ne odnose se na slučajeve neznatnoga ometanja.

Članak 30.

Za vrijeme trajanja zakupa zakupodavac ima pravo izvršiti radove u svrhu uređenja prostora ili radove radi sniženja troškova energije i održavanja.

Zakupodavac je dužan najkasnije šest mjeseci prije početka radova pisano obavijestiti zakupnika o vrsti, početku i opsegu radova, roku trajanja radova, kao i o novoj visini zakupnine.

Zakupnik ima pravo u roku od mjesec dana od dana primitka obavijesti iz stavka 2. ovoga članka raskinuti ugovor o zakupu i u istom roku o tome obavijestiti zakupodavca, kojem je u daljnjem roku od petnaest (15) dana od primljene obavijesti dužan prostor predati u posjed.

U slučaju zlouporabe prava iz stavka 1. ovog članka zakupodavac odgovara zakupniku za pretrpljenu štetu.

Ako su radovi iz stavka 1. ovoga članka trajali dulje od mjesec dana, zakupodavac može produljiti trajanje ugovora o zakupu za vrijeme za koje su trajali radovi.

Članak 31.

Zakupnik je obvezan održavati poslovni prostor u stanju prikladnom za obavljanje djelatnosti predviđene ugovorom.

Zakupnik snosi troškove tekućeg održavanja prostora. Pod troškovima tekućeg održavanja smatraju se osobito: redovno održavanje i manji popravci instalirane opreme, uređaja i unutarnjih instalacija, čišćenje poslovnog prostora, soboslikarski radovi, popravci svih oštećenja koje je zakupnik prouzročio svojom krivnjom, kao i drugi troškovi manjih preinaka u poslovnom prostoru kojima se ne mijenja konstrukcija, raspored, površina, namjena ili vanjski izgled poslovnog prostora.

Zakupnik je dužan o svomu trošku izvršiti popravke oštećenja poslovnoga prostora koja je sam prouzročio ili su ih prouzročile osobe koje se koriste poslovnim prostorom zakupnika.

Članak 32.

Zakupnik će snositi sve izdatke zbog oštećenja zgrade, uređaja, okoliša i druge imovine, ako su one posljedica nesavjesnog obavljanja njegove djelatnosti.

Članak 33.

Nakon prestanka zakupa zakupnik je dužan predati zakupodavcu poslovni prostor u stanju u kojemu ga je primio, ako nije drukčije ugovoreno ili propisano ovom Odlukom.

VI. ZAKUPNINA

Članak 34.

Zakupnik je dužan platiti ugovorom utvrđeni iznos zakupnine u roku utvrđenom ugovorom.

Zakupnik je dužan zakupninu plaćati mjesečno unaprijed i to najkasnije do desetoga dana u mjesecu.

Na iznos mjesečne zakupnine obračunava se porez na dodanu vrijednost sukladno posebnom propisu kojim se uređuje porez na dodanu vrijednost.

Članak 35.

Zakupnik je dužan plaćati naknadu za troškove korištenja zajedničkih uređaja i obavljanja zajedničkih usluga u zgradi u kojoj se nalazi poslovni prostor po njihovom dospijeću, ako nije drukčije ugovoreno.

Smatra se da naknada za troškove iz stavka 1. ovoga članka nije uračunata u zakupninu ako to nije izričito ugovoreno.

Zakupnik se, osim zakupnine, obvezuje plaćati uredno i na vrijeme, u rokovima dospijeća sve troškove koji proizlaze iz korištenja poslovnog prostora (struja, voda, telefon, internet, pričuva, komunalna naknada, naknada za uređenje voda, odvoz komunalnog otpada i druge obveze koje su u svezi s korištenjem prostora) kao i izdatke koji su nastali kao posljedica nesavjesnog obavljanja djelatnosti zakupnika.

VII. PRESTANAK ZAKUPA

Članak 36.

Ugovor o zakupu poslovnoga prostora sklopljen na određeno vrijeme prestaje istekom vremena na koji je sklopljen, a ugovor o zakupu poslovnoga prostora sklopljen na neodređeno vrijeme prestaje otkazom odnosno danom isteka otkaznoga roka.

Ugovor o zakupu poslovnoga prostora sklopljen na neodređeno vrijeme ne može na temelju otkaza prestati prije isteka jedne godine od dana sklapanja, ako ugovorom nije drukčije određeno.

Ugovor o zakupu sklopljen na određeno ili na neodređeno vrijeme svaka ugovorna strana može otkazati u svako doba, ako druga ugovorna strana ne izvršava svoje obveze utvrđene ugovorom.

Članak 37.

Otkazni rok je vrijeme između dana dostave otkaza protivnoj strani i dana kad prestaje zakup.

Ako ugovorom nije utvrđen, otkazni rok iznosi 30 dana.

Ako ugovorom nije drukčije određeno, otkaz se može dati samo prvoga ili petnaestoga dana u mjesecu.

Članak 38.

Ugovor o zakupu sklopljen na neodređeno vrijeme otkazuje se pisanim otkazom koji se dostavlja poštom preporučeno, a otkazom putem javnoga bilježnika kada je ugovor potvrđen (solemniziran) po javnom bilježniku.

Ako se ugovor o zakupu otkazuje putem javnoga bilježnika, javni bilježnik o priopćenom otkazu sastavlja zapisnik i poduzima radnje propisane posebnim zakonom.

Zapisnik iz stavka 2. ovoga članka koji sadrži izjavu potpisanu po protivnoj strani da se ne protivi otkazu ima snagu ovršne isprave.

U slučaju iz stavka 2. ovoga članka ovrha se može tražiti na temelju ugovora o zakupu i zapisnika iz stavka 3. ovoga članka.

Članak 39.

Grad može otkazati ugovor o zakupu u svako doba, bez obzira na ugovorne ili zakonske odredbe o trajanju zakupa ako:

1. zakupnik i poslije pisane opomene zakupodavca koristi poslovni prostor protivno ugovoru ili mu nanosi znatniju štetu koristeći ga bez dužne pažnje,
2. zakupnik ne plati dospjelu zakupninu u roku od petnaest dana od dana priopćenja pisane opomene zakupodavca,
3. Grad, zbog razloga za koje on nije odgovoran, ne može koristiti poslovni prostor u kojem je obavljao svoju djelatnost pa zbog toga namjerava koristiti prostor koji drži zakupnik.

Članak 40.

Grad može otkazati ugovor i kad:

- zakupnik izgubi pravo obavljanja poslovne djelatnosti temeljem pravomoćnog rješenja ovlaštenog tijela,
- se zakupnik koristi poslovnim prostorom tako da drugog zakupnika ili stanara ometa u njihovu korištenju prostorom,
- zakupnik bez opravdanog razloga odbije preuzeti poslovni prostor, uzimajući u obzir da se poslovni prostor daje u zakup u viđenom stanju,
- zakupnik, bez opravdanog razloga, u roku od 60 dana od dana potpisivanja ugovora o zakupu ne otpočne obavljati poslovnu djelatnost koja je ugovorom o zakupu zaključena;

- zakupnik u poslovnom prostoru ne obavlja isključivo ugovorenu djelatnost,
- zakupnik onemogućiti Gradu uvid u stanje poslovnog prostora radi kontrole njegovog ugovorenog korištenja,
- zakupnik ne dostavi u propisanom roku sredstva osiguranja plaćanja ugovornih obveza,
- zakupnik izda poslovni prostor u podzakup,
- zakupnik po bilo kojoj pravnoj osnovi da trećoj osobi na korištenje ili sukorištenje poslovni prostor odnosno na bilo koji način omogućiti trećoj osobi korištenje nekretnine koje po svojem sadržaju odgovara podzakup,
- se zakupnik, bez opravdanog razloga, ne koristi poslovnim prostorom duže od 90 dana za obavljanje ugovorene djelatnosti, osim u slučaju izvođenja radova od strane Grada koji se tiču poslovnog prostora odnosno zgrade u kojoj je isti ili ishoda pisane suglasnosti Grada za privremeno neobavljanje ugovorene djelatnosti,
- zakupnik, bez pismene suglasnosti zakupodavca, otpočne preuređenje ili rekonstrukciju poslovnog prostora,
- Grad poduzme uklanjanje poslovnog prostora, odnosno zgrade, zbog dotrajalosti ili provedbe Prostornog plana.

Grad može otkazati ugovor o zakupu i kada ga namjerava koristiti za svoje potrebe ili za potrebe pravne osobe kojoj je osnivač ili pretežiti osnivač ili za provođenje projekata od interesa za Grad.

U slučaju otkaza ugovora o zakupu iz stavka 2. ovog članka, zakupnik je dužan poslovni prostor slobodan od osoba i stvari predati u posjed Gradu u roku od 90 dana od dana otkaza ugovora o zakupu.

Članak 41.

Prilikom predaje ispraznjenoga poslovnoga prostora sastavlja se zapisnik o stanju u kojemu se nalazi poslovni prostor u vrijeme predaje.

Ako prilikom predaje nije sastavljen zapisnik smatra se da je poslovni prostor predan u ispravnom stanju.

Članak 42.

Zakup ne prestaje kad treća osoba kupnjom ili po drugoj osnovi stekne pravo vlasništva od zakupodavca poslovnoga prostora.

U slučaju iz stavka 1. ovoga članka treća osoba stupa u prava i obveze zakupodavca.

Članak 43.

Zakup ne prestaje smrću, odnosno promjenom pravnoga položaja zakupnika, ako ugovorom nije drukčije određeno.

U slučaju iz stavka 1. ovoga članka nasljednici koji preuzmu obrt ili drugu djelatnost iz ugovora o zakupu, odnosno pravni sljednici stupaju u prava i obveze zakupnika te su dužni prije zaključivanja ugovora o zakupu ili dodatka ugovora o zakupu podmiriti sve dospjele nepodmirene obveze pravnog prednika prema Gradu.

Članak 44.

Gradonačelnik može odobriti stupanje u prava i obveze dosadašnjih zakupnika i sljedećim osobama:

- pravnom sljedniku dosadašnjeg zakupnika, pod uvjetom da dostavi dokaz o pravnom sljedništvu,
- pravnoj osobi uz uvjet da je dosadašnji zakupnik kao fizička osoba njen jedini osnivač.

Osoba koja traži stupanje u prava i obveze dosadašnjeg zakupnika dužna je nastaviti obavljati istu djelatnost.

Odnosi stupanja u prava i obveze dosadašnjeg zakupnika uredit će se sklapanjem dodatka ugovora o zakupu.

Članak 45.

Gradonačelnik će odobriti stupanje u prava i obveze dosadašnjeg zakupnika samo na vrijeme koje je utvrđeno kao vrijeme trajanja zakupa osnovnim ugovorom o zakupu, uz uvjet da se prije potpisa dodatka ugovora o zakupu podmire sva dugovanja prema Gradu s osnova zakupa poslovnog prostora.

Članak 46.

Za rješavanje spora između zakupodavca i zakupnika o međusobnim pravima i obvezama iz ugovora o zakupu te za ispražnjenje poslovnoga prostora nadležan je sud.

Postupci iz stavka 1. ovoga članka su hitni.

VIII. KUPOPRODAJA POSLOVNOG PROSTORA U VLASNIŠTVU GRADA

Članak 47.

Poslovni prostor u vlasništvu ili suvlasništvu Grada, osim garaže i garažnog mjesta, može se prodati sadašnjem zakupniku iz članka 2. stavka 6. ove Odluke koji ima sklopljen ugovor o zakupu s Gradom, koji uredno ispunjava sve obveze iz ugovora o zakupu i druge financijske obveze prema Gradu, pod uvjetima i u postupku propisanim ovom Odlukom i u skladu s odlukama koje će donijeti nadležna tijela Grada, i to na temelju popisa poslovnih prostora koji su predmet kupoprodaje koji će se javno objaviti. Popis poslovnih prostora koji su predmet kupoprodaje, na prijedlog Gradonačelnika, utvrđuje predstavničko tijelo Grada, u skladu s odredbama posebnog propisa kojim se uređuje lokalna i regionalna (područna) samouprava.

Na popis poslovnih prostora iz stavka 1. ovoga članka Grad neće uvrstiti poslovne prostore koji kumulativno ispunjavaju sljedeće uvjete:

1. nalaze se u nultoj ili prvoj zoni gradova i općina,
2. ulični su poslovni prostori s izlogom koji gleda na uličnu stranu,
3. nalaze se u razizemlju,
4. čija je vrijednost zakupnine za 15 godina jednaka procijenjenoj vrijednosti nekretnine ili veća od procijenjene vrijednosti nekretnine.

Zahtjev za kupnju poslovnoga prostora u vlasništvu ili suvlasništvu Grada osobe iz stavka 1. ovoga članka podnose u roku od 90 dana od javne objave popisa poslovnih prostora koji su predmet kupoprodaje, upravnom odjelu Grada nadležnom za upravljanje imovinom Grada.

Iznimno od odredbi stavka 1. ovoga članka, pravo na kupnju poslovnoga prostora, osim garaže i garažnog mjesta, prema ovoj Odluci, može ostvariti zakupnik koji se nalazi u zakupnom odnosu s Gradom, u trajanju kraćem od pet godina, ako je podmirio sve obveze iz ugovora o zakupu i druge financijske obveze prema Gradu, a koji je:

- prije toga bio u zakupnom odnosu za poslovni prostor koji se prodaje s jedinicom lokalne i područne (regionalne) samouprave, u ukupnom neprekinutom trajanju od najmanje pet godina, ili
- prije toga bio u zakupnom odnosu za poslovni prostor koji se prodaje s jedinicom lokalne i područne (regionalne) samouprave i Republikom Hrvatskom, u ukupnom neprekinutom trajanju od najmanje pet godina, ili
- kao nasljednik obrtnika nastavio vođenje obrta ili kao član obiteljskog domaćinstva preuzeo obrt, a bio je u zakupnom odnosu za poslovni prostor koji se prodaje u ukupnom neprekinutom trajanju od najmanje pet godina, u koje vrijeme se uračunava i vrijeme zakupa njegova prednika, ili
- morao napustiti poslovni prostor koji je koristio na temelju zakupnog odnosa s Gradom, zbog povrata toga prostora u vlasništvo prijašnjem vlasniku, sukladno posebnom propisu, a do tada je bio u zakupu u neprekinutom trajanju od najmanje pet godina.

Članak 48.

Pravo na kupnju poslovnoga prostora ne može ostvariti zakupnik poslovnoga prostora koji je isti dao u podzakup ili na temelju bilo koje druge pravne osnove prepustio korištenje poslovnoga prostora drugoj osobi.

Članak 49.

Poslovni prostor iz članka 47. ove Odluke prodaje se po procijenjenoj vrijednosti koju određuje sudski vještak iz stavka 4. ovoga članka.

Iznimno od odredbe stavka 1. ovoga članka, kada se poslovni prostor prodaje sadašnjem zakupniku pod uvjetima i u postupku iz članka 47. ove Odluke, procijenjena vrijednost umanjuje se za neamortizirana ulaganja sadašnjeg zakupnika koja su utjecala na visinu procijenjene vrijednosti poslovnoga prostora te za koje je Grad dao prethodnu pisanu suglasnost, s tim da se visina neamortiziranog ulaganja zakupnika priznaje najviše do 30% procijenjene vrijednosti poslovnoga prostora.

Sadašnjem zakupniku neće se priznati ulaganja u preinake poslovnoga prostora učinjene bez prethodne pisane suglasnosti zakupodavca, osim nužnih troškova, kao ni ulaganja koja je Grad priznao u obliku smanjene zakupnine.

Procijenjenu vrijednost i vrijednost neamortiziranih ulaganja sadašnjeg zakupnika utvrđuje procjenitelj koji je tako određen odredbama propisa kojim se uređuje procjena vrijednosti nekretnina, a po odabiru vlasnika poslovnoga prostora.

Članak 50.

Plaćanje kupoprodajne cijene poslovnoga prostora u vlasništvu Grada obavlja se isključivo jednokratnom uplatom.

Rok isplate kupoprodajne cijene iz stavka 1. ovog članka ne može biti duži od 30 dana od dana sklapanja ugovora.

Ugovor o kupoprodaji poslovnoga prostora mora biti sastavljen u pisanom obliku i mora ga potvrditi (solemnizirati) javni bilježnik.

Članak 51.

Zahtjevi za kupnju poslovnoga prostora u vlasništvu ili suvlasništvu Grada podnose se tijelu nadležnom za njihovo raspolaganje određeno propisom o ustrojstvu Grada.

Članak 52.

Odluku o kupoprodaji poslovnoga prostora u vlasništvu Grada iz članka 47. stavka 1. ove Odluke donosi predstavničko tijelo Grada ili Gradonačelnik, ovisno o vrijednosti poslovnoga prostora.

Poslovni prostor ne može se prodati fizičkoj ili pravnoj osobi koja ima dospelu nepodmirenu obvezu prema državnom proračunu, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave, zaposlenicima i dobavljačima, osim ako je sukladno posebnim propisima odobrena odgoda plaćanja navedenih obveza, pod uvjetom da se fizička ili pravna osoba pridržava rokova plaćanja.

Članak 53.

Na temelju odluke o kupoprodaji poslovnoga prostora iz članka 52. ove Odluke Gradonačelnik i kupac sklopit će u roku od 90 dana od dana donošenja odluke ugovor o kupoprodaji poslovnoga prostora.

Članak 54.

Garaža ili garažno mjesto na kojem je uspostavljeno vlasništvo Grada može se prodati neposrednom pogodbom zakupniku ili korisniku koji uredno podmiruje naknadu za korištenje garaže ili garažnog mjesta, kao i sve režijske i druge obveze koje terete navedenu garažu ili garažno mjesto, a nalazi se u neprekinutom mirnom posjedu garaže ili garažnog mjesta duže od pet godina na temelju valjane pravne osnove ili pravne osnove koja je kasnije prestala ili otpala.

Garaža ili garažno mjesto na kojem je uspostavljeno vlasništvo Grada može se prodati neposrednom pogodbom korisniku koji uredno podmiruje naknadu za korištenje garaže ili garažnog mjesta, kao i sve režijske i druge obveze koje terete navedenu garažu ili garažno mjesto, a nalazi se u neprekinutom mirnom posjedu garaže ili garažnog mjesta duže od pet godina, kao pravni sljednik osobe koja je garažu ili garažno mjesto koristila na temelju valjane pravne osnove, a u koji se rok uračunava i vrijeme u kojem je garažu ili garažno mjesto koristio pravni prednik iz stavka 1. ovoga članka.

Kupoprodajna cijena garaže ili garažnog mjesta iz stavaka 1. i 2. ovoga članka utvrdit će se na temelju procjene tržišne vrijednosti koju obavlja osoba koja je za to ovlaštena propisima kojima je uređena procjena vrijednosti nekretnina, a po provedenom postupku javne nabave sukladno propisu kojim se uređuje javna nabava.

Ako ovlaštenik iz stavaka 1. i 2. ovoga članka ne prihvati kupoprodajnu cijenu utvrđenu sukladno stavku 3. ovoga članka, u roku od 60 dana od dana zaprimanja obavijesti nadležnog tijela može mu se ponuditi sklapanje ugovora o zakupu garaže ili garažnog mjesta na određeno vrijeme od pet godina, s mjesečnim iznosom zakupnine utvrđenim prema kriterijima Grada za garaže ili garažna mjesta.

Ako ovlaštenik iz stavka 4. ovoga članka u roku od 30 dana od dana primitka ponude iz stavka 4. ovoga članka ne dostavi nadležnom tijelu pisani prihvrat ponude i ne preda posjed garaže ili garažnog mjesta, garaža ili garažno mjesto prodat će se ili dati u zakup putem javnog natječaja.

Osobi koja se nalazi u neposrednom posjedu garaže ili garažnog mjesta na kojem je uspostavljeno vlasništvo Grada, a koja nema s navedenim pravnim osobama sklopljen ugovor o zakupu niti je pravni sljednik osobe koja je garažu ili garažno mjesto koristila na temelju valjane pravne osnove i koja nije u posjed garaže ili garažnog mjesta ušla neovlašteno ili na nasilan način, ponudit će se sklapanje ugovora o zakupu garaže ili garažnog mjesta na rok od dvije godine, s mjesečnim iznosom zakupnine utvrđenim prema kriterijima Grada za garaže ili garažna mjesta.

Ako osoba iz stavka 6. ovoga članka u roku od 30 dana od dana primitka ponude iz stavka 6. ovoga članka ne dostavi nadležnom tijelu pisani prihvrat ponude i ne preda posjed garaže ili garažnog mjesta, garaža ili garažno mjesto prodat će se ili dati u zakup putem javnog natječaja.

Osobi iz stavaka 1., 2. i 6. ovoga članka koja se nalazi u neposrednom posjedu garaže ili garažnog mjesta na kojem nije uspostavljeno vlasništvo Grada, a kojima upravlja Grad odnosno pravna osoba u njegovu isključivom ili pretežitom vlasništvu, a koja nema s navedenim pravnim osobama sklopljen ugovor o zakupu niti je pravni sljednik osobe koja je garažu ili garažno mjesto koristila na temelju valjane pravne osnove i koja nije u posjed garaže ili garažnog mjesta ušla neovlašteno ili na nasilan način, ponudit će se sklapanje ugovora o zakupu garaže ili garažnog mjesta na rok od dvije godine, s mjesečnim iznosom zakupnine utvrđenim prema kriterijima Grada za garaže ili garažna mjesta.

IX. PRIJELAZNE I ZAKLJUČNE ODREDBE

Članak 55.

Na zakupne odnose koji nisu uređeni ovom Odlukom primjenjuje se Zakon o zakupu i kupoprodaji poslovnoga prostora i opći propisi obveznog prava o zakupu.

Članak 56.

Danom stupanja na snagu ove Odluke prestaje važiti Odluka o zakupu i kupoprodaji poslovnog prostora u vlasništvu Grada Knina („Službeni vjesnik Šibensko-kninske županije“ broj 4/12, 2/14 i 6/14 i „Službeno glasilo Grada Knina“ broj 7/15 i 8/18).

Članak 57.

Ova Odluka stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Službenom glasilu Grada Knina“.

KLASA: 372-01/26-01/10

URBROJ: 2182-10-01-26-3

Knin, 27. travnja 2026.

PREDSJEDNIK

Dario Škegro, bacc.ing.mech.

3.

Na temelju članka 35. stavka 1. točke 25., a u vezi s člankom 51. stavkom 1. Statuta Grada Knina („Službeno glasilo Grada Knina“, broj 3/21, 13/23 i 16/23), Gradsko vijeće Grada Knina, na 11. sjednici, održanoj 27. travnja 2026. godine, donosi

Z A K L J U Č A K**o usvajanju Izvješća o radu Gradonačelnika Grada Knina
za razdoblje srpanj - prosinac 2025. godine**

1. Usvaja se Izvješće o radu Gradonačelnika Grada Knina za razdoblje srpanj – prosinac 2025. godine, KLASA: 034-06/25-01/1, URBROJ: 2182-10-02-26-4 od 14. travnja 2026. godine.
2. Izvješće čini sastavni dio ovog Zaključka.
3. Ovaj Zaključak objavit će se u „Službenom glasilu Grada Knina“.

KLASA: 034-06/25-01/1

URBROJ: 2182-10-01-26-6

Knin, 27. travnja 2026.

PREDSJEDNIK

Dario Škegro, bacc.ing.mech.

GRADONAČELNIK

Gradonačelnik Grada Knina na temelju članka 51. stavka 1. Statuta Grada Knina („Službeno glasilo Grada Knina“, broj 3/21, 13/23 i 16/23), p o d n o s i

**IZVJEŠĆE O RADU GRADONAČELNIKA GRADA KNINA
ZA RAZDOBLJE SRPANJ - PROSINAC 2025. GODINE**

U nastavku, kao gradonačelnik Grada Knina, podnosim izvješće o radu gradske uprave i njezinih upravnih tijela, Upravnog odjela za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti, Upravnog odjela za programe EU, gospodarstvo, strateško planiranje i razvoj, financije, javnu nabavu i naplatu potraživanja te Upravnog odjela za prostorno uređenje, komunalne, imovinsko-pravne poslove i zaštitu okoliša, kao i o radu predstavničkog tijela, tijekom izvještajnog razdoblja, srpanj – prosinac 2025. godine:

I. GRADSKO VIJEĆE

U razdoblju srpanj – prosinac 2025. godine, održano je pet radnih sjednica Gradskog vijeća s ukupno 75 točaka dnevnog reda (bez vijećničkih pitanja) te su na prijedlog gradonačelnika Grada Knina i drugih ovlaštenih predlagatelja doneseni/usvojeni sljedeći akti:

- 2. sjednica održana 21. srpnja 2025.

doneseni akti:

- Odluka o raspodjeli rezultata poslovanja Grada Knina za 2024. godinu
- Odluka o pokretanju postupka biranja članova Savjeta mladih Grada Knina i objavi Javnog poziva za isticanje kandidatura
- Odluka o darovanju nekretnina u vlasništvu Grada Knina
- Odluka o dopuni Odluke o određivanju imena ulica i trgova na području Grada Knina
- Rješenje o imenovanju ravnatelja Pučkog otvorenog učilišta Knin

usvojena izvješća:

- o izvršenju Proračuna Grada Knina za period 1.1. - 31.12. 2024. godine
- o radu gradonačelnika Grada Knina za razdoblje srpanj - prosinac 2024. godine
- o izvršenju Programa javnih potreba udruga civilnog društva na području Grada Knina za 2024. godinu
- o izvršenju Programa javnih potreba u kulturi na području Grada Knina za 2024. godinu
- o izvršenju Programa socijalnih davanja na području Grada Knina za 2024. godinu
- o izvršenju Programa javnih potreba u sportu na području Grada Knina za 2024. godinu
- o izvršenju Programa Općih javnih potreba u predškolskom odgoju, školstvu i visokom obrazovanju na području Grada Knina za 2024. godinu
- o izvršenju Programa demografskih mjera na području Grada Knina za 2024. godinu
- o izvršenju Programa građenja komunalne infrastrukture na području Grada Knina za 2024. godinu
- o izvršenju Programa održavanja komunalne infrastrukture na području Grada Knina za 2024. godinu

- 3. sjednica održana 29. rujna 2025.

doneseni akti:

- Odluka o osnivanju Savjeta mladih Grada Knina
- I. Izmjene i dopune Proračuna Grada Knina za 2025. godinu
- I. izmjene Programa javnih potreba u udruga civilnog društva na području Grada Knina za 2025. godinu
- I. izmjene Programa javnih potreba u kulturi na području Grada Knina za 2025. godinu
- I. izmjena Programa socijalnih davanja na području Grada Knina za 2025. godinu
- I. izmjene Programa javnih potreba u sportu na području Grada Knina za 2025. godinu
- I. izmjene Programa Općih javnih potreba u predškolskom odgoju, školstvu i visokom obrazovanju na području Grada Knina za 2025. godinu
- Izmjene Programa građenja komunalne infrastrukture na području Grada Knina za 2025. godinu

usvojena izvješća:

- o izvršenju Proračuna Grada Knina za period 1.1. - 30.6. 2025. godine
- o radu gradonačelnika Grada Knina za razdoblje siječanj - lipanj 2025. godine
- o provedbi Plana upravljanja imovinom u vlasništvu Grada Knina za 2024. godinu

- o izvršenju Programa javnih potreba udruga civilnog društva na području Grada Knina za period siječanj - lipanj 2025. godine
- o izvršenju Programa javnih potreba u kulturi na području Grada Knina za period siječanj - lipanj 2025. godine
- o izvršenju Programa socijalnih davanja na području Grada Knina za period siječanj - lipanj 2025. godine
- o izvršenju Programa javnih potreba u sportu na području Grada Knina za period siječanj - lipanj 2025. godine
- o izvršenju Programa Općih javnih potreba u predškolskom odgoju, školstvu i visokom obrazovanju na području Grada Knina za period siječanj - lipanj 2025. godine
- o izvršenju Programa demografskih mjera na području Grada Knina za period siječanj - lipanj 2025. godine
- o radu s Financijskim izvješćem Turističke zajednice Grada Knina za 2024. godinu
- o stanju društva Komunalno poduzeće d.o.o. za 2024. godinu s Financijskim izvještajem i Izvješćem neovisnog revizora
- o radu društva Upravitelj-Knin d.o.o. za razdoblje od 1. siječnja 2024. do 31. prosinca 2024. s Financijskim izvješćem za 2024. godinu
- o poslovanju društva Čistoća i zelenilo d.o.o. za 2024. godinu s Financijskim izvještajem za 2024. godinu

• 4. sjednica održana 27. listopada 2025.

doneseni akti:

- Odluka o vrijednosti boda komunalne naknade
- Procjena rizika od velikih nesreća za Grad Knin

usvojena izvješća:

- o realizaciji odgojno-obrazovnog rada u 2024. godini s Financijskim izvješćem Dječjeg vrtića CVRČAK Knin
- o radu Javne vatrogasne postrojbe Grada Knina za 2024. godinu s Financijskim izvješćem
- o radu za 2024. godinu s Financijskim izvještajem Javne ustanove Lokalna razvojna agencija Matica
- o radu s Financijskim izvješćem za 2024. godinu Kninskog muzeja Knin
- o radu za 2024. godinu s Financijskim izvještajem Narodne knjižnice – Knin
- o radu s financijskim izvješćem za 2024. godinu Pučkog otvorenog učilišta Knin
- o radu s Financijskim izvješćem za 2024. godinu Vijeća srpske nacionalne manjine Grada Knina

te primljeno na znanje izvješće:

- Mandatnog povjerenstva o provedenim dopunskim izborima članova Gradskog vijeća Grada Knina iz reda pripadnika srpske nacionalne manjine provedenih 5. listopada 2025. godine

• 5. (tematska) sjednica zakazana 13. studenog 2025. te nastavak sjednice zakazan 17. studenog 2025.

na temu: Ugovori o poslovnoj suradnji Grada Knina s poduzećima Nano company j.d.o.o. i Nano company, obrt za usluge od 1. siječnja 2021. do 30. rujna 2025.

nije održana ni nakon dva pokušaja sazivanja

• 6. (tematska) sjednica zakazana 13. studenog 2025. te nastavak sjednice zakazan 17. studenog 2025.

na temu: Izvođenje radova na uređenju pomoćnog igrališta NK Dinara.

nije održana ni nakon dva pokušaja sazivanja

- 7. sjednica održana 24. studenog 2025.

donesen akt:

- Odluka o pripajanju trgovačkog društva Komunalno poduzeće d.o.o. Knin trgovačkom društvu Vodovod i odvodnja d.o.o. Šibenik

- 8. sjednica održana 22. prosinca 2025.

doneseni akti:

- Odluka o izmjenama Odluke o osnivanju Pučkog otvorenog učilišta Knin
- Odluka o izboru članova Savjeta mladih Grada Knina
- Odluka o izvršavanju Proračuna Grada Knina za 2026. godinu
- Odluka o izmjenama Odluke o raspoređivanju sredstava iz Proračuna Grada Knina za 2025. godinu za redovito godišnje financiranje političkih stranaka zastupljenih u Gradskom vijeću Grada Knina i članova Gradskog vijeća Grada Knina izabranih s liste grupe birača
- Odluka o raspoređivanju sredstava iz Proračuna Grada Knina za 2026. godinu za redovito godišnje financiranje političkih stranaka zastupljenih u Gradskom vijeću Grada Knina i članova Gradskog vijeća Grada Knina izabranih s liste grupe birača
- Odluka o nagradi za rad članovima Vijeća srpske nacionalne manjine Grada Knina za 2026. godinu
- Odluka o izmjeni Odluke o načinu pružanja javne usluge skupljanja komunalnog otpada na području Grada Knina
- Odluka o sprječavanju odbacivanja otpada na području Grada Knina
- Odluka o lokaciji, održavanju i godišnjem planu uzorkovanja vode namijenjene za ljudsku potrošnju koja se koristi na javnim slavinama na području Grada Knina
- II. Izmjene i dopune Proračuna Grada Knina za 2025. godinu
- II. izmjena Programa javnih potreba u udruga civilnog društva na području Grada Knina za 2025. godinu
- II. izmjene Programa javnih potreba u kulturi na području Grada Knina za 2025. godinu
- II. izmjena Programa javnih potreba u sportu na području Grada Knina za 2025. godinu
- II. izmjena Programa Općih javnih potreba u predškolskom odgoju, školstvu i visokom obrazovanju na području Grada Knina za 2025. godinu
- I. izmjena Programa demografskih mjera na području Grada Knina za 2025. godinu
- Izmjena II. Programa građenja komunalne infrastrukture na području Grada Knina za 2025. godinu
- Proračun Grada Knina za 2026. godinu s projekcijama za 2027. i 2028. godinu
- Program javnih potreba udruga civilnog društva na području Grada Knina za 2026. godinu
- Program javnih potreba u kulturi na području Grada Knina za 2026. godinu
- Program socijalnih davanja na području Grada Knina za 2026. godinu
- Program javnih potreba u sportu na području Grada Knina za 2026. godinu
- Program Općih javnih potreba u predškolskom odgoju, školstvu i visokom obrazovanju na području Grada Knina za 2026. godinu
- Program demografskih mjera na području Grada Knina za 2026. godinu
- Program javnih potreba za obavljanje djelatnosti Hrvatske gorske službe spašavanja Stanice Šibenik za 2026. godinu
- Program građenja komunalne infrastrukture na području Grada Knina za 2026. godinu
- Program održavanja komunalne infrastrukture na području Grada Knina za 2026. godinu
- Zaključak o usvajanju Procjene ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija i Plan zaštite od požara za područje Grada Knina

II. KOLEGIJ GRADONAČELNIKA

U navedenom razdoblju održavani su kolegiji gradonačelnika na kojima se raspravljalo o tekućim poslovima iz nadležnosti, kako upravnih odjela, tako i ustanova kojima je osnivač Grad Knin.

Kroz izvještajni period održano je:

- 20 radnih kolegija gradonačelnika sa zamjenicima gradonačelnika i s pročelnicima upravnih tijela Grada Knina te, ovisno o konkretnim temama, s ostalim službenicima gradske uprave
- 4 radna kolegija s ravnateljima gradskih ustanova, zapovjednicima JVP-a i DVD-a Grada Knina te direktorom Turističke zajednice Grada Knina.

III. U navedenom vremenskom razdoblju rad UPRAVNOG ODJELA ZA LOKALNU SAMOUPRAVU I DRUŠTVENE DJELATNOSTI može se promatrati kroz sljedeće segmente:

1. Poslovi Odjela vezani uz Gradsko vijeće:

- pravno savjetodavni poslovi u pripremi nacрта i prijedloga općih akata za Gradsko vijeće te briga o njihovoj usklađenosti sa zakonom, Statutom i drugim propisima
- stručni i administrativni poslovi u svezi pripreme, organizacije i provedbe sjednica Gradskog vijeća i njihovih radnih tijela te informiranje javnosti
- izrada donesenih akata Gradskog vijeća, organiziranje njihove objave i dostava nadležnim tijelima i subjektima radi izvršenja.

2. Poslovi Odjela iz područja rada i službeničkih odnosa:

- po službenoj dužnosti ili temeljem podnesenih zahtjeva izrađena su ukupno 163 upravna i neupravna akata (rješenja, nalozi, uputnice, potvrde, izjave, obavijesti, izvješća, odluke, zapisnici i dr.),
- izrađeni su akti iz nadležnosti gradonačelnika Grada Knina:
 - Izmjene i dopune Plana prijma u službu u upravna tijela Grada Knina za 2025. godinu (rujan 2025.)
 - Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutarnjem redu upravnih tijela Grada Knina (rujan 2025.)
 - Pravilnik o izmjenama i dopunama Pravilnika o unutarnjem redu upravnih tijela Grada Knina (prosinac 2025.)
 - Pravilnik o ocjenjivanju službenika i namještenika u upravnim tijelima Grada Knina
 - Pravilnik o dopunama Pravilnika o dodatku za uspješnost u radu službenika i namještenika upravnih tijela Grada Knina
 - Odluka o isplati regresa u 2025. godini službenicima i namještenicima upravnih tijela Grada Knina,
 - Odluka o pohrani potpisa i parafa službenika upravnih tijela Grada Knina
 - Odluka o isplati dara u prigodi dana Sv. Nikole u 2025. godini,
 - Odluka o isplati božićnice u 2025. godini službenicima i namještenicima upravnih tijela Grada Knina,
- provedena su tri natječajna postupka za prijam u službu na pet radnih mjesta od kojih je za dva natječaja postupak obustavljen (prijavitelji nisu ispunjavali formalne uvjete iz natječaja ili kandidat nije postigao zadovoljavajući rezultat na provedenoj provjeri znanja i sposobnosti), dok je temeljem trećeg natječaja u službu primljena jedna osoba na neodređeno vrijeme,
- HZMO su podnesene 18 prijave o početku ili prestanku osiguranja, uključujući i osobe zaposlene na javnim radovima

- podaci o materijalnim pravima službenika i namještenika dostavljeni Upravnom odjelu za programe Europske unije, gospodarstvo, strateško planiranje i razvoj, financije, javnu nabavu i naplatu potraživanja za izradu proračuna
- vođene su i ažurirane kadrovske evidencije službenika i namještenika,
- izrađene su mjesečne evidencije o radnom vremenu za isplatu plaće (osmice)
- dostavljena su tražena očitovanja, izvješća i drugi podaci Šibensko-kninskoj županiji, ministarstvima te drugim tijelima i podnositeljima podnesaka.

3. Poslovi Odjela iz područja socijalne skrbi i demografskih mjera:

- Tijekom izvještajnog razdoblja provodili su se Programi socijalnih davanja i demografskih mjera, što je, među ostalim, uključivalo:
 - u okviru Programa demografskih mjera provodila se mjera Jednokratne novčane pomoći za novorođenu djecu te je tijekom izvještajnog perioda rođeno 60 beba, a sredstva su isplaćivana kako slijedi:
 - 800,00 eura za prvo dijete (20 isplata po zahtjevima roditelja)
 - 1.200,00 eura za drugo dijete (22 isplate po zahtjevima roditelja)
 - 1.500,00 eura za treće dijete (13 isplata po zahtjevima roditelja)
 - 2.000,00 eura za četvrto i svako sljedeće rođeno dijete (5 isplata po zahtjevima roditelja), dok za mjeru Jednokratne novčane pomoći za posvojiteljstvo i udomiteljstvo, za koju su također sredstva bila osigurana u gradskom Proračunu, u izvještajnom razdoblju nije bilo isplata, iz razloga što nije zaprimljen niti jedan zahtjev po osnovu predmetne mjere;
 - na temelju pristiglih pisanih zahtjeva za jednokratne novčane pomoći socijalno ugroženim građanima, u skladu s odredbama Odluke o socijalnoj skrbi Grada Knina te cijeneći opravdanost svakog pojedinačnog slučaja, tijekom razdoblja srpanj - prosinac 2025. godine pozitivno je riješeno ukupno 99 zahtjeva;
 - u skladu s odredbama Zakona o socijalnoj skrbi i Odluke o socijalnoj skrbi Grada Knina, tijekom izvještajnog razdoblja Grad Knin je korisniku zajamčene minimalne naknade samcu, odnosno kućanstvu, temeljem podnesenog pisanog zahtjeva nadležnom Upravnom odjelu, priznao sredstva za podmirenje djelomičnog troška stanovanja (sufinanciranje cijene vode (po dostavljenim računima Komunalnog poduzeća d.o.o. Knin), komunalnu naknadu (temeljem Odluke o komunalnoj naknadi Grada Knina) te ostale troškove predviđene člankom 41. Zakona, slijedom čega je za socijalno ugrožene građane, korisnike zajamčene minimalne naknade, po podnesenim zahtjevima, obrađeno i pozitivno riješeno 382 zahtjeva po osnovu priznatog prava za naknadu za troškove stanovanja, odnosno za troškove ogrjeva (kao tekuće pomoći izravnjanja za decentralizirane funkcije) te je isplaćeno ukupno 61.120,00 eura do kraja 2025. godine; po podnesenom zahtjevu korisnika zajamčene minimalne naknade 1 naknada je isplaćivana po osnovu priznatog prava na naknadu za troškove stanovanja, i to za trošak najma stana;
 - u Programu socijalnih davanja za 2025. godinu bio je planiran iznos od 59.730,00 eura za mjeru "Sufinanciranje adaptacije stanova za mlade obitelji", ali se od provedbe iste odustalo zbog nemogućnosti provedbe programa do kraja kalendarske godine. Kako je intencija predlagatelja za uvođenje predmetne mjere u Program socijalnih davanja bila olakšati mladim obiteljima uređenje njihovih domova i na taj način stvoriti im preduvjete za ostanak u Gradu, planirano je s provedbom iste nastaviti i tijekom ove godine. Vrijedi naglasiti da je tijekom zadnjih pet godina, koliko se mjera provodila, zaključeno 116 ugovora s mladim obiteljima i isplaćene su potpore za izvođenje građevinskih radova i uređenje interijera ukupne vrijednosti 301.204,00 eura;
 - provedba ostalih mjera iz Programa socijalnih davanja, naknada za troškove prijevoza osoba s invaliditetom, troškovi boravka djece u Dječjem vrtiću CVRČAK te ostali izdaci za socijalnu skrb, uredno je izvršavana tijekom predmetnog izvještajnog perioda.

4. Poslovi Odjela iz područja školstva, zdravstva i rada vjerskih zajednica:

- Tijekom izvještajnog razdoblja provoden je Program Općih javnih potreba u predškolskom odgoju, školstvu i visokom obrazovanju i to kroz sljedeće mjere:
 - Grad Knin, u izvještajnom periodu, imao je obvezu isplate stipendija za školsku, odnosno akademsku 2025./2026. godinu te su isplaćivane:
 1. 25 školskih (učeničkih) stipendija, u mjesečnom iznosu od 100,00 eura
 2. 17 studentskih stipendija, u mjesečnom iznosu od 170,00 eura
 3. na samom početku prošle godine završen je ciklus stipendiranja pet liječnika specijalizanata, a od planiranog raspisivanja javnog natječaja za novih pet stipendija se odustalo i isto je prebačeno na ovu godinu. Opća i veteranska bolnica „Hrvatski ponos“ Knin u ožujku je raspisala natječaje za specijalizacije iz područja gerijatrije, hitne medicine, medicinske biokemije i laboratorijske medicine i kliničke farmacije – bolničko ljekarništvo te će se po okončanju natječajnog postupka o izboru novih specijalizanata odlučiti o raspisivanju natječaja za stipendije za liječnike specijalizante;
 - financirani su brojni školski programi i projekti, između ostalih:
 1. Srednjoj strukovnoj školi Kralja Zvonimira Knin donirano je 300, 00 eura za sudjelovanje na Smotri solarnih automobila na Blidinju, Bosna i Hercegovina
 2. Veleučilištu Marko Marulić u Kninu kupljena su 2 laptopa za najuspješnije studente kninskog Veleučilišta u akademskoj 2024./2025. godini;
 - tijekom izvještajnog razdoblja sufinancirani su troškovi prijevoza predškolske djece, kao i prijevoz učenika srednjih škola iz Golubića, Pađena i Oćestova te učenika koji srednju školu pohađaju u Šibeniku;
 - tijekom izvještajnog perioda realizirana je mjera nabave radnog materijala (radne bilježnice, likovne mape, radni materijal za tehničku kulturu) za cca 670 kninskih osnovnoškolca (440 učenika Osnovne škole Domovinske zahvalnosti i 230 učenika Osnovne škole Dr. Franje Tuđmana, za što je utrošeno ukupno 44.080,00 eura, a sredstva su isplaćivana na način da su za učenike od prvog do četvrtog razreda isplaćivana sredstva u iznosu od 50,00 eura po učeniku, a za učenike od petog do osmog razreda u iznosu od 80,00 eura po učeniku; također, u skladu s prijedlozima njihovih nastavnika, kupljeni su udžbenici za učenike osnovnih škola s poteškoćama u razvoju u ukupnom iznosu od 1.181,50 eura;
- Tijekom izvještajnog razdoblja preko Udruge Osoba s invaliditetom “Sveti Bartolomej” realizirana je donacija u iznosu od 3.000,00 eura za potrebe liječenja našeg sugrađanina Ivana Loze te je Srpskoj pravoslavnoj crkvenoj opštini u Markovcu doniran iznos od 300,00 eura za organizaciju hramove slave Hrama svetih apostola Petra i Pavla na Polači.

5. Poslovi Odjela iz područja civilnog društva, kulturnog i sportskog života Grada te društvenih događanja u Gradu:

Grad je kroz Program potpora razvoju sporta, Program javnih potreba u kulturi i Program udruga civilnog društva nastojao pomoći u radu i provedbi programa i projekata civilnih, braniteljskih, sportskih te udruga i ustanova u kulturi. Tako je kroz:

- Program javnih potreba u sportu:

- za sportske stipendije Grad Knin je u Proračunu za 2025. godinu planirao ukupan iznos od 11.320,00 eura.

S 2.300,00 eura financirana je isplata postojeće sportske stipendije u mjesečnom iznosu od 185,81 eura, koju je tijekom 2025. godine nastavio isplaćivati Grad Knin u skladu s odredbama Ugovora o dodjeli sportske stipendije Grada Knina sportašu Hrvatske I. kategorije – vrhunski sportaš, koja se isplaćuje od 1. travnja 2023. i isplaćivat će se do 30. studenog 2026. godine.

Sredstva u iznosu od 9.020,00 eura uplaćena su na račun Zajednice sportova Grada Knina, koja raspisuje javni natječaj za dodjelu sportskih stipendija, a iste se dodjeljuju u skladu s odredbama Pravilnika za programe potpore vrhunskim i perspektivnim sportašima, Zajednice sportova Grada Knina te je tijekom izvještajnog perioda na temelju ugovora o dodjeli sportskih stipendija isplaćivano 10 stipendija, dok je tijekom 2025. godine isplaćivano ukupno 11 sportskih stipendija. O izvršenju programa financiranja i utrošku sredstava za sportske stipendije, Zajednica sportova Grada Knina, izvještava Grad Knin, u skladu s odredbama Zakona o sportu;

- na ime troška za održavanje sportskih dvorana Grad je Zajednici sportova Grada Knina, u prvom dijelu godine, prebacio sredstva za održavanje sportskih dvorana, male dvorane Zajednice sportova, dvorana OŠ „Domovinske zahvalnosti“ – velika dvorana i mala dvorana na katu te male dvorane na katu OŠ „Dr. Franje Tuđmana“, dok se za zakup prostora sportske dvorane SŠ „Lovre Montija“, koja se koristi za održavanje treninga i natjecanja sportskih društava te za rekreaciju, temeljem zaključenog ugovora korištenje iste plaća po ispostavljenim mjesečnim računima,
- tijekom izvještajnog perioda sa sportskim klubovima i Zajednicom sportova zaključeni su ugovori za sufinanciranje programa sportskih manifestacija i izvanrednih troškova za sportske aktivnosti koje isti provode, a značajne su za Grad te su donirani sljedeći iznosi:
 1. Paraodbojkaškom klubu Knin 95 doniran je iznos od 1.000,00 eura kao financijska potpora organizaciji turnira u sjedećoj odbojci „Oluja 2025.“;
 2. Zajednici sportova Grada Knina s 1.500,00 eura pružena je potpora za održavanje sportskih manifestacija povodom VRO „Oluja“;
 3. 300,00 eura donirano je Boćarskom klubu „Zrinski“ Knin za pokrivanje dijela troškova organizacije boćarskog turnira „Oluja kup“ Knin 2025.;
 4. Savezu sportske rekreacije „Sport za sve“ Šibensko-kninske županije s 300,00 eura pružena je financijska potpora u organizaciji 2. Festivala nordijskog hodanja i pješčenja;
 5. Malonogometnom klubu Knin donirano je 300,00 eura kao financijska potpora za pokrivanje dijela troškova natjecanja u Veteranskoj ligi;
- na kraju prošle godine odustalo se od realizacije aktivnosti „Nagrade po osnovu ostvarenih iznimnih rezultata u sportu“. Grad je uspjehe kninskih sportaša, klubova i sportskih radnika, tijekom izvještajnog razdoblja obilježio i nagradio na način što je financijski sudjelovao s 2.500,00 eura u organizaciji proslave proglašenja najuspješnijih sportaša Grada Knina za 2025. godinu, organizirane od strane Zajednice sportova Grada Knina, a doznačena sredstva su korištena za troškove najma prostora i razglasa, nabavu cvijeća, pehara i medalja za nagrađene te za trošak večere za dobitnike nagrada i goste.

- U okviru Programa javnih potreba udruga civilnog društva, tijekom ožujka prošle godine raspisan je javni natječaj za financiranje programa/projekata javnih potreba udruga civilnog društva Grada Knina za 2025. godinu te su sredstva dodijeljena udrugama koje su ispunile uvjete propisane javim natječajem, Pravilnikom o financiranju javnih potreba Grada Knina i Uredbom o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge.

Odlukom o korištenju sredstava Proračuna Grada Knina za javne potrebe udruga civilnog društva u 2025. godini, KLASA: 230-01/25-01/2, URBROJ: 2182-10-02-25-45 od 6. lipnja 2025. godine, sredstva su raspoređena na način da je:

- braniteljskim udrugama dodijeljeno 19.405,00 eura
- udrugama neprofitnog karaktera iz raznih oblasti djelovanja dodijeljen je iznos od 61.000,00 eura
- projektima kojima se potpomaže i doprinosi poboljšanju života osoba s invaliditetom, poteškoćama u razvoju i slično dodijeljen je iznos od 2.660,00 eura.

Tijekom srpnja i kolovoza zaključeni su ugovori o financiranju programa i projekata udruga čiji je rad od značaja za Grad Knin, kojima se zadovoljavaju javne potrebe građana i kojima se pridonosi razvitku i općem napretku Grada Knina, slijedom čega je tijekom kolovoza započela realizacija istih te su se sredstva korisnicima uplaćivala ovisno o tijeku izvršenja Programa i prilivu sredstava u gradski proračun. Tijekom izvještajnog razdoblja realizirani su ugovori za braniteljske udruge, dok je realizacija dijela ugovora zaključenih s udrugama civilnog društva nastavljena i u ovoj godini.

Tijekom izvještajnog razdoblja, u okviru predmetnog Programa, proveden je drugi krug javnog poziva za financiranje programa/projekata javnih potreba udruga civilnog društva namijenjene aktivnostima oko obilježavanja obljetnice Vukovara i sredstva su dodijeljena, po jednoj pristigloj prijavi, udruzi koja je ispunila uvjete propisane javim pozivom, Pravilnikom o financiranju javnih potreba Grada Knina i Uredbom o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge te je financiran program Udruge Prvi hrvatski redarstvenik, Podružnica šibensko-kninska „Odlazak u Vukovar na obilježavanje 34. obljetnice Žrtve Vukovara“.

- Tijekom izvještajnog perioda srpanj – prosinac, u okviru Programa za kulturu Grada Knina, tijekom ljetnih mjeseci, a pogotovu tijekom mjeseca prosinca, za vrijeme božićnih i novogodišnjih blagdana, održan je veliki broj događanja, među ostalim, za proslavu Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja održan je veliki koncert Miroslava Škore i Hrvatskih ruža. Za vrijeme Adventa, koji je po svojoj raznovrsnosti i kvaliteti prepoznat ne samo u našem susjedstvu, nego i šire, koncerte su održali: Ivana Orlić, Moonlight bend, Peki, Giuliano & Diktatori te kninski bendovi OLD SCHOOL BAND, The Alibor, Saša Martić, VIS David. I u prošloj godini postavljeno je klizalište za najmlađe, koje je kao i prethodnih godina, za sve bilo besplatno. Organizirani su Božićni sajam, dječje predstave, dječji doček Nove godine te doček Nove godine za odrasle.

Tijekom ožujka prošle godine raspisan je javni natječaj za financiranje programa/projekata javnih potreba u kulturi na području Grada Knina za 2025. godinu te su sredstva dodijeljena udrugama koje su ispunile uvjete propisane javim natječajem, Pravilnikom o financiranju javnih potreba Grada Knina i Uredbom o kriterijima, mjerilima i postupcima financiranja i ugovaranja programa i projekata od interesa za opće dobro koje provode udruge. Odlukom o korištenju sredstava Proračuna Grada Knina za udruge i ustanove u kulturi Grada Knina za 2025. godinu, KLASA: 230-01/25-01/04, URBROJ: 2182-10-02-25-18 od 18. lipnja 2025. godine, sredstva su raspoređena na način da su financirani sljedeći program/projekti:

- Obrazovno-kulturna Udruga „Porta“ Knin - MUZEJ ZA DJECU
- Hrvatsko kulturno društvo „NAPREDAK“ Knin - XVII. smotra folklor, „Knin, 5. Kolovoz“

- Udruga ZvoniMir – predstava “DISCO VREMEPLOV”
- Udruga kreativnog alternativnog razvoja kulture „Atribut“ - 17. GRR FEST & 6. MINI GRR FEST (Guerilla Rock n' Roll Festival)
- Fotoklub Knin – specijalizirana fotografska radionica u Parku prirode Dinara “DINARA POD ZVIJEZDAMA”
- Kulturno-umjetničko društvo “Dositej Obradović” Knin – Nastupi i manifestacije KUD-a u 2025. godini
- Kulturno umjetničko društvo “Kralj Zvonimir” – II. KANICA- Revija narodnih nošnji Šibensko-kninske županije
- Udruga Publika - PUBLAND
- Povijesna postrojba kralja Dmitra Zvonimira - POVIJEST HRVATSKOG KRALJEVSTVA – OŽIVLJENA POVIJEST.

Tijekom srpnja i kolovoza zaključeni su ugovori o financiranju programa i projekata udruga u kulturi, čiji rad je od značaja za Grad Knin, kojima se zadovoljavaju javne potrebe građana u kulturi i kojima se pridonosi razvitku i općem napretku Grada Knina, slijedom čega je tijekom kolovoza započela realizacija istih i sredstva su se korisnicima uplaćivala ovisno o tijeku izvršenja Programa i prilivu sredstava u gradski proračun te su svi ugovori realizirani početkom ove godine.

- U razdoblju od 01.srpnja 2025. do 31. prosinca 2025. na temelju zamolbi za donacije/sponzorstva iz Proračuna Grada Knina dodijeljene su brojne donacije udrugama, klubovima i ostalim primateljima donacija značajnim za naš Grad, kako iz područja civilnog društva, tako i kulturnog i sportskog života te su, između ostalih, sufinancirani sljedeći programi/projekti:
 - Hrvatskom društvu logoraša srpskih koncentracijskih logora, Podružnica Splitsko-dalmatinske županije donirano je 250,00 eura kao financijska potpora provedbi programa “Putevima ponosa”;
 - Vijeću Srpske nacionalne manjine Općine Kistanje za organizaciju Preobraženjskog sabora u Kistanjama doniran je iznos od 300,00 eura;
 - Sportskom klubu “UNTAMED” donirano je 10.000,00 eura kao financijska potpora u organizaciji jednog od vodećih europskih relija, Dinaric Rally, off-road avanturističkog trkačkog događaja;
 - Gradskom društvu Crvenog križa Knin doniran je iznosi od 3.000,00 eura kao financijsku pomoć za sanaciju štete nastale od udara groma na obiteljskoj kući Vladimira Telente;
 - Zajednici Hrvata BiH Šibensko-kninske županije doniran je iznos od 300,00 eura za organizaciju manifestacije „16. dani kulturne baštine Hrvata Bosne i Hercegovine”;
 - Udruzi veterana IV. gardijske brigade, Podružnici Šibensko-kninske županije, kao financijska potpora za obilježavanje obljetnice stradanja Grada Vukovara doniran je iznos od 300,00 eura te je doniran iznos od 300,00 eura za organizaciju boćarskog turnira za hrvatske branitelje “Sinovi Oluje”;
 - Udruzi Prvi hrvatski redarstvenik, Podružnica šibensko-kninska, doniran je iznos od 200,00 eura za troškove organizacije proslave obilježavanja 35. godišnjice ustroja prve ratne postrojbe Prvi hrvatski redarstvenik;
 - Udruzi Specijalne jedinice policije u obrani Domovine Slavonski Brod doniran je iznos od 300,00 eura za pokrivanje dijela troškova organizacije sedmog po redu natjecanja policijskih službenika/ca Ministarstva unutarnjih poslova pod nazivom “Štit Domovine Knin 2025”.

6. Ostali poslovi Odjela u izvještajnom razdoblju:

- administrativni poslovi vezani uz provedbu gradskih programa: Program socijalnih davanja, Program potpora razvoju sporta, Program javnih potreba u kulturi, Program udruga civilnog društva, Program Općih javnih potreba u predškolskom odgoju, školstvu i visokom obrazovanju i Program demografskih mjera
- poslovi zastupanja Grada pred pravosudnim, upravnim i drugim tijelima iz djelokruga Grada Knina

- poslovi koordiniranja protokolarnih aktivnosti Gradonačelnika, informiranja građana o aktivnostima Gradonačelnika, Gradskog vijeća i upravnih tijela Grada Knina
- poslovi pripreme za istupe Gradonačelnika, zamjenika Gradonačelnika kao i poslovi vezani uz suradnju Grada Knina s drugim institucijama, jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave u zemlji i inozemstvu
- organiziranje protokolarnih primanja i drugih sastanka za potrebe Gradonačelnika i zamjenika Gradonačelnika, među ostalim, sudjelovanje u organizaciji središnje proslave obilježavanja Dana pobjede i domovinske zahvalnosti i Dana hrvatskih branitelja, organizacija obilježavanja povodom blagdana Svih svetih, poslovi oko organizacije Adventa te organizacija Božićnog prijama gradonačelnika i predsjednika Gradskog vijeća
- redovito održavanje i dogradnja mrežne infrastrukture, održavanje i dogradnja osobnih računala i periferne opreme, serverskog sustava, sigurnosnog sustava i programa, podrška kod održavanja i dogradnje programa, održavanje i dogradnja video nadzora, instalacija računala, periferne i mrežne opreme, snimanje i online prijenosi sjednica Gradskog vijeća, podrška pri radu proračunskih korisnika
- obavljanje stručnih poslova za Kulturno vijeće Grada Knina
- obavljanje stručnih poslova za Zakladu Grada Knina
- obavljanje stručnih poslova za Dječje gradsko vijeće Grada Knina
- obavljanje stručnih i administrativnih poslova iz nadležnosti Upravnog odjela za potrebe Mjesnih odbora Grada Knina
- suradnja i pisana korespondencija s gradskim ustanovama i trgovačkim društvima
- poslovi u vezi s ostvarivanjem prava na pristup informacijama u skladu s posebnim propisima i aktima Grada
- izrada i objava Službenog glasila Grada Knina (u izvještajnom periodu objavljeno je 9 Glasila (8/25 – 16/25))
- primanje i rad sa strankama
- izrada ugovora o djelu, ugovora o donacijama, ugovora o sufinanciranju programa i projekata koji su od interesa za Grad Knin civilnih, kulturnih, braniteljskih i sportskih udruga, ugovora o poslovnoj suradnji, ugovora o stipendiranju učenika, studenata i sportaša, sporazuma s dobavljačima, zaključaka, odluka i drugih pravnih akata
- vođenje evidencije sklopljenih ugovora (za razdoblje od 01.07.2025.-31.12.2025. evidentirano je:
 - Ugovori o djelu i autorski ugovori Grada Knina za 2025. (9 ugovora)
 - Ugovori s izvođačima/isporučiteljima usluga, opreme i radova (35 ugovora)
 - Ugovori o sufinanciranju i donacijama Grada Knina za 2025. (63 ugovora)
- kontinuirano praćenje izvršenja projekata civilnih i braniteljskih udruga te Programa javnih potreba u kulturi i Programa javnih potreba udruga civilnog društva koje Grad financira iz svojeg Proračuna
- praćenje rada ustanova kojima je Grad Knin osnivač (Dječji vrtić „Cvrčak“, Kninski muzej, Narodna knjižnica, Pučko otvoreno učilište „Knin“)
- poslovi vezani uz zaštitu dostojanstva zaposlenika gradske uprave Grada Knina
- izrada nacrti i prijedloga akata za Gradonačelnika, iz nadležnosti Upravnog odjela
- priprema odluka za Gradsko vijeće iz nadležnosti Upravnog odjela
- stručni, pravni, administrativni, administrativno-tajnički poslovi i pomoćno tehnički poslovi za Gradonačelnika i njegove zamjenike
- poslovi prijemnog ureda i uredskog poslovanja (kroz interne dostavne knjige upisano je i provedeno:
 1. u knjigu Gradonačelnika: 186 akata
 2. u knjigu zamjenika Gradonačelnika: 70 akata
 3. u knjigu Gradskog vijeća Grada Knina: 175 akata
 4. u knjigu Upravnog odjela za lokalnu samoupravu i društvene djelatnosti: 608 akata
 5. u knjigu Upravnog odjela za programe EU, gospodarstvo, strateško planiranje i razvoj, financije, javnu nabavu i naplatu potraživanja: 873 akta te 852 računa
 6. u knjigu Upravnog odjela za prostorno uređenje, komunalne, imovinskopravne poslove i zaštitu okoliša: 889 akata
- poslovi arhiva (broj arhiviranih predmeta: 641)
- poslovi organiziranja dostave i otpreme pošte (broj otpremljenih pošiljki: 11906)

- poslovi nabave i evidencije potrošnje uredskog i drugog materijala
- čuvanje izvorne dokumentacije Gradskog vijeća i Gradonačelnika
- poslovi skeniranja, prijepisa, umnožavanja i slaganja materijala za sjednice, kolegije i dr.
- poslovi u svezi s radom priručne kuhinje
- poslovi čišćenja radnih prostorija gradske uprave
- praćenje predstavi, pritužbi i pitanja građana u svezi poslova iz djelokruga Upravnog odjela i gradonačelnika i priprema materijala i odgovora u ime Upravnog odjela ili gradonačelnika, uz prethodnu suglasnost gradonačelnika.

IV. U navedenom vremenskom razdoblju rad UPRAVNOG ODJELA ZA PROGRAME EU, GOSPODARSTVO, STRATEŠKO PLANIRANJE I RAZVOJ, FINACIJE, JAVNU NABAVU I NAPLATU POTRAŽIVANJA može se promatrati kroz slijedeće segmente:

Blagajničko poslovanje - za navedeni period ukupno je izdano:

- uplatnica 9
- isplatnica 156

U knjizi putnih naloga izvršen je obračun i naplata - isplata 10 putnih naloga.

U knjizi ulaznih računa u izvještajnom razdoblju zaprimljeno je i proknjiženo 810 ulaznih računa te je po istim Grad zadužen za 2.985.581,80 eura.

U izvještajnom razdoblju Grad je po svim osnovama ispostavio 23345 izlazna računa u ukupnom iznosu 626.919,10 eura te prihodovao 774.078,79 eura.

U nastavku se daje pregled svih izdanih i naplaćenih računa po vrsti naknade, kako slijedi:

Ukupno izdanih mjesečnih računa:

- zakup poslovnih prostora	412 računa
- komunalna naknada (pravne osobe)	1772 računa
- naknada za uređenje voda (pravne osobe)	1756 računa
- zakup javne gradske površine	100 računa
- najam stanova sa stanarskim pravom	167 računa
- otkup državnih stanova	57 računa
- najam gradskih stanova	36 računa

Ukupno izdano kvartalnih obračuna za građane:

- komunalna naknada	9527 računa
- naknada za uređenje voda	9518 računa

Ukupna zaduženja u izvještajnom razdoblju:

- zakup poslovnih prostora	82.787,94 eura
- zakup javne površine	14.032,90 eura
- komunalna naknada (fizičke osobe)	92.637,22 eura
- komunalna naknada (pravne osobe)	228.353,29 eura
- naknada za uređenje voda (fizičke osobe)	68.823,24 eura
- naknada za uređenje voda (pravne osobe)	43.368,54 eura
- otkup stana (stanarsko pravo)	4.765,09 eura
- prodaja stanova	91.061,94 eura
- najam gradskih stanova	1.091,94 eura

Ukupno zaduženo 626.919,10 eura

Od toga u izvještajnom razdoblju je naplaćeno:

- zakup poslovnih prostora	86.278,76 eura
- zakup javne površine	13.759,47 eura
- komunalna naknada (fizičke osobe)	102.872,95 eura
- komunalna naknada (pravne osobe)	237.432,91 eura
- naknada za uređenje voda (fizičke osobe)	83.921,99 eura
- naknada za uređenje voda (pravne osobe)	71.529,87 eura
- otkup stana (stanarsko pravo)	4.339,69 eura
- prodaja stanova	172.969,75 eura
- najam gradskih stanova	973,40 eura

Ukupno naplaćeno **774.078,79 eura**

Naplaćeni iznos na ime naknade za uređenje voda je prihod Hrvatskih voda te ga Grad Knin ima obvezu tjedno transferirati Hrvatskim vodama uz ostvarivanje prihoda od 10% i priznavanja materijalnih troškova.

Financijski akti doneseni u izvještajnom razdoblju:

1. Godišnji izvještaj o izvršenju proračuna za 2024. godinu
2. Polugodišnji izvještaj o izvršenju proračuna za 1-6.2025. godine
3. I. Izmjene i dopune Proračuna Grada Knina za 2025. godinu
4. II. Izmjene i dopune Proračuna Grada Knina za 2025. godinu
5. Proračun Grada Knina za 2026. godinu s projekcijama za 2027. i 2028. godinu
6. Odluka o izvršavanju Proračuna za 2026. godinu

ZADUŽIVANJE GRADA, DAVANJE JAMSTAVA I SUGLASNOST

U travnju 2019. godine Grad Knin se dugoročno zadužio za provedbu Projekta „Modernizacija sustava javne rasvjete u Gradu Kninu“ na rok od 10 godina, u iznosu od 5.861.000,00 kuna (iznos glavnice od 777.888,38 eura), po kamatnoj stopi od 0,1%, temeljem potpisanog Ugovora o kreditu, broj: ESJR-19-1100383 s Hrvatskom bankom za obnovu i razvitak. Kako su radovi na modernizaciji javne rasvjete dovršeni u 2020. godini, temeljem Zahtjeva za izravno odobrenje kredita, dana 19.03.2020. godine, navedeni iznos kredita je jednokratno uplaćen na žiro račun Grada te od tada teku ugovorne obveze po istom.

Od 2020. godine do 31.12.2025. godine ukupno je plaćeno po kreditu:

Naziv banke	Valuta	Kamatna stopa	Stanje 03/2020	Otplaćeno glavnice	Stanje 31.12.2025.	Rok otplate
HBOR	euro	0,10 %	777.888,38	446.335,21	331.553,17	10 godina do 31.03.2030.
Ukupno:			777.888,38	446.335,21	331.553,17	

U studenom 2022. godine Grad Knin se također dugoročno zadužio za još 2 kredita i to:

1. Realizacija projekata sufinanciranih iz sredstava EU (9.695.000,00 kn, odnosno 1.286.747,63 eura) temeljem potpisanog Ugovora o kreditu, broj: 152/2022-DPVPJS sa Hrvatskom poštanskom bankom d.d.
2. Financiranje kapitalnih investicija (10.105.000,00 kn, odnosno 1.341.163,98 eura) temeljem potpisanog Ugovora o kreditu, broj: 153/2022-DPVPJS sa Hrvatskom poštanskom bankom d.d.

Oba kredita se odnose na rok otplate od 10 godina uz ugovorenu kamatnu stopu od 0,86%. Pregled gore navedenih kredita navodimo u sljedećim tablicama:

1. Realizacija projekata sufinanciranih iz sredstava EU:

Naziv banke	Valuta	Kamatna stopa	Stanje 11/2022	Otplaćeno glavnice	Stanje 31.12.2025	Rok otplate
Hrvatska poštanska banka	euro	0,86%	1.286.747,63	278.795,14	1.007.952,49	10 godina do 31.10.2033.
Ukupno:			1.286.747,63	278.795,14	1.007.952,49	

2. Financiranje kapitalnih investicija:

Naziv banke	Valuta	Kamatna stopa	Stanje 11/2022	Otplaćeno glavnice	Stanje 31.12.2025.	Rok otplate
Hrvatska poštanska banka	euro	0,86%	1.341.163,98	290.585,36	1.050.578,62	10 godina do 31.10.2033.
Ukupno:			1.341.163,98	290.585,36	1.050.578,62	

Potrebno je naglasiti da za ova dva zaduženja, prvu godinu Grad je otplaćivao samo kamate, a otplata glavnice prema otplatnim planovima započela je od 30.11.2023. godine.

U 2023. godini, Grad Knin se zadužio i za kratkoročni kredit u iznosu od 2.497.500,00 eura uz prethodnu suglasnost Gradskog vijeća na rok od godinu dana. Kredit je plasiran dana 21.12.2023. godine na račun Grada Knina, a do kraja izvještajnog razdoblja je podmireno 2.000.000,01 eura te stanje kratkoročnog kredita na dan 31.12.2025.g. iznosi 497.499,99 eura.

U prethodnim godinama izdane su dvije suglasnosti za dugoročno kreditno zaduženje (za još neotplaćene kredite) po kojima se tijekom izvještajnog razdoblja vršilo plaćanje ugovornih obveza, kako slijedi:

- trgovačkom društvu „Čistoća i zelenilo“ d.o.o. za nabavu specijalnog komunalnog vozila (suglasnost Gradskog vijeća od 30. listopada 2019. godine)
- trgovačkom društvu „Upravitelj-Knin“ d.o.o. za ulaganje u osnovna sredstva-nabava opreme, radnih strojeva, vozila (suglasnost Gradskog vijeća od 12. travnja 2022. godine).

U izvještajnom razdoblju Grad Knin nije davao jamstva niti suglasnosti.

Pregled obveza po danim suglasnostima (eur):

Banka i namjena kredita	Iznos glavnice po ugovoru	Rok otplate	Otplaćeno glavnice do 31.12.2025.	Ostatak glavnice po dospijeću u narednim godinama
Erste&Steiermarkische S-Leasing d.o.o. -specijalno komunalno vozilo Čistoća i zelenilo doo	160.418,70	20.11.2019./ 01.09.2025.	160.418,70	0,00
Unicredit leasing Croatia d.o.o. – autopodizač Volvo Čistoća i zelenilo doo	138.000,00	31.08.2023./ 11.09.2028.	57.301,67	80.698,33
Hrvatska poštanska banka	1.014.140,29	31.07.2023.- 31.12.2032.	266.887,80	747.252,49

-ulaganje u osnovna sredstva-nabava opreme, radnih strojeva i vozila Upravitelj-Knin doo				
UKUPNO:	1.312.558,99		484.608,17	827.950,82

JAVNA NABAVA:

- U izvještajnom periodu provedena su 2 postupaka javne nabave:

1. Lož ulje za potrebe Grada Knina
2. Poštanske usluge za potrebe Grada Knina

JEDNOSTAVNA NABAVA:

- U izvještajnom periodu provedena su 3 postupaka jednostavne nabave sukladno Pravilniku o provođenju postupaka jednostavne nabave procijenjene vrijednosti do 26.540,00 eura odnosno do 66.360,00 eura.

JAVNA NABAVA - OSTALO:

- Ažuriranje Izjava o sukobu interesa.
- Ažuriran i objavljen Registar ugovora o javnoj nabavi s 31.12.2025. godine.
- Objava ugovora o javnoj nabavi, Izmjena ugovora o javnoj nabavi tijekom trajanja – dodaci ugovoru, Odluka o odabiru ili Odluka o poništenju,
- Rad na izmjenama i dopunama Planova nabave UO, objedinjavanje Planova nabave Upravnih odjela Grada Knina, njihovo slanje na objavljivanje na internetsku stranicu Grada Knina i njihov unos u EOJN.

MJESEČNA IZVJEŠĆA U VEZI PRODAJE DRŽAVNIH STANOVA

- Dostavljena su sva mjesečna izvješća Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine za državne stanove u izvještajnom periodu (12 izvještaja).
- Sva tromjesečna Izvješća o zaduženju – Obrazac IZJS Grada Knina (4 izvješća).

GODIŠNJE IZVJEŠĆE O STANOVIMA SA STANARSKIM PRAVIMA

Sačinjeno i poslano 16. siječnja 2026. godine Izvješće o naplati cijene stanova prodanih na temelju Zakona o prodaji stanova na kojima postoji stanarsko pravo za razdoblje od 01. siječnja 2025. do 31. prosinca 2025. godine. Izvješće se dostavlja Ministarstvu prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine.

IZVJEŠTAJ O KORIŠTENJU SREDSTAVA FONDOVA EUROPSKE UNIJE

u razdoblju od 01.07.2025. do 31.12.2025. godine

Grad Knin je u periodu od 01.07.-31.12.2025. godine koristio sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost (Nacionalni plan za oporavak i otpornost).

- I. Sredstva iz Mehanizma za oporavak i otpornost (NPOO) Grad Knin je koristio za sljedeći projekt:

NPOO.C3.1.R1-I1.02.0098 „Rekonstrukcija i opremanje objekta druge namjene u područni objekt dječjeg vrtića u Kninu“

- Razdoblje provedbe projekta: 15. ožujka 2024. do 15. ožujka 2026. godine

- Ukupna vrijednost projekta: 1.122.627,21 eura
- Ugovorena bespovratna sredstva (EU): 458.692,00 eura
- Isplaćena bespovratna sredstva u razdoblju od 01.07.2025. do 31.12.2025.: 0,00 eura (napomena: preostalo još 4.017,31 eura za povući od EU sredstava što će biti potraživano Završnim izvješćem)
- Ukupno isplaćena EU bespovratna sredstva do 31.12.2025. godini: 454.674,69 eura
- Osigurano sufinanciranje provedbe projekta od Ministarstva znanosti obrazovanja i mladih u iznosu od 352.223,00 eura, Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova EU u iznosu od 80.000,00 eura i Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine u iznosu od 40.700,00 eura;
- Isplaćena sredstva za sufinanciranje projekta iz nacionalnih izvora u razdoblju od 01.07.2025. do 31.12.2025. godine: 80.000,00 eura;
- Ukupno isplaćena sredstva za sufinanciranje projekta iz nacionalnih izvora do 31.12.2025. godine: 472.923,00 eura.
- Radovi na rekonstrukciji i opremanju objekta su završeni, ishodovana je uporabna dozvola te je vrtić započeo s radom.

II. Grad Knin sudjeluje kao partner u projektu TRANSDINARICA2 „Transformation with Trans Dinarica – Phase 2“ koji se financira u sklopu EU programa Interreg Danube Region. Nositelj projekta je Znanstveno istraživački centar slovenske Akademije znanosti i umjetnosti iz Ljubljane, a uz Grad Knin kao partneri sudjeluju još i Ustanova Tvornica održivog turizma iz Ljubljane, Općina Ilirska Bistrica iz Slovenije, Međunarodna agencija za razvoj MARA iz Varaždina, Općina Čajetina iz Srbije, Turistička organizacija Srbije iz Beograda, Općina Žabljak iz Crne Gore, Turistička organizacija Crne Gore iz Podgorice, Grad Konjica iz Bosne i Hercegovine te organizacija Green Visions Eco Tours d.o.o. iz Sarajeva, Bosna i Hercegovina. Kroz projekt će se raditi na uspostavi i promociji prekogranične biciklističke rute Trans Dinarica i povezivanju s Alpe Adria rutom, a u Kninu će biti uspostavljen središnja potporna točka za sve bicikliste („support hub“).

Projekt je odabran za financiranje u prosincu 2024. godine, a provodit će se u razdoblju od 01.04.2025. do 31.03.2028. godine.

Ukupna vrijednost projekta je 2.214.150,00 eura, od čega je za Grad Knin namijenjeno 184.500,00 eura.

Početkom studenoga 2025. godine u Kninu je održan drugi prekogranični sastanak projektnih partnera.

Prvo šestomjesečno izvješće je poslano u listopadu 2025. godine te je odobreno krajem prosinca 2025. godine.

U razdoblju od 01.07.2025. do 31.12.2025. godine nije bila nijedna uplata iz EU izvora. Isto se očekuje početkom 2026. godine nakon odobrenje prvog šestomjesečnog izvješća na svim razinama.

V. U navedenom vremenskom razdoblju rad UPRAVNOG ODJELA ZA PROSTORNO UREĐENJE, KOMUNALNE, IMOVINSKOPRAVNE POSLOVE I ZAŠTITU OKOLIŠA može se promatrati kroz slijedeće segmente:

- IZRADNJA MOSTA U STRMICI ZA ZASEOKE DRONJCI I BIJELIĆI

Radovi na izgradnji mosta u Strmici za zaseoke Dronjci i Bijelići završeni su u prosincu 2025. Vrijednost izvedenih radova na izgradnji mosta i usluga nadzora iznosi 345.570,04 + 20.843,75 eura (s PDV-om). Tijekom izvođenja radova ustanovljeno je da je zbog ograničenja prostora nužno promijeniti tehnologiju građenja što je iziskivalo izmjenu projektne dokumentacije i građevinske dozvole te izvedbu dodatnih radova koji se odnose na izvedbu zaštite građevne jame upornjaka mosta. Temeljem prijave na natječaj Ministarstva prostornog uređenja, graditeljstva i državne imovine osigurano je sufinanciranje radova u iznosu od 60.000,00 eura, a prijavom na natječaj Ministarstva regionalnoga razvoja i fondova Europske unije osiguran je iznos sufinanciranja od 72.100,00 eura. Preostala sredstva osigurao je Grad Knin.

- **SANACIJA TRGA ANTE STARČEVIĆA**

Radovi na sanaciji trga završeni su u srpnju. Vrijednost izvedenih radova iznosi 232.422,38 eura (s PDV-om), od čega je temeljem prijave na natječaj Ministarstva hrvatskih branitelja za sufinanciranje izgradnje, postavljanja ili uređenja spomen-obilježja žrtvama stradalim u Domovinskom ratu osigurano 170.000,00 eura. Preostali iznos osigurao je Grad Knin.

Uz prethodno navedeno izvršena je nabava i montaža novih dekorativnih svjetiljki „Oluja 95“ (50 kom) u vrijednosti 73.125,00 eura čega je Šibensko-kninska županija sufinancirala 19.027,13 eura, a ostatak je osigurao Grad Knin.

- **HORTIKULTURNO UREĐENJE ZELENIH POVRŠINA I NAVODNJAVANJE PARKA U TUĐMANOVOJ ULICI U KNINU**

Krajem godine završeni su radovi na hortikulturnom uređenju zelenih površina u gradu Kninu. Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost u sklopu mjera prilagodbe klimatskim promjenama projekt sufinancira s 78.038,50 eura. U sklopu projekta hortikulturno je uređen zeleni pojas uz ulicu 4.GBR, posađeno je 90 stabala na više lokacija u gradu, izrađen je sustav navodnjavanja u parku Janka Bobetka, postavljeno je 5 javnih česmi na gradskom groblju i izrađen je katastar zelenila grada Knina. Vrijednost projekta iznosi 122.811,69 eura (s PDV-om).

- **IZGRADNJA SUNČANE ELEKTRANE NA PODRUČNOM VRTIĆU CICIBAN U KNINU**

Nakon provedenog postupka nabave, u studenom je potpisan ugovor o izgradnji sunčane elektrane na područnom vrtiću Ciciban u Kninu. Radovi su završeni početkom 2026. godine. Prikjučna snaga sunčane elektrane je 20,00 kW. Vrijednost izvedenih radova iznosi 17.830,00 eura koje je osigurao Grad Knin.

- **KONSTRUKTIVNA SANACIJA URUŠENOG BEDEMA U PODGRAĐU TVRĐAVE**

Grad Knin je prijavio nastavak konstruktivne i građevinske sanacije urušenih srednjovjekovnih bedema unutar kulturno-povijesne cjeline grada Knina na Javni poziv Ministarstva kulture i medija za prijavu projekata prema Programu javnih potreba u kulturi za 2026. godinu. Odobrena su sredstva u iznosu 20.000,00 eura. U prvoj polovici 2026. planira se provesti postupak nabave i izvesti radove sanacije bedema.

- **IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA REKONSTRUKCIJU ZGRADE STARE BOLNICE I ADAPTACIJU U HOSTEL**

U tijeku je izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju zgrade Stare bolnice i adaptaciju u hostel. Ukupna vrijednost izrade projektne dokumentacije iznosi 49.138,75 eura (s PDV-om), a rok za završetak iste iznosi 18 mjeseci. Izrađen je idejni projekt te je u prosincu podnesen zahtjev za ishodenje lokacijske dozvole. Po izdavanju lokacijske dozvole, izradit će se glavni projekt i podnijeti zahtjev za izdavanje građevinske dozvole.

- **IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA NOVI AUTOBUSNI KOLODVOR**

Izrada projektne dokumentacije za izgradnju novog autobusnog kolodvora na križanju ulice 4.GBR i ulice Seljačke bune je u tijeku. Nakon što je izrađeno idejno rješenje, isto je bilo potrebno izmijeniti iz razloga što trasa cjevovoda Ø 1000 prolazi sredinom čestice na kojoj je planirana izgradnja autobusnog kolodvora te su stoga ponovo zatraženi posebni uvjeti i uvjeti priključenja. Nakon toga je izrađen idejni projekt te je krajem listopada 2025. podnesen zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole koja je preduvjet za rješavanje imovinskopravnih poslova, odnosno izvlaštenje zemljišta na kojemu je planirana izgradnja autobusnog kolodvora. Vrijednost ugovorenih usluga iznosi 28.500,00 eura (s PDV-om).

- **IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA NOVI VATROGASNI DOM S POLIGONOM**

Izrada projektne dokumentacije za novi vatrogasni dom s poligonom na k.č. 4074/5 k.o. Kninsko polje je u tijeku. Vlasnik zemljišta je INA, a obzirom da se za ovaj projekt ne može provesti postupak izvlaštenja, u svrhu rješavanja imovinskopravnih odnosa što je preduvjet za izdavanje građevinske dozvole biti će potrebno kupiti zemljište od INA-e. Ukupna vrijednost izrade projektne dokumentacije iznosi 61.875,00 eura (s PDV-om), a rok za završetak iste iznosi 18 mjeseci.

- **IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA UREĐENJE TRGA IVANA PAVLA II**

Projektna dokumentacija za uređenje Trga Ivana Pavla II na k.č. 4222/1 i 4222/3 k.o. Knin je izrađena te je u prosincu prošle godine ishoda građevinska dozvola. Ukupna vrijednost izrade projektne dokumentacije iznosi 31.875,00 eura (s PDV-om). Osiguranje sredstava za realizaciju planirano je kroz prijavu na natječaje za sufinanciranje ovakvih infrastrukturnih projekata.

- **IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA SKLONIŠTE ZA ŽIVOTINJE**

Završena je izrada projektne dokumentacije za izgradnju skloništa za životinje na k.č. 1745 k.o. Očestovo te je ishoda mišljenje ŠKŽ o prihvatljivosti zahvata za ekološku mrežu. U prosincu je podnesen zahtjev za ishoda lokacijske dozvole za pristupnu prometnicu do skloništa i sklonište. Nakon ishoda iste slijedi rješavanje imovinsko-pravnih odnosa za zemljište u vlasništvu RH što je preduvjet za podnošenje zahtjeva za ishoda građevinske dozvole. Ukupna vrijednost izrade projektne dokumentacije iznosi 32.500,00 eura (s PDV-om). Izradu projektne dokumentacije je sufinancirala ŠKŽ u iznosu od 15.910,05 eura, a preostala sredstva je osigurao Grad Knin.

- **IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA KOSO DIZALO**

Ishoda je lokacijska dozvola te je u tijeku rješavanje imovinsko-pravnih odnosa i izrada glavnog projekta za ishoda građevinske dozvole za izgradnju vertikalnog transporta – kosog dizala od početne postaje u Krešimirovoj ulici (iza veleučilišta i studentskog doma) do završne postaje u Marunovoj ulici (ispred ulaza u tvrđavu). Zbog izmjene pozicije strojarnice temeljem zahtjeva Konzervatorskog odjela u Šibeniku potrebno je ishoditi novu elektroenergetske suglasnost HEP-a za priključenje kosog dizala na niskonaponsku mrežu što zahtijeva određene izmjene u glavnom projektu. Vrijednost usluga izrade kompletne projektne dokumentacije za izgradnju kosog dizala iznosi 32.987,06 eura (s PDV-om) od čega je Šibensko-kninska županije sufinancirala 6.500,00 eura.

- **IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA UREĐENJE PARKIRALIŠTA U VUKOVARSKOJ ULICI**

Nakon ishoda lokacijske dozvole za uređenja parkirališta u Vukovarskoj ulici pristupilo se rješavanju imovinsko-pravnih odnosa u sklopu čega je izrađen procjembeni elaborat. Temeljem procjembenog elaborata vrijednost zemljišta koje treba izvlástiti procijenjena je na 94.000 eura te je potrebno osigurati sredstva za izvlaštenje kako bi se moglo nastaviti s realizacijom projekta odnosno izradom glavnog projekta i ishoda građevinske dozvole.

- **IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA UREĐENJE GUNDULIĆEVE ULICE**

Nakon ishoda lokacijske dozvole za izgradnju Gundulićeve ulice s oborinskom odvodnjom, javnom rasvjetom, vodovodnom mrežom i fekalnom odvodnjom izrađen je glavni projekt i u ožujku ove godine je podnesen zahtjev za izdavanje građevinske dozvole. Vlasnici zemljišta preko kojeg prelazi planirana prometnica su se žalili na rješenje o provedbi parcelacijskog elaborata na sudu te se čeka završetak toga postupka što je preduvjet za pokretanje postupka izvlaštenja i rješavanje imovinskopravnih odnosa.

- IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA UREĐENJE TVRTKOVE I TRPIMIROVE ULICE

Izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju Tvrtkove i dijela Trpimirove ulice je u tijeku. Čeka se provedba elaborata za upis izvedenog stanje Tvrtkove/Trpimirove ulice prema Zakonu o cestama. Ugovorena vrijednost usluga izrade projektne dokumentacije je 19.800,00 eura (s PDV-om).

- IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA UREĐENJE IKIČINE ULICE

Izrada projektne dokumentacije za rekonstrukciju Ikičine ulice je u tijeku. Proveden je elaborat za upis izvedenog stanje Ikičine ulice prema Zakonu o cestama i u lipnju je podnesen zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za rekonstrukciju ulice. Izdavanje iste se očekuje uskoro. Ugovorena vrijednost usluga izrade projektne dokumentacije je 12.800,00 eura (s PDV-om).

- IZRADA PROJEKTNE DOKUMENTACIJE ZA REKONSTRUKCIJU RASKRIŽJA D1 I KRAMBERGEROVE ULICE

Grad Knin i Hrvatske ceste sklopili su sporazum o zajedničkoj realizaciji projekta rekonstrukcije raskrižja državne ceste D1 i Krambergerove ulice u Kninu prema kojemu je Grad Knin preuzeo obvezu financiranja izrade projektne dokumentacije. Izrađen je idejni projekt čija je vrijednost 9.250,00 eura (s PDV-om) te je ishoda lokacijska dozvola na temelju koje je podnesen zahtjev za rješavanje imovinsko-pravnih odnosa što je preduvjet za podnošenje zahtjeva za ishoda građevinske dozvole. Izrada glavnog projekta za rekonstrukciju raskrižja je u tijeku.

- IZRADA NOVELACIJE PROJEKTNE DOKUMENTACIJE NOVOG DJEČJEG VRTIĆA U VRPOLJU

Nakon provedenog postupka jednostavne nabave izrađen je idejni projekt i ishoda su posebni uvjeti javnopravnih tijela za izgradnju dječjeg vrtića u Vrpolu nakon čega je izrađen glavni projekt i u ožujku ove godine podnesen je zahtjev za izdavanje građevinske dozvole. U vrtiću bi bilo smješteno 5 odgojnih skupina čime bi se riješio problem nedostatka kapaciteta u dječjim vrtićima na području grada Knina i ukinula bi se lista čekanja. Projekt će se po ishoda građevinske dozvole prijaviti za sufinanciranje na javne pozive za izgradnju dječjih vrtića. Ukupna vrijednost usluga izrade projektne dokumentacije je 32.500,00 eura (s PDV-om) od čega je Šibensko-kninska županija sufinancirala 8.697,00 eura.

- IZRADA IDEJNOG PROJEKTA VODOOPSKRBE ŽAGROVIĆA

Nakon provedenog postupka nabave za izradu idejnog projekta vodoopskrbe naselja Žagrović koji obuhvaća vodoopskrbni cjevovod i prateće objekte: crpnu stanicu i vodospremnik, u travnju je sklopljen ugovor za predmetne usluge. Idejni projekt je izrađen i ishoda je mišljenje o potrebi provedbe postupka procjene utjecaja zahvata na okoliš te je podnesen zahtjev za izdavanje lokacijske dozvole. Investitor je Komunalno poduzeće d.o.o. Knin koje će nakon ishoda lokacijske dozvole pokrenuti postupak rješavanja imovinsko-pravnih odnosa.

Vrijednost usluga izrade projektne dokumentacije je 32.250,00 eura (s PDV-om).

- IZRADA IZMJENA I DOPUNA PROSTORNO-PLANSKE DOKUMENTACIJE

Još tijekom 2023. godine donesene su Odluke o izradi izmjena i dopuna (VII) Generalnog urbanističkog plana Grada Knina i o izradi izmjena i dopuna (V) Prostornog plana uređenja grada Knina. Razlog donošenja istih je veliki broj zaprimljenih zahtjeva fizičkih i pravnih osoba za prenamjenom zemljišta i provedbenih odredbi. Vrijednost usluga izrade izmjena i dopuna oba plana iznosi 16.375,00 eura (s PDV-om). Za oba plana provedena je kompletna procedura, uključujući i ponovljenu javnu raspravu. Još uvijek se čeka usvajanje Prostornog plana ŠKŽ kako bi se moglo ishoda mišljenje Zavoda za prostorno

uređenje ŠKŽ o usklađenosti gradskih planova s PPŽ, što je preduvjet za usvajanje odluka o izmjena i dopuna GUP-a i PPU-a na Gradskom vijeću. Nadalje, procedura stavljanja izvan snage UPU „Više sv. Jakova“ koja je pokrenuta u ožujku 2025. je završena te će se na Gradskom vijeću donijeti odluka o stavljanju izvan snage ovog UPU-a.

• ODRŽAVANJE NERAZVRSTANIH CESTA

U okviru radova na održavanju nerazvrstanih cesta koje je povjereno trgovačkom društvu UPRAVITELJ-KNIN d.o.o. kontinuirano su se izvodili radovi na sanaciji i održavanju asfaltnih i makadamskih kolnika: krpanje udarnih rupa, presvlačenje asfaltom većih oštećenih površina, asfaltiranje odvojaka gradskih ulica i cesta, nasipanje makadamskih cesta, košnja vegetacije, obilježavanje horizontalne i postavljanje vertikalne prometne signalizacije, zimska služba itd.

• ODRŽAVANJE JAVNE RASVJETE

U okviru radova na održavanju javne rasvjete koje je povjereno trgovačkom društvu UPRAVITELJ-KNIN d.o.o., kvarovi na javnoj rasvjeti se otklanjaju u vrlo kratkom roku. Također se kontinuirano vršilo postavljanje novih stupova i LED rasvjetnih tijela u dijelovima grada bez javne rasvjete.

• ZAŠTITA NA RADU, CIVILNA ZAŠTITA I ZAŠTITA OD POŽARA

- osposobljeno 4 službenika sukladno Zakonu o zaštiti na radu i Zaštiti od požara
- izvršen pregled opreme za rad u posebnim uvjetima: pokretno dizalo i peč za lož ulje u listopadi pred sezonu grijanja
- izvršen periodični pregled vatrogasnih aparata i opreme sukladno planu za 2025. godinu
- donesena Odluka o preventivnoj i obveznoj preventivnoj dezinfekciji, dezinfekciji i deratizaciji kao i posebnih mjera zaštite pučanstva od zaraznih bolesti za 2026. godinu
- donesen Program javnih potreba za obavljanje djelatnosti Hrvatske gorske službe spašavanja Stanice Šibenik za 2026. godinu
- donesena Odluka o osnivanju i imenovanju Stožera civilne zaštite Grada Knina
- donesen Zaključak o donošenju Plana djelovanja civilne zaštite Grada Knina
- donesen Plan vježbi civilne zaštite za 2026. godinu na koji se još čeka očitovanje županije
- donesen Zaključak o usvajanju Procjene ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija i Plan zaštite od požara za područje Grada Knina
- donesen Zaključak o usvajanju Procjene rizika od velikih nesreća za Grad Knin

• IMOVINSKO-PRAVNI POSLOVI

U ostvarivanju zadaća koje se odnose na imovinsko-pravne predmete tijekom ovog izvještajnog razdoblja, sačinjeno je sljedeće:

- dopis HŽ Infrastrukturi d.o.o. u svezi prokišnjavanja krovišta- Trg Ante Starčevića 2, Knin
- prijedlog za potpuno izvlaštenje nekretnine u svrhu građenja građevine infrastrukturne namjene, prometnog sustava – pješačkog mosta preko rijeke Butižnice - „čest. zem. 2885/4, k.o. Žagrović“
- prijedlog za potpuno izvlaštenje nekretnine u svrhu građenja građevine infrastrukturne namjene, prometnog sustava – pješačkog mosta preko rijeke Butižnice - „čest. zem. 2885/5, k.o. Žagrović“
- prijedlog za potpuno izvlaštenje nekretnine u svrhu građenja građevine infrastrukturne namjene, prometnog sustava - pješačkog mosta preko rijeke Krke - „čest. zem. 2885/3, k.o. Žagrović“
- prijedlog za potpuno izvlaštenje nekretnine u svrhu građenja građevine infrastrukturne namjene, prometnog sustava pješačkog mosta preko rijeke Krke - „čest. zem. 2888/2, k.o. Žagrović“
- očitovanje na prijedlog za sklapanje izvansudske nagodbe radi povećanja naknade za tuđu njegu i pomoć

- tabularna isprava za k.č. 398/1 i 398/2 k.o. Kninsko polje za upis vlasništva fizičke osobe temeljem pravomoćne sudske presude od 17.12.2002.
- razna očitovanja

STAMBENI POSLOVI

U segmentu stambenih poslova izdano je:

- 23 potvrde o otkupljenim stanovima/kućama
- 2 potvrde o vlasništvu stana
- 2 brisovna očitovanja

• SUDSKI PREDMETI

- razni podnesci i ročišta
- 1 tužba radi isplate
- 1 žalba na rješenje o ovrsi
- 3 odgovora na žalbu
- prijedlog za odgodu ovrhe
- izvansudska nagodba
- prigovor u pojedinačnom ispravnom postupku
- prijedlog za brisanje prava služnosti
- prijedlog za dopunu zemljišne knjige

• ZAKLJUČCI, UGOVORI I SPORAZUMI

a) Zaključci

- 7 zaključaka o sklapanju ugovora o zakupu poslovnog prostora
- 2 zaključka o prihvaćanju ponuda za zakup poslovnih prostora
- zaključak o prihvaćanju ponuda za zakup javnih površina
- zaključak o raskidu ugovora o zakupu poslovnog prostora
- zaključak o dopuni popisa nerazvrstanih cesta na području Grada Knina
- 2 zaključka o oslobađanju od plaćanja javne površine
- aneks Ugovora o najmu stana

b) Ugovori i sporazumi:

- 6 ugovora po provedenim postupcima javne nabave
- 9 ugovora o zakupu poslovnih prostora
- 12 ugovora o zakupu javne površine
- sporazum o obročnoj otplati duga
- sporazum o prijenosu prava vlasništva

• OSTALO

- priprema 6 Odluka za Gradsko vijeće Grada Knina
- Plan upravljanja imovinom u vlasništvu Grada Knina za 2026.
- 3 javna natječaja za davanje u zakup poslovnih prostora
- javni natječaj za davanje u zakup javnih površina
- javni natječaj za prodaju nekretnine
- javni poziv za zakup sajamskih kućica
- javni natječaj za dodjelu stanova u najam
- dostava 2 žalbe protiv rješenja o ovrsi komunalne naknade drugostupanjskom tijelu
- dostava 4 žalbe protiv rješenja o ovrsi naknade za uređenje voda drugostupanjskom tijelu

- dostava žalbe na rješenje o utvrđivanju obveze plaćanja komunalnog doprinosa i prijedlog za odgodu izvršenja rješenja drugostupanjskom tijelu
- rješenje o izdavanju dozvole za obavljanje autotaksi prijevoza putnika na području Grada Knina
- 304 rješenja o utvrđivanju obveze plaćanja komunalne naknade i naknade za uređenje voda
- 45 rješenja o ovrsi za komunalnu naknadu
- 215 rješenja o ovrsi za naknadu za uređenje voda (201 fizičke osobe + 14 pravne osobe)
- 60 obavijesti /opomena strankama koje su djelomično isplatile dugovanja po rješenjima o ovrsi
- 14 ovjerenih preslika građevinskih dozvola i očitovanja
- 3 rješenja o oslobađanju od obveze plaćanja komunalne naknade
- kontinuirani rad po ovrhama
- razna očitovanja strankama

KLASA: 034-06/25-01/1

URBROJ: 2182-10-02-26-4

Knin, 14. travnja 2026.

GRADONAČELNIK

Marijo Ćaćić, univ. mag. oec.

4.

Na temelju članka 35. stavka 1. točke 4. Zakon o predškolskom odgoju i obrazovanju „Narodne novine“, broj 10/97, 107/07, 94/13, 98/19, 57/22, 101/23, 22/26) i članka 35. Statuta Grada Knina („Službeno glasilo Grada Knina“, broj 3/21, 12/23, 16/23), Gradsko vijeće Grada Knina na 11. sjednici održanoj 27. travnja 2026. godine donijelo je

ZAKLJUČAK

o davanju suglasnosti na Prijedlog Odluke o upisu djece u Dječji vrtić CVRČAK Knin za pedagošku godinu 2026./2027.

I.

Daje se suglasnost na Prijedlog Odluke o upisu djece u Dječji vrtić CVRČAK Knin za pedagošku godinu 2026./2027. koji je utvrdilo Upravno vijeće Dječjeg vrtića CVRČA Knin Zaključkom o utvrđivanju Prijedloga Odluke, KLASA: UP/I-034-05-01/26-02/2, URBROJ: 2182-10-13-02-26-2 od 17. travnja 2026. godine.

II.

Nakon donošenja Odluke iz točke 1. ovog Zaključka, objavit će se javni poziv za upis u Dječji vrtić CVRČAK Knin u roku i na način sukladno posebnim propisima kojima se uređuje postupak upisa u Dječji vrtić.

III.

Ovaj Zaključak će se objaviti u „Službenom glasilu Grada Knina“.

KLASA: 601-02/26-01/02

URBROJ: 2182-10-01-26-3

Knin, 27. travnja 2026.

PREDSJEDNIK

Dario Škegro, bacc.ing.mech.

PRILOG 1: Plan upravljanja destinacijom Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice
za razdoblje 2025. – 2029.

Izdavač: GRAD KNIN, dr. Franje Tuđmana 2, 22300 Knin
Uredništvo: Marko Pehar, Sanda Petrović Brnić, Tatjana Plavčić
tel: 022/664-410
e-pošta: grad@knin.hr, *web:* www.knin.hr
Tisak: Grad Knin

REPUBLIKA HRVATSKA
ŠIBENSKO-KNINSKA ŽUPANIJA

**PLAN UPRAVLJANJA
DESTINACIJOM
GRADA SKRADINA, KNINA,
DRNIŠA I OPĆINE BILICE
za razdoblje 2025. – 2029.**

**PLAN UPRAVLJANJA DESTINACIJOM GRADA SKRADINA, KNINA, DRNIŠA I OPĆINE
BILICE ZA RAZDOBLJE 2025. – 2029.**

xxxx, xx._____ 2026.

SADRŽAJ

1. UVOD	9
1.1 Dionici uključeni u izradu Plana upravljanja destinacijom.....	10
1.2 Profil odredišta – Grad Skradin, Drniš, Knin i Općina Bilice	14
1.3. Turistička zajednica Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice	37
1.4. Članovi tijela turističke zajednice i članovi lokalne turističke zajednice	40
1.5. Zadaće lokalne turističke zajednice.....	42
1.6. Suradnja jedinice lokalne samouprave i turističke zajednice.....	42
2. ANALIZA STANJA.....	44
2.1. Glavni elementi analize stanja u planu upravljanja destinacijom	49
2.2. Analiza elemenata turističke destinacije.....	50
2.2.1. Analiza turističkih proizvoda i usluga.....	51
2.2.2. Analiza popisa resursne osnove	69
2.2.3. Analiza javne turističke infrastrukture.....	86
2.2.4. Analiza komunalne infrastrukture	96
2.2.5. Analiza prometne infrastrukture	105
2.2.6. Analiza stanja digitalizacije.....	114
2.2.7. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom	121
2.2.8. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji.....	123
2.2.9. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala	130
2.2.10. Analiza komunikacijskih aktivnosti.....	134
2.2.11. Analiza konkurencije	136
2.3. Izvješće o provedenoj analizi stanja	155
3. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA.....	159
3.2. Zaključak razvojnih i marketinških potencijala za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda.....	165
4. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE.....	167
4.1. Definiranje i mjerenje pokazatelja održivosti destinacije.....	168
4.2. Metodološki okvir obveznih pokazatelja	168
4.3. Procjena trenutnog stanja održivosti	170
4.3.1. Gospodarski aspekti.....	170
4.3.2. Društveni aspekti.....	171
4.3.3. Okolišni aspekti	171
4.3.4. Prostorni aspekti	172
4.3.5. Zaključak o trenutnom stanju održivosti.....	172
4.4. Izvori podataka potrebni za praćenje i izračun pokazatelja održivosti	173
4.5. Izračun pokazatelja održivosti.....	173

Praćenje održivosti	228
5. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA	230
5.1. SWOT analiza	230
5.1.1. SWOT analiza Turističke zajednice Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice	231
5.2. Identifikacija općih načela i ciljeva turizma	238
5.2.1. Načela turizma	238
5.2.2. Ciljevi turizma	239
5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta	242
5.4. Identificiranje ciljeva	243
5.5. Mjere i aktivnosti	250
6. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA	259
6.1. Smjernice i preporuke za jedinice lokalne samouprave	259
6.2. Smjernice i preporuke za turističke zajednice	262
6.2.1. Održivi razvoj turizma	262
6.2.2. Razvoj autentične turističke ponude	262
6.2.3. Digitalizacija i moderni kanali promocije	263
6.2.4. Edukacija i profesionalni razvoj	263
6.2.5. Suradnja s lokalnim dionicima	263
6.2.6. Poboljšanje turističke infrastrukture	264
6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji	264
6.3.1. Suradnja i partnerstva	264
6.3.2. Održivi razvoj i ekološka svijest	265
6.3.3. Kvaliteta usluga i kontinuirano obrazovanje	265
6.3.4. Digitalna prisutnost i promocija	265
7. POPIS PROJEKATA	266
8. MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI	329
8.1. Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom	329
8.2. Izvješće o provedbi	329
9. ZAKLJUČAK	331
10. LITERATURA	332

POPIS TABLICA

<i>Tablica 1. Dionici uključeni u izradu Plana upravljanja destinacijom</i>	10
<i>Tablica 2. Profil odredišta Grada Skradina</i>	14
<i>Tablica 3. Profil odredišta Grada Knina</i>	19
<i>Tablica 4. Profil odredišta Grada Drniša</i>	26
<i>Tablica 5. Profil odredišta Općine Bilice</i>	33
<i>Tablica 6. Članovi Skupštine i članovi Turističkog vijeća</i>	40
<i>Tablica 7. Stope po kojima se plaća članarina</i>	41
<i>Tablica 8. Turistički kapaciteti po vrstama objekata u Gradu Skradinu</i>	51
<i>Tablica 9. Popis ugostiteljskih objekata na području Grada Skradina</i>	52
<i>Tablica 10. Popis turističkih atrakcija na području Grada Skradina</i>	53
<i>Tablica 11. Popis turističkih usluga na području Grada Skradina</i>	54
<i>Tablica 12. Turistički kapaciteti po vrstama objekata u Gradu Kninu</i>	56
<i>Tablica 13. Popis ugostiteljskih objekata na području Grada Knina</i>	57
<i>Tablica 14. Popis turističkih atrakcija na području Grada Knina</i>	58
<i>Tablica 15. Popis turističkih usluga na području Grada Knina</i>	59
<i>Tablica 16. Turistički kapaciteti po vrstama objekata u Gradu Drnišu</i>	61
<i>Tablica 17. Popis ugostiteljskih objekata na području Grada Drniša</i>	62
<i>Tablica 18. Popis turističkih atrakcija na području Grada Drniša</i>	63
<i>Tablica 19. Popis turističkih usluga na području Grada Drniša</i>	64
<i>Tablica 20. Turistički kapaciteti po vrstama objekata u Općini Bilice</i>	65
<i>Tablica 21. Popis ugostiteljskih objekata na području Općine Bilice</i>	66
<i>Tablica 22. Popis turističkih atrakcija na području Općine Bilice</i>	67
<i>Tablica 23. Popis turističkih usluga na području Općine Bilice</i>	68
<i>Tablica 24. Javna turistička infrastruktura u Gradu Skradinu - primarna</i>	86
<i>Tablica 25. Javna turistička infrastruktura u Gradu Skradinu - sekundarna</i>	87
<i>Tablica 26. Javna turistička infrastruktura u Gradu Kninu – primarna</i>	89
<i>Tablica 27. Javna turistička infrastruktura u Gradu Kninu – sekundarna</i>	90
<i>Tablica 28. Javna turistička infrastruktura u Gradu Drnišu</i>	92
<i>Tablica 29. Javna turistička infrastruktura u Gradu Drnišu - sekundarna</i>	93
<i>Tablica 30. Javna turistička infrastruktura u Općini Bilice - primarna</i>	94
<i>Tablica 31. Javna turistička infrastruktura u Općini Bilice - sekundarna</i>	94
<i>Tablica 32. Analiza komunalne infrastrukture na području grada Skradina</i>	96
<i>Tablica 33. Analiza komunalne infrastrukture na području grada Knina</i>	99
<i>Tablica 34. Analiza komunalne infrastrukture na području grada Drniša</i>	101
<i>Tablica 35. Analiza komunalne infrastrukture na području općine Bilice</i>	103
<i>Tablica 36. Analiza prometne infrastrukture Grada Skradina</i>	105
<i>Tablica 37. Analiza prometne infrastrukture Grada Knina</i>	107
<i>Tablica 38. Analiza prometne infrastrukture Grada Drniša</i>	109
<i>Tablica 39. Analiza prometne infrastrukture Općine Bilice</i>	112
<i>Tablica 40. Analiza stanja digitalizacije Grada Skradina</i>	114
<i>Tablica 41. Analiza stanja digitalizacije Grada Knina</i>	116
<i>Tablica 42. Analiza stanja digitalizacije Grada Drniša</i>	118
<i>Tablica 43. Analiza stanja digitalizacije Općine Bilice</i>	119
<i>Tablica 44. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama Grada Skradina</i>	121
<i>Tablica 45. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama Grada Knina</i>	121
<i>Tablica 46. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama Grada Drniša</i>	122
<i>Tablica 47. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama Općine Bilice</i>	122

Tablica 48. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Gradu Skradinu.....	123
Tablica 49. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Gradu Kninu	125
Tablica 50. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Gradu Drnišu	127
Tablica 51. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Općine Bilice	128
Tablica 52. Analiza konkurencije Grada Skradina – direktna konkurencija	136
Tablica 53. Analiza konkurencije Grada Skradina – indirektna konkurencija	138
Tablica 54. Grad Knin - Analiza konkurencije – direktna konkurencija.....	140
Tablica 55. Analiza konkurencije – indirektna konkurencija	142
Tablica 56. Analiza konkurencije – indirektna konkurencija	145
Tablica 57. Analiza konkurencije – indirektna konkurencija	147
Tablica 58. Analiza konkurencije Općine Bilice – direktna konkurencija	150
Tablica 59. Analiza konkurencije Općine Bilice – indirektna konkurencija	152
Tablica 60. Procjena potencijala kulturnih dobara i prirodnih atrakcija.....	161
Tablica 61. Procjena potencijala turističkih proizvoda	163
Tablica 62. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti.....	174
Tablica 63. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti.....	184
Tablica 64. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti.....	195
Tablica 65. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti i organizaciju turizma.....	202
Tablica 66. Praćenje održivosti obveznih pokazatelja	228
Tablica 67. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZ Grada Skradina.....	231
Tablica 68. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZ Grada Knina	233
Tablica 69. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZ Grada Drniša	234
Tablica 70. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZ Općine Bilice.....	236
Tablica 71. Pregled temeljnih strateških ciljeva i mjera te njihova povezanost sa strateškim ciljevima i prioritetima Strategije razvoja održivog turizma do 2030.godine	245
Tablica 72. Definiranje razvojnih smjerova s mjerama i aktivnostima	250
Tablica 73. Smjernice i preporuke za razvoj turizma.....	260
Tablica 74. Popis projekata TZ Grada Skradina	267
Tablica 75. Popis projekata TZ Grada Knina	283
Tablica 76. Popis projekata TZ Grada Drniša.....	299
Tablica 77. Popis projekata TZ Općine Bilice.....	319

POPIS SLIKA

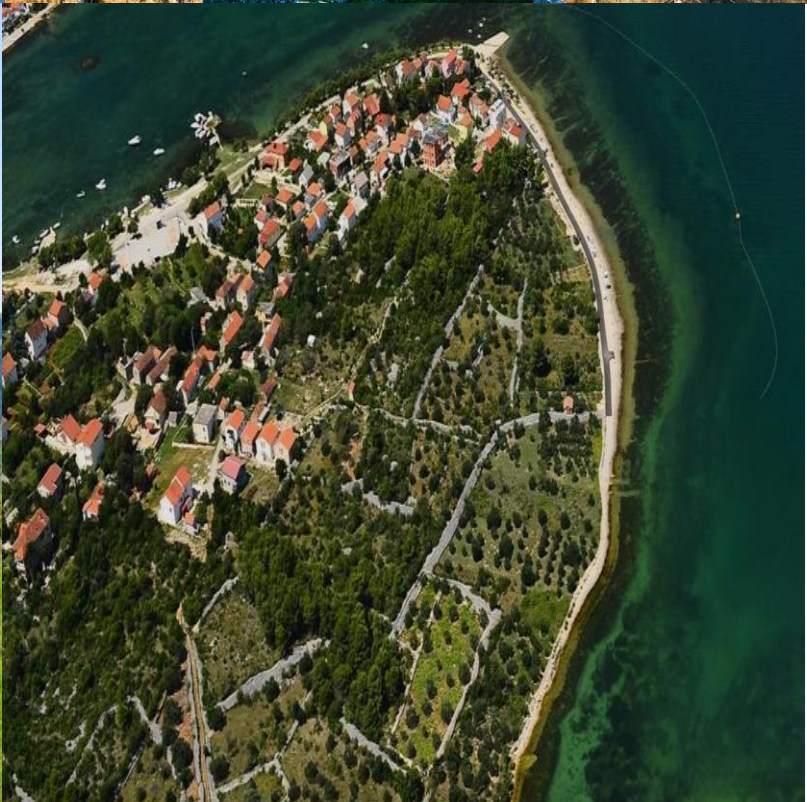
Slika 1. Karta Šibensko-kninske županije	44
Slika 2. Utvrda Turina, arheološko nalazište Bribirska Glavica i vodenice Skradinski buk	70
Slika 3. Crkva Rođenja Blažene Djevice Marije i Crkva svetog Spiridona	70
Slika 4. Skradinski buk, Roški slap i Prukljsko jezero	72
Slika 5. Kninska tvrđava	74
Slika 6. Crkva sv. Ante, Crkva sv. Spasa i Crkva Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta	75
Slika 7. Arheološko nalazište Kapitul.....	76
Slika 8. Utvrde Gradina, Ključica i Kamičak	78
Slika 9. Crkva Presvetog Otkupitelja (Mauzolej Ivana Meštrovića) i Crkva sv. Ante Padovanskog	80
Slika 10. Otočić Visovac.....	80
Slika 11. Kanjon rijeke Čikole i Roški slap	82
Slika 12. Crkva Uznesenja Marijina	83
Slika 13. Prukljsko jezero	84

GRAFIKON

<i>Grafikon 1. Dolasci i noćenja u 2024. godini – Grad Skradin.....</i>	<i>52</i>
<i>Grafikon 2. Dolasci i noćenja u 2024. godini – Grad Knin.....</i>	<i>56</i>
<i>Grafikon 3. Smještajni kapaciteti na području Grada Drniša</i>	<i>61</i>
<i>Grafikon 4. Dolasci i noćenja u 2024. godini – Grad Drniš</i>	<i>62</i>
<i>Grafikon 5. Smještajni kapaciteti na području Općine Bilice</i>	<i>65</i>
<i>Grafikon 6. Dolasci i noćenja u 2024. godini – Općina Bilice.....</i>	<i>66</i>
<i>Grafikon 7. Registrirani broj nezaposlenih osoba u gradu Skradinu</i>	<i>130</i>
<i>Grafikon 8. Registrirani broj nezaposlenih osoba u gradu Kninu</i>	<i>131</i>
<i>Grafikon 9. Registrirani broj nezaposlenih osoba u gradu Drnišu</i>	<i>132</i>
<i>Grafikon 10. Registrirani broj nezaposlenih osoba u općini Bilice.....</i>	<i>133</i>
<i>Grafikon 11. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Skradin/Grad Sinj - Direktna konkurencija.....</i>	<i>138</i>
<i>Grafikon 12. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Skradin/Općina Pirovac.....</i>	<i>139</i>
<i>Grafikon 13. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Knin/Grad Obrovac –.....</i>	<i>142</i>
<i>Grafikon 14. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Knin/Grad Šibenik - indirektna konkurencija ...</i>	<i>144</i>
<i>Grafikon 15. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Drniš/Grad Trilj - direktna konkurencija</i>	<i>147</i>
<i>Grafikon 16. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Drniš/Općina Tribunj – indirektna konkurencija</i>	<i>149</i>
<i>Grafikon 17. Broj turističkih noćenja i dolazaka Općina Bilice/Grad Skradin – direktna konkurencija</i>	<i>152</i>
<i>Grafikon 18. Broj turističkih noćenja i dolazaka Općina Bilice/Općina Pirovac – indirektna konkurencija</i>	<i>154</i>

POPIS KRATICA

TZ	Turistička zajednica
ŠKŽ	Šibensko-kninska županija
JLS	Jedinica lokalne samouprave
RH	Republika Hrvatska
NN	Narodne novine

1. Uvod

Zakonski i metodološki okvir

Dionici

Profil odredišta

1. UVOD

Plan upravljanja destinacijom je planski dokument za razvoj održive destinacije koji se izrađuje za razdoblje od četiri godine.

Svrha Plana upravljanja destinacijom je odrediti smjer razvoja destinacije u skladu s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima.

S obzirom na strateški značaj turizma za Hrvatsku, posebna pažnja posvećuje se održivom razvoju ove gospodarske grane, koja ima široki gospodarski, društveni i međusektorski utjecaj. Iz tog razloga izrađuje se Plan upravljanja destinacijom, s ciljem usmjeravanja turističkog razvoja prema održivim praksama. Ovaj plan stavlja naglasak na unapređenje turističke ponude, očuvanje lokalnih resursa, te poboljšanje kvalitete života za lokalno stanovništvo. Turistički sektor u Hrvatskoj nije samo važan izvor prihoda, već i sektor koji oblikuje nacionalni identitet te doprinosi očuvanju kulturne i prirodne baštine

Plan upravljanja destinacijom predstavlja temeljni dokument koji će služiti kao smjernica za sve dionike u turizmu, uključujući lokalnu upravu, gospodarske subjekte, civilno društvo i druge zainteresirane strane, u ostvarivanju zajedničkih ciljeva razvoja Općina kao autentičnih, održivih i konkurentnih turističkih destinacija.

Kroz suradnju, inovaciju i posvećenost, vjerujemo kako možemo ostvariti viziju Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilce kao destinacija koje pružaju izvanredna iskustva za sve svoje posjetitelje, dok istovremeno čuvaju svoj identitet, resurse i okoliš za buduće generacije. S ciljem stvaranja kvalitetnog okvira za održivi razvoj turizma, Turističke zajednice dosljedno slijede odredbe Republike Hrvatske u uspostavi sustava turizma i upravljanja razvojem turizma u smjeru održivosti, koji se uređuje Zakonom o turizmu (»Narodne novine«, broj 156/23) te ostalim propisima i strateškim dokumentima koji reguliraju razvoj turizma.

Sukladno članku 25. Zakona o turizmu (»Narodne novine«, broj 156/23) u izradu Plana upravljanja destinacijom, turistička zajednica dužna je uključiti jedinicu lokalne i područne (regionalne) samouprave, javne ustanove i trgovačka društva u vlasništvu jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave i Republike Hrvatske, kao i udruge koje izravno sudjeluju u kreiranju destinacijskog lanca vrijednosti u turizmu. Također, potrebno je uključiti nadležna tijela za prostorno planiranje, zdravstvo, kulturu te druge relevantne dionike, kako bi se osiguralo cjelovito i usklađeno planiranje razvoja turizma u destinaciji.

Plan upravljanja destinacijom na lokalnoj razini mora biti usklađen s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima i drugim važećim planovima i propisima te planom upravljanja destinacijom na regionalnoj razini.

Plan upravljanja destinacijom sadrži:

- analizu stanja,
- popis resursne osnove,
- pokazatelje održivosti na razini destinacije,
- razvojni smjer s mjerama i aktivnostima potrebnim za njegovo ostvarenje,
- prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije te
- popis projekata koji pridonose provedbi mjera za postizanje pokazatelja održivosti.

Uz to, Plan uključuje i popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije, koji doprinose ostvarenju dugoročnih ciljeva održivog rasta i konkurentnosti.

U postupku donošenja plana upravljanja destinacijom turistička zajednica dužna je provesti javno savjetovanje o prijedlogu izrađenog plana upravljanja destinacijom te na drugi primjeren način osigurati sudjelovanje lokalnog stanovništva u postupku donošenja, sukladno propisu kojim se uređuje pravo na pristup informacijama.

Plan upravljanja destinacijom donosi predstavničko tijelo jedinice lokalne samouprave na prijedlog turističkog vijeća turističke zajednice. Usvojeni plan upravljanja destinacijom objavljuje se u službenom glasniku jedinice lokalne samouprave i na mrežnim stranicama turističke zajednice.

1.1 Dionici uključeni u izradu Plana upravljanja destinacijom

Dionici, navedeni u Tablici 1. sudjelovali su u izradi ovog plana kroz prikupljanje relevantnih podataka i pokazatelja te razmjenu mišljenja i ideja. Uz to, njihova uloga bit će od presudne važnosti u realizaciji i ocjeni budućih aktivnosti koje će proizaći iz ovog dokumenta.

Tablica 1. Dionici uključeni u izradu Plana upravljanja destinacijom

LOKALNE I REGIONALNE VLASTI	
GRAD SKRADIN	
Naziv dionika: Grad Skradin	
Kontakt osoba: Antonijo Brajković, gradonačelnik	
Naziv dionika: Grad Skradin	
Kontakt osoba: Ivana Mršić	
GRAD DRNIŠ	
Naziv dionika: Grad Drniš	
Kontakt osoba: Šime Cigić i Ivana Sučić	
GRAD KNIN	
Naziv dionika: Grad Knin	
Kontakt osoba: Marijo Čačić- gradonačelnik	

Naziv dionika: Lokalna razvojna agencija Matica
Kontakt osoba: Ivona Malenica- Grcić
Naziv dionika: Grad Knin- voditeljica projektnog tima
Kontakt osoba: Zdenka Gugo
Naziv dionika: Kninski Muzej
Kontakt osoba: Goran Mrnjavac, ravnatelj
OPĆINA BILICE
Naziv dionika: OPĆINA BILICE
Kontakt osoba: načelnik općine Bilice, Ive Čaleta Car
Naziv dionika: OPĆINA BILICE
Kontakt osoba: komunalni referent, Joško Erceg
Zaduženje
Oni postavljaju osnovne strateške ciljeve za razvoj turizma u skladu s politikama destinacije i osiguravaju pravni okvir za provedbu mjera i aktivnosti.
TURISTIČKE ZAJEDNICE
TZG SKRADIN
Naziv dionika: TZG Skradin
Kontakt osoba: Bernarda Marasović
Naziv dionika: TZG Skradin
Kontakt osoba: Katarina Šošić
TZG DRNIŠ
Naziv dionika: TZG Drniša
Kontakt osoba: Ivana Dujić
TZG KNIN
Naziv dionika: Turistička zajednica Grada Knina
Kontakt osoba: Ivan Sorić direktor
TZO BILICE
TURISTIČKA ZAJEDNICA OPĆINE BILICE
Ivana Kostreš, direktorica
Zaduženje
Zadužene su za izradu plana i koordinaciju dionika.
PRIVATNI SEKTOR
TZG SKRADIN
Naziv dionika: Riki adventures
Kontakt osoba: Rikardo Marenci
TZG KNIN
Naziv dionika: Nostra Tours turistička agencija
Kontakt osoba: Jelena Kaić
Naziv dionika: Knin Outdoor-agencija
Kontakt osoba: Mihovil Budanko
Naziv dionika: Igana.d.0.0 Putnička agencija
Kontakt osoba: Ivan Čeko
TZO BLICE
Naziv dionika: NO MA, TURISTIČKA AGENCIJA
Kontakt osoba: Barbara Čaleta
Naziv dionika: U.O. VIDROVAČA

Kontakt osoba: Vlatko Petrović, vlasnik
Naziv dionika: SEBENICO VILLAS, TURISTIČKA AGENCIJA
Kontakt osoba: Antonio Grubišić
Zaduženje
Privatni sektor pruža ključne usluge posjetiteljima i sudjeluje u kreiranju turističkih proizvoda. Njihova ulaganja i poslovne strategije moraju biti usklađene s ciljevima održivog razvoja.
LOKALNO STANOVNIŠTVO
GRAD SKRADIN
Naziv dionika: Iznajmljivač
Kontakt osoba: Mirjana Bračić
GRAD KNIN
Naziv dionika: Foto Klub Knin
Kontakt osoba: Mićo Samardžija
Naziv dionika: Restoran Tvrđava
Kontakt osoba: Josip Zore
Naziv dionika: Micko Dujmović -kroničar Grada Knina
Kontakt osoba: Micko Dujmović
TZO BILICE
Naziv dionika: Iznajmljivač, stanovnik
Kontakt osoba: Marjan Horvat
Naziv dionika: Iznajmljivač, stanovnik
Kontakt osoba: Mirela Dabov
Naziv dionika: Mile Čaleta, stanovnik
Kontakt osoba: Mile Čaleta
Zaduženje
Lokalne zajednice doprinose očuvanju kulturne i prirodne baštine te imaju veliku ulogu u stvaranju autentičnih doživljaja. Njihovo sudjelovanje je ključno za osiguranje društvenog prihvaćanja turističkog razvoja.
NEVLADINE ORGANIZACIJE (NVO)
TZG KNIN
Naziv dionika: Udruga Atribut
Kontakt osoba: Jug Ramljak
Naziv dionika: Ekološka udruga Krka -Knin
Kontakt osoba: Inga Kukolj
Naziv dionika: Udruga Porta
Kontakt osoba: Spomenka Martić
Zaduženje
NVO-ovi često djeluju kao glasnici zaštite interesa lokalnih zajednica i stanovništva te pružaju stručnu podršku u planiranju održivog razvoja.
STRUČNJACI
TZG KNIN
Naziv dionika: Veleučilište Marko Marulić u Kninu
Kontakt osoba: Marijana Drinovac-Topalović- dekanica
Naziv dionika: Narodna Knjižnica Knin
Kontakt osoba: Ivica Šimić
Naziv dionika: Pučko otvoreno učilište-Knin
Kontakt osoba: Sandra Žulj
TZG DRNIŠ
Naziv dionika: Gradski muzej Drniš

Kontakt osoba: ravnatelj Davor Gaurina
Naziv dionika: Pučko otvoreno učilište Drniš
Kontakt osoba: kontakt@pucko-otvoreno-uciliste-drnis.hr
Naziv dionika: Narodna knjižnica Drniš
Kontakt osoba: kontakt@narodna-knjiznica-drnis.hr

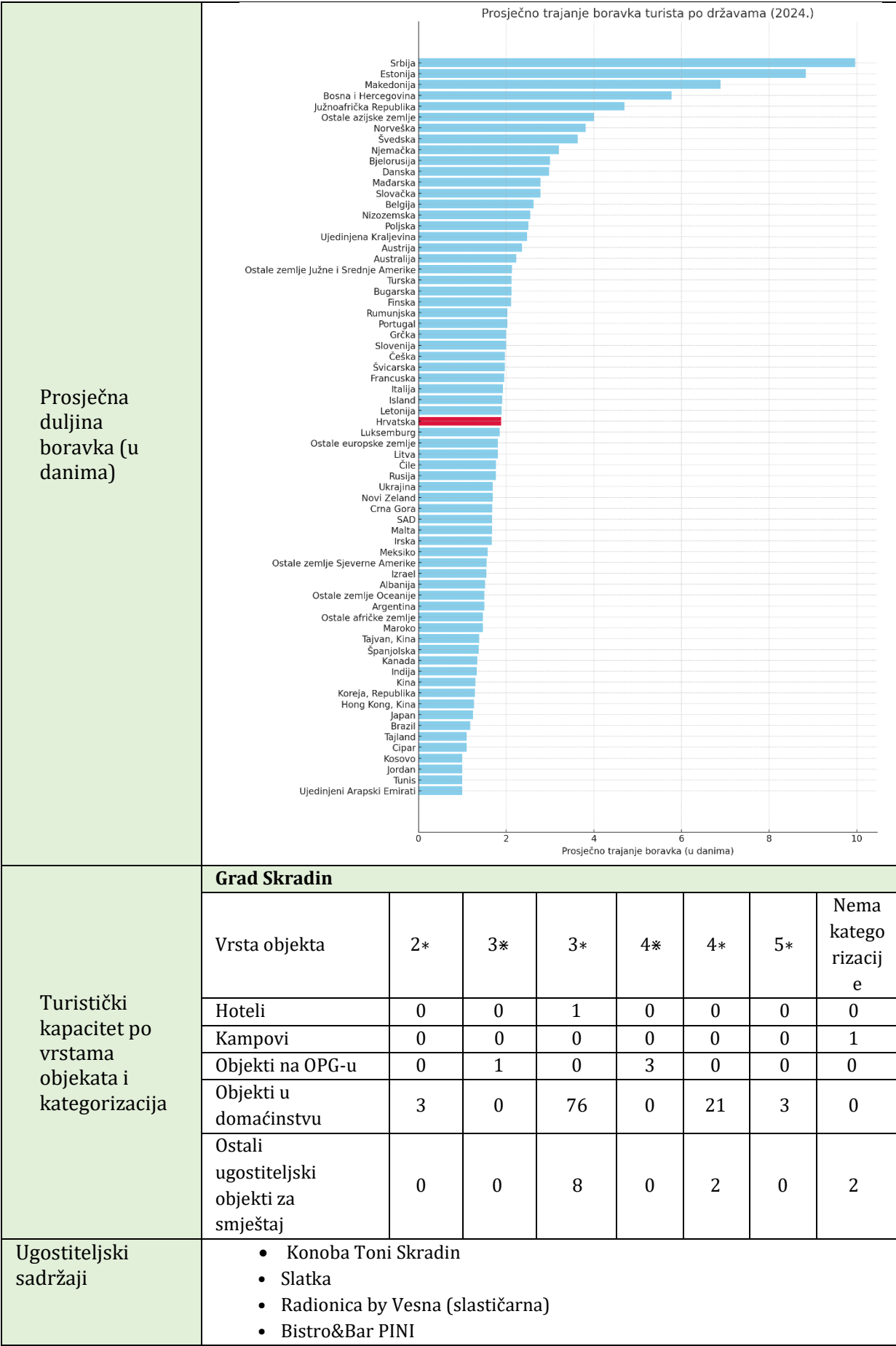
1.2 Profil odredišta – Grad Skradin, Drniš, Knin i Općina Bilice

Grad Skradin

Tablica 2. Profil odredišta Grada Skradina

Lokacija	Grad Skradin sastavni je dio Šibensko-kninske županije, zauzima dio priobalnog i zaobalnog pojasa na zapadnom rubu županije, ima površinu od 186,79 km². U sastavu Grada Skradina nalaze se naselja: Dubravice, Bićine, Bribir, Bratiškovci, Cicvare, Gorice, Gračac, Ićevo, Krković, Lađevci, Međare, Piramatovci, Plastovo, Rupe, Skradinsko Polje, Skradin, Sonković, Vaćani, Velika Glava, Bratiškovci, Žažvić i Ždrapanj.
Prometna povezanost	Prometna povezanost Grada Skradina vrlo je dobra zahvaljujući blizini važnih cestovnih pravaca. Grad Skradin ima relativno dobru povezanost sa susjednim općinama i gradovima. Glavne prometne veze: Glavna prometnica koja prolazi kroz Skradin je državna cesta D56, koja povezuje čvor Tromilju (D424) s Benkovcem, Skradinom i Drnišem. Ova cesta omogućava pristup autocesti A1 putem čvora "Skradin" kod Bićina, što omogućava brzu povezanost s većim gradovima poput Zagreba i Splita. Osim toga, državna cesta D59 povezuje Skradin s Pirovcem i Kninom, dok D33 omogućava vezu prema Šibeniku i Drniš. Lokalne ceste i povezanost: Grad Skradin povezan je lokalnim cestama s okolnim naseljima kao što su Plastovo, Dubravice, Bićine, Lozovac i Rupe, a te ceste omogućuju pristup Nacionalnom parku Krka, čvoru autoceste A1 te ruralnim i turističkim područjima, čime je osigurana dobra prometna povezanost unutar grada i s njegovom okolicom. Lokalna cestovna infrastruktura igra ključnu ulogu u povezivanju turističkih atrakcija, prirodnih ljepota i kulturnih znamenitosti. Pristup autocestama Grad Skradin ima izravan pristup autocesti A1 putem čvora Skradin, koji se nalazi u blizini grada. Ovaj čvor omogućuje vozačima brzo uključivanje na autocestu A1, poznatu koja povezuje sjever i jug Hrvatske. Javni prijevoz i autobusne linije Usluge lokalnog prijevoza na području destinacije pruža ŠIKBus, osiguravajući povezanost grada Skradina s okolnim naseljima i gradovima. Glavne autobusne linije koje povezuju navedena područja • Linija 53: Skradin – Bribirske Mostine • Linija 54: Šibenik – Varivode/Šibenik - Skradin - povezuje Šibenik sa Skradinom, s više polazaka dnevno.

Udaljenost Grada Skradina od glavnog grada i važnijih emitivnih tržišta	Zagreb	Šibenik	Split	Rijeka	Osijek																																							
	327,59 km	19,59 km	92,69 km	332,19 km	606,71 km																																							
Geografska obilježja	Grad Skradin smješten je na jugozapadu Šibensko-kninske županije, uz desnu obalu rijeke Krke, neposredno prije njenog utoka u Prukljsko jezero. Nalazi se oko 20 kilometara sjeveroistočno od Šibenika i ima izravan pristup autocesti A1 (čvor Skradin), što mu daje dobru prometnu povezanost. Geografski, Skradin se ističe kao spoj mediteranskog i kontinentalnog pejzaža – s jedne strane okružen blagim brdima i vapnenačkim krškim reljefom, a s druge strane bogat vodenim tokovima, zahvaljujući rijeci Krki i blizini Nacionalnog parka Krka. Klima je mediteranska, s toplim i suhim ljetima te blagim zimama, što pogoduje razvoju turizma, vinogradarstva i maslinarstva. Rijeke • Krka – Dominira cijelim područjem, ulazi u Prukljsko jezero kod Skradina, • Čikola – Ulijeva se u Krku upravo na području Skradina, što stvara impresivni slap Skradinski buk, • Guduća- Rijeka Krka u svojem donjem dijelu širi se u drugo po veličini jezero u Hrvatskoj, Prukljsko jezero, na čijim se sjeverozapadnim obalama nalazi ušće rijeke Guduće. Kontakt slane i slatke vode daje posebno obilježje ovom riječnom ušću.																																											
Klimatska obilježja	Grad Skradin ima mediteransku klimu s toplim, suhim ljetima i blagim, vlažnim zimama, a zbog svog položaja u unutrašnjosti osjeća se i blagi kontinentalni utjecaj, što rezultira nešto većim temperaturnim razlikama tijekom godine.																																											
Broj stanovnika (popis 2021.)	Na području Grada Skradina prema zadnjem popisu iz 2021. godine živi 3.349 stanovnika, od čega je u samom Skradinu 508, a ostalo stanovništvo raspoređeno je po ostalim naseljima u sastavu Grada Skradina.																																											
Broj turističkih dolazaka i noćenja (2024.)	Broj noćenja i dolazaka po mjesecima u 2024. godini <table><tr><th>Mjesec</th><th>Broj noćenja</th><th>Broj dolazaka</th></tr><tr><td>2024/01</td><td>~200</td><td>~100</td></tr><tr><td>2024/02</td><td>~1500</td><td>~500</td></tr><tr><td>2024/03</td><td>~1800</td><td>~800</td></tr><tr><td>2024/04</td><td>~2500</td><td>~1200</td></tr><tr><td>2024/05</td><td>~4800</td><td>~2200</td></tr><tr><td>2024/06</td><td>~6000</td><td>~2800</td></tr><tr><td>2024/07</td><td>~12500</td><td>~4500</td></tr><tr><td>2024/08</td><td>~15800</td><td>~5500</td></tr><tr><td>2024/09</td><td>~6000</td><td>~2800</td></tr><tr><td>2024/10</td><td>~2800</td><td>~1500</td></tr><tr><td>2024/11</td><td>~800</td><td>~400</td></tr><tr><td>2024/12</td><td>~500</td><td>~200</td></tr></table>					Mjesec	Broj noćenja	Broj dolazaka	2024/01	~200	~100	2024/02	~1500	~500	2024/03	~1800	~800	2024/04	~2500	~1200	2024/05	~4800	~2200	2024/06	~6000	~2800	2024/07	~12500	~4500	2024/08	~15800	~5500	2024/09	~6000	~2800	2024/10	~2800	~1500	2024/11	~800	~400	2024/12	~500	~200
Mjesec	Broj noćenja	Broj dolazaka																																										
2024/01	~200	~100																																										
2024/02	~1500	~500																																										
2024/03	~1800	~800																																										
2024/04	~2500	~1200																																										
2024/05	~4800	~2200																																										
2024/06	~6000	~2800																																										
2024/07	~12500	~4500																																										
2024/08	~15800	~5500																																										
2024/09	~6000	~2800																																										
2024/10	~2800	~1500																																										
2024/11	~800	~400																																										
2024/12	~500	~200																																										

	• Restaurant Skradinski Buk • Hajduk Fast Food • Cantinetta restoran • KALA food&bar • Konoba Dalmatino • Restaurant & pizzeria Škafet • Burger&Kebab • Fast food Skradin • Mate Vino restoran • Zlatne školjke restoran • Restaurant Patriot • Restoran Marina • Restaurant Skradin - Konoba Evala • Family Restaurant Bonaca • Restaurant Ponte Blu Caffe bar Platana • Caffe Bar Niko • Caffe Bar Šola • U.O. Kokan
Najpopularnije turističke atrakcije	Kulturno povijesne atrakcije: • Tvrdava Turina – srednjovjekovna s koje se pruža pogled na grad i rijeku Krku, • Crkva Rođenja Blažene Djevice Marije, • Crkva svetog Spiridona – pravoslavna crkva iz 16. stoljeća, • Arheološko nalazište Bribirska Glavica – poznato kao "hrvatska Troja", nalazi se u blizini Skradina i jedno je od najvažnijih povijesnih lokaliteta iz rimskog i starohrvatskog razdoblja, • Stari mlinovi i vodenice uz rijeku Krku – obnovljeni objekti koji prikazuju tradiciju mlinarenja i života uz vodu. Prirodne atrakcije: • Nacionalni park Krka (ulaz Skradin), • Skradinski buk, • Jezero Prukljan • brojne pješačke i biciklističke staze • Roški slap (ulaz Laškovica) Važne manifestacije: • Ljeto u Skradinu, • Susret dalmatinskih klapa, • Skradinski festival rižota i načina života • Uskrsni domjenak • Glumište pod murvom • Sajam agroturizma • Trke priko Krke- brdske utrke • Advent pod murvom
Glavni turistički proizvodi	<i>Kulturni turizam</i> – Stara gradska jezgra Grada Skradina, utvrda Turina, barokna crkva rođenja Blažene Djevice Marije, Bribirska glavica.

	<i>Gastro i eno turizam</i> – skradinski rižot, skradinska torta, Vinarija Sladić, Vinarija Ante Sladić, OPG Mate Sladić, Vinarija Bibić i Wine garden, festival “Skradinski festival rižota i načina života” <i>Sportsko – rekreacijski turizam</i> – Nacionalni park Krka, pješačke i biciklističke staze, planinarenje i promatranje ptica, veslanje i kajakarenje, te tereni za razne sportske aktivnosti.
Turistička infrastruktura	Primarna turistička infrastruktura
	Dvorci, gradine i kurije • Utvrda Turina Biciklističke rute: • Kanjon čikole: Skradin – Miljkovići – Lozovac – Konjevrate – Goriš – Kanjon Čikole (43,5 km); • Skradin – Rupe: Skradin – Dubravice – Rupe (31 km); • Skradin – Visovačko jezero: Skradin – Dubravice – Visovačko jezero – Skradin (19 km); • 20 milja maslina i vina: Skradin (29,9 km); • Guduća: Skradin – Guduća – Čista Mala – Sonković – Skradin (34,5 km). • Planinarske staze: • Skradinski pogled: Lozovac – Vidikovci na Skradin i Skradinski buk – Lozovac (3,2 km); • Tragom ptica: Prukljan – ornitološka promatračnica – Prukljan (6,7 km); • Hrvatska Troja: Bribir – Arheološko nalazište, muzej – Bribir (1,7 km) Pješačke staze • Staza „Skradinski most → Skradinski buk“ • Staza pomorske i ribarske baštine Skradina Plaže • Gradska plaža Skradin (Skradin)
	Sekundarna turistička infrastruktura
	<i>Skradin</i> • Crkva rođenja Blažene Djevice Marije • Crkva sv. Jeronima • Crkva sv. Spiridona • Crkva sv. Petke • Arheološka zona Bribirska glavica (među arheolozima poznato kao Hrvatska Troja) (Bribir) • Vodenice na Skradinskom buku • Marina ACI Skradin

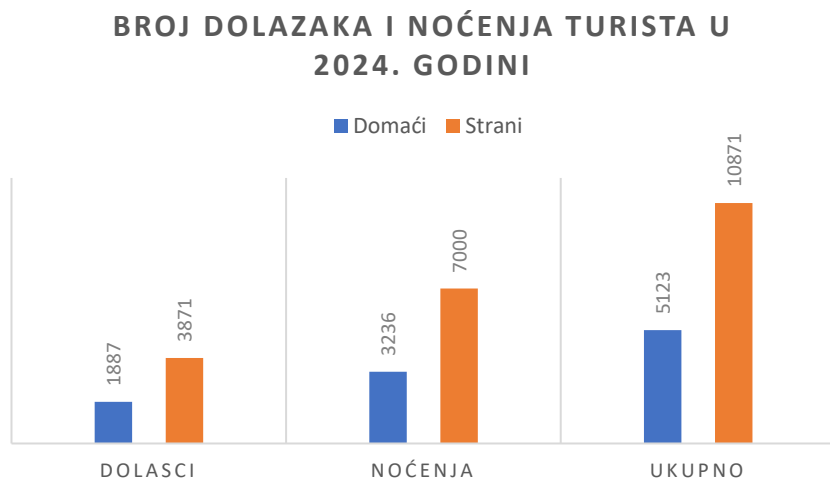
Grad Knin

Tablica 3. Profil odredišta Grada Knina

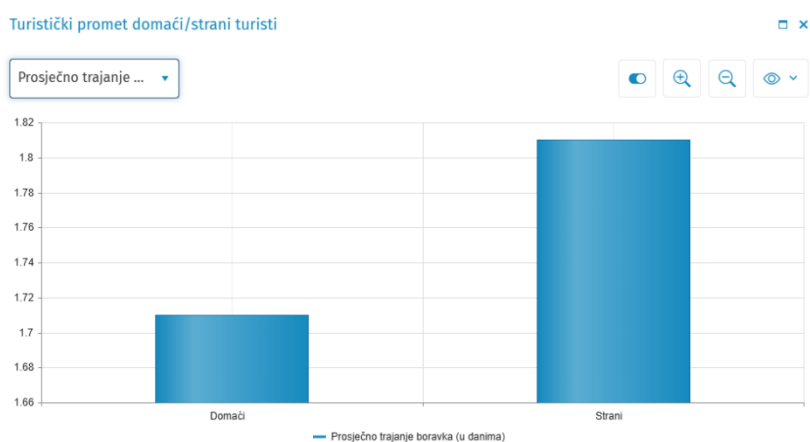
Lokacija	Knin se nalazi u Šibensko-kninskoj županiji, u njezinom sjeverozapadnom dijelu. Smješten je na važnom prometnom raskrižju, gdje se sastaju putevi između unutrašnjosti Hrvatske i obale Dalmacije (npr. Zagreba i Splita). Grad leži u kninskoj kotlini, okružen planinama poput Dinare (najviši vrh Hrvatske – Sinjal, 1831 m), Svilaje i Promine. Kroz grad protječe rijeka Krka, koja u blizini izvire. Zahvaljujući svom položaju, Knin je oduvijek imao veliki strateški značaj kroz povijest, kao što ga ima i danas.
Prometna povezanost	Knin je važno prometno čvorište jer se u njemu križaju ceste koje povezuju kontinentalni dio Hrvatske s Dalmacijom. Glavne prometne veze: <i>Cestovni promet</i> • Državna cesta D1 (Karlovac – Plitvice – Gračac – Knin – Sinj – Split): glavna sjever-jug poveznica koja prolazi kroz Knin, • Državna cesta D33 (Šibenik – Drniš – Knin – Gračac): povezuje Knin s obalom, posebno sa Šibenikom, • Dobre cestovne veze i prema Zadru, Splitu, ali i Bosni i Hercegovini (preko graničnih prijelaza Strmica i Otrić). <i>Željeznički promet</i> Željezničko čvorište u Kninu sjecište je međunarodnih i regionalnih pruga za prijevoz putnika i robe te komandnih ekspresnih pošiljki. Kroz Knin prolazi međunarodna priključna željeznička pruga Split – Knin – Ogulin – Zagreb, koja je spona južne Hrvatske s ostatkom države i Europe. Prema kategorizaciji željezničkih pruga, kolodvor Knin je sjecište i međunarodnih priključnih pruga Šibenik – Knin – Ogulin – Zagreb te Zadar – Knin – Ogulin – Zagreb. Kolodvor Knin je i sjecište regionalne željezničke pruge Knin – Ličko Dugo polje – Martin Brod – Bihać u susjednoj Bosni i Hercegovini. Lokalne ceste i povezanost: Grad Knin ima razvijenu mrežu lokalnih i županijskih cesta koje ga povezuju s okolnim naseljima i manjim gradovima u njegovoj blizini. Te ceste omogućuju svakodnevnu komunikaciju stanovnika između Knina i sela u njegovom zaleđu, kao što su Golubić, Plavno, Kijevo i Biskupija. One su važne za pristup školama, zdravstvenim ustanovama, tržnicama i drugim sadržajima koje stanovnici iz okolice koriste u gradu. Lokalne ceste također imaju značajnu ulogu u povezivanju Knina s obližnjim općinama kao što su Drniš i Vrlika, te s graničnim prijelazima prema Bosni i Hercegovini, posebno preko Strmice. Zahvaljujući tim cestama, Knin je dobro integriran u šire prometno područje Dalmatinske zagore, a istovremeno održava funkcionalne veze s gospodarskim, kulturnim i društvenim središtima u regiji. Pristup autocestama

	Grad Knin nije izravno povezan s autocestom, ali ima dobru prometnu povezanost s najbližim čvorovima na autocesti A1, koja je glavna prometnica između sjevera i juga Hrvatske. Najbliži pristupi autocesti A1 iz Knina su: • Čvor Šibenik, udaljen oko 50 kilometara prema jugu, do kojeg se dolazi državnom cestom D33 preko Drniša . • Čvor Pirovac, udaljen približno 53 kilometra prema jugozapadu, dostupan preko državne ceste D59 koja povezuje Knin s Pirovcem . • Čvor Gračac, smješten oko 75 kilometara sjeverozapadno, do kojeg se dolazi državnom cestom D1 . Ove prometnice omogućuju stanovnicima i posjetiteljima Knina relativno brz pristup autocesti A1, što olakšava putovanja prema većim gradovima poput Zagreba, Splita i Zadra. Javni prijevoz i autobusne linije • Linija 58 Šibenik - Knin / Drniš – Knin • Linija 65 Knin – Uzdolje • Linija 66 Knin - Civljane Dubrava • Linija 67 Knin – Gošić • Linija 71 Knin – Oklaj • Linija 72 Knin – Plavno • Linija 72 Knin – Plavno • Linija 74 Knin - Golubić – Knin • Linija 76 Knin – Strmica • Linija 81 Knin – Zadar				
Udaljenost glavnog grada i važnijih emitivnih tržišta	Zagreb	Split	Zadar	Šibenik	Rijeka
	320 km	100 km	115 km	55 km	340 km
Geografska obilježja	Grad Knin smješten je na sjeveru Šibensko-kninske županije, u prostranoj kraškoj kotlini na prijelazu između dinarskog planinskog područja i dalmatinskog zaleđa. Grad leži na nadmorskoj visini od približno 200 metara, a okružen je planinskim masivima, među kojima se posebno ističe Dinara – s najvišim vrhom Hrvatske (Sinjal, 1831 m). Ovo područje obilježava tipičan krški reljef s brojnim izvorima, ponorima i špiljama, što ga čini hidrološki bogatim i prirodno raznolikim. Knin je poznat kao izvorište rijeke Krke, jedne od najznačajnijih rijeka u regiji, a kroz grad protječe još šest rijeka. Ova obilježja čine ga područjem bogatim vodnim resursima te potencijalom za razvoj energetike i turizma. Rijeke na području grada Knina • Krka – Izvire kod Knina (izvor Krke), jedna od najvažnijih i najpoznatijih rijeka Dalmacije, • Butižnica – Ulijeva se u Krku kod Knina, također značajan vodotok. • Orašnica – Manji pritok Krke, povremeno vodena rijeka ovisno o oborinama, • Kosovčica, treba opis za sve rijeke - Kosovčica je zanimljiv i slikovit vodeni tok. Ulijeva se u Krku u blizini Kapitula kod Knin, • Slap Krčić - nalazi se neposredno uz grad Knin, a napaja se vodama s Dinare. Slap Krčić je 22 metara visok vodopad na sjeveru kninskog polja				

	kojim se rijeka Krčić obrušava u Krku. Nazivaju ga još i "Veliki buk" i "Topoljski buk". • Radijevac - Izvire u Plavnu, a ulijeva se u Butižnicu u Kninu blizu Bulnoga mosta. U ljetnim mjesecima ova rijeka presuši. Duljina njenog toka je oko 20 kilometara. Po rijeci je naziv dobilo i selo blizu Plavna. • Marčinkovac - izvire iz Šimića vrela kod Knina. Nekoliko stotina metara od samoga izvora rijeka se račva na dva rukavca. To račvanje nastalo je radom ljudskih ruku, još iz davnih dana, kako bi se natopila obradiva polja i gradili mlinovi. Lijevi rukavac zove se Marčinkovac, a desni Čikola (razlikovati od drniške Čikole). Gore i planine: • Orlovica, • Ilica, • Plješevica, • Bukovac, • Badanj, • Dinara, • Kozjak, • Svilaja, • Promina.																																														
Klimatska obilježja	Knin ima umjereno toplu i vlažnu klimu, s izraženim razlikama između godišnjih doba. Ljeta su uglavnom topla i suha, s prosječnim dnevnim temperaturama oko 29 °C, a u najtoplijim danima mogu doseći i do 40 °C. Zime su hladne i vlažne, s prosjekom oko 4 °C, dok su u prošlosti zabilježeni i ekstremi ispod -18 °C. Grad tijekom godine primi oko 1.200 mm oborina, najviše u studenom, a najsušniji mjesec je srpanj. Knin ima oko 3.800 sunčanih sati godišnje, s duljim danima ljeti i kraćima zimi. Vjetar je najizraženiji u zimskim mjesecima, dok su ljeta znatno mirnija. Iako je relativno blizu Jadranskog mora, klima Knina značajno je oblikovana utjecajem Dinarskog gorja, što donosi veće temperaturne razlike i hladnije zime u odnosu na obalna područja.																																														
Broj stanovnika (popis 2021.)	Prema Popisu stanovništva iz 2021. godine, Grad Knin ima ukupno 11.633 stanovnika, dok u samom gradskom naselju živi 8.262 stanovnika. Područje Grada Knina čine naselja Golubić, Knin, Kninsko Polje, Kovačić, Ljubač, Očestovo, Plavno, Polača, Potkonje, Radljevac, Strmica, Vrpolje i Žagrović.																																														
Broj turističkih dolazaka i noćenja (2024.)	Turistički promet po državama <table border="1"> <caption>Estimated data from the chart 'Dolasci'</caption> <thead> <tr> <th>Država</th> <th>Dolasci (approx.)</th> </tr> </thead> <tbody> <tr><td>Hrvatska</td><td>1900</td></tr> <tr><td>Bosna i Hercegovina</td><td>600</td></tr> <tr><td>Slovenija</td><td>300</td></tr> <tr><td>Francuska</td><td>300</td></tr> <tr><td>Italija</td><td>300</td></tr> <tr><td>Ujedinjena Kraljevina</td><td>200</td></tr> <tr><td>Poljska</td><td>200</td></tr> <tr><td>Črna Gora</td><td>200</td></tr> <tr><td>Mađarska</td><td>200</td></tr> <tr><td>Španjolska</td><td>200</td></tr> <tr><td>Belgija</td><td>200</td></tr> <tr><td>Portugal</td><td>200</td></tr> <tr><td>Njemačka</td><td>200</td></tr> <tr><td>Češka</td><td>200</td></tr> <tr><td>Grčka</td><td>200</td></tr> <tr><td>Indija</td><td>200</td></tr> <tr><td>Alžir</td><td>200</td></tr> <tr><td>Ujedinjene Arapske Emirate</td><td>200</td></tr> <tr><td>Maroko</td><td>200</td></tr> <tr><td>Liban</td><td>200</td></tr> <tr><td>Iran</td><td>200</td></tr> <tr><td>Ujedinjena Arapska Emirati</td><td>200</td></tr> </tbody> </table>	Država	Dolasci (approx.)	Hrvatska	1900	Bosna i Hercegovina	600	Slovenija	300	Francuska	300	Italija	300	Ujedinjena Kraljevina	200	Poljska	200	Črna Gora	200	Mađarska	200	Španjolska	200	Belgija	200	Portugal	200	Njemačka	200	Češka	200	Grčka	200	Indija	200	Alžir	200	Ujedinjene Arapske Emirate	200	Maroko	200	Liban	200	Iran	200	Ujedinjena Arapska Emirati	200
Država	Dolasci (approx.)																																														
Hrvatska	1900																																														
Bosna i Hercegovina	600																																														
Slovenija	300																																														
Francuska	300																																														
Italija	300																																														
Ujedinjena Kraljevina	200																																														
Poljska	200																																														
Črna Gora	200																																														
Mađarska	200																																														
Španjolska	200																																														
Belgija	200																																														
Portugal	200																																														
Njemačka	200																																														
Češka	200																																														
Grčka	200																																														
Indija	200																																														
Alžir	200																																														
Ujedinjene Arapske Emirate	200																																														
Maroko	200																																														
Liban	200																																														
Iran	200																																														
Ujedinjena Arapska Emirati	200																																														

Prosječna duljina
boravka (u
danima)

Turistički kapacitet po vrstama objekata i kategorizacija

Grad Knin							
Vrsta objekta	2*	3*	3*	4*	4*	5*	Nema kategorizacije
Hoteli	0	2	0	0	0	0	0
Kampovi	0	0	0	0	0	0	0
Objekti u domaćinstvu (apartmani i sobe)	17	0	30	0	3	0	0
Ostali ugostiteljski objekti za smještaj	2	0	9	0	0	0	1
Nekomercijalni smještaj	0	0	0	0	0	0	0

Ugostiteljski sadržaji	• Restoran i Pizzeria La Rossa Knin, • Grill Izzy, • Hostel & Restaurant Tri lovca, • Konoba-pizzeria-sobe Šime & Joso, • Bistro Ivando, • Catering Bolero, • S'jela bistro, • Restoran kralj Zvonimir, • Restoran Tvrđava Knin, • Pizzeria Tenen, • Fast food King • Vještica Foodtruck, • Grill Izzy • Restoran Ivan • Caffè Bar Rea, • Caffè bar "Cool bar", • Caffè bar & fast food Akvarij, • Caffè bar Upitnik, • Pub Knin, • LUCKY BAR, • Royal Terrace Caffè Bar • Pub Cakes • Caffè bar Dora • Caffè bar Square • Caffè bar "Oš Još" • Caffè bar 7, • Caffè bar „Mirage“ • CaffèBar Metropol, • Caffè bar „Fazan“ • Caffè Bar Crystal • Cafe bar "Black and white" • Caffè Bar Megusta
Najpopularnije turističke atrakcije	Kulturno povijesne atrakcije: • Kninska tvrđava – jedna od najvećih tvrđava u Europi, izgrađena u 9. stoljeću, s muzejima i pogledom na grad, • Muzej Domovinskog rata – smješten unutar tvrđave, posvećen važnim događajima iz novije hrvatske povijesti, • Spomenik hrvatske pobjede „Oluja 95“ na Trgu Ante Starčevića, • Crkva sv. Ante Padovanskog – glavna gradska crkva i važno vjersko središte, • Spomenici hrvatskim braniteljima – postavljeni diljem grada u znak zahvalnosti i sjećanja, • Arheološka nalazišta – ostaci ranokršćanskih crkava i srednjovjekovnih utvrda u okolini grada. Prirodne atrakcije: • Izvor rijeke Krke – jedan od najljepših izvora u Hrvatskoj, smješten u podnožju Dinare, svega nekoliko kilometara od grada.

	• Slap Krčić – impresivan slap visok oko 22 metra, koji teče u zimskim i proljetnim mjesecima, dok ljeti presuši pa izgleda kao suha stijena, • Planina Dinara – najviša planina u Hrvatskoj, s vrhom Sinjal (1831 m), savršena za planinarenje, fotografiranje i boravak u prirodi, • Rijeka Krka – od izvora do sjeverne granice NP Krka je zaštićeno područje Značajni krajobraz (Rijeka Krka – Gornji tok), • Biciklističke i pješačke staze – brojni uređeni putevi kroz prirodu za rekreativce, planinare i bicikliste, • Krška izvorišta i špilje. Važne manifestacije: • Knin - Dan pobjede i domovinske zahvalnosti – 5. kolovoza, • Smotra folklor "Knin, 5. kolovoz", • Kninsko ljeto, • Advent u Kninu • Dinaric Rally, • Krčić Trail, • Malonogometni turnir "Sv. Ante", Knin
Glavni turistički proizvodi	<i>Kulturni turizam</i> – Kninska tvrđava, Crkva sv. Ante Padovanskog. <i>Gastro i eno turizam</i> – U okolici Knina moguće je posjetiti OPG-ove (obiteljska poljoprivredna gospodarstva) gdje posjetitelji mogu kušati i kupiti domaće proizvode – sir, med, vino, rakije i suhomesnate proizvode te brojne restorane. <i>Sportsko – rekreacijski turizam</i> – Nacionalni park Krka, pješačke i biciklističke staze, planinarenje po Dinari
Turističke zone i površine	Turističko - rekreacijska zona Brezovac - Knin
Turistička infrastruktura	Primarna turistička infrastruktura Dvorci, gradine i kurije • Tvrđava Knin Biciklističke rute: • Krkom do Marunuše: Knin – Brzica - Krka (12,65 km); • Uspon na Dinaru: Knin – Gruge – Brezovac - Knin (33,1 km); • Ljubač: Knin – Ljubač – Matasi – Ljubotići – Čitluk – Oklaj - Knin (30,8 km); • Vrpolje: Knin – Raškovići – Golubić – Vrpolje – Knin (21,5 km); • Špilja Gospe Lurdske: Knin – Golubić (18,4 km); • Napoleonova staza: Slap Krčić – Napoleonova cesta Polača (Bosnići) – slap Krčić (36,02); • Lopuška Glavica: Knin – Potkonje – Biskupija – knin (17,06 km); • Vidikovac Brljan: Knin – Brljn (Krka) – Oklaj – Knin (43,93 km); • Čupkovića most: Knin – Čupkovića most – Bender – Knin (27,7 km); • Put vrela Cetine: Kanon Krčića – vrelo Cetine (56,05 km); • Via Dinaris: Cetina – Kijevo (27,5 km); • Put Zrmanje: Knin – Pađane – mokro polje – Radučić – Knin (39,3 km); • Od Knina do NP Krka: Knin – Kistanje – Roški slap – Visovac – Drniš – Knin (100,62 km). Planinarske staze:

	• Kijeovski Bat: Kijevo – uzgajalište lovne divljači – vrh Kijeovski Bat – Kijevo (7,8 km) • Mirkovići – planinarska kuća Brezovac – vrh Dinare Sinjal (1831 m) - spust do Glavaši • Guge-Suho Polje-Badanj-PD Brezovac • Planinarska obilaznica Dinara ima 14 kontrolnih točaka. Započinje u Kninu, prelazi preko Dinare i završava u Kijevu Planinarska infrastruktura • Planinarski dom Brezovac (Knin) Pješačke staze • Krčić Buk • Staza pet slapova Vidikovci • Gornji vidikovac kod Topoljskog buka Interpretacijski centri • interpretacijski centar na Kninskoj tvrđavi
	Sekundarna turistička infrastruktura
	• Crkva sv. Antuna Padovanskog, • Crkva sv. Jakova u Kninu – katolička crkva, • Crkva sv. Barbare u Kninu – katolička crkva, • Crkva sv. velikomučenika Georgija u Kninskom Polju – pravoslavna crkva, • Crkva Pokrova Presvete Bogorodice u Kninu – pravoslavna crkva, • Crkva sv. Spasa, • Manastir Krka, • Crkva Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta, • Stari Popovići (Biskupija), • Spomenik hrvatske pobjede "Oluja 95", • Arheološko nalazište Kapitul • Javna parkirališta • Sportski objekti (Atletski stadion, nogometno igralište NK "Dinara", moderna sportska dvorana, kuglana, sportsko-rekreacijska zona Marunuša, vježbališta na otvorenom)

Grad Drniš

Tablica 4. Profil odredišta Grada Drniša

Lokacija	Grad Drniš smješten je u središnjem dijelu Šibensko-kninske županije, između Šibenika i Knina. Naselja u sklopu Grada Drniša su: Badanj, Biočić, Bogatić, Brištane, Drinovci, Kadina Glavica, Kanjane, Kaočine, Karalići, Ključ, Kričke, Lišnjak, Miočić, Nos Kalik, Pakovo Selo, Parčić, Pokrovnik, Radonić, Sedramić, Siverić, Širitovci, Štikovo, Tepljuh, Trbounje, Velušić i Žitnić.
Prometna povezanost	Grad Drniš ima solidnu prometnu povezanost s ostatkom Dalmacije i Hrvatske. Iako nije direktno povezan s autocestom, grad je dostupan preko važnih cestovnih i željezničkih pravaca. Glavne prometne veze: Drniš se nalazi na državnoj cesti D33 koja povezuje Šibenik, Drniš i Knin. Ova cesta omogućuje pristup autocesti A1 preko čvora u Šibeniku, što omogućuje brzu povezanost s većim hrvatskim gradovima poput Splita i Zagreba. Planira se izgradnja brze ceste Šibenik–Drniš–Knin, koja bi dodatno poboljšala prometnu povezanost i potaknula regionalni razvoj. Područjem Grada Drniša prolaze postojeće prometnice: • državna cesta D33: G.P. Strmica (granica BiH) – Knin – Drniš – čvor Vidici (D8) • državna cesta D56: Drniš (D33) – Muć – čvor Klis-Grlo (D1) Drniš je povezan željezničkom prugom koja prolazi kroz grad i povezuje ga s Kninom i Šibenikom. Ova pruga omogućuje povezivanje s ostatkom Hrvatske i Bosnom i Hercegovinom. Lokalne ceste i povezanost: Grad Drniš, osim glavne državne ceste D33, povezan je i mrežom lokalnih i županijskih cesta koje omogućuju svakodnevnu povezanost s okolnim naseljima. Ove ceste omogućuju stanovnicima obližnjih naselja dolazak u Drniš, ali i povezuju grad s turistički važnim područjima poput NP Krka. Zahvaljujući razvijenoj mreži lokalnih cesta, Drniš je dobro prometno povezan unutar svoje okolice, ali i s ostatkom regije. Pristup autocestama Iako Drniš nije direktno povezan s autocestom, njegova prometna povezanost preko državne ceste D33 i željezničke pruge omogućuje solidnu dostupnost i povezanost s većim gradovima i regijama. Planirani infrastrukturni projekti, poput brze ceste Šibenik–Drniš–Knin i drniške obilaznice, dodatno će unaprijediti prometnu povezanost i potaknuti gospodarski razvoj grada. Javni prijevoz i autobusne linije

	Usluge lokalnog prijevoza na području destinacije pruža ŠIKBus i Promet d.o.o. Split, osiguravajući povezanost Grada Drniša s okolnim naseljima i gradovima. Glavne autobusne linije koje povezuju navedena područja • Linija 56 Drniš - Konjevrate - M. Zagora - Drniš • Linija 58 Šibenik – Drniš – Knin • Linija 80 Drniš - Split				
Udaljenost glavnog grada i važnijih emitivnih tržišta	Zagreb	Split	Zadar	Šibenik	Rijeka
	305 km	85 km	100 km	33 km	325 km
Geografska obilježja	Grad Drniš smješten je u središnjem dijelu Šibensko-kninske županije, u zaleđu Dalmacije, između obale i Dalmatinske zagore. Leži na prijelazu između planinskog i krškog reljefa, u dolini rijeke Čikole, koja je oblikovala karakterističan kraški kanjon jugoistočno od grada. Drniš ima povoljan geografski položaj između Šibenika, Knina i Sinja, što ga je povijesno činilo važnim prometnim, gospodarskim i obrambenim središtem u unutrašnjosti Dalmacije. Danas je grad prometno povezan državnim cestama D33 i D56, a u njegovoj neposrednoj blizini prolazi i željeznička pruga Knin–Split.				
	Rijeke Čikola – izvire kod sela Čavoglave, protječe kroz Grad Drniš i ulijeva se u Visovačko jezero na rijeci Krki, poviše Skradinskog buka iznad grada Skradina.				
	Krka - Nacionalni park "Krka", jedan od osam hrvatskih nacionalnih parkova, obuhvaća područje od 109 km² na prostoru gornjeg i srednjeg toka rijeke Krke, te donjeg dijela toka rijeke Čikole i njenog utoka u Krku. Ovaj prostor proglašen je nacionalnim parkom 1985. god. Rijeka Krka, ukupne duljine 72,5 km, od čega je 50 km pod zaštitom nacionalnog parka, jedinstveni je prirodni i krški fenomen, sa sedam slapišta i ukupnim padom od 224 m. Najatraktivniji dio NP Krka na drniškom području je Roški slap. Duljina njegovih sedrenih barijera iznosi približno 650 m, najveće širine riječnog toka od 450 m i ukupnim padom od 22,5 m. Najvećim slapom od 15 m rijeka se obrušava u Visovačko jezero. Kanjon rijeke je zanimljiv i zbog svoje osebujne i bogate vegetacije. 1909. god. ovdje je izgrađena jedna od prvih hidroelektrana u Europi. Na Roškom slapu sačuvani su i obnovljeni brojni mlinovi, stupe i valjave, koji se danas smatraju etnološko-etnografskim spomenicima, svjedočeći o gospodarskoj prošlosti i ruralnom graditeljstvu ovog kraja.				
	Visovac, poznat i kao Gospin otočić, predstavlja savršen sklad prirode i ljudskog stvaralaštva. Otočić, na kojem je danas Franjevački samostan Majke od Milosti, još su u 14. st. nastanili Augustinci. Franjevci na otok dolaze 1445. god. Kasnije, 1568. god. utemeljen je novicijat, a potom i knjižnica i arhiv. Samostan i danas čuva vrijednu muzejsku zbirku. Osobitu zanimljivost postava čine četiri inkunabule, od kojih ističemo Ezopove basne tiskane 1487. god.				

	Od Visovačkog jezera do Roškog slapa može se i poučno-pješačkom stazom staza Stinice – Roški Slap – Oziđana pećina. Staza obiluje biološkim i geološkim fenomenima, a duga je osam i pol kilometara. Zanimljivo je napomenuti da šetnica u završnom dijelu ima više od 600 stepenica. Stepenice, osim prekrasnog pogleda sa vidikovaca, omogućuju i dolazak do Oziđane pećine u kojoj nalazi svjedoče o kontinuiranoj naseljenosti od doba neolitika (5000 pa do 1500 god. prije Krista). Pećina je sa zanimljivim izlošcima uređena i opremljena za posjete. Oni koji nemaju daha za predugo penjanje mogu stazi pristupiti s miljevačke strane gdje je uređeno parkiralište za vozila pa se spustiti do Roškog slapa uživajući u fantastičnim vidicima. Do Roškog slapa i Visovca može se automobilom ili brodom NP Krka. Brodom se može od grada Skradina do Skradinskog buka, jedne od najvećih prirodnih ljepota Hrvatske, a potom uzvodno prema Visovcu i Roškom slapu, pa do Manastira sv. Arhandela u Kistanjama. Ovaj pravoslavni manastir, koji se u pisanim dokumentima prvi put spominje 1402. god., podigla je srpska princeza Jelena, sestra srpskog cara Dušana i žena hrvatskog kneza Mladena III. Šubića. Manastir ima veliku i bogatu knjižnicu s povijesnim rukopisima i knjigama. Ploveći Krkom može se uživati u jedinstvenoj ljepoti rijeke, bogatom biljnom i životinjskom svijetu, brojnim povijesnim spomenicima, i duhovnosti i miru sakralnih zdanja. Gore i planine: Na području Grada Drniša nalazi se planina Promina, njen najviši vrh je Čavnovka (1148 metara). Južno od Drniša nalazi se planina Moseć. Planina Svilaja se pruža od Sinjskog polja do Petrova polja kod Drniša, tvoreći s planinom Kozjak jednu cjelinu. Preko planine, točnije preko prijevoja Lemes (860 m), vodi cesta Vrlika - Drniš. Svilaja je poznata po raznolikim prirodnim pojavama, koje su zanimljive izletnicima. Osim Promine, Svilaje i Moseća, okolno područje Drniša obilježavaju manja brda i brežuljci, tipični za krški kraj.												
Klimatska obilježja	Grad Drniš ima prijelaznu klimu između mediteranske i kontinentalne klime. Zbog svog položaja u unutrašnjosti Dalmacije i blizine planine Promine, Drniš ima topla i suha ljeta te hladnije i kišovitiye zime u odnosu na obalna mjesta. Ljeti temperature često prelaze 30°C, dok su zime svježije, a ponekad se pojavljuje i snijeg, što je rjeđe za primorski dio Dalmacije. Jesen i proljeće su umjereni i ugodni. Padaline su ravnomjerno raspoređene tijekom godine, ali više ih ima u hladnijem dijelu godine. Posebnost klime u Drnišu je česta pojava bure – hladnog i jakog vjetera koji puše s kopna, posebno u zimskim mjesecima.												
Broj stanovnika (popis 2021.)	Na području Grada Drniša živi 6.276 stanovnika prema zadnjem popisu iz 2021. godine, od čega je u samom Drnišu 2.752 stanovnika, a ostalo stanovništvo raspoređeno je po ostalim naseljima u sastavu Grada Drniša.												
Broj turističkih dolazaka i noćenja (2024.)	<table><tr><th>Vrsta objekta</th><th>Dolasci</th><th>Noćenja ukupno</th></tr><tr><td>Objekti u domaćinstvu</td><td>3.114</td><td>19.717</td></tr><tr><td>Objekti na OPG-u</td><td>1.177</td><td>4.275</td></tr><tr><td>Hoteli</td><td>578</td><td>1.261</td></tr></table>	Vrsta objekta	Dolasci	Noćenja ukupno	Objekti u domaćinstvu	3.114	19.717	Objekti na OPG-u	1.177	4.275	Hoteli	578	1.261
Vrsta objekta	Dolasci	Noćenja ukupno											
Objekti u domaćinstvu	3.114	19.717											
Objekti na OPG-u	1.177	4.275											
Hoteli	578	1.261											

	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	187	628											
	Nekomercijalni smještaj	14	355											
	Kampovi	0	0											
	Nekomercijalni plovni objekt	0	0											
	Ostalo	0	0											
	Plovni objekt	0	0											
	Restorani	0	0											
	Ukupno:	5.070	26.236											
	BROJ DOLZAKA I NOĆENJA TURISTA U 2024. GODINI ■ Dolasci ■ Noćenja <table><thead><tr><th>Kategorija</th><th>Dolasci</th><th>Noćenja</th></tr></thead><tbody><tr><td>DOMAĆI</td><td>947</td><td>2329</td></tr><tr><td>STRANI</td><td>4123</td><td>23907</td></tr><tr><td>UKUPNO</td><td>5070</td><td>26236</td></tr></tbody></table>			Kategorija	Dolasci	Noćenja	DOMAĆI	947	2329	STRANI	4123	23907	UKUPNO	5070
Kategorija	Dolasci	Noćenja												
DOMAĆI	947	2329												
STRANI	4123	23907												
UKUPNO	5070	26236												
Prosječna duljina boravka (u danima)	5 dana (ako dijelimo broj noćenja i broj dolazaka)													
Turistički kapacitet po vrstama objekata i kategorizacija														
	Vrsta objekta	2*	3*	3*	4*	4*	5 *	Nema kategorizacije						
	Hoteli	0	0	1	0	0	0	0						
	Kampovi	0	0	0	0	0	0	0						
	Objekti na OPG-u (seljačka domaćinstva)	0	15	0	10	0	0	0						
	Objekti u domaćinstvu	1	0	66	0	41	0	2						
	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj	0	0	15	0	7	1	1						
	Nekomercijalni smještaj	0	0	0	0	0	0	6						

Ugostiteljski sadržaji	• Restoran Kod Tome • Buffet Sokol • Pizzeria "M" • Ghetto Pizzeria & Bistro • Pečenjara Jole • Vizzulin • Etnoland • Skelin • Caffè bar Mustang Drniš • Gradska Kavana Drniš • Caffè bar Woodstock, • Caffè bar Shine, • Gradska kavana Danica, • Sport caffè Drniš, • Caffè bar Centar, • Caffè bar Trač • Caffè bar Quattro • Caffè bar Schorpion Badanj • Caffè bar Lotus Sivierić • Cafe bar Kantun Drniš.
Najpopularnije turističke atrakcije	Kulturno povijesne atrakcije: • Crkva Presvetog Otkupitelja, mauzolej Ivana Meštrovića (Otavice), • Ostatci srednjovjekovne tvrđave Ključica u Drnišu, • Crkva sv. Ante – značajna povijesna i kulturna građevina u centru grada • Crkva sv. Roka • Minaret • Utvrda Gradina, ostaci • Otočić Visovac – otočić usred toka rijeke Krke, poznat po franjevačkom samostanu iz 1445. godine, stoljetnoj tradiciji i jedinstvenom spoju prirodne i kulturne baštine. Prirodne atrakcije: • Kanjon rijeke Čikole – prirodna atrakcija, idealna za šetnje, planinarenje i zip-line, • Nacionalni park Krka – nalazi se blizu Drniša, poznat po slapovima, jezerima i bogatoj flori i fauni, • Planina Promina – idealna za planinarenje, šetnje i panoramski pogled na cijeli drniški kraj, • Prominska šuma – gusta šuma na planini Promini, pogodna za izlete i boravak u prirodi, • Roški slap - poznat po kaskadama koje zbog svoje ljepote nose naziv Ogrlice i impresivnoj prirodnoj scenografiji, jedno je od najljepših mjesta Nacionalnog parka Krka, koje posjetiteljima nudi jedinstven doživljaj netaknute prirode. Važne manifestacije: • Međunarodni festival pršuta – Drniš, • Drniški krnjeval, • GOOD fest,

	• Večeri Ivana Meštrovića – Drniš, • Festival drniškog merlota • Radio pijaca • Advent u Drnišu, • Uskrsni doručak, • Festival ojkavice. • Večeri pasionske baštine u Drnišu, • Glazbene večeri u crkvi Sv. Roka, • Miljevačke užance, • Susret Klapa
Glavni turistički proizvodi	<i>Kulturni turizam</i> – Rodna kuća Ivana Meštrovića, ostaci starog grada, crkva sv. Ante. <i>Gastro i eno turizam</i> – Međunarodni festival pršuta, manifestacija "Taste like... Bilice, Skradin, Drniš", Festival drniškog merlota, seoska gospodarstva s ponudom domaćih proizvoda i vina. <i>Seoski turizam</i> – Kuća kamena Pakovo Selo, Maslina Brištane i country house Peace Brištane, <i>Sportsko – rekreacijski turizam</i> – kanjon rijeke Čikole - zipline, penjanje, planina Promina- šetnice.
Turistička infrastruktura	Primarna turistička infrastruktura Dvorci, gradine i kurije - Utvrda Gradina - Ostaci utvrde Ključica - Ostaci utvrde Kamičak Biciklističke rute: - Promina: izvor Mali točak, vrh Promine-Čavanovka, PD Promina. Kapelica sv. Nediljica (30,7 km); - Čikola: Drniška gradina, kanjon Čikole, lokva Pakovo selo, vidikovac Moseč (30,8 km); - Petrovo polje: Silverić-Petrovo polje-Čikola (29,2 km); - Torak: Drinovci-Ključ-Ključica-Torak-Drinovci (13,5 km); - Krka: NP Krka vidikovci-Ključica, Nošice, Pojatina i Sitnice-Roški slap (33,9 km). Planinarske staze: - Od sela do vrha: Lišnjak – planinarska kuća Promina – vrh Čavnovka, vojni objekti – Lišnjak (10,5 km); - Put Lukara: Lukar – Vrh Čavnovka, vojni objekt – Lukar (27,3 km) - Prominska kuća: Sverići – planinarska kuća Promina – Siverići (14 km); - Do vrha iz Drniša: Drniš – planinarska kuća Promina – Vrh Čavnovka, vojni objekt – Drniš (20 km). Planinarska infrastruktura - Planinarski dom Promina Pješačke staze - Biciklističko-pješačka staza Promina Vidikovci - Vidikovac u selu Ključ

	Sekundarna turistička infrastruktura
	- Crkva Gospe od Ružarija - Crkva sv. Ante Padovanskog - Crkva sv. Roka - Crkva sv. Ivana Krstitelja u Badnju - Crkva Uspenija Bogorodice - Sv. Arandjel Mihailo (pravoslavna grobljanska crkva) - Ostatak turskog minareta - Crkva Presvetog Otkupitelja, mauzolej Ivana Meštrovića (Otavice) - Javna parkirališta - Sportski objekti (Nogometno igralište NK DOŠK i NK RUDAR, športska dvorana „Ivan Meštrović“, vježbališta na otvorenom)

Općina Bilice

Tablica 5. Profil odredišta Općine Bilice

Lokacija	Općina Bilice smještena je u Šibensko-kninskoj županiji, u središnjem dijelu Dalmacije, neposredno sjeverno od grada Šibenika. Nalazi se uz obalu Prukljanskog jezera, koje je dio ušća rijeke Krke, i predstavlja prirodnu poveznicu između rijeke i Jadranskog mora. Zahvaljujući svom položaju uz Prukljansko jezero i blizini Nacionalnog parka Krka, Bilice imaju značajan potencijal za razvoj turizma, posebno ekoturizma i ruralnog turizma. Osim toga, blizina grada Šibenika omogućuje stanovnicima i posjetiteljima jednostavan pristup urbanim sadržajima, dok istovremeno uživaju u mirnom prirodnom okruženju.				
Prometna povezanost	Općina Bilice ima vrlo povoljan prometni položaj zahvaljujući svojoj blizini grada Šibenika i važnih prometnica koje prolaze kroz središnju Dalmaciju. Glavne prometne veze: Bilice su povezane sa Šibenikom i okolnim naseljima putem lokalnih i županijskih cesta. Najvažnija prometnica u blizini je državna cesta D33, koja povezuje Šibenik, Drniš i Knin, te ima spoj na autocestu A1 kod čvora Šibenik. Ova cesta omogućuje brz pristup autocesti i povezivanje s ostatkom Hrvatske. Lokalne ceste i povezanost: Općina Bilice dobro je povezana s okolnim naseljima i gradovima putem mreže lokalnih i županijskih cesta. Glavna lokalna poveznica je cesta koja vodi iz Bilica prema Šibeniku, s kojim općina ima najtješnju prometnu, gospodarsku i društvenu vezu. Taj put je često korišten za svakodnevna putovanja stanovnika na posao, u školu ili radi pristupa zdravstvenim i administrativnim uslugama. Pristup autocestama Iako Bilice nemaju izravan pristup autocesti imaju vrlo povoljnu prometnu povezanost s autocestom A1 (Zagreb–Split–Dubrovnik). Najbliži ulaz na autocestu nalazi se na čvoru Šibenik, koji je udaljen oko 10 kilometara od Bilica. Blizina autoceste A1 omogućuje stanovnicima i posjetiteljima Bilica jednostavno putovanje prema većim gradovima poput Zagreba, Splita i Zadra. Javni prijevoz i autobusne linije Usluge lokalnog prijevoza na području destinacije pruža ŠIKBus, osiguravajući povezanost grada Skradina, Drniša, Knina i Općine Bilice s okolnim naseljima i gradovima. Glavne autobusne linije koje povezuju navedena područja - Linija 57: Šibenik – Bilice – Šibenik - kružna linija koja povezuje Šibenik s Općinom Bilice, s više polazaka tijekom dana, - Linija 58 Šibenik - Knin / Drniš – Knin.				
Udaljenost glavnog grada i	Zagreb	Split	Zadar	Šibenik	Rijeka
	300 km	90 km	85 km	8 km	315 km

važnijih emitivnih tržišta																	
Geografska obilježja	Općina Bilice smještena je sjeverno od Šibenika, uz obalu Pruklanskog jezera, koje je dio toka rijeke Krke. Reljef je pretežno krški, s blagim uzvisinama i plodnim dolinama, dok je klima mediteranska, s toplim ljetima i blagim zimama. Zahvaljujući prirodnim ljepotama, blizini Nacionalnog parka Krka i vodenim resursima, područje ima izražen turistički i rekreacijski potencijal. Općina je prometno dobro povezana cestom D33, a ukupna površina iznosi oko 25 km². Općina Bilice Krka – Pruklansko jezero, koje zapljuskuje obalu Bilica, zapravo je proširenje rijeke Krke prije njenog ulaska u more (u Šibenski zaljev) Gore i planine: Brdo Debeljak, koje se nalazi nad Bilicama, rado posjećuju planinari i zaljubljenici u prirodu. Daljnjim istraživanjem puteljaka, uživajući u pogledima na Biličku panoramu i Prukljan, možete doći do zaštićenog krajobraza Park šumu Gvozdenovo Kamenar, pluća grada Šibenika. Brdo Pomišalj na 146 metara nadmorske visine sa župnom Crkvom i grobljem.																
Klimatska obilježja	Klima na području Općine Bilice je mediteranska. Obilježava je blaga zima i suho ljeto s dva kišovita razdoblja, u ranom proljeću ili ranom ljetu i kasnoj jeseni. Ovaj tip klime je specijalno označen kao klima masline, a dijelom je modificirana utjecajima zaleđa. Srednja godišnja temperatura zraka priobalnog dijela je 15,7°C, siječanj je najhladniji mjesec. Srednja mjesečna temperatura zraka je 7,3o C. Najtopliji mjesec je srpanj sa srednjom mjesečnom temperaturom 24,9°C. Godišnje padne oko 757 mm oborina. Raspored oborina u vegetacijskom razdoblju (proljeće-ljeto) nepovoljan je, u razdoblju padne 31% od ukupne godišnje količine oborina.																
Broj stanovnika (popis 2021.)	Prema popisu stanovništva iz 2021. godine u Općini Bilice živi 2.546 stanovnika, a unutar općine nalazi se pet naselja: Novo Naselje, Podlukovnik, Podtrtar, Stubalj i Vrulje.																
Broj turističkih dolazaka i noćenja (2024.)	BROJ DOLAZAKA I NOĆENJA TURISTA U 2024. GODINI ■ Dolasci ■ Noćenja <table><thead><tr><th>Kategorija</th><th>Dolasci</th><th>Noćenja</th></tr></thead><tbody><tr><td>DOMAĆI</td><td>963</td><td>10974</td></tr><tr><td>STRANI</td><td>6562</td><td>43106</td></tr><tr><td>UKUPNO</td><td>7525</td><td>54080</td></tr></tbody></table>					Kategorija	Dolasci	Noćenja	DOMAĆI	963	10974	STRANI	6562	43106	UKUPNO	7525	54080
Kategorija	Dolasci	Noćenja															
DOMAĆI	963	10974															
STRANI	6562	43106															
UKUPNO	7525	54080															
Prosječna duljina	Prosječna duljina boravka turista je 7,19 dana																

boravka (u danima)								
Turistički kapacitet po vrstama objekata i kategorizacija	Općina Bilice							
	Vrsta objekta	2*	3*	3*	4*	4*	5*	Nema kategorizacije
	Hoteli	0	0	0	0	0	0	0
	Kampovi	0	0	0	0	0	0	0
	Objekti na OPG-u (seljačka domaćinstva)	0	0	0	0	0	0	0
	Objekti u domaćinstvu	2	0	111	0	36	0	4
	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj	0	0	1	0	3	0	2
	Nekomercijalni smještaj	0	0	0	0	0	0	309
Ugostiteljski sadržaji	- Konoba Vidrovača, - Konoba Smokvić, - Fast food Poker dama, - Pizza – pivnica Poker Dama - Oldi Restaurant, - Restaurant Panova, - Pizzeria Libero, - Leonardo BBQ & MORE - Fast food Strijelac - Restoran „Malo misto“ - Caffe Bar & Restaurant Solist - Selfie beach bar, - Caffe bar Pasini, - Caffe bar Solist, - Caffe Bar St Tropez, - Caffe Bar Stubalj, - Caffe bar Pasini - Caffe bar Pet do podne							
Najpopularnije turističke atrakcije	Kulturno povijesne atrakcije: - Crkva Gospa od Pomišljaja župe Uznesenja Marijina – jednostavna ruralna crkva u Bilicama, karakteristična za dalmatinsko zaleđe, - Tradicijske kamene kuće – očuvani primjeri pučke arhitekture, izgrađene od kamena, s tipičnim dvorištima i konobama, - Suhozidi i bunari – elementi nematerijalne baštine, korišteni u svakodnevnom životu za obranu polja i očuvanje vode. Prirodne atrakcije: - Biciklističke staze kroz poljske puteve destinacije i na području oko Prukljanskog jezera - Planinarenje - Brdo Debeljak za koje su označene planinarske staze iz Bilica prema vrhu Bodlovače							

	• Prukljansko jezero i ušće Krke Važne manifestacije: • Ljeto u Bilicama • Bilička ribarska noć • Tradicionalna Bilička fešta
Glavni turistički proizvodi	<i>Kulturni turizam</i> – Crkva Gospa od Pomišljaja župe Uznesenja Marijina. <i>Gastro i eno turizam</i> – mala obiteljska gospodarstva (OPG-ovi) koja nude domaća vina, rakije (posebno orahovicu i travaricu) te likere od smokve, višnje i rogača. <i>Sportsko – rekreacijski turizam</i> – Područje oko Prukljanskog jezera idealno je za biciklizam, šetnje, trčanje i vožnju kajakom, U zaleđu općine nalaze se blaga uzvišenja i šumski tereni pogodni za planinarenje, nordijsko hodanje i terenac biciklizam.
Turistička infrastruktura	Primarna turistička infrastruktura
	Biciklističke rute: • Biličkom stazom: Meterize – Bilice (8,3 km) Planinarske staze: • Staza Bilice – Prukljansko jezero – Stublja – Goriš • Staza Bilice – NP Krka (prema Roškom slapu) Vidikovci • Vidikovac Pomišalj Plaže • Plaža Mikulandre (Bilice) • Plaža Šparadići (Bilice) • Plaža Vrulje (Bilice)
	Sekundarna turistička infrastruktura
	• Crkva Gospa od Pomišljaja župe Uznesenja Marijina • Ostaci Ranokršćanske bazilike iz 6. stoljeća • Kapelica u Jerkulovcu • Javna parkirališta • Sportsko igralište – mali nogomet i košarka(Stubalj) • Dječja igrališta u Stubalju i Vruljama (u izgradnji dva dječja igrališta u Novom naselju i Cari)

1.3. Turističke zajednice Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice

Turističke zajednice su organizacije koje djeluju po načelu destinacijskog menadžmenta, a osnivaju se radi promicanja i razvoja turizma Republike Hrvatske i gospodarskih interesa pravnih i fizičkih osoba koje pružaju ugostiteljske usluge i usluge u turizmu ili obavljaju drugu djelatnost neposredno povezanu s turizmom na način da upravljaju destinacijom na razini za koju su osnovane.

Lokalnu turističku zajednicu osnivaju njezini članovi, dok postupak pripreme osnivanja i sazivanje osnivačke skupštine provodi općinski načelnik ili gradonačelnik u suradnji s regionalnom turističkom zajednicom. Osnivanje lokalne turističke zajednice na razini jedne jedinice lokalne samouprave može pokrenuti inicijativom općinski načelnik ili gradonačelnik.

Turistička zajednica je pravna osoba. Turistička zajednica ne može započeti s djelovanjem prije stjecanja pravne osobnosti. Prava i obveze turističke zajednice utvrđuju su Zakonom o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma («Narodne novine», broj 52/19, 42/20) i statutom turističke zajednice.

Turističke zajednice Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice u siječnju 2025. godine sklopile su Sporazum o udruživanju lokalnih turističkih zajednica u izradi Plana upravljanja destinacijom. Cilj navedenog Sporazuma je:

- Izrada zajedničkog Plana,
- Definiranje zajedničkih smjerova s mjerama i aktivnostima za ostvarenje razvoja destinacije,
- Prikupljanje i razmjena podataka potrebnih za izradu Plana,
- Osiguranja financijskih i organizacijskih resursa za provedbu aktivnosti.

Koordinator koji je odgovora za upravljanje i koordinaciju svih aktivnosti povezanih s provedbom Sporazuma za sve četiri turističke zajednice je Turistička zajednica Općine Bilice.

Svaka Turistička zajednica donijela je svoj Statut.

24. rujna 2020. godine Skupština Turističke zajednice Grada Skradina uz prethodnu suglasnost Ministarstva turizma i sporta donijela je Statut Turističke zajednice Grada Skradina. Turistička zajednica Grada Skradina upisana je u Upisnik turističkih zajednica koji vodi Ministarstvo nadležno za poslove turizma, pod upisnim brojem 198 temeljem rješenja, KLASA: UP/I-334-03/10-02/232, URBROJ: 529-05-12-5, od 10. rujna 2012. godine.

29. listopada 2020. godine Skupština Turističke zajednice Grada Knina uz prethodnu suglasnost Ministarstva turizma i sporta donijela je Statut Turističke zajednice Grada Knina. Turistička zajednica Grada Knina upisana je u Upisnik turističkih zajednica koji vodi Ministarstvo nadležno za poslove turizma, pod upisnim brojem 279 temeljem rješenja, KLASA: UP/I-034-02/12-02/9, URBROJ: 529-05-13-3, od 22. travnja 2013. godine.

03. kolovoza 2020. godine Skupština Turističke zajednice Grada Drniša uz prethodnu suglasnost Ministarstva turizma i sporta donijela je Statut Turističke zajednice Grada Drniša. Turistička zajednica Grada Drniša upisana je u Upisnik turističkih zajednica koji vodi Ministarstvo turizma, pod upisnim brojem 34 temeljem rješenja KLASA: UP/I-334-03/10-02/182, URBROJ: 529-05-10-3, od 15. listopada 2010. godine.

07. listopada 2020. godine Skupština Turističke zajednice Općine Bilice uz prethodnu suglasnost Ministarstva turizma i sporta donijela je Statut Turističke zajednice Općine Bilice. Turistička zajednica općine Bilice upisana je u Upisnik turističkih zajednica koji vodi Ministarstvo nadležno za poslove turizma, pod upisnim brojem 66, KLASA : UP/I334-03/10-02/163, URBROJ: 529-05-11-2 od 30. svibnja 2011. godine.

Regulativni i službeni dokumenti Turističke zajednice Grada Skradina:

- [Statut Turističke zajednice Grada Skradina,](#)
- [Pravilnik o radu Turističke zajednice Grada Skradina,](#)
- [Poslovnik o radu skupštine Turističke zajednice Grada Skradina,](#)
- [I. Izmjene i dopune poslovnika o radu skupštine Turističke zajednice Grada Skradina,](#)
- [Poslovnik o radu Turističkog vijeća TZG Skradina,](#)
- [Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta TZG Skradina,](#)
- [I. Izmjene i dopune Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta TZG Skradina,](#)
- [II Izmjene i dopune Pravilnika o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta TZG Skradina,](#)
- [Program rada TZG Skradina za 2025. godinu,](#)

Izvršajni akti Turističke zajednice Grada Skradina za 2024. godinu:

- [Izvršće o izvršenju Programa rada TZG Skradina za 2024. godinu,](#)
- [Izvršće o radu direktora TZG Skradina za 2024. godinu,](#)
- [Izvršće o radu Turističkog vijeća TZG Skradina za 2024. godinu,](#)
- [Odluka o usvajanju zaključka i mišljenja o provedenom nadzoru poslovanja TZ Grada Skradina za 2024. godinu](#)
- [Zaključak i mišljenje o provedenom nadzoru poslovanja TZ Grada Skradina za 2024. godinu](#)

Regulativni i službeni dokumenti Turističke zajednice Grada Knina:

- [Statut TZ grada Knina,](#)
- [Poslovnik o radu Skupštine TZG Knina,](#)
- [Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu i djelokrugu TU TZG Knina,](#)
- [Pravilnik o radu TZG Knina,](#)
- [Poslovnik o radu Turističkog vijeća TZG Knina,](#)
- [Pravilnik o provođenju postupka jednostavne nabave,](#)
- [Godišnji program rada TZG Knina za 2025.](#)

Izveštajni akti Turističke zajednice Grada Knina za 2024. godinu:

- [Izvešće o izvršenju Godišnjeg programa rada TZG Knina za 2024.,](#)
- [Izvešće o radu direktora TZG Knina za 2024.,](#)
- [Izvešće o radu Turističkog vijeća TZG Knina za 2024.,](#)
- [Izvešće o provedbi Zakona o pravu na pristup informacijama za 2024. godinu.](#)

Regulativni i službeni dokumenti Turističke zajednice Grada Drniša:

- [Statut Turističke zajednice Grada Drniša,](#)
- [Pravilnik o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u turističkom uredu turističke zajednice Grada Drniša,](#)
- [Poslovnik o radu Turističkog vijeća Turističke zajednice Grada Drniša,](#)
- [Poslovnik o radu Skupštine Turističke zajednice Grada Drniša,](#)
- [Odluka o usvajanju Programa rada s financijskim planom Turističke zajednice Grada Drniša za 2025. godinu.](#)

Izveštajni akti Turističke zajednice Grada Drniša za 2024. godinu:

- [Izvešće o obavljenom nadzoru Skupštine za 2024. godinu,](#)
- [Izvešće o radu direktora i turističkog ureda Turističke zajednice Grada Drniša u 2024. godini,](#)
- [Izvešće o izvršenom programu rada Turističke zajednice Grada Drniša s financijskim izvješćem za 2024. godinu i ODLUKA o usvajanju Izvješća,](#)
- [izvješće o radu Turističkog vijeća turističke zajednice Grada Drniša i Odluka,](#)
- [Odluka o usvajanju Izvješća o radu direktora i ureda TZG Drniša za 2024. godinu.](#)

Regulativni i službeni dokumenti Turističke zajednice Općine Bilice:

- [Statut Turističke zajednice općine Bilice,](#)
- [Pravilnik o unutarnjem ustrojstvu, organizaciji, sistematizaciji radnih mjesta te radnim odnosima i odgovornosti zaposlenih u Turističkoj zajednici općine Bilice,](#)
- [Poslovnik o radu Vijeća Turističke zajednice općine Bilice,](#)
- [Poslovnik o radu Skupštine Turističke zajednice općine Bilice.](#)

Izveštajni akti Turističke zajednice Općine Bilice za 2024. godinu:

- [Izvešće o izvršenju Godišnjeg programa rada za 2024.,](#)
- [Izvešće o radu direktora ,](#)
- [Izveštaj o radu Turističkog vijeća,](#)
- [Izvešće o obavljenom redovitom nadzoru nad radom TZO Bilice ,](#)
- [Izjesce-o-provedbi-Zakona-o-pravu-na-pristup-informacijama-za-2024.godinu.](#)

1.4. Članovi tijela turističke zajednice i članovi lokalne turističke zajednice

Tijela turističke zajednice su: skupština, turističko vijeće i predsjednik turističke zajednice.

Članovi tijela turističke zajednice i predsjednik turističke zajednice osobno su odgovorni za zakonito i savjesno obavljanje svojih dužnosti. Mandat članova tijela turističke zajednice traje četiri godine, a članovi mogu biti ponovno birani ili imenovani.

Tablica 6. Članovi Skupštine i članovi Turističkog vijeća

	Turistička zajednica Grada Skradina	Turistička Zajednica Grada Knina	Turistička Zajednica Grada Drniša	Turistička Zajednica Općine Bilice
Skupština	- Predsjednik, Antonijo Brajković - Ante Sladić, - Tome Računica, - Ive Kovilić, - Marija Sučić, - Marija Zorica, - Niko Petrović, - Ivan Paić, - Marijana Sladić.	- Andro Kuzmanić, - Ivan Petković, - Kristina Hrga, - Maja Vujica Jozić, - Dean Vrapski, - Jelena Kaić, - Daniel Rimac, - Maja Tomić, - Ivan Čeko, - Sanja Škorić, - Dragana Reljić, - Jadranka Sarić, - Ivan Gojević.	- Joško Lokas, - Vlatka Duilo, - Tomislav Skelin, - Miranda Milić, - Darko Čevd, - Maja Tomić, - Katarina Čevd, - Ana Đira, - Kata Samac, - Ivana Cigić, - Ivica Mrčela, - Hrvoje Mlinarić, - Smiljan Reljić, - Tomislava Režić.	- Predsjednik Ive Čaleta Car, - Mile Čaleta, - Vlatko Petrović, - Marijan Horvat, - Barbara Čaleta, - Duška Zanimović, - Ivana Maras Stipandžija, - Antonia Grubišić, - Mirela Dabov, - Ankica Čaleta, - Antonio Grubišić.
Turističko vijeće	- Predsjednik Antonijo Brajković, - Miro Žura, - Florijan Žižić, - Slaven Bogut, - Robert Podrug, - Marija Zorica, - Marija Sučić, - Nikola Petrović, - Rikardo Marenzi.	- Stjepan Tomić, - Bojan Marinković, - Kristijan Piplica, - Lucijano Grmovšek, - Ivan Čeko, - Matilda Žužić, - Jelena Kaić, - Gracija Požar.	- Joško Lokas, - Vlatko Duilo, - Tomislav Skelin, - Ivica Mrčela, - Kata Samac, - Višnja Reljić, - Darko Čevd, - Tomislava Režić.	- Predsjednik Ive Čaleta Car, - Vlatko Petrović, - Marijan Horvat, - Barbara Čaleta, - Duška Zanimović, - Ivana Maras Stipandžija, - Antonia Grubišić, - Ankica Čaleta, - Antonio Grubišić.

Članovi lokalne turističke zajednice mogu biti obvezni i dragovoljni. Obvezni članovi lokalne turističke zajednice su sve pravne i fizičke osobe koje na području za koje se

osniva lokalna turistička zajednica imaju sjedište, podružnicu, pogon, objekt u kojem se pružaju usluge, ili prebivalište, te koje trajno ili sezonski ostvaruju prihod pružanjem ugostiteljskih usluga i usluga u turizmu ili obavljaju djelatnost koja ima korist od turizma, odnosno na čije prihode turizam ima utjecaj.

Članovi lokalne turističke zajednice plaćaju članarinu turističkoj zajednici. Članstvo u lokalnoj turističkoj zajednici počinje danom osnivanja turističke zajednice ili danom početka obavljanja djelatnosti pravne i fizičke osobe na području za koje se osniva lokalna turistička zajednica.

Obvezni članovi lokalne turističke zajednice, odnosno njihovi predstavnici, mogu birati i biti birani u tijela turističke zajednice.

Pravne i fizičke osobe plaćaju članarinu lokalnoj turističkoj zajednici u skladu s posebnim propisom koji uređuje članarine u turističkim zajednicama. Visina članarine koju plaća pravna i fizička osoba ovisi o skupini u koju je razvrstana djelatnost kojom se pravna ili fizička osoba bavi te o pripadajućoj stopi za obračun i plaćanje članarine. Iznos članarine u Turističkim zajednicama Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice utvrđen je člankom 6. Zakona o članarinama u turističkim zajednicama („Narodne novine“, broj 52/19, 144/20), a stope plaćanja članarine navedene su u tablici broj 1.

Tablica 7. Stope po kojima se plaća članarina

Prva skupina	0,14212
Druga skupina	0,11367
Treća skupina	0,08527
Četvrta skupina	0,02842
Peta skupina	0,01705

1.5. Zadaće lokalne turističke zajednice

Zadaće lokalne turističke zajednice, kao lokalne destinacijske menadžment organizacije, su sljedeće:

1. *Razvoj proizvoda*
2. *Informacije i istraživanja i*
3. *Distribucija*

Direktora turističke zajednice imenuje turističko vijeće na razdoblje od četiri godine. Direktor zastupa turističku zajednicu, organizira i rukovodi radom i poslovanjem turističke zajednice, te provodi odluke turističkog vijeća. U granicama svojih ovlasti, odgovoran je za poslovanje turističke zajednice i zakonitost rada. Za svoj rad direktor odgovara turističkom vijeću i predsjedniku turističke zajednice. Također, direktor i radnici koji obavljaju stručne poslove u turističkoj zajednici moraju imati položen stručni ispit za rad u turističkoj zajednici.

Direktorica Turističke zajednice Grada Skradina je Bernarda Marasović, direktor Turističke zajednice Grada Knina je Ivan Sorić, direktorica Turističke zajednice Grada Drniša je Ivana Mendošić i direktorica Turističke zajednice Općine Bilice je Ivana Kostreš.

1.6. Suradnja jedinice lokalne samouprave i turističke zajednice

Jedinica lokalne samouprave u okviru svog samoupravnog djelokruga posebno vodi brigu o osiguranju uvjeta za razvoj turizma, a osobito o uređenju naselja, javnoj turističkoj infrastrukturi, zaštiti okoliša, prirodnoj i kulturnoj baštini i slično. Lokalne turističke zajednice surađuju s tijelima jedinica lokalne samouprave u sljedećim aktivnostima:

- dogovaraju zajedničko korištenje sredstava turističke pristojbe koja se doznaju u jedinici/jedinicama lokalne samouprave za poboljšanje uvjeta boravka turista,
- surađuju u izradi planova razvoja turizma u jedinici lokalne samouprave, najkasnije do roka utvrđenog posebnim propisima za donošenje proračuna jedinice lokalne samouprave,
- prate turistički promet te prijavu i odjavu turista,
- surađuju pri odlučivanju o radnom vremenu ugostiteljskih objekata sukladno posebnim propisima koji uređuju ugostiteljsku djelatnost,
- surađuju u drugim pitanjima vezanim uz razvoj turizma.

2. Analiza stanja

Popis turističkih proizvoda i usluga

Resursna osnova

Javna turistička infrastruktura

Komunalna infrastruktura

Prometna infrastruktura

Stanje digitalizacije

Pristupačnost osobama s invaliditetom

Organiziranost i dostupnost usluga

Analiza ljudskih potencijala

Analiza komunikacijskih aktivnosti

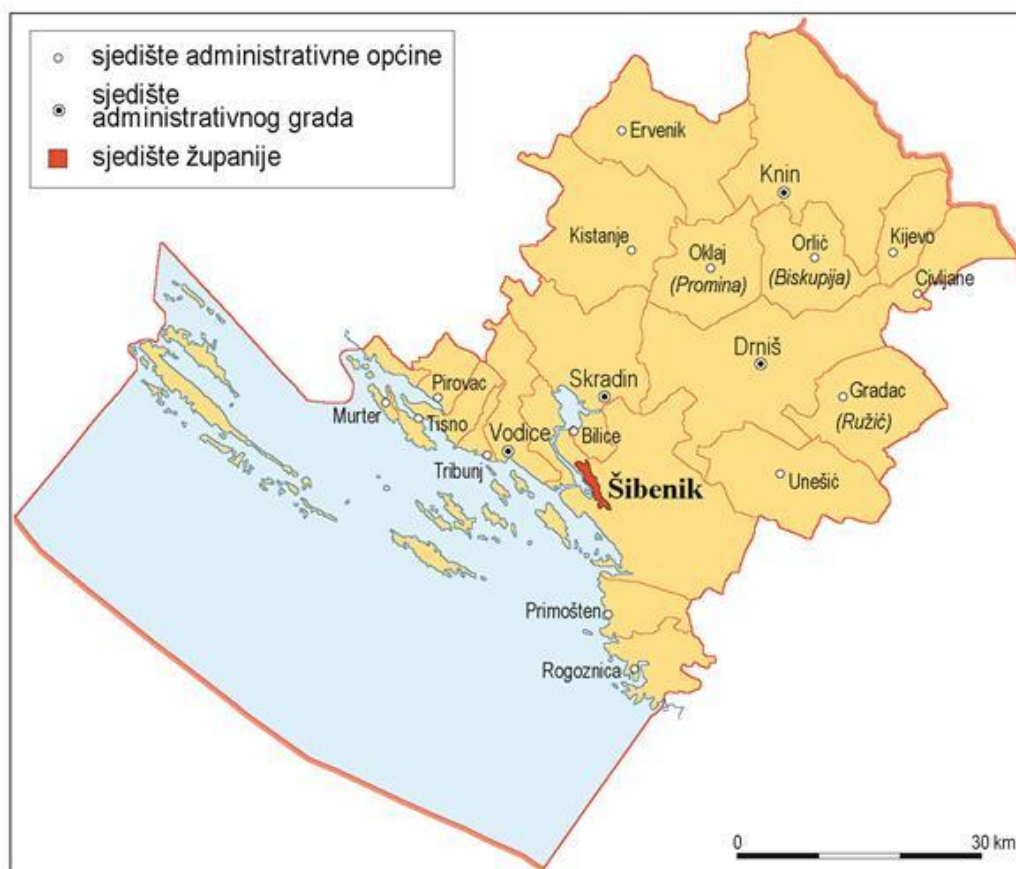
Analiza konkurencije

2. ANALIZA STANJA

Analiza stanja u planu upravljanja destinacijom je temeljni korak u procesu planiranja i upravljanja turističkom destinacijom. Riječ je o detaljnom istraživanju i procjeni postojećih uvjeta destinacije s ciljem identificiranja trenutnih resursa, potencijala, izazova, prilika i prijetnji. Ova analiza pruža ključne informacije potrebne za oblikovanje mjera koje će poticati razvoj turizma u skladu s održivim principima.

Gradovi Skradin, Knin i Drniš, zajedno s općinom Bilice, smješteni su unutar Šibensko-kninske županije. Ovo područje prostire se od obale Jadranskog mora prema unutrašnjosti Dalmatinske zagore, prelazeći iz niskih priobalnih ravnica u brdovite i planinske krajeve. Na zapadu, uz obalu Prukljanskog jezera i ušće rijeke Krke, nalazi se Skradin, dok se Bilice protežu sjeveroistočno od Šibenika, uz sam rub jezera. Drniš leži na obroncima planine Promine, a najdalje u zaleđu smješten je Knin, podno Dinare, na sjecištu rijeka Krke i Butižnice. Cijelo područje obilježeno je krškim reljefom, bogatstvom voda, kulturno-povijesnim nasljeđem i značajnim prirodnim resursima, a Nacionalni park Krka povezuje ih kao zajednički prirodni okvir.

Slika 1. Karta Šibensko-kninske županije

Grad Skradin

Grad Skradin kao jedinica lokalne samouprave obuhvaća prostor od 186,79 km² na kojem se nalazi 21 naselje: Skradin (sjedište grada), Bićine, Bratiškovci, Bribir, Cicvare, Dubravice, Gorice, Gračac, Ićevo, Krković, Lađevci, Međare, Piramatovci, Plastovo, Rupe, Skradinsko Polje, Sonković, Vaćani, Velika Glava, Žažvić i Ždrapanj. Nalazi se na priobalnom području Šibensko-kninske županije sa izraženom mediteranskom klimom uz povremeni utjecaj kontinentalno- planinske klime tijekom zimskih mjeseci (bura, povremena snježne oborine i poledica).

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, na području Grada Skradina živi 3.349 stanovnika, od čega 508 stanovnika u samom naselju Skradin.

Grad Skradin jedan je od najstarijih povijesnih gradova u Hrvatskoj, s kontinuitetom naseljenosti koji seže još u prapovijesno doba, kada su ovim područjem obitavali Liburni. Iz tog se vremena za Skradin sačuvao naziv Scardona. Tijekom srednjeg vijeka Skradin je postao sjedište hrvatskih knezova i kraljeva, a u doba Pavla Šubića Bribirskog doživljava najveći uspon, tada se gradi utvrda Turina i oblikuje današnja urbana jezgra.

U kasnijim stoljećima grad se nalazio pod vlašću Mletačke Republike, Osmanlija i Austro-Ugarske, čije su se kulturne i arhitektonske tradicije ispreplele u njegovom današnjem izgledu. Stari grad obiluje kameno-popločenim ulicama, baroknim crkvama, ostacima gradskih zidina i tvrđavom Turina, s koje se pruža pogled na ušće rijeke Krke i Pukljansko jezero.

Zahvaljujući svom položaju na ulazu u Nacionalni park Krka, Skradin je postao jedno od najpoznatijih turističkih i kulturnih središta u Šibensko-kninskoj županiji. Grad spaja bogato povijesno nasljeđe i autentičnu mediteransku tradiciju s modernim turističkim sadržajima. Kulturni identitet održava se kroz manifestacije poput Skradinskog ljeta i Adventa u Skradinu, dok manifestacije kao što je Skradinski festival rižota čini dio nematerijalne kulturne baštine koja dodatno obogaćuje ponudu destinacije.

Grad Knin

Grad Knin smješten je u sjevernoj Dalmaciji i obuhvaća površinu od 355 km². Kao jedinica lokalne samouprave sastoji se od 13 naselja: Knin (administrativno sjedište), Golubić, Kninsko Polje, Kovačić, Ljubač, Oćestovo, Plavno, Polača, Potkonje, Radljevac, Strmica, Vrpolje i Žagrović.

Knin se nalazi na prijelazu između mediteranskog i kontinentalno-planinskog klimatskog područja, prevladava submediteranska klima s toplim ljetima i hladnim zimama. Grad je okružen impresivnim prirodnim krajolikom, leži na sedam rijeka (Krka, Butižnica, Orašnica, Kosovčica, Krčić, Radljevac i Marčinkovac) i okružen je s devet planina, među kojima se ističe Dinara (vrh Sinjal 1.831 m), najviši vrh u Hrvatskoj. Upravo na području Knina izvire rijeka Krka, ispod slapa druge rijeke Krčić.

Po broju stanovnika, Knin je druga po veličini jedinica lokalne samouprave u Šibensko-kninskoj županiji. Prema popisu stanovništva iz 2021. godine, na području grada živi 11.755 stanovnika, od čega 8.317 u samom naselju Knin.

Knin je jedan od najstarijih gradova u Hrvatskoj, ali i u Europi. Prvi put se u pisanim izvorima kao grad (poleis) spominje 7. godine prije Krista pod starim nazivom Ninia. Spominje ga grčki geograf i povjesničar Strabon u djelu Geografija kao jednoga od samo četiri delmatska grada. Kninsko područje je imalo veliki značaj i u prapovijesti. Prva eneolitička kultura u Dalmaciji i, kasnije, jedino naselje ranog brončanog doba na istočnom Jadranu bilo je na kninskom brdu Spas.

Knin je u srednjem vijeku prijestolnica Kralja Dmitra Zvonimira, a i posljednjeg hrvatskog kralja Petra Svačića, u gradu je bilo i privremeno prijestolje knezova Trpimira i Mutimira te kraljeva Svetoslava i Držislava. Iz tog razloga poznat je pod nazivima Zvonimirov grad i Kraljevski grad.

Kroz povijest Knin je bio pod mletačkom, osmanskom i austro-ugarskom vlašću, što je ostavilo trag u njegovoj arhitekturi i kulturnom identitetu. Danas je grad prepoznat po svojoj bogatoj povijesnoj baštini od kojih je najveća Kninska tvrđava.

Knin spaja povijesno nasljeđe, prirodne ljepote i tradiciju s novim oblicima kulturnog i avanturističkog turizma, čime se razvija u prepoznatljivu destinaciju kontinentalne Dalmacije.

Grad Drniš

Područje Grada Drniša prostire se na površini od 355,27 km² i obuhvaća 27 naselja: Badanj, Biočić, Bogatić, Brištane, Drinovci, Drniš, Kadina Glavica, Kanjane, Kaočine, Karalić, Ključ, Kričke, Lišnjak, Miočić, Nos Kalik, Pakovo Selo, Parčić, Pokrovnik, Radonić, Sedramić, Siverić, Širitovci, Štikovo, Tepljuh, Trbounje, Velušić i Žitnić.

Klima je uglavnom submediteranska, ljeta su topla, a zime blage s obilnim jesenje-zimskim padalinama.

Naseljenost drniškog područja datira iz paleolitika, a u starom vijeku bilo je granično područje između Delmata i Liburna. Prvi pisani trag o Drnišu potječe iz 15. stoljeća, kada se spominje kao utvrda koja je imala strateški značaj u borbama između Mlečana i Osmanlija. U osmanskome razdoblju Drniš je bio administrativno središte nahije (manja upravna jedinica Osmanskog Carstva) i trgovačko mjesto, što je ostavilo prepoznatljive orijentalne elemente u strukturi naselja. Nakon povlačenja Osmanlija, grad ulazi u sastav Mletačke Republike, a kasnije Austro-Ugarske Monarhije, čije je razdoblje obilježilo razvoj infrastrukture i urbane strukture grada.

Kulturni identitet Drniša oblikovan je kroz snažan spoj tradicije, duhovnosti i umjetnosti. Grad Drniš posebno je ponosan na kipara Ivana Meštrovića, čija je obitelj podrijetlom iz Otavica kraj Drniša. Upravo se tamo nalazi njegova obiteljska grobnica u Crkvi Presvetog Otkupitelja (Mauzolej Ivana Meštrovića), koju je sam projektirao. Osim toga, Drniš je prepoznatljiv po bogatoj sakralnoj baštini, među kojom se ističe crkva sv. Ante Padovanskog, crkva Gospe od Ružarija te brojni ostaci utvrda.

Danas Drniš spaja povijesnu i kulturnu baštinu s razvojem turizma i kreativnih industrija, te se sve više pozicionira kao autentična kontinentalna destinacija s prepoznatljivim kulturnim identitetom i bogatom tradicijom života između planine, rijeke i kamena.

Općina Bilice

Područje Općine Bilice prostire se na površini od 25,66 km². Unutar općine nalazi se 25 zaseoka, a to su Bura, Butkovići, Buva, Čaleta-Car, Čaleta, Dulibići, Gatara, Grubišić, Jakšić, Juras, Kalik, Krnić, Lugovići, Mihaljevići, Mikulandra, Novo-Naselje, Perišić, Petrovići, Piližote, Radići, Sekulić, Slavica-Jolići, Slavice-Karlovići, Slavica-Paprčići i Šparadići. Zaseoci su raspoređeni u pet naselja: Novo Naselje, Podlukovnik, Podtrtar, Stubalj i Vrulje.

Prema popisu stanovništva iz 2021. godine na području općine živi 2.546 stanovnika.

Car Konstantin Porfirogenet, pisac iz 10. st. navodi mjesto Belitcein (to belitzein), a povjesničar Vjekoslav Klaić smatra, da su to današnje Bilice. U kanalu sv. Josipa pronađeni su vrijedni arheološki ostatci iz pretpovijesnog doba i rimske Villae Rusticae na Dedića punti, pronađen je i oštećen rimski natpis te još dva druga fragmenta za koje se ne zna gdje su završili. Nađena je i jedna ploča s pleterom i monogramom Marije, koja je prenesena u Kninski muzej.

Prvi konkretniji zapisi o Bilicama dolaze iz godine 1298. kad se osnivala Šibenska biskupija, te se tu navodi da su Bilice pripadale župi Žažvina.

Kroz stoljeća Bilice su bile sudionik velikih događaja i promjena, od srednjovjekovne župne zajednice, preko razdoblja turskih prodora i oslobođenja, pa sve do razdoblja novije Hrvatske povijesti.

Kulturna baština Bilica obuhvaća niz vrijednih lokaliteta, među kojima se posebno ističu ranokršćanska crkva iz 6. stoljeća na lokalitetu Dedića Punta te župna crkva Uznesenja Blažene Djevice Marije (Gospa od Pomišljaja) iz 15. stoljeća. Ovi spomenici svjedoče o kontinuitetu vjerskog i kulturnog života te predstavljaju važan dio identiteta lokalne zajednice.

Bilice danas bilježe i snažan turistički razvoj. Područje uz Prukljansko jezero donosi brojne mogućnosti gospodarskog i turističkog razvoja. Mirne uvale i čisto more pogodne su za rekreativno plivanje, ribolov i vožnju kajakom, dok se okolni teren sve više koristi za biciklističke i pješačke staze s pogledom na jezero i Nacionalni park Krka.

Zahvaljujući povoljnom prirodnom okruženju i blizini zaštićenih područja, Bilice imaju potencijal za razvoj eko-turizma, nautičkog turizma manjeg obujma i ruralnih turističkih sadržaja koji povezuju prirodu, gastronomiju i lokalnu tradiciju.

2.1. Glavni elementi analize stanja u planu upravljanja destinacijom

Glavni elementi analize stanja u planu upravljanja destinacijom obično obuhvaćaju sljedeće aspekte:

1. Definiranje ciljeva analize - precizno definiranje ciljeva analize kako bi se usmjerilo istraživanje prema specifičnim aspektima destinacije,
2. Prikupljanje podataka - podaci se prikupljaju iz raznih izvora, uključujući statističke podatke, postojeće studije, intervjue s ključnim dionicima, ankete lokalnog stanovništva i turista, te promatranja na terenu,
3. Analiza i vrednovanje turističke resursne osnove:
 - Resursna osnova - identifikacija prirodnih i kulturnih resursa, kao i ekonomski potencijal destinacije
 - Turistička atrakcija - analiza broja, vrste i kvalitete atrakcija (prirodne, kulturne, povijesne) te njihov potencijal za privlačenje posjetitelja
 - Prometna i komunalna infrastruktura - ocjena povezanosti destinacije, dostupnosti i kvalitete ključne infrastrukture
 - Prirodna i prostorna obilježja - procjena utjecaja turizma na okoliš i prostor te usklađenost s prostornim planovima
4. Izrada izvješća o provedenoj analizi - zaključci analize se integriraju u sveobuhvatno izvješće koje sadrži ključne podatke i informacije potrebne za oblikovanje strategija i mjera unaprjeđenja destinacije, a koje na koncu postaje osnova za planiranje budućeg razvoja.

Svrha analize stanja u planu upravljanja destinacijom:

- Identificirati prednosti koje treba iskoristiti i slabosti koje treba riješiti,
- Prepoznati prilike za daljnji razvoj turističke ponude,
- Utvrditi prijetnje koje mogu ograničiti razvoj destinacije,
- Stvoriti podlogu za strateško planiranje koje uključuje mjere i aktivnosti usmjerene na unaprjeđenje turističkog proizvoda, infrastrukture, resursa i održivosti.

Ova analiza daje uvid u trenutnu turističku ponudu, resurse, infrastrukturu, atrakcije te potencijal za daljnji razvoj. Služi kao osnova za planiranje mjera i aktivnosti koje će poboljšati turističku ponudu i upravljanje destinacijom.

Cilj analize upravljanja je procijeniti trenutne uvjete i potencijale destinacije s ciljem održivog razvoja turizma koji će pridonijeti gospodarskom rastu, očuvanju kulturnih i prirodnih resursa te poboljšanju kvalitete života lokalnog stanovništva. Analiza će omogućiti donošenje odluka o budućim mjerama koje će unaprijediti turističku ponudu, infrastrukturu i imidž destinacije, uz istovremeno očuvanje identiteta i okoliša na području Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice.

Analiza stanja uključuje analizu tržišta te polaznih gospodarskih, društvenih, prirodnih i prostornih elemenata destinacije, a osobito:

- popis turističkih proizvoda i usluga,
- analizu resursne osnove,
- analizu javne turističke infrastrukture,
- analizu komunalne infrastrukture,
- analizu prometne infrastrukture,
- analizu stanja digitalizacije,
- analizu stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama,
- analizu organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji (javne usluge i servisi),
- analizu stanja i potreba ljudskih potencijala,
- analizu komunikacijskih aktivnosti,
- analizu konkurencije,
- izvješće o provedenoj analizi stanja.

2.2. Analiza elemenata turističke destinacije

Analiza elemenata turističke destinacije obuhvaća ključne aspekte koji privlače posjetitelje, uključujući prirodne ljepote, kulturnu baštinu, infrastrukturu, smještaj i usluge. Evaluiraju se turistički resursi, kvaliteta usluga, transportna dostupnost i marketinške aktivnosti. Cilj je identificirati prednosti i slabosti destinacije te stvoriti strategije za održivi razvoj turizma.

2.2.1. Analiza turističkih proizvoda i usluga

U okviru analize turističkih proizvoda i usluga obuhvaćeni su pokazatelji ponude i potražnje smještaja, broj dolazaka i noćenja posjetitelja, kao i pregled ugostiteljske ponude na području destinacije..

Grad Skradin

Grad Skradin je glavno ulazno mjesto u Nacionalni park Krka, što ga čini polazištem za veliki broj posjetitelja godišnje. Turizam se temelji na spoju kulturne baštine, prirodnih ljepota i autentične lokalne ponude. U staroj gradskoj jezgri dominiraju kamene ulice, konobe i vinarije, dok marina Skradin privlači nautičare iz cijelog svijeta.

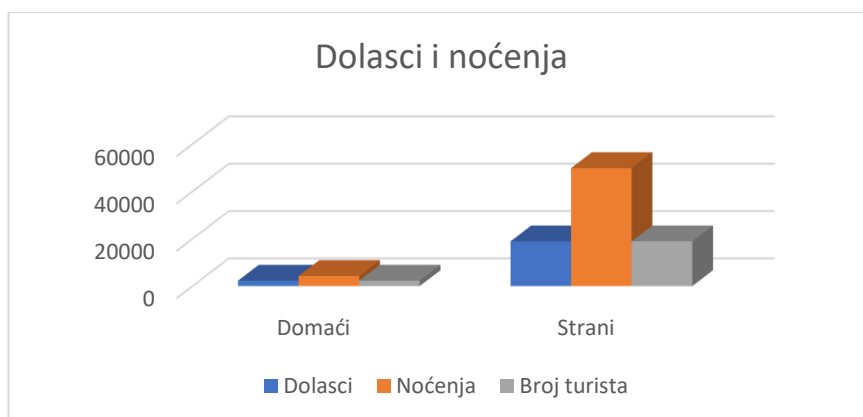
Tablica 8. Turistički kapaciteti po vrstama objekata u Gradu Skradinu

Analiza turistički proizvoda i usluga		
Smještaj		
Broj i vrsta	Hoteli	1 objekta (Hotel Skradinski Buk)
	Kampovi	1
	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	4 objekta
	Objekti u domaćinstvu	103 objekta
	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj	12 objekta
	Nekomercijalni smještaj	-

Smještajna ponuda Skradina temelji se na privatnom i obiteljskom smještaju, koji čini većinu kapaciteta u destinaciji. U staroj gradskoj jezgri i okolici prevladavaju apartmani i sobe koje su često smještene u obnovljenim kamenim kućama koje zadržavaju tradicionalni dalmatinski stil. Na području grada nalazi se manji obiteljski hotel Skradinski Buk

Posljednjih nekoliko godina razvija se i ruralni te eko-smještaj u okolnim naseljima, kao i boutique vile i kuće za odmor namijenjene gostima koji traže mir i autentičnost.

Grafikon 1. Dolasci i noćenja u 2024. godini – Grad Skradin

Tablica 9. Popis ugostiteljskih objekata na području Grada Skradina

Ugostiteljstvo		
Broj i vrsta	Restorani, konobe, slastičarnice	- Konoba Toni Skradin - Slatka - Radionica by Vesna (slastičarna) - Bistro&Bar PINI - Restaurant Skradinski Buk - Hajduk Fast Food - Cantinetta restoran - KALA food&bar - Konoba Dalmatino - Restaurant & pizzeria Škafet - Burger&Kebab - Fast food Skradin - Mate Vino restoran - Zlatne školjke restoran - Restaurant Patriot - Restoran Marina - Restaurant Skradin - Konoba Evala - Family Restaurant Bonaca - Restaurant Ponte Blu
	Caffe barovi	- Caffe bar Platana - Caffe Bar Niko - Caffe Bar Šola - U.O. Kokan

Ugostiteljska ponuda u Skradinu karakterizirana je spojem autentične dalmatinske tradicije i pristupa manjim luksuznijim formama ugostiteljstva prilagođenim turistima koji traže više od standardne usluge. U središtu grada i uz marinu, restorani i konobe nude svježe lokalne namirnice (ribu i školjke iz rijeke i Jadranskog mora, domaće maslinovo ulje, vina iz okolnih vinograda) čime se ističe gastronomski identitet destinacije.

Tablica 10. Popis turističkih atrakcija na području Grada Skradina

Turističke atrakcije	
Kulturne	- Tvrdava Turina – srednjovjekovna s koje se pruža pogled na grad i rijeku Krku, - Crkva Rođenja Blažene Djevice Marije, - Crkva svetog Spiridona – pravoslavna crkva iz 16. stoljeća, - Arheološko nalazište Bribirska Glavica – poznato kao "hrvatska Troja", nalazi se u blizini Skradina i jedno je od najvažnijih povijesnih lokaliteta iz rimskog i starohrvatskog razdoblja, - Stari mlinovi i vodenice uz rijeku Krku – obnovljeni objekti koji prikazuju tradiciju mlinarenja i života uz vodu.
Prirodne	- Nacionalni park Krka (ulaz Skradin), - Skradinski buk, - Jezero Prukljan - brojne pješačke i biciklističke staze - Roški slap (ulaz Laškova)
Događaji	- Ljeto u Skradinu, - Susret dalmatinskih klapa, - Skradinski festival rižota i načina života - Uskrsni domjenak - Glumište pod murvom - Sajam agroturizma - Trke priko Krke- brdske utrke - Advent pod murvom
Sportsko rekreacijske i zabavne	- Planinarenje - Biciklističke ture, - Vožnje kajakom, - Quad ture - Bongo HillClimb Monsters

Grad Skradin raspolaže iznimno raznolikim i sadržajno bogatim skupom turističkih atrakcija koje ujedinjuju kulturnu baštinu, prirodne ljepote i suvremene doživljaje. Ova raznolikost čini Skradin prepoznatljivom destinacijom koja uspješno spaja povijest, tradiciju i moderni turizam.

Kulturne znamenitosti poput Tvrdave Turina, crkve Rođenja Blažene Djevice Marije i pravoslavne crkve svetog Spiridona svjedoče o bogatoj i slojevitoj prošlosti grada, dok Bribirska Glavica i stari mlinovi uz Krku povezuju Skradin s njegovim povijesnim i etnografskim nasljeđem. Ovi lokaliteti nisu samo spomenici, već i interpretacijski prostori koji pridonose očuvanju identiteta i nude potencijal za daljnji razvoj kulturnog turizma.

Prirodne atrakcije predstavljaju najjači adut Skradina. Nacionalni park Krka, čiji se glavni ulaz nalazi upravo u Skradinu, sa Skradinskim bukom, jezerom Prukljan i mrežom biciklističkih i pješačkih staza, čini jezgru turističkog doživljaja destinacije. Blizina Roškog slapa i uređena šetališta uz rijeku dodatno jačaju prepoznatljivost Skradina kao ulaza u jedan od najpoznatijih hrvatskih nacionalnih parkova.

Događanja i manifestacije tijekom godine poput Ljeta u Skradinu, Skradinskog festivala rižota i načina života, Glumišta pod murvom, Susret dalmatinskih klapa i Adventa pod murvom stvaraju živu kulturnu i zabavnu scenu, čime se destinacija pozicionira i izvan glavne turističke sezone. Ove manifestacije doprinose održavanju lokalne tradicije, jačaju zajedništvo i povećavaju atraktivnost grada za posjetitelje različitih profila.

Poseban segment čine sportsko-rekreativne i avanturističke aktivnosti, koje su posljednjih godina u porastu. Planinarenje, vožnje kajakom, biciklističke i quad ture i ekstremne utrke poput Bongo HillClimb Monsters nude aktivan oblik odmora i privlače mlađe, avanturistički orijentirane posjetitelje.

Sveukupno gledano, turističke atrakcije Skradina odlikuju se visokom razinom autentičnosti, očuvanošću prostora i kvalitetnom interpretacijom, ali i izazovima koji se odnose na bolju povezanost kulturnih i prirodnih lokaliteta, digitalnu prezentaciju ponude i produženje turističke sezone. Skradin tako predstavlja destinaciju koja na relativno malom prostoru nudi iznimnu koncentraciju atrakcija, od prirodnih čuda do bogate kulturne i gastronomske tradicije što mu daje izrazitu konkurentsku prednost u šibensko-kninskoj regiji i širem dalmatinskom zaleđu.

Tablica 11. Popis turističkih usluga na području Grada Skradina

Turističke usluge	
Opis	- Turistička zajednica Grada Skradina – pruža informacije, promotivne materijale i podršku posjetiteljima - Turističko-informativni centar (ulaz u Nacionalni park Krka) - Lokalne turističke agencije – organizacija izleta, vođenih tura i prijevoza - Organizirani izleti brodom prema slapovima Krke (Skradinski buk, Visovac) - Vinske i gastronomske ture (posjeti lokalnim vinarijama i OPG-ovima) - Vodičke i interpretacijske usluge – lokalni vodiči s licencom - Suvenirnice i lokalne radionice s tradicijskim proizvodima

Turistička zajednica Grada Skradina ima središnju ulogu u razvoju i promociji turističke ponude grada te koordinira suradnju između lokalnih pružatelja usluga, institucija i Nacionalnog parka Krka. Djeluje kao informativno i promotivno središte destinacije, pružajući posjetiteljima podršku kroz turističko-informativni centar i digitalne kanale komunikacije. Aktivno sudjeluje u organizaciji manifestacija, razvoju kulturno-gastronomskih programa i promociji održivog turizma. Posebna se pažnja posvećuje valorizaciji lokalne baštine, tradiciji i autentičnom doživljaju, čime TZ Grada Skradina doprinosi prepoznatljivosti destinacije i unaprjeđenju ukupne kvalitete turističkih usluga.

Lokalne agencije i vodiči nude personalizirane doživljaje kroz vođene ture, izlete brodom, vinske i gastronomske programe. Ponuda je nadopunjena suvenirnicama i radionicama koje promiču lokalne proizvode i tradiciju, čime se potiče održiv i autentičan razvoj destinacije. Iako su usluge raznolike i kvalitetne, prostor za napredak postoji u boljoj digitalnoj dostupnosti, integraciji ponude u zajedničke pakete te jačoj suradnji pružatelja

usluga, što bi dodatno unaprijedilo cjelokupno iskustvo posjetitelja i produžilo boravak u destinaciji.

Grad Knin

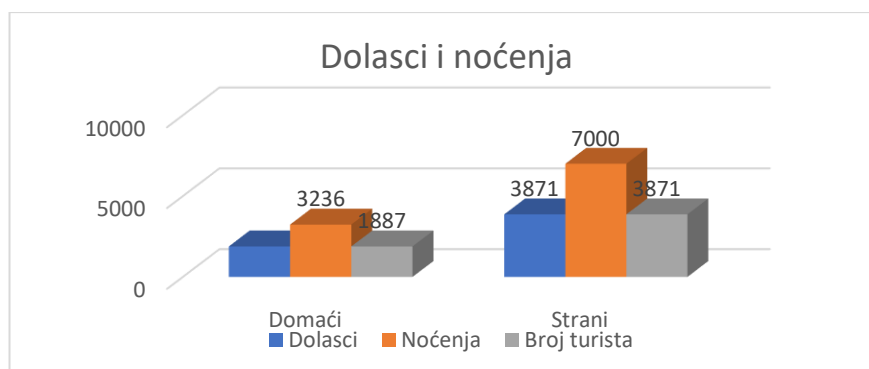
Grad Knin, smješten u srcu Dalmatinske zagore, sve se više profilira kao destinacija koja spaja bogatu povijest, impresivne prirodne krajolike i autentičan doživljaj kontinentalne Dalmacije. Kao nekadašnje kraljevsko središte i strateška točka hrvatske povijesti, Knin posjetiteljima nudi jedinstven spoj kulturne baštine i prirodnih atrakcija. Dominantna Kninska tvrđava, izvori rijeka Krke i slap Krčić, planina Dinara te raznolika okolna naselja čine temelj turističke ponude koja se postupno razvija prema konceptu aktivnog, povijesnog i ruralnog turizma. Kninski turizam pokazuje rastuće potencijale zahvaljujući sve većem interesu za autentične, mirne i netaknute destinacije izvan obalnog masovnog turizma.

Tablica 12. Turistički kapaciteti po vrstama objekata u Gradu Kninu

Analiza turistički proizvoda i usluga		
Smještaj		
Broj i vrsta	Hoteli	Hotel „Mihovil“, Hotel „Ivan“
	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	4 objekta
	Objekti u domaćinstvu	50 objekta
	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj	12 objekta

Smještajna ponuda u Gradu Kninu pretežno se temelji na privatnim apartmanima, sobama i manjim obiteljskim objektima. Većina smještaja nalazi se u blizini središta grada i glavnih atrakcija poput Kninske tvrđave i izvora rijeke Krke, što gostima omogućuje dobru dostupnost kulturnih i prirodnih lokaliteta. Smještajni kapaciteti opremljeni su osnovnim modernim sadržajima poput interneta, klimatizacije i parkirališta, a gosti ih ocjenjuju kao uredne i ugodne. Cijene su pristupačne, osobito u usporedbi s obalnim destinacijama, što Knin čini privlačnim za posjetitelje koji traže mir, autentičnost i kontakt s prirodom. Unatoč tome, smještajna ponuda još uvijek ima prostora za razvoj kroz diversifikaciju objekata višeg standarda i cjelogodišnju aktivaciju turističkih kapaciteta.

Grafikon 2. Dolasci i noćenja u 2024. godini – Grad Knin

Tablica 13. Popis ugostiteljskih objekata na području Grada Knina

Ugostiteljstvo		
Broj i vrsta	Restorani, konobe, Fast food, slastičarnice	• Restoran i Pizzeria La Rossa Knin, • Grill Izzy, • Hostel & Restaurant Tri lovca, • Konoba-pizzeria-sobe Šime & Joso, • Bistro Ivando, • Catering Bolero, • S'jela bistro, • Restoran kralj Zvonimir, • Restoran Tvrđava Knin, • Pizzeria Tenen, • Fast food King • Vještica Foodtruck, • Slatka kuća • Restoran Ivan • Kod Šukija • Restoran Vrelo • Buffet Dinara • Fast food MC Deki • Pub Cakes
	Caffe barovi	• Caffe Bar Rea, • Caffe bar "Cool bar", • Caffe bar & fast food Akvarij, • Caffe bar Upitnik, • Pub Knin, • LUCKY BAR, • Royal Terrace Caffe Bar • Pub Cakes • Caffe bar Dora • Caffe bar Square • Caffe bar "Oš Još" • Caffe bar 7, • Caffe bar „Mirage“ • CaffeBar Metropola, • Caffe bar „Fazan“ • Caffe Bar Crystal • Cafe bar "Black and white" • Caffe Bar Megusta • Club A3 • Caffe Ina -benzinska pumpa • Lukoil Caffe • Maxi Konzum Caffe • Gold caffe bar-club

Ugostiteljska ponuda Grada Knina usmjerena je na tradicionalnu dalmatinsku i kontinentalnu kuhinju, s naglaskom na domaće specijalitete poput jela s roštilja, janjetine, divljači i lokalnih proizvoda. Većina restorana, konoba i kafića smještena je u središtu grada te u blizini glavnih znamenitosti, osobito Kninske tvrđave i rijeke Krke. Ponuda je

raznovidna, ali pretežitno orijentirana na lokalno stanovništvo i jednodnevne posjetitelje, dok je gastronomski turizam još uvijek u razvoju. Unatoč manjku ugostiteljskih objekata višeg standarda, kvaliteta usluge i autentičnost okusa čine kninsku gastronomiju prepoznatljivom i privlačnom za goste koji traže jednostavnu domaću kuhinju.

Tablica 14. Popis turističkih atrakcija na području Grada Knina

Turističke atrakcije	
Kulturne	- Kninska tvrđava – jedna od najvećih tvrđava u Europi, izgrađena u 9. stoljeću, s muzejima i pogledom na grad, - Muzej Domovinskog rata – smješten unutar tvrđave, posvećen važnim događajima iz novije hrvatske povijesti, - Spomenik hrvatske pobjede „Oluja 95“ na Trgu Ante Starčevića, - Crkva sv. Ante Padovanskog – glavna gradska crkva i važno vjersko središte, - Spomenici hrvatskim braniteljima – postavljeni diljem grada u znak zahvalnosti i sjećanja, - Arheološka nalazišta – ostaci ranokršćanskih crkava i srednjovjekovnih utvrda u okolici grada.
Prirodne	- Izvor rijeke Krke – jedan od najljepših izvora u Hrvatskoj, smješten u podnožju Dinare, svega nekoliko kilometara od grada. - Slap Krčić – impresivan slap visok oko 22 metra, koji teče u zimskim i proljetnim mjesecima, dok ljeti presuši pa izgleda kao suha stijena, - Planina Dinara – najviša planina u Hrvatskoj, s vrhom Sinjal (1831 m), savršena za planinarenje, fotografiranje i boravak u prirodi, - Rijeka Krka – od izvora do sjeverne granice NP Krka je zaštićeno područje Značajni krajobraz (Rijeka Krka – Gornji tok), - Biciklističke i pješačke staze – brojni uređeni putevi kroz prirodu za rekreativce, planinare i bicikliste, - Krška izvorišta i špilje.
Događaji	- Dan pobjede i domovinske zahvalnosti – 5. kolovoza, - Smotra folklora “Knin, 5. kolovoz”, - Kninsko ljeto, - Advent u Kninu - Dinaric Rally, - Krčić Trail, - Malonogometni turnir "Sv. Ante", Knin.

Grad Knin raspolaže bogatim i raznolikim skupom turističkih atrakcija koje povezuju povijesnu baštinu, prirodne ljepote i suvremene sadržaje. Ova kombinacija čini Knin prepoznatljivom destinacijom u unutrašnjosti Dalmacije, gdje se nacionalni identitet, kultura i priroda prožimaju u jedinstven turistički doživljaj.

Središnje mjesto u kulturno-povijesnoj ponudi zauzima Kninska tvrđava, jedna od najvećih i najimpozantnijih utvrda u Europi, koja zajedno s Muzejom Domovinskog rata i Spomenikom hrvatske pobjede „Oluja 95“ simbolizira nacionalnu povijest i pobjedu. Brojne crkve, spomenici hrvatskim braniteljima, stara kraljevska sjedišta te arheološko nalazište u Kapitolu svjedoče o kontinuitetu života i povijesnoj važnosti Knina kao nekadašnjeg središta hrvatskih

vladara. Ovi lokaliteti nisu samo svjedoci prošlosti već i interpretacijski prostori koji pridonose očuvanju identiteta i predstavljaju značajan potencijal za razvoj kulturnog turizma.

Knin se ističe i iznimnim prirodnim atrakcijama koje okružuju grad. Izvor rijeke Krke, jedan od najljepših u Hrvatskoj, te slap Krčić predstavljaju atraktivne lokalitete koji spajaju krajobraznu ljepotu i edukativnu vrijednost. U podnožju i okolici grada uzdiže se planina Dinara, najviša planina u Hrvatskoj, koja nudi brojne mogućnosti za planinarenje, fotografiranje, promatranje prirode i razvoj avanturističkog turizma. Zaštićeno područje rijeke Krke dodatno naglašava važnost očuvanja prirodnih resursa i održivog korištenja prostora.

Knin ima i sve bogatiju ponudu sportskih i rekreativnih sadržaja, uređene biciklističke i pješačke staze, planinarske ture. Događaji poput Dinaric Rallyja, Krčić Traila i malonogometnog turnira „Sv. Ante“ doprinose razvoju aktivnog turizma i produženju turističke sezone.

Sveukupno gledano, turističke atrakcije Knina odlikuju se visokom povijesnom vrijednošću, autentičnošću i snažnim identitetskim karakterom. Glavni izazovi u daljnjem razvoju odnose se na jače povezivanje kulturnih i prirodnih lokaliteta, te digitalnu promociju. Poseban izazov predstavlja izražena sezonalnost turističkih kretanja, jer većina posjeta koncentrirana je oko obilježavanja obljetnice vojno-redarstvene operacije „Oluja 95“, dok ostatak godine bilježi znatno slabiji turistički promet. Stoga je nužno usmjeriti razvoj prema održivim modelima koji će Knin pozicionirati kao cjelogodišnju destinaciju, temeljem kulturne baštine, aktivnog i edukativnog turizma. Knin tako predstavlja destinaciju koja u sebi objedinjuje povijesnu baštinu, prirodne fenomene i suvremeni duh zajedništva, čime zauzima posebno mjesto u turističkoj slici šibensko-kninske regije i kontinentalnog dijela Dalmacije.

Tablica 15. Popis turističkih usluga na području Grada Knina

Turističke usluge	
Opis	- Turistička zajednica grada Knina (TZG Knin): pruža informacije o smještaju, znamenitostima, događanjima i aktivnostima. - Turistički informativni punktovi i signalizacija: info-ploče, karte, vodiči, oznake staza i lokaliteta - Turistička agencija Knin outdoor, - Lokalni vodiči, tematske ture kroz Kninsku tvrđavu, gradske šetnje i edukativne ture po Dinarskom području - Kninski muzej (unutar tvrđave) – izložbe, radionice i edukativni programi. - Manifestacije, kulturno-umjetnička društva i koncerti. - Suveniri, rukotvorine i proizvodi lokalnih obrtnika u suvenirnicama unutar tvrđave i u centru grada - Ponuda domaćih proizvoda: med, sir, rakije, likeri i prirodna kozmetika.

Središnju ulogu u razvoju i promociji turističkih usluga u gradu Kninu ima Turistička zajednica grada Knina, koja koordinira aktivnosti u destinaciji, pruža informacijske usluge posjetiteljima, promiče lokalne manifestacije i potiče suradnju između javnog i privatnog

sektora. Njezino djelovanje usmjereno je na jačanje prepoznatljivosti grada kroz kulturni, povijesni i aktivni turizam te očuvanje autentičnog identiteta Knina.

Turistička ponuda grada obuhvaća smještajne i ugostiteljske usluge, koje se razvijaju kroz hotele, planinarske domove i privatni smještaj, zatim kulturne i interpretacijske programe u muzejima i na povijesnim lokalitetima te sportsko–rekreativne aktivnosti na planini Dinari i uz rijeku Krku. Posebnu ulogu imaju manifestacije poput Dana pobjede i domovinske zahvalnosti, Kninskog ljeta i Adventa u Kninu, koje obogaćuju društveni život i privlače posjetitelje različitih interesa.

Sveukupno, turističke usluge Knina razvijaju se u smjeru stvaranja autentične i održive destinacije koja povezuje povijesno nasljeđe, prirodne resurse i suvremene oblike turizma. Daljnji razvoj treba usmjeriti prema jačanju kvalitete usluga, boljoj digitalnoj promociji i integraciji turističke ponude, uz Turističku zajednicu kao ključnog nositelja tih procesa.

Grad Drniš

Drniš nudi jedinstven spoj prirodnih ljepota i bogate kulturne baštine. Turizam u Drnišu temelji se na povijesnim znamenitostima, tradicijskoj gastronomiji, ruralnom okruženju i aktivnim oblicima turizma poput planinarenja, biciklizma i posjeta Nacionalnom parku Krka. Iako još uvijek u razvoju, drniški turizam pokazuje sve veći potencijal kroz povezivanje kulturnih, prirodnih i gastronomskih doživljaja u jedinstvenu, autentičnu priču Dalmatinske zagore.

Tablica 16. Turistički kapaciteti po vrstama objekata u Gradu Drnišu

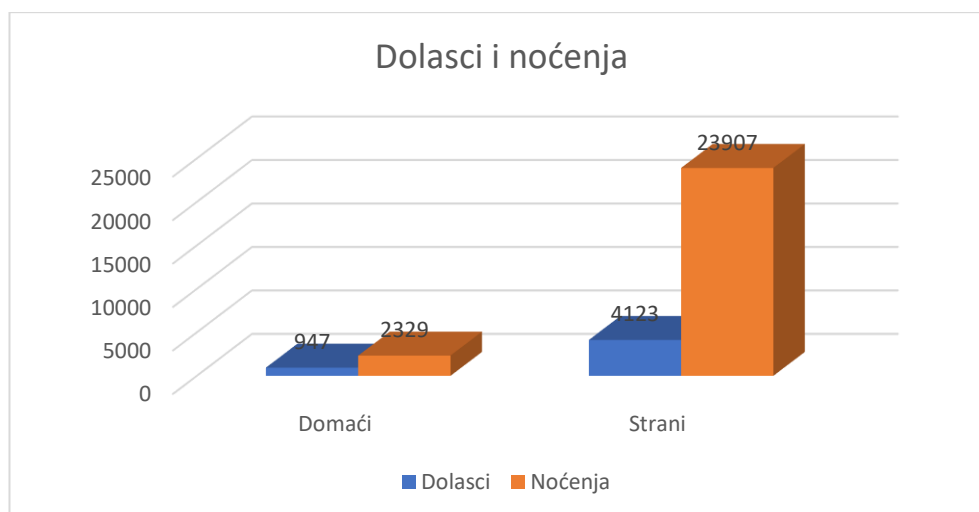
Analiza turistički proizvoda i usluga				
	Smještaj	Broj objekata	Broj kreveta	Broj dodatnih kreveta
Broj i vrsta	Hoteli	2	49	0
	Objekti na OPG-u (seljačkom domaćinstvu)	13	90	22
	Objekti u domaćinstvu	94	485	140
	Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	8	94	2
	Nekomercijalni smještaj	8	26	0
Ukupno		130	744	164

Smještajna ponuda u Drnišu obuhvaća prvenstveno privatne apartmane, sobe i kuće za odmor, često smještene u samom gradu ili u okolnim selima. Većina objekata ocijenjena je vrlo visoko, što pokazuje kako gostima pružaju kvalitetan i udoban boravak. Iako ponuda još ne doseže razinu velikih hotelskih lanaca ili luksuznog boutique smještaja koji se nalaze u razvijenijim turističkim destinacijama, Drniš ima solidnu osnovu i značajan prostor za razvoj smještajnih kapaciteta višeg standarda koji bi privukli goste na duži boravak.

Grafikon 3. Smještajni kapaciteti na području Grada Drniša

Grafikon 4. Dolasci i noćenja u 2024. godini – Grad Drniš

Tablica 17. Popis ugostiteljskih objekata na području Grada Drniša

Ugostiteljstvo		
Broj i vrsta	Restorani, konobe, Fast food, slastičarnice	• Restoran Kod Tome • Buffet Sokol • Pizzeria "M" • Ghetto Pizzeria & Bistro • Pečenjara Jole • Vizzulin-boutique vinarija Etnoland, Pakovo Selo • Wine resort Skelin, Drinovci • Buffet kod Baje
	Caffe barovi	• Caffe bar Mustang Drniš • Gradska Kavana Drniš • Caffe bar Woodstock, • Caffe bar Shine, • Gradska kavana Danica, • Sport caffe Drniš, • Caffe bar Centar, • Caffe bar Trač • Caffe bar Quattro • Caffe bar Schorpion Badanj • Caffe bar Lotus Sivierić • Cafe bar Kantun Drniš.

Ugostiteljska ponuda u Gradu Drnišu temelji se na tradicijskoj dalmatinskoj i kontinentalnoj kuhinji, s posebnim naglaskom na domaće proizvode i autentične okuse. Grad je najpoznatiji po drniškom pršutu, koji je zaštićen oznakom izvornosti i predstavlja ključni gastronomski simbol regije. U gradu djeluje nekoliko restorana, konoba i kafića koji nude lokalna jela i domaća vina, dok su u okolnim ruralnim područjima sve popularnija obiteljska poljoprivredna gospodarstva (OPG-ovi) koja posjetiteljima nude autentičan gastronomski doživljaj. Ugostiteljska ponuda još je u razvoju, ali se ističe po kvaliteti

domaćih proizvoda, srdačnosti domaćina i mogućnosti povezivanja s kulturnim i ruralnim turizmom.

Tablica 18. Popis turističkih atrakcija na području Grada Drniša

Turističke atrakcije	
Kulturne	- Utvrda Gradina, ostaci, - Minaret, - Crkva sv. Ante – značajna povijesna i kulturna građevina u centru grada - Crkva sv. Roka - Ostaci srednjovjekovne tvrđave Ključica u Drnišu, - Crkva Presvetog Otkupitelja, mauzolej Ivana Meštrovića (Otavice), - Otočić Visovac – otočić usred toka rijeke Krke, poznat po franjevačkom samostanu iz 1445. godine, stoljetnoj tradiciji i jedinstvenom spoju prirodne i kulturne baštine.
Prirodne	- Kanjon rijeke Čikole – prirodna atrakcija, idealna za šetnje, planinarenje i zip-line, - Nacionalni park Krka – nalazi se blizu Drniša, poznat po slapovima, jezerima i bogatoj flori i fauni, - Planina Promina – idealna za planinarenje, šetnje i panoramski pogled na cijeli drniški kraj, - Prominska šuma – gusta šuma na planini Promini, pogodna za izlete i boravak u prirodi, - Roški slap - poznat po kaskadama koje zbog svoje ljepote nose naziv Ogrlice i impresivnoj prirodnoj scenografiji, jedno je od najljepših mjesta Nacionalnog parka Krka, koje posjetiteljima nudi jedinstven doživljaj netaknute prirode.
Događaji	- Međunarodni festival pršuta – Drniš, - Drniški krnjeval, - GOOD fest, - Večeri Ivana Meštrovića – Drniš, - Festival drniškog merlota - Radio pijaca - Advent u Drnišu, - Uskrsni doručak, - Festival ojkavice. - Miljevačke užance, - Susret Klapa.

Turističke atrakcije Grada Drniša temelje se na bogatom kulturnom naslijeđu, prirodnim ljepotama i autentičnim lokalnim tradicijama. Grad je prepoznat kao rodno područje svjetski poznatog kipara Ivana Meštrovića, čija djela i memorijalna mjesta Crkve Presvetog Otkupitelja u Otavicama (mauzolej i posljednje počivalište Ivana Meštrović), predstavljaju središnji kulturni identitet destinacije. Povijesni ostaci tvrđava, crkava i minareta svjedoče o višeslojnoj prošlosti, dok prirodne atrakcije kao što su kanjon rijeke Čikole, planina Promina i blizina Nacionalnog parka Krka nude izniman potencijal za razvoj aktivnog i ekoturizma.

Drniš dodatno obogaćuju manifestacije koje spajaju tradiciju, gastronomiju i suvremeni kulturni izraz, poput Međunarodnog festivala pršuta i Večeri Ivana Meštrovića. Cjelokupna ponuda odražava sklad između baštine i modernog života, a daljnjim ulaganjima u interpretaciju i promociju sadržaja, Drniš može učvrstiti svoj položaj kao važna kulturno-turistička destinacija unutrašnje Dalmacije.

Tablica 19. Popis turističkih usluga na području Grada Drniša

Turističke usluge	
Opis	- Turistička zajednica Grada Drniša – glavna institucija za promociju, informiranje i razvoj turističke ponude - Lokalne turističke agencije i vodiči – organizacija tematskih i vođenih tura (kulturne rute Ivana Meštrovića, obilazak kanjona Čikole i Nacionalnog parka Krka, planinarske i biciklističke ture) - Rekreativne i avanturističke aktivnosti – zipline Čikola, penjanje, biciklizam, planinarenje na Promini, vožnje kroz ruralna naselja. - Gastronomske i vinske ture – obilasci lokalnih OPG-ova, pršutana i vinarija s degustacijom tradicionalnih proizvoda (drniški pršut, vino, sir, med). - Interpretacijske i edukativne usluge – postavljene informativne i edukativne ploče, kulturne rute i digitalni vodiči kroz grad. - Suvenirnice – prodaja rukotvorina, umjetničkih suvenira i proizvoda inspiriranih Meštrovićevim opusom. - Organizacija manifestacija i događanja – podrška kulturnim i gastronomskim manifestacijama poput Međunarodnog festivala pršuta, Večeri Ivana Meštrovića, Večeri pasionske baštine u Drnišu, Glazbene večeri u crkvi Sv. Roka i GOOD festa.

Turističke usluge u Gradu Drnišu temelje se na kombinaciji kulturnog, ruralnog i aktivnog turizma. Glavnu koordinacijsku ulogu ima Turistička zajednica Grada Drniša, koja djeluje kao središnja točka informiranja i promocije destinacije.

Na području Grada Drniša djeluje nekoliko licenciranih vodiča i turističkih subjekata koji, u suradnji s lokalnim udrugama i agencijama iz okolnih gradova, organiziraju tematske ture, izlete u kanjon Čikole i Nacionalni park Krka, biciklističke i planinarske ture na Promini te gastronomske obilaske lokalnih OPG-ova i pršutana.

U ponudi su i rekreativne i avanturističke aktivnosti poput zipline-a Čikola, penjačkih staza, biciklističkih ruta i planinarenja. Posebno mjesto zauzimaju gastronomijske usluge vezane uz lokalne proizvode (drniški pršut, vino, med, sir), koje se sve češće uključuju u turističke ture i manifestacije.

U Drnišu se razvija i interpretacijski turizam kroz postavljanje edukativnih ploča, uređenje kulturnih ruta i digitalne sadržaje koji povezuju kulturne i prirodne atrakcije. Osim toga, grad raspolaže s nekoliko suvenirnica s ponudom rukotvorina i suvenira nadahnutih Meštrovićevim opusom i lokalnim motivima.

Sve ove usluge pridonose stvaranju autentičnog turističkog doživljaja, povezujući kulturnu baštinu, prirodu i tradicijsku gastronomiju u prepoznatljiv identitet drniške destinacije

Općina Bilice

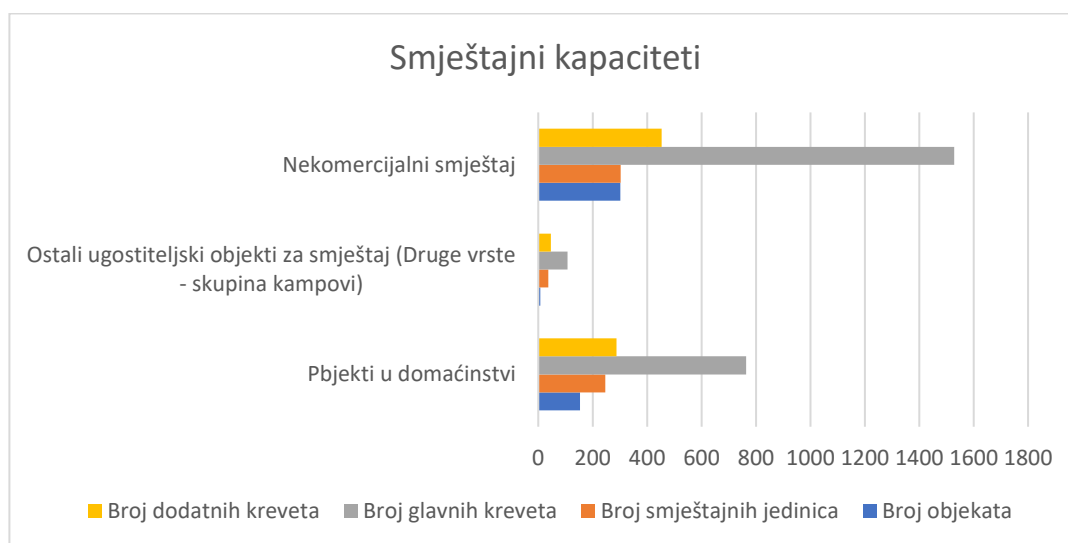
Općina Bilice smještena je uz obalu Prukljanskog jezera, na prijelazu između šibenskog priobalja i Nacionalnog parka Krka, što joj daje izniman prirodni i turistički potencijal. Zahvaljujući mirnom okruženju, blizini Šibenika i Skradina te prepoznatljivom krajoliku uz jezero i rijeku Krku, Bilice se sve više razvijaju kao destinacija mirnog odmora i boravka u prirodi. Turizam na ovom području temelji se na obiteljskom smještaju, eko-turizmu i rekreativnim sadržajima poput vožnje kajacom, biciklizma i ribolova. Iako je ponuda još u razvoju, Bilice imaju izražen potencijal za održivi i selektivni turizam koji spaja prirodne ljepote, lokalnu gastronomiju i tradicijski način života.

Tablica 20. Turistički kapaciteti po vrstama objekata u Općini Bilice

Analiza turistički proizvoda i usluga				
Smještaj				
Vrsta objekta	Broj objekta	Broj smještajnih jedinica	Glavni kreveti	Broj dodatnih kreveta
Objekti u domaćinstvu	153	246	764	287
Ostali ugostiteljski objekti za smještaj (Druge vrste - skupina kampovi)	8	37	107	46
Nekomercijalni smještaj	302	303	1528	453
Ukupno	463	586	2.399	786

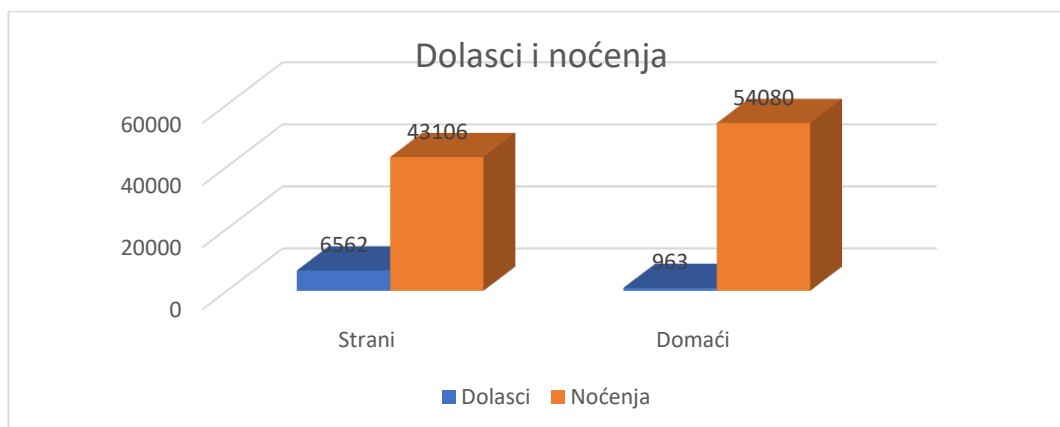
Iako ne dominiraju veliki hotelski lanci, Bilice pokazuju rastući trend prema objektima više kategorije (vile s bazenima, premium apartmani) koji ciljaju goste koji traže nešto sofisticiraniji smještaj.

Grafikon 5. Smještajni kapaciteti na području Općine Bilice

Od ukupnog broja turista iz evidencije E-visitora za 2024. godinu 87,20% čine strani, a 12,80% domaći turisti. Valja naglasiti da su još uvijek od stranih gostiju najbrojniji turisti iz Njemačke s udjelom od 20,41% i udjelom noćenja od 26,29%, zatim ih slijede turisti iz Francuske i s udjelom od 7,81% i udjelom noćenja od 4,94%. Slijede potom gosti iz Poljske s udjelom od 7,14% i noćenja 5,90%, te BIH s udjelom od 6,46% i noćenja 6,24%, Nizozemska s udjelom 5,49% i noćenja 3,67%. i Mađarska s udjelom od 5,32% i noćenja 3,77%. Uglavnom je struktura gostiju po udjelima slična ili ista kao i prethodnih godina osim što je vidljiv pad njemačkih turista iako su oni još uvijek najbrojniji među posjetiteljima u Bilicama.

Grafikon 6. Dolasci i noćenja u 2024. godini – Općina Bilice

Tablica 21. Popis ugostiteljskih objekata na području Općine Bilice

Ugostiteljstvo		
Broj i vrsta	Restorani, konobe, Fast food, slastičarnice	- Konoba Vidrovača, - Konoba Smokvić, - Fast food Poker dama, - Pizza – pivnica Poker Dama - Oldi Restaurant, - Restaurant Panova, - Pizzeria Libero, - Leonardo BBQ & MORE - Fast food Strijelac - Restoran „Malo misto“ - Caffe Bar & Restaurant Solist
	Caffe barovi	- Selfie beach bar, - Caffe bar Pasini, - Caffe bar Solist, - Caffe Bar St Tropez, - Caffe Bar Stubalj, - Caffe bar Pasini - Caffe bar Charlie - Caffe bar Bamboo - Caffe bar Pet do podne

Ugostiteljska ponuda u Općini Bilice temelji se na autentičnoj dalmatinskoj kuhinji i lokalnim namirnicama. U samom mjestu i okolici djeluje nekoliko restorana i konoba koji nude tradicionalna jela od svježe ribe, domaćeg maslinovog ulja, pršuta i sira, dok se u obiteljskim domaćinstvima sve više razvija ponuda domaćih proizvoda i vinskih degustacija.

Blizina Šibenika, Skradina i Nacionalnog parka Krka omogućuje posjetiteljima pristup bogatijoj gastronomskoj ponudi u okolnim destinacijama, dok Bilice nude mirniji, intimniji doživljaj lokalne kuhinje. Potencijal ugostiteljske ponude leži u razvoju malih obiteljskih restorana i OPG-ova koji mogu povezati gastronomiju, prirodu i autentičan način života uz Pukljansko jezero.

Tablica 22. Popis turističkih atrakcija na području Općine Bilice

Turističke atrakcije	
Kulturne	- Crkva Gospa od Pomišljaja župe Uznesenja Marijina – jednostavna ruralna crkva u Bilicama, karakteristična za dalmatinsko zaleđe, - Tradicijske kamene kuće – očuvani primjeri pučke arhitekture, izgrađene od kamena, s tipičnim dvorištima i konobama, - Suhozidi i bunari – elementi nematerijalne baštine, korišteni u svakodnevnom životu za obranu polja i očuvanje vode.
Prirodne	- Biciklističke staze kroz poljske puteve destinacije i na području oko Pukljanskog jezera - Planinarenje - Brdo Debeljak za koje su označene planinarske staze iz Bilica prema vrhu Bodlovače - Pukljansko jezero i ušće rijeke Krke
Događaji	- Ljeto u Bilicama - Bilička ribarska noć - Tradicionalna Bilička fešta (14.8.)

Turističke atrakcije Općine Bilice odražavaju sklad između prirodnih ljepota i tradicionalnog dalmatinskog načina života. Kulturne vrijednosti, poput crkve Gospe od Pomišljaja i očuvanih kamenih kuća, svjedoče o dugoj povijesti i identitetu mjesta, dok su suhozidi i bunari primjer žive nematerijalne baštine koja povezuje prošlost i sadašnjost. Prirodne ljepote Pukljanskog jezera i okolnih brežuljaka stvaraju iznimne mogućnosti za razvoj rekreativnog, sportskog i ekoturizma kroz biciklističke i planinarske staze, promatranje ptica i boravak u prirodi.

Manifestacije poput „Ljeta u Bilicama“, „Biličke ribarske noći“ i „Tradicionalna Bilička fešta“ doprinose očuvanju tradicije, zajedništva i promociji destinacije.

Ukupno gledano Bilice se profiliraju kao mirna, autentična i prirodom okružena destinacija s velikim potencijalom za održivi turizam koji povezuje kulturnu baštinu, lokalni način života i prirodni krajolik.

Tablica 23. Popis turističkih usluga na području Općine Bilice

Turističke usluge	
Opis	- Turistička zajednica Općine Bilice – glavna institucija za promociju i razvoj turizma, - Lokalni iznajmljivači i obiteljska gospodarstva (OPG-ovi) – nude smještaj, domaće proizvode i gastronomske doživljaje temeljene na lokalnim namirnicama. - Organizirane biciklističke i pješačke ture – obilazak staza oko Pukljanskog jezera i brda Debeljak, često u suradnji s lokalnim udrugama i TZ-om. - Ugostiteljski objekti uz obalu Pukljanskog jezera – nude tradicionalnu dalmatinsku kuhinju, posebno jela od ribe i maslinovog ulja. - Sudjelovanje u zajedničkim turističkim projektima – čime se promovira zajednička eno-gastro ponuda destinacija oko Krke. - Suvenirnice i lokalni obrti – prodaja tradicijskih proizvoda, rukotvorina i suvenira s lokalnim motivima.

Turističke usluge Općine Bilice razvijaju se u skladu s prirodnim i kulturnim obilježjima prostora te su usmjerene na održivi, miran i doživljajni turizam. Ključnu ulogu ima Turistička zajednica, koja aktivno povezuje lokalne dionike i promovira Bilice kao destinaciju autentičnih iskustava uz Pukljansko jezero. Usluge smještaja i ugostiteljstva temelje se na obiteljskom turizmu, domaćim proizvodima i osobnom pristupu gostima, dok ponuda rekreativnih i gastronomskih sadržaja doprinosi raznolikosti doživljaja.

Iako se turistička infrastruktura još razvija, Bilice pokazuju jasan smjer prema održivom i selektivnom turizmu – s naglaskom na prirodne resurse, lokalnu zajednicu i autentičnost.

2.2.2. Analiza popisa resursne osnove

Resursna osnova područja Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice obuhvaća vrijedne prirodne krajolike, bogatu kulturno-povijesnu baštinu, poljoprivredne i gastronomske potencijale, lokalnu tradiciju i znanja, te prostornu i prometnu povezanost, što zajedno čini temelj za održiv gospodarski i turistički razvoj.

Prilikom izrade takvog popisa potrebno je identificirati tržišne trendove i potencijalne turističke proizvode koji se mogu razviti na temelju ovih resursa.

Grad Skradin

Kulturna baština

Utvrda Turina smještena je na uzvisini iznad Skradina i jedan je od najznačajnijih simbola grada. Podignuta u 13. stoljeću za vrijeme Pavla Šubića Bribirskog, služila je kao obrambeni i upravni centar srednjovjekovnog Skradina. Danas su sačuvani dijelovi zidina i kula koji svjedoče o njezinoj povijesnoj važnosti, dok vidikovac na tvrđavi nudi jedan od najljepših pogleda na rijeku Krku i Pukljansko jezero. Tvrđava ima velik potencijal za daljnju obnovu i interpretaciju u okviru kulturno-turističke ponude grada.

Arheološko nalazište Bribirska Glavica jedno je od najznačajnijih povijesnih i arheoloških lokaliteta u Hrvatskoj, smješteno nedaleko od Skradina. Ovo je područje bilo važan ilirski, rimski i srednjovjekovni centar, a često ga nazivaju i „Hrvatskom Trojom“ zbog bogatstva arheoloških slojeva. U antičko doba ovdje se nalazila rimska Scardona, a kasnije je Bribir postao središte moćne plemićke obitelji Šubić, posebno za vrijeme kneza Pavla Šubića Bribirskog.

Na lokalitetu su otkriveni ostaci rimskih građevina, ranokršćanskih crkava i srednjovjekovnih fortifikacija, koji svjedoče o kontinuitetu života od prapovijesti do novog vijeka. Danas je Bribirska Glavica zaštićeno kulturno dobro i atraktivna točka za kulturni turizam i arheološke posjete.

Stari mlinovi i vodenice uz rijeku Krku na Skradinskom buku - prvi se put spominju 1251. godine u dokumentu kojim je kralj Bela IV. razgraničio područje Šibenika i Trogira. U 14. i 15. stoljeću vodenice na Krki imale su golemo značenje za cijelu istočnojadransku obalu jer su u njima mljeli svi gradovi od Istre do Dubrovnika. Vodenice na Skradinskom buku obnovljene su i otvorene za posjetitelje 1997. godine. U obnovljenim vodenicama prezentira se mljevenje žitarica, pranje i stupanje sukna, tkanje torba i prostirki za pod, kovanje potkova, priprema hrane u staroj kužini i sl. Neke od vodenica na Skradinskom buku pretvorene su u suvenirnice ili u izložbeni prostor, pa se u njima mogu razgledati izložbe „Priča o vodi“ i „Industrijska arhitektura na području rijeke Krke“. U dvije vodenice održavaju se i eko radionice.

Slika 2. Utvrda Turina, arheološko nalazište Bribirska Glavica i vodenice Skradinski buk

Crkva Rođenja Blažene Djevice Marije smještena je u središtu Skradina i predstavlja jedno od njegovih najvažnijih vjerskih i kulturnih obilježja. Izgrađena u 18. stoljeću u baroknom stilu, poznata je po skladnoj arhitekturi i visokome zvoniku koji dominira gradskom panoramom, ali koji radi mekog i močvarnog terena nije podignut uz crkvu već je zbog svoje težine izgrađen na najbližoj litici, udaljenoj približno 60 metara i to tek 1872. godine. Unutrašnjost krasi oltari i umjetnine domaćih i talijanskih majstora. U crkvu su 1776. godine ugrađene orgulje Nakićeve škole, a sagradio ih je talijanski graditelj Francesco Dacci. Zbog svoje izuzetno visoke umjetničke vrijednosti, proglašene su državnim kulturnim dobrom. Crkva je središte vjerskog života i važan dio kulturne baštine te doprinosi identitetu i turističkoj privlačnosti grada.

Crkva svetog Spiridona – pravoslavna crkva sagrađena 1876. godine, u neogotičkom stilu, u istočnom dijelu naselja na temeljima starije crkvene građevine. Uz doprinose vjernika, glavninu sredstava za gradnju crkve dala je austrijska vlada i car Franjo Josip I. Crkva se ističe brojnim ikonama i ikonostasom Rapsomanikija s Krfa iz 18. st. Posvećena je svetom Spiridonu, zaštitniku putnika i pomoraca, a poznata je po neobičnoj arhitekturi koja spaja dalmatinski kamen i bizantske elemente, što svjedoči o dugoj povijesti suživota različitih vjerskih zajednica na ovom području.

Važno je spomenuti i gastronomsku ponudu po kojoj je Skradin poznat, svakako je jedna od važnijih je Skradinski rižot koji je poznat po tome što se kuha i do 12h. Skradinska torta – poslastica je od badema, oraha i meda koju su nekoć morali kušati mladenci uoči prve bračne noći, a tu su još Koprtlje, Hladni skradinski brudet od jegulje, Ćokalice, Bruštulani i druga domaća jela i pića koja predstavljaju područje grada Skradina.

Slika 3. Crkva Rođenja Blažene Djevice Marije i Crkva svetog Spiridona

Priroda i okoliš

Skradinski buk sedma je i najveća sedrena barijera na rijeci Krki te jedna od najpoznatijih prirodnih atrakcija u Hrvatskoj. Smješten je uzvodno od Skradina, na području naselja Dubravice, i predstavlja impresivan sustav sedrenih kaskada, otočića i jezeraca. Na dužini od oko 800 metara prostire se 17 sedrenih stepenica, preko kojih se posljednji put spajaju vode rijeka Krke i Čikole, stvarajući spektakularan slap širine 200 do 400 metara i ukupne visinske razlike od 45,7 metara.

Oko slapa vodi uređena, jednosmjerna edukativna kružna staza duga 1,9 kilometara, uz koju se nalaze interpretacijske točke, tradicionalno etno-selo koje prikazuje stare zanate, te ostaci hidroelektrane Krka, prve elektrane u Europi. Na području Skradinskog buka nalaze se i ugostiteljski sadržaji te suvenirnice, što ovu lokaciju čini jednim od najposjećenijih dijelova Nacionalnog parka Krka.

Roški slap (ulaz Laškovica), nakon Skradinskog buka, najpoznatiji slap Nacionalnog parka Krka jest Roški slap. Radi se o površinom velikom slapištu - dugačkom oko 650 metara, širokom do 450 metara. Prepoznatljiv je po sedrenim kaskadama na početku barijere, koje zbog svoje ljepote nose naziv Ogrlice. Roški je slap također poznat po brojnim vodenicama u kojima se danas nalaze etnografske zbirke, suvenirnice i ugostiteljski objekti.

Prukljansko jezero je drugo po veličini jezero u Hrvatskoj (11,5 km²) smješteno u donjem dijelu rijeke Krke. Prukljan kakvog danas poznajemo oblikovan je početkom holocena, prije 10000 godina, kada se razina mora podigla za 100 metara. Zbog razlike u razinama mora u jezeru se miješaju slana i slatka voda. Pri dnu se nalazi slanija voda, na površini slatka, a tu je naravno i boćata voda. Ipak, u jezeru žive samo morske životinje i nema slatkovodne ribe. Na jezeru se nalazi i mali otočić Stipanac, koji svoje ime duguje Sv. Stjepanu i crkvi koja je nosila njegovo ime, a koja se nalazila na ovom šarmantnom otočiću. Na otoku u sjevernom dijelu Prukljana još se i danas nalaze ostaci antičke crkvice, a za vrijeme oseke nazire se i put kojim se u rimsko doba stizalo na Stipanac.

Na području Grada Skradina razvijena je mreža pješačkih, biciklističkih i planinarskih staza koje prolaze kroz raznolike krajobrazne, od vinograda i maslinika do šumskih putova i vidikovaca. Staze povezuju kulturne i prirodne točke interesa, poput tvrđave Turina, ulaza u Nacionalni park Krka i okolnih sela s očuvanom ruralnom arhitekturom. One pružaju mogućnost aktivnog odmora i interpretacije prirodne baštine, čineći Skradin prepoznatljivom destinacijom za outdoor turizam. Zahvaljujući dobro označenim rutama i atraktivnim pogledima, staze su prilagođene različitim razinama fizičke spremnosti te privlače sve veći broj ljubitelja prirode, rekreacije i fotografije.

Na području Skradina nalaze se rijeke Krka, Čikola i Guduća. Ove vodene površine daju posebnu estetsku vrijednost krajoliku i značajno oblikuju identitet destinacije. Rijeka Krka i njeni slapovi, zajedno s mirnim površinama Prukljanskog jezera, nude mogućnosti za vožnju brodom, kajakarenje, ribolov i promatranje ptica, dok rijeka Guduća predstavlja važno

stanište za brojne biljne i životinjske vrste. Takva kombinacija prirodne raznolikosti i dostupnosti omogućuje razvoj eko-turizma i rekreativnih aktivnosti tijekom cijele godine, uz naglasak na očuvanje okoliša i održivo korištenje resursa.

Slika 4. Skradinski buk, Roški slap i Pukljansko jezero

Grad Knin

Kulturna baština

Kninska tvrđava ubraja se među najveće i najstarije tvrđave u Europi, a svojim položajem, poviješću i veličinom predstavlja jedno od najimpresivnijih fortifikacijskih zdanja u Hrvatskoj. Njezin najstariji dio, Kaštel Knin, izgrađen je u drugoj polovici 9. stoljeća, čime se svrstava među rijetke ranosrednjovjekovne utvrde koje su sačuvale kontinuitet života i obrambene funkcije sve do novog vijeka.

Smještena je na južnom dijelu brda Spas, oko 100 metara iznad grada Knina, odakle se pruža veličanstven pogled na Kninsko polje i okolne planine. Tvrđava je duga 470 metara, a na najširem dijelu široka 110 metara, dok njezini obrambeni zidovi, dugi gotovo dva kilometra, dosežu visinu i do 20 metara.

Kninska tvrđava može se podijeliti na pet dijelova, Gornji grad (Kaštel Knin), Srednji grada (Garišta), Donji grad, Bandjeru (Kaštel Lab) i postaju Belveder, pri čemu se svaki od ovih dijelova može promatrati kao zasebna fortifikacijska jedinica. Tijekom stoljeća tvrđava se razvijala od jednostavne obrambene utvrde do kompleksnog sustava zidina, kula i vrata izgrađenih između 14. i 18. stoljeća.

Kninska tvrđava imala je iznimnu povijesnu i političku ulogu, bila je sjedište hrvatskih vladara, među kojima i kralja Dmitra Zvonimira, zbog čega je Knin prozvan Kraljevskim gradom. Kroz povijest je bila pod vlašću Hrvata, Mlečana, Osmanlija i Austro-Ugarske, a svaka od tih epoha ostavila je prepoznatljiv pečat u njezinoj arhitekturi i prostornom rasporedu.

Danas je Kninska tvrđava kulturno-povijesni spomenik od nacionalnog značaja i jedna od najposjećenijih turističkih atrakcija Dalmatinskog zaleđa. Unutar njezinih zidina nalazi se **Kninski muzej**, s arheološkim, povijesnim i etnografskim zbirkama koje svjedoče o slojevitoj prošlosti grada. Tvrđava je ujedno i kulturno središte brojnih manifestacija, izložbi i događanja, među kojima se posebno ističe proslava Dana pobjede i domovinske zahvalnosti 5. kolovoza.

Zahvaljujući svojoj povijesnoj važnosti, očuvanoj arhitekturi i panoramskom pogledu, Kninska tvrđava danas je središnja točka kulturnog turizma Knina te jedan od najprepoznatljivijih simbola unutrašnje Dalmacije.

Slika 5. Kninska tvrđava

Crkva svetog Ante Padovanskog nalazi se u sklopu starog franjevačkog samostana u Kninu te predstavlja jedno od najvažnijih duhovnih i kulturnih obilježja grada. Franjevački samostan u Kninu prvi se put spominje 1469. godine, kada je pripadao Cetinskoj kustodiji, a od 1514. godine bio je u sastavu Trsatske kustodije. Nakon osmanskog osvajanja 1522. godine, samostan je bio razoren, no tijekom 18. stoljeća ponovno se obnavlja i nadograđuje. Temeljita obnova i proširenje provedeni su 1876. godine, čime je kompleks dobio svoj današnji izgled.

Izgradnja crkve sa zvonikom, na kojem se nalazi četiri zvona, započela je 1860. godine, a dovršena 1863. godine. Zbog nestabilnog tla, crkva je već 1911. godine bila podvrgnuta opsežnim građevinskim zahvatima. U vrijeme Domovinskog rata, crkva i samostan pretrpjeli su teška oštećenja, prostor je opljačkan, oskrvnut i 1993. godine zapaljen, pri čemu su ostali sačuvani tek vanjski zidovi.

Nakon oslobođenja Knina 5. kolovoza 1995. godine, franjevci su se vratili u grad i započeli sveobuhvatnu obnovu crkve i samostana, koja se provodi i danas. Crkva svetog Ante Padovanskog tako je ponovno postala duhovno središte zajednice, ali i simbol otpornosti, vjere i kontinuiteta franjevačke prisutnosti u kninskom kraju.

Crkva sv. Spasa iako danas u ruševnom stanju, predstavlja jedan od najvažnijih spomenika starohrvatskog sakralnog graditeljstva. Ova je crkva izgrađena u posljednjoj četvrtini 9. stoljeća, za vrijeme vladavine kneza Branimira, vladara Primorske Hrvatske. Podigao ju je cetinski župan Gastika (Gostiha) u spomen na svoju majku i sinove, što je zabilježeno na pronađenim ulomcima oltarne ograde.

Crkva sv. Spasa jedan je od najbolje očuvanih ranosrednjovjekovnih sakralnih objekata u Hrvatskoj te jedina crkva iz tog razdoblja čiji je zvonik sačuvan do danas. Oko crkve je otkriveno oko 1162 starohrvatska grobova s bogatim arheološkim nalazima, među kojima su brojne nadgrobne stele, oružje i nakit. Nekoliko grobova pronađeno je i u samoj unutrašnjosti crkve.

Prema obliku građevine i arhitektonskim značajkama, utvrđeno je da je na graditeljski stil snažno utjecala franačka kultura. Među najvrjednijim nalazima ističe se pozlaćena karolinška kadionica, djelo franačkih misionara koji su krajem 8. i početkom 9. stoljeća djelovali na prostoru današnje Hrvatske i pridonijeli širenju kršćanstva.

Manastir Krka jedan je od najvažnijih sakralnih spomenika Srpske pravoslavne crkve u Dalmaciji. Smješten je u dolini rijeke Krke, nedaleko od Kistanja, u predjelu poznatom kao Carigradska draga. Nastanak manastira datira se u kasno srednjovjekovno razdoblje, a prvi se put spominje u 16. stoljeću. Manastir ima bogatu povijest koja se proteže kroz mnoga stoljeća, tijekom kojih je njegova riznica postala sve bogatija. U nju su stizale neprocjenjive dragocjenosti ne samo iz krajeva u kojima su živjeli Srbi, već i iz Jeruzalema, Svete Gore, Venecije i carske Rusije.

Crkva Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta jedna je od najvećih crkva u Hrvatskoj s površinom od oko 780 četvornih metara i 1100 sjedećih mjesta. Gradnja nove crkve u Kninu započela je 2011. godine, dovršena je 2015. godine. To je prva nova katolička crkva od 1775. godine koja je sagrađena u gradu Kninu. Ime „Gospa Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta“ crkva nosi po praliku “Gospe Velikog Zavjeta”, najstarijem poznatom liku Gospe u hrvatskom narodu, pronađenom u Biskupiji kod Knina.

Uz navedene crkve na području grada Knina nalaze se još: Crkva sv. Jakova, Crkva sv. Josipa, Crkva sv. Barbare, te pravoslavne crkve: crkva sv. velikomučenika Georgija u Kninskom Polju, crkva sv. Jovana Krstitelja u Strmici, crkva Male Gospojine u Strmici, crkva sv. Đurđa u Plavnu, crkva sv. Joakima i Ane u Radljevcu, crkva sv. Stefana u Golubiću, crkva Pokrova Presvete Bogorodice u Kninu i Manastir Očestovo.

Slika 6. Crkva sv. Ante, Crkva sv. Spasa i Crkva Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta

Arheološko nalazište Kapitul nalazi se jugoistočno od Knina i vezano je uz same početke starohrvatske arheologije. Istraživanja provedena krajem 19. stoljeća otkrila su ostatke rimskog razdoblja, ali i iznimno vrijedne starohrvatske nalaze. U povijesnim izvorima spominje se kraljevski benediktinski samostan s crkvom sv. Bartolomeja, podignut u 10. stoljeću. Na njegovim temeljima je u 13. stoljeću izgrađena istoimena katedrala, koja je bila u funkciji sve do 16. stoljeća, kada je područje palo pod osmansku vlast. Na lokalitetu je pronađen i veći broj starohrvatskih i kasnosrednjovjekovnih grobova, s vrijednim nalazima poput naušnica, ostruga i prstenja.

Slika 7. Arheološko nalazište Kapitul

Arheološki nalazište Biskupija jedno je od najvažnijih nalazišta hrvatske srednjovjekovne povijesti. Nalazi otkriveni na tom području obuhvaćaju razdoblje od kraja 6. i početka 7. stoljeća do 11. stoljeća, odnosno vrijeme kada su Hrvati stvarali svoje prve državne zajednice i prihvaćali kršćanstvo. Na temeljima Crkve sv. Marije, unutar koje je pronađen najstariji poznati prikaz Bogorodice u hrvatskoj umjetnosti. 1938. godine podignuta je memorijalna crkva prema nacrtu Ivana Meštrovića, jednog od najvažnijih hrvatskih kipara i arhitekata.

Villa Rustica nalazi se u mjestu Orlić, oko 11 kilometara od Knina, gdje su otkriveni arheološki ostaci antičke vile iz 2. stoljeća. Na lokalitetu su vidljivi temelji stambenog i gospodarskog dijela kompleksa, uključujući zidove prostorija, kupaonice i bazena. Među najvrjednijim nalazima ističe se mozaik pronađen unutar vile. Ovakvi objekti bili su tipični stambeno-gospodarski posjedi u Rimskom Carstvu, najčešće dodjeljivani umirovljenim rimskim časnicima kao nagrada za vojnu službu.

Spomenik hrvatske pobjede „Oluja 95“ izgrađen je u obliku slova V (victoria), što simbolizira pobjedu u Domovinskom ratu. Na njemu su upisane sve postrojbe koje su sudjelovale u VRO Oluja, kao i značajnije operacije koje je vodila Hrvatska vojska. Spomenik dostojanstveno predstavlja pobjedu hrvatskih branitelja u Domovinskom ratu.

Na području Grada Knina tijekom godine obilježavaju se razne manifestacije, kao što je Dan Grada, Kraljevski Advent u Kninu, Ljeto u Kninu (organizirani su razni kulturni i zabavni događaji), a svakako jedan od najvažniji događaja je **VRO Oluja 95.** koja se obilježava 05. kolovoza od 1996. godine. Svečanost počinje podizanjem zastave na kninskoj tvrđavi, te prigodnim programom. Dan pobjede i domovinske zahvalnosti i Dan hrvatskih branitelja slavi se u Hrvatskoj 5. kolovoza svake godine kao spomen na pobjedu u Domovinskom ratu. Na taj datum 1995. Hrvatska vojska je oslobodila okupirani grad Knin u vojno-redarstvenoj operaciji Oluja.

Priroda i okoliš

Rijeka Krka izvire iz vrela u pećini podno brda Krševca, 3,5 km sjeveroistočno od Knina. Izvor rijeke Krke sastoji se od tri stalna izvora: Glavnog izvora, Malog izvora i Trećeg izvora. Glavni izvor nalazi se u špilji (sifonu) podno 22 m visokog Topoljskog slapa, na nadmorskoj visini od 224 m. Treći izvor i Mali izvor nalaze se na lijevoj obali Krke. Ono što izvor rijeke Krke čini zanimljivim i jedinstvenim jest slap Krčić, nazivan još i Topoljski buk ili Veliki buk, koji rušeći se s 22 m visine, ulijeva u vrelo Krke. Krka ima 2 sutoka, 5 pritoka, 7 slapova i 11 jezera. U njenim vodama, jezerima, močvarama, kanjonima i na obalama živi veliki broj ptica, sisavaca, riba i vodozemaca, a obiluje i bogatim biljnim svijetom.

Rijeka Krčić izvire u podnožju Dinare, zapadno od sela Kijeva i duga je oko 10 kilometara, s tri slikovita slapa duž svoga toka. Najpoznatiji je posljednji slap Topoljski ili Veliki buk (češće nazivan slap Krčić), preko kojega se Krčić izravno ulijeva u izvor rijeke Krke. Ovo prirodno obilježje predstavlja jedinstven fenomen na svijetu – vodopad kojim jedna rijeka utječe u izvor druge, pri čemu Krčić postaje prva pritoka Krke. Rijeka Krčić je poznata po zanimljivoj prirodnoj pojavi: tijekom ljetnih mjeseci presuši, a slap nestane, otkrivajući ulaz u špilju iz koje izvire Krka. Iako Krčić tijekom cijele godine ima stalni protok vode na izvoru, mehanizam njegovog ljetnog presušivanja još uvijek nije u potpunosti znanstveno razjašnjen. Pretpostavlja se da voda ponire u podzemne tokove, no odnos između podzemnih voda Krčića i izvora Krke još nije u potpunosti utvrđen.

Planira Dinara je najviša planina u Hrvatskoj (najviši vrh Sinjal, 1831 m). Planina Dinara je prirodna granica između Hrvatske i Bosne. Ona dijeli i dva klimatski različita područja – mediteransko i kontinentalno. Knin je najveće naselje u podnožju Dinare i ujedno glavno polazište za uspone. Jedina cesta koja se uspinje visoko u planine polazi iz naselja Guge, koje je predgrađe Knina. Cesta je zavojita i prašnjava, a na nekim mjestima strma. Cesta se od Suhog polja dalje nastavlja kao nekoliko kolnih putova kojima se može dalje jedino terenskim vozilima ili planinarskim hodom.

Na području Grada Knina nalaze se brojne biciklističke i pješačke staze. Jedna od poznatijih pješačkih staza jeste „Staza pet slapova“. Ova 10,5 kilometara duga, u potpunosti nezahtjevna kružna staza započinje i završava na gornjem vidikovcu Topoljskog buka, impresivnog slapa rijeke Krčić. Trasa prati desnu obalu Krčića, uz povijesnu Napoleonovu cestu, da bi nakon mosta kod Crnogorčeva mlina nastavila uz lijevu obalu rijeke, uskom, prirodnom stazom. Staza je osmišljena tako da prolazi uz svih pet slapova rijeke Krčić, od kojih je Topoljski buk najviši i najupečatljiviji, dok najniži slap doseže tek oko jedan metar visine.

Iako Grad Knin raspolaže značajnim prirodnim i kulturnim resursima te velikim potencijalom za razvoj cjelogodišnjeg turizma, većina posjetitelja i dalje dolazi pretežito u razdoblju obilježavanja Dana pobjede i domovinske zahvalnosti, 5. kolovoza. Važno je istaknuti da Knin, osim svoje snažne memorijalne i simbolične vrijednosti, nudi i bogatstvo prirodnih ljepota – planina, rijeka i vidikovaca – te kulturno-povijesnu baštinu koja svjedoči o dugoj tradiciji, identitetu i nasljeđu ovoga kraja.

Kulturna baština

Utvrd Gradina nalazi na uzvisini od 344 metra nadmorske visine, iznad kanjona rijeke Čikole. Izgrađena je u 14. stoljeću, vjerojatno za vrijeme vladavine Nelipića, jedne od najmoćnijih hrvatskih plemićkih obitelji toga doba. Tijekom osmanske vlasti tvrđava je preuređivana i dograđivana, što je vidljivo u arhitektonskim slojevima koji su se sačuvali do danas. Položaj Gradine imao je iznimnu stratešku važnost, kontrolirao je pristup Drniškom kraju i štitio ulaz prema unutrašnjosti. S Gradine se pruža impresivan panoramski pogled na grad Drniš, planinu Prominu, Petrovo polje te kanjon Čikole.

Utvrd Ključica najveća je i najočuvanija srednjovjekovna utvrda na drniškom području, zaštićena kao kulturno dobro. Sagrađila ju je obitelj Nelipić u 14. stoljeću na strateškom položaju iznad kanjona Čikole, radi nadzora važne trgovačke rute iz Šibenika prema zaleđu i Bosni. Nelipići su naplaćivali prolaz preko mosta na Čikoli, što je dovelo do sukoba sa Šibenikom, koji je nakratko osvojio i zapalio utvrdu. Premda je 1343. dogovoreno njezino rušenje, Ključica je ostala očuvana, a Nelipići su nastavili učvršćivati položaj gradnjom manjih utvrda. Nakon slabljenja njihove moći Mlečani su 1450. pokušali preuzeti ili srušiti tvrđavu, no sudbinu joj je zapečatio dolazak Osmanlija, koji su je držali od 1546. do 1648., nakon čega je napuštena. Danas Ključica stoji kao dojmljiv spomenik srednjovjekovne obrane i važan simbol povijesti Miljevačkog područja i unutrašnje Dalmacije.

Utvrd Kamičak nalazi se na lijevoj obali rijeke Krke, uz pješačku stazu koja vodi od Visovačkog jezera prema Roškom slapu. Danas su vidljivi tek skromni tragovi zidina, no prema zapisima iz 19. stoljeća utvrda je izgledala poput „orlovog gnijezda“, smještena na gotovo nepristupačnoj stijeni. Smatra se izvorištem moćne plemićke obitelji Nelipić, nasljednika roda Svačića, dok je u 15. stoljeću njome vladala obitelj Utješinović, zbog čega se lokalitet često naziva i „Utješinovića grad“. Utvrdu su 1522. godine porušile osmanske snage, nakon čega je napuštena. Danas su vidljivi samo ostaci tvrđave.

Slika 8. Utvrde Gradina, Ključica i Kamičak

Crkva Presvetog Otkupitelja u Otavicama, poznata kao **Mauzolej Ivana Meštrovića**, jedno je od najuzvišenijih ostvarenja velikog kipara. Meštrović ju je projektirao i izgradio između 1926. i 1930. godine kao obiteljsku grobnicu i trajni duhovni zavjet rodnom kraju. Smještena na uzvisini iznad Otavica, crkva djeluje monumentalno i meditativno, uronjena u tišinu dalmatinskog krša. Unutrašnjost je jednostavna i bez suvišnih ukrasa, naglasak je na proporcijama, svjetlu i simbolici. Skulpture i reljefi, uključujući monumentalni lik Krista, izrađeni su Meštrovićevom rukom i zrače duhovnom snagom, tišinom i nadom. U kripti se nalaze grobovi Meštrovićevih roditelja i članova obitelji, a na kraju je ondje pokopan i sam umjetnik. Crkva nije samo obiteljska grobnica, nego molitva u kamenu, osobna ispovijest i vječno svjedočanstvo Meštrovićeve vjere, ljubavi prema obitelji i duboke povezanosti s hrvatskim tлом i duhom.

Minaret u Drnišu izgrađen je u 16. stoljeću i predstavlja najzapadnije podignuti minaret Osmanskog Carstva. Ujedno je jedini sačuvani minaret u Dalmaciji te jedini u Hrvatskoj iz ovog razdoblja, što ga čini iznimno vrijednim kulturno-povijesnim spomenikom.

Osmansko Carstvo osvojilo je drniško područje u 16. stoljeću, a njihova vladavina u Drnišu trajala je od 1522. do 1683. godine. To je razdoblje ostavilo snažan trag na razvoju grada. Povijesni dokumenti spominju Drniš kao mjesto s pet džamija, no većina tih građevina uništena je nakon dolaska Mlečana. Današnja crkva sv. Ante izgrađena je na ostacima džamije, čuvajući originalnu arhitekturu interijera i eksterijera, sa dijelom izvornih ornamenata.

Crkva sv. Ante Padovanskog u Drnišu je izgrađena u 16. stoljeću kao džamija Halil-hodže s kupolom na trompama. Godine 1670. šibenski knez je džamiju poklonio visovačkim franjevcima, nakon čega ona doživljava transformaciju u katoličku crkvu. Crkva sv. Ante teško je stradala tijekom Domovinskog rata. Srušen je kat zvonika i piramidalno krovništvo, koji su pali na krov crkve i uništili ga. Uništena je i Meštrovićeva skulptura Sveti Ante koja je bila postavljena ispred crkve. Nakon završetka Domovinskog rata obnovljeni su crkva i zvonik, a skulptura je ponovno postavljena ispred crkve.

Crkva svetog Roka važan simbol vjerskog i kulturnog identiteta grada. Podignuta je u 18. stoljeću na mjestu ranije crkvice, a posvećena je sv. Roku, zaštitniku od kuge, što govori o povijesnoj važnosti kulta svetaca zaštitnika u dalmatinskim krajevima. Crkva se ističe baroknim arhitektonskim obilježjima, jednostavnim pročeljem i zvonikom koji oblikovno dominira povijesnom gradskom jezgrom. U unutrašnjosti se nalaze vrijedni sakralni predmeti i oltar posvećen svetom Roku, te umjetnički elementi koji odražavaju vjersku tradiciju i lokalnu pobožnost kroz stoljeća. Tijekom Domovinskog rata crkva je oštećena i iz nje su pokradeni mnogi vrijedni predmeti, ali je nakon rata obnovljena, čime je ponovno postala aktivno mjesto okupljanja vjernika i važna točka kulturne i duhovne baštine Drniša. Danas, uz svoju religijsku funkciju, crkva sudjeluje i u kulturnom životu grada, osobito tijekom manifestacija i blagdana vezanih uz svetog Roka koji je zaštitnik Grada Drniša.

Župna crkva Gospe od Ružarija nalazi se u središtu Drniša, a izgrađena je između 1871. i 1886. godine u neoromaničkom stilu. Ona je centralna trobrodna građevina, jednostavnih arhitektonskih dekoracija. 1892. godine crkva je dobila i pjevački kor na kojem su bile

postavljene orgulje nabavljene 1897. godine. No najveći nedostatak joj je što nema zvonik – točnije, nije sagrađen. Do 1932. godine crkva je bila obojena bijelom bojom, kada je akademski slikar Vladimir Marjanović iz Livna započeo oslikavanje unutrašnjosti crkve. Kao i ostale crkve na ovom području, i ova je crkva tijekom Domovinskog rata pretrpjela velika oštećenja. Najteže su stradale vrijedne orgulje koje je 1897. godine izradila čuvena slovenska radionica Braća Zupan. Uz oštećenje orgulja, nestala je i skulptura Naše Gospe te nekoliko slika. Orgulje su obnovljene 2009. godine.

Uz navedene crkve na području grada nalazi se još i katolička crkva sv. Ivana Krstitelja, pravoslavne crkve Uspenija Bogorodice i Sv. Arandjel Mihailo.

Slika 9. Crkva Presvetog Otkupitelja (Mauzolej Ivana Meštrovića) i Crkva sv. Ante Padovanskog

Otočić Visovac smješten je usred Visovačkog jezera i stoljećima predstavlja duhovno i kulturno središte ovoga kraja. Od 1445. godine na otoku postoji samostan Majke od Milosti i crkva Gospe Visovačke, koji zajedno s iznimnim prirodnim krajolikom čine jedinstvenu ambijentalnu cjelinu. Kroz svoju dugu povijest Visovac je ostao simbol mira, molitve i duhovnosti te jedno od ključnih mjesta očuvanja hrvatskog identiteta. Samostan danas čuva vrijednu arheološku i sakralnu baštinu te bogatu knjižnicu s rijetkim knjigama i inkunabulama, što Visovac svrstava među najznačajnije prirodno-kulturne dragocjenosti Hrvatske.

Slika 10. Otočić Visovac

Priroda i okoliš

Kanjon rijeke Čikole predstavlja jedno od najznačajnijih prirodnih područja drniškog kraja, smješten između Drniša i Nacionalnog parka Krka. Duboko usječen u vapnenačke stijene, kanjon je dio mreže Natura 2000 te obiluje endemskom florom i faunom, što ga čini važnim područjem očuvanja prirodnih vrijednosti. Uz izrazitu krajobraznu privlačnost, kanjon je razvijeno odredište za aktivni i avanturistički turizam, s uređenim pješačkim i planinarskim stazama, vidikovcima te adrenalinskom atrakcijom — ziplineom, koji privlači sve veći broj posjetitelja. Ovaj prostor predstavlja ključnu prirodnu i turističku vrijednost destinacije, s velikim potencijalom za daljnji razvoj održivog outdoor turizma, uz naglasak na očuvanje ekosustava i kontrolirano korištenje prostora

Planina Promina dominantan je prirodni simbol drniškog kraja, uzdižući se iznad grada Drniša do najvišeg vrha Čavnovka (1.148 m). Smještena između rijeka Krke i Čikole, Promina predstavlja prirodnu barijeru i vidikovac iz kojeg se pružaju panoramski pogledi na drniško područje, dalmatinsku zagoru i priobalje.

Uz rekreativnu funkciju, Promina ima i velik kulturno-povijesni značaj te predstavlja dio identiteta lokalne zajednice. Njezina očuvana priroda čini je idealnim mjestom za ljubitelje aktivnog odmora, prirode i mira, a sve izraženiji interes za boravak u prirodi dodatno povećava turistički potencijal ovog područja. Planina Promina ključni je element ponude outdoor i zelenog turizma u drniškom kraju, s mogućnošću daljnjeg razvoja kroz uređenje dodatnih rekreativnih sadržaja, vidikovaca, interpretacijskih elemenata i održivih sportskih aktivnosti.

Roški slap nakon Skradinskog buka, najpoznatiji slap Nacionalnog parka Krka jest Roški slap. Radi se o površinom velikom slapištu - dugačkom oko 650 metara, širokom do 450 metara. Prepoznatljiv je po sedrenim kaskadama na početku barijere, koje zbog svoje ljepote nose naziv Ogrlice. Roški je slap također poznat po brojnim vodenicama u kojima se danas nalaze etnografske zbirke, suvenirnice i ugostiteljski objekti

Planinarske staze vode prema vrhu Promine nudeći razinu zahtjevnosti prilagođenu širokom profilu posjetitelja, od rekreativaca do iskusnijih planinara. Putem se nalaze odmorišta, vidikovci i interpretacijski elementi koji omogućuju upoznavanje bogate prirodne i kulturne baštine ovog prostora.

Biciklističke rute kombiniraju asfaltirane ceste i makadamske dionice, stvarajući raznolike mogućnosti za rekreativnu i sportsku vožnju. Staze omogućuju istraživanje drniških zaseoka, ruralnih područja i vidikovaca nad kanjonom Čikole, pružajući autentičan doživljaj prostora i susret sa specifičnom tradicijom, gastronomijom i krajolikom.

Slika 11. Kanjon rijeke Čikole i Roški slap

Kulturna baština

Crkva Uznesenja Marijina ili Crkva Gospe od Pomišljaja

smještena je na brdu Pomišljaju odakle se pruža predivan pogled na cijele Bilice i Pukljan. Prvi zapisi o crkvi Uznesenja Marijina ili crkvi Gospe od Pomišljaja datiraju iz 15. stoljeća. Na istom se mjestu prije nalazila stara drvena crkva koja je bila župna crkva od 1470. do 1570. godine. Tijekom vremena više je puta obnovljana, a pritom je sačuvala svoju izvorno tradicionalnu arhitekturu i povijesni karakter.

Ostaci Ranokršćanske bazilike iz 6. stoljeća nalazi se na području zvanom Dedića punta predstavljaju jedan od najstarijih kršćanskih arheoloških lokaliteta u ovom dijelu Dalmacije. Ovi ostaci svjedoče o kontinuiranom vjerskom životu i prisutnosti kršćanstva u ranom srednjem vijeku, te o važnosti područja za povijesni razvoj župe i lokalne zajednice. Crkva u Bilicama pripada zanimljivom tipu jednobrodne građevine s trikonhalnim istočnim završetkom. Svetište je bilo ograničeno na središnju, glavnu apsidu i četvrtasti prostor ispred nje. Dvije bočne apside imale su posebnu namjenu i govore o proširenju jednostavne koncepcije crkvenog prostora s jednom apsidom. Kao vrijedna arheološka baština, ostaci bazilike sada su zaštićeni i predstavljaju važan segment kulturnog identiteta Bilica.

Kapelica u Jerkulovcu smještena je usred mirnog polja, okružena starim hrastovima i pogledom na tradicijski krajolik maslinika i vinograda. Na ovom se mjestu, prema predaji, od davnina nalazila kapela Duha Svetoga, koju su vjerojatno srušile osmanske snage. Iz nje je prenesena Gospina slika, koja se danas čuva u crkvi Gospe van Grada u Šibeniku. Iznad ulaza u kapelicu uklesan je latinski natpis koji svjedoči o dugoj pobožnosti ovoga kraja. U prijevodu glasi: *“Svetište gdje se od davnina štuje slika Blažene Djevice Marije, koja se nalazi u crkvi nedaleko grada. Pobožni puk obnovio ju je iz temelja 9. listopada 1869. godine.”*

Ova skromna kamena kapelica, obnovljena u tradiciji suhozida, ostaje živi simbol vjere i zajedništva stanovnika Bilica. Posebnu svečanost donosi blagdan Duhova, kada se ovdje, uz vanjski oltar, tradicionalno slavi sveta misa — trenutak koji mjestu vraća nekadašnji duhovni žar i pruža posebnu, emotivnu atmosferu.

Slika 12. Crkva Uznesenja Marijina

Priroda i okoliš

Cijeli obalni pojas u Bilicama, kao i ostalih okolnih mjesta oko **Prukljana**, proglašen je zaštićenim područjem još 1968. godine.

Posebno vrijedni dijelovi ovog područja su Prukljansko jezero i Kanal svetoga Josipa. Prukljan se smatra drugim najvećim prirodnim jezerom u Hrvatskoj, a nalazi se u donjem toku rijeke Krke. Nakon veličanstvenih slapova rijeka postupno prelazi u Prukljan, a nakon toga u duboki morski zaljev u kojemu se smjestio grad Šibenik. Na sjeverozapadnom dijelu jezera nalazi se mali kanal kroz koji se rječica Guduća ulijeva u jezero. Okružen je slikovitim mjestima Zatonom, Raslinom, Bilicama i Skradinom. Ime Prukljan spominje se u 17. stoljeću.

Ovo područje predstavlja pravi raj za ljubitelje prirode i aktivnog boravka na otvorenom. Obalne šetnice i lagane uzvisine idealne su za biciklizam, rekreativne šetnje, trčanje i nordijsko hodanje, dok mirne vode jezera pružaju savršene uvjete za kajak i rekreativno veslanje. U zaleđu općine nalaze se i šumski tereni prikladni za planinarenje i brdski biciklizam, čineći Bilice izvrsnom polazišnom točkom za istraživanje prirodnih ljepota Krke.

Slika 13. Prukljansko jezero

Manifestacije u Bilicama oslanjaju se na lokalni identitet, dalmatinske običaje, gastronomiju i druženje u prirodnom ambijentu. Najprepoznatljiviji ljetni događaj je “Ljeto u Bilicama”, manifestacija koja uključuje niz kulturnih i zabavnih programâ — od koncertâ i nastupa lokalnih klupa, dječjih radionica do sportskih i rekreativnih aktivnosti na otvorenom. Ovaj program oživljava javne prostore te stvara živu, zajedničku atmosferu za mještane i posjetitelje.

Poseban značaj ima “Bilička ribarska noć”, tradicionalna fešta posvećena ribarskoj baštini i dalmatinskom načinu života. Uz živu glazbu, domaće specijalitete i druženje uz more, ova manifestacija čuva stare običaje te promiče lokalnu gastronomiju, s naglaskom na riblje specijalitete i proizvode iz okolnih OPG-ova.

Manifestacija „Bilička fešta“ tradicionalno se održava 14. kolovoza, još od 2003. godine. Ova manifestacija okuplja velik broj posjetitelja. Prepoznatljiva je po bogatoj gastronomskoj ponudi domaćih ugostitelja, od raznovrsnih jela s roštilja do svježe pečene ribe po kojima je ova mala općina na obalama Prukljana oduvijek bila poznata. Riječ je o omiljenom

ljetnom događaju koji svake godine oživi mjesto, ispunjavajući ga glazbom, plesom, mirisima domaće spize i vedrom, opuštenom atmosferom.

Kroz ove manifestacije Bilice afirmiraju svoju ulogu male, ali kulturno aktivne i gostoljubive zajednice, koja razvija održivi i autentični turistički identitet. Ulogu lokalne tradicije, zajedništva i prirodnog okruženja Bilice pretvaraju u upečatljive doživljaje, čime doprinose turističkoj prepoznatljivosti cijelog područja Krke.

Zaključak

Područje koje obuhvaćaju Turističke zajednice grada Skradina, Knina, Drniša i općine Bilice bogato je prirodnim, kulturnim i tradicijskim resursima, no za njegov daljnji razvoj ključno je osigurati kvalitetniju promociju, jačanje kapaciteta lokalne zajednice kroz edukaciju te strateška ulaganja u infrastrukturu. Kroz održivo korištenje tih vrijednosti moguće je oblikovati prepoznatljive i autentične turističke proizvode koji će ovom području donijeti veću vidljivost i atraktivnost, uz očuvanje okoliša i identiteta lokalne zajednice.

2.2.3. Analiza javne turističke infrastrukture

Analiza javne turističke infrastrukture obuhvaća procjenu osnovnih elemenata koji omogućuju turističku djelatnost u određenom području.

Primarna turistička infrastruktura odnosi se biciklističke rute i popratna infrastruktura (stanice za servis bicikala, brojila, biciklističkog prometa, parkirališta za bicikle i sl.), dvorci, utvrde i kurije, kongresni centri, odmorišta i vidikovci, kamp odmorišta, kupališta, plaže i popratna infrastruktura, planinarska infrastruktura: planinarski putovi i planinarski objekti (domovi, kuće, skloništa), pješačke trekking staze i staze dugog hodanja, poučne, hodočasničke, konjičke, zipline i druge tematske staze, staze, šetnice, stajališta uz more, jezera i rijeke, centri za posjetitelje, interpretacijski centri, info ploče i turistička signalizacija, vozila odnosno plovila namijenjena za prijevoz posjetitelja turističkih atrakcija.

Sekundarnu turističku infrastrukturu čine arheološka nalazišta, speleološki objekti, povijesni spomenici i popratna infrastruktura, parkirališta i pristupne ceste u funkciji turističke infrastrukture koja nisu javne ceste, javni sanitarni čvorovi, sportski objekti i ostala sportska infrastruktura na otvorenom prostoru u funkciji aktivnog turizma i rodne kuće poznatih osoba.

Grad Skradin

Tablica 24. Javna turistička infrastruktura u Gradu Skradinu - primarna

Javna turistička infrastruktura	
Primarna turistička infrastruktura	
Opis	Dvorci, gradine i kurije • Utvrda Turina Biciklističke rute: • Kanjon čikole: Skradin – Miljkovići – Lozovac – Konjevrate – Goriš – Kanjon Čikole (43,5 km); • Skradin – Rupe: Skradin – Dubravice – Rupe (31 km); • Skradin – Visovačko jezero: Skradin – Dubravice – Visovačko jezero – Skradin (19 km); • 20 milja maslina i vina: Skradin (29,9 km); • Guduća: Skradin – Guduća – Čista Mala – Sonković – Skradin (34,5 km). Planinarske staze: • Skradinski pogled: Lozovac – Vidikovci na Skradin i Skradinski buk – Lozovac (3,2 km); • Tragom ptica: Pukljan – ornitološka promatračnica – Pukljan (6,7 km);

	• Hrvatska Troja: Bribir – Arheološko nalazište, muzej – Bribir (1,7 km) Pješačke staze • Staza „Skradinski most → Skradinski buk“ • Staza pomorske i ribarske baštine Skradina Plaže • Gradska plaža Skradin (Skradin)

Primarna turistička infrastruktura na području Grada Skradina pokazuje dobru razinu razvijenosti, osobito u segmentu prirodnih i kulturnih atrakcija, ali i u rekreativnim sadržajima poput biciklističkih i pješačkih staza. Skradin raspolaže raznovrsnim resursima, od utvrde Turina kao važnog povijesnog lokaliteta, do brojnih označenih biciklističkih i planinarskih ruta koje povezuju grad s okolnim prirodnim područjima i naseljima. Posebno vrijedi istaknuti staze koje prolaze kroz kanjon Čikole i područje Nacionalnog parka Krka, jer omogućuju aktivni boravak u prirodi i doživljaj autentičnog krajolika.

Kvaliteta infrastrukture može se ocijeniti kao zadovoljavajuća, s vidljivim napretkom u uređenju, označavanju i povezivanju ruta, no nedostaje sustavno održavanje, digitalna signalizacija i bolja integracija s interpretacijskim sadržajima. Biciklističke i planinarske staze su atraktivne, ali često nedovoljno opremljene odmorištima, informativnim tablama i točkama za osvježenje, dok bi plaža Skradin i priobalni prostori mogli biti dodatno uređeni u skladu s održivim standardima (tuševi, ekološki mobilijar, pristup za osobe s invaliditetom).

Tablica 25. Javna turistička infrastruktura u Gradu Skradinu - sekundarna

Sekundarna turistička infrastruktura	
Broj i vrsta	- Crkva rođenja Blažene Djevice Marije - Crkva sv. Jeronima - Crkva sv. Spiridona - Crkva sv. Petke - Arheološka zona Bribirska glavica (među arheolozima poznato kao Hrvatska Troja) (Bribir) - Vodenice na Skradinskom buku - Marina ACI Skradin

Sekundarna turistička infrastruktura na području Grada Skradina pokazuje dobru prostornu i funkcionalnu pokrivenost, osobito u segmentu kulturne, lučke i informativne infrastrukture. Skradin se ističe bogatom sakralnom i kulturnom baštinom — crkvama Rođenja Blažene Djevice Marije, sv. Jeronima, sv. Spiridona i sv. Petke, kao i iznimno vrijednim arheološkim lokalitetom Bribirska glavica, poznatom kao „Hrvatska Troja“. Dodatnu vrijednost čine vodenice na Skradinskom buku, koje predstavljaju spoj kulturne i tehničke baštine, te Marina ACI Skradin, koja osigurava visoku razinu nautičke usluge i značajno doprinosi prepoznatljivosti destinacije.

Unatoč razvijenosti pojedinih segmenata, uočljiv je nedostatak sportsko-rekreacijskih sadržaja i prostora za aktivni odmor, što predstavlja ograničenje u razvoju cjelogodišnjeg turizma. Grad nema razvijenu mrežu modernih sportskih objekata poput teniskih ili padel terena, skate parka ili street workout zone, dok postojeći nogometni teren i fitness dvorana zadovoljavaju tek osnovne potrebe lokalne zajednice.

Kako bi se podigla ukupna kvaliteta sekundarne infrastrukture i potaknula diverzifikacija ponude, preporučuje se ulaganje u sportsko-rekreacijske zone, razvoj multifunkcionalne sportske dvorane, te jačanje digitalne i informativne infrastrukture u funkciji bolje orijentacije i doživljaja posjetitelja. Time bi Skradin dodatno ojačao svoju poziciju održive i atraktivne destinacije, usklađene s potrebama suvremenog turizma.

Grad Knin

Tablica 26. Javna turistička infrastruktura u Gradu Kninu – primarna

Primarna turistička infrastruktura	
Opis	Dvorci, gradine i kurije - Tvrđava Knin Biciklističke rute: - Krkom do Marunuše: Knin – Brzica - Krka (12,65 km); - Uspon na Dinaru: Knin – Gruge – Brezovac - Knin (33,1 km); - Ljubač: Knin – Ljubač – Matasi – Ljubotići – Čitluk – Oklaj - Knin (30,8 km); - Vrpolje: Knin – Raškovići – Golubić – Vrpolje – Knin (21,5 km); - Špilja Gospe Lurdske: Knin – Golubić (18,4 km); - Napoleonova staza: Slap Krčić – Napoleonova cesta Polača (Bosnići) – slap Krčić (36,02); - Lopuška Glavica: Knin – Potkonje – Biskupija – knin (17,06 km); - Vidikovac Brljan: Knin – Brljn (Krka) – Oklaj – Knin (43,93 km); - Čupkovića most: Knin – Čupkovića most – Bender – Knin (27,7 km); - Put vrela Cetine: Kanon Krčića – vrelo Cetine (56,05 km); - Via Dinaris: Cetina – Kijevo (27,5 km); - Put Zrmanje: Knin – Pađane – mokro polje – Radučić – Knin (39,3 km); - Od Knina do NP Krka: Knin – Kistanje – Roški slap – Visovac – Drniš – Knin (100,62 km). Planinarske staze: - Kijevski Bat: Kijevo – uzgajalište lovne divljači – vrh Kijevski Bat – Kijevo (7,8 km) - Mirkovići – planinarska kuća Brezovac – vrh Dinare Sinjal (1831 m) - spust do Glavaši - Guge-Suho Polje-Badanj-PD Brezovac - Planinarska obilaznica Dinara ima 14 kontrolnih točaka. Započinje u Kninu, prelazi preko Dinare i završava u Kijevu Planinarska infrastruktura - Planinarski dom Brezovac (Knin) Pješačke staze - Krčić Buk - Staza pet slapova Vidikovci - Gornji vidikovac kod Topoljskog buka Interpretacijski centri - interpretacijski centar na Kninskoj tvrđavi

Primarna turistička infrastruktura Grada Knina odlikuje se raznolikošću i dobrim stupnjem očuvanosti, osobito u segmentu kulturno-povijesne i prirodne baštine. Središnje mjesto zauzima Kninska tvrđava, jedno od najznačajnijih fortifikacijskih zdanja u Hrvatskoj, koja simbolizira povijesni identitet grada. Uz nju, mreža biciklističkih i planinarskih ruta

povezuje Knin s okolicom, Dinarskim planinskim masivom i rijekom Krkom, stvarajući snažan potencijal za razvoj aktivnog i doživljajnog turizma. Pješačke staze i vidikovci, poput staze Pet slapova i gornjeg vidikovca kod Topoljskog buka, doprinose atraktivnosti prirodnog krajolika, dok interpretacijski centar na tvrđavi osigurava edukativnu dimenziju posjeta.

Posebnost Knina leži u spoju povijesti, prirode i autentičnog zaleđa Dalmacije, što ga čini jedinstvenom destinacijom za kulturni i avanturistički turizam. Međutim, ključni izazovi odnose se na nedovoljnu valorizaciju postojećih sadržaja, ograničeno održavanje i slabu interpretacijsku infrastrukturu na terenu. Turistički promet koncentriran je gotovo isključivo na razdoblje obilježavanja Dana pobjede, što upućuje na potrebu razvoja cjelogodišnje ponude i jače integracije prirodnih i kulturnih resursa.

S obzirom na tržišne trendove, Knin ima izražen potencijal u razvoju aktivnog, planinarskog i kulturnog turizma temeljenog na autentičnim iskustvima i boravku u prirodi. Ulaganjem u održavanje staza, digitalizaciju turističke signalizacije te povezivanje interpretacijskih točaka, grad može postati prepoznatljivo središte održivog turizma Dalmatinske unutrašnjosti i primjer uspješne sinergije kulturne i prirodne baštine.

Tablica 27. Javna turistička infrastruktura u Gradu Kninu – sekundarna

Sekundarna turistička infrastruktura	
Opis	- Crkva sv. Antuna Padovanskog, - Crkva sv. Jakova u Kninu – katolička crkva, - Crkva sv. Barbare u Kninu – katolička crkva, - Crkva sv. velikomučenika Georgija u Kninskom Polju – pravoslavna crkva, - Crkva Pokrova Presvete Bogorodice u Kninu – pravoslavna crkva, - Crkva sv. Spasa, - Manastir Krka, - Crkva Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta, - Stari Popovići (Biskupija), - Spomenik hrvatske pobjede "Oluja 95", - Arheološko nalazište Kapitul - Javna parkirališta - Sportski objekti (Atletski stadion, nogometno igralište NK "Dinara", moderna sportska dvorana, kuglana, sportsko-rekreacijska zona Marunuša, vježbališta na otvorenom)

Sekundarna turistička infrastruktura Grada Knina pokazuje dobru razinu razvijenosti u pogledu kulturnih, sakralnih i sportskih sadržaja. Grad se može pohvaliti bogatom mrežom crkava i samostana koji svjedoče o slojevitosti vjerske i kulturne baštine ovoga područja. Uz to, Spomenik hrvatske pobjede „Oluja 95“ i arheološko nalazište Kapitul doprinose suvremenom i povijesnom identitetu Knina te predstavljaju važna mjesta kolektivnog sjećanja i interpretacije povijesti.

Grad također raspolaže kvalitetnom mrežom javne i sportske infrastrukture, uključujući atletski stadion, nogometno igralište NK Dinara, sportsku dvoranu, kuglanu, sportsko-rekreacijsku zonu Marunuša i nekoliko vježbališta na otvorenom. Ova infrastruktura osigurava temelj za razvoj aktivnog i društvenog života zajednice, no u kontekstu turizma još uvijek nije u potpunosti iskorištena kao dio cjelovite turističke ponude.

Iako Knin posjeduje značajan broj kulturnih i sportskih resursa, izazovi se odnose na nedovoljnu interpretaciju kulturne baštine, ograničenu dostupnost informacija te nedostatak komplementarnih usluga i sadržaja koji bi produžili boravak posjetitelja. Dodatna ulaganja u uređenje i digitalizaciju kulturnih lokaliteta, bolju povezanost sportskih zona s turističkom ponudom, te razvoj tematskih i edukativnih ruta mogli bi značajno unaprijediti kvalitetu infrastrukture i pozicionirati Knin kao cjelovitu, kulturno-aktivnu destinaciju unutrašnje Dalmacije.

Tablica 28. Javna turistička infrastruktura u Gradu Drnišu

Javna turistička infrastruktura	
Primarna turistička infrastruktura	
Opis	Dvorci, gradine i kurije - Utvrda Gradina - Ostaci utvrde Ključica - Ostaci utvrde Kamičak Biciklističke rute: - Promina: izvor Mali točak, vrh Promine-Čavanovka, PD Promina. Kapelica sv. Nediljica (30,7 km); - Čikola: Drniška gradina, kanjon Čikole, lokva Pakovo selo, vidikovac Moseč (30,8 km); - Petrovo polje: Silverić-Petrovo polje-Čikola (29,2 km); - Torak: Drinovci-Ključ-Ključica-Torak-Drinovci (13,5 km); - Krka: NP Krka vidikovci-Ključica, Nošice, Pojatina i Sitnice-Roški slap (33,9 km). Planinarske staze: - Od sela do vrha: Lišnjak – planinarska kuća Promina – vrh Čavnovka, vojni objekti – Lišnjak (10,5 km); - Put Lukara: Lukar – Vrh Čavnovka, vojni objekt – Lukar (27,3 km) - Prominska kuća: Sverići – planinarska kuća Promina – Siverići (14 km); - Do vrha iz Drniša: Drniš – planinarska kuća Promina – Vrh Čavnovka, vojni objekt – Drniš (20 km). Planinarska infrastruktura - Planinarski dom Promina Pješačke staze - Biciklističko-pješačka staza Promina Vidikovci - Vidikovac u selu Ključ

Primarna turistička infrastruktura na području Grada Drniša temelji se na iznimno vrijednim prirodnim i kulturno-povijesnim resursima koji čine snažan temelj za razvoj aktivnog, kulturnog i održivog turizma. Utvrda Gradina, kao središnji povijesni simbol Drniša, zajedno s ostacima utvrda Ključica i Kamičak, svjedoči o bogatoj prošlosti i strateškom značenju ovoga kraja.

Prirodna osnova Drniša dodatno je naglašena mrežom biciklističkih i planinarskih ruta koje povezuju grad s vrhovima Promine, kanjonom Čikole, te vidikovcima nad Nacionalnim parkom Krka. Ove staze, zajedno s Planinarskim domom Promina i označenim pješačko-biciklističkim rutama, pružaju visoku doživljajnu vrijednost i privlače posjetitelje koji traže autentičan kontakt s prirodom i aktivni odmor.

Kvaliteta postojeće infrastrukture može se ocijeniti kao zadovoljavajuća, ali neujednačena, budući da pojedini lokaliteti još uvijek zahtijevaju bolju pristupačnost, uređenje i interpretaciju. Ključni izazovi odnose se na nedostatak integracije staza, signalizacije i odmorišnih točaka, kao i potrebu za njihovim povezivanjem u cjelovite tematske rute.

Unatoč tim izazovima, Drniš ima snažan potencijal za pozicioniranje kao destinacija koja povezuje prirodu, povijest i aktivni odmor u autentično iskustvo dalmatinskog zaleđa

Tablica 29. Javna turistička infrastruktura u Gradu Drnišu - sekundarna

Sekundarna turistička infrastruktura	
Opis	- Crkva Gospe od Ružarija - Crkva sv. Ante Padovanskog - Crkva sv. Roka - Crkva sv. Ivana Krstitelja u Badnju - Crkva Uspenija Bogorodice - Sv. Arandel Mihailo (pravoslavna grobljanska crkva) - Ostatak turskog minareta - Crkva Presvetog Otkupitelja, mauzolej Ivana Meštrovića (Otavice) - Javna parkirališta - Sportski objekti (Nogometno igralište NK DOŠK i NK RUDAR, športska dvorana „Ivan Meštrović“, vježbališta na otvorenom)

Sekundarna turistička infrastruktura Grada Drniša odražava bogatu kulturnu tradiciju i kontinuitet života na ovom prostoru. Sakralni i povijesni objekti, zajedno s elementima naslijeđa Ivana Meštrovića, čine prepoznatljivu kulturnu jezgru grada te važan temelj za razvoj identitetskog i kulturnog turizma. Iako su pojedini lokaliteti očuvani i dostupni, dio infrastrukture još uvijek zahtijeva bolju interpretaciju, adekvatno označavanje i funkcionalno uređenje prostora. Kvalitetna sportska infrastruktura, uključujući sportsku dvoranu, nogometna igrališta i vanjska vježbališta, daje Drnišu dodatnu vrijednost i stvara mogućnost jačanja aktivnog i rekreativnog turizma. Povezivanjem kulturne baštine, sportskih sadržaja i javnih prostora u skladnu cjelinu, Drniš može razviti prepoznatljiv turistički identitet utemeljen na tradiciji, zajedništvu i autentičnom doživljaju.

Općina Bilice

Tablica 30. Javna turistička infrastruktura u Općini Bilice - primarna

Primarna turistička infrastruktura	
Opis	Biciklističke rute: - Biličkom stazom: Meterize – Bilice (8,3 km) Planinarske staze: - Staza Bilice – Prukljansko jezero – Stublja – Goriš - Staza Bilice – NP Krka (prema Roškom slapu) Vidikovci - Vidikovac Pomišalj Plaže - Plaža Mikulandre (Bilice) - Plaža Šparadići (Bilice) - Plaža Vrulje (Bilice)

Primarna turistička infrastruktura Općine Bilice temelji se na prirodnim resursima i aktivnim oblicima boravka u prirodi, što daje ovoj destinaciji miran i autentičan karakter. Biciklističke i planinarske staze koje povezuju Bilice s Prukljanskim jezerom i Nacionalnim parkom Krka pružaju posjetiteljima mogućnost uživanja u netaknutoj prirodi i krajolicima visoke ekološke vrijednosti. Vidikovac Pomišalj dodatno naglašava doživljaj prostora, dok plaža Mikulandre predstavlja važan lokalni punkt za rekreaciju i odmor stanovnika i posjetitelja.

Kvaliteta postojeće infrastrukture je zadovoljavajuća, ali još uvijek ograničena po opsegu i opremljenosti. Nedostaje dodatna turistička signalizacija, odmorišta i prateći sadržaji koji bi stazama i plažama dali veću funkcionalnost i privlačnost. Sustavnim ulaganjima u uređenje obale, opremanje rekreacijskih zona i bolje povezivanje s obližnjim atrakcijama, Bilice mogu razviti prepoznatljiv identitet destinacije usmjerene na miran, aktivan i održiv boravak u prirodi.

Tablica 31. Javna turistička infrastruktura u Općini Bilice - sekundarna

Sekundarna turistička infrastruktura	
Opis	- Crkva Gospa od Pomišljaja župe Uznesenja Marijina - Ostaci Ranokršćanske bazilike iz 6. stoljeća - Kapelica u Jerkulovcu - Javna parkirališta - Sportsko igralište – mali nogomet i košarka (Stubalj) - Dječja igrališta u Stubalju i Vruljama (u izgradnji dva dječja igrališta u Novom naselju i Cari)

Sekundarna turistička infrastruktura Općine Bilice slabo je razvijena i obuhvaća tek nekoliko osnovnih elemenata kulturne i javne infrastrukture. Sakralni objekti svjedoče o povijesnoj prisutnosti i duhovnoj tradiciji mjesta, no njihova turistička valorizacija je ograničena zbog nedostatka interpretacije, signalizacije i uređenih pristupnih putova.

Bilice raspolažu tek jednim malonogometnim igralištem, što ukazuje na skroman stupanj razvoja sportske infrastrukture. Nedostatak raznovrsnijih sportskih i rekreativnih sadržaja, dječjih igrališta i uređenih javnih površina ograničava mogućnosti za razvoj aktivnog i obiteljskog turizma. Javna parkirališta postoje, ali zahtijevaju bolju organizaciju i održavanje kako bi zadovoljila potrebe posjetitelja u sezoni.

Ukupno gledano, sekundarna infrastruktura Bilica nalazi se u početnoj fazi razvoja. Ulaganja u uređenje i prezentaciju kulturnih lokaliteta, stvaranje novih sportskih i rekreativnih zona te jačanje komunalne i digitalne opremljenosti ključni su preduvjeti za jačanje funkcionalnosti i privlačnosti ove destinacije

2.2.4. Analiza komunalne infrastrukture

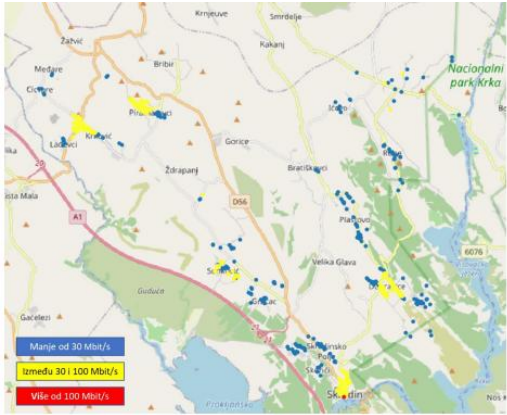
Komunalna infrastruktura ima ključnu ulogu u oblikovanju kvalitete turističkog doživljaja i dugoročne održivosti destinacije. Prirodna bogatstva, vrijedna kulturna baština i raznovrsna ponuda – od lokalne gastronomije do kulturnih manifestacija – predstavljaju snažne adute ovog prostora, no njihova puna vrijednost može se ostvariti tek uz adekvatnu infrastrukturu koja podupire svakodnevne potrebe stanovnika i očekivanja posjetitelja.

Ova analiza obuhvaća cjelovit pregled stanja komunalne infrastrukture kroz njihovu funkcionalnost i očuvanost, uz isticanje specifičnih prednosti pojedinih lokaliteta. Pritom su identificirani glavni izazovi i potrebne promjene, s naglaskom na usklađivanje razvoja s tržišnim trendovima i potencijalima turističkih proizvoda. Kroz takav pristup moguće je usmjeriti daljnji razvoj prema održivoj, kvalitetnoj i konkurentnoj turističkoj ponudi.

Grad Skradin

Tablica 32. Analiza komunalne infrastrukture na području grada Skradina

Analiza komunalne infrastrukture Grad Skradin	
Energetska infrastruktura	
Opis	Grad Skradin ima gotovo potpunu pokrivenost električnom mrežom, kako u gradskom središtu tako i u okolnim naseljima. Distribucijska mreža obuhvaća gradsko područje i većinu ruralnih zona, pri čemu se koriste srednjenaponski i niskonaponski vodovi, uglavnom zračni, dok su u novijim dijelovima postavljeni i podzemni kabeli. Opskrbu električnom energijom osigurava HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o. – Elektra Šibenik, koja redovito održava i modernizira mrežu s ciljem povećanja stabilnosti opskrbe. Skradin je u posljednjem desetljeću proveo više projekata modernizacije javne rasvjete, čime je značajno smanjena potrošnja energije i troškovi održavanja. Sustav je u većini javnih površina prešao na energetske učinkovitu LED tehnologiju, a u planu je i dodatno proširenje prema naseljima u zaleđu. U kontekstu održivog razvoja, Grad potiče korištenje obnovljivih izvora energije, osobito solarnih sustava na obiteljskim kućama i turističkim objektima, u skladu s nacionalnim i županijskim energetske programima. Opskrba plinom nije uspostavljena na području Grada Skradina. Dok su naftni derivati, poput benzina i dizela, dostupni su na benzinskim postajama u Skradinu i okolnim područjima.
Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta	

Opis	Grad Skradin posjeduje razvijenu telekomunikacijsku infrastrukturu koja omogućuje pristup internetu različitim tehnologijama, uključujući optičke mreže, DSL i mobilne mreže. Prema podacima o stanju dostupnosti postojećih nepokretnih širokopojasnih mreža, vidljivo je kako je na području Grada Skradina većinom dostupan samo osnovni širokopojasni pristup s brzinama manjim od 30 Mbit/s. Širokopojasni pristup s brzinama većim od 30 Mbit/s dostupan je za manje od 20% adresa koje se nalaze u blizini postojećih čvorova nepokretne telefonske mreže, dok su brzine veće od 100 Mbit/s dostupne na nekoliko lokacija u cijelom Gradu Skradin je uključen u županijske i nacionalne projekte razvoja širokopojasne infrastrukture (NGA/NGN), čiji je cilj povećati brzinu i pouzdanost internetske veze te omogućiti postupan prelazak na svjetlovodne (optičke) mreže. Iako optička mreža još nije dostupna u svim dijelovima grada, planirana ulaganja trebala bi u narednim godinama omogućiti veće brzine prijenosa podataka i kvalitetniju povezanost javnih ustanova, poduzetnika i kućanstava. <i>Slika: Prikaz postojećeg stanja dostupnosti nepokretnih širokopojasnih mreža na području Grada Skradina/Razvoj širokopojasne infrastrukture na području Gradova Šibenika i Skradina</i> U središtu grada i kod glavnih turističkih točaka dostupne su besplatne javne Wi-Fi mreže, što je važno za posjetitelje i mobilne korisnike.
Vodoopskrba i odvodnja	
Opis	Grad Skradin priključen je na regionalni vodoopskrbni sustav Šibenik, čije je glavno izvorište Jaruga na rijeci Krki, s crpnim stanicama Jaruga I, II i III koje osiguravaju stabilnu opskrbu pitkom vodom za gradove i općine u županiji, uključujući Skradin. Sustavom upravlja Vodovod i odvodnja Šibenik d.o.o., a voda dolazi iz prirodnih izvorišta visoke kvalitete i pod stalnim je laboratorijskim nadzorom. Opskrba vodom u većini gradskih i prigradskih naselja je stabilna, no lokalni problemi s pritiskom i starijom mrežom povremeno se javljaju. U razdobljima povećane potrošnje, sustav koristi i pomoćna izvorišta iz šireg regionalnog područja. Kanalizacijski sustav obuhvaća glavni dio naselja i usmjerava otpadne vode prema uređajima za pročišćavanje, čime se osigurava zaštita okoliša i vodenih ekosustava Nacionalnog parka Krka.

	Planira se daljnje proširenje vodovodne i kanalizacijske mreže kako bi se osigurala ravnomjerna opskrba i priključenost svih naselja u sastavu Grada Skradina.
Gospodarenje otpadom	
Opis	Gospodarenje otpadom na području Grada Skradina organizirano je u skladu s nacionalnim zakonodavstvom i lokalnim planovima, s ciljem očuvanja okoliša i održivog razvoja. Glavni nositelj aktivnosti gospodarenja otpadom je Rivina Jaruga d.o.o., gradsko komunalno poduzeće u 100% vlasništvu Grada Skradina. Njihove osnovne djelatnosti uključuju sakupljanje i odvoz neopasnog otpada, održavanje javnih površina, upravljanje tržnicama, odvodnju otpadnih voda te druge komunalne usluge. Na području Grada Skradina uspostavljen je sustav odvojenog prikupljanja otpada, koji obuhvaća: - Miješani komunalni otpad - Biorazgradivi otpad - Korisni otpad poput papira, plastike, metala, stakla i tekstila - Problematični otpad - Glomazni otpad Grad Skradin raspolaže i reciklažnim dvorištem, koje omogućuje pravilno zbrinjavanje problematičnih i glomaznih vrsta otpada poput elektroničkog otpada, građevinskog materijala i otpada iz kućanstava. Prikupljeni otpad transportira se na Regionalni centar za gospodarenje otpadom Bikarac u Šibeniku, gdje se provodi obrada i odlaganje sukladno propisanim ekološkim standardima. Grad kontinuirano ulaže u edukaciju stanovništva o pravilnom odvajanju otpada i smanjenju količina biorazgradivog otpada, no i dalje su prisutni izazovi vezani uz povećanje stope recikliranja i unapređenje infrastrukture u prigradskim naseljima.

Komunalna infrastruktura Grada Skradina općenito je dobro razvijena i zadovoljava potrebe stanovnika i posjetitelja, osobito u urbanom području. Vodoopskrbni sustav stabilan je i pouzdan, dok se sustav odvodnje i pročišćavanja otpadnih voda kontinuirano nadograđuje radi očuvanja okoliša i zaštite Nacionalnog parka Krka. Energetska mreža je gotovo u potpunosti pokrivena, a modernizacijom javne rasvjete postignuta je veća energetska učinkovitost. Telekomunikacijska infrastruktura omogućuje stabilan pristup internetu, uz planiranu daljnju nadogradnju optičke mreže. Sustav gospodarenja otpadom funkcionira učinkovito, no i dalje postoji potreba za jačanjem kapaciteta za odvojeno prikupljanje otpada i većom uključenosti stanovništva.

Unatoč općenito dobroj funkcionalnosti, ključni izazovi ostaju modernizacija zastarjelih segmenata mreže, bolja povezanost ruralnih područja te jačanje održivih i ekološki prihvatljivih rješenja u svim komunalnim sustavima.

Tablica 33. Analiza komunalne infrastrukture na području grada Knina

Analiza komunalne infrastrukture Grad Knin	
Energetska infrastruktura	
Opis	Opskrbu električnom energijom u Kninu osigurava HEP Operator distribucijskog sustava (HEP ODS) putem podružnice Elektra Šibenik. Distribucijska mreža obuhvaća trafostanice 110/35 kV i 10/0,4 kV, s preko 100 km zračne mreže naponskog nivoa 10(20) kV. Ova infrastruktura omogućuje stabilnu opskrbu električnom energijom za grad i okolna naselja. Distribucijska mreža (niskog i srednjeg napona) uredno opskrbljuje sva prigradska naselja i urbana područja Knina, uz minimalne prekide. Kao i Grad Skradin opskrba plinom nije uspostavljena na području Grada Knina, dok su naftni derivati (benzin i dizel) dostupni na više benzinskih postaja u samom gradu Kninu.
Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta	
Opis	U sklopu nacionalnih i županijskih inicijativa, Knin je uključen u projekte izgradnje širokopojasne infrastrukture sljedeće generacije (NGA), koji obuhvaćaju i okolne općine poput Biskupije, Civljana i Kijeva. Cilj ovih projekata je osigurati pristup internetu s brzinama od najmanje 100 Mbit/s za većinu korisnika, s mogućnošću nadogradnje na brzine do 1 Gbit/s. Ovi projekti financirani su sredstvima Europske unije i provode se u suradnji s operaterima poput A1 Hrvatska. Knin je pokriven mobilnim mrežama 4G i 5G, što omogućuje brz i pouzdan pristup internetu putem mobilnih uređaja. Glavni telekomunikacijski operateri, uključujući Hrvatski Telekom, A1 i Telemach, nude različite pakete internetskih usluga, a dostupnost određenih usluga može se provjeriti putem njihovih službenih web stranica Ulaganja u telekomunikacijsku infrastrukturu omogućuju građanima Knina pristup suvremenim digitalnim uslugama, potiču razvoj gospodarstva i doprinose smanjenju digitalnog jaza između urbanih i ruralnih područja.
Vodoopskrba i odvodnja	
Opis	Vodoopskrbu i odvodnju u Kninu obavlja Komunalno poduzeće d.o.o. Knin. Vodoopskrba grada Knina oslanja se na postojeće izvore: Šimića vrelo, izvor Miljacka i Vukovića vrelo, dok se za potrebe lokalnih vodovoda koristi nekoliko manjih izvora. Za buduću vodoopskrbu računa se na korištenje izvora Krke kod Topoljskog buka i planiranje izgradnju vodoopskrbnog sustava Krka – Topoljski buk – Miljacka. Pitka voda koja se distribuira na području Knina dolazi iz prirodnih izvorišta visoke kvalitete, pod stalnim nadzorom ovlaštenih laboratorija. Većina gradskih i prigradskih naselja redovno je opskrbljena vodom, bez čestih prekida. Vodoopskrbni tlak u većini dijelova grada zadovoljava tehničke uvjete, uz prisutne vodospremnike i crpne stanice
Gospodarenje otpadom	

Opis	Gospodarenje otpadom na području grada Knina provodi gradsko komunalno poduzeće Čistoća i zelenilo d.o.o. Knin, koje brine o prikupljanju, odvozu i recikliranju različitih tipova otpada – miješanog, biootpada, reciklabilnog otpada, te glomaznog otpada. Na području grada nalazi se i reciklažno dvorište za korisnike. Prikupljeni otpad se transportira prema Regionalnom centru za gospodarenje otpadom Bikarac (Šibenik),

Komunalna infrastruktura Grada Knina u cjelini je dobro razvijena i funkcionalna, a kvaliteta usluga uglavnom zadovoljava potrebe stanovnika i gospodarstva. Grad raspolaže stabilnom elektroenergetskom mrežom i pouzdanim vodoopskrbnim sustavom koji se oslanja na izvore visoke kvalitete, dok je sustav odvodnje u fazi daljnjeg proširenja. Telekomunikacijska infrastruktura doživljava značajna poboljšanja kroz projekte širokopojasne mreže i pokrivenost 4G i 5G signalom, što pridonosi digitalnoj povezanosti i razvoju gospodarstva. Sustav gospodarenja otpadom funkcionira učinkovito, no i dalje zahtijeva jačanje kapaciteta za odvojeno prikupljanje otpada i poticanje recikliranja.

Glavni izazovi odnose se na modernizaciju zastarjelih segmenata infrastrukture, bolju povezanost prigradskih naselja te daljnji razvoj održivih i energetske učinkovitih rješenja koja bi osigurala ravnomjeran i dugoročno održiv razvoj Knina.

Grad Drniš

Tablica 34. Analiza komunalne infrastrukture na području grada Drniša

Analiza komunalne infrastrukture Grada Drniša	
Energetska infrastruktura	
Opis	- Opskrbu električnom energijom u gradu Drnišu osigurava HEP Operator distribucijskog sustava (HEP ODS) putem podružnice Elektra Šibenik. Radi kvalitetne opskrbe električnom energijom cijelog područja Grada Drniša, izgrađena je transformatorska stanica 110/35/20 kV Drniš. Spoj ove transformatorske stanice na prienosnu mrežu 110 kV po principu ulaz – izlaz ostvaren je izgradnjom dvostrukog DV 2x110 kV sa spojem na postojeći DV 110 kV Knin – Bilice. - Grad Drniš ima izgrađenu plinsku mrežu i priključen je na sustav distribucije prirodnog plina, a daljnje planirane aktivnosti usmjerene su na proširenje i unaprjeđenje plinske infrastrukture sukladno potrebama građana i gospodarstva.
Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta	
Opis	- Prema podacima o stanju dostupnosti postojećih nepokretnih širokopojasnih mreža, vidljivo je da je na području Grada Drniša većinom dostupan samo osnovni širokopojasni pristup s brzinama manjim od 30 Mbit/s. Širokopojasni pristup s brzinama većim od 30 Mbit/s dostupan je za oko 15% adresa koje se nalaze u blizini postojećih čvorova nepokretne telefonske mreže, dok su brzine veće od 100 Mbit/s dostupne samo na nekoliko pojedinačnih lokacija u cijelom Gradu. - Pokrivenost Grada Drniša signalom pokretnih mreža je zadovoljavajuća, budući kako je najveći dio Grada pokriven signalom pokretnih mreža koji omogućava širokopojasni pristup putem pokretnih mreža s brzinama većim od 30 Mbit/s. Dok područje Miljevaca i rubni dijelovi NP Krka imaju slabu pokrivenost mobilnom mrežom i nisku brzinu interneta, što otežava komunikaciju i turističke usluge. Izvor: Razvoj širokopojasne infrastrukture na području Grada Drniša te Općina Promina, Ružić i Unešić
Vodoopskrba i odvodnja	
Opis	- Vodoopskrba Grada Drniša riješena je u sklopu vodoopskrbnog sustava "Vodovod Čikola" i Vodovod Dalmatinske zagore. Na području Grada Drniša oko 95 % stanovništva opskrbljeno je pitkom vodom iz vodovodnih sustava . Preostalih 5 % opskrbljuje se još uvijek iz sanitarno problematičnih lokalnih izvora. - Vodoopskrbni sustav Vodovod i odvodnja d.o.o., Podružnica Drniš pokriva distribucijsko područje Grada Drniša i Općine Ružić. - Na području Grada Drniša i njegovih naselja, postoji samo jedan sustav odvodnje koji se nalazi u samom gradu Drnišu. Kanalizacijski sustav koji je bio miješani, razdvojen je i obnovljen i sada pokriva oko 85% područja naselja Drniš Izvor: stranica poduzeća Vodovod i odvodnja d.o.o., Podružnica Drniš
Gospodarenje otpadom	
Opis	- Gospodarenjem otpadom na području Grada Drniša upravlja Gradska čistoća Drniš d.o.o. Usluge obuhvaćaju redovan odvoz miješanog komunalnog otpada, biorazgradivog otpada, glomaznog otpada te odvojeno skupljanje kombiniranih

	kategorija (papir, staklo, plastika i ostalo). Građani mogu bez naknade zatražiti odvoz glomaznog otpada uz pomoć jednostavnog obrasca koji se nalazi na stranicama društva.
-	Na području grada nalazi se i reciklažno dvorište u koje stanovnici mogu donijeti sav svoj glomazni otpad i manje količine građevinskog otpada bez plaćanja naknade.

Komunalna infrastruktura Grada Drniša općenito je dobro razvijena i funkcionalna, osobito u pogledu elektroenergetske mreže i vodoopskrbe, koje pouzdano opskrbljuju većinu stanovništva. Infrastruktura odvodnje i gospodarenja otpadom organizirana je i učinkovita, no pojedina prigradska područja još uvijek nisu u potpunosti obuhvaćena mrežom. Telekomunikacijski sustav bilježi napredak, ali je pristup brzim fiksnim mrežama još ograničen, što predstavlja važan razvojni izazov.

Unatoč postojećim infrastrukturnim prednostima, Drniš se suočava s potrebom daljnje modernizacije vodovodne i kanalizacijske mreže, širenjem optičke infrastrukture te provedbom planirane plinifikacije, kako bi se osigurali uvjeti za održiv i ravnomjerno raspoređen razvoj svih naselja.

Općina Bilice

Tablica 35. Analiza komunalne infrastrukture na području općine Bilice

Analiza komunalne infrastrukture Općine Bilice	
Energetska infrastruktura	
Opis	Opskrbu električnom energijom na području Općine Bilice osigurava HEP Operator distribucijskog sustava d.o.o. (HEP ODS) putem podružnice Elektra Šibenik. Glavni izvor napajanja predstavlja transformatorska stanica 220/110/30 kV Bilice, jedna od ključnih točaka elektroenergetskog sustava Šibensko-kninske županije. Ova stanica povezuje prijenosnu mrežu 220 i 110 kV s distribucijskom mrežom 30 kV, što omogućuje stabilnu i pouzdanu opskrbu električnom energijom svim naseljima na području Bilica. Zahvaljujući svom geografskom položaju u blizini glavnih energetske koridora, Bilice imaju visok stupanj energetske sigurnosti, a sustav se redovito modernizira kroz održavanje dalekovoda i trafostanica. Na području općine nije uspostavljena plinska mreža, no plinifikacija šireg područja Šibenika u budućnosti može otvoriti mogućnost priključenja i za Bilice Izvor: Elaborat zaštite okoliša: Izgradnja priključnog DV 2x110 kV od TS 110/30(20)-30/10(20) kV Kapela do postojećeg DV 110 kV Bilice - Biograd
Telekomunikacijska infrastruktura i dostupnost interneta	
Opis	Na području Općine Bilice trenutačno je pretežno dostupan osnovni širokopojasni pristup internetu, s brzinama manjim od 30 Mbit/s. Brzi širokopojasni pristup (brzine iznad 30 Mbit/s) dostupan je samo za manji broj korisnika u blizini glavnih prometnica i čvorišta, dok su brzine veće od 100 Mbit/s prisutne na tek nekoliko lokacija u naselju. Pokretne mreže (4G i djelomično 5G) osiguravaju zadovoljavajuću pokrivenost i mobilni pristup internetu, što je važno za stanovništvo i turiste. U sklopu nacionalnog projekta razvoja širokopojasne infrastrukture nove generacije (NGA), u tijeku je modernizacija mreže i uvođenje optičkog interneta, čime će se značajno povećati kvaliteta i dostupnost internetskih usluga u Bilicama.
Vodoopskrba i odvodnja	
Opis	Vodoopskrba na području Općine Bilice riješena je povezivanjem na sustav Vodovoda i odvodnje Šibenik d.o.o., s vodospreme Bilice kapaciteta 1.000 m³, smještene na koti 76/72 m.n.m. Cjevovod promjera Ø250 mm osigurava stabilnu opskrbu pitkom vodom visoke kvalitete, koja je pod stalnim laboratorijskim nadzorom. Sustav odvodnje, međutim, nije u potpunosti razvijen – većina objekata koristi septičke i sabirne jame, a oborinske vode se uglavnom neodgovarajuće ispuštaju u tlo, što predstavlja ekološki rizik. U zoni Uvale Stubalj i uz Prukljansko jezero nalaze se brojni podzemni izvori (vrulje), zbog čega je potrebno pažljivo planirati buduću izgradnju kanalizacijskog sustava radi očuvanja podzemnih i površinskih voda
Gospodarenje otpadom	

Opis	Uslugu prikupljanja i odvoza komunalnog otpada na području Općine Bilice obavlja Zeleni grad Šibenik d.o.o., koji pokriva i šire šibensko područje. Sustav uključuje redovan odvoz miješanog i biorazgradivog otpada, kao i odvojeno prikupljanje plastike, stakla, papira i glomaznog otpada. Bilice trenutačno nemaju vlastito reciklažno dvorište, što predstavlja glavni nedostatak u sustavu gospodarenja otpadom. Otpad se zbrinjava u skladu s Županijskim planom gospodarenja otpadom, a konačna obrada i odlaganje odvija se u Regionalnom centru za gospodarenje otpadom Bikarac kraj Šibenika. U budućnosti je nužno osigurati lokalnu infrastrukturu za odvojeno prikupljanje otpada i jačanje svijesti stanovništva o pravilnom zbrinjavanju otpada.

Komunalna infrastruktura Općine Bilice pokazuje zadovoljavajuću razinu osnovne opremljenosti, osobito u području elektroenergetskog sustava i vodoopskrbe, koji funkcioniraju stabilno i pouzdano. Ipak, nedovoljno razvijen sustav odvodnje i ograničena telekomunikacijska povezanost predstavljaju glavne infrastrukturne izazove. Gospodarenje otpadom organizirano je kroz regionalni sustav, no nedostatak reciklažnog dvorišta i lokalnih punktova za odvojeno prikupljanje smanjuje učinkovitost sustava.

U narednom razdoblju, prioriteti razvoja trebali bi biti usmjereni na izgradnju kanalizacijske mreže, modernizaciju digitalne infrastrukture te uvođenje lokalnih rješenja za gospodarenje otpadom, čime bi se osigurali preduvjeti za održiv, ekološki uravnotežen i kvalitetniji život stanovnika Bilica.

2.2.5. Analiza prometne infrastrukture

Prometna infrastruktura je ključna za razvoj turizma, jer omogućuje lakši pristup turističkim atrakcijama i sadržajima. Dobra prometna povezanost, uključujući ceste, biciklističke staze i javni prijevoz, pomaže u privlačenju posjetitelja i potiče mobilnost unutar regije. Osim toga, razvijena prometna infrastruktura doprinosi sigurnosti i udobnosti putnika, što povećava njihovo zadovoljstvo i potiče ponovne posjete.

Grad Skradin

Tablica 36. Analiza prometne infrastrukture Grada Skradina

Analiza prometne infrastrukture	
Prometna infrastruktura	
Opis	Lokalne ceste - Prometnu povezanost grada Skradina čini mreža lokalnih cesta koje omogućuju učinkovito prometovanje unutar grada te povezanost s naseljima Plastovo, Dubravice, Bićine, Lozovac i Rupe. Navedene prometnice omogućuju pristup Nacionalnom parku Krka, autocesti A1 te okolnim ruralnim i turističkim područjima, što doprinosi kvalitetnoj prometnoj integraciji grada s njegovim okruženjem. Glavne prometne veze - Glavna prometnica koja prolazi kroz Skradin je državna cesta D56, koja povezuje čvor Tromilju (D424) s Benkovcem, Skradinom i Drnišem. Ova cesta omogućava pristup autocesti A1 putem čvora "Skradin" kod Bićina, što omogućava brzu povezanost s većim gradovima poput Zagreba i Splita. Osim toga, državna cesta D59 povezuje Skradin s Pirovcem i Kninom, dok D33 omogućava vezu prema Šibeniku i Drniš. Autocesta - Grad Skradin ima izravan pristup autocesti A1 putem čvora Skradin, koji se nalazi u blizini grada. Ovaj čvor omogućuje vozačima brzo uključivanje na autocestu A1, poznatu koja povezuje sjever i jug Hrvatske. Javna parkirališta - U samom Skradinu postoji nekoliko javnih i turističkih parkirališta najfrekventnija su ona u blizini centra i luke (kako bi posjetitelji Krke mogli ostaviti vozilo i dalje nastaviti pješice ili brodom). Nacionalni park Krka i lokalne karte navode i službene parkirne lokacije (npr. parkirališta uz ulaze u park i ona u blizini gradske rive). Putnici se često oslanjaju i na označena parkirališta u Lozovcu za pristup Skradinskom buku. Autobusne linije - Skradin ima autobusnu stanicu s regionalnim i međugradskim linijama koje povezuju mjesto sa Šibenikom, Splitom, Zadrom, Zagrebom i drugim destinacijama. Usluge lokalnog prijevoza na području destinacije pruža ŠIKBus, osiguravajući povezanost grada Skradina s okolnim naseljima i gradovima. Glavne autobusne linije koje povezuju navedena područja • Linija 53: Skradin – Bribirske Mostine • Linija 54: Šibenik – Varivode/Šibenik - Skradin - povezuje Šibenik sa Skradinom, s više polazaka dnevno.

Prometna infrastruktura Grada Skradina čini važan temelj njegova gospodarskog i turističkog razvoja. Unatoč određenim nedostacima i potrebama za modernizacijom, Skradin raspolaže razvijenom mrežom cestovnih i plovnih prometnica koje omogućuju dobru povezanost s regionalnim i nacionalnim središtima. Posebnost prometnog sustava ogleda se u njegovoj povezanosti s Nacionalnim parkom Krka te u spoju cestovnog i riječnog prometa, što gradu daje jedinstvenu prometnu i turističku funkciju.

Glavni izazovi odnose se na sezonsko opterećenje prometne mreže, ograničene parkirališne kapacitete i potrebu za modernizacijom lokalnih cesta. Istodobno, upravo u tim područjima leže i najveći potencijali u razvoju održivih oblika mobilnosti, boljem upravljanju prometnim tokovima i primjeni pametnih prometnih rješenja.

Usmjerenim ulaganjima, boljim planiranjem i održivim pristupom razvoju prometa, Grad Skradin može dodatno unaprijediti svoju prometnu infrastrukturu te osigurati uravnotežen razvoj koji će zadovoljiti potrebe stanovnika, posjetitelja i gospodarstva, uz očuvanje vrijednog prirodnog i kulturnog okoliša.

Tablica 37. Analiza prometne infrastrukture Grada Knina

Analiza prometne infrastrukture	
Prometna infrastruktura	
Opis	Lokalne ceste i povezanost: Grad Knin ima razvijenu mrežu lokalnih i županijskih cesta koje ga povezuju s okolnim naseljima i manjim gradovima u njegovoj blizini. Te ceste omogućuju svakodnevnu komunikaciju stanovnika između Knina i sela u njegovom zaleđu, kao što su Golubić, Plavno, Kijevo i Biskupija. One su važne za pristup školama, zdravstvenim ustanovama, tržnicama i drugim sadržajima koje stanovnici iz okolice koriste u gradu. Lokalne ceste također imaju značajnu ulogu u povezivanju Knina s obližnjim mjestima kao što su Drniš i Vrlika, te s graničnim prijelazima prema Bosni i Hercegovini, posebno preko Strmice. Zahvaljujući tim cestama, Knin je dobro integriran u šire prometno područje Dalmatinske zagore, a istovremeno održava funkcionalne veze s gospodarskim, kulturnim i društvenim središtima u regiji.
	Glavne prometne veze
	<i>Cestovni promet</i> • Državna cesta D1 (Karlovac – Plitvice – Gračac – Knin – Sinj – Split): glavna sjever-jug poveznica koja prolazi kroz Knin, • Državna cesta D33 (Šibenik – Drniš – Knin – Gračac): povezuje Knin s obalom, posebno sa Šibenikom, • Dobre cestovne veze i prema Zadru, Splitu, ali i Bosni i Hercegovini (preko graničnih prijelaza Strmica i Otrić).
	<i>Željeznički promet</i> Željezničko čvorište u Kninu sjecište je međunarodnih i regionalnih pruga za prijevoz putnika i robe te komandnih ekspresnih pošiljki. Kroz Knin prolazi međunarodna priključna željeznička pruga Split – Knin – Ogulin – Zagreb, koja je spona južne Hrvatske s ostatkom države i Europe. Prema kategorizaciji željezničkih pruga, kolodvor Knin je sjecište i međunarodnih priključnih pruga Šibenik – Knin – Ogulin – Zagreb te Zadar – Knin – Ogulin – Zagreb. Kolodvor Knin je i sjecište regionalne željezničke pruge Knin – Ličko Dugo polje – Martin Brod – Bihać u susjednoj Bosni i Hercegovini.
	Autocesta – Grad Knin nije izravno povezan s autocestom, ali ima dobru prometnu povezanost s najbližim čvorovima na autocesti A1, koja je glavna prometnica između sjevera i juga Hrvatske. Najbliži pristupi autocesti A1 iz Knina su: • Čvor Šibenik, udaljen oko 50 kilometara prema jugu, do kojeg se dolazi državnom cestom D33 preko Drniša . • Čvor Pirovac, udaljen približno 53 kilometra prema jugozapadu, dostupan preko državne ceste D59 koja povezuje Knin s Pirovcem .

	• Čvor Gračac, smješten oko 75 kilometara sjeverozapadno, do kojeg se dolazi državnom cestom D1 . Ove prometnice omogućuju stanovnicima i posjetiteljima Knina relativno brz pristup autocesti A1, što olakšava putovanja prema većim gradovima poput Zagreba, Splita i Zadra. Javna parkirališta – U gradu Kninu trenutačno ne postoje formalno uređena i kategorizirana javna parkirališta. Parkiranje je omogućeno na označenim površinama, a usluga parkiranja se ne naplaćuje. Autobusne linije – Na području Grada Knina usluge lokalnog prijevoza na području destinacije pruža ŠIKBus, osiguravajući povezanost grada Knina s okolnim naseljima i gradovima. S autobusne stanice u Kninu svakodnevno voze autobusi prema gradovima kao što su Zagreb, Zadar i Split kao i prema manjim gradovima u okolini Knina i drugim destinacijama. • Linija 58 Šibenik - Knin / Drniš – Knin • Linija 65 Knin – Uzdolje • Linija 66 Knin - Civljane Dubrava • Linija 67 Knin – Gošić • Linija 71 Knin – Oklaj • Linija 72 Knin – Plavno • Linija 72 Knin – Plavno • Linija 74 Knin - Golubić – Knin • Linija 76 Knin – Strmica • Linija 81 Knin – Zadar

Prometna infrastruktura Grada Knina ima strateški značaj unutar Šibensko-kninske županije i šire regije, jer grad predstavlja jedno od ključnih prometnih čvorišta između unutrašnjosti i obale Dalmacije. Knin je dobro povezan mrežom državnih i županijskih cesta, željezničkim prugama te regionalnim autobusnim linijama, što mu omogućava dobru dostupnost i povezanost s većim gradovima poput Splita, Šibenika i Zagreba.

Kvaliteta prometne mreže u gradu može se ocijeniti kao funkcionalna i stabilna, s postupnim poboljšanjima kroz rekonstrukcije glavnih prometnica i modernizaciju kolodvora. Međutim, lokalne i nerazvrstane ceste još uvijek zahtijevaju redovitije održavanje i prilagodbu suvremenim prometnim standardima. Parkirališni kapaciteti su zadovoljavajući za potrebe manjeg grada, no nedostaje sustavno upravljanje parkiranjem i planiranje novih površina, osobito u središtu i oko turističkih atrakcija poput Kninske tvrđave.

Javni prijevoz, iako prisutan u obliku autobusnih i željezničkih linija, suočava se s izazovima niske učestalosti, sezonalnosti i zastarjele infrastrukture, no upravo tu leži i potencijal za napredak. Ulaganja u obnovu kolodvora, digitalizaciju informacija i bolju integraciju

autobusnog i željezničkog prijevoza mogla bi značajno unaprijediti mobilnost stanovnika i posjetitelja.

Gledajući širu sliku, Knin ima izrazite razvojne potencijale – od modernizacije prometnica i parkirališta, preko uvođenja pametnih sustava upravljanja prometom, do razvoja održivih i ekoloških oblika prijevoza. Njegov geografski položaj, dostupnost i povijesni značaj stvaraju osnovu da grad postane primjer uravnoteženog, dostupnog i održivog prometnog sustava u unutrašnjoj Dalmaciji.

Grad Drniš

Tablica 38. Analiza prometne infrastrukture Grada Drniša

Analiza prometne infrastrukture	
Prometna infrastruktura	
Opis	Glavne prometne veze: <i>Cestovni promet</i> Drniš se nalazi na državnoj cesti D33 koja povezuje Šibenik, Drniš i Knin. Ova cesta omogućuje pristup autocesti A1 preko čvora u Šibeniku, što omogućuje brzu povezanost s većim hrvatskim gradovima poput Splita i Zagreba. Planira se izgradnja brze ceste Šibenik–Drniš–Knin, koja bi dodatno poboljšala prometnu povezanost i potaknula regionalni razvoj. U planu je i izgradnja Drniške obilaznice kako bi se rasteretio promet kroz gradsko središte, povećala sigurnost svih sudionika u prometu i poboljšala povezanost Drniša s Kninom, Šibenikom i ostatkom županije. Područjem Grada Drniša prolaze postojeće prometnice: • državna cesta D33: G.P. Strmica (granica BiH) – Knin – Drniš – čvor Vidici (D8) • državna cesta D56: Drniš (D33) – Muć – čvor Klis-Grlo (D1) <i>Željeznički promet</i> Kroz područje Grada Drniša prolazi magistralna željeznička pruga Zagreb – Split, s odvojkom prema Šibeniku, što gradu osigurava važnu prometnu povezanost unutar nacionalne željezničke mreže. Promet se odvija u okviru dopuštenih tehničkih mogućnosti i omogućuje izravnu te povoljnu vezu sa splitskom i šibenskom lukom, čime Drniš zadržava značajnu tranzitnu funkciju. Postojeća željeznička infrastruktura povezana je i s poslovnom zonom Drniš, što doprinosi razvoju gospodarstva i boljoj logističkoj dostupnosti grada. U planovima modernizacije predviđena je i izgradnja nove trase željezničke pruge velike propusne moći (do 250 km/h) na pravcu Gračac – Radučić – Oklaj – Pokrovnik – Perković – Šibenik – Split, koja bi dodatno unaprijedila prometnu integraciju Drniša u regionalne i nacionalne koridor Lokalne ceste i povezanost:

	Grad Drniš, osim glavne državne ceste D33, povezan je i mrežom lokalnih i županijskih cesta koje omogućuju svakodnevnu povezanost s okolnim naseljima. Županijska cesta ŽC 6086 povezuje Drniš s Unešićem i Perkovićem, dok ŽC 6090 vodi prema Pakovu Selu i Nacionalnom parku Krka. Lokalna cesta LC 65014 vodi prema Trbounju i Miljevcima, a LC 65024 prema Siveriću i Badnju. Prema naseljima Gradina i Kanjane vodi cesta LC 65016. Ove ceste omogućuju stanovnicima obližnjih sela dolazak u Drniš, ali i povezuju grad s turistički važnim područjima poput NP Krka. Zahvaljujući razvijenoj mreži lokalnih cesta, Drniš je dobro prometno povezan unutar svoje okolice, ali i s ostatkom regije. Pristup autocestama Iako Drniš nije direktno povezan s autocestom, njegova prometna povezanost preko državne ceste D33 i željezničke pruge omogućuje solidnu dostupnost i povezanost s većim gradovima i regijama. Planirani infrastrukturni projekti, poput brze ceste Šibenik–Drniš–Knin, dodatno će unaprijediti prometnu povezanost i potaknuti gospodarski razvoj grada. Javni prijevoz i autobusne linije Usluge lokalnog prijevoza na području destinacije pruža ŠIKBus i Promet d.o.o. Split, osiguravajući povezanost grada Drniša s okolnim naseljima i gradovima. Glavne autobusne linije koje povezuju navedena područja • Linija 56 Drniš - Konjevrate - M. Zagora - Drniš • Linija 58 Šibenik – Drniš – Knin • Linija 80 Drniš - Split Javna parkirališta Parkiralište u Ulici Mate Grubišića Parkiralište kod nogometnog igrališta sa punionicama za električna vozila Parkirališta kod trgovačkih lanaca Parkiralište Poljana Parkirališta kod zgrada, škola, ustanova

Prometna infrastruktura Grada Drniša funkcionalna je i dobro povezuje grad s regionalnim i nacionalnim prometnim mrežama, osobito zahvaljujući državnim cestama D33 i D56 te željezničkoj pruzi Zagreb–Split s odvojkom prema Šibeniku. Ove prometne veze osiguravaju stabilnu dostupnost i povezanost s obalnim i kontinentalnim dijelom Hrvatske, čime Drniš zadržava važnu tranzitnu i gospodarsku ulogu u središnjem dijelu Šibensko-kninske županije.

Kvaliteta cestovne infrastrukture općenito je zadovoljavajuća, no pojedine lokalne i županijske prometnice zahtijevaju obnovu, bolju signalizaciju i prilagodbu suvremenim prometnim standardima, osobito zbog pojačanog prometa prema Nacionalnom parku Krka i turističkim zonama. Nedostatak izravne veze s autocestom A1 djelomično ograničava bržu dostupnost, no planirana izgradnja brze ceste Šibenik–Drniš–Knin predstavlja značajan razvojni iskorak koji bi povećao protočnost i potaknuo gospodarski rast.

Javni prijevoz zadovoljava osnovne potrebe stanovništva, ali postoji prostor za povećanje učestalosti i bolju prilagodbu voznog reda lokalnim potrebama. U Drnišu je vidljiv manjak

uređenih parkirališnih površina, osobito u užem gradskom središtu. Veći dio vozila parkira se na neoznačenim površinama uz prometnice i zgrade, često na mjestima koja nisu predviđena za tu svrhu. Takva praksa ukazuje na potrebu boljeg prostornog planiranja i uređenja javnih parkirališta. Sveukupno, prometna infrastruktura Drniša osigurava solidnu povezanost i funkcionalnost, no njezina daljnja modernizacija i integracija u regionalne prometne koridore ključni su preduvjeti za održivi razvoj i jačanje turističke konkurentnosti grada.

Tablica 39. Analiza prometne infrastrukture Općine Bilice

Analiza prometne infrastrukture	
Prometna infrastruktura	
Opis	Glavne prometne veze: Općina Bilice prometno je povezana sa Šibenikom i okolnim naseljima mrežom županijskih i lokalnih cesta, a najvažnija prometnica u njezinoj neposrednoj blizini je državna cesta D33 (Šibenik – Drniš – Knin), koja omogućuje pristup autocesti A1 preko čvora Šibenik (Dubrava kod Šibenika). Ova povezanost omogućuje brz i jednostavan pristup obalnim i kontinentalnim dijelovima Hrvatske. Unutar naselja promet se odvija mrežom lokalnih cesta (LC 65063 i LC 65064) koje povezuju pojedine zaseoke i vode prema Šibeniku, te prema sjeveru – prema naseljima Sonković i Skradin. Lokalne ceste i povezanost: Bilice su cestovno izravno povezane sa Šibenikom preko županijske ceste ŽC 6082 (Šibenik – Bilice – Skradin), koja je glavna prometna žila općine. Ta prometnica svakodnevno se koristi za odlazak na posao, u školu te za pristup zdravstvenim i administrativnim ustanovama u Šibeniku. Stanje kolnika je uglavnom dobro, no u pojedinim dijelovima (posebno unutar naselja) cesta je uska i bez pješačkih nogostupa. Pristup autocestama: Bilice nemaju izravan priključak na autocestu, ali imaju vrlo dobru dostupnost čvoru Šibenik na autocesti A1 Zagreb–Split–Dubrovnik, koji je udaljen oko 10 kilometara. Ova prometna blizina omogućuje stanovnicima i posjetiteljima jednostavan pristup većim gradovima poput Zadra, Splita i Zagreba. Javni prijevoz i autobusne linije: Usluge lokalnog i regionalnog prijevoza obavlja ŠIKBus d.o.o., koji povezuje Bilice sa Šibenikom i okolnim naseljima Najčešća je kružna linija Šibenik – Bilice – Šibenik (linija 57) s više dnevnih polazaka, a prometuju i linije koje povezuju regiju, uključujući Šibenik – Drniš – Knin (linija 58), koje prolaze u blizini Bilica. Javna parkirališta: U Bilicama ne postoji sustavno uređena mreža javnih parkirališta. Parkiranje se uglavnom odvija uz prometnice, ispred stambenih objekata i trgovina, dok su parkirališta uz plažu neoznačena i bez jasne regulacije. Takav način parkiranja zadovoljava osnovne potrebe lokalnog stanovništva, ali ukazuje na potrebu uređenja i označavanja službenih parkirališnih površina, osobito u turističkim zonama uz obalu Prukljanskog jezera.

Prometna infrastruktura Općine Bilice može se ocijeniti kao funkcionalna, ali djelomično nedovoljno razvijena u odnosu na potrebe stanovništva i rastući turistički promet. Zahvaljujući blizini grada Šibenika i priključku na državnu cestu D33, te autocestu A1

putem čvora Šibenik, Bilice imaju povoljnu regionalnu prometnu povezanost i dobru dostupnost glavnim prometnim pravcima Hrvatske.

Unutar naselja promet se odvija lokalnim i županijskim cestama koje povezuju zaseoke i vode prema Šibeniku i Skradinu, no one su mjestimično uske, bez nogostupa i s ograničenim tehničkim standardom. Uređenje i modernizacija lokalnih prometnica, osobito onih u turističkim zonama uz Prukljansko jezero, predstavljaju prioritet za povećanje sigurnosti i atraktivnosti prostora.

Javni prijevoz, koji osigurava ŠIKBus, redovito povezuje Bilice sa Šibenikom, no učestalost linija i pokrivenost perifernih dijelova mogla bi se poboljšati. Sustav parkiranja nije sustavno uređen, većina parkirališta nije označena, već se nalaze uz ceste, trgovine i stambene objekte, što upućuje na potrebu planiranja i izgradnje službenih parkirnih površina, osobito u blizini plaža i javnih sadržaja.

Sveukupno gledano, Bilice imaju dobru prometnu dostupnost i osnovnu infrastrukturu, ali su pred njima važni zadaci modernizacije cesta, uređenja parkirališta i jačanja javnog prijevoza, kako bi se prometna mreža prilagodila razvojnim i turističkim potencijalima općine.

2.2.6. Analiza stanja digitalizacije

Analiza stanja digitalizacije predstavlja sustavni pregled i procjenu postojećeg stupnja digitalnog razvoja, s posebnim naglaskom na dostupnost, kvalitetu i razinu korištenja digitalnih usluga i infrastrukture, kao i na aspekte sigurnosti i zaštite privatnosti korisnika.

Grad Skradin

Tablica 40. Analiza stanja digitalizacije Grada Skradina

Analiza stanja digitalizacije	
Infrastruktura digitalne tehnologije	
Opis	Grad Skradin uključen je u projekt razvoja širokopojasne infrastrukture unutar Šibensko-kninske županije, čime se nastoji proširiti i unaprijediti pristup internetskim vezama i digitalnoj komunikacijskoj mreži. U dokumentima o razvoju širokopojasnih mreža navodi se da će se za kvalitetan rad e-uprave, obrazovanja i zdravstva nužno osigurati pouzdan širokopojasni pristup i implementacija mreža vrlo velikog kapaciteta (VHCN) na svim lokacijama. Projekti širokopojasne infrastrukture su nužni da bi digitalne usluge bile jednako dostupne svim građanima. Internet i telekomunikacije: većina područja Skradina pokrivena signalom pokretnih mreža koje omogućuju širokopojasni pristup s brzinama većim od 30 Mbit/s. Besplatan Wi-Fi: ACI marina Skradin nudi besplatan Wi-Fi za svoje korisnike/posjetitelje. Digitalizacija turističkih usluga: Jedan konkretan iskorak prema digitalizaciji jest ACI marina Skradin koja nastoji primijeniti “pametnu infrastrukturu” — senzore i automatizirane sustave za upravljanje potrošnjom energije i vode, što ukazuje na lokalne projekte digitalne transformacije. Pametni turizam i edukacija: ACI marina Skradin koristi digitalne i senzorske tehnologije kao dio svoje „pametne infrastrukture“ — sudjelovala je u projektu Innovamare, gdje su demonstrirani robotski i senzorski sustavi za podvodni nadzor. Ova marina planira uvesti digitalne tehnologije u infrastrukturu radi boljeg upravljanja resursima (energiom, vodom) i održivog poslovanja. Također, marina nudi besplatni Wi-Fi za korisnike, što je element digitalne ponude za posjetitelje nautike. Edukacija kroz projekte inovacija i demonstracije U sklopu spomenutog projekta Innovamare, demonstracije robotike i senzora organizirane su u marini, a učenici i nastavnici srednje škole (npr. Nautički odjel Tehničke škole Šibenik) sudjelovali su u upoznavanju s novim tehnologijama. To pokazuje da skradski okoliš koristi lokacije poput marine i pristupne tehnologije kao poligon za edukacijske programe i tehnološke demonstracije.

	U Skradinu je postavljena pametna klupa koja građanima nudi besplatni bežični internet i mogućnost punjenja putem USB utora osiguravajući struju kroz vlastite solarne panele.
Preporuke za unaprjeđenje	- Postavljanje pametnih klupa na frekventnim lokacijama u gradu i uz turističke rute, - Uspostava većeg broja besplatnih Wi-Fi točaka na ključnim lokacijama — u središtu grada, na obali, u blizini kulturnih i turističkih sadržaja te na pristupnim točkama Nacionalnom parku Krka, - Postavljanje pametnih informacijskih ploča i digitalnih panoa koji bi pružali ažurne podatke o lokalnim atrakcijama, događanjima, prometnim informacijama i dostupnim uslugama.

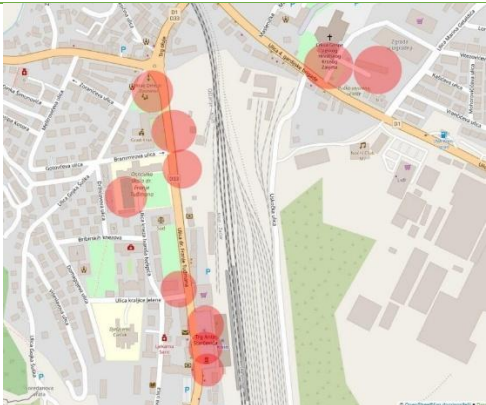
Grad Skradin posjeduje dobre preduvjete za daljnji razvoj digitalne infrastrukture i usluga. Postojeća mrežna infrastruktura može se nadograditi kroz regionalne projekte širokopojasnog interneta, čime bi se osigurala bolja povezanost svih naselja i omogućilo ravnomjernije korištenje digitalnih servisa. Primjeri uspješnih lokalnih inicijativa, poput digitalizacije ACI marine, pokazuju da postoje znanja i interes za primjenu pametnih tehnologija, što čini važnu osnovu za širenje digitalne transformacije i na druge segmente javne uprave i turizma.

Međutim, daljnji razvoj digitalizacije ograničen je nizom izazova. Nedovoljna pokrivenost brzim internetom u ruralnim područjima, manjak stručnih i financijskih resursa te potreba za sustavnijim pristupom zaštiti podataka i kibernetičkoj sigurnosti predstavljaju ključne slabosti koje je potrebno prevladati. Također, sezonski karakter turizma u Skradinu uzrokuje neravnomjerno opterećenje digitalnih sustava, što zahtijeva bolju skalabilnost i održavanje tijekom vršnih opterećenja.

Za unaprjeđenje digitalne spremnosti, Grad Skradin treba nastaviti ulagati u širokopojasnu infrastrukturu, jačati kapacitete lokalne uprave za upravljanje digitalnim sustavima te razvijati integrirane i sigurne digitalne usluge dostupne građanima i posjetiteljima tijekom cijele godine. Time bi se osigurala veća učinkovitost uprave, bolja komunikacija s korisnicima i jača konkurentnost grada u području pametnog i održivog razvoja.

Tablica 41. Analiza stanja digitalizacije Grada Knina

Analiza stanja digitalizacije	
Infrastruktura digitalne tehnologije	
Opis	Prema podacima o stanju dostupnosti postojećih nepokretnih širokopojasnih mreža, vidljivo je da je na području Grada Knina većinom dostupan samo osnovni širokopojasni pristup s brzinama manjim od 30 Mbit/s. Širokopojasni pristup s brzinama većim od 30 Mbit/s dostupan je za približno 11% adresa koje se nalaze u blizini postojećih čvorova nepokretne telefonske mreže, dok su brzine veće od 100 Mbit/s dostupne na određenom broju lokacija u naselju Knin. Središnji i južni dio Grada Knina uglavnom je pokriven signalom pokretnih mreža, uključujući i signalom koji omogućava širokopojasni pristup putem pokretnih mreža s brzinama većim od 30 Mbit/s (Slika 1-3). Međutim, opisana pokrivenost pokretnim mrežama ne predstavlja odgovarajuće rješenje za osiguranje nepokretnog širokopojasnog pristupa s brzinama većim od 30 Mbit/s. Glavni razlog tomu je varijabilnost najveće ostvarive brzine po korisniku u pokretnim mrežama u ovisnosti o broju aktivnih korisnika. Osim toga, cijene širokopojasnog pristupa putem pokretnih mreža više su od cijena sličnih usluga putem nepokretne mreže, pogotovo u slučaju prijenosa veće količine podataka, odnosno paketa koji podržavaju veće količine podataka. Ukupno se može zaključiti da je stanje dostupnosti postojećih širokopojasnih mreža na području Grad Knina uglavnom nezadovoljavajuće, odnosno da većina korisnika u Gradu nema pristup mrežama vrlo velikog kapaciteta. Grad Knin uključen je u projekt razvoja širokopojasne infrastrukture unutar Šibensko-kninske županije. Projektom će biti implementirana nepokretna pristupna širokopojasna mreža sljedeće generacije (NGA) koja će u što većoj mjeri imati i obilježja mreže vrlo velikog kapaciteta (VHCN). U pogledu brzina, cilj je da NGA mreža, odnosno mreža vrlo velikog kapaciteta, u što većoj mjeri podržava brzine širokopojasnog pristupa koje su veće od 100 Mbit/s, s mogućnošću nadogradnje na brzine do 1 Gbit/s i više. Telekomunikacije: Hrvatski Telekom je glavni pružatelj telekom usluga u Kninu, pokriva mobilne i fiksne komunikacije. Mobilna pokrivenost HT-a uključuje 2G, 3G, 4G i 5G mreže u Kninu Besplatan Wi-Fi: Grad Knin je kroz 1. poziv inicijative WiFi4EU ostvario bespovratna sredstva za ugradnju visokokvalitetnog bežičnog sustava kojim se omogućava besplatan pristup internetu na javnim površinama. Sustav je ugrađen i pokriva lokacije od Trga Oluje do Trga dr. Ante Starčevića te trg ispred Crkve Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta, kako je prikazano na priloženoj karti.

	 <i>Slika: Lokacije besplatnog pristupa internetu na području Grada Knina</i> Građani i posjetitelji Grada Knina se mogu potpuno besplatno na prikazanim lokacijama, uz jednostavnu autorizaciju, spojiti na mrežu naziva WiFi4EU. Izvor: Grad Knin Digitalizacija turističkih usluga: - Turistička zajednica Grada Knina nudi virtualne ture/panoramske prikaze (Virtual360) koje prikazuju Grad Knin i Kninsku tvrđavu. - Aplikacija "Moj Knin" - omogućuje komunikaciju između gradske uprave i građana, s ciljem povećanja transparentnosti i dostupnosti informacija.
Preporuke za unaprjeđenje	- Knin posjeduje velik neiskorišten digitalni turistički potencijal, osobito u promociji Kninske tvrđave, prirodne i kulturne baštine te aktivnog turizma. - Razvojem interaktivnih karata, virtualnih vodiča i sustava online rezervacija, grad može povećati vidljivost i dostupnost turističkih sadržaja. - Uvođenje digitalnih info-panoa i povezivanje sa sustavima pametnih parkirališta i javnog prijevoza dodatno bi poboljšalo iskustvo posjetitelja.

Telekomunikacijska infrastruktura Grada Knina nalazi se u fazi postupne modernizacije, no trenutačno stanje može se ocijeniti kao djelomično zadovoljavajuće. Većina kućanstava još uvijek ima pristup osnovnim širokopojasnim mrežama s brzinama manjim od 30 Mbit/s, dok su brže i stabilnije veze dostupne tek manjem broju korisnika u užem gradskom području. Ruralna i prigradska naselja bilježe ograničenu dostupnost fiksnih mreža, što stvara digitalni jaz unutar prostora Grada.

Pozitivan pomak predstavlja uključivanje Knina u projekt izgradnje širokopojasne infrastrukture nove generacije (NGA/VHCN), koji će omogućiti pristup brzinama većim od 100 Mbit/s i time značajno unaprijediti digitalnu povezanost i konkurentnost lokalnog gospodarstva. Uz to, dobra pokrivenost 4G i 5G mobilnim signalom omogućava privremeno rješenje za pristup internetu, osobito u rubnim područjima.

Posebno vrijedan doprinos digitalnoj inkluziji donosi i projekt WiFi4EU, kojim je građanima i posjetiteljima omogućeno besplatno korištenje interneta na javnim površinama u središtu grada.

Knin ima čvrstu osnovu za razvoj digitalno održive zajednice, no prioritet ostaje širenje optičke mreže prema prigradskim naseljima, poboljšanje kvalitete internetskih usluga i jačanje digitalne pismenosti lokalnog stanovništva.

Grad Drniš

Tablica 42. Analiza stanja digitalizacije Grada Drniša

Analiza stanja digitalizacije	
Infrastruktura digitalne tehnologije	
Opis	Telekomunikacije: Na području Grada Drniša većinom je dostupan osnovni širokopojasni pristup internetu s brzinama manjim od 30 Mbit/s, dok su mreže s većim brzinama (>100 Mbit/s) dostupne tek u užem gradskom području i uz glavne prometnice. Prema projektu Razvoja širokopojasne infrastrukture na području Drniša, Unešića, Promine i Ružića, stanje dostupnosti ocijenjeno je kao ograničeno, s ciljem poboljšanja kroz implementaciju NGA i VHCN mreža financiranih sredstvima Europske unije. Mobilna pokrivenost (4G mreža) je zadovoljavajuća, dok je 5G signal prisutan samo u dijelu grada i duž glavnih prometnih pravaca. Glavni operateri prisutni na području Drniša su Hrvatski Telekom, A1 Hrvatska i Telemach, koji osiguravaju fiksne i mobilne usluge, uz postupno širenje optičkih priključaka Besplatan Wi-Fi: Grad Drniš sudjeluje u inicijativi WiFi4EU Europske komisije te je osigurao besplatan pristup internetu na nekoliko javnih lokacija, uključujući gradski trg, područje oko gradske uprave, kulturne ustanove i šetnicu. Ove pristupne točke doprinose digitalnoj dostupnosti stanovnika i posjetitelja, osobito tijekom turističke sezone, kada se povećava broj korisnika javnih prostora. Digitalizacija turističkih usluga: - Drniš 360 - Virtualna šetnja kroz Drniš i okolicu u 360 stupnjeva predstavlja suvremeni, inovativni i interaktivan vizualni prikaz gradova i okolice iz zraka koristeći najnovije VR tehnologije, te pruža dodatnu turističku ponudu Drniša, - Visit Drniš app – mobilna aplikacija.
Preporuke za unaprjeđenje	- Uspostava digitalnih informacijskih točaka (npr. pametne klupe i interaktivni info-kiosci) na ključnim lokacijama poput centra grada, Trga Poljana, područja kod Crkve sv. Roka i Planinarskog doma Promina, - Postavljanje QR kodova uz kulturno-povijesne objekte (npr. Utvrda Gradina, Crkva sv. Roka, Mauzolej Ivana Meštrovića) radi digitalne interpretacije baštine, - Edukacije za lokalne poduzetnike i OPG-ove o digitalnom marketingu i korištenju online platformi.

Digitalna infrastruktura Grada Drniša nalazi se u fazi razvoja i modernizacije, s jasno izraženim potencijalom za daljnje unapređenje. Iako je područje pokriveno osnovnim širokopojasnim mrežama, brzine pristupa internetu i dalje su ograničene, osobito u prigradskim i ruralnim naseljima. Ulaganja kroz projekte izgradnje mreža nove generacije (NGA i VHCN) ključna su za postizanje bolje povezanosti i ravnomjernog digitalnog razvoja.

Uvođenjem besplatnih Wi-Fi zona kroz inicijativu WiFi4EU, Grad Drniš napravio je važan korak prema povećanju digitalne dostupnosti građana i posjetitelja. Međutim, digitalizacija turističkih usluga još uvijek je u početnoj fazi te zahtijeva jače povezivanje tehnologije s kulturnim, prirodnim i turističkim resursima.

Daljnji napredak vidi se u razvoju pametnih rješenja poput interaktivnih info točaka, pametnih klupa, digitalnih vodiča i QR kodova koji bi omogućili moderniju interpretaciju baštine i bolju informiranost turista. Kroz sustavno planiranje i ulaganja u digitalne alate, Drniš ima priliku postati primjer održive male destinacije koja spaja tradiciju i suvremene tehnologije u službi lokalne zajednice i posjetitelja.

Općina Bilice

Tablica 43. Analiza stanja digitalizacije Općine Bilice

Analiza stanja digitalizacije	
Infrastruktura digitalne tehnologije	
Opis	Telekomunikacije: Na području Općine Bilice većinom je dostupan osnovni širokopojasni pristup internetu s brzinama manjim od 30 Mbit/s. Prema projektu „Razvoj širokopojasnog pristupa na području općina Bilice, Primošten i Rogoznica“, mreže s većim brzinama (>100 Mbit/s) dostupne su tek na manjem broju lokacija u blizini glavnih prometnica i novijih stambenih zona. Mobilna pokrivenost (4G mreža) je zadovoljavajuća, dok se 5G signal postupno uvodi u dijelu općine koji gravitira prema Šibeniku. Glavni operateri na ovom području su Hrvatski Telekom, A1 Hrvatska i Telemach, čije usluge omogućuju stabilnu, ali nejednaku pokrivenost, osobito u rubnim dijelovima Bilica i uz obalu Prukljanskog jezera. Besplatan Wi-Fi: Općina Bilice ima službeni WiFi4EU sustav besplatnog interneta na javnim površinama, ali i pojedini ugostiteljski i turistički objekti nude vlastite Wi-Fi pristupne točke. U suradnji s Gradom Šibenikom i Turističkom zajednicom područja Krka, planira se uvođenje javnih Wi-Fi zona na lokacijama uz plažu Mikulandre, vidikovac Pomišalj i središte općine. Takve točke imale bi važnu ulogu u povećanju digitalne dostupnosti i informiranosti posjetitelja. Digitalizacija turističkih usluga:

	Turistička zajednica Općine Bilice putem virtualnih panoramskih šetnji (Virtualno360) omogućuje posjetiteljima upoznavanje destinacije i njezinih panoramskih vizura u digitalnom obliku. Digitalna prisutnost destinacije Bilice srednje je razvijena. Općina i lokalna Turistička zajednica dijele osnovne informacije putem mrežnih stranica i društvenih mreža, no digitalni alati koji bi omogućili interaktivno iskustvo posjetiteljima (npr. QR kodovi ili mobilne aplikacije) zasad ne postoje.
Preporuke za unaprjeđenje	- Uspostava javne besplatne Wi-Fi mreže na glavnim turističkim lokacijama (plaža Mikulandre, središte Bilica, vidikovac Pomišalj), - Postavljanje pametnih klupa i info točaka s USB punjačima i solarnim napajanjem koje bi poslužile i kao informativne točke za turiste, - Implementacija QR kodova na kulturne i prirodne lokalitete (npr. ostaci ranokršćanske bazilike, crkva Gospe od Pomišljaja, plaža Mikulandre), - Izrada digitalne karte staza i vidikovaca, koja bi objedinjavala planinarske i biciklističke rute s informacijama o atrakcijama, ugostiteljima i smještaju.

Digitalna infrastruktura i razina digitalizacije u Općini Bilice trenutačno su ograničene, ali se temelje na čvrstoj mrežnoj povezanosti sa Šibenikom i širim županijskim sustavom. Unatoč skromnoj digitalnoj prisutnosti, Bilice imaju znatan potencijal za razvoj pametne i održive destinacije, osobito u kontekstu turizma vezanog uz prirodu i rekreaciju.

Uvođenjem javnog Wi-Fi-ja, pametnih rješenja te boljom digitalnom promocijom lokalnih atrakcija i staza, općina bi mogla značajno unaprijediti iskustvo posjetitelja i podići kvalitetu života stanovnika. Bilice se tako mogu profilirati kao primjer male, digitalno dostupne i ekološki orijentirane destinacije u neposrednom zaleđu Šibenika.

2.2.7. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom

Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama odnosi se na sveobuhvatno istraživanje i ocjenu koliko je turistička destinacija prilagođena osobama s različitim vrstama invaliditeta i posebnim potrebama.

Grad Skradin

Tablica 44. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom Grada Skradina

Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom	
Pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom	
Opis	- U središtu Skradina uređene su pješačke zone i šetnice koje omogućuju jednostavnije kretanje osobama smanjene pokretljivosti, dok je pristup gradskom pristaništu i brodovima prema Nacionalnom parku Krka djelomično prilagođen osobama s invaliditetom - Pristupačnost Skradinskog buka unaprijeđena je osiguranjem brodskog prijevoza iz Skradina, koji predstavlja prilagođeni oblik pristupa osobama smanjene pokretljivosti i drugim ranjivim skupinama posjetitelja

Grad Knin

Tablica 45. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom Grada Knina

Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama	
Pristupačnosti destinacije osobama s posebnim potrebama	
Broj i vrsta	- Kninska tvrđava ima dva električna vozila za osobe s invaliditetom pomoću kojih je moguće obići 80% sadržaja - Gradski muzej nema omogućen pristup osobama s invaliditetom - Zipline sustav s početnom postajom na kninskoj tvrđavi, međupostajom preko rijeke Krke ispod sela Ljubač i završnom postajom na sportsko-rekreacijskoj zoni Marunuša ukupne dužine oko 800 metara. Zipline sustav prilagođen je za korištenje i osobama s invaliditetom te je kao takav jedinstven u Hrvatskoj.

Grad Drniš

Tablica 46. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom Grada Drniša

Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom	
Pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom	
Opis	- Na području grada javne površine i nogostupi na većini mjesta omogućuju kretanje osobama s invaliditetom, - Hostel Bogatić ima sadržaje i sobe prilagođene osobama s invaliditetom, - Gradski muzej Drniš (stalni postav), - Kamp Roški slap, - Auto-kamp Dvije suze – Brištani.

Općina Bilice

Tablica 47. Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom Općine Bilice

Analiza stanja pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom	
Pristupačnosti destinacije osobama s invaliditetom	
Opis	- Na području općine javne površine i nogostupi na većini mjesta omogućuju kretanje osobama s invaliditetom, - plaža Mikulandre, - plaža Šparadići.

2.2.8. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji

Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji obuhvaća procjenu kako su usluge organizirane, koliko su dostupne stanovnicima i turistima, te koliko zadovoljavaju njihove potrebe.

Grad Skradin

Tablica 48. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Gradu Skradinu

Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji		
Organiziranost i dostupnost usluga u destinaciji		
Opis	Gradska uprava	- Gradska uprava zadužena je za provedbu administrativnih, upravnih i razvojnih poslova na području Grada Skradina. U okviru svojih nadležnosti organizira lokalne procese, izdaje akte i dozvole, upravlja prostornim planiranjem te koordinira razvojne projekte i ulaganja u lokalnu infrastrukturu.. Nalazi se na adresi Trg Male Gospe 3, 22222 Skradin.
	Ustanove	- Turistička zajednica Grada Skradina, Trg male Gospe 2, 22222 Skradin, - Matični ured u Gradu Skradinu nalazi se na adresi Trg Male Gospe 3, Skradin
	Dom zdravlja	- U Gradu Skradinu nalazi se ambulanta (Dom zdravlja Šibenik). Adresa je Šibenska 10, Skradin
	Ljekarne	- Ljekarna Skradin Obala bana Pavla Šubića 2, Skradin
	Vrtići i osnovna škola	- Na području Grada Skradina djeluju dvije ključne obrazovne ustanove: Osnovna škola Skradin i Dječji vrtić Skradin, koje zajedno čine temelj sustava odgoja i obrazovanja te važan segment društvenog i obiteljskog života lokalne zajednice. Osnovna škola Skradin pruža osnovno obrazovanje djeci s cijelog područja grada i okolnih naselja. Uz matičnu školu u Skradinu, djeluju i dvije područne škole — u Dubravicama i Rupama — čime se osigurava dostupnost obrazovanja učenicima iz svih dijelova grada. Škole se nalaze na adresama: OŠ Skradin., Put Križa 1, Skradin, 22222 Skradin Područna škola Rupe, Rupe 99, Rupe Područna škola Dubrvice, Laće 12, Dubrvice - Dječji vrtić Skradin pruža usluge ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja te predstavlja prvo mjesto socijalizacije, igre i učenja za najmlađe. Vrtić provodi redoviti cjelodnevni program, kraće programe predškole te različite tematske aktivnosti koje potiču razvoj kreativnosti, emocionalne stabilnosti i samostalnosti djece. Dječji vrtić nalazi se na adresi Put križa 1A, Skradin
	Knjižnica	- Gradska knjižnica "Ivan Pridojević", Trg male Gospe 3, Skradin
	Policija	- U Skradinu ne postoji samostalna policijska postaja; nadležnost za to područje pokriva Policijska postaja Šibenik, koja je odgovorna za grad Skradin i obuhvaća veći dio Šibensko-kninske županije.

	Vatrogasna služba	- Vatrogasne usluge u Gradu Skradinu pružaju Dobrovoljna vatrogasna društva, koja djeluju u sklopu Vatrogasne zajednice Šibensko-kninske županije. Dobrovoljna društva na području Grada: - DVD Skradin nalazi se na adresi Ul. Jurja Ćulinovića 1, Skradin - DVD Dubravice, Rajiči 7B, 22222 Dubravice, - DVD Rupe, Rupe 154, Rupe.
	Civilna zaštita	- Civilna zaštita Grada Skradina dio je sustava zaštite i spašavanja na području Republike Hrvatske. Organiziran je radi zaštite ljudi, imovine i okoliša od prirodnih nepogoda, tehničko-tehnoloških nesreća i drugih izvanrednih situacija.

Dostupnost javnih usluga u Gradu Skradinu općenito se može ocijeniti kao zadovoljavajuća, osobito u pogledu osnovnih potreba stanovnika – obrazovanja, predškolskog odgoja, zdravstva, kulture, sigurnosti i komunalnih djelatnosti. Grad raspolaže svim ključnim ustanovama – osnovnom školom s područnim odjelima, dječjim vrtićem, domom zdravlja, knjižnicom, policijskom postajom i vatrogasnim društvom – što osigurava stabilan temelj za kvalitetan život lokalne zajednice.

Ipak, prostorna neujednačenost dostupnosti usluga i ograničeni resursi ostaju izazovi, osobito u udaljenijim naseljima gdje je pristup zdravstvenim, obrazovnim i administrativnim sadržajima otežan. Također, digitalna dostupnost i integracija javnih servisa još nisu u potpunosti razvijene, što smanjuje učinkovitost komunikacije između građana i ustanova.

Trendovi modernizacije i digitalne transformacije javnih usluga pružaju Gradu Skradinu značajne prilike za napredak. Ulaganjem u pametnu infrastrukturu, razvoj e-usluga, digitalno informiranje i edukaciju zaposlenika, može se postići viša razina učinkovitosti i transparentnosti rada svih ustanova. Dodatno, jačanje prometne povezanosti i suradnje između javnih službi pridonijet će ravnomjernoj dostupnosti i većem zadovoljstvu korisnika.

Grad Knin

Tablica 49. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Gradu Kninu

Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji		
Organiziranost i dostupnost usluga u destinaciji		
Opis	Gradska uprava	- Gradska uprava zadužena je za provedbu administrativnih, upravnih i razvojnih poslova na području Grada Knina. Nalazi se na adresi Dr. Franje Tuđmana 2, 22300 Knin.
	Ustanove	- Turistička zajednica Grada Knina, Ulica dr. Franje Tuđmana 24, 22300 Knin, - Matični ured u Gradu Kninu nalazi se na adresi Dr. Franje Tuđmana 2, 22300 Knin (obuhvaća matična područja: Knin, Biskupija, Civljane, Ervenik, Kijevo, Kistanje), - Općinski sud u Kninu, Dr. Franje Tuđmana 6, 22300 Knin, - Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje, Trg Oluje 3, 22300 Knin, - Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Trg Oluje 20, 22300 Knin.
	Turističke agencije	- IGANA d.o.o. turistička Agencija, 7. Gardijske brigade 7, 22300 Knin - MARUNUŠA j.d.o.o., Drniška cesta 2/b, 22300 Knin, - Knin Outdoor, turistička agencija, Sinjska cesta 10, 22300 Knin.
	Zdravstvene ustanove	- Opća i veteranska bolnica Knin na adresi Kralja Svetoslava Suronje 12, 22300 Knin. U sklopu bolnice djeluju sljedeći odjeli: Odjel za laboratorijsku dijagnostiku, Odjel palijativne skrbi, Odjel za dugotrajno liječenje, Odjel za ginekologiju i opstetriciju, Odjel fizikalne medicine i rehabilitacije, Odjel interne medicine, Odjel za kirurgiju, Odjel za pedijatriju, Odjel za anesteziologiju, reanimatologiju i intenzivno liječenje, - Dom zdravlja na adresi Kneza I. Nelipića 1, 22300 Knin, - Zavod za javno zdravstvo, Kralja S. Suronje 12, 22300 Knin.
	Ljekarne	- Ljekarne Prima Pharme, Ulica kralja Tomislava 9, 22300 Knin, - Sarić Silvija – ljekarna, Ulica kralja Krešimira 5, 22300 Knin, - Ljekarna Diabpharm, Dinka Šimunovića 14, 22300 Knin, - Biljna ljekarna Breza, Ulica kralja Zvonimira, 53, 22300 Knin.
	Veterinarska stanica	- Veterinarska stanica Knin, Bogovićeve ulica 2, 22300 Knin.
	Odgojno-obrazovne ustanove	- Dječji vrtić "Cvrčak", Jelenina 3, 22300 Knin, ▪ Područni odjel "Visibaba", Maslenička 15, 22 300 Knin ▪ Područni odjel "Maslačak", Velebitska 3, 22 300 Knin ▪ Područni odjel "Tratinčica", Velebitska 7, 22 300 Knin ▪ Područni odjel "Radost", Ul. 4. Gardijske brigade 16, 22 300 Knin ▪ Područni odjel "Ciciban", 4. gardijske brigade 11A, 22300 Knin,

		- Osnovna škola Domovinske zahvalnosti Knin, Josipa Jovića 2, 22300 Knin, - OŠ dr. Franje Tuđmana Knin, Kneza Ivaniša Nelipića 2, Knin 22300, - Srednja strukovna škola kralja Zvonimira, fra Luje Maruna 1, 22300 Knin, - Srednja škola Lovre Montija, Ikičina 30, 22300 Knin - Pučko otvoreno učilište Knin, IV gardijske brigade b.b., 22300 Knin
	Javne ustanove	- Narodna knjižnica Knin, Petra Krešimira IV, br. 30, 22300 Knin, - Kninski muzej, Fra Luje Maruna 1, 22300 Knin, - Javna ustanova lokalna razvojna agencija Matica.
	Policija	- U Skradinu ne postoji samostalna policijska postaja; nadležnost za to područje pokriva Policijska postaja Šibenik, koja je odgovorna za grad Skradin i obuhvaća veći dio Šibensko-kninske županije.
	Vatrogasna služba	- Javna vatrogasna postrojba Grada Knina.

Grad Knin posjeduje razvijenu mrežu javnih, zdravstvenih, obrazovnih i kulturnih ustanova koje čine temelj društvene infrastrukture grada i šire okolice. Kao administrativno središte sjevernog dijela Šibensko-kninske županije, Knin pruža većinu ključnih javnih usluga ne samo vlastitim stanovnicima, već i građanima okolnih općina poput Biskupije, Kijeva, Civljana i Ervenika.

Zdravstvena infrastruktura je dobro razvijena, Opća i veteranska bolnica Knin te Dom zdravlja Knin osiguravaju primarnu i sekundarnu zdravstvenu zaštitu s više specijalističkih odjela. Sustav ljekarni, veterinarska služba i javne ustanove nadopunjuju mrežu osnovnih usluga.

Obrazovne i kulturne institucije (dječji vrtići, dvije osnovne škole, dvije srednje škole i Pučko otvoreno učilište) omogućuju kontinuitet obrazovanja i cjeloživotnog učenja, dok knjižnica, muzej i razvojna agencija „Matica“ potiču kulturni i društveni razvoj te lokalne inicijative.

Unatoč širokom spektru dostupnih ustanova, izazovi ostaju u području kadrovske stabilnosti, modernizacije prostora i pristupačnosti osobama s invaliditetom, osobito u starijim zgradama. Također, dio administrativnih i specijaliziranih usluga i dalje se obavlja u Šibeniku, što upućuje na potrebu jačanja lokalnih kapaciteta i digitalizacije javne uprave.

Sveukupno gledano, Grad Knin ima funkcionalno organiziran sustav javnih i društvenih usluga s potencijalom da, uz daljnja ulaganja i digitalnu modernizaciju, postane potpuno dostupno i učinkovito administrativno središte u zaleđu Dalmacije.

Grad Drniš

Tablica 50. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Gradu Drnišu

Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji		
Organiziranost i dostupnost usluga u destinaciji		
Opis	Gradska uprava	- Gradska uprava zadužena je za provedbu administrativnih, upravnih i razvojnih poslova na području Grada Drniša. Nalazi se na adresi Trg kralja Tomislava 1, 22320 Drniš
	Ustanove	- TZ Grada Drniša, Ulica Domovinskog rata 5, 22320 Drniš - Hrvatski zavod za zdravstveno osiguranje, Ulica kralja Zvonimira 27, 22320 Drniš - Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje – ispostava Drniš, Drniš III, 22320 Drniš
	Dom zdravlja	- Dom zdravlja Šibensko – kninske županije ispostava Drniš, Josipa Kosora 16, 22320 Drniš
	Ljekarne	- Ljekarna Drniš, Poljana 7, 22320 Drniš - Ljekarna Pablo, Ivana Meštrovića 21, 22320 Drniš
	Veterinarska stanica	- Veterinarska ambulanta, Bruna Bušića, 22320 Drniš
	Odgojno-obrazovne ustanove	- Dječji vrtić Drniš, Ulica Antuna Mihanovića 4, 22320 Drniš - OŠ Antuna Mihanovića Petropoljskog, Ulica Antuna Mihanovića 4, 22320 Drniš - Srednja škola Ivana Meštrovića, Poljana 1, 22320 Drniš - Osnovna glazbena škola Krsto Odak, Vladimira Nazora 4, 22320 Drniš
	Javne ustanove	- Gradski muzej Drniš, Ulica Domovinskog rata 44, 22320 Drniš - Pučko otvoreno učilište, Kralja Zvonimira 8, 22320 Drniš - Narodna knjižnica Drniš, Kralja Zvonimira 8, 22320 Drniš - Radio Drniš, Kralja Zvonimira 8, 22320 Drniš
	Policija	- Policijska postaja Drniš, Ulica Mate Grubišića 4, 22320 Drniš
	Vatrogasna služba	- Javna vatrogasna postrojba Grada Drniša, Ulica Mate Grubišića 4, 22320 Drniš - Dobrovoljno vatrogasno društvo Drniš, Ulica 142. brigade 16, 22320 Drniš

Grad Drniš ima dobro organiziranu mrežu javnih, obrazovnih, zdravstvenih i sigurnosnih ustanova koje osiguravaju stabilno funkcioniranje lokalne zajednice i zadovoljavaju osnovne potrebe stanovništva.

Zdravstvena infrastruktura, iako zadovoljava osnovne potrebe, ograničena je primarnom zdravstvenom zaštitom. Stanovnici za specijalističke preglede, bolničko liječenje i hitne medicinske usluge moraju putovati u Šibenik, Knin ili Split, što predstavlja značajan nedostatak za starije i slabije pokretne građane. Slična situacija je i s određenim administrativnim i socijalnim uslugama koje se obavljaju izvan grada.

S druge strane, obrazovni i kulturni sektor u Drnišu dobro je razvijen, grad ima vrtić, osnovne i srednje škole te glazbenu školu, što osigurava kontinuitet obrazovanja. Gradski muzej Drniš i aktivna Turistička zajednica doprinose kulturnom životu i turističkoj prepoznatljivosti. Sigurnosne službe, poput Policijske postaje i vatrogasnih postrojbi, funkcioniraju učinkovito i doprinose visokoj razini sigurnosti.

Unatoč tome, postoji potreba za modernizacijom objekata, digitalizacijom javnih usluga te boljom dostupnošću infrastrukture osobama s invaliditetom. Ulaganja u digitalne platforme, pametne sustave upravljanja te proširenje zdravstvenih i socijalnih sadržaja omogućila bi veći standard usluga i smanjila ovisnost o centrima izvan grada.

Općina Bilice

Tablica 51. Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u Općine Bilice

Analiza organiziranosti i dostupnosti usluga u destinaciji		
Organiziranost i dostupnost usluga u destinaciji		
Opis	Općinska uprava	- Općinska uprava zadužena je za provedbu administrativnih, upravnih i razvojnih poslova na području Općine Bilice. Nalazi se na adresi Bosuć 2A, 22220 Bilice
	Dom zdravlja	- Dom zdravlja Šibenik – ambulanta Bilice, Bosuć 2a., 22220 Bilice
	Ljekarne	- Ljekarna Silvija Sarić, Novo naselje 32, 22220 Bilie
	Odgojno-obrazovne ustanove	- Osnovna škola Jurja Dalmatinca, Šibenik - Područna škola Bilice, Bosuć 2, 22220 Bilice (od I. do IV. Razreda)
	Vatrogasna služba	- Dobrovoljno vatrogasno društvo, Bosuć 2A, 22220 Bilice

Općina Bilice ima osnovno ustrojenu mrežu javnih usluga, no njihova razina razvijenosti i dostupnosti još je uvijek ograničena. Iako općinska uprava uspješno obavlja administrativne i razvojne poslove, stanovnici se u velikoj mjeri oslanjaju na grad Šibenik za gotovo sve važnije javne, zdravstvene, obrazovne i kulturne potrebe.

U Bilicama djeluje ambulanta Doma zdravlja Šibenik i jedna ljekarna, što zadovoljava osnovne zdravstvene potrebe stanovnika. Međutim, za specijalističke preglede, hitnu medicinsku pomoć i bolničko liječenje građani moraju putovati u Šibenik, što predstavlja problem za starije osobe i obitelji bez vlastitog prijevoza.

Obrazovni sustav također pokazuje ozbiljna ograničenja – u Bilicama postoji samo područna škola do četvrtog razreda, dok učenici viših razreda svakodnevno putuju u Šibenik. U općini nema dječjeg vrtića, što dodatno opterećuje roditelje i smanjuje kvalitetu života mladih obitelji.

Od ostalih javnih službi, u Bilicama djeluje Dobrovoljno vatrogasno društvo, koje ima važnu ulogu u sigurnosti zajednice. Ipak, nedostaju kulturni, društveni i rekreativni sadržaji, kao i ustanove socijalne skrbi ili centri za starije i ranjive skupine.

Sveukupno gledano, Općina Bilice suočava se s ograničenom dostupnošću javnih usluga, nedostatkom predškolskih i obrazovnih kapaciteta te slabije razvijenom društvenom infrastrukturuom. U budućem razdoblju prioritet bi trebalo biti unapređenje obrazovnih i zdravstvenih usluga, otvaranje dječjeg vrtića, uvođenje digitalnih servisa i razvoj društvenih sadržaja koji bi doprinijeli zadržavanju stanovništva i povećanju kvalitete života u općini.

2.2.9. Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala

Analiza stanja i potreba ljudskih potencijala je proces koji uključuje procjenu trenutne situacije u pogledu ljudskih resursa u određenom području, organizaciji ili zajednici. Cilj analize je identificirati postojeće prednosti i slabosti ljudskih potencijala te prepoznati specifične potrebe koje treba zadovoljiti kako bi se poboljšala učinkovitost, razvoj i održivost.

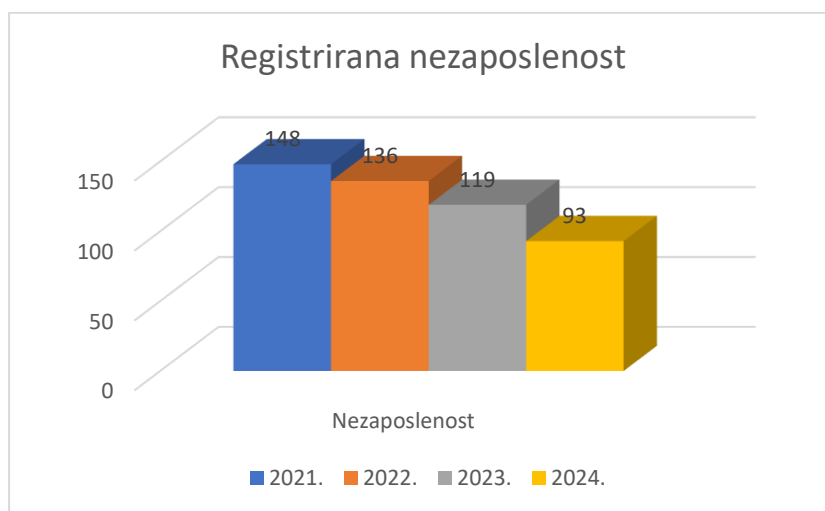
Grad Skradin

Glavne gospodarske grane koje generiraju zaposlenost su turizam (zbog blizine Nacionalnog parka Krka), ugostiteljstvo (sezonski poslovi za konobare, kuhare i sl.) te u manjoj mjeri poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo, kao i prerađivačka industrija.

Tržište rada uvelike ovisi o sezonskim kretanjima, osobito tijekom turističke sezone, kada raste potražnja za radnicima u uslužnim djelatnostima.

Proteklih godina smanjena je nezaposlenost u Gradu Skradinu što je vidljivo u sljedećem grafikonu.

Grafikon 7. Registrirani broj nezaposlenih osoba u gradu Skradinu

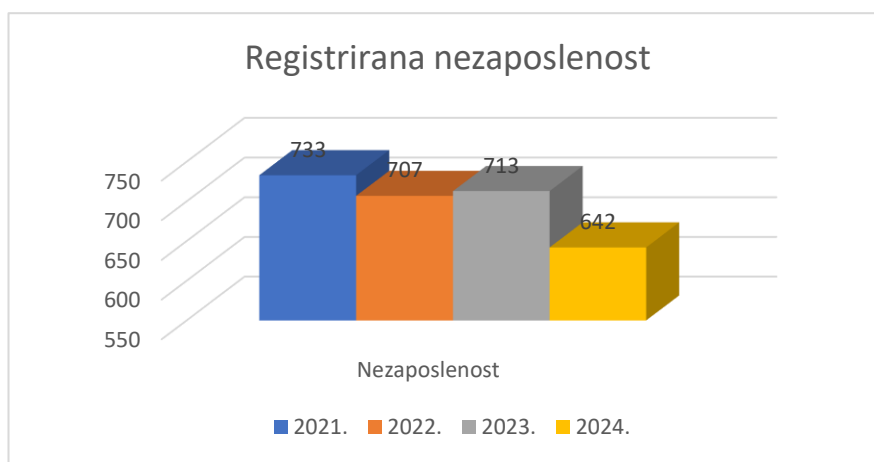
Oglasi za posao u Skradinu najčešće uključuju pozicije poput konobara, čistača/čistačica, prodavača, što odražava trenutne potrebe tržišta rada.

Ljudski potencijali Grada Skradina odlikuju se snažnim osloncem na tradiciju, iskustvo u turizmu i izraženom spremnošću na prilagodbu sezonskom karakteru gospodarstva. Stanovništvo posjeduje praktična znanja i radne navike razvijene kroz dugogodišnje djelovanje u ugostiteljstvu, trgovini i komunalnim djelatnostima, no suočava se s izazovima ograničenih stručnih i digitalnih kompetencija te depopulacijom mladih.

Grad Knin

Gospodarstvo grada Knina obilježava raznolik, ali i ograničen tržišni spektar, u kojem prevladavaju uslužne djelatnosti, javni sektor te manji poduzetnički subjekti u proizvodnji i trgovini. Prema podacima Financijske agencije za 2024. godinu, u Kninu je poslovalo oko 130 aktivnih poduzetnika koji zapošljavaju više od 600 osoba, uz blagi porast od oko 5 % u odnosu na 2023. godinu. U grafikonu ispod vidljiva je smanjena nezaposlenost naspram ranijih godina.

Grafikon 8. Registrirani broj nezaposlenih osoba u gradu Kninu

Najviše zaposlenih bilježi se u sektorima trgovine, građevinarstva, prerađivačke industrije, obrazovanja i javne uprave, dok turizam, unatoč rastu u posljednjih nekoliko godina, još nema značajniji udio u ukupnom broju zaposlenih.

Struktura zaposlenosti pokazuje da najveći udio čine radnici u javnom sektoru (državna i lokalna uprava, zdravstvo, obrazovanje). U privatnom sektoru prevladavaju mikro i mala poduzeća s do 10 zaposlenih, najviše u trgovini, ugostiteljstvu i građevini.

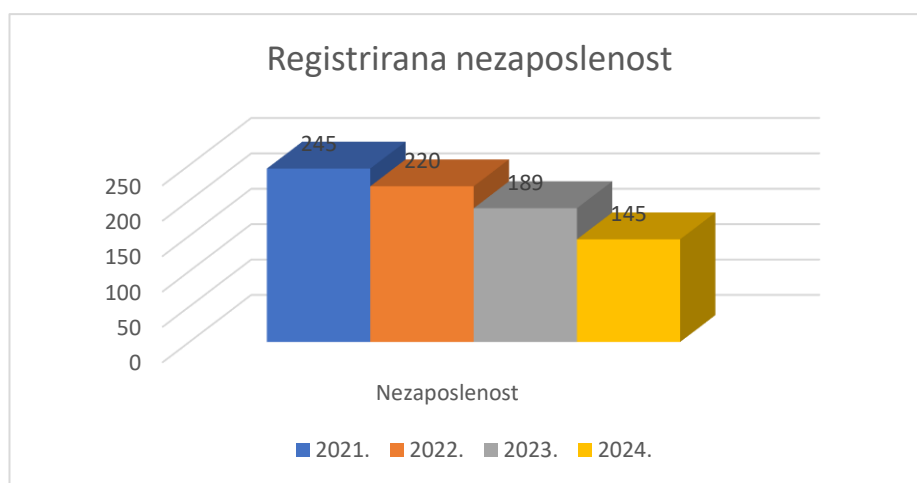
Knin ima značajan razvojni potencijal u sektorima obnovljivih izvora energije, ekološke poljoprivrede, turizma na otvorenom i digitalnih servisa, no ovi sektori zahtijevaju ulaganja u obrazovanje, infrastrukturu i potporne poduzetničke programe. Postojanje poduzetničke zone Preparandija te dobra prometna povezanost stvaraju povoljne uvjete za nove investicije i otvaranje radnih mjesta.

Sveukupno gledano, Knin bilježi umjeren rast zaposlenosti i poduzetničke aktivnosti, ali i dalje je suočen sa strukturnim izazovima tržišta rada. Budući razvoj trebao bi biti usmjeren na jačanje poduzetništva, digitalizaciju poslovanja i privlačenje investicija, što bi omogućilo dugoročno održivo zapošljavanje i smanjenje iseljavanja radno aktivnog stanovništva.

Grad Drniš

Zaposlenost u Gradu Drnišu i dalje se u velikoj mjeri oslanja na javne ustanove i administraciju, dok je privatni sektor skromnije razvijen i čine ga uglavnom mala poduzeća i obrti u trgovini, građevinarstvu i uslugama. Grad raspolaže poslovnom zonom „Drniš“ koja nudi mogućnosti zapošljavanja, ali još uvijek nije u potpunosti iskorištena. Pozitivni pomaci vidljivi su kroz rast lokalnog poduzetništva i poticaje za samozapošljavanje, što doprinosi jačanju gospodarske aktivnosti. U Gradu Drnišu zabilježena je manja stopa nezaposlenosti što je vidljivo u grafikonu.

Grafikon 9. Registrirani broj nezaposlenih osoba u gradu Drnišu

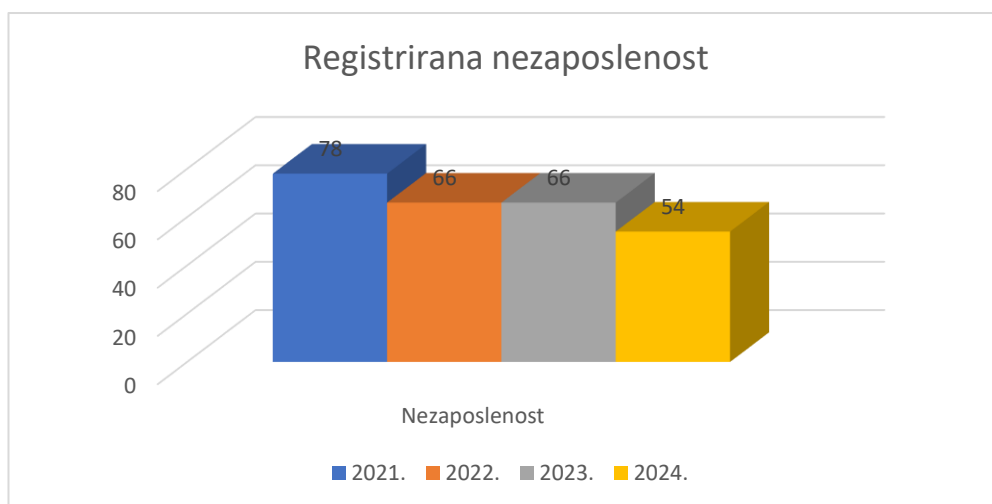
Turizam ima sve izraženiju ulogu u zapošljavanju, osobito kroz razvoj aktivnog i kulturnog turizma, ali broj stalnih radnih mjesta u toj djelatnosti još je ograničen. Potrebno je dodatno razvijati smještajne i ugostiteljske kapacitete, kao i kreirati cjelogodišnje sadržaje koji bi osigurali stabilniji turistički promet i nova radna mjesta.

Ukupno gledano, Drniš ima solidne temelje za razvoj, ali i jasne izazove, potrebno je jačati privatni sektor i gospodarstvo te poticati zapošljavanje mladih i stručnih kadrova, posebno kroz održivi razvoj turizma i lokalnih poduzetničkih inicijativa.

Gospodarska struktura Općine Bilice obilježena je malim brojem poduzetnika i pretežito obrtima koji djeluju u sektorima usluga, građevinarstva, trgovine i turizma. Na području općine nema većih industrijskih pogona ni proizvodnih kapaciteta, što ograničava broj radnih mjesta i raznolikost gospodarskih djelatnosti. Većina radno aktivnog stanovništva zaposlena je izvan općine, ponajviše u Šibeniku, gdje se nalaze veće poslovne, obrazovne i javne institucije.

U posljednjih nekoliko godina zabilježen je blagi rast malih poduzetničkih aktivnosti i obiteljskih gospodarstava, osobito u turističkom i uslužnom sektoru, zahvaljujući blizini Šibenika, Prukljanskog jezera i Nacionalnog parka Krka. Međutim, turizam je uglavnom sezonskog karaktera, što znači da ne stvara dovoljan broj stalnih radnih mjesta ni stabilne prihode tijekom cijele godine. Ipak Općina bilježi pad nezaposlenosti u odnosu na prethodne godine što je vidljivo u grafikonu.

Grafikon 10. Registrirani broj nezaposlenih osoba u općini Bilice

Najveći potencijali Bilice leže u turizmu, ruralnom razvoju i uslužnim djelatnostima povezanim s prirodnim resursima i blizinom mora. Aktivni i ekoturizam, poljoprivredna proizvodnja, mala ugostiteljska ponuda te obiteljski smještaj nude mogućnosti za nova radna mjesta i diverzifikaciju lokalne ekonomije. S druge strane, glavni izazovi su nedostatak većih poslodavaca, sezonalnost zaposlenja i ograničena poduzetnička infrastruktura.

2.2.10. Analiza komunikacijskih aktivnosti

Analiza komunikacijskih aktivnosti Turističke zajednice proučava učinkovitost marketinških kampanja, promotivnih materijala i digitalnih kanala u privlačenju turista. Pomoću analize mjeri se angažman posjetitelja, uspješnost promotivnih događanja i društvenih medija te se identificiraju prilike za poboljšanje strategije, jačanje prepoznatljivosti destinacije i unaprjeđenje korisničkog iskustva.

Turistička zajednica Grada Skradina

Ključne aktivnosti u komunikaciji u Turističke zajednice Grada Skradina su:

- Promocija putem digitalnih kanala – ponajprije putem službene web-stranice Grada Skradina (www.grad-skradin.hr) čiji portal i društveni profili pružaju informacije o turističkoj ponudi, događanjima, smještaju i atrakcijama. Sadržaji su vizualno privlačni i višejezični, što pozitivno doprinosi promociji grada kao destinacije,
- Službene komunikacijske aktivnosti na društvenim mrežama uglavnom se provode putem Facebook stranice i Instagrama,
- Lokalne manifestacije imaju važnu ulogu u komunikaciji s građanima i promociji zajednice.

Kvaliteta komunikacijskih aktivnosti može se ocijeniti kao zadovoljavajuća, ali s prostorom za unapređenje, osobito u području digitalne prisutnosti i dvosmjerne komunikacije s građanima. Grad i njegove institucije ulažu napore u transparentno informiranje i promociju lokalnih sadržaja, no suvremeni standardi komunikacije zahtijevaju veći stupanj interaktivnosti, dostupnosti i vizualne prepoznatljivosti.

Postoji potreba za aktivacijom novih digitalnih kanala (YouTube, LinkedIn, TikTok za turističke kampanje) kao i uvođenje pametnih panoa i info-točaka u centru grada radi informiranja posjetitelja. Ulaganjem u digitalne alate, e-komunikaciju i pametnu infrastrukturu (info-panoi, online kalendari, interaktivne mape), Skradin može značajno unaprijediti vidljivost, transparentnost i pristupačnost svojih informacija. Takav razvoj pridonio bi stvaranju otvorenog, digitalno povezanog grada koji uspješno spaja bogatu tradiciju s modernim načinima komunikacije i promocije.

Turistička zajednica Grada Knina

Ključne aktivnosti u komunikaciji u Turističke zajednice Grada Knina su:

- Službena stranica TZ Grada Knina (<https://www.tz-knin.hr/hr/naslovnica/>) putem koje se provode sve važne informacije vezane za promociju kulturnih i društvenih događanja, smještaja i atrakcija, gastro ponude.
- Službene komunikacijske aktivnosti na društvenim mrežama uglavnom se provode putem Facebook stranice, Instagrama i YouTube kanala

Grad Knin koristi i tradicionalne oblike komunikacije, poput oglasnih ploča, tiskanih i digitalnih brošura, lokalnih medija (Radio Knin) i javnih događanja, čime održava dobar

kontakt s lokalnom zajednicom. Ipak, razina digitalne interaktivnosti i dvosmjerne komunikacije s građanima još je ograničena, nedostaju suvremeni alati poput digitalnih

Turistička zajednica Grada Drniša

Ključne aktivnosti u komunikaciji u Turističke zajednice Grada Drniša su:

- Službena stranica Turističke zajednice Grada Drniša (<https://www.tz-drnis.hr/index.php/hr/>) putem koje se promovira turistička ponuda, promocija kulturnih i društvenih događanja, aktivnog turizma, smještaj, gastro ponuda i ostalih informacija
- Službene komunikacijske aktivnosti na društvenim mrežama uglavnom se provode putem Facebook stranice, Instagrama i YouTube kanala
- Turistička zajednica ima i aplikacije Visit Drniš app
- Informacije se provode i putem lokalnog radija – Radio Drniš

Kvaliteta komunikacijskih aktivnosti u Drnišu može se ocijeniti kao stabilna i funkcionalna, s dobro razvijenim osnovnim digitalnim temeljima. Ipak, postoji prostor za napredak, osobito u području vizualnog brendiranja destinacije, integracije digitalnih kanala i veće interaktivnosti s korisnicima. Potrebno je razviti jedinstvenu komunikacijsku strategiju koja bi povezala gradsku upravu, Turističku zajednicu, kulturne ustanove i lokalne udruge u koordiniranu promociju Drniša kao kulturno-turističkog središta Dalmatinske zagore.

Turistička zajednica Općine Bilice

Ključne aktivnosti u komunikaciji u Turističke zajednice Općine Bilice su:

- Službena stranica Turističke zajednice Općine Bilice (<https://www.tz-bilice.hr/hr/naslovnica/>) putem koje se promovira turistička ponuda, društvena događanja, aktivni turizam, smještaj, gastro ponuda, jedrenje i nautika i ostale informacije vezane za destinaciju
- Službene komunikacijske aktivnosti na društvenim mrežama uglavnom se provode putem Facebook stranice i Instagrama
- Promocija destinacije vrši se i putem tiskanih i digitalnih brošura te lokalnih događanja

Kvaliteta komunikacijskih aktivnosti može se ocijeniti kao zadovoljavajuća i u stalnom razvoju, s jasno izraženim pristupom i usmjerenjem prema digitalnoj prisutnosti. Međutim, još uvijek postoji prostor za napredak u pogledu učestalosti objava, digitalne interaktivnosti i vizualne dosljednosti između različitih komunikacijskih kanala.

Daljnji razvoj trebao bi biti usmjeren na jačanje digitalnog brendiranja destinacije, kreiranje autentičnog sadržaja u suradnji s lokalnim stanovništvom (OPG-ovima, iznajmljivačima, udrugama) te promociju Bilica kao održive i prirodne oaze za miran odmor uz Prukljansko jezero. Uvođenje interaktivnih alata, poput virtualnih tura, video sadržaja i digitalnih mapa, dodatno bi unaprijedilo korisničko iskustvo i povećalo turističku vidljivost općine.

2.2.11. Analiza konkurencije

Analiza konkurencije je proces prikupljanja i evaluacije informacija o konkurentnim destinacijama kako bi se razumjele njihove prednosti, slabosti, strategije i tržišni položaj. Pomaže organizacijama da identificiraju prilike i prijetnje na tržištu, prilagode svoje strategije te donesu informirane odluke s ciljem postizanja konkurentske prednosti.

Analiza konkurencije obuhvaća destinacije sličnih turističkih proizvoda (direktna konkurencija), te destinacije koje nude drugačiji tip turizma, ali su geografski blizu (indirektna konkurencija).

Grad Skradin

Grad Sinj se ističe kao direktna konkurencija Gradu Skradinu zbog slične turističke ponude temeljem prirodnih ljepota i aktivnosti u prirodi.

Općina Pirovac predstavlja indirektnu konkurenciju Gradu Skradinu, budući da se nalazi u neposrednoj blizini i nudi drugačiji tip turizma, pretežno obalni, obiteljski i zabavni turizam. Iako su dvije destinacije po ponudi različite, dijele isto tržište posjetitelja koji žele kombinirati odmor uz more s izletima u prirodu i kulturnu baštinu.

Tablica 52. Analiza konkurencije Grada Skradina – direktna konkurencija

Analiza konkurencije		
Direktna konkurencija		
	Grada Skradin	Grad Sinj
Profil destinacije	Manja povijesna destinacija na ulazu u NP Krka; spoj prirodne i kulturne baštine, mirna atmosfera, usmjerena na održivi i doživljajni turizam.	Tradicionalno kulturno središte Cetinske krajine, poznato po viteškoj povijesti i manifestaciji Sinjska Alka; ima i prirodne resurse za aktivni turizam u okolici.
Glavne atrakcije	Nacionalni park Krka (ulaz Skradin), tvrđava Turina, stara gradska jezgra, Prukljansko jezero, vinske ceste i tradicijska gastronomija	Alka (povijesna viteška igra), crkva Gospe Sinjske, okolne prirodne lokacije (Cetina, Peruća) i tradicijska kulturna baština.
Turistički proizvodi	Kulturni i prirodni turizam, eno-gastro ponuda, ruralni i aktivni turizam, kružne brodske ture po Krki, boutique smještaj.	Kulturalno-povijesni turizam, event-turizam, izleti u prirodu, lokalna gastronomija.
Ciljane skupine	Posjetitelji NP Krka, ljubitelji prirode i kulture, obitelji, parovi, jednodnevni izletnici, turisti više platežne moći.	Posjetitelji Sinjske Alke i vjerskih događanja, obitelji, posjetitelji iz unutrašnjosti zainteresirani za povijest i tradiciju.
Prednosti	Blizina NP Krka, autentičan ambijent, gastronomska tradicija, mirna atmosfera, dostupnost autocestom.	Snažan kulturni brend (Alka), tradicionalna baština s nacionalnim značenjem, potencijal događajnog turizma..

Izazovi	Ograničeni smještajni kapaciteti, sezonalnost, nedovoljna digitalna promocija i interpretacija kulturne baštine.	Visoka ovisnost o pojedinačnim događajima (Alka), potreba za razvojem komplementarne ponude izvan manifestacija.
Potencijali	Razvoj održivog turizma, brendiranje kao ulaz u NP Krka, povezivanje s lokalnim OPG-ovima i vinskim rutama.	Razvoj kulturno-povijesnih itinerara, povezivanje s outdoor ponudom Cetinske krajine i valorizacija događajnog turizma kroz cjelogodišnje aktivnosti..

Kvaliteta smještaja i ugostiteljskih objekata

Cijene smještaja u gradovima Skradinu i Sinju razlikuju se ovisno o sezoni, vrsti i kvaliteti objekta.

Kvaliteta smještajnih i ugostiteljskih objekata u Skradinu pokazuje stabilan i rastući trend. Većina objekata odlikuje se visokom razinom udobnosti, čistoće i gostoljubivosti, a manji hoteli i apartmani uspješno spajaju autentični mediteranski ugođaj s modernim sadržajima.

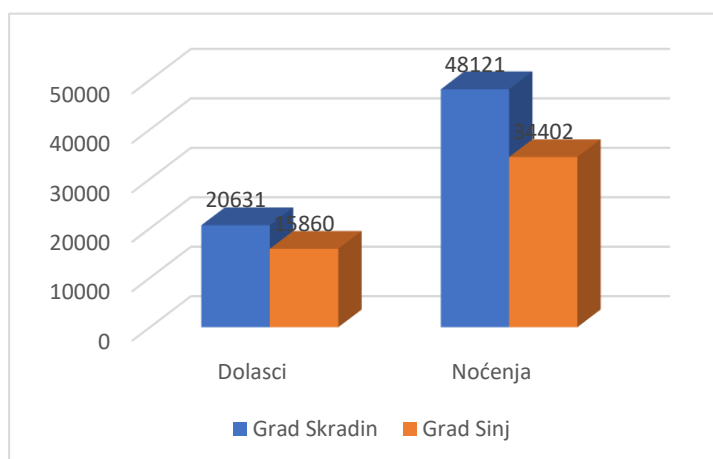
U Sinju su hoteli i apartmani solidno su ocijenjeni, no turistička infrastruktura je manje raznolika u odnosu na destinacije s razvijenijim turističkim tržištem.

Ugostiteljski sektor Skradina temelji se na lokalnoj gastronomiji i osobnom pristupu gostima, što doprinosi visokoj razini zadovoljstva posjetitelja i pozicioniranju grada kao destinacije koja njeguje kvalitetu kroz autentičnost.

S druge strane, ugostiteljska ponuda u Sinju uglavnom pokriva osnovne potrebe turista i lokalnog stanovništva, najčešće kroz manje restorane i konobe, uz prednost nižih cijena i veće pristupačnosti široj skupini posjetitelja.

Kako bi zadržao konkurentsku prednost, Grad Skradin trebao bi nastaviti ulagati u visoku kvalitetu smještaja i gastronomije, ali i diverzificirati ponudu kroz uvođenje tematskih restorana, suradnju s lokalnim OPG-ovima te ponude degustacija i eno-gastro tura. Paralelno, važno je razvijati i povoljnije smještajne opcije kako bi se povećala dostupnost destinacije, smanjila sezonalnost i produžio boravak gostiju.

Grafikon 11. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Skradin/Grad Sinj - Direktna konkurencija

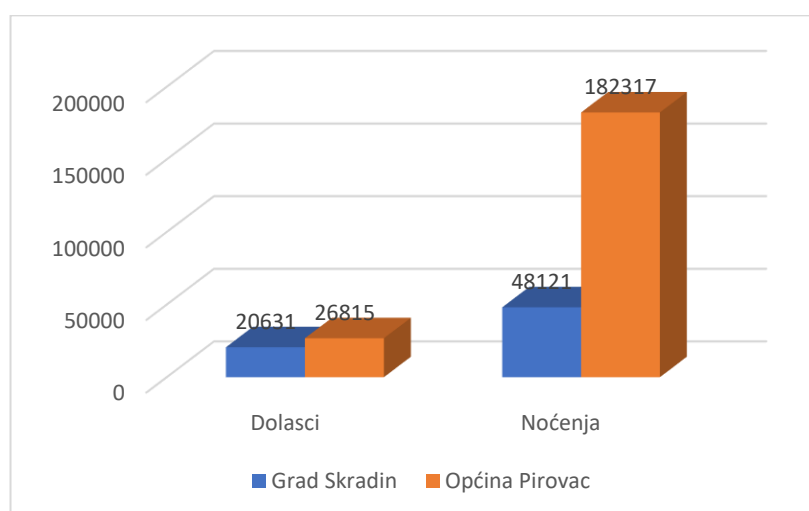
Tablica 53. Analiza konkurencije Grada Skradina – indirektna konkurencija

Analiza konkurencije		
Indirektna konkurencija		
	Grad Skradin	Općina Pirovac
Profil destinacije	Manja povijesna destinacija na ulazu u NP Krka; spoj prirodne i kulturne baštine, mirna atmosfera, usmjerena na održivi i doživljajni turizam.	Obalna, ljetna i obiteljska destinacija na Jadranu, prepoznata po plažama, kampovima i marini, s naglaskom na odmoru uz more.
Glavne atrakcije	Nacionalni park Krka (ulaz Skradin), tvrđava Turina, stara gradska jezgra, Prukljansko jezero, vinske ceste i tradicijska gastronomija	Uvala Makirina s ljekovitim blatom, marina Pirovac, plaže, kulturne manifestacije, blizina Nacionalnog parka Kornati i Parka prirode Vransko jezero.
Turistički proizvodi	Kulturni i prirodni turizam, eno-gastro ponuda, ruralni i aktivni turizam, kružne brodske ture po Krki, boutique smještaj.	Morski i obiteljski turizam, kamping i nautički turizam, ljetne manifestacije i rekreativni sadržaji vezani uz more.
Ciljane skupine	Posjetitelji NP Krka, ljubitelji prirode i kulture, obitelji, parovi, jednodnevni izletnici, turisti više platežne moći.	Obitelji s djecom, nautičari, kamp-turisti, sezonski posjetitelji srednje platežne moći.
Prednosti	Blizina NP Krka, autentičan ambijent, gastronomska tradicija, mirna atmosfera, dostupnost autocestom.	Lokacija uz more, razvijena obalna infrastruktura, pristupačne cijene, marina i kamping turizam, dobar prometni položaj.
Izazovi	Ograničeni smještajni kapaciteti, sezonalnost, nedovoljna digitalna promocija i interpretacija kulturne baštine.	Ograničena kulturna ponuda, manjak selektivnih turističkih proizvoda, izražena sezonalnost, ovisnost o „sunce i more“ modelu.
Potencijali	Razvoj održivog turizma, brendiranje kao ulaz u NP Krka, povezivanje s lokalnim OPG-ovima i vinskim rutama.	Diversifikacija ponude kroz kulturne i eno-gastro sadržaje, razvoj eko i ruralnog turizma u zaleđu, bolja

		povezanost s kontinentalnim destinacijama.

Ugostiteljska ponuda Skradina temelji se na gastronomskoj izvrsnosti i tradiciji, dok Pirovac nudi jednostavniju mediteransku kuhinju po pristupačnijim cijenama. Razlike u cijeni i kvaliteti proizlaze iz različitog pozicioniranja destinacija – Skradin je orijentiran prema doživljajnom, a Pirovac prema obiteljskom i sezonskom turizmu.

*Grafikon 12. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Skradin/Općina Pirovac
- indirektna konkurencija*

Grad Knin

Direktna konkurencija Gradu Kninu bio bi Grad Obrovac radi sličnog spoja povijesne baštine i prirodnih atrakcija (kanjon Zrmanje, stari grad Obrovac), te orijentacija prema avanturističkom i ruralnom turizmu.

Indirektna konkurencija Gradu Kninu je Grad Šibenik koji je obalna destinacija s razvijenim kulturnim i urbanim turizmom, koja konkurira Kninu kulturno-povijesnim atrakcijama.

Tablica 54. Grad Knin - Analiza konkurencije – direktna konkurencija

Analiza konkurencije		
Direktna konkurencija		
	Grad Knin	Grad Obrovac
Profil destinacije	Povijesno središte Dalmatinske zagore, poznat kao "Kraljevski grad" s bogatom kulturno-povijesnom baštinom i snažnim identitetom vezanim uz nacionalnu povijest. Destinacija aktivnog, kulturnog i edukativnog turizma s naglaskom na autentičnost i prirodu.	Mali grad u Zadarskoj županiji smješten na rijeci Zrmanji, prepoznat po netaknutoj prirodi, kanjonu i mogućnostima za avanturistički turizam. Destinacija aktivnog odmora s izraženom prirodnom komponentom.
Glavne atrakcije	Kninska tvrđava – najveća u Hrvatskoj, Kninski muzej, Crkva sv. Spasa, izvori Krke i Krčića, Arheološki lokaliteti (Kapitul, Biskupija), planina Dinara.	Kanjon rijeke Zrmanje, stari grad Obrovac, utvrda Pržunac, rijeka Krupa, Manastir Krupa, blizina Velebita i Nacionalnog parka Paklenica
Turistički proizvodi	Kulturno-povijesni turizam, planinarenje, biciklizam, edukativni turizam, outdoor aktivnosti (zipline, trekking), ruralni turizam.	Avanturistički turizam (rafting, kajak, kanu), ekoturizam, ruralni i planinski turizam, kulturni izleti.
Ciljane skupine	Ljubitelji povijesti, kulture, prirode i planinarenja; obiteljski i edukativni turisti; domaći izletnici i posjetitelji NP Krka.	Avanturisti, ljubitelji prirode, outdoor turisti, mladi parovi i grupe, ljubitelji aktivnog odmora i adrenalinskih sadržaja.
Prednosti	Bogata povijesna i kulturna baština, simbol hrvatske državnosti, izvori rijeka, autentičnost, mogućnost razvoja kulturnog i aktivnog turizma kroz cijelu godinu.	Izrazito očuvana priroda, atraktivan kanjon Zrmanje, razvijen avanturistički turizam, blizina obale i Velebita, pristupačnost prirodnih atrakcija.
Izazovi	Nedovoljna turistička prepoznatljivost i promocija, manji broj smještajnih i ugostiteljskih objekata, slaba	Ovisnost o sezoni i vremenskim uvjetima, ograničeni smještajni kapaciteti, nedostatak kulturnih sadržaja koji bi nadopunili prirodne atrakcije.

	povezanost turističkih proizvoda u integriranu ponudu.	
Potencijali	Razvoj kulturnog i aktivnog turizma s naglaskom na identitet "Kraljevskog grada", stvaranje interpretacijskih ruta (povijesne, planinske, vjerske), jača promocija Dinare i izvora Krke.	Daljnji razvoj ekoturizma i avanturističkih aktivnosti, bolja valorizacija kulturne baštine (utvrde, manastiri), povezivanje s obalnim destinacijama i NP Paklenica.

Knin i Obrovac predstavljaju dvije snažne, ali različito pozicionirane kontinentalne destinacije unutar Dalmacije. Dok Knin ima jači povijesno-kulturni identitet i potencijal za razvoj cjelogodišnjeg turizma temeljenog na baštini i prirodi, Obrovac prednjači u outdoor i avanturističkim aktivnostima koje privlače mlađu publiku.

Za Knin je važno dodatno povezati svoju kulturnu i prirodnu ponudu (Kninska tvrđava, planina Dinara i izvori rijeke Krke) u prepoznatljiv turistički proizvod, dok Obrovac može poslužiti kao primjer uspješnog korištenja prirodnih resursa za razvoj aktivnog i ekološki održivog turizma.

Kvaliteta smještaja i ugostiteljskih objekata

Smještajna ponuda u Gradu Kninu i Gradu Obrovcu ima slične karakteristike, no destinacije se razlikuju prema tipu gostiju i strukturi boravka.

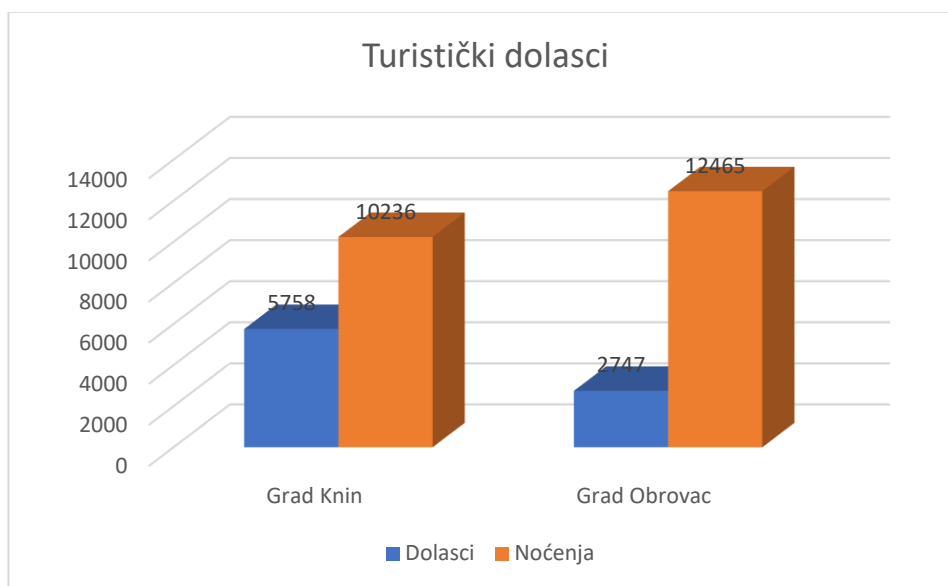
Knin nudi manji broj smještajnih kapaciteta, pretežito obiteljskih apartmana, manjih hotela i privatnog smještaja. Kvaliteta je stabilna, s naglaskom na čistoću, domaćinski pristup i mirno okruženje, što odgovara gostima koji traže autentičnost i mirniji boravak u prirodi. Međutim, ponuda je još uvijek ograničena u pogledu sadržaja više kategorije i komplementarnih usluga poput wellnesa, većih hotela ili tematskog smještaja.

U Obrovcu, s druge strane, smještajna ponuda više je povezana s avanturističkim i ekoturizmom, prevladavaju ruralna domaćinstva, kampovi i smještaj uz rijeku Zrmanju, često u sklopu centara za rafting i outdoor aktivnosti. Iako jednostavniji, smještaj u Obrovcu privlači turiste željne aktivnosti, boravka u prirodi i neposrednog doživljaja destinacije.

Što se tiče ugostiteljske ponude, Knin se oslanja na tradicionalnu dalmatinsko-zagorsku kuhinju, s nekoliko restorana i konoba koje njeguju domaće recepte i lokalne proizvode. Ugostiteljska scena je manja, ali usmjerena na kvalitetu i autentičnost.

Obrovac ima više sezonski orijentiranu gastronomsku ponudu, posebno tijekom ljetnih mjeseci kada raste broj posjetitelja Zrmanje. Dominiraju manji restorani i ugostiteljski objekti uz rijeku, koji se ističu jednostavnošću i prirodnim okruženjem, ali s nešto nižom razinom ugostiteljske usluge u odnosu na Knin.

Grafikon 13. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Knin/Grad Obrovac – Direktna konkurencija

Tablica 55. Analiza konkurencije – indirektna konkurencija

Analiza konkurencije		
Indirektna konkurencija		
	Grad Knin	Grad Šibenik
Profil destinacije	Povijesno središte Dalmatinske zagore, poznat kao “Kraljevski grad” s bogatom kulturno-povijesnom baštinom i snažnim identitetom vezanim uz nacionalnu povijest. Destinacija aktivnog, kulturnog i edukativnog turizma s naglaskom na autentičnost i prirodu.	Obalna destinacija svjetske prepoznatljivosti, poznata po bogatoj kulturnoj baštini, UNESCO zaštićenim spomenicima i razvijenom turizmu s jakim urbanim karakterom.
Glavne atrakcije	Kninska tvrđava – najveća u Hrvatskoj, Kninski muzej, Crkva sv. Spasa, izvori Krke i Krčića, Arheološki lokaliteti (Kapitul, Biskupija), planina Dinara.	Katedrala sv. Jakova (UNESCO), tvrđave sv. Mihovila, Barone i sv. Ivana, Stari grad, brojne kulturne manifestacije i muzeji.
Turistički proizvodi	Kulturno-povijesni turizam, planinarenje, biciklizam, edukativni turizam, outdoor aktivnosti (zipline, trekking), ruralni turizam.	Kulturni, nautički, festivalski i obiteljski turizam, uz razvijenu ugostiteljsku i smještajnu infrastrukturu.
Ciljane skupine	Ljubitelji povijesti, kulture, prirode i planinarenja; obiteljski i edukativni turisti; domaći izletnici i posjetitelji NP Krka.	Šira međunarodna publika, obiteljski i kulturni turisti, posjetitelji visoke platežne moći, poslovni i kruzerski turisti
Prednosti	Bogata povijesna i kulturna baština, simbol hrvatske državnosti, izvori rijeka, autentičnost, mogućnost razvoja	Visoka razina prepoznatljivosti, razvijena infrastruktura, atraktivni kulturni sadržaji, bogata ugostiteljska ponuda i jaka promocija.

	kulturnog i aktivnog turizma kroz cijelu godinu.	
Izazovi	Nedovoljna turistička prepoznatljivost i promocija, manji broj smještajnih i ugostiteljskih objekata, slaba povezanost turističkih proizvoda u integriranu ponudu.	Visoka sezonalnost, pritisak masovnog turizma, manjak autentičnih iskustava izvan središta grada.
Potencijali	Razvoj kulturnog i aktivnog turizma s naglaskom na identitet "Kraljevskog grada", stvaranje interpretacijskih ruta (povijesne, planinske, vjerske), jača promocija Dinare i izvora Krke.	Diverzifikacija ponude prema unutrašnjosti i suradnja s kontinentalnim dijelom županije za razvoj održivih proizvoda i disperziju turista izvan sezon

Knin i Šibenik, iako različiti po tipu i veličini destinacije, mogu djelovati komplementarno unutar županijske turističke ponude.

Šibenik ima izražen međunarodni profil i razvijenu obalnu infrastrukturu, dok Knin pruža autentičnost, mir i prirodni doživljaj u unutrašnjosti.

Šibenik dominira u kulturi, ugostiteljstvu i smještajnim kapacitetima, dok Knin ima jedinstvenu vrijednost u kulturno-povijesnoj baštini nacionalnog značaja i prirodnom okruženju pogodno za aktivni turizam.

Suradnja između dviju destinacija kroz zajedničke projekte, tematske rute i promociju „dvostrukog doživljaja Dalmacije“ (obalna i kontinentalna) može donijeti koristi objema stranama, smanjenjem sezonalnosti u Šibeniku i većom vidljivošću Knina na turističkoj karti Hrvatske.

Kvaliteta smještaja i ugostiteljskih objekata

Smještajna ponuda u Gradu Kninu i Gradu Šibeniku značajno se razlikuje prema opsegu, raznolikosti i standardu, što proizlazi iz različitog stupnja turističkog razvoja i tržišnog pozicioniranja dviju destinacija.

U Kninu prevladavaju manji obiteljski apartmani, sobe i manji hoteli, koji zadovoljavaju potrebe individualnih putnika, planinara i posjetitelja kulturnih lokaliteta. Kvaliteta je stabilna, ali ograničena zbog manjeg broja objekata višeg standarda i nedostatka dodatnih sadržaja poput wellnesa, restorana unutar smještaja ili ponuda za duži boravak. Knin se ističe autentičnošću, mirnim okruženjem i toplim pristupom domaćina, što predstavlja vrijednost za turiste koji traže lokalni doživljaj izvan masovnih destinacija.

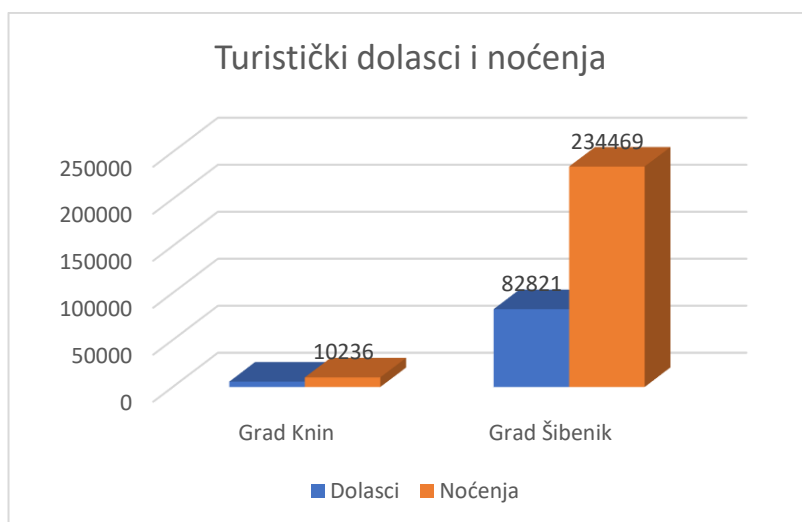
Šibenik, s druge strane, ima razvijenu hotelsku i apartmansku infrastrukturu – od luksuznih hotela i boutique smještaja u staroj jezgri do brojnih vila, kampova i kuća za odmor. Kvaliteta usluge u Šibeniku viša je zbog veće ponude smještaja, stalnih ulaganja i profesionalizacije turističkog sektora.

Ugostiteljska ponuda Šibenika iznimno je raznolika i uključuje visokokategorizirane restorane, konobe i bistroe, s fokusom na mediteransku i modernu kuhinju, dok Knin nudi manji broj lokalnih ugostiteljskih objekata koji njeguju tradicionalna jela i domaće proizvode, ali još uvijek nedostaje širi raspon gastronomskih iskustava i tematskih sadržaja.

U konačnici, Šibenik ima razvijeniju, urbaniju i međunarodno prepoznatljiviju ponudu, dok Knin predstavlja mirniju, autentičniju alternativu s potencijalom razvoja u smjeru kulturnog, aktivnog i ruralnog turizma.

Za Knin se preporučuje postupno jačanje ugostiteljske i smještajne kvalitete kroz suradnju s lokalnim proizvođačima, edukaciju pružatelja usluga i stvaranje specifičnih turističkih iskustava koja bi povećala konkurentnost u odnosu na obalne destinacije poput Šibenika.

Grafikon 14. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Knin/Grad Šibenik - indirektna konkurencija

Grad Drniš

Direktna konkurencija Gradu Drnišu bio bi Grad Trilj radi sličnih sadržaja kao što su tradicionalno nasljeđe, kulturni i aktivni turizam, eno-gastro priča. Dok bi indirektna konkurencija bila Općina Tribunj, iako obalna destinacija usmjerena na morski turizam, privlači sličan profil posjetitelja koji traže autentičnost, mir i kulturni doživljaj, što Drniš nudi kroz svoj kontinentalni i kulturno-ruralni turizam.

Tablica 56. Analiza konkurencije – indirektna konkurencija

Analiza konkurencije		
Direktna konkurencija		
	Grad Drniš	Grad Trilj
Profil destinacije	Autentična destinacija dalmatinskog zaleđa s naglaskom na kulturnu baštinu, tradicijsku gastronomiju i povezanost s prirodnim resursima (Krka, Promina). Razvija se kao mirna, kulturno-ruralna destinacija s lokalnim identitetom.	Ruralna i aktivna destinacija uz rijeku Cetinu, s izraženim povijesno-arheološkim značajem i razvojem seoskog turizma. Fokus na prirodne aktivnosti, arheološko nasljeđe i konjički turizam.
Glavne atrakcije	Zbirka djela Ivana Meštrovića u Gradskom muzeju Drniš, drniška tvrđava, utvrda Gradina i minaret, NP Krka (pristupne točke), Promina planina, drniški pršut i vinske ceste.	Arheološki lokalitet Tilurium, rijeka Cetina, rimski mostovi, konjički centar i ruralna sela s tradicijskim kućama.
Turistički proizvodi	Kulturni turizam (baština i umjetnost Ivana Meštrovića), eno-gastro turizam (pršut, vino), aktivni turizam (planinarenje, biciklizam, Krka), manifestacijski turizam (Dani pršuta, kulturne priredbe).	Aktivni i avanturistički turizam (rafting, jahanje, biciklizam), kulturno-povijesni i arheološki turizam, ruralni i seoski turizam, eno-gastro ponuda lokalnih OPG-ova.
Ciljane skupine	Ljubitelji kulture i umjetnosti, eno-gastro putnici, aktivni turisti, domaći posjetitelji i gosti NP Krka koji traže autentičan lokalni doživljaj i mirniji boravak.	Aktivni turisti i obitelji, ljubitelji povijesti i prirode, posjetitelji Cetinske krajine, domaći i strani izletnici koji preferiraju autentična ruralna iskustva.
Prednosti	Jak kulturni identitet (Meštrović), gastronomski simbol (drniški pršut), blizina NP Krka, očuvana priroda, dobra prometna povezanost s obalom.	Atraktivna priroda rijeke Cetine, raznolika ponuda aktivnog turizma, arheološka baština, autentičnost i ruralni karakter, blizina Splita.
Izazovi	Nedovoljna prepoznatljivost na tržištu, nedostatak integriranog brenda, ograničen smještajni kapacitet, nedovoljno razvijeni	Manja prepoznatljivost izvan regije, sezonalnost, ograničeni marketinški resursi, manji broj organiziranih događanja i kulturnih sadržaja.

	interpretacijski sadržaji i turistička infrastruktura.	
Potencijali	Pozicioniranje kao kulturno-gastro središte zaleđa uz NP Krka, razvoj interpretacijskih centara, umrežavanje s ruralnim OPG-ovima i vinskim rutama, održivi aktivni turizam (biciklizam, planinarenje).	Jačanje identiteta kroz brendiranje „destinacije na Cetini“, razvoj arheoloških ruta, kombinacija aktivnog i ruralnog turizma, umrežavanje s okolnim mjestima (Sinj, Vrlika).

Usporedba destinacija Drniš i Trilj pokazuje visoku razinu sličnosti u tipu i strukturi turističke ponude, razvojnim prioritetima i ciljnim tržištima. Obje destinacije pripadaju dalmatinskom zaleđu, karakterizira ih snažna povezanost s prirodnim i kulturno-povijesnim nasljeđem te orijentacija prema održivim, autentičnim i doživljajnim oblicima turizma.

Drniš se pritom diferencira naglašenim kulturno-umjetničkim identitetom temeljenim na nasljeđu Ivana Meštrovića, bogatoj gastronomskoj tradiciji (drniški pršut) i blizinom Nacionalnog parka Krka.

Trilj, s druge strane, ima izraženije pozicioniranje u segmentu aktivnog i ruralnog turizma uz rijeku Cetinu, te koristi arheološku baštinu kao temelj interpretacije povijesti i doživljaja prostora.

Zajednička obilježja upućuju na mogućnost suradnje i tematskog povezivanja u okviru dalmatinskog zaleđa – primjerice kroz zajedničke rute kulturnog i aktivnog turizma – no i na potrebu jasnog diferenciranja brenda Drniša u smjeru kulturno-gastro identiteta s naglaskom na lokalnu baštinu i umjetničko nasljeđe.

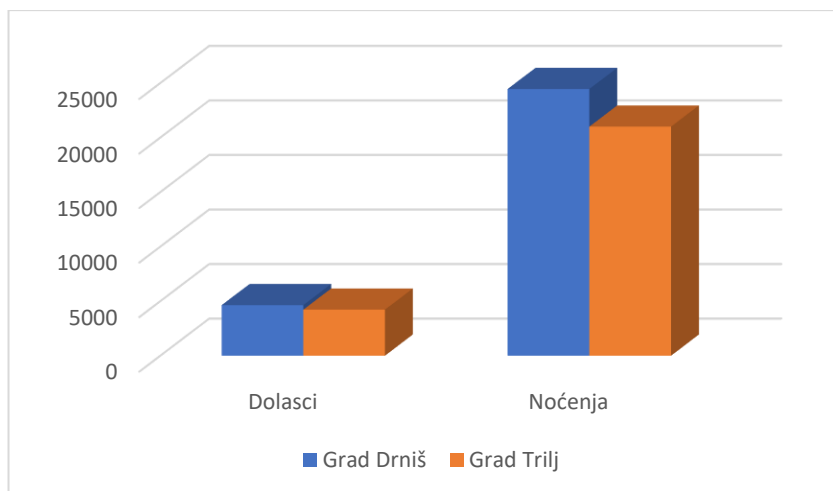
U usporedbi s Triljem, turistička infrastruktura Grada Drniša je manje razvijena, s manjim brojem smještajnih jedinica i pretežno privatnim objektima niže kategorizacije. Ponuda smještaja u Drnišu temelji se na manjim apartmanima i kućama za odmor, najčešće u okolnim naseljima poput Pakovog Sela, Siverića i Gradca, dok je u samom gradu ograničen broj ugostiteljskih objekata višeg standarda. Ugostiteljska ponuda Drniša usko je povezana s lokalnom gastronomijom – drniškim pršutom, vinima i tradicijskim jelima, no nedostaje raznolikosti i suvremenih koncepata prilagođenih suvremenim trendovima i grupnim posjetiteljima.

Trilj ima raznovrsniju i kvalitetniju smještajnu ponudu, s većim brojem kategoriziranih kuća za odmor, seoskih domaćinstava i manjih obiteljskih hotela. Kvaliteta smještaja je općenito viša, a dio objekata nudi dodatne sadržaje poput bazena, konjičkih aktivnosti i sportskih programa. Ugostiteljska ponuda u Trilju je raznolikija, povezana s eno-gastro turizmom i aktivnim odmorom uz rijeku Cetinu.

Dok Trilj ostvaruje veću razinu profesionalizacije i integriranosti u tržište aktivnog i ruralnog turizma, Drniš ima izraženiji potencijal u segmentu kulturno-gastronomskog doživljaja i autentičnog karaktera prostora. Jačanjem kvalitete smještaja, standardizacijom

usluge i razvojem ugostiteljskih koncepata koji povezuju lokalne proizvode i kulturnu baštinu, Drniš može doseći konkurentnost sličnu Trilju i pozicionirati se kao kulturno-gastro središte dalmatinskog zaleđa.

Grafikon 15. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Drniš/Grad Trilj - direktna konkurencija

Tablica 57. Analiza konkurencije – indirektna konkurencija

Analiza konkurencije		
indirektna konkurencija		
	Grad Drniš	Grad Tribunj
Profil destinacije	Autentična destinacija dalmatinskog zaleđa s naglaskom na kulturnu baštinu, tradicijsku gastronomiju i povezanost s prirodnim resursima (Krka, Promina). Razvija se kao mirna, kulturno-ruralna destinacija s lokalnim identitetom.	Manja obalna destinacija s izraženim lokalnim identitetom, ribarskom tradicijom i kulturno-gastronomskom ponudom. Njeguje imidž “autentične male Dalmacije” i održivog turizma.
Glavne atrakcije	Zbirka djela Ivana Meštrovića u Gradskom muzeju Drniš, drniška tvrđava, utvrda Gradina i minaret, NP Krka (pristupne točke), Promina planina, drniški pršut i vinske ceste.	Stara jezgra Tribunja, ribarska luka i regate, crkva sv. Nikole, tradicionalne manifestacije, lokalne konobe, blizina otoka i morskih atrakcija.
Turistički proizvodi	Kulturni turizam (baština i umjetnost Ivana Meštrovića), eno-gastro turizam (pršut, vino), aktivni turizam (planinarenje, biciklizam, Krka), manifestacijski turizam (Dani pršuta, kulturne priredbe).	Kulturalni i maritimni turizam, eno-gastro turizam s naglaskom na ribarsku tradiciju i lokalnu kuhinju, manifestacijski i nautički turizam, mirni obiteljski odmor.
Ciljane skupine	Ljubitelji kulture i umjetnosti, eno-gastro putnici, aktivni turisti, domaći posjetitelji i gosti NP Krka	Obitelji, parovi i individualni gosti srednje platežne moći koji traže autentično, mirno i tradicionalno obalno iskustvo.

	koji traže autentičan lokalni doživljaj i mirniji boravak.	
Prednosti	Jak kulturni identitet (Meštrović), gastronomski simbol (drniški pršut), blizina NP Krka, očuvana priroda, dobra prometna povezanost s obalom.	Autentična obalna arhitektura, lokalna ribarska tradicija, razvijena eno-gastro scena, prepoznatljiv brend “malog mjesta s dušom”, bolja tržišna vidljivost.
Izazovi	Nedovoljna prepoznatljivost na tržištu, nedostatak integriranog brenda, ograničen smještajni kapacitet, nedovoljno razvijeni interpretacijski sadržaji i turistička infrastruktura.	Ograničeni prostorni kapaciteti za rast, sezonalnost, rizik od gubitka autentičnosti zbog pritiska turizma.
Potencijali	Pozicioniranje kao kulturno-gastro središte zaleđa uz NP Krka, razvoj interpretacijskih centara, umrežavanje s ruralnim OPG-ovima i vinskim rutama, održivi aktivni turizam (biciklizam, planinarenje).	Daljnji razvoj održivog turizma i ribarskog identiteta, valorizacija kulturne baštine i gastronomije kroz brendiranje, umrežavanje s unutrašnjošću (Drniš, NP Krka).

Iako se Drniš i Tribunj razlikuju po geografskom položaju – zaleđe naspram obale – njihove se destinacijske vrijednosti preklapaju u ključnom aspektu: autentičnost, lokalni identitet i miran, održiv doživljaj Dalmacije.

Tribunj je uspješno pozicioniran kao autentično obalno mjesto s ribarskom i kulturnom tradicijom, dok Drniš nudi unutrašnju varijantu iste vrijednosti, kroz kulturno-umjetničku i gastronomsku baštinu.

Obje destinacije ciljaju slične segmente posjetitelja koji žele izbjeći masovni turizam i traže iskustvo “prave Dalmacije”, što ih čini prirodnim konkurentima u percepcijskom smislu.

Za Drniš, Tribunj može poslužiti kao primjer uspješnog modela održivog razvoja i brendiranja autentičnosti, uz mogućnost suradnje u stvaranju tematskih ruta koje povezuju kulturu, gastronomiju i tradiciju.

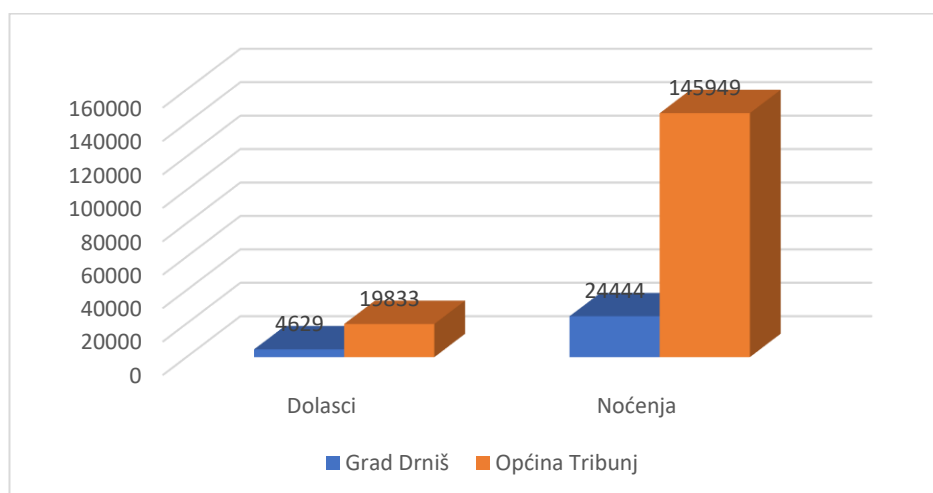
U usporedbi s obalnim Tribunjem, smještajna i ugostiteljska ponuda Grada Drniša još uvijek je u fazi razvoja i pretežno se temelji na privatnim objektima niže kategorizacije. Na području Drniša dominiraju manji apartmani, sobe i kuće za odmor, najčešće u okolnim naseljima poput Pakovog Sela, Siverića i Gradca. Većina objekata funkcionira sezonski, a ponuda viših kategorija (3* i više) je ograničena. Ugostiteljska ponuda je tradicionalnog karaktera i oslanja se na lokalne specijalitete – drniški pršut, domaća vina i tradicijska jela – što čini snažnu osnovu za razvoj eno-gastro turizma, iako je ponuda prostorno i sadržajno još uvijek skromna te slabije tržišno prepoznatljiva.

Kvaliteta smještaja i ugostiteljske ponude

Tribunj, s druge strane, ima znatno razvijeniju turističku infrastrukturu i višu razinu usluge. Smještajna ponuda obuhvaća širok raspon objekata – od obiteljskih apartmana i modernih kuća za odmor do manjih hotela i kvalitetnih kampova – s većim udjelom kategoriziranih objekata višeg standarda (3*-4*). Ugostiteljska ponuda Tribunja je raznolika, profesionalizirana i usklađena s tržišnim trendovima: brojne konobe i restorani nude svježe riblje specijalitete, lokalna vina i autentičnu dalmatinsku kuhinju, što doprinosi prepoznatljivosti destinacije u eno-gastro segmentu.

Dok Drniš još razvija svoju smještajnu i ugostiteljsku ponudu, njegova snaga leži u autentičnosti, kulturnom identitetu i povezanosti s gastronomskom tradicijom zaleđa. Tribunj, kao razvijenija i tržišno vidljivija destinacija, uspješno spaja autentičnost s visokom kvalitetom turističke usluge te može poslužiti kao primjer uravnoteženog modela razvoja u kojem lokalna baština i suvremeni standardi zajedno čine konkurentsku prednost.

Grafikon 16. Broj turističkih noćenja i dolazaka Grad Drniš/Općina Tribunj – indirektna konkurencija

Općina Bilice

Direktna konkurencija Općini Bilice bio bi grad Skradin, jer obje destinacije dijele istu geografsku zonu uz rijeku Krku i Nacionalni park Krka te Pukljansko jezero, ciljaju slične posjetitelje zainteresirane za prirodu, mir, nautički turizam i lokalnu gastronomiju. Njihove ponude se preklapaju u sadržaju i tržišnom pozicioniranju.

Indirektna konkurencija Bilicama bila bi Općina Pirovac, jer nudi obalni, ljetni turizam s naglaskom na more i plaže, ali privlači isti profil posjetitelja koji traže manja, mirnija mjesta izvan velikih turističkih središta.

Tablica 58. Analiza konkurencije Općine Bilice – direktna konkurencija

Analiza konkurencije		
direktna konkurencija		
	Općina Bilice	Grad Skradin
Profil destinacije	Mirna, prirodna i obiteljska destinacija između Šibenika i NP Krka. Naglasak na autentičnom doživljaju, prirodnom krajoliku i održivom turizmu. U fazi razvoja i brendiranja.	Prepoznatljiva destinacija s povijesnom jezgrom i funkcijom glavnog ulaza u NP Krka. Kulturno-povijesni i eno-gastro identitet s razvijenom infrastrukturom.
Glavne atrakcije	Jezero Pukljan, vidikovci, biciklističke i pješačke staze, blizina NP Krka, miran prirodni ambijent, tradicionalna kuhinja i lokalni proizvodi.	Stara gradska jezgra, marina, kulturna baština, manifestacije, gastronomska ponuda, pristup brodom do Skradinskog buka (NP Krka).
Turistički proizvodi	Eko i aktivni turizam (biciklizam, pješčenje, promatranje prirode), obiteljski i seoski turizam, eno-gastro proizvodi lokalnog podrijetla.	Kulturni i povijesni turizam, eno-gastro turizam, nautički turizam, manifestacijski i aktivni turizam vezan uz NP Krka.
Ciljane skupine	Obitelji, individualni putnici i domaći gosti koji traže mir, prirodu i autentičnost u blizini NP Krka i Šibenika.	Individualni posjetitelji, obitelji, nautičari i jednodnevni gosti NP Krka koji žele kulturni i gastronomski doživljaj.
Prednosti	Prirodni ambijent i mir, autentičnost, manja turistička opterećenost, blizina Šibenika i NP Krka, potencijal za održivi razvoj.	Snažan brend i tržišna prepoznatljivost, razvijena infrastruktura, bogata kulturna baština, marina i raznolika ugostiteljska ponuda.
Izazovi	Nedovoljno prepoznatljiva destinacija, manji smještajni kapaciteti, ograničena infrastruktura i nedostatak brendiranja.	Gužve u sezoni, prostorno ograničenje za rast, visoka sezonalnost i manjak novih kapaciteta izvan središta.
Potencijali	Razvoj održivog smještaja (eko-kuće, kamping), brendiranje kao „mirna vrata Krke“, jačanje eno-	Daljnji razvoj kulturno-manifestacijskih sadržaja i održivo upravljanje rastom posjećenosti NP Krka.

	gastro identiteta i suradnja sa Šibenikom i Skradinom.	

Općina Bilice i Grad Skradin dijele zajednički prostorni, funkcionalni i tržišni okvir jer se obje destinacije nalaze u neposrednom okruženju Nacionalnog parka Krka, koji predstavlja glavni pokretač njihova turističkog razvoja. Obje destinacije usmjerene su na slične ciljne skupine – individualne posjetitelje, obitelji i ljubitelje prirode koji traže autentična i mirna iskustva u kombinaciji s kulturnim i gastronomskim doživljajima.

Sličnosti se očituju u oslanjanju na iste resurse (Krka, prirodni krajolik, lokalna gastronomija), u izraženoj sezonalnosti i u orijentaciji prema održivim oblicima turizma. Obje destinacije imaju potencijal za razvoj komplementarne ponude temeljem prirode, mira i lokalne tradicije.

Razlike proizlaze iz razine razvijenosti i tržišne pozicije. Skradin ima dugogodišnji status etablirane destinacije s jasnim brendom, bogatom kulturnom baštinom i infrastrukturom koja podupire raznoliku turističku ponudu (ugostiteljstvo, marina, manifestacije). Bilice, naprotiv, predstavljaju novu i mirniju destinaciju s izraženim prirodnim i održivim karakterom, čija se prednost nalazi u autentičnosti, tišini i blizini Šibenika.

Kvaliteta smještaja i ugostiteljske ponude

U usporedbi sa Skradinom, smještajna i ugostiteljska ponuda Općine Bilice još je u početnoj fazi razvoja. Bilice se trenutno oslanjaju uglavnom na privatni smještaj — apartmane, kuće za odmor i sobe koje se nalaze uz obalu Prukljanskog jezera i u okolnim naseljima. Kvaliteta smještaja je ujednačena, ali pretežito niže do srednje kategorije, uz ograničen broj objekata višeg standarda. Ugostiteljska ponuda je skromna i uglavnom sezonska, usmjerena na lokalne restorane i konobe koje nude domaće proizvode i tradicionalnu dalmatinsku kuhinju, bez izraženije diferencijacije ili većeg broja specijaliziranih sadržaja.

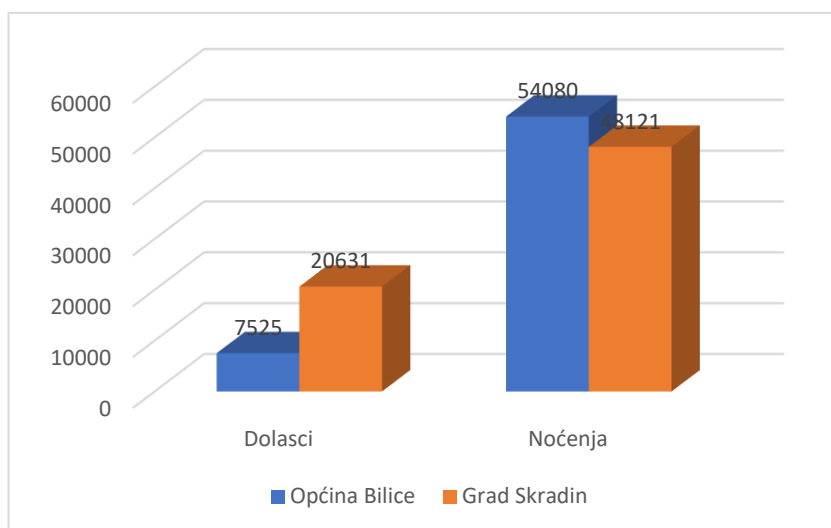
Skradin, s druge strane, ima znatno razvijeniju i raznolikiju ponudu. Kao etablirana turistička destinacija i glavni ulaz u Nacionalni park Krka, Skradin raspolaže širim rasponom smještajnih kapaciteta – od privatnih apartmana i obiteljskih hotela do objekata viših kategorija i marina koje privlače nautičare. Ugostiteljska scena u Skradinu prepoznatljiva je po kvalitetnim restoranima, tradicionalnim jelima i eno-gastro identitetu, što je destinaciju pozicioniralo kao jedno od vodećih gastronomskih središta šireg šibenskog područja.

Dok Skradin ima razvijenu i tržišno prepoznatljivu ponudu, Bilice predstavljaju mirniju i prirodniju alternativu, s potencijalom za razvoj održivog i obiteljskog turizma. Prednost Bilice leži u miru, očuvanom okolišu i neposrednoj blizini NP Krka i Šibenika, što im omogućuje da razviju eko-smještaj, kamping i male obiteljske ugostiteljske objekte orijentirane na autentičnost i lokalnu gastronomiju.

Za povećanje konkurentnosti Bilica preporučuje se:

- podizanje kvalitete i kategorizacije smještaja,
- razvoj suvremenijih ugostiteljskih koncepata temeljenih na lokalnim proizvodima,
- te suradnja sa Skradinom u stvaranju zajedničke destinacijske ponude koja bi povezala kulturni i gastronomski identitet Skradina s prirodnim i mirnim ambijentom Bilica.

Grafikon 17. Broj turističkih noćenja i dolazaka Općina Bilice/Grad Skradin – direktna konkurencija

Tablica 59. Analiza konkurencije Općine Bilice – indirektna konkurencija

Analiza konkurencije		
indirektna konkurencija		
	Općina Bilice	Općina Pirovac
Profil destinacije	Mirna, prirodna i obiteljska destinacija između Šibenika i NP Krka. Naglasak na autentičnom doživljaju, prirodnom krajoliku i održivom turizmu. U fazi razvoja i brendiranja.	Obalna destinacija s dugom tradicijom turizma, prepoznatljiva po kupališnom i obiteljskom odmoru, maritimnoj tradiciji i lokalnoj gastronomiji.
Glavne atrakcije	Jezero Prukljan, vidikovci, biciklističke i pješačke staze, blizina NP Krka, miran prirodni ambijent, tradicionalna kuhinja i lokalni proizvodi.	Plaže i uvale, stara jezgra, lokalne manifestacije, marina, blizina Vranskom jezeru i Kornatima, gastronomske manifestacije.
Turistički proizvodi	Eko i aktivni turizam (biciklizam, pješačenje, promatranje prirode), obiteljski i seoski turizam, eno-gastro proizvodi lokalnog podrijetla.	Obiteljski i kupališni turizam, nautički i manifestacijski turizam, eno-gastro i kulturni proizvodi uz obalu, smještaj srednje i više kategorije.
Ciljane skupine	Obitelji, individualni putnici i domaći gosti koji traže mir, prirodu i autentičnost u blizini NP Krka i Šibenika.	Obitelji, domaći i strani gosti srednje platežne moći, turisti koji traže mirnu obalu i tradicionalnu atmosferu.

Prednosti	Prirodni ambijent i mir, autentičnost, manja turistička opterećenost, blizina Šibenika i NP Krka, potencijal za održivi razvoj.	Uređene plaže, razvijena infrastruktura, snažan obalni identitet, bogata ugostiteljska ponuda i stabilan broj posjetitelja.
Izazovi	Nedovoljno prepoznatljiva destinacija, manji smještajni kapaciteti, ograničena infrastruktura i nedostatak brendiranja.	Sezonalnost, prostorno opterećenje u vršnim mjesecima, potreba za diversifikacijom ponude izvan ljeta.
Potencijali	Razvoj održivog smještaja (eko-kuće, kamping), brendiranje kao „mirna vrata Krke“, jačanje eno-gastro identiteta i suradnja sa Šibenikom i Skradinom.	Diversifikacija ponude prema aktivnom i kulturnom turizmu, održivo upravljanje rastom i povezivanje s unutrašnjošću Šibensko-kninske županije.

Bilice i Pirovac, iako različitog prostornog i turističkog karaktera, dijele sličan profil ciljnih skupina – obiteljske i individualne posjetitelje koji traže mir, autentičnost i lokalni doživljaj Dalmacije.

Sličnosti se očituju u naglasku na autentičnost, tradicijsku gastronomiju i mirno okruženje izvan velikih turističkih središta. Obje destinacije njeguju lokalni identitet i privlače goste koji preferiraju manja mjesta i osobniji pristup.

Razlike proizlaze iz njihovog geografskog i funkcionalnog položaja: Pirovac je razvijenija obalna destinacija s bogatom infrastrukturom, uređenim plažama i stabilnim turističkim prometom, dok su Bilice mirnija kontinentalna destinacija smještena uz Prukljansko jezero i blizu NP Krka, s potencijalom za razvoj održivog i prirodnog turizma.

Zajedno predstavljaju komplementarne oblike dalmatinskog doživljaja – Pirovac kao obalnu, a Bilice kao zelenu, mirnu i održivu alternativu koja spaja prirodu, kulturu i lokalnu gastronomiju.

Kvaliteta smještaja i ugostiteljske ponude

Iako Bilice i Pirovac nude različite tipove turističkih proizvoda – Bilice više orijentirane na prirodu i mir, a Pirovac na obalni odmor – obje destinacije privlače slične ciljne skupine: obiteljske i individualne posjetitelje koji traže autentično, manje opterećeno i mirnije okruženje u blizini većih turističkih središta.

Smještajna ponuda Bilica pretežno se temelji na privatnim apartmanima i manjim kućama za odmor uz obalu Prukljanskog jezera. Kvaliteta je funkcionalna, ali još uvijek ograničena standardizacijom i infrastrukturom. Ponuda ugostiteljskih objekata manja je i koncentrirana na sezonske restorane i konobe koje nude lokalna jela i domaće proizvode. Unatoč manjoj razvijenosti, Bilice imaju potencijal u segmentu održivog, mirnog i obiteljskog turizma, s naglaskom na prirodu i lokalni identitet.

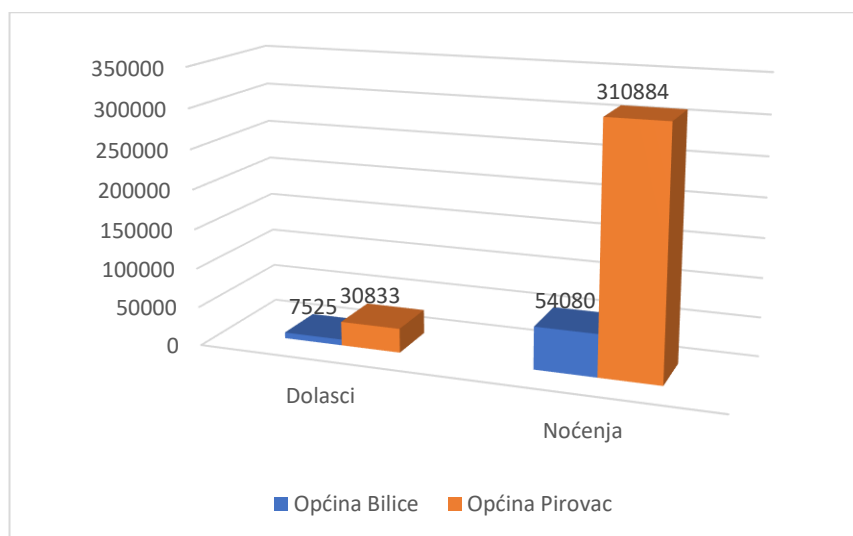
Pirovac, kao obalna destinacija s dugom turističkom tradicijom, ima znatno razvijeniju i raznovrsniju ponudu. Smještajni kapaciteti obuhvaćaju hotele, kampove i velik broj privatnih apartmana srednje i više kategorije. Ugostiteljska ponuda bogatija je, s većim brojem restorana, konoba i barova, a destinacija je prepoznata po ribljim specijalitetima i manifestacijama koje promoviraju lokalnu gastronomiju.

Dok Pirovac nudi potpuniju turističku infrastrukturu i tradicionalni obalni doživljaj, Bilice se razlikuju po unutrašnjem karakteru, miru i neposrednom kontaktu s prirodom, što im omogućuje pozicioniranje kao održiva alternativa obalnom turizmu. Obje destinacije, iako različite po tipu, natječu se za slične posjetitelje koji žele manje komercijalnu, a autentičnu i opuštenu Dalmaciju.

Za jačanje konkurentnosti Bilica u odnosu na Pirovac preporučuje se:

- razvoj manjih eko i obiteljskih smještajnih kapaciteta višeg standarda,
- unapređenje ugostiteljske ponude kroz lokalne proizvode i tematske eno-gastro sadržaje,
- te pozicioniranje Bilica kao “zelene i mirne alternative obali”, u neposrednoj blizini Šibenika i Nacionalnog parka Krka.

Grafikon 18. Broj turističkih noćenja i dolazaka Općina Bilice/Općina Pirovac – indirektna konkurencija

2.3. Izvješće o provedenoj analizi stanja

Izvješće o provedbi analize stanja destinacije prikazuje trenutnu situaciju i potencijale turističke destinacije na temelju različitih aspekata kao što su tržišne prilike, resursi, konkurentnost, održivost i potrebe turista. Cilj ovog izvješća je pružiti sveobuhvatan uvid u destinaciju kako bi se razumjele njene prednosti i nedostaci te osmislili strateški koraci za unapređenje i održivi razvoj turizma.

Prostor obuhvaćen turističkim zajednicama Skradina, Knina, Drniša i Bilica predstavlja cjelovitu, prirodno i kulturno izrazito bogatu destinacijsku cjelinu, povezanu zajedničkim okvirom Nacionalnog parka Krka, krškim krajolikom i bogatom povijesnom baštinom. Unatoč zajedničkim vrijednostima, svaka od destinacija ima specifične razvojne obrasce, izazove i potencijale.

Grad Skradin

Skradin se ističe kao najrazvijenija i najprepoznatljivija destinacija u analiziranom području, zahvaljujući poziciji glavnog ulaza u NP Krka, snažnoj gastronomskoj tradiciji te velikoj vidljivosti na turističkom tržištu. No, Skradin se suočava s izraženom sezonalnošću, ograničenim smještajnim kapacitetima i nedovoljnom digitalnom promocijom, što smanjuje otpornost destinacije i njezinu mogućnost ravnomjernog razvoja tijekom godine

Potencijal rasta leži u eno-gastro doživljajima, jačanju digitalne infrastrukture te boljem povezivanju s OPG-ovima i outdoor ponudom.

Grad Knin

Knin posjeduje iznimno snažnu kulturno-povijesnu jezgru predvođenu Kninskom tvrđavom, ali i bogate prirodne resurse kao što su izvor Krke, Slap Krčić, rijeka Butižnica i planina Dinara. Unatoč tome, destinacija je slabije prepoznata te infrastrukturno i komunikacijski zaostaje za razvijenijim centrima. Izazovi uključuju slabu turističku infrastrukturu, ograničenu pristupačnost i skromnu digitalnu prisutnost, dok veliki potencijal postoji u razvoju avanturističkog, povijesnog i interpretativnog turizma, kao i u jačanju dostupnosti tvrđave osobama s invaliditetom

Grad Drniš

Drniš raspolaže dobro razvijenom osnovnom komunalnom infrastrukturom, kulturnom ponudom (Muzej, Meštrovićev opus, Promina) i autentičnim gastronomskim proizvodom – drniškim pršutom. Ipak, izazovi se očituju u nedovoljnoj turističkoj vidljivosti, slabijoj mreži smještaja i ograničenim digitalnim kapacitetima. Snaga destinacije leži u spoju kulture, aktivnog turizma i enogastronomije, uz mogućnost jačanja integriranih turističkih proizvoda koji povezuju ruralni prostor, tradiciju i prirodu. Razvoj biciklističkih i planinarskih ruta ide u prilog pozicioniranju Drniša kao outdoor središta.

Općina Bilice

Bilice su mlada i rastuća turistička destinacija, čiji se razvoj temelji na atraktivnosti Prukljanskog jezera, mirnom okolišu i potencijalima za rekreativni i eko-turizam. Trenutno imaju slabo razvijenu sekundarnu turističku infrastrukturu (sportski i kulturni sadržaji, interpretacija, signalizacija), ali istovremeno posjeduju izrazito snažan razvojni potencijal u selektivnim oblicima turizma poput kajakaštva, šetnji, cikloturizma, ruralnog i nautičkog turizma manjeg obujma

Bilice se profiliraju kao mirna, prirodna i autentična destinacija, pogodna za razvoj održivih turističkih proizvoda i jačanje suradnje s okolnim općinama.

Zajednički izazovi

Analiza četiri destinacije pokazuje nekoliko strukturnih izazova koji su zajednički cijelom području:

- Sezonalnost turizma, izrazito snažna u Skradinu i Bilicama, a slaba turistička aktivnost izvan sezone u Kninu i Drnišu,
- Nedovoljna digitalna prisutnost i nedostatak pametnih rješenja, osobito u Bilicama i Kninu, a djelomično i u Skradinu,
- Ograničena turistička infrastruktura, uključujući smještajne kapacitete, interpretacijske sadržaje te dostupnost osobama s invaliditetom,
- Slaba međusobna integracija ponude, iako sve destinacije dijele zajedničke resurse NP Krka i komplementarne turističke proizvode,
- Nedovoljna valorizacija kulturne baštine, osobito u Drnišu i Bilicama, gdje baština nije dovoljno interpretirana niti povezana u turističke rute.

Zajednički razvojni potencijali destinacija

Sva četiri odredišta imaju velike mogućnosti za **strateški održiv rast**, posebno kroz:

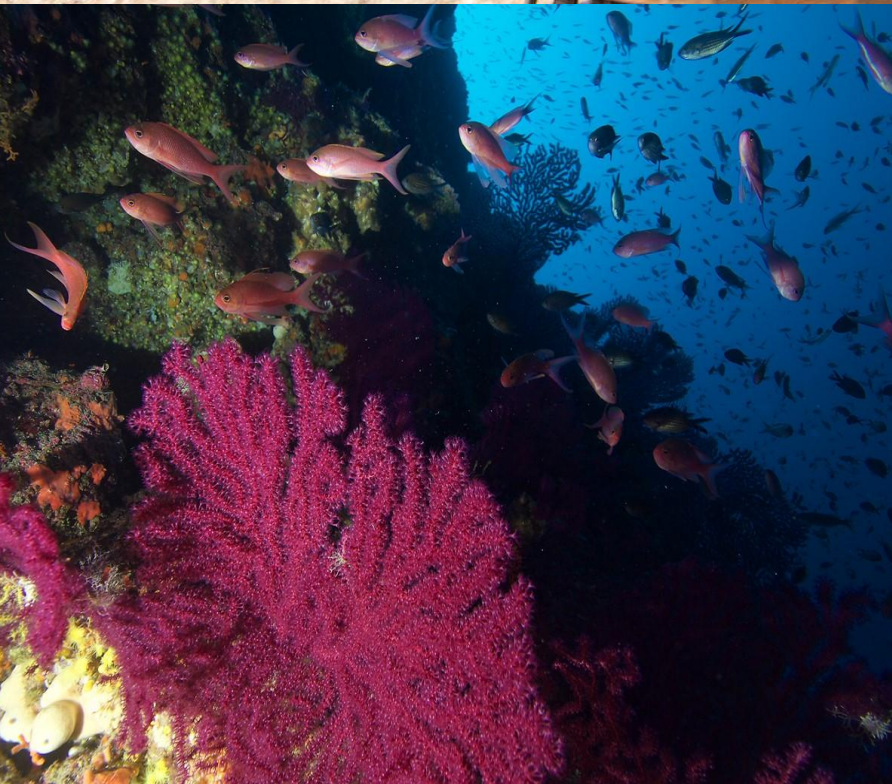
- razvoj outdoor i aktivnog turizma (biciklizam, planinarenje, kajak, trail),
- jačanje kulturne i interpretativne ponude temeljem bogate baštine,
- povezivanje lokalnih vinskih, gastronomskih i ruralnih proizvoda,
- stvaranje integriranih doživljaja Krke – jedinstveno brendirane ponude više destinacija,
- ulaganja u digitalizaciju i modernu interpretaciju resursa,
- produljenje sezone kroz specifične proizvode (gastronomija, manifestacije, outdoor, kulturni programi).

Opći zaključak

Analizirano područje Skradina, Knina, Drniša i Bilica predstavlja međusobno povezanu destinacijsku cjelinu u kojoj svaka destinacija doprinosi ukupnoj prepoznatljivosti prostora, ali i nosi svoje specifične izazove. Skradin ima vodeću tržišnu poziciju, Knin

najvažniju kulturno-povijesnu komponentu, Drniš snažan kulturno-gastronomski identitet, a Bilice rastući rekreativno-prirodni karakter.

Za daljnji razvoj nužno je povećati kvalitetu infrastrukture, digitalnu vidljivost, interpretaciju baštine, integraciju ponude te smanjiti sezonalnost. Uz koordinirano djelovanje i ulaganja u održive proizvode, destinacije imaju potencijal oblikovati jedinstveni destinacijski identitet Krke koji će povećati konkurentnost, produljiti sezonu i osigurati ravnomjerniji turistički i gospodarski razvoj cijelog područja.

3. Potencijal za razvoj i
podizanje kvalitete
turističkih proizvoda

3. POTENCIJAL ZA RAZVOJ I PODIZANJE KVALITETE TURISTIČKIH PROIZVODA

Turistički proizvodi destinacije su kombinacija svih usluga, doživljaja, atrakcija i aktivnosti koje određena turistička destinacija nudi posjetiteljima. Ovi proizvodi čine ukupnu ponudu koja privlači turiste i zadovoljava njihove potrebe tijekom boravka. Svaka destinacija može razviti specifične turističke proizvode temeljene na svojim prirodnim, kulturnim i povijesnim resursima, uz infrastrukturu i dodatne sadržaje.

Analiza turističkih proizvoda destinacije obuhvaća nekoliko elemenata:

1. Proizvodi i usluge (smještaj, gastronomija, aktivni i kulturni turizam)
2. Resursi i atrakcije
3. Javna turistička infrastruktura

Analiza potencijala razvoja i podizanja kvalitete turističkih proizvoda provodi se na temelju rezultata prethodnih analiza (turistički proizvodi i usluge, resursna osnova, javna turistička infrastruktura i ostali elementi ponude).

Cilj ovog poglavlja je identificirati:

- ✓ proizvode s najvećim razvojnim potencijalom,
- ✓ proizvode s najvećim marketinškim potencijalom,
- ✓ područja s potrebnim kvalitativnim unaprjeđenjem,
- ✓ ključne prepreke (problemske točke),
- ✓ preporuke za unaprjeđenje.

3.1. Metodološki okvir procjene potencijala turističkih proizvoda

Procjena potencijala razvoja i podizanja kvalitete turističkih proizvoda u destinaciji Skradin, Knin, Drniš i Bilice provodi se temeljem integrirane analize postojećeg stanja ponude (poglavljje 2. Plana upravljanja destinacijom), resursne osnove, javne turističke infrastrukture, dostupnih podataka iz terena (baza JTI objekata,) te tržišnih trendova. Cilj ovoga procesa jest identificirati proizvode koji imaju najveći strateški potencijal za daljnji razvoj, kao i odrediti razinu prioriteta u odnosu na buduće planiranje i provedbene mjere.

Metodološki okvir temelji se na kvalitativnoj i kvantitativnoj procjeni svakog turističkog proizvoda, atrakcije ili infrastrukturnog elementa prema unaprijed definiranim kriterijima. Za svaki proizvod ocjenjuju se sljedeće značajke:

- ✓ Razvojni potencijal, koji procjenjuje mogućnost daljnjeg unapređenja proizvoda s obzirom na prostorna, prirodna, organizacijska i planska ograničenja te mogućnost integracije u postojeću i novu ponudu.
- ✓ Marketinški potencijal, koji procjenjuje sposobnost proizvoda da privuče ciljane skupine posjetitelja, njegovu prepoznatljivost, atraktivnost na tržištu, komunikacijski doseg te usklađenost s destinacijskim brendom.

- ✓ Sezonalnost i mogućnost produljenja sezone, posebno važna za razvoj održivog turizma.
- ✓ Prihvatni kapacitet i nosivost prostora, odnosno mogućnost upravljanja intenzitetom korištenja.
- ✓ Usklađenost s nacionalnim i međunarodnim trendovima, uključujući održivost, digitalizaciju, aktivni odmor, tematsko i iskustveno putovanje.
- ✓ Povezanost s drugim proizvodima, odnosno sposobnost integracije u itinerere, jednodnevne izlete, tematske rute ili cjelokupni destinacijski narativ.
- ✓ Za svaki element provedene analize primjenjuje se klasifikacija razvojnog i marketinškog potencijala prema tri razine: visok, srednji i nizak. U pojedinim slučajevima, gdje nedostaju potpuni ili verificirani podaci, uvedene su oznake za naknadni unos ili dodatnu terensku provjeru, kako bi se omogućila daljnja razrada u završnoj fazi dokumenta ili tijekom provedbe.
- ✓ Dodatno, za potrebe strateškog programiranja u kasnijim poglavljima (poglavlje 6), svaki proizvod dobiva ocjenu strateškog prioriteta, na temelju kombinacije razvojnih potencijala, tržišne potražnje i kapaciteta destinacije za provedbu. Proizvodi koji su ocijenjeni visokim potencijalom u razvoju i marketingu definiraju se kao prioritetni okviri djelovanja u sljedećem planskom razdoblju, dok proizvodi sa srednjim potencijalom mogu biti uključeni kao podržavajući ili dopunski sadržaji. Elementi s niskim potencijalom ne isključuju se u potpunosti, ali se ne određuju kao ključni pokretači razvoja u prvoj fazi upravljačkog ciklusa.

Tablica 60. Procjena potencijala kulturnih dobara i prirodnih atrakcija

R B	Kulturno dobro (naziv)	¹ Razvojni potencijal (turistički)	Izazovi / Ograničenja	Preporuke	Moguće utilizacije (primjer)
1.	Arheološka zona Bribirska glavica	Visok - privlačno za povijesni, edukativni i kulturni turizam, razvoj tematskih staza koje povezuju ključne točke nalazišta	Nedostatak infrastrukture, osjetljivost nalazišta	Zaštita autentičnosti prostora, ulaganje u infrastrukturu	Edukacijski kampovi i ljetne škole arheologije, tematske rute „Srednjovjekovni Bribir“
2.	Mlinice i vodenice na Skradinskom buku	Visok- autentična tradicijska arhitektura, prirodne i kulturne vrijednosti	Strogi režim zaštite, rizik preopterećenosti prostora tijekom turističke sezone	Demonstracije tradicijskih obrta, razvoj digitalnog sadržaja koji nadopunjuje, a ne opterećuje fizički prostor	Kratke radionice za posjetitelje (tradicionalne tehnike tkanja), virtualni vodič „Mlinice kroz povijest“
3.	Kulturno-povijesna cjelina Knina	Visok – mogućnost interpretacijskih ruta, povijesnih šetnji, storytelling, snimanja	Ograničena infrastruktura, potreba za kvalitetnom interpretacijom	Uspostava interpretacijskih ruta, digitalni vodič, signalizacija, zaštita autentičnosti prostora	Tematske šetnje, kulturni vodiči, povijesni festivali
4.	Arheološko nalazište Kapitul	Srednje visok - simbol početaka starohrvatske arheologije	Potrebna bolja promocija i uključenost u kulturnu ponudu	Integrirati u ruralne kulture i outdoor ture	Vjerska staza + promatranje krajolika
5.	Spomen kuća Ivana Meštrovića	Visok - povezanost s jednim od najpoznatijih hrvatskih umjetnika	Ograničen fizički prostor za veće programe, sezonalnost posjeta	Jačati interpretacijske sadržaje koji naglašavaju emocionalni i biografski kontekst, digitalni i virtualni vodiči	Umjetničke radionice za učenike, studente i posjetitelje
6.	Prominska šuma	Srednji- održivi outdoor turizam	Ograničena signalizacija, nedostatak promocije	Izraditi plan uređenja šetnica i biciklističkih staza, pojačati vidljivost kroz suradnju s okolnim TZ-ovima	Rekreativne staze, edukativne šetnje, foto walk
7.	Arheološko nalazište Dedića punta	Srednji- potencijal za dopunu kulturne i edukativne turističke ponude	Nedostatak infrastrukture i pristupnih putova, niska prepoznatljivost lokaliteta	Povezati lokalitet s postojećim turističkim tokovima prema Pukljanskom jezeru, bolja promocija kroz	Tematska tura „Dedića punta“, digitalni vodič koji prikazuje moguće rekonstrukcije izgleda lokaliteta

¹ Vrlo visok - Značajan potencijal za razvoj turističkog proizvoda, atraktivnost i iskustveni turizam s mogućnošću produljenja sezone

Visok - Prepoznatljivost, autentičnost i mogućnost integracije u postojeću ponudu uz razvoj kreativnih sadržaja

Srednje visok - Atrakcija s potencijalom u specijaliziranim nišama (vjerski, kulturni turizam)

Srednji - Potencijal prisutan ali zahtijeva dodatne intervencije (pristup, interpretacija, promocija)

Nizak-srednji - Manje atraktivno samostalno, moguće kao dio šire tematske rute ili edukativnog programa

				informativne centre i digitalne vodiče	
8.	Brdo Debeljak	Nizak-srednji – lagani outdoor turizam, rekreacija i interpretacija prirode,	Nedostatak infrastrukturnih sadržaja (signalizacija, odmorišta, niska prepoznatljivost	Uređenje minimalne, ali kvalitetne infrastrukture, razviti prepoznatljivu outdoor ponudu, promocija kroz TZ	Foto punktovi i jednostavne edukativne infotočke o krajoliku, kombinirane ture brdo Debeljak→Prukljansk o jezero→lokalna gastronomija.

U analitičkom procesu osobita se važnost pridaje podacima iz poglavlja 3. (analiza stanja ponude), kao i rezultatima terenske identifikacije ključnih JTI objekata (šetnice, biciklističke i planinarske staze). Ti podaci služe kao ulazni indikator u procjeni nosivosti, atraktivnosti i razine infrastrukturne opremljenosti. Dodatno, kroz usporednu analizu s tržišnim trendovima i očekivanjima posjetitelja (iz anketa i statističkih podataka), procjenjuje se potencijal destinacije da poveže svoje osnovne proizvode s novim oblicima ponude (outdoor, enogastronomija, kulturno-interpretativni sadržaji).

Metodološki okvir stoga ujedinjuje analitički pristup, evaluacijsku matricu i strateško rangiranje proizvoda, čime se omogućuje davanje jasne preporuke za smjer budućeg razvoja turističke ponude destinacije. Rezultat ove procjene predstavlja podlogu za definiranje strateških prioriteta i operativnih ciljeva u narednim poglavljima dokumenta.

Tablica 61. Procjena potencijala turističkih proizvoda

TURISTIČKI PROIZVOD	PRIMJERI	² Razvojni potencijal	Marketinški potencijal	Strateški prioritet	KLJUČNI IZAZOVI	PREPORUKE	PODACI
Outdoor turizam (pješački i biciklistički)	Kanjon čikole: Skradin – Miljkovići – Lozovac – Konjevrate – Goriš – Kanjon Čikole (43,5 km); Skradinski pogled: Lozovac – Vidikovci na Skradin i Skradinski buk – Lozovac (3,2 km); Čikola: Drniška gradina, kanjon Čikole, lokva Pakovo selo, vidikovac Moseč (30,8 km,, Uspón na Dinaru: Knin – Gruge – Brezovac - Knin (33,1 km)	Ocjena: V = visoki / S = srednji / N = niski			Nedovoljna interpretacija i digitalizacija, nepristupačnost terena	Signalizacija, digitalne karte, tematske rute, odmorišta	Broj korisnika staza, trajanje korištenja
		V	S/V	V			
Enogastronomija	Lokalne konobe i restorani, manifestacije	V	V	V	Nepovezana ponuda, nepostojanje brenda	Razvoj lokalnog brenda, gastro itinereri	Broj objekata, lokalni proizvodi
Kulturni turizam	Crkva rođenja Blažene Djevice Marije, crkva sv. Roka, crkva Gospe Velikog Hrvatskog Krsnog Zavjeta, crkva Gospa od Pomišljaja župe Uznesenja Marijina tradicija	S	S	S	Slaba interpretacija, neiskorišten potencijal	Tematske ture, digitalne interpretacije	Broj posjetitelja
Manifestacijski turizam	Lokalne fešte i manifestacije	S	S/V	S	Visoka sezonalnost	Konceptualni razvoj, jačanje pred/podsezone	Broj manifestacija
Sportsko-rekreacijski	Biciklizam i planinarenje	S	S	S	Nedostatak sadržaja za aktivni boravak	Ulaganje u infrastrukturu, sportski programi	Broj sportskih događanja

² Visok- Značajan potencijal za razvoj turističkog proizvoda, atraktivnost i iskustveni turizam s mogućnošću produljenja sezone
Srednji - Potencijal prisutan ali zahtijeva dodatne intervencije (pristup, interpretacija, promocija)
Nizak - Manje atraktivno samostalno, moguće kao dio šire tematske rute ili edukativnog programa

Ruralni turizam (zaleđe)	Moguće povezivanje s lokalnim OPG-ovima	V	S	S	Potrebna suradnja s okolnim područjima	Partnerstva i cross-promocije	Broj potencijalnih partnera
Digitalna interpretacija i iskustveni turizam	Interaktivne staze, info točke, TIC	V	V	V	Nedostatak digitalnih alata	Razvoj TIC-a, QR kodovi, online platforma	Broj digitalnih instalacija

3.2. Zaključak razvojnih i marketinških potencijala za razvoj i podizanje kvalitete turističkih proizvoda

Analizom turističkih proizvoda u destinacijama, provedenom prema metodološkom okviru koji obuhvaća procjenu razvojnih i marketinških potencijala, utvrđeno je da destinacije posjeduju značajan potencijal za daljnji razvoj, s posebnim naglaskom na proizvode koji mogu utjecati na produljenje turističke sezone, diverzifikaciju ponude i podizanje kvalitete turističkog doživljaja

Trenutno dominantan oblik turizma u destinacijama jesu kulturni, outdoor i ruralni turizam, temeljen primarno na prirodnim resursima i atraktivnostima. Iako su ovi proizvodi tržišno dosta prepoznatljivi i generiraju poveći turistički promet, prostorne i sezone ograničenosti zahtijevaju njihovo daljnje unapređenje u smislu podizanja standarda, diversifikacije sadržaja te uvođenja elemenata interpretacije i upravljanja kapacitetima.

Outdoor turizam jedan je od ključnih razvojnih potencijala destinacije. Biciklističke i planinarske staze omogućuju aktivan boravak u prirodi i produljuju sezonu, što destinacijama daje dodatnu vrijednost. Uvođenje interpretacijskih elemenata, digitalnih ruta i boljeg označavanja staza može podići kvalitetu doživljaja i pomoći da se područja jasnije pozicioniraju kao privlačne destinacije za aktivni odmor tijekom cijele godine.

Enogastronomski turizam također je prepoznat kao važan nositelj vrijednosti budućeg razvoja. Iako trenutačno djelomično fragmentiran i nedovoljno strukturiran, ovaj proizvod ima izrazito visok tržišni potencijal, posebice u segmentu autentične ponude temeljene na lokalnim i tradicijskim elementima.

Proizvodi poput kulturnog i manifestacijskog turizma imaju srednji do visok razvojni potencijal, a mogu značajno doprinijeti diferencijaciji ponude i poboljšanju ukupne konkurentnosti destinacija, posebno ako se integriraju u tematske rute, sezone pakete ili događajne programe. Kulturni resursi, iako trenutačno slabo interpretirani, predstavljaju dobru osnovu za razvoj interpretativnih sadržaja i priča koje mogu doprinijeti jačanju identiteta destinacija.

Posebno se ističe digitalna transformacija turističkih proizvoda kao transverzalni razvojni potencijal, jer podržava sve ostale segmente ponude kroz unapređenje interpretacije, dostupnosti informacija i kvalitetnije upravljanje turističkim tokom.

Zaključno, kao ključni prioriteti za daljnji razvoj identificirani su:

- ✓ razvoj outdoor i aktivnog turizma,
- ✓ podizanje kvalitete kulturnog turizma,
- ✓ razvoj autentične enogastronomске ponude i
- ✓ digitalizacija turističkih sadržaja i komunikacije u destinaciji.

Ovi proizvodi predstavljaju temeljne nositelje destinacijskog razvoja u sljedećem planskom razdoblju, pri čemu je preporučljivo fokus usmjeriti na povećanje kvalitete, interpretaciju, povezivanje proizvoda u integrirane programe te aktivno upravljanje sezonalnošću. Proizvodi

srednjeg potencijala mogu se uključiti kao podrška prioritetnim razvojnim područjima, a aktivnosti usmjerene na njih bit će definirane u provedbenom programu kroz jasne ciljne mjere.

4. POKAZATELJI ODRŽIVOSTI NA RAZINI DESTINACIJE

Pokazatelji održivosti destinacija su alat za praćenje održivosti i informirano upravljanje razvojem turizma. Pokazatelji koji se prate, mjere utjecaje turizma na gospodarske, društvene, okolišne i prostorne aspekte održivosti destinacije. Definiranjem pokazatelja održivosti ocjenjujemo utjecaj turizma na destinaciju i utvrđujemo područja koja zahtijevaju poboljšanje. Na taj način identificiramo objektivne podatke koji podržavaju donošenje odluka i planiranje dugoročnog održivog razvoja. Mjerenjem pokazatelja održivosti, destinacije mogu uspostaviti održivije prakse, osigurati zadovoljstvo svih dionika, očuvati prirodne i kulturne resurse te osigurati dugoročnu ekonomsku stabilnost.

Pokazatelji koji se prate su slijedeći:

- broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone,
- zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom,
- zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji,
- udio atrakcije (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom,
- broj organiziranih turističkih ambulanti,
- omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i noćenju),
- omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvu u destinaciji (tone),
- udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite),
- omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije,
- uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika,
- ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem
- prosječna duljina boravka turista u destinaciji,
- ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane,
- poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane,
- identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija,
- status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom,
- broj ostvarenih noćenja u smještaju u destinaciji po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS.

Svaka grupa pokazatelja sadrži obvezne i specifične pokazatelje održivosti. Obvezni pokazatelji održivosti prate se na razini svake destinacije i ima 17 obaveznih pokazatelja. Za 2 pokazatelja nužno se provode primarna istraživanja dok za ostale su podaci dostupni na zahtjev upućen različitim upravljačkim tijelima unutar destinacije.

Specifični pokazatelji održivosti koji se prate na razini destinacije određuju se planom upravljanja destinacijom.

Mjerenje pokazatelja održivosti omogućuju dionicima donošenje informiranih odluka temeljenih na objektivnim podacima, pomažu u praćenju napretka prema postavljenim ciljevima održivog razvoja, identificiraju područja koja zahtijevaju poboljšanje i intervencije te osiguravaju transparentnost i odgovornost u upravljanju destinacijom.

Praćenje održivosti provodi se kroz aktivnosti prikupljanja, praćenja i analize podataka o pokazateljima održivosti i drugim podacima vezanim uz turizam i utjecaj turizma na druge djelatnosti te o raspoloživoj infrastrukturi, suprastrukturi i socio-demografskim pokazateljima.

Podatke i analize podataka o turističkom prometu u destinaciji, uključujući i podatke o turistima koji ne koriste uslugu smještaja u destinaciji, prikupljene od strane turističkih zajednica, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave dužne su koristiti kao podlogu za donošenje odluka o modernizaciji i prilagođavanju javne i privatne infrastrukture, kao i komunalne i prometne infrastrukture i za definiranje alata za upravljanje turističkim tokovima.

4.1. Definiranje i mjerenje pokazatelja održivosti destinacije

Pokazatelji održivosti u upravljanju destinacijom alati su koji se koriste za mjerenje i procjenu gospodarske, društvene, okolišne i prostorne aspekte održivosti turističke destinacije. Oni pomažu donositeljima odluka, turističkim organizacijama i drugim dionicima razumjeti kako turističke aktivnosti utječu na destinaciju te identificirati područja koja zahtijevaju poboljšanja.

4.2. Metodološki okvir obveznih pokazatelja

Kako bi definirali sveobuhvatan uvid u održivost turističke destinacije i olakšali dionicima donošenje informiranih odluka za budući razvoj i upravljanje mjerimo pokazatelje održivosti na slijedeće načine:

- provođenje anketa među turistima i lokalnim stanovništvom o zadovoljstvu i percepcijama,
- praćenje službenih statističkih podataka o prihodima, zaposlenosti, potrošnji i drugim ekonomskim pokazateljima,
- mjerenje senzorima i laboratorijskim analizama kvalitetu zraka, vode i razine bioraznolikosti,
- analiziranje turističke infrastrukture, uključujući smještajne kapacitete, prometnu povezanost i dostupnost javnih usluga,
- osnivanje radnih grupa i ispitivanje ključnih dionika radi definiranja specifičnih izazova i prilika u upravljanju destinacijom.

Mjerenje pokazatelja održivosti u turizmu zahtijeva sustavan pristup koji uključuje prikupljanje, analizu i interpretaciju podataka. Većina podataka nije javno dostupna, dostupni su na zahtjev, te je stoga komunikacija unutar destinacije različitih upravljačkih tijela preduvjet za prikupljanje podataka i izračun pokazatelja. Ta tijela su TZ, Općina, Komunalno društvo, MUP, HEP, JU za zaštićena prirodna područja te druga tijela.

Metodološke smjernice za primarna istraživanja za potrebe obveznih pokazatelja daju se za tri primarna istraživanja: istraživanje percepcije i stavova lokalnog stanovništva, istraživanje zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja te istraživanje gospodarskih subjekata u turizmu. Navedena istraživanja su podloga za kreiranje primarnih istraživanja za sveukupno devet pokazatelja za koja je u ovoj studiji detektirana nužnost provođenja primarnih istraživanja.

a) Istraživanje percepcije i stavova lokalnog stanovništva

Istraživanje percepcije i stavova lokalnog stanovništva fokusira se na razumijevanje mišljenja, osjećaja i stavova lokalnih zajednica o utjecaju turizma na njihovu destinaciju. Cilj je utvrditi kako stanovnici doživljavaju turizam – percipiraju li ga pozitivno kao ekonomski i društveni poticaj ili negativno zbog mogućih problema poput prenapučenosti, rasta cijena i ekoloških posljedica.

Istraživanje se provodi putem anketa, fokus grupa i intervjua sa stanovnicima, pri čemu se koriste kvantitativne i kvalitativne metode analize. Rezultati omogućuju turističkim upravama i donositeljima odluka da bolje razumiju potrebe i očekivanja lokalne zajednice te oblikuju strategije razvoja turizma koje su održive i prihvatljive za stanovništvo.

Istraživanje je provedeno putem ankete na platformi EUSurvey.

b) Istraživanje zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja

Ovo istraživanje analizira iskustva i percepciju posjetitelja u destinaciji kako bi se utvrdilo u kojoj mjeri turistička ponuda ispunjava njihova očekivanja te identificirale mogućnosti za poboljšanje. Fokus je na prikupljanju podataka o ključnim aspektima boravka, uključujući kvalitetu usluga, infrastrukturu, gostoprimstvo i ukupni doživljaj destinacije.

Podaci se prikupljaju putem anketa, online upitnika, intervjua i analiza recenzija na turističkim platformama (TripAdvisor, Google Reviews, Booking.com). Koriste se kvantitativne metode (statistička obrada podataka) i kvalitativne analize (otvoreni odgovori i komentari).

Rezultati istraživanja pomažu turističkim dionicima u poboljšanju ponude, prilagođavanju strategija marketinga i unaprjeđenju ukupnog doživljaja destinacije, čime se povećava zadovoljstvo gostiju i potiče njihov ponovni dolazak.

Istraživanje je provedeno putem ankete na platformi EUSurvey.

c) Istraživanje gospodarskih subjekata u turizmu

Ovo istraživanje usmjereno je na prikupljanje podataka o poslovanju poduzetnika i drugih gospodarskih subjekata koji djeluju u turističkom sektoru. Cilj je analizirati izazove, prilike i potrebe poslovne zajednice kako bi se unaprijedili uvjeti za razvoj održivog i konkurentnog turizma.

Podaci se prikupljaju putem anketa, dubinskih intervju a i fokus grupa s predstavnicima ugostiteljskih objekata, smještajnih kapaciteta, turističkih agencija, prijevoznih kompanija i drugih povezanih sektora.

Analiza rezultata omogućava donositeljima odluka bolje razumijevanje potreba poslovne zajednice, oblikovanje ciljanih poticaja i razvoj strategija za povećanje konkurentnosti turističkog sektora.

Za svako istraživanje opisuju se sljedeći koraci u provođenju:

1. definiranje sadržaja istraživanja i izrada instrumenta istraživanja (upitnika),
2. određivanje populacije od interesa,
3. odabir metode prikupljanja podataka,
4. određivanje nacrta i veličine uzorka,
5. prikupljanje podataka i kontinuirana kontrola procesa prikupljanja podataka,
6. obrada i analiza podataka,
7. izvještavanje.

4.3. Procjena trenutnog stanja održivosti

Procjena trenutnog stanja održivosti u upravljanju destinacijom uključuje sveobuhvatnu analizu gospodarskih, društvenih, okolišnih i prostornih aspekata. Ovaj proces omogućuje dobivanje detaljnog uvida u trenutne izazove i potencijale destinacije, te identifikaciju područja koja zahtijevaju intervencije za poboljšanje održivosti.

4.3.1. Gospodarski aspekti

Gospodarska analiza procjenjuje ekonomski utjecaj turizma na destinaciju. Održivost ekonomskih aktivnosti može se analizirati kroz nekoliko ključnih točaka:

Turistički prihodi: Analiza prihoda generiranih iz turizma, uključujući smještaj, ugostiteljstvo, atrakcije i usluge. Proširenje ponude autohtonih proizvoda i organizacija degustacija te ruralnih iskustava mogla bi dodatno povećati prihode lokalnog gospodarstva. Potrebno je više raditi na razvoju smještajnih kapaciteta i produljenju boravka turista.

Zaposlenost: Većina zaposlenih u turizmu radi u privatnom smještaju, ugostiteljstvu i uslužnim djelatnostima, dok se manji dio odnosi na organizirane turističke aktivnosti i

kulturne sadržaje. Razvoj selektivnih oblika turizma, poput kulturnog, aktivnog i edukativnog turizma, mogao bi pomoći u smanjenju sezonalnosti i povećanju broja cjelogodišnjih radnih mjesta.

Lokalna ekonomija: Turizam ima značajan utjecaj na lokalno gospodarstvo, osobito na sektor ugostiteljstva, trgovine i proizvodnje autohtonih proizvoda. Lokalni obrtnici i OPG-ovi sve više prepoznaju priliku za plasman svojih proizvoda, čime se jača povezanost turizma s drugim gospodarskim granama.

4.3.2. Društveni aspekti

Društvena analiza procjenjuje utjecaj turizma na lokalnu zajednicu. U destinacijama društveni aspekti održivosti ogledaju se u nekoliko bitnih faktora:

Zadovoljstvo lokalnog stanovništva: Procjena stavova lokalnog stanovništva o turizmu putem anketa i intervjua. Lokalne zajednice uglavnom cijene miran način života, prirodne ljepote i povezanost zajednice. Međutim, suočavaju se s izazovima poput sezonalnosti turizma i odlaska mlađe populacije u veće gradove. Inicijative za razvoj gospodarstva i poboljšanje infrastrukture ključne su za dugoročno zadovoljstvo stanovnika.

Kvaliteta života: Utjecaj turizma na životni standard, cijene nekretnina i troškove života. Lokalno stanovništvo pozitivno gleda na turizam, ali postoji bojazan da bi nekontrolirani razvoj mogao narušiti kvalitetu života. Uvođenje mehanizama za participaciju građana u planiranju turizma može pomoći u održavanju socijalne stabilnosti.

Kulturni identitet: Skradin, Knin, Drniš i Bilice bogati su kulturno-povijesnim naslijeđem. Očuvanje lokalnih običaja, gastronomije i festivala, manifestacija igra ključnu ulogu u jačanju identiteta zajednice. Povećano uključivanje turizma u promociju kulturne baštine može dodatno valorizirati ovaj aspekt.

4.3.3. Okolišni aspekti

Okolišna analiza procjenjuje utjecaj turizma na prirodne resurse i okoliš. Razvojem ekološki prihvatljivih praksi i boljim upravljanjem resursima, destinacija može očuvati svoje prirodne ljepote i osigurati održivi razvoj. Trenutno stanje u ovoj kategoriji može se ocijeniti kroz sljedeće čimbenike:

Korištenje resursa: Prirodni resursi ključni su za turizam i poljoprivredu. Održivo korištenje vode i tla postaje sve važnije zbog utjecaja klimatskih promjena i povećane potražnje u turističkoj sezoni.

Otpad i onečišćenje: Sezonski rast broja turista povećava količinu otpada i pritisak na infrastrukturu za gospodarenje otpadom. Unatoč naporima u recikliranju i održivim praksama, izazov ostaje pravilno odlaganje otpada.

Bioraznolikost: Urbanizacija, turizam i intenzivna poljoprivreda mogu predstavljati prijetnju ekosustavima. Očuvanje prirodnih staništa kroz zaštitu obalnih područja i odgovorno korištenje zemljišta ključno je za dugoročnu održivost.

4.3.4. Prostorni aspekti

Prostorna analiza procjenjuje upravljanje prostorom i utjecaj turizma na fizičku infrastrukturu destinacije. Prostorni aspekti održivosti u upravljanju turističkom destinacijom odnose se na način na koji se prostori unutar destinacije planiraju, koriste i razvijaju, s ciljem očuvanja prirodnih resursa, kulturnih vrijednosti i osiguravanja dugoročnog blagostanja lokalne zajednice. Prostorni aspekti održivosti ogledaju se u nekoliko faktora:

Prostorno planiranje: Usuglašenost turističkog razvoja s prostornim planovima i regulativama. Prostorni planovi moraju definirati jasno zoniranje zemljišta, odvajajući područja za poljoprivredu, stambene objekte i turističku infrastrukturu. Na taj način može se osigurati da se prostori koriste na način koji minimizira sukobe između različitih namjena i smanjuje negativan utjecaj na okoliš. U okviru prostornog planiranja potrebno je identificirati i zaštititi ekološki osjetljiva područja, poput šuma, vodenih tokova i prostora s visokom biološkom raznolikošću.

Infrastruktura: Kvaliteta i kapacitet prometne, komunalne i turističke infrastrukture. Prostorni planovi trebaju uključivati razvoj pješačkih i biciklističkih staza koje povezuju glavne turističke atrakcije, poljoprivredne objekte i prirodne lokacije. Time se potiče smanjenje korištenja automobila te smanjuje emisija ugljikovog dioksida, istovremeno pružajući turistima održivu alternativu za istraživanje destinacije. Grad Skradin, Drniš, Knin i Općina Bilice dobro su prometno povezani sa širom regijom zahvaljujući mreži državnih i lokalnih cesta, blizini autoceste A1 te željezničkoj liniji koja prolazi kroz Drniš i Knin, dok se svi zajedno oslanjaju na Šibenik kao ključno prometno čvorište prema većim gradovima poput Zagreba, Splita i Zadra. Lokalna cestovna infrastruktura igra ključnu ulogu u povezivanju turističkih atrakcija, prirodnih ljepota i kulturnih znamenitosti.

Urbanizacija: Utjecaj turizma na urbanizaciju i korištenje zemljišta. Potrebno je izbjegavati prekomjernu izgradnju i betonizaciju ruralnih prostora koji su ključni za održivost poljoprivrede. Planiranje turističkih smještajnih kapaciteta trebalo bi se odvijati unutar postojećih urbaniziranih područja kako bi se izbjegla fragmentacija prirodnih staništa i očuvala prirodna bioraznolikost.

4.3.5. Zaključak o trenutnom stanju održivosti

Trenutno stanje održivosti u destinaciji pokazuje balans između gospodarskog razvoja i očuvanja prirodnih i kulturnih resursa, ali uz određene izazove. Turizam donosi ekonomske koristi, no sezonalnost i nedostatak smještajnih kapaciteta ograničavaju njegov puni potencijal. Zapošljavanje je usmjereno na ljetne mjesece, što stvara nesigurnost, dok lokalna poduzeća imaju priliku za rast kroz digitalizaciju i bolju povezanost s tržištima.

S okolišnog aspekta, izazovi uključuju povećanu potrošnju resursa, gospodarenje otpadom i očuvanje bioraznolikosti, što zahtijeva bolje upravljanje i ekološki

osviještene inicijative. Prostorno planiranje i infrastruktura bilježe napredak, ali su potrebna daljnja ulaganja u prometnu, komunalnu i digitalnu povezanost.

Za postizanje dugoročne održivosti, ključno je usmjeriti se na razvoj cjelogodišnjeg turizma, poboljšanje infrastrukture, zaštitu okoliša i poticanje lokalnog gospodarstva. Time bi se osigurala ravnoteža između ekonomskog rasta, kvalitete života i očuvanja prirodnih ljepota ovog područja.

4.4. Izvori podataka potrebni za praćenje i izračun pokazatelja održivosti

Izvori podataka potrebni za praćenje i izračun pokazatelja održivosti dijele se na:

1. primarna istraživanja koja je potrebno provoditi u kontinuitetu, prema utvrđenoj frekvenciji, instrumentu i uzorku,
2. sekundarne izvore podataka, koji su javno dostupni,
3. sekundarne izvore podataka iz evidencija, baza, registara organizacija i institucija, a koji nisu javno dostupni te je za dostavu podataka potrebno uputiti poseban zahtjev za dostavom podataka organizaciji ili instituciji koja vodi baze tih podataka.

Turističke zajednice podatke potrebne za izračun pokazatelja održivosti destinacije prikupljaju primarno iz javno dostupnih izvora i službenih evidencija javnopravnih tijela putem integriranog informacijskog sustava turizma.

4.5. Izračun pokazatelja održivosti

Izračun pokazatelja održivosti turizma je važan korak za procjenu utjecaja turističkih aktivnosti na okoliš, društvo i ekonomiju određene destinacije. Okolišni, društveni i ekonomski pokazatelji i pokazatelji održivosti infrastrukture omogućuju turističkim destinacijama da održe ravnotežu između ekonomskih koristi i očuvanja resursa, prirodnih i kulturnih dobara.

U nastavku se nalazi metodološka tablica pokazatelja održivosti destinacije.

Tablica 62. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na društvene aspekte održivosti

1. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA DRUŠTVENE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

1.1. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

1.1.1. Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone (ZL-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ European Tourism Indicator System (u daljnjem tekstu: ETIS) (prilagodba) – Broj turista/jednodnevnih posjetitelja na 100 stanovnika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom, održivo upravljanje prostorom
	Povezanost s ciljevima Ujedinjenih naroda za održivi razvoj (Sustainable Development Goals, u daljnjem tekstu: SDG)	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom razvoja održivog turizma do 2030. (Narodne novine, br. 2/23; u daljnjem tekstu: Strategija) i Nacionalnim planom razvoja održivog turizma do 2027. godine (u daljnjem tekstu: Nacionalni plan)	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u odnosu na stotinu stalnih stanovnika u vršnom mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom.
	Opis	Ovim pokazateljem se nastoji procijeniti tzv. intenzitet turizma, odnosno razina objektivnog opterećenja koju turizam u periodu glavne turističke sezone stvara po lokalno stanovništvo, ali i prostor te infrastrukturu. Valja uočiti postojanje razlike između ovog pokazatelja, koji se može smatrati objektivnim, u odnosu na različite pokazatelje dojma koji lokalno stanovništvo ima o turizmu, koji se s druge strane mogu smatrati subjektivnim pokazateljima.
Podatci	Naziv podataka	Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja. Stalnim

		stanovnikom se smatra osoba koja ima prebivalište ili boravište na lokaciji turističke destinacije.	
	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Stalni stanovnik destinacije.	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor; DZS, Statistika u nizu »Gradovi u statistici« (https://podaci.dzs.hr/media/bz5hplcj/gradovi-u-statistici.xlsx) PC-Axis baza podatka Turizam, Intenzitet turizma, PX-Web – informacije (dzs.hr)	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.	
Metodologija izračuna pokazatelja		Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika <i>pokazatelj</i> $= \frac{\text{ukupan broj noćenja turista u vršnom mjesecu}}{\text{broj dana u vršnom mjesecu} \cdot \text{broj stalnih stanovnika u destinaciji}}$ Pod pojmom »vršni mjesec« misli se na mjesec u kojem je ostvaren najveći broj noćenja.	
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje	
Rezultati:			
2024. (početna vrijednost)			
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
15,14	0,49	3,52	25,52

1.1.2. Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom (ZL-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: C.1.2 Udio lokalnog stanovništva koji su zadovoljni turizmom u destinaciji
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 – Zdravlje i blagostanje Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa

Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj predstavlja procjenu udjela (%) stalnih stanovnika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji u ukupnom broju stalnih stanovnika u destinaciji	
	Opis	Zadovoljstvo stanovnika razvojem turizma bitan je cilj održivog upravljanja destinacijom, pri čemu je pozitivan stav stanovnika prema razvoju turizma jedan od ključnih elemenata njegove uspješnosti. Tamo gdje turizam nije podržan može se očekivati otpor stanovnika prema infrastrukturnim ulaganjima. Dodatno, gostoljubivi domaćini jedan su od ključnih faktora u formiranju cjelokupnog zadovoljstva turista posjetom.	
	Podpokazatelji	– udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ostvaruju koristi od turizma – udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom kod onih koji ne ostvaruju koristi od turizma	
Podatci	Naziv podataka	Zadovoljstvo turizmom u destinaciji	
	Mjerna jedinica	Udio (%) ispitanika koji su zadovoljni turizmom u destinaciji	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Anketa lokalnog stanovništva	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom u destinaciji računa se kao omjer broja ispitanika zadovoljnih turizmom i ukupnog broja ispitanika. Pokazatelj se računa na ukupnom skupu te zasebno na skupu ispitanika koji ostvaruju koristi od turizma i na skupu ispitanika koji ne ostvaruju koristi od turizma. Udio lokalnog stanovništva zadovoljnih turizmom i udio stanovnika koji ostvaruju koristi od turizma u destinaciji procjenjuje se pitanjima koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja.	
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine	
Rezultati:			
2025. (anketa je provedena u 2025. godini)			
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
21,73	28,57	29,411	33,33

1.2. Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom

1.2.1. Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji (ZT-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST: Ukupno zadovoljstvo posjetitelja s destinacijom ETIS A.2.1: Udio posjetitelja koji su zadovoljni svojim cjelokupnim iskustvom u destinaciji UN TOURISM – MST: Namjera preporuke destinacije od strane posjetitelja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv gospodarski rast, puna zaposlenost i dostojanstven rad za sve Cilj 12 – Održiva potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Procjena zadovoljstva turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja cjelokupnim boravkom u destinaciji na skali od 0 do 100. Procjena neto spremnosti na preporuku na skali od 0 do 100, posebno za turiste koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevne posjetitelje.
	Opis	Zadovoljni posjetitelji učinkovit su alat privlačenja novih gostiju te time i stvaranja novih radnih mjesta u destinaciji, a uz to često i dulje borave te generiraju veći prihod u odnosu na posjetitelje koji nisu zadovoljni svojim boravkom u destinaciji. Nadalje, praćenjem zadovoljstva posjetitelja mjere se i prate učinci aktivnosti na unapređenju turističkog proizvoda destinacije. Ne postoji jedinstveni standard za procjenu zadovoljstva kupaca. Zadovoljstvo je složeni pokazatelj koji se može mjeriti na različite načine, poput percepcije kvalitete, percepcije vrijednosti, i raskoraka između očekivanog i stvarnog iskustva. Primjenom različitih standarda mjerenja zadovoljstva (koji ujedno predstavljaju različite standarde na koje se kupci referiraju prilikom kupnje) i njihovim integriranjem u jedinstveni pokazatelj u skladu s validiranom metodologijom Američkog indeksa zadovoljstva klijenta (eng. American Customer Satisfaction Index – ACSI) postignut je sveobuhvatniji pristup mjerenju kvalitete cjelokupnog iskustva posjetitelja. Neto spremnost na preporuku smatra se jednim od glavnih standarda za vrednovanje iskustva korisnika

		proizvoda/usluga u različitim industrijama, a koristi se i za predviđanje lojalnosti kupaca. Zasniva se na pitanju o vjerojatnosti preporuke proizvoda/usluge rodbini, prijateljima i/ili kolegama. Preporuke rodbine i prijatelja (eng. word of mouth) ujedno su jedan od najvažnijih izvora informacija prilikom odabira destinacije putovanja, te u kombinaciji s pokazateljem o zadovoljstvu daje pravu sliku utiska same destinacije.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Udio (%) turista koji borave u komercijalnim smještajnim objektima i jednodnevnih posjetitelja koji su zadovoljni boravkom u destinaciji – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u sezoni – Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji u predsezoni ili posezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u sezoni – Neto spremnost na preporuku destinacije u predsezoni ili posezoni
Podatci	Naziv podataka	1. zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji 2. nepotvrđivanje očekivanja 3. usporedba s idealnim boravkom 4. namjera preporuke destinacije prijateljima, rodbini ili kolegama
	Mjerna jedinica	1., 2. i 3. Prosječna vrijednost zadovoljstva turista i jednodnevnih posjetitelja 4. Udio (%) promotora (eng. promoters) odnosno onih koji su skloni preporučiti destinaciju
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1., 2., 3. i 4. Anketa turista i jednodnevnih posjetitelja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1., 2., 3. i 4. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem
	Periodičnost prikupljanja podataka	1., 2., 3. i 4. - Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Vrijednost pokazatelja ZT-1 – Zadovoljstvo turista i jednodnevnih posjetitelja destinacijom sastoji se od: (i) vrijednosti indeksa zadovoljstva posjetitelja destinacijom i (ii) neto spremnost na preporuku destinacije Vrijednosti pokazatelja mjere se pomoću varijabli/pitanja koja su definirana smjernicama za provođenje primarnih istraživanja, donesenih od strane ministarstva nadležnog za poslove turizma.
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine za ITR I i II, za ITR III i IV svake četiri godine

Rezultati:

2025. (anketa je provedena u 2025. godini)

Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
"Indeks zadovoljstva (%)" 90,50	"Indeks zadovoljstva (%)" 83,33	"Indeks zadovoljstva (%)" 77,77	"Indeks zadovoljstva (%)" 83,33
"Neto spremnost na preporuku (%)" 71,42	"Neto spremnost na preporuku (%)" 100	"Neto spremnost na preporuku (%)" 0	"Neto spremnost na preporuku (%)" 0

1.3. Pristupačnost destinacije

1.3.1 Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom PD-1	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Postotak turističkih atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom i/ili koje sudjeluju u prepoznatim shemama pristupačnosti
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta.
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prikazuje udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom u odnosu na ukupan broj atrakcija u destinaciji prepoznatim planom upravljanja
	Opis i svrha	Atrakcije kao razlog dolaska u destinaciju mogu biti iznimno raznolike i različite dostupnosti, stoga je svrha ovog pokazatelja uvid u mogućnosti obilaska atrakcija i lokaliteta od interesa osobama s invaliditetom (osobama s tjelesnim, intelektualnim mentalnim i osjetilnim oštećenjem zdravlja), pri čemu se pristupačnost očituje u fizičkoj pristupačnosti i pristupačnosti informacija i komunikacija.
	Podpokazatelji	– Udio atrakcija (lokaliteta) fizički pristupačnih osobama s invaliditetom – Udio atrakcija (lokaliteta) informacijski i komunikacijski pristupačnih osobama s invaliditetom.
Podatci	Naziv podataka	1. Ukupan broj atrakcija dostupnih za posjećivanje (temeljem plana upravljanja) 2. Broj pristupačnih atrakcija
	Mjerna jedinica	Broj atrakcija
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Plan upravljanja 2. Evidencija TZ-a o pristupačnosti atrakcija (turistički katastar) 3. Evidencija TZ-a Javne turističke infrastrukture (JTI) destinacije za Popis Javne turističke infrastrukture (JTI).

	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatci su dostupni 3. Podatak je dostupan	
	Primarno istraživanje (smjernice)	Kontinuirano vođenje evidencija o stanju i dostupnosti atrakcija od strane TZ-ova	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		<i>EA</i> – broj svih evidentiranih atrakcija u destinaciji <i>EAP</i> – broj atrakcija pristupačnih osobama s invaliditetom $Udio pristupačnih atrakcija = \frac{EAP}{EA} \times 100$	
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine	
Rezultati:			
2025. (početna vrijednost)			
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
23,53 %	8,33 %	30 %	16,6 %

1.4. Sigurnost destinacije

1.4.1. Broj organiziranih turističkih ambulanti

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj organiziranih turističkih ambulanti (SD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja sa međunarodnim sustavima	Global Sustainable Tourism Council (dalje u tekstu: GSTC) – Usluge u zajednici (community services)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj organiziranih turističkih ambulanti u svrhu provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima.
	Opis	Sukladno posebnom zakonu kojim se uređuje zdravstvena zaštita turističku ambulantu može organizirati jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, jedinica lokalne samouprave, turistička zajednica, druga pravna i fizička osoba koja obavlja ugostiteljsku djelatnost i/ili pruža usluge u turizmu, zdravstvena ustanova, trgovačko društvo koje obavlja zdravstvenu djelatnost ili privatni zdravstveni radnik, koji su dužni utvrditi i razdoblje rada turističke ambulante tijekom godine. Turistička ambulanta organizira se izvan mreže javne zdravstvene službe. Posebnim propisom o normativima i standardima za turističku ambulantu određeni su minimalni normativi i standardi u pogledu prostora, radnika i medicinsko-tehničke opreme koje mora ispunjavati turistička ambulanta. Zbog potrebe osiguranja provođenja mjera zdravstvene zaštite za povećani broj korisnika zdravstvene zaštite koje se pružaju turistima, jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb, za svaku sljedeću turističku sezonu utvrđuje minimalni broj turističkih ambulanti za svoje područje na temelju broja dolazaka turista u prethodnoj godini.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	Broj organiziranih turističkih ambulanti temeljem posebnog zakona kojim se uređuje zdravstvena djelatnost
	Mjerna jedinica	Broj
	Izvor /potencijalni izvor	Jedinica područne (regionalne) samouprave odnosno Grad Zagreb

	Dostupnost i podatkovni jaz	Podatak je dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o broju ambulantni u destinaciji, te se broj direktno preuzima i služi kao pokazatelj.	
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje	
Rezultati:			
2025. godina			
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
0	0	0	0

Tablica 63. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na okolišne aspekte održivosti

2. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA OKOLIŠNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

2.1. Upravljanje vodnim resursima

2.1.1. Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju) (UVR-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja sa međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja pitke vode po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom vode općeg stanovništva po osobi po noći (D.5.1.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – upravljanje vodnim resursima
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 6 Čista, pitka voda i higijenski uvjeti Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine vode isporučene u smještajnim objektima destinacije u odnosu na ukupnu potrošnju vode u destinaciji, koji daje uvid u opterećenje turizma na vodni resurs destinacije.
	Opis	Ograničavajući čimbenik razvoja turizma u pojedinim destinacijama je dostupnost vode, odnosno njena nepovoljna prostorna i vremenska raspodjela, osobito u Jadranskoj Hrvatskoj te u ljetnim mjesecima, kao i gubici vode u vodoopskrbnom sustavu. Vođenje evidencije o ukupnoj finalnoj potrošnji vode dužno je provoditi i osigurati nadležno tijelo za upravljanje vodnim resursima u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave na temelju posebnog zakona kojim se uređuje upravljanje vodama
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (m ³) 2. Ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (m ³)

		3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u smještaju u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup sigurnoj vodi ili imaju priključak na javnu vodoopskrbu ili imaju mogućnost priključenja na javnu vodoopskrbu u destinaciji
	Mjerna jedinica	N/P
	Izvor /potencijalni izvor	1. Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 2. Javni isporučitelji vodne usluge – Vodovod/komunalno poduzeće, interni izvještaji o mjesečnoj potrošnji vode 3. – 5. eVisitor 6. DZS, Naselja obuhvaćena mrežom javne vodoopskrbe i Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. – 6. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1 – 6. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao omjer (%) finalne potrošnje vode po noćenju turista (m^3) u smještajnim objektima destinacije i u odnosu na potrošnju vode po stanovniku destinacije (m^3). F_1 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja F_2 – ukupna finalna potrošnja vode u kućanstvima i smještajnim objektima kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) S – broj stanovnika u destinaciji $\text{potrošnja vode po noćenju turista} = \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ $\text{potrošnja vode po noćenju stanovnika} = \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$ $\text{omjer potrošnje vode po noćenju turista i stanovnika} = \frac{\text{potrošnja vode po noćenju turista}}{\text{potrošnja vode po noćenju stanovništva}} \times 100$

	Alternativna metoda: Anketa gospodarskih subjekata u turizmu u smještajnim objektima = norma potrošnje vode turista po noćenju / potrošnja vode		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Rezultati:			
2024. (početna vrijednost)			
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
936	12939	3750	591

2.2. Gospodarenje otpadom

2.2.1. Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone) (GO-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Količina otpada koju proizvodi odredište (tone po stanovniku po godini ili po mjesecu) (D.3.1.) (prilagođeno)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – gospodarenje otpadom
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj prati omjer količina komunalnog otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u usporedbi s količinama otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone po stanovniku, u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja)
	Opis	Pokazateljem se prati ostvarenje veze između proizvodnje otpada u turizmu i gospodarskog rasta te uspješnost sprečavanja nastanka otpada u destinaciji. Ukazuje na okolišni aspekti rizika u turističkim destinacijama gdje nedovoljno adekvatna infrastruktura gospodarenja otpadom u kombinaciji sa povećanom turističkom aktivnosti može ugroziti konkurentnost turističke destinacije. Pokazatelj je važan za atraktivnost destinacije i u slučaju neuređenog ili preopterećenog (prekapacitiranog) sustava gospodarenja otpadom što predstavlja ograničavajući čimbenik razvoja destinacije.

		Noćenja turista jesu svaka registrirana noć osobe (turista) u objektu koji pruža uslugu smještaja (prijavljena noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju u sustavu eVisitor). Komunalni otpad je miješani komunalni otpad i odvojeno sakupljeni otpad. Javna usluga sakupljanja komunalnog otpada podrazumijeva prikupljanje komunalnog otpada na području pružanja javne usluge putem spremnika od pojedinog korisnika i prijevoz i predaju tog otpada ovlaštenoj osobi za obradu takvoga otpada.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) 2. Ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (tone) 3. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja 4. Ukupan broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima destinacije u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji
	Mjerna jedinica	1. i 2. tone 3, 4 i 5. N/P
	Izvor /potencijalni izvor	1. i 2. pružatelj javne usluge koje je a) trgovačko društvo koje osniva jedna ili više jedinica lokalne samouprave (JLS), temeljem odluke predstavničkog tijela JLS ili pravna ili b) fizička osoba – obrtnik temeljem koncesije dodijeljene odlukom predstavničkog tijela JLS / Upravni odjeli jedinica lokalne/područje samouprave 3. – 4. eVisitor 5. DZS, Popis stanovništva RH (godišnje procjene)
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan (potencijalno djelomična dostupnost kvalitetnih/verificiranih podataka na razini pojedinih gradova/općina) 3. i 4. Podatak je dostupan 5. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 5. Svake dvije godine
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao omjer količine otpada nastalog po noćenju turista u smještaju u odnosu na ukupne količine komunalnog otpada nastale u destinaciji u mjesecima s najnižom i najvišom turističkom aktivnosti F_1 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja (tone) F_2 – ukupne količine komunalnog otpada nastalog u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem noćenja

	T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja S – broj stanovnika u destinaciji N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31) W_{TN} – količina otpada po turističkom noćenju, $W_{TN} = \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2}$ W_{RN} – količina otpada po noćenju stanovnika, $W_{RN} = \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right)$ W_T – količina otpada nastalog zbog noćenja turizma u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja noćenja u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (T_2) i količine otpada po turističkom noćenju (W_{TN}), $W_T = T_2 \times W_{TN}.$ W_R – količina otpada od lokalnog stanovništva u destinaciji u vremenskom intervalu (mjesec s najvećim brojem noćenja). Izračunava se kao umnožak broja stanovnika (S), broja dana u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem noćenja (N_2) i količine otpada po noćenju stanovnika (W_{RN}), $W_R = S \times N_2 \times W_{RN}.$ <i>omjer količine komunalnog otpada koji su proizveli turist u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju i lokalno stanovništvo</i> $(za promatrani period) = \frac{W_T}{W_R}$		
Učestalost mjerenja	Svake dvije godine		
Rezultati:			
2024. (početna vrijednost)			
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
85,04	10,90	51,59	59,99

2.3. Zaštita bioraznolikosti

2.3.1. Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite) (BR-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST – Postotak zaštićenih područja (morskih i kopnenih) prema ukupnoj površini
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – zaštita bioraznolikosti
	Povezanost sa SDG	Cilj 13: Klimatske promjene – zaštita prirodnih područja doprinosi ublažavanju klimatskih promjena kroz očuvanje šuma i drugih ekosustava koji apsorbiraju ugljikov dioksid. Cilj 14: Život ispod vode – ovaj cilj uključuje očuvanje i održivo korištenje oceana, mora i morskih resursa. Zaštićena prirodna područja mogu uključivati morske i obalne ekosustave. Cilj 15: Život na zemlji – usredotočuje se na zaštitu, obnovu i održivu upotrebu kopnenih ekosustava te očuvanje bioraznolikosti i zaustavljanje degradacije zemljišta i gubitka staništa.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio zaštićenih prirodnih područja (dalje u tekstu: ZPP) (kopnenih i morskih) i područja ekološke mreže Natura 2000, u ukupnoj površini destinacije (jedan ili više JLS-ova), te njihova struktura prema kategoriji zaštite.
	Opis	Turizam zasnovan na prirodi brzo raste, a jedan od ključnih faktora za iskustvo posjetitelja je kvaliteta okoliša. Bioraznolika područja privlače turiste, posebno ona s infrastrukturom koja omogućava pristupačnost. Očuvanje kopnene i morske bioraznolikosti ključno je za očuvanje značajnih ekonomskih koristi koje države ostvaruju od turizma. Udio zaštićenih područja ukazuje na aktivnosti vezane za očuvanje bioraznolikosti te na očuvanje, obnovu i održivu upotrebu ekosustava i njihovih usluga.
	Podpokazatelji (opcionarno)	– udio zaštićenih prirodnih područja i područja ekološke mreže Natura 2000 u ukupnoj površini destinaciji – kategorije zaštićenih prirodnih područja u destinaciji
Podatci	Naziv podataka	1. Površina zaštićenih prirodnih područja prema kategoriji 2. Kategorija zaštite prirodnih područja 3. Površina destinacije

	Mjerna jedinica	1. Površina ZPP 2. Kategorija zaštite 3. Površina destinacije		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Bioportal Bioportal Podatci JLS-a		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. Na razini godine		
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao udio površina zaštićenih područja u destinaciji u odnosu na ukupnu površinu destinacije i prema kategorijama zaštite temeljem zakona kojim se uređuje zaštita prirode		
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine		
Rezultati:				
2025. (početna vrijednost)				
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice	
29,20% Na području Grada zaštićena područja su: -NP Krka - Značajni krajobraz – Krka-gornji tok, Krka-donji tok	29,81 Na području Grada zaštićena područja su: -Značajni krajobraz Krka – gornji tok; -NP Krka; -park prirode Dinara i -spomenik prirode Stara straža	11,32% Na području Grada zaštićena područja su: -NP Krka -Značajni krajobraz Krka — gornji tok i Čikola	41,82 % Na području Općine zaštićena područja su: -Značajni krajobraz – Krka – donji tok, Gvozdеноvo - Kamenar	

2.4. Održivo upravljanje energijom

2.4.1. Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije (UEN-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja sa međunarodnim sustavima	ETIS: Potrošnja energije po turističkom noćenju u usporedbi s potrošnjom energije općeg stanovništva po osobi po noći
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje energijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 7. Pristupačna energija iz čistih izvora Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je omjer ukupne količine električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije, a temelji se na sezonalnosti potrošnje.
	Opis	Ovaj pokazatelj daje uvid u opterećenje energetske infrastrukture i potrebe implementacije održivih oblika energije. S obzirom na intenzivnu potrebu za energijom tijekom visoke sezone, posebice u Jadranskoj Hrvatskoj, važno je razmotriti stvarno opterećenje.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja 2. Ukupna finalna potrošnja el. energije u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja 3. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenih noćenja 4. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja 5. Broj stanovnika u destinaciji koji imaju pristup elektro-energetskoj mreži
	Mjerna jedinica	1. i 2. KWh 3., 4. – noćenje 5. stanovnik
	Izvor/potencijalni izvor	1. i 2. HEP-ODS 3., 4. – eVisitor 5. DZS, Statističko izvješće – Stanovništvo RH (godišnje procjene)

	Dostupnost i podatkovni jaz	1. i 2. Podatak je dostupan (uz poseban zahtjev) 3. – 5. Podatak je dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 5. Svake četiri godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao omjer finalne potrošnje el. energije po noćenju turista (kWh) u smještajnim objektima u odnosu na potrošnju el. energije po stanovniku destinacije (kWh).	
		F_1 – ukupna finalna potrošnja el. energije u kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanje ostvarenim brojem noćenja	
		F_2 – ukupna finalna potrošnja el. energije kućanstvima i smještajnim objektima u destinaciji kalendarskom mjesecu s najviše ostvarenih noćenja	
		T_1 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najmanjim ostvarenim brojem noćenja	
		T_2 – broj ostvarenih turističkih noćenja u smještajnim objektima u kalendarskom mjesecu s najvećim ostvarenim brojem noćenja	
		S – broj stanovnika u destinaciji	
		N_1 – broj dana u mjesecu s najmanjim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31)	
		N_2 – broj dana u mjesecu s najvećim brojem turističkih noćenja (28/29/30/31)	
		$\begin{aligned} & \text{potrošnja el. energije po noćenju turista} \\ &= \frac{F_2 N_1 - F_1 N_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \\ & \text{potrošnja el. energije po noćenju stanovnika} \\ &= \frac{1}{S} \left(\frac{T_2 F_1 - T_1 F_2}{T_2 N_1 - T_1 N_2} \right) \end{aligned}$	
		$\begin{aligned} & \text{omjer potrošnje el. energije po noćenju turista i stanovnika} \\ &= \frac{\text{potrošnja el. energije po noćenju turista}}{\text{potrošnja el. energije po noćenju stanovnika}} \times 100 \end{aligned}$	
Učestalost mjerenja		Svake četiri godine	
Rezultati:			
2024. (početna vrijednost)			
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
602,09	-4500,16	-43,39	237,51

2.5. Ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama

2.5.1. Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika (UPK-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Postojeći sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – ublažavanje i prilagodba klimatskim promjenama
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 – Zdravlje i dobrobit Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog međuodnosa turizma i klime
Pokazatelj	Definicija	Pokazateljem se utvrđuje postoji li u destinaciji sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika
	Opis	Članak 7. Pariškog sporazuma postavlja globalni cilj »poboljšanja sposobnosti prilagodbe, jačanja otpornosti i smanjenja ranjivosti na klimatske promjene«. Provedba nacionalnih i lokalnih planova prilagodbe, izgradnja kapaciteta i tehnologije te povećani financijski tokovi navedeni su kao ključni alati za provedbu aktivnosti prilagodbe. Sektor turizma je jedan od pet najranjivijih sektora na klimatske promjene. Stoga je uspostava sustava za procjenu izloženosti, otpornosti i rizika te provedbu mjera za prilagodbu klimatskim promjenama na svim razinama ključna za održivost turizma kao ključne gospodarske grane u Republici Hrvatskoj. Strategija prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj za razdoblje do 2040. godine s pogledom na 2070. godinu (NN 46/20) i Zakon o klimatskim promjenama i zaštiti ozonskog sloja (NN 127/19) reguliraju pitanje prilagodbe klimatskim promjenama u Republici Hrvatskoj.
	Podpokazatelji (opcionalno)	N/P
Podatci	Naziv podataka	Doneseni i provedeni strateški, planski ili programski dokumenti koji integriraju koncept prilagodbe klimatskim promjenama i procjenu rizika na razini destinacije
	Mjerna jedinica	N/P
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Upravni odjeli JLS
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan

	Periodičnost prikupljanja podataka	Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o tome je li destinacija donijela dokumente (strategiju i/ili plan i/ili program) te koji je napredak/udio mjera u provedbi i/ili implementiranih mjera za prilagodbu i ublažavanje klimatskih promjena i procjenu rizika – DA/NE/ udio mjera u provedbi i/ili implementiranih	
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine	
Rezultati:			
2024. (početna vrijednost)			
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
DA	DA	DA	DA

Tablica 64. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na ekonomske aspekte održivosti

3. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA EKONOMSKE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

3.1. Turistički promet

3.1.1. Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem (TP-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Postotak godišnjeg broja dolaznih posjetitelja u mjesecima ili tromjesečju s najvećim opterećenjem
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa/ Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj dolazaka turista u destinaciji u mjesecu koji se smatra glavnom turističkom sezonom temeljem broja ostvarenih noćenja što ujedno podrazumijeva i najveće opterećenje kako u kontekstu infrastrukture tako i u društvenom kontekstu.
	Opis	Priljev posjetitelja u turističku destinaciju predstavlja obvezni uzrok potrebe za upravljanjem održivošću destinacije. S obzirom na činjenicu da turizam predstavlja uglavnom sezonalnu aktivnost, ovim pokazateljem svakako valja uzeti u obzir razlike u priljevu posjetitelja unutar i van turističke sezone, pri čemu je priljev posjetitelja u periodu glavne, odnosno visoke turističke sezone najrelevantniji podatak za upravljanje održivošću destinacije.
Podatci	Naziv podataka	Ukupan broj dolazaka turista kao broj osoba koje su se u destinaciji prijavile i ostvarile noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja.
	Mjerna jedinica	Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor

	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni na godišnjoj razini.		
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj je informacija o ukupnom broju dolazaka turista u destinaciji u mjesecu s najvećim brojem ostvarenih dolazaka, te se broj direktno preuzima iz sustava eVisitor i služi kao pokazatelj.		
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje		
Rezultati:				
2024. (početna vrijednost)				
Grad Skradin		Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
5287		1271	3800	2549

3.1.2. Prosječna duljina boravka turista u destinaciji

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Prosječna duljina boravka turista u destinaciji (TP-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST/ETIS (prilagodba) – Prosječna duljina boravka dolaznih posjetitelja i prosječna duljina boravka domaćih posjetitelja/ Prosječna duljina boravka turista
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 12 – Odgovorna potrošnja i proizvodnja
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira prosječan broj noćenja koje jedan turist ostvari u destinaciji.
	Opis	Duljina boravka, odnosno prosječan broj noćenja koje turisti ostvaruju u destinaciji se može smatrati relevantnom informacijom za upravljanje destinacijom, poglavito u kontekstu suvremenih trendova skraćenja duljine boravka, ali i s aspekta upravljanja ljudskim potencijalima potrebnim za održavanje ujednačene razine pružanja sveobuhvatne turističke usluge što se posebno odnosi na segment smještaja.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem ostvarenih turističkih noćenja

		– Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem ostvarenih turističkih noćenja – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u komercijalnom smještaju – Prosječna duljina boravka turista u destinaciji u nekomercijalnom smještaju		
Podatci	Naziv podataka	Dolazak turista predstavlja posjetitelja koji se prijavio i ostvario noćenje u objektu koji pruža uslugu smještaja. Noćenje turista predstavlja svaku registriranu noć posjetitelja u objektu koji pruža uslugu smještaja.		
	Mjerna jedinica	Registrirano noćenje u smještajnom objektu. Dolazak, odnosno prijava posjetitelja u smještajnom objektu.		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	eVisitor		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podaci su kontinuirano dostupni		
Metodologija izračuna pokazatelja		$\text{Prosječna duljina boravka turista u destinaciji} = \frac{\text{Ukupan broj registriranih noćenja u destinaciji}}{\text{Ukupan broj dolazaka turista u destinaciju}}$		
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje		
Rezultati:				
2024. (početna vrijednost)				
Grad Skradin		Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
2,56		1,78	5,3	7,19

3.2. Poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu

3.2.1. Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Udio zaposlenih u turističkim djelatnostima u odnosu na ukupno gospodarstvo
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Jačanje ljudskih potencijala u turizmu
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj zaposlenih na mjesečnoj razini u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećoj nacionalnoj klasifikaciji djelatnosti (dalje u tekstu: NKD)
	Opis	Budući da rad predstavlja obvezni proizvodni čimbenik uslužnih djelatnosti, izravno povezan s isporukom turističkog proizvoda odnosno usluge, povećanje ili smanjenje ukupnog broja zaposlenih osoba u središnjim turističkim djelatnostima (pružanje smještaja te priprema i usluživanje hrane) može posredno ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovanja gospodarskih subjekata općenito u svim turističkim djelatnostima.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane prema satima rada – Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane po spolu, godišnji prosjek – Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)
Podatci	Naziv podataka	1. Broj zaposlenih prema mjestu rada 2. Broj zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane
	Mjerna jedinica	Fizička osoba u radnom odnosu
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, Portal za napredno praćenje tržišta rada 2. Hrvatski zavod za mirovinsko osiguranje i podatci dostupni u Ministarstvu

	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 2. Podatak je dostupan					
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 2. Podatak je kontinuirano dostupan podatak na mjesečnoj razini					
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora					
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje					
Rezultati:							
2024. (početna vrijednost)							
Grad Skradin		Grad Knin		Grad Drniš		Općina Bilice	
"Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)"		"Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)"		"Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)"		"Prosjek broja zaposlenih u djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane u odnosu na ukupan broj zaposlenih (%)"	
I.	16,43 %	I.	5,51	I.	3,88	I.	6,70
II.	16,80	II.	5,66	II.	4,10	II.	6,25
III.	18,44	III.	5,74	III.	4,26	III.	6,47
IV.	22,70	IV.	5,30	IV.	4,45	IV.	7,76
V.	26,46	V.	5,59	V.	4,28	V.	10,73
VI.	26,88	VI.	5,66	VI.	4,46	VI.	12,08
VII.	26,15	VII.	5,98	VII.	4,54	VII.	12,41
VIII.	25,61	VIII.	6,03	VIII.	4,57	VIII.	12,64
IX.	26,40	IX.	5,95	IX.	4,43	IX.	13,23
X.	26,01	X.	5,68	X.	4,64	X.	10,84
XI.	16,83	XI.	5,47	XI.	4,34	XI.	6,07
XII.	7,85	XII.	3,51	XII.	4,15	XII.	6,40

3.2.2. Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane (PGS-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (u daljnjem tekstu: OECD): Izravni bruto domaći proizvod turizma, Produktivnost rada u turističkim djelatnostima (kombinacija – prilagodba)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu i turistički promet
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira poslovni prihod gospodarskih subjekata ostvaren tijekom godine u području I Djelatnosti pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane sukladno važećem NKD-u
	Opis	Poslovni prihod izravno je povezan sa sposobnosti gospodarskih subjekata da isporuče turistički proizvod odnosno uslugu, pri čemu promjena u vremenu odnosno povećanje ili smanjenje poslovnog prihoda može ukazivati na poboljšanje odnosno pogoršanje poslovnog položaja gospodarskih subjekata uslijed internih ili eksternih razloga, ali i neizravno upućivati na položaj gospodarskih subjekata u svim turističkim djelatnostima na razini destinacije.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– dodana vrijednost gospodarskih subjekata registriranih na području destinacije ostvarena tijekom godine – bruto dobit/gubitak gospodarskih djelatnosti registriranih na području destinacije ostvaren tijekom godine
Podatci	Naziv podataka	Poslovni prihod ostvaren tijekom godine
	Mjerna jedinica	EUR
	Izvor podataka/potencijalni izvor	FINA/Porezna uprava – podatak iz Registra godišnjih financijskih izvještaja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podatak je dostupan na zahtjev od FINA/Porezna uprava, podrazumijeva posebnu obradu kako bi se dobili podaci na razini destinacije
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci će na zahtjev biti dostupni u Ministarstvu

Učestalost mjerenja		Jednom godišnje	
Rezultati:			
2024. (početna vrijednost)			
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
3.683.667,00	1.860.257,00	1.553.796,00	288.262,00

Tablica 65. Obvezni pokazatelji održivosti destinacije koji mjere utjecaj turizma na prostorne aspekte održivosti i organizaciju turizma

4. OBVEZNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA PROSTORNE ASPEKTE ODRŽIVOSTI DESTINACIJE I ORGANIZACIJU TURIZMA

4.1. Turistička infrastruktura

4.1.1. Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija (TI-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Trenutačni popis i klasifikacija turističkih dobara i atrakcija uključujući prirodna i kulturna mjesta
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – turistička infrastruktura
	Povezanost sa SDG	Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – promicanje održivog turizma koji pridonosi zapošljavanju i rastu. Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – očuvanje kulturne i prirodne baštine urbanog okruženja. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – odgovorno upravljanje prirodnim resursima. Cilj 15: Život na zemlji – zaštita, obnova i promicanje održive uporabe ekosustava, očuvanje biološke raznolikosti.
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se vrši identifikacija i kategorizacija turističkih resursa na području destinacije, uključujući prirodne (parkovi, rezervati, pejzaži) i kulturno-povijesne/antropogene atrakcije (povijesni lokaliteti, muzeji, spomenici, nematerijalna baština).
	Opis	Identifikacija i kategorizacija turističkih resursa ključna je za razvoj održivog turizma jer omogućava efikasno upravljanje i očuvanje prirodnih i kulturnih resursa. Pruža temelj za kreiranje ciljanih marketinških strategija koje ističu jedinstvene attribute destinacije, privlačeći time odgovarajuće turiste. Osim toga, pomaže lokalnim zajednicama da razumiju i vrednuju svoju baštinu, potičući lokalno sudjelovanje i osvještavanje važnosti očuvanja tih resursa za buduće generacije.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– popisi kulturnih dobara (opcionalno, uključujući procjenu i naznaku ranjivosti) – identifikacija i popisivanje nematerijalne kulturne baštine – popis lokaliteta i dobara prirodne baštine s naznakom vrste, stanja očuvanja i ranjivosti.

Podatci	Naziv podataka	1. Popis i vrsta zaštićenih kulturnih dobara 2. Popis i vrsta kulturnih dobara nacionalnog značaja 3. Popis i vrsta preventivno zaštićenih dobara 4. Popis i kategorija zaštićenih prirodnih područja u RH		
	Mjerna jedinica	1. – 4. broj/vrsta (kategorija)		
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. – 3. Registar kulturnih dobara RH (ministarstvo nadležno za kulturu) 4. Bioportal (ministarstvo nadležno za zaštitu okoliša)		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 4. Kontinuirano dostupan podatak na godišnjoj razini.		
Metodologija izračuna pokazatelja				
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje		
Rezultati:				
2025.godina				
Grad Skradin		Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA: 1. Arheološka zona Bribirska glavica – Arheologija 2. Arheološko nalazište Vrbica – Arheologija 3.Crkva Porođenja Blažene Djevice Marije sa zvonikom- Nepokretna pojedinačna 4. Crkva sv. Spiridona (nova)- Nepokretna pojedinačna 5. Kulturnopovijesna cjelina naselja Skradin – Kulturno povijesna cjelina 6. Mlinice na Skradinskom buku – Nepokretna pojedinačna 7. Ostaci zgrade bivše hidrocentrale Krka – Nepokretna pojedinačna 8. Ostatci kaštela- Nepokretna pojedinačna ZAŠTIĆENA PRIRODNA PODRUČJA: Donji to rijeke Krke – značajni krajobraz		ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA: 1. Arheološko nalazište Kapitul - Zaštićeno kulturno dobro 2. Arheološko nalazište na brdu Spas u Kninu - Privremeno zaštićeno kulturno dobro 3. Crkva i samostan sv. Ante - Zaštićeno kulturno dobro 4. Crkva sv. Josipa - Zaštićeno kulturno dobro 5. Kuća Krvavica - Zaštićeno kulturno dobro 6. Kuća Lovrić - Zaštićeno kulturno dobro 7. Kuća Petkušić - Zaštićeno kulturno dobro 8. Kulturno – povijesna cjelina Knina - Zaštićeno kulturno dobro 9. Spomen kosturnica - Zaštićeno kulturno dobro 10. Tvrdava - Zaštićeno kulturno dobro 11. Zgrada - Zaštićeno kulturno dobro	ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA: 1. Crkva Gospe od Ružarija - Nepokretna pojedinačna 2. Crkva sv. Ante - Nepokretna pojedinačna 3. Crkva sv. Roka - Nepokretna pojedinačna 4. Crkva Uspenja Presvete Bogorodice - Nepokretna pojedinačna 5. Kuća Divnić - Nepokretna pojedinačna 6. Kuća Kulušić - Nepokretna pojedinačna 7. Kuća Skelin na Roškom slapu - Nepokretna pojedinačna 8. Kulturno-povijesna cjelina Drniš 9. Migalov most - Nepokretna pojedinačna 10. Most kod Mrđenovih mlinica - Nepokretna pojedinačna 11. Ostatak turskog minareta - Nepokretna pojedinačna	ZAŠTIĆENA KULTURNA DOBRA: 1. Glavni oltar u Crkvi Gospe od Pomišljaja – zaštićeni pokretno kulturno dobro 2. Arheološko nalazište Dedića Punta - Arheologija 3. Šuplja gomila – Nepokretna pojedinačna ZAŠTIĆENA PRIRODNA PODRUČJA: Donji tok rijeke Krke – značajni krajobraz

	ZAŠTIĆENA PRIRODNA PODRUČJA: Nacionalni park Krka Park prirode Dinara	12. Ostatci tvrđave - Nepokretna pojedinačna 13. Portal i ostaci sklopa Nakić-Vojnović - Nepokretna pojedinačna 14. Sklop kuća Divnić - Nepokretna pojedinačna 15. Spomen-kosturnica NOB-a i žrtava fašističkog terora - Nepokretna pojedinačna 16. Starohrvatska nekropola - Arheologija 17. Tvrđava Ključica - Nepokretna pojedinačna 18. Zgrada (bivše kino Biograd) - Nepokretna pojedinačna 19. Zgrada hotela "Danica" - Nepokretna pojedinačna 20. Crkva i samostan Majke od Milosti na Visovcu – Nepokretna pojedinačna ZAŠTIĆENA PRIRODNA PODRUČJA: Nacionalni park Krka Značajni krajobraz Krka — gornji tok Značajni krajobraz Čikola Značajni krajobraz Promina	

4.2. Održivo upravljanje destinacijom

4.2.1. Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Status implementacije aktivnosti iz plana upravljanja destinacijom (OUD -1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Višegodišnji plan ili strategija odredišta koja je ažurna i javno dostupna
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje destinacijom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Ovaj cilj se fokusira na stvaranje održivih i otpornih urbanih područja. Višegodišnji planovi ili strategije za odredišta, koji su ažurni i javno dostupni, igraju ključnu ulogu u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Strategije koje promiču održivi razvoj turističkih destinacija mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – Višegodišnje strategije koje uključuju načela održive potrošnje i proizvodnje mogu pomoći u smanjenju ekološkog otiska turizma i promicanju održivih praksi u lokalnim zajednicama. Cilj 17: Partnerstva za ciljeve – Uspostavljanje partnerstava između različitih dionika, uključujući vladine i nevladine organizacije, privatni sektor i lokalne zajednice, ključno je za razvoj i provedbu uspješnih strategija održivog razvoja.
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog razvoja
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao praćenje statusa implementacije Plana upravljanja, pri čemu je polazište terminski plan aktivnosti i njihove implementacije
	Opis i svrha	Postojanje Plana upravljanja preduvjet je destinacijskog razvoja za sva odredišta u Hrvatskoj, stoga je uspješna implementacija aktivnosti iz Plana polazište za održivo upravljanje destinacijom, te praćenja stanja upravljačkih aktivnosti.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Objavljeni dokument strategije i/ili akcijskog plana destinacije. – Strategija/plan su jasno vidljivi i dostupni online. – Udio implementiranih aktivnosti iz plana (Implementirana aktivnost je aktivnost koja je u potpunosti provedena, završena, te postoje informacije u učinku iste)
Podatci	Naziv podataka	1. Strategija/ plan izrađen i javno dostupan – DA/NE 2. Ukupan broj aktivnosti definiranih Planom 3. Broj implementiranih aktivnosti definiranih planom

	Mjerna jedinica	1. Višegodišnji plan i/ili strategija 2. Broj aktivnosti 3. Broj implementiranih aktivnosti / ukupan broj aktivnosti		
	Izvor podataka/potencijaln i izvor	1., 2. i 3. Turistička zajednica / JLS		
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. – 3. Podatak dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. – 3. jednom godišnje		
Metodologija izračuna pokazatelja		Omjer implementiranih aktivnosti / ukupni broj aktivnosti definiranih Planom X 100 Implementirane aktivnosti su one koje su u potpunosti završene, te za njih postoje mjerljivi rezultati provedbe.		
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje		
Rezultati:				
2025.godina				
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice	
0%	0%	0%	0%	

4.3. Održivo upravljanje prostorom

4.3.1. Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj ostvarenih noćenja u smještajnim objektima destinacije po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS (OUP-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Broj posjetitelja po hektaru građevinskog područja
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – održivo upravljanje prostorom
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice Cilj 15 – Očuvanje života na zemlji
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam Posebni cilj: Razvoj vremenski i prostorno ravnomjernije raspoređenog turističkog prometa
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj ostvarenih noćenja u smještaju destinacije unutar godine dana po izgrađenom hektaru zona stambene i ugostiteljsko-turističke namjene.
	Opis	S obzirom da se turistička aktivnost može gotovo isključivo odvijati u zonama stanovanja (S) i zonama mješovite namjene (M1), te u zonama predviđenima za odvijanje ugostiteljsko-turističke namjene (T), sve druge građevinske zone nisu uključene u analizu. Nadalje, pritisak koji proizlazi iz korištenja prostora može se isključivo evidentirati kao pritisak na već izgrađena područja, te stoga u izračun ne ulaze planirana(neizgrađena) područja. U konačnici pritisak bi bilo poželjno evidentirati na godišnjoj razini, ali i na razini tromjesečja, da bi se utvrdilo pritisak u najopterećenijem dijelu godine.
	Podpokazatelji (opcionalno)	-
Podatci	Naziv podataka	1. noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju 2. površina izgrađenog dijela zona stambene namjene destinacije 3. površina izgrađenog dijela zona mješovite namjene pretežito stambene namjene 4. površina izgrađenog dijela zona ugostiteljsko-turističke namjene destinacije
	Mjerna jedinica	1. noćenje 2., 3., 4. hektar
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor i porezna uprava 2., 3. i 4. jedinice lokalne samouprave + PPUG/O (prostorni planovi uređenja gradova/ općina)

	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2., 3. i 4. Podatak je dostupan		
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini		
Metodologija izračuna pokazatelja		T_N – broj turističkih noćenja unutar destinacije ostvarenih u jednoj godini P_S – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama stanovanja (ha) P_M – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama mješovite namjene ((pretežito stambene namjene) (ha) P_T – površina izgrađenog građevinskog zemljišta u zonama predviđenim za odvijanje ugostiteljsko-turističke aktivnosti <i>broj turističkih noćenja u komercijalnom i nekomercijalnom smještaju</i> <i>po izgrađenoj građevinskoj površini</i> = $\frac{T_N}{P_S + P_M + P_T}$		
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine		
Rezultati:				
2024. (početna vrijednost)				
Grad Skradin		Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
107,15 (površina izgrađenog zemljišta je samo u zoni stanovanja/mješovite namjene)		Podaci zatraženi	15,77	124,46

1. SPECIFIČNI POKAZATELJI ODRŽIVOSTI KOJI MJERE UTJECAJ TURIZMA NA DRUŠTVENE ASPEKTE ODRŽIVOSTI

1.1.4. Promjena broja stanovnika u zadnjih pet godina u odnosu na promjenu broja turističkih noćenja

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Promjena broja stanovnika u zadnjih pet godina u odnosu na promjenu broja turističkih noćenja (SZL – 5)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	Demografski trendovi i kvaliteta života
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – poslovanje gospodarskih subjekata u turizmu
	Povezanost sa SDG	Cilj 8 – Uključiv i održiv ekonomski rast, puna i produktivna zaposlenost te dostojanstveni rad za sve Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Promjena broja stanovnika uvjetovana prirodnim kretanjima i migracijama prema promjeni turističke aktivnosti mjerene brojem noćenja u smještajnim kapacitetima
	Opis i svrha	Pokazatelj omogućava praćenje relativnog odnosa broja stanovnika i turističke aktivnosti u petogodišnjem razdoblju. Pokazatelj se izračunava kao dvojni razlomak. Djeljenik dvojnog razlomka je razlomak u čijem je brojniku procjena broja stanovnika na 31.12. u godini t (prethodna godina), a nazivniku procjena broja stanovnika 31. 12. u godini t-4 Djelitelj dvojnog razlomka je razlomak u čijem je brojniku broj ostvarenih noćenja u smještajnim kapacitetima u godini t (prethodna godina), a nazivniku broj ostvarenih noćenja smještajnim u kapacitetima u godini t-4

	Podpokazatelji (opcionalno)		
Podatci	Naziv podataka	1. Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje, Procjena stanovništva, stanje na dan 31. prosinca u godini t (prethodna godina) i godini t-4 2. Turizam, noćenja turista	
	Mjerna jedinica	1. i 2. Realni broj	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Državni zavod za statistiku: <i>Statistika u nizu, Gradovi i općine u statistici</i> 2. eVisitor	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan	
Metodologija izračuna pokazatelja		Podaci se preuzimaju iz službenih administrativnih izvora	
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje	
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Izvor osiguravaju potrebne podatke za izračun, a ograničenje je vezano uz sadržaj pokazatelja koji tek neizravno ukazuje na povećanje/smanjenje društvenog standarda odnosno demografske trendove generirane turizmom budući da rast ili smanjenje broja stanovnika na području destinacije može biti potaknuto bitno širim spektrom utjecaja od turističke aktivnosti.	
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
0,31	0,22	0,46	0,47

1.3. Pristupačnost destinacije

1.3.1. Udio pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Udio pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji (SPD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	UN TOURISM – MST (prilagodba) – Udio smještajnih objekata s pristupačnim smještajem
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 9 – Prilagodljiva infrastruktura, uključiva i održiva industrijalizacija i inovativnost Cilj 10 – Smanjenje nejednakosti Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Konkurentan i inovativan turizam Posebni cilj: Unaprjeđenje strukture i kvalitete smještajnih kapaciteta
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira udio smještajnih jedinica pristupačnih za osobe s motoričkim, senzornim ili mentalnim oštećenjima u destinaciji u ukupnom broju smještajnih jedinica.
	Opis	Dostupnost turističkih sadržaja, proizvoda i usluga osobama s motoričkim, senzornim ili mentalnim oštećenjima je središnji dio odgovornih i održivih turističkih politika. Udio pristupačnih smještajnih jedinica odražava tržišnu dostupnost i privlačnost destinacije, te može imati pozitivan utjecaj na gospodarstvo, društvenu inkluzivnost i imidž destinacije.
	Podpokazatelji (opcionalno)	– Udio pristupačnih smještajnih jedinica u kolektivnim smještajnim kapacitetima – Udio pristupačnih smještajnih jedinica u privatnim smještajnim kapacitetima

Podatci	Naziv podataka	1. Broj smještajnih jedinica u destinaciji 2. Broj pristupačnih smještajnih jedinica u destinaciji	
	Mjerna jedinica	1. i 2. smještajna jedinica	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. eVisitor 2. Jedinstveni turistički informatički registar	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak nije trenutno dostupan, no u postupku je prikupljanje	
	Primarno istraživanje (smjernice)	Metodološke smjernice za prikupljanje podataka i provođenje primarnih istraživanja objavljuju se na mrežnim stranicama Ministarstva (smještajni kapaciteti)	
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Kontinuirano dostupan podatak 2. Svake dvije godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Udio pristupačnih smještajnih jedinica $= \left(\frac{\text{Broj pristupačnih smještajnih jedinica}}{\text{Ukupan broj smještajnih jedinica}} \right) \times 100$	
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine	
Ograničenja pokazatelja i perspektive		–	
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
0%	Podatak nije poznat	Podatak nije poznat	Podatak nije poznat

1.3.2. Javno dostupne informacije o atrakcijama u turističkim i informativnim centrima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Javno dostupne informacije o atrakcijama u turističkim i informativnim centrima (SPD-2)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC – Interpretativne informacije dostupne posjetiteljima u turističkim uredima te na prirodnim i kulturnim lokacijama
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta. Cilj 12: Održiva potrošnja i proizvodnja – Informacije koje uključuju načela održive potrošnje i proizvodnje mogu pomoći u smanjenju ekološkog otiska turizma.
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je definiran kao skup informacije o lokalnim atrakcijama, kulturnim događanjima, povijesnim znamenitostima i prirodnim ljepotama u turističkoj destinaciji, koji su namijenjeni posjetiteljima.
	Opis i svrha	Ovaj pokazatelj odnosi se na dostupnost informacija o turističkim atrakcijama koje pružaju turistički i informativni centri. Uključuje detalje o lokacijama, radnom vremenu, pristupačnosti, kulturnim i povijesnim kontekstima atrakcija, što pridonosi boljem iskustvu posjetitelja. Pružene informacije igraju ključnu ulogu u održivom upravljanju turističkim tokovima te promicanju kulturne i prirodne baštine destinacije

	Podpokazatelji (opcionally)	
Podatci	Naziv podataka	1. Dostupne brošure o turističkim atrakcijama na barem tri strana jezika u uredu turističke zajednice / turističkim informativnim centrima / lokalitetima – DA/NE 2. Informacije dostupne na web stranicama turističkih zajednica/lokaliteta o ključnim aspektima turističke ponude (atrakcije, ugostiteljska ponuda, dostupnost destinacije) na barem tri strana jezika na web stranici turističke zajednice / turističkog informativnog centra – DA/NE
	Mjerna jedinica	1. i 2. Dostupan dokument u fizičkom i/ili virtualnom obliku.
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. Turistička zajednica / JLS 2. Odabrani turistički lokaliteti od značaja
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem 2. Podatak nije dostupan, nužno je prikupljanje podataka primarnim istraživanjem od strane odabranih lokaliteta
	Primarno istraživanje (link na smjernice)	Anketiranje upravitelja turističkih lokaliteta
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Jednom godišnje 2. Jednom godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj predstavlja niz kvalitativnih podataka
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Aktualnost i točnost: Informacije mogu zastarjeti ili biti netočne ako se ne ažuriraju redovito. Doseg i pristupačnost: Informacije možda nisu dostupne na svim jezicima ili prilagođene osobama s posebnim potrebama. Objektivnost: Informacije mogu biti pristrane ili fokusirane samo na popularne atrakcije, zanemarujući manje poznate lokalitete.

Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
DA	DA	DA	DA

1.3.3. Postotak pristupačnih linija javnog prijevoza u destinaciji za osobe s invaliditetom

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Postotak pristupačnih linija javnog prijevoza u destinaciji za osobe s invaliditetom (SPD-3)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS – Postotak javnog prijevoza dostupan osobama s invaliditetom i specifičnim potrebama pristupačnosti
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – pristupačnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11: Održivi gradovi i zajednice – Pružanje javno dostupnih informacija o atrakcijama doprinosi stvaranju održivih i otpornih urbanih područja, pomažući u planiranju i upravljanju urbanim razvojem, uključujući turističke destinacije. Cilj 8: Dostojan rad i ekonomski rast – Informacije koje promiču turističke destinacije mogu doprinijeti održivom ekonomskom rastu i stvaranju kvalitetnih radnih mjesta.
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj se definira kao postotak linija javnog prijevoza u destinaciji koji opslužuje javni prijevoz pristupačan osobama s invaliditetom i osobama s posebnim zahtjevima za pristup
	Opis i svrha	Osnovna svrha pokazatelja je uvid u mogućnosti kretanja javnim prijevozom unutar destinacije osobama s motoričkim ili osjetilnim invaliditetom, a time i njihova mogućnost da posjećuju različite sadržaje unutar destinacije. Osnovo obilježje javnog prijevoza pristupačnog osobama s invaliditetom, jest postojanje zvučne signalizacije, rampa za invalidska kolica i mjesta za njihov smještaj unutar javnog prijevoza.

	Podpokazatelji	-	
Podatci	Naziv podataka	1. Broj javnih linija u destinaciji 2. Broj javnih linija pokrivenih javnim prijevozom dostupnim osobama s invaliditetom	
	Mjerna jedinica	1 i 2. broj linija	
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. i 2. Javno prijevozničko poduzeće s koncesijom za prometovanje na području destinacije	
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	1. i 2. Podatci dostupni	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake 2 godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		<i>JL</i> – broj svih javnih linija u destinaciji <i>PJL</i> – broj javnih linija pokrivenih javnim prijevozom dostupnim osobama s invaliditetom <i>postotak linija pokrivenih JP dostupnim osobama s invaliditetom</i> = $\frac{PJL}{JL} \times 100$	
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine	
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Ograničenje predstavlja eventualno nepostojanje podataka o prijevoznim sredstvima i njihovoj prilagođenosti. Drugo ograničenje je što pokazatelj se ne referira na frekvenciju vozila na liniji, kao ni na ostale pristupne i infrastrukturne objekte u okruženju stanica javnog linijskog prijevoza	
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
100%	100%	100%	100%

1.4. Sigurnost destinacije

1.4.1. Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja prijavljenih policiji po mjesecima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja prijavljenih policiji po mjesecima (SSD-1)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS (prilagodba) – Postotak turista koji su podnijeli prijavu policiji
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 11 – Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se definira ukupan broj kaznenih djela i prekršaja koji su prijavljeni lokalnim policijskim postajama po mjesecima u godini.
	Opis	U svrhu očuvanja percepcije destinacije kao sigurnog mjesta za odmor od strane posjetitelja, izuzetno je važno pratiti dinamiku prijavljenih kaznenih djela i prekršaja policiji. Povećanje vrijednosti ovog pokazatelja, u slučaju zadržavanja ukupnog broja i strukture stalnih stanovnika destinacije nepromijenjenom, svakako može predstavljati rani nagovještaj moguće promjene percepcije posjetitelja destinacije u pogledu njezine sigurnosti.
	Podpokazatelji (opcionalno)	Ukupan broj kaznenih djela protiv imovine, života, tijela te spolne slobode i prekršaja protiv javnog reda i mira prijavljenih policiji po mjesecima
Podatci	Naziv podataka	Ukupan broj kaznenih djela i prekršaja službeno prijavljenih u policijskoj postaji.
	Mjerna jedinica	Kazneno djelo sukladno kaznenom zakonu Prekršaj sukladno zakonu o prekršajima protiv javnog reda i mira
	Izvor podataka/potencijalni izvor	Ministarstvo unutarnjih poslova (dalje u tekstu: MUP)

	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Javno su dostupni podaci o broju prijavljenih kaznenih djela po županijama na godišnjoj razini. Javno nisu dostupni podaci za destinacije kao niti podaci po mjesecima.	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Podatak je kontinuirano dostupan na godišnjoj razini.	
Metodologija izračuna pokazatelja		Podatak se preuzima iz službenih izvora	
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje	
Ograničenja pokazatelja		Iako se podaci o podnesenim kaznenim djelima i prekršajima u lokalnim policijskim postajama službeno evidentiraju od strane Ministarstva unutarnjih poslova, ti podaci nisu javno dostupni. Javno su dostupni podaci o ukupno prijavljenim kaznenim djelima i prekršajima na nacionalnoj i godišnjoj razini, dok su podaci za županije također javno dostupni na godišnjoj razini, ali samo za ukupan broj prijavljenih kaznenih djela. Podaci na razini jedinica lokalne uprave i samouprave, kao i podaci na mjesečnoj razini nisu javno dostupni u službenim statističkim objavama Ministarstva unutarnjih poslova.	
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
19 (15 protiv imovine, 2 protiv života i tijela, 2 protiv spolnosti)	41 (Kaznena djela – 23 Prekršaji – 18)	31 (26 protiv imovine, 5 života i tijela)	18 (15 protiv imovine, 3 protiv života i tijela)

1.4.3. Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija (SSD-3)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost indikatora s međunarodnim sustavima	GSTC: Sigurnosne mjere kao što su stanice prve pomoći na plažama/mjesta turističkih atrakcija (IN-A12.b.)
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit

		Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice	
		Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma; 10. Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informacije o broju mjera, lokalitetu primjene, razdoblju implementacije s obveznim opisom mjera koje su implementirane u destinaciji za pomoći na plažama/lokalitetima turističkih atrakcija u okviru sustava za odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike.	
	Opis i svrha	Pokazatelj prati ima li destinacija sustav za praćenje i prevenciju te odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike.	
	Podpokazatelj (opcionalno)	-	
Obilježja podataka	Naziv	1. Broj mjera koje su implementirane u destinaciji u okviru sustava za odgovor na sigurnosne i zdravstvene rizike, npr. za pomoći na plažama i lokalitetima turističkih atrakcija.	
	Mjerna jedinica	-	
	Izvor /potencijalni izvor	1. Jedinice lokalne samouprave, Domovi zdravlja – turističke ambulante u destinaciji	
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	2. Jednom godišnje	
Metodologija izračuna pokazatelja		Evidencija o broju mjera, lokalitetu primjene, razdoblju implementacije s obveznim opisom mjere.	
Učestalost mjerenja		Jednom godišnje	
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
29,41%	8,33 %	10%	16,67%

1.4.4. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na 1000 noćenja (turista i lokalne zajednice)

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na 1000 noćenja (turista i lokalne zajednice) (SSD-4)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	EC – Europski opservatorij za sigurnost cestovnog prometa
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Poseban cilj: 9. Uspostavljanje učinkovitog okvira za upravljanje razvojem održivog turizma; 10. Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazateljem se određuje omjer između broja nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije i broja ostvarenih noćenja lokalnih stanovnika i turista.
	Opis	Veća vrijednost pokazatelja može ukazati na neadekvatnost prometne infrastrukture i potrebu za njezinom obnovom ili izgradnjom dodatnih objekata.
	Podpokazatelji	– Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici na 1000 noćenja lokalnih stanovnika – Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom u kojima su sudjelovale osobe koje nisu lokalni stanovnici na 1000 noćenja turista
Podatci	Naziv podataka	1. Broj stanovnika u destinaciji 2. Broj ostvarenih turističkih noćenja u destinaciji 3. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije 4. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici 5. Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u kojima nisu sudjelovali lokalni stanovnici

	Mjerna jedinica	1. Stanovnika 2. Noćenja 3-5. Broj nesreća
	Izvor podataka/potencijalni izvor	1. DZS, Gradovi i općine u statistici ~ Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje 2. eVisitor 3. – 5. Ministarstvo unutarnjih poslova RH, nadležna policijska uprava
	Dostupnost podataka i podatkovni jaz	Podaci su dostupni
	Periodičnost prikupljanja podataka	Godišnje
Metodologija izračuna pokazatelja		<i>BS</i> – broj stanovnika u destinaciji početkom godine. <i>BS</i> se preuzima iz publikacije DZS-a: <i>Gradovi i općine u statistici ~ Stanovništvo – procjena i prirodno kretanje</i> u kojoj je po jedinicama lokalne samouprave objavljena procjena broja stanovnika krajem godine, za kojeg se može pretpostaviti da je jednak procjeni broja stanovnika na početku sljedeće godine. <i>BN</i> – broj noćenja u smještajnim kapacitetima u destinaciji u godini. Podataka se dobije iz sustava eVisitor kao broj noćenja u smještajnim kapacitetima u destinaciji između prvog i zadnjeg dana godine. <i>N_{UK}</i> – ukupan broj nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u promatranoj godini <i>N_{LS}</i> – broj nesreća sa smrtnim ishodom na području destinacije u promatranoj godini u kojima su sudjelovali lokalni stanovnici <i>N_T</i> – broj nesreća sa smrtnim ishodom na području jedinice lokalne samouprave u promatranoj godini u kojima su sudjelovale osobe koje ne stanuju na području destinacije Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom na 1000 noćenja = $\frac{N_{UK} \times 1000}{(BS \times 365 + BN)}$ Podpokazatelji: Uz oznake <i>Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (lokalni)</i> za podpokazatelj 1 te <i>Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (ostali)</i> za podpokazatelj 2, formule su: <i>Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (lokalni)</i> $= \frac{N_{LS} \times 1000}{BS \times 365}$

	<i>Broj prometnih nesreća sa smrtnim ishodom (ostali)</i> $= \frac{N_T \times 1000}{BN}$		
Učestalost mjerenja	Godišnje		
Ograničenja pokazatelja	Pokazatelj nije prikladan za destinacije kroz koje prolaze važne prometnice poput autocesta i glavnih magistralnih pravaca. Međusobni odnos podpokazatelja i glavnog pokazatelja može naznačiti probleme u prometu zbog turizma. Obzirom da u velikom broju destinacija će vrijednost pokazatelja biti 0, možda ima smisla promatrati pokazatelj ali za duže razdoblje (npr. trogodišnje ili petogodišnje), kumulativno ili u prosjeku.		
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
0	0	0	0

1.4.5. Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima (SSD-5)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost pokazatelja s međunarodnim sustavima	ETIS: Broj podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. Zakona o turizmu – sigurnost destinacije
	Povezanost sa SDG	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu Posebni cilj: Smanjenje negativnog utjecaja turizma na sastavnice okoliša, prirodu i prostor
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj je broj podnesenih prijava zbog buke koja je uzrokovana nekom od turističkih aktivnosti na razini destinacije, iskazan po mjesecima i ukupno u kalendarskoj godini.

	Opis	Buka okoliša je neželjen ili po ljudsko zdravlje i okoliš štetan zvuk u vanjskome prostoru izazvan ljudskom aktivnošću, prijevoznim sredstvima svih oblika prometa, kao i postrojenja i zahvata u okolišu (npr. izgradnja turističkih objekata). Indikatorom buke Lden (dan-večer-noć), najveće dopuštene vrijednosti >55 dB, ocjenjuje se ukupno smetanje bukom, dok se indikatorom noćne buke Lnigh, najveće dopuštene vrijednosti vrijednost >50 dB, ocjenjuje ometanje sna. Zaštitu od buke obvezni su provoditi i osigurati njezino provođenje tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te pravne i fizičke osobe koje obavljaju registrirane djelatnosti. Inspekcijski nadzor nad primjenom Zakona i propisa donesenih na temelju Zakona obavljaju sanitarni inspektori Državnog inspektorata.	
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P	
Obilježja podataka	Naziv	Broj podnesenih prijava lokalnog stanovništva ili turista zbog buke koja je uzrokovana nekom od turističkih aktivnosti na razini destinacije, temeljem posebnog zakona kojim se uređuje zaštita od buke	
	Mjerna jedinica	N/P	
	Izvor /potencijalni izvor	Državni inspektorat, Sanitarna inspekcija, ispostava u destinaciji	
	Dostupnost i podatkovni jaz	Podatak je dostupan	
	Periodičnost prikupljanja podataka	Svake dvije godine	
Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izrađuje temeljem podataka o broju podnesenih prijava zbog buke uzrokovane turističkim aktivnostima	
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine	
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
0	3	0	0

1.4.6. Remećenja javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću

Pokazatelj (kod pokazatelja)	Remećenje javnog reda i mira prouzrokovano turističkom aktivnošću (SSD-6)	
Povezanost pokazatelja sa sustavima	Povezanost - pokazatelja s međunarodnim sustavima	GSTC: Redovito prikupljanje, praćenje, bilježenje i javno izvješćivanje podataka o željama, zabrinutostima i zadovoljstvu stanovnika destinacijskim menadžmentom
	Povezanost sa Zakonom o turizmu	Članak 14. stavak 2. – sigurnost destinacije
	Povezanost sa ciljevima održivog razvoja	Cilj 3 Zdravlje i dobrobit Cilj 11 Održivi gradovi i zajednice
	Povezanost sa - Strategijom i Nacionalnim planom	Strateški cilj: Otporan turizam Posebni cilj: Odgovoriti na trendove u razvoju turističkih destinacija
Obilježja pokazatelja	Definicija	Pokazatelj daje informaciju o opterećenju lokalne zajednice radi remećenja javnog reda i mira prouzrokovanog turističkom aktivnošću u destinaciji temeljem prekršajnih postupaka (prekršajni nalozi PU destinacije i optužni prijedlozi oštećenih osoba) tijekom mjeseca u kojem je, u odnosu na cjelokupnu kalendarsku godinu, evidentiran najveći broj turista u destinaciji.
	Opis	Prekršaji protiv javnog reda i mira su djela kojima se na nedozvoljen način remeti mir, rad ili normalan način života građana, kao i druga djela sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira. Policija može pokrenuti prekršajni postupak izdavanjem prekršajnog naloga ili podnošenjem optužnog prijedloga, a osobe oštećene prekršajem mogu same pokrenuti prekršajni postupak podnošenjem optužnog prijedloga pred mjesno nadležnim Općinskim sudom ili Općinskim prekršajnim sudom. Pokazatelj prati udio (%) broja prekršajnih postupaka u destinaciji radi remećenja javnog reda i mira prouzrokovanog turističkom aktivnošću koji su evidentirani u PU i/ili u Općinskom sudu ili Općinskom prekršajnom sudu destinacije, u tri mjeseca s najvećim brojem turista u godini. Vođenje evidencije o

		prekršajnim nalogima dužno je voditi tijelo državne uprave nadležno za unutarnje poslove (MUP), odnosno policijska uprava (PU) u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave JL(R)S. Vođenje evidencije o prekršajnim nalogima i podnesenim optužnim prijedlozima oštećenih osoba dužan je voditi Općinski sud ili Općinski prekršajni sud u jedinicama lokalne i područne (regionalne) samouprave JL(R)S. Napomena: prikuplja se isključivo broj prekršajnih postupaka (nalog PU i optužnih prijedloga oštećene osobe), dok se informacije o sadržaju postupaka ne prikupljaju.
	Podpokazatelj (opcionalno)	N/P
Obilježja podataka	Naziv	1. Ukupan broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira, koje je utvrdila nadležna PU sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira u mjesecu s najvećim brojem turista 2. Broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira uzrokovanih turističkom djelatnosti, koje je utvrdila nadležna PU sukladno propisu kojim se uređuju prekršaji protiv javnog reda i mira u mjesecu s najvećim brojem turista.
	Mjerna jedinica	%
	Izvor /potencijalni izvor	1. Općinski sud ili Općinski prekršajni sud / MUP, nadležna PU 2. Općinski sud ili Općinski prekršajni sud / MUP, nadležna PU
	Dostupnost i podatkovni jaz	1. Podatak je dostupan 2. Podatak je dostupan
	Periodičnost prikupljanja podataka	1. Svake dvije godine 2. Svake dvije godine

Metodologija izračuna pokazatelja		Pokazatelj se izračunava kao udio broja prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira uzrokovanih turističkom djelatnosti u destinaciji u odnosu na ukupan broj prekršajnih postupaka radi remećenja javnog reda i mira u destinaciji u mjesecu u kojem je evidentiran najveći broj noćenja turista tijekom jedne kalendarske godine: $\frac{\text{udio prekršaja radi remećenja javnog reda i mira u c} \times 100}{\text{uzrokovano turističkom aktivnosti} = \frac{\text{broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira radi turističke djelatnosti u destinaciji}}{\text{ukupan broj prekršajnih postupaka protiv javnog reda i mira u c}} \times 100$	
Učestalost mjerenja		Svake dvije godine	
Ograničenja pokazatelja i perspektive		Potrebno je u nadležnoj PU/ sudu uspostaviti tijekom podataka za mjesec u kojem je evidentiran najveći broj noćenja turista tijekom kalendarske godine. Tijekom podataka pri PU/sudu je uspostavljen za ukupan broj prekršaja na mjesečnoj razini. Destinacijom se može smatrati više JL(R)S, koje imaju zasebne PU/sud te se u tom slučaju podaci objedinjuju za razinu destinacije. Nema podatkovnog jaza.	
Grad Skradin	Grad Knin	Grad Drniš	Općina Bilice
Prosječan dnevni broj prekršaja protiv javnog reda i mira u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem dolazaka turista u destinaciju 0,06	Prosječan dnevni broj prekršaja protiv javnog reda i mira u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem dolazaka turista u destinaciju 0,13	Prosječan dnevni broj prekršaja protiv javnog reda i mira u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem dolazaka turista u destinaciju 0,00	Prosječan dnevni broj prekršaja protiv javnog reda i mira u kalendarskom mjesecu s najvećim brojem dolazaka turista u destinaciju 0,06
Prosječan dnevni broj prekršaja protiv javnog reda i mira u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem dolazaka turista u destinaciju 0,00	Prosječan dnevni broj prekršaja protiv javnog reda i mira u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem dolazaka turista u destinaciju 0,06	Prosječan dnevni broj prekršaja protiv javnog reda i mira u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem dolazaka turista u destinaciju 0,03	Prosječan dnevni broj prekršaja protiv javnog reda i mira u kalendarskom mjesecu s najmanjim brojem dolazaka turista u destinaciju 0,00

Izračun pokazatelja održivosti turizma zahtijeva prikupljanje podataka i analizu utjecaja turizma na destinaciju. Ovi pokazatelji omogućuju planiranje održivih turističkih strategija

i donošenje odluka koje smanjuju negativne učinke turizma, a istovremeno maksimiziraju koristi za lokalnu zajednicu i okoliš.

Praćenje održivosti

Praćenje održivosti turističke destinacije važno je za osiguranje dugoročnog razvoja turizma uz minimalan negativan utjecaj na okoliš, lokalnu zajednicu i ekonomiju. Proces praćenja uključuje redovito mjerenje i analizu određenih pokazatelja koji pomažu destinacijama da prilagode svoje turističke politike i upravljanje. Praćenje održivosti može se obavljati na ekološkom, društvenom i ekonomskom nivou, uz korištenje konkretnih alata i metodologija.

Održivost destinacije prati se sagledavanjem kretanja trendova osnovnih pokazatelja i odabranih specifičnih pokazatelja održivosti.

Prilikom izrade plana upravljanja destinacijom iznimno bitno, pored obaveznih pokazatelja, odabrati specifične pokazatelje koji će omogućiti:

- praćenje utjecaja odabranog smjera razvoja na održivost destinacije,
- usporedbu destinacije s drugim usporedivim destinacijama odnosno usporedbu svih ili pojedinih područja održivosti,
- ostvarivanje preduvjeta za certificiranje destinacije ukoliko destinacija želi neki od relevantnih certifikata održivosti.

Tablica 66. Praćenje održivosti obveznih pokazatelja

POKAZATELJ	UČESTALOST MJERENJA
Broj turističkih noćenja na stotinu stalnih stanovnika u vrhu turističke sezone	Jednom godišnje
Zadovoljstvo lokalnog stanovništva turizmom	Svake dvije godine za ITR I II, za ITR III i IV svake četiri godine
Zadovoljstvo cjelokupnim boravkom u destinaciji	Svake dvije godine za ITR I II, za ITR III i IV svake četiri godine
Udio atrakcija (lokaliteta) pristupačnih osobama s invaliditetom	Svake dvije godine
Broj organiziranih turističkih ambulanti	Jednom godišnje
Omjer potrošnje vode po turističkom noćenju u odnosu na prosječnu potrošnju vode po stalnom stanovniku destinacije (izraženo po osobi i po noćenju)	Svake dvije godine
Omjer količine komunalnog otpada nastale po noćenju turista i količine otpada koje generira stanovništvo u destinaciji (tone)	Svake dvije godine
Udio zaštićenih područja u destinaciji u ukupnoj površini destinacije (ukupno i pojedinačno po kategoriji zaštite)	Svake četiri godine
Omjer potrošnje električne energije po turističkom noćenju u odnosu na potrošnju električne energije stalnog stanovništva destinacije	Svake četiri godine
Uspostavljen sustav za prilagodbu klimatskim promjenama i procjenu rizika	Svake dvije godine
Ukupan broj dolazaka turista u mjesecu s najvećim opterećenjem	Jednom godišnje
Prosječna duljina boravka turista u destinaciji	Jednom godišnje
Ukupan broj zaposlenih u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	Jednom godišnje

Poslovni prihod gospodarskih subjekata (obveznika poreza na dobit) u djelatnostima pružanja smještaja te pripreme i usluživanja hrane	Jednom godišnje
Identifikacija i klasifikacija turističkih atrakcija	Jednom godišnje
Status implementacije aktivnosti iz plan upravljanja destinacijom	Jednom godišnje
Broj ostvarenih noćenja u smještaju u destinaciji po hektaru izrađenog građevinskog područja JLS	Svake dvije godine

Redovito prikupljanje podataka, analiza pokazatelja i prilagodba strategija omogućuju destinacijama da odgovore na izazove koje turizam može donijeti, osiguravajući dugoročni održivi razvoj.

5. RAZVOJNI SMJER S MJERAMA I AKTIVNOSTIMA

Razvojni smjer u planu upravljanja destinacijom teži ostvarivanju ciljeva iz Nacionalne strategije razvoja turizma i smjerove razvoja destinacije, uz konkretne mjere i aktivnosti potrebne za njihovo ostvarenje. Razvojni smjer treba biti u skladu sa održivim razvojem, povećanjem konkurentnosti destinacije i očuvanjem njezinih resursa.

Problemi poput depopulacijskih procesa, nedovoljno razvijenog ruralno-turističkog aspekta, neadekvatne prometne infrastrukture kao i sustava vodoopskrbe i odvodnje, rezultirali su utvrđivanjem razvojnih potreba na koje je potrebno odgovoriti točno definiranim razvojnim mjerama.

Razvojni smjer destinacije ključan je za usmjeravanje njezinog dugoročnog razvoja i treba biti u potpunosti usklađen s aktima strateškog planiranja, prostornim planovima, planom upravljanja kulturnim dobrima, kao i drugim relevantnim planovima i propisima.

Ukoliko strateški planovi ne sadrže jasno definirane smjernice i ciljeve za razvoj destinacije, oni se trebaju formulirati kroz plan upravljanja destinacijom, temeljen na temeljitoj analizi trenutnog stanja destinacije.

5.1. SWOT analiza

SWOT analiza je među najčešće korištenim metodama za procjenu trenutnog stanja i planiranje strateških koraka, jer omogućava sveobuhvatan uvid u unutarnje i vanjske čimbenike koji utječu na razvoj destinacije. Ova analiza uključuje identifikaciju snaga i slabosti, koje predstavljaju karakteristike same destinacije, te prilika i prijetnji koje dolaze iz vanjskog okruženja i utječu na budući smjer.

SWOT analiza omogućuje cjeloviti pregled ključnih tema za destinaciju, ali također može otkriti nova važna pitanja koja dosad nisu bila u fokusu dionika. Ovakav pristup pomaže u prepoznavanju prednosti koje treba dodatno ojačati i iskoristiti, dok se slabosti identificiraju kako bi se učinkovito uklonile.

Za potrebe SWOT analize prikupljaju se podaci iz različitih izvora, uključujući:

1. primarno istraživanje - anketiranje lokalnog stanovništva i turista, intervjui s ključnim dionicima u turizmu (npr. predstavnici grada/općine, turističkih agencija, vlasnici smještajnih objekata i dr.),
2. sekundarni izvori - statistički podaci o turizmu na promatranom području, prostorni planovi, lokalni razvojni planovi, strateški dokumenti i izvješća relevantnih institucija,
3. terensko istraživanje - pregled trenutne infrastrukture, turističkih objekata i prirodnih resursa.

Cilj SWOT analize je utvrditi trenutno stanje turističke destinacije kako bi se identificirale snage, slabosti i prijetnje, te definirale prilike za daljnji razvoj turizma. SWOT analiza će se temeljiti na podacima prikupljenim u prethodno provedenoj analizi stanja.

5.1.1. SWOT analiza Turističke zajednice Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice

SWOT analiza Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice pomaže u prepoznavanju unutarnjih i vanjskih čimbenika koji utječu na njen razvoj. Na temelju prikupljenih podataka i provedene analize, sastavljeno je izvješće u kojem su navedeni sljedeći zaključci:

Grad Skradin

Tablica 67. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZ Grada Skradina

Izvješće o provedenoj SWOT analizi	
Snage	Slabosti
- Ulaz u Nacionalni park Krka – Skradinski buk, jedna od najposjećenijih prirodnih lokacija u RH - Iznimno bogata prirodna baština: rijeke Krka, Čikola i Guduća, Prukljansko jezero, Roški slap, raznovrsni krajolici - Značajna kulturno-povijesna baština: Utvrda Turina, crkve, stari mlinovi i obnovljene vodenice, Bribirska Glavica - Visok stupanj autentičnosti, očuvan ambijent stare jezgre i prepoznatljiva mediteranska identitetska slika - Jačanje eno-gastro ponude – Skradinski rižot, Skradinska torta, lokalna vina, maslinova ulja, OPG-ovi - Razvijena mreža biciklističkih, pješačkih i planinarskih staza (Kanjon Čikole, Visovačko jezero, Guduća, vidikovci) - Marina ACI Skradin – visoka nautička vrijednost i poznatost među međunarodnim nautičarima - Atraktivne manifestacije (Ljeto u Skradinu, festival rižota, Advent pod murvom, Glumište pod murvom) - Dobra prometna povezanost (autocesta A1, blizina Zračne luke Zadar i Šibenika) - Aktivne lokalne udruge (kulturne, sportske, ekološke)	- Ovisnost turizma o Nacionalnom parku Krka kao dominantnoj atrakciji - Izražena sezonalnost i neravnomjerna distribucija posjetitelja (vršni ljetni mjeseci izrazito opterećeni) - Nedovoljna ponuda cjelogodišnjih sadržaja i indoor atrakcija (kulturni centri, muzejski prostori, interpretacijski centri) - Neujednačena razina smještajne ponude; manjak hotela viših kategorija - Nedovoljno razvijena sportsko-rekreacijska infrastruktura u funkciji turizma - Prometna i komunalna opterećenja u vrhuncu sezone (parking, zagušenja, otpad) - Nedovoljna digitalizacija ponude i slabija online vidljivost manjih pružatelja usluga - Ograničeni kapaciteti lokalne radne snage u vršnom dijelu sezone - Nedostatak sustavne interpretacije kulturne baštine i povezivanja lokaliteta u cjelovite tematske rute - Nedostatak modernih javno-turističkih sadržaja na obali (uređenje šetnice, plaže, odmorišta)
Prilike	Prijetnje

- Daljnja valorizacija NP Krka uz raspršivanje posjetitelja prema okolnim atrakcijama (sela, vidikovci, staze) - Razvoj kulturnog, eno-gastro i outdoor turizma - Ulaganja kroz EU fondove: javna infrastruktura, interpretacijski centri, staze, digitalna rješenja - Digitalizacija destinacije (pametne karte, sustavi upravljanja posjetiteljima, QR interpretacije) - Suradnja s Drnišem, Kninom i Bilicama na zajedničkim turističkim rutama (Krka – Promina – Dinara – Prukljan) - Razvoj posjetiteljskih centara i obnovljivih kulturnih lokaliteta (Utvrda Turina, Bribirska Glavica) - Jačanje ponude ruralnog i eko smještaja u okolnim naseljima - Interes za aktivni i održivi turizam među modernim tržištima - Mogućnost uređenja pristaništa, šetnica i prostora uz obalu kao atraktivnih javnih sadržaja	- Prevelika koncentracija posjetitelja u NP Krka i potencijal smanjenja kvalitete doživljaja - Klimatske promjene – oscilacije vodostaja, toplinski valovi, požari koji utječu na kvalitetu okoliša i posjećenost - Pritisak na prostor i rizik neadekvatne ili neplanske izgradnje (gubitak autentičnosti) - Ovisnost o sezoni i globalnim tržišnim kretanjima (krize, turističke navike) - Povećanje operativnih troškova (energenti, radna snaga, komunalne usluge) - Potencijalni pad zadovoljstva lokalnog stanovništva zbog preopterećenosti u sezoni - Jaka konkurencija destinacija poput Šibenika, Vodica, Zadra i drugih ulaznih točaka NP Krka - Sporost administrativnih postupaka i ograničenja u prostorno-planskoj dokumentaciji

SWOT analiza pokazuje da Skradin ima izrazito snažnu prirodnu i kulturnu osnovu, s Nacionalnim parkom Krka kao ključnim motivom dolaska i s jedinstvenim kulturno-povijesnim lokalitetima poput Utvrde Turina i Bribirske glavice. Uz to, destinacija posjeduje razvijene outdoor i eno-gastro resurse te aktivnu lokalnu zajednicu. Glavni izazovi leže u ovisnosti o NP Krka, sezonalnosti, infrastrukturnom opterećenju i nedostatku cjelogodišnjih sadržaja. Prilike se posebno otvaraju u razvoju kulturnog, outdoor i eno-gastro turizma, digitalizaciji i korištenju EU fondova, dok prijetnje uključuju klimatske rizike, konkurenciju i pritisak na prostor. Ukupno gledano, Skradin ima izuzetno jaku poziciju, ali zahtijeva strateško upravljanje kako bi povećao raspodjelu posjetitelja, produžio sezonu i očuvao autentičnost prostora.

Tablica 68. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZ Grada Knina

Izvješće o provedenoj SWOT analizi	
Snage	Slabosti
- Izrazito bogata prirodna baština: izvor rijeke Krke, slap Krčić i ostale rijeke Butižnica, Orašnica, Kosovčica, Radljevac i Marčinkovac), te planina Dinara - Kninska tvrđava – jedna od najvećih u Europi, iznimne nacionalne i povijesne vrijednosti - Duga povijesna tradicija i identitet „Kraljevskog grada“ – arheološka nalazišta, sakralni objekti, Muzej, memorijalna baština - Razvijeni outdoor potencijali – planinarenje, biciklizam, trekking, staze (npr. Staza pet slapova), vidikovci i prirodne rute - Autentična i nekomercijalizirana destinacija s očuvanim krajolikom - Prometna dostupnost (A1, željeznica) i blizina raznolikih prirodnih zona - Manifestacije koje povećavaju vidljivost (npr. Kninsko ljeto, sportskorekreativni događaji, kulturne smotre) - Sve jača lokalna inicijativa, aktivne udruge i uključivanje građana	- Nedovoljan broj smještajnih kapaciteta višeg standarda i ograničen hotelski smještaj - Slabo razvijena struktura turističkih proizvoda i manjak cjelogodišnje ponude - Kratko zadržavanje posjetitelja (dominacija jednodnevnih dolazaka) - Slaba digitalna vidljivost i nedovoljna tržišna promocija destinacije - Ograničeni ljudski potencijali i nedostatak stručne radne snage u turizmu - Neujednačena kvaliteta ugostiteljske ponude i nedostatak raznolikosti gastronomije - Nedovoljno uređenih i interpretiranih lokaliteta (signalizacija, interpretacija, info točke) - Ovisnost dijela turističkog prometa o događajima vezanim uz 5. kolovoza
Prilike	Prijetnje
- Razvoj outdoor, avanturističkih i sportskih turističkih proizvoda (Dinara, Krka, slap Krčić, staze, trekking) - Korištenje EU fondova za obnovu kulturne i prirodne baštine te razvoj javne turističke infrastrukture - Jačanje kulturnog i povijesnog turizma kroz interpretacijske programe (tvrđava, arheološki lokaliteti) - Razvoj eno-gastro ponude temeljem lokalnih proizvoda i ruralnog okruženja - Suradnja s NP Krka, PP Dinara i okolnim JLS na zajedničkim turističkim rutama - Digitalizacija turističkih usluga – pametne mape, digitalna interpretacija, sustavi upravljanja posjetiteljima - Razvoj edukacija za lokalno stanovništvo i jačanje destinacijskih kompetencija	- Demografski pad i iseljavanje mladih, što smanjuje dostupnost radne snage i slabi kapacitete za razvoj turizma - Konkurencija jačih destinacija u bližem okruženju (Šibenik, Skradin, Drniš, Sinj), koje imaju razvijeniji brend i ponudu - Sezonalnost i osjetljivost na političke i simboličke događaje – dominacija prometa oko obilježavanja VRO Oluja 95, a slab promet ostatka godine - Ograničeni izvori financiranja i ovisnost o EU fondovima koji ovise o programskim ciklusima - Klimatske promjene (suše, promjene vodostaja) koje mogu utjecati na dostupnost prirodnih atrakcija - Rizik prekomjerne ili nekontrolirane izgradnje koja bi mogla narušiti autentičnost prostora - Nedovoljna brendirana prepoznatljivost destinacije na nacionalnoj razini

- Rast interesa za autentične, mirne i „netaknute“ kontinentalne destinacije	- Moguće usporavanje razvojnih projekata zbog složenih procedura i ograničenja u prostorno-planskoj dokumentaciji

SWOT analiza pokazuje kako Grad Knin raspolaže iznimno bogatom prirodnom i kulturno-povijesnom baštinom, s osobitim naglaskom na izvor rijeke Krke, slap Krčić i Kninsku tvrđavu, što predstavlja snažnu osnovu za razvoj održivog i diferenciranog turizma. Istodobno, slabosti poput manjkave infrastrukture, nedovoljno razvijene ponude, kratkog boravka posjetitelja i nedostatka radne snage ograničavaju puni potencijal destinacije. Prilike leže u razvoju outdoor i kulturnih proizvoda, digitalizaciji i korištenju fondova, dok prijetnje uključuju demografske trendove, konkurenciju jačih destinacija, klimatske promjene i sezonalnost turističkog prometa. Cjelokupna analiza upućuje na potrebu strateškog, održivog i integriranog razvoja kojim bi Knin postao prepoznatljiva cjelogodišnja destinacija kontinentalne Dalmacije.

Grad Drniš

Tablica 69. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZ Grada Drniša

Izvješće o provedenoj SWOT analizi	
Snage	Slabosti
- Izrazito bogata kulturno-povijesna baština: Meštrovićev mauzolej (Crkva Presvetog Otkupitelja), utvrda Gradina, utvrda Ključica, ostaci Kamička, Minaret – jedinstven u Hrvatskoj, crkva sv. Antuna Padovanskog kao nekadašnja džamija sačuvana u izvornom obliku - Snažan identitet destinacije vezan uz Ivana Meštrovića i kulturnu tradiciju drniškog kraja - Iznimni prirodni resursi: kanjon Čikole, planina Promina, blizina NP Krka, Natura 2000 područja - Razvijeni outdoor i avanturistički sadržaji: zipline Čikola, planinarske i biciklističke rute, vidikovci, tematske staze, ferata Čikola, penjačke stijene u kanjonu Čikole (proglašena za najbolju penjačku destinaciju u Hrvatskoj) i na Promini - Prepoznatljiva gastronomija, osobito drniški pršut (zaštićena oznaka izvornosti), OPG-ovi i vinarije - Autentično ruralno okruženje i nekomercijalizirana destinacija koja nudi mir, prirodu i tradiciju	- Nedostatak smještajnih kapaciteta višeg standarda, mala ponuda hotelskog smještaja - Neujednačena i djelomično nedovoljno razvijena turistička infrastruktura (signalizacija, interpretacija, odmorišta) - Slaba digitalna vidljivost destinacije i nedovoljna tržišna promocija - Nedovoljna komercijalizacija prirodnih i kulturnih resursa (posebno Ključica, Kamičak, sakralni objekti) - Ograničeni ljudski potencijali u turizmu i nedostatak kvalificirane radne snage - Nedostatak integriranih turističkih ruta i cjelovitih interpretacijskih programa - Ugostiteljska ponuda kvalitetna, ali brojčano ograničena i slabo diversificirana - Neravnomjerna dostupnost brzinskog interneta u ruralnim dijelovima destinacije (manje od 30 Mbit/s u većini područja)

- Rast manifestacijske ponude: Međunarodni festival pršuta, Večeri Ivana Meštrovića, GOOD Fest, Advent u Drnišu, Festival drniškog merlota - Zadovoljna lokalna zajednica i aktivne udruge te bogata kulturna i duhovna tradicija - Stabilna prometna povezanost (A1 u blizini) i kvalitetni pogledi na razvoj aktivnog i interpretacijskog turizma	
Prilike	Prijetnje
- Razvoj kulturnog turizma - Daljnji razvoj outdoor i aktivnog turizma: nove tematske staze, povezivanje Promine, Čikole i NP Krka u integrirane proizvode - Jačanje eno-gastro turizma kroz brendiranje drniškog pršuta, poveznice s OPG-ovima, vinskim rutama i ruralnim domaćinstvima - Financiranje kroz EU fondove za obnovu baštine, zelenu infrastrukturu i javnu turističku infrastrukturu - Uspostava digitalnih alata: pametne mape, info-sustavi, digitalna interpretacija, virtualne ture - Potencijal razvoja sportsko-rekreativnog turizma zbog postojeće infrastrukture (dvorane, igrališta, zipline, staze) - Udruživanje destinacija i zajedničko brendiranje (Knin – Drniš – Skradin – Bilice) - Povećanje interesa turista za autentične, tiše i zelenije destinacije s kulturnom vrijednošću - Razvoj interpretacijskog centra vezanog uz Meštrovićev život i rad te kulturni itinerari unutrašnje Dalmacije	- Nastavak demografskog pada, starenja stanovništva i iseljavanja mladih, smanjenje radne snage i slabiji kapacitet destinacije - Konkurencija drugih razvijenijih destinacija Dalmatinske zagore (npr. Sinj, Imotski, Skradin) koje brže unapređuju ponudu - Rizik degradacije prirodnih područja (Čikola, Promina) zbog neodrživog korištenja ili nedovoljne zaštite - Klimatske promjene – suše, požari, ekstremni vremenski uvjeti mogu utjecati na outdoor turizam - Ovisnost o dostupnosti EU sredstava (usporavanje projekata u slučaju smanjenih izvora financiranja) - Mogući gubitak autentičnosti uslijed neplanskog razvoja ili prekomjerne izgradnje - Slabo upravljanje baštinom (nedostatak održavanja) može smanjiti privlačnost ključnih lokaliteta

SWOT analiza ukazuje kako Grad Drniš raspolaže iznimno bogatim prirodnim i kulturnim resursima, snažno izraženim identitetom vezanim uz Ivana Meštrovića te autentičnim ruralnim i outdoor potencijalom. Ipak, ograničena turistička infrastruktura, mala prepoznatljivost destinacije, nedostatak kvalitetnog smještaja i kratko zadržavanje posjetitelja značajno ograničavaju razvoj. Identificirane prilike, posebno razvoj kulturnih i outdoor proizvoda, digitalizacija te dostupnost EU fondova pružaju jasan put prema jačanju turističke ponude i održivom razvoju destinacije. Prijetnje poput demografskih trendova, konkurentskog okruženja i klimatskih rizika zahtijevaju pažljivo planiranje i upravljanje. Ukupno, Drniš ima snažnu osnovu za pozicioniranje kao autentična kulturno-outdoor destinacija Dalmatinske zagore uz strateški razvoj i ulaganja.

Općina Bilice

Tablica 70. Izvješće o provedenoj SWOT analizi TZ Općine Bilice

Izvješće o provedenoj SWOT analizi	
Snage	Slabosti
- Izrazito vrijedno prirodno okruženje, uključujući Pukljansko jezero i ušće Krke - Blizina Nacionalnog parka Krka i povezanost s atraktivnim izletničkim zonama (Roški slap). - Razvijene biciklističke i pješačke staze, te označene planinarske rute prema Debeljaku i drugim uzvisinama. - Autentična kulturna baština: crkva Gospe od Pomišljaja, ostaci ranokršćanske bazilike iz 6. st., tradicijska arhitektura, suhozidi i bunari. - Mirna destinacija okrenuta obiteljskom, prirodnom i održivom turizmu. - Rastući broj kvalitetnih objekata u domaćinstvu (vile, apartmani više kategorije). - Aktivne i atraktivne manifestacije: "Ljeto u Bilicama", "Bilička ribarska noć" - Stabilna i dobro razvijena energetska infrastruktura – jedna od ključnih trafostanica u Županiji. - Blizina Šibenika i Skradina kao dodatne prednosti za posjetitelje.	- Nedostatno uređen sustav gospodarenja otpadom – nema reciklažnog dvorišta. - Nedovoljno razvijen sustav odvodnje - Nedovoljno razvijena sekundarna turistička infrastruktura (nedostatak interpretacijskih centara, dječjih igrališta, sportskih zona, uređenih javnih površina). - Nedostatak turističke signalizacije i odmorišta uz pješačko-biciklističke staze. - Slabo razvijena digitalna infrastruktura - Ograničen javni prijevoz; slabija povezanost rubnih dijelova općine. - Parkirališta nisu sustavno uređena, osobito u turističkim zonama uz obalu. - Manjak centralnih turističkih sadržaja i ponude (plovila, izleti, organizirane ture u većem obimu). - Mala ponuda ugostiteljskih objekata više kategorije.
Prilike	Prijetnje
- Razvoj eko-turizma, aktivnog i rekreativnog turizma (kajak, SUP, biciklizam, promatranje ptica). - Razvoj održivih turističkih proizvoda povezanih s NP Krka i kulturnom baštinom. - Ulaganja u javnu turističku infrastrukturu kroz dostupne EU fondove - Implementacija optičke mreže i digitalnih rješenja (smart signalizacija, interpretacija putem QR). - Razvoj eno-gastro ponude u suradnji s OPG-ovima i susjednim destinacijama - Jačanje pozicioniranja Bilica kao mirne destinacije prirode i aktivnog odmora u zaleđu Šibenika. - Potencijal za male kampove, robinzonski smještaj i eko-resorte uz strogo definirane uvjete zaštite okoliša.	- Povećanje turističkog pritiska bez adekvatnog sustava odvodnje i upravljanja otpadom može ugroziti Pukljansko jezero i okoliš. - Klimatske promjene – porast temperatura, suše, požari i promjene u režimu voda. - Nelojalna konkurencija u smještaju i snižavanje kvalitete uslijed nekontroliranog rasta privatnog smještaja. - Gubitak autentičnosti zbog preizgrađenosti ili neadekvatnog urbanističkog upravljanja. - Odljev stanovništva i manjak radne snage u turizmu. - Udar na lokalnu infrastrukturu u turističkoj sezoni (promet, parkirališta, opskrba vodom). - Ovisnost o vanjskim tržištima i ekonomskim trendovima (promjene potrošačkih navika). - Fragmentiran marketing bez jasne pozicioniranosti Bilica u odnosu na Šibenik, Skradin i ostale destinacije.

- Uređenje i valorizacija arheoloških lokaliteta (Ranokršćanska bazilika) kroz interpretacijske sadržaje. - Razvoj manifestacija koje povezuju gastronomiju, tradiciju i prirodno okruženje	

Općina Bilice raspolaže iznimno vrijednim prirodnim i kulturnim resursima, među kojima se posebno ističu Pukljansko jezero, bogata kulturno-povijesna baština i mirni ambijenti idealni za razvoj održivog turizma. Unatoč tome, destinacija se suočava s infrastrukturnim izazovima poput ograničene digitalne povezanosti, slabije razvijenom sekundarnom turističkom infrastrukturom i neujednačenim javnim prijevozom. Ključne prilike leže u razvoju aktivnog, eko i eno-gastro turizma, jačanju interpretacije kulturne baštine te sustavnom ulaganju u javnu turističku infrastrukturu kroz dostupne nacionalne i EU izvore financiranja. Prijetnje se prvenstveno odnose na moguće negativne utjecaje na okoliš, klimatske promjene i demografske trendove. Integriranim razvojem, jačanjem destinacijskog upravljanja i ulaganjima koja štite okoliš, Bilice imaju realan potencijal da se pozicioniraju kao autentična, održiva i prepoznatljiva destinacija u zaleđu Šibenika.

5.2. Identifikacija općih načela i ciljeva turizma

Identifikacija općih načela i ciljeva u planu upravljanja destinacijom ključna je za osiguranje održivog i učinkovitog razvoja turizma. Opća načela imaju specifične ciljeve i važnost, a njihova primjena doprinosi razvoju turizma koji koristi svim zainteresiranim stranama, uključujući posjetitelje, lokalnu zajednicu, gospodarstvo i okoliš. S druge strane, identifikacija općih ciljeva u planu upravljanja destinacijom osigurava ravnotežu između različitih potreba i interesa svih dionika, uključujući posjetitelje, lokalne zajednice, privatni sektor i državu. Ovi ciljevi služe kao smjernice za planiranje, implementaciju i praćenje aktivnosti u destinaciji, čime se postiže dugoročni uspjeh. Svaki od navedenih ciljeva ima specifičnu funkciju i doprinosi ukupnom razvoju turizma.

5.2.1. Načela turizma

Načela turizma omogućuju destinacijama da turistima pruže jedinstveno i ugodno iskustvo, dok istovremeno osiguravaju očuvanje resursa, gospodarski razvoj i blagostanje lokalnih zajednica. Kroz pravilno upravljanje temeljeno na ovim načelima, destinacije mogu ostvariti održivi turistički rast koji koristi svim dionicima. U nastavku su predstavljena načela turizma:

a) Održivost

Održivost u turizmu podrazumijeva razvoj turizma koji zadovoljava potrebe današnjih posjetitelja, a istovremeno ne ugrožava sposobnost budućih generacija da zadovolje svoje vlastite potrebe. To uključuje ekološke, ekonomske i socijalne aspekte:

- **Ekološka održivost:** Očuvanje prirodnih resursa i zaštita okoliša.
- **Ekonomska održivost:** Poticanje lokalne ekonomije, zapošljavanja i ravnoteže u prihodima.
- **Socijalna održivost:** Osiguranje socijalne pravednosti, uključivanje lokalnih zajednica u razvoj turizma i poštivanje kulturnih vrijednosti.

b) Kvaliteta

Kvaliteta se odnosi na visoki standard usluga, infrastrukture i iskustava koja se nude posjetiteljima. Visoka kvaliteta u turizmu poboljšava zadovoljstvo gostiju, čini destinaciju konkurentnijom i povećava njenu atraktivnost. Kvaliteta također uključuje obuku i obrazovanje zaposlenika u turizmu, održavanje objekata i atrakcija, kao i pružanje dodatnih usluga koje odgovaraju potrebama i očekivanjima posjetitelja.

c) Pristupnost

Pristupnost znači omogućavanje svim posjetiteljima, bez obzira na njihove fizičke sposobnosti, socio-ekonomski status ili geografske prepreke, da uživaju u turističkoj ponudi destinacije. To uključuje:

- **Fizičku pristupnost:** Osiguranje lako dostupnih prijevoznih veza (autoceste, zračni prijevoz, javni prijevoz), kao i pristupačnih objekata i destinacija za osobe s invaliditetom.
- **Ekonomsku pristupnost:** Pružanje turističkih proizvoda koji su u rasponu cijena i dostupni široj populaciji.
- **Informacijsku pristupnost:** Omogućavanje svih potrebnih informacija na različitim jezicima i u različitim formatima.

d) Zadovoljstvo

Zadovoljstvo posjetitelja ključno je za dugoročni uspjeh turizma. Ako posjetitelji nisu zadovoljni svojim iskustvom, vrlo je vjerojatno da neće preporučiti destinaciju ili se vratiti. Zadovoljstvo obuhvaća sve aspekte posjeta, od trenutka planiranja putovanja do povratka kući. Uključuje kvalitetu usluge, jedinstvenost iskustava, ugodnu atmosferu, gostoljubivost i rješavanje eventualnih problema ili pritužbi.

e) Sigurnost

Sigurnost je temeljni preduvjet za održavanje povjerenja turista i njihovo dobro iskustvo. Sigurnost obuhvaća fizičku sigurnost turista (kao što je zaštita od nesreća ili kriminala), zdravstvenu sigurnost (kao što je pristup hitnoj medicinskoj pomoći) i sigurnost u pogledu okoliša (kao što su zaštita od prirodnih katastrofa). Osiguranje sigurnosti znači i pridržavanje zakonskih regulativa i standarda, uključujući sustave zaštite i odgovorno upravljanje kriznim situacijama.

5.2.2. Ciljevi turizma

Ciljevi turizma predstavljaju temeljne smjernice za razvoj i upravljanje turističkim aktivnostima, osiguravajući održivost i zadovoljstvo svih dionika. Kombinacija svih ciljeva doprinosi uravnoteženom i održivom turizmu. Identifikacija ciljeva treba biti usmjerena prema sljedećim kriterijima:

a) Ekonomski cilj

Ekonomski cilj usmjeren je na stvaranje i održavanje ekonomske koristi od turizma za destinaciju. To uključuje:

- **Poticanje gospodarskog rasta:** Turizam može postati jedan od glavnih sektora u gospodarstvu destinacije, čime se doprinosi povećanju bruto domaćeg proizvoda (BDP).

- **Stvaranje novih radnih mjesta:** Turizam stvara poslove u mnogim sektorima (hoteli, restorani, prijevoz, vodiči, trgovina, itd.), čime se smanjuje nezaposlenost i potiče lokalna zaposlenost.
- **Povećanje prihoda:** Turizam može donijeti značajne prihode kroz različite oblike potrošnje turista, što doprinosi jačanju financijske stabilnosti destinacije i omogućava daljnje ulaganje u razvoj.
- **Poboljšanje konkurentnosti:** Razvijanje jedinstvene turističke ponude koja privlači posjetitelje i čini destinaciju konkurentnom u globalnom turističkom tržištu.

b) Kulturološki cilj

Kulturološki cilj odnosi se na očuvanje kulturne baštine, promoviranje kulturnih vrijednosti i očuvanje identiteta destinacije. To uključuje:

- **Očuvanje kulturne baštine:** Turizam može doprinositi očuvanju povijesnih spomenika, tradicija, običaja i kulturnih znamenitosti, jer uz odgovorno upravljanje može postati motiv za njihovu zaštitu i obnovu.
- **Promocija kulturnih izraza:** Razvoj kulturnih manifestacija, festivala, muzeja i drugih kulturnih atrakcija koje privlače turiste i potiču interakciju s lokalnim stanovništvom.
- **Podizanje svijesti o kulturnoj baštini:** Edukacija turista o važnosti očuvanja kulturnih dobara i poticanje na odgovorno ponašanje, kao i učenje o tradicijama i običajima destinacije.
- **Očuvanje lokalnog identiteta:** Osiguranje da turizam ne homogenizira lokalnu kulturu i tradiciju, već je čuva i njegovanu unutar šire globalne zajednice.

c) Ekološki cilj

Ekološki cilj usmjeren je na očuvanje prirodnih resursa i okoliša, kako bi se osigurala dugoročna održivost turizma. To uključuje:

- **Zaštita prirodnih resursa:** Osiguranje očuvanja prirodnih područja, vodenih i drugih ekosustava, te smanjenje negativnog utjecaja turizma na okoliš.
- **Održiva potrošnja resursa:** Promicanje odgovornog korištenja vode, energije i drugih prirodnih resursa u turističkim objektima, smanjenje otpada i poticanje reciklaže.
- **Očuvanje bioraznolikosti:** Zaštita ugroženih vrsta, biljnih i životinjskih ekosustava te sprečavanje prekomjernog iskorištavanja prirodnih resursa.
- **Smanjenje ugljičnog otiska:** Implementacija zelenih praksi i ekološki prihvatljivih rješenja u transportu, smještaju i hrani, uz poticanje ekološki odgovornog ponašanja turista, ključna je za održivi turizam.

d) Socijalni cilj

Socijalni cilj odnosi se na poboljšanje kvalitete života lokalnih zajednica i osiguranje da turizam koristi svim društvenim skupinama. To uključuje:

- **Povećanje kvalitete života:** Poticanje turizma koji poboljšava uvjete života lokalnog stanovništva, stvaranjem novih radnih mjesta, infrastrukture i boljih usluga.
- **Smanjenje socijalnih nejednakosti:** Osiguranje da koristi od turizma budu ravnomjerno raspoređene unutar zajednice, umjesto da se fokusiraju na nekoliko pojedinaca ili skupina.
- **Integracija lokalne zajednice u turistički sektor:** Aktivno uključivanje lokalnog stanovništva u razvoj turizma, izradu i implementaciju turističkih proizvoda te očuvanje kulturnih i prirodnih resursa.
- **Poticanje socijalne kohezije:** Razvijanje turizma koji doprinosi socijalnoj integraciji, razumijevanju među različitim društvenim grupama, kao i jačanju zajedničke odgovornosti za očuvanje destinacije.

e) Infrastrukturni cilj

Infrastrukturni cilj odnosi se na razvoj i poboljšanje fizičke i tehničke infrastrukture koja omogućava siguran, udoban i učinkovit turizam. To uključuje:

- **Razvoj prometne infrastrukture:** Ulaganje u ceste i druge oblike prijevoza koji olakšavaju pristup destinaciji i čine je dostupnijom posjetiteljima.
- **Unapređenje smještajnih kapaciteta:** Razvoj smještajnih objekata koji zadovoljavaju potrebe turista i koji su ekološki prihvatljivi i visoke kvalitete.
- **Poboljšanje komunalnih usluga:** Ulaganje u vodovod, kanalizaciju, struju, odvoz otpada i druge temeljne usluge koje osiguravaju kvalitetan boravak turista i života lokalnog stanovništva.
- **Razvoj turističkih sadržaja:** Izgradnja i obnova turističkih atrakcija, kulturnih centara, restorana, ugostiteljskih objekata i drugih objekata koji doprinose kvalitetnom turističkom iskustvu.

5.3. Oblikovanje strateškog pravca i prioriteta

Razvoj destinacije koja obuhvaća Grad Skradin, Grad Knin, Grad Drniš i Općinu Bilice temelji se na načelima održivosti, očuvanju lokalne autentičnosti te aktivnom uključivanju zajednice u sve faze planiranja i provedbe turističkih aktivnosti. Ova četiri područja, premda različita u svojim geografskim, prirodnim i kulturnim obilježjima, dijele zajedničku nit – iznimnu vrijednost resursa povezanih rijekom Krkom, bogatu kulturnu baštinu i snažan potencijal za razvoj selektivnih oblika turizma temeljenih na prirodnim doživljajima, tradiciji i aktivnom boravku u prostoru.

Strateški pravac razvoja destinacije usmjeren je na stvaranje povezanog, cjelogodišnjeg i održivog turističkog sustava, koji integrira atrakcije i ponudu svakog područja u jedinstvenu destinacijsku cjelinu. Cilj je oblikovati prepoznatljiv identitet temeljen na prirodnim ljepotama Nacionalnog parka Krka, kulturno-povijesnim znamenitostima, gastronomskim specifičnostima i aktivnom turizmu.

Poseban naglasak stavlja se na:

- jačanje zajedničkog brendiranja destinacije uz rijeku Krku, pri čemu svaki grad i općina doprinose svojim jedinstvenim atrakcijama i sadržajima
- razvoj cjelogodišnjeg turizma kroz selektivne oblike (aktivni, kulturni, eno-gastro, manifestacijski, ruralni i sportski turizam)
- povezivanje lokalnih proizvođača, OPG-ova i ugostitelja u jedinstvene lance vrijednosti
- kontrolirani i održivi razvoj turističke i komunalne infrastrukture, uz očuvanje izvrsnosti okoliša i kulturnih krajolika
- jačanje kapaciteta lokalne zajednice, zadržavanje stanovništva te stvaranje novih radnih mjesta
- digitalnu transformaciju destinacije i stvaranje modernih, dostupnih i inovativnih turističkih doživljaja.

Uzimajući u obzir prirodne i kulturne karakteristike svakog područja, kao i njihove razvojne potrebe, zajednička destinacija Skradin, Knin, Drniš i Bilice posjeduje sve preduvjete za snažno pozicioniranje na tržištu. To se može ostvariti kroz:

- valorizaciju lokalnih resursa (Krka, Kanon rijeke Čikole, Promina, Dinara, Prukljsko jezero, slap Krčić i bogata kulturna baština, razvoj eno-gastro ponude)
- razvoj autentičnih turističkih proizvoda tematski povezanih kroz priču o rijeci Krki i dalmatinskom zaleđu
- unaprijeđenje infrastrukture i dostupnosti
- te kroz stratešku suradnju i zajedničke nastupe na tržištu.

Jedinstven, koordiniran i partnerski pristup omogućit će učinkovito korištenje dostupnih sredstava (uključujući EU fondove), jačanje destinacijskog menadžmenta te stvaranje prepoznatljivog regionalnog brenda. Umjesto pojedinačnih i raspršenih napora, zajednički razvojni pravac omogućit će stvaranje snažnijeg turističkog identiteta, poboljšanje uvjeta

boravka turista i produženje sezone, uz očuvanje resursa koji svako od ovih područja čine posebnim.

Cilj je oblikovati destinaciju koja je održiva, konkurentna, društveno uključiva i gospodarski vitalna, s jasnom vizijom zajedničkog razvoja i snažnim identitetom temeljenim na vrijednostima rijeke Krke, autentičnog života u Dalmatinskoj zagori i bogate kulturne baštine.

5.4. Identificiranje ciljeva

Strateški ciljevi Turističke zajednice Grada Skradina, Knina, Drniša i Općine Bilice

Strateški cilj 1. Razvoj raznolikog i ravnomjerno raspoređenog turizma tijekom cijele godine

Strateški cilj „Razvoj raznolikog i ravnomjerno raspoređenog turizma tijekom cijele godine“ usmjeren je na stvaranje turističke ponude koja nadilazi sezonalnost i ravnomjerno aktivira sve dijelove destinacije. Cilj je potaknuti razvoj selektivnih oblika turizma – kulturnog, aktivnog, eno-gastro, ruralnog i zdravstvenog, te unaprijediti infrastrukturu potrebnu za cjelogodišnje korištenje. Kroz jačanje suradnje lokalnih dionika i zajedničko kreiranje programa i manifestacija, destinacija se usmjerava prema održivom i dinamičnom razvoju tijekom cijele godine, zadržavajući svoju jedinstvenost te razvijajući projekte od ključne važnosti za svaku pojedinu destinaciju

Strateški cilj 2. Održivo upravljanje prostorom i resursima uz očuvanje prirodne i kulturne baštine

Strateški cilj „Održivo upravljanje prostorom i resursima uz očuvanje prirodne i kulturne baštine“ usmjeren je na razvoj turizma koji poštuje nosive kapacitete prostora te štiti najvrjednije prirodne i kulturne resurse destinacije. Naglasak je na razvoju komunalne i zelene infrastrukture, unapređenju gospodarenja otpadom i odvodnje te promicanju održivih praksi među turističkim subjektima. Očuvanje krajobraza, tradicionalne arhitekture i lokalnih identiteta ključ je dugoročno uravnoteženog razvoja destinacije.

Strateški cilj 3. Jačanje konkurentnosti i inovativnosti turističkog sektora

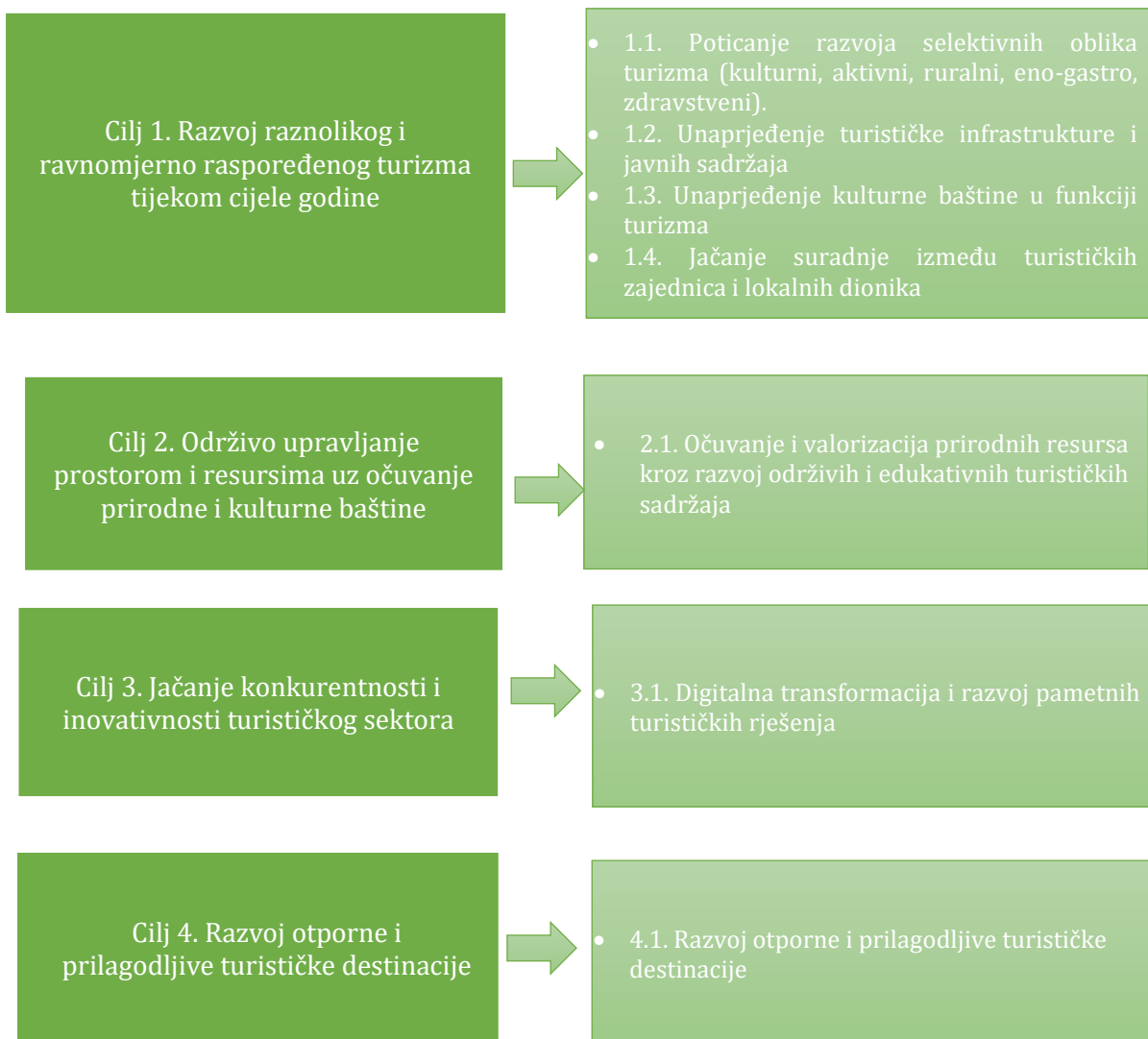
Strateški cilj „Jačanje konkurentnosti i inovativnosti turističkog sektora“ usmjeren je na podizanje kvalitete i diferencijaciju turističke ponude kroz inovativna rješenja, edukacije te poticanje poduzetništva. Razvojem digitalnih alata, pametnih sustava i suvremenih oblika interpretacije, destinacija povećava svoju vidljivost i privlačnost na tržištu. Kroz diversifikaciju smještaja i razvoj dodatnih sadržaja omogućuje se veća konkurentnost i prilagodba novim trendovima u turizmu.

Strateški cilj 4. Razvoj otporne i prilagodljive turističke destinacije

Strateški cilj „Razvoj otporne i prilagodljive turističke destinacije“ usmjeren je na jačanje kapaciteta destinacije da odgovori na krizne situacije, promjene na tržištu i povećane potrebe za sigurnošću posjetitelja i lokalne zajednice. Temelji se na sustavnom prikupljanju podataka, jačanju upravljačkih sposobnosti turističkih zajednica te suradnji s relevantnim službama i

institucijama. Izrada razvojne dokumentacije, ulaganja u sigurnosne sustave i koordinacija dionika omogućit će stvaranje stabilnog, pouzdanog i prilagodljivog turističkog sustava.

Shematski prikaz 1. Strateški ciljevi i prioriteti

Tablica 71. Pregled temeljnih strateških ciljeva i mjera te njihova povezanost sa strateškim ciljevima i prioritetima Strategije razvoja održivog turizma do 2030.godine

STRATEŠKI CILJ STRATEGIJE RAZVOJA ODRŽIVOG TURIZMA DO 2030. GODINE	STRATEŠKI CILJEVI TURISTIČKE ZAJEDNICE GRDA SKRADINA, KNINA, DRNIŠA I OPĆINE BILICE	PRIORITETNO PODRUČJE ZA STRATEŠKI CILJ STRATEGIJE RAZVOJA ODRŽIVOG TURIZMA DO 2030. GODINE	PRIORITETI TURISTIČKE ZAJEDNICE GRDA SKRADINA, KNINA, DRNIŠA I OPĆINE BILICE	MJERE TURISTIČKE ZAJEDNICE GRDA SKRADINA, KNINA, DRNIŠA I OPĆINE BILICE	PROJEKTI I AKTIVNOSTI
1. CJELOGODIŠNJI I REGIONALNO URAVNOTEŽENIJI TURIZAM	1. RAZVOJ RAZNOLIKOG I RAVNOMJERNO RASPOREĐENOG TURIZMA TIJEKOM CIJELE GODINE	1.5.Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma	1.1. Poticanje razvoja selektivnih oblika turizma (kulturni, aktivni, ruralni, eno-gastro, zdravstveni).	1.1.1. Kreiranje i promocija autentičnih manifestacija destinacije	1.1.1.1. Festival drniškog Merlota (Drniš) 1.1.1.2. Festival pršuta (Drniš) 1.1.1.3. Skradinski festival rižota i načina života (Skradin) 1.1.1.4. Susret dalmatinskih klapa (Skradin) 1.1.1.5. Glumište pod murvom (Skradin) 1.1.1.6. Organizacija manjih sportskih manifestacija (Skradin) 1.1.1.7. Karneval u Kninu 1.1.1.8. Dan Grada Knina - sv. Ante (Knin) 1.1.1.9. Ljeto u Kninu (14.000) 1.1.1.10. Advent u Kninu 1.1.1.11. Sportske manifestacije - partneri u organizaciji (Knin) 1.1.1.12. Festival ojkavice (Drniš) 1.1.1.13. GOOD fest (Drniš) 1.1.1.14. Advent Drniš 1.1.1.15 Susret Klapa (Drniš) 1.1.1.16. Karneval Drniš 1.1.1.17. Drniško kulturno ljeto

					1.1.1.18. Ljeto u Bilicama (Bilice) 1.1.1.19. Bilička ribarska noć (Bilice) 1.1.1.20. Tradicionalna Bilička fešta (Bilice) 1.1.1.21. Razvoj gastronomije (Bilice)
		1.1. Razvoj uravnoteženijeg i uključivog turizma	1.2. Unaprjeđenje turističke infrastrukture i javnih sadržaja	1.2.1. Razvoj interpretacijskih sadržaja i turističke infrastrukture	1.2.1.1. Centar za posjetitelje Krčić (Knin) 1.2.1.2. Kuća arheološke baštine fra Lujo Marun (Knin) 1.2.1.3. Rekonstrukcija i uređenje hostela (Knin) 1.2.1.4. Projekt uređenja Trga Ivana Pavla II (Knin) 1.2.1.5. Izgradnja kosog dizala iz stare gradske jezgre do kninske tvrđave (Knin) 1.2.1.6. Projekt izgradnje novog autobusnog kolodvora (Knin) 1.2.1.7. Projekt uređenja gradskog kupališta (Knin) 1.2.1.8. Knin na rijeci Krki - Sportsko-rekreativna zona 1.2.1.9. Arheološki park fra Lujo Marun (Knin) 1.2.1.10. Izgradnja ljetne pozornice na tvrđavi (Knin) 1.2.1.11. Modernizacija postava Muzeja Oluja '95 na kninskoj tvrđavi (Knin) 1.2.1.12. Kuća pršuta (Drniš) 1.2.1.13. Izgradnja interpretativnog centra (Pakovo selo – Drniš)

					1.2.1.14. Izgradnja drniške obilaznice i mosta preko Čikole (Drniš) 1.1.1.15. Cesta pršuta, sira i vina (Drniš) 1.2.1.16. Postavljanje interpretativnog totema (Drniš) 1.2.1.17. Interpretativne ture (na temu Ivana Meštrovića, Drniš na putevima soli) 1.2.1.18. Muzej rudarstva Siverić (Drniš) 1.2.1.19. Uređenje i opremanje hostela u Gradu Drnišu 1.2.1.20. Rekonstrukcija i promjena namjene postojeće zgrade javne namjene u zgradu turističko-ugostiteljske namjene (hostel) (Drniš) 1.2.1.21. Kuća ojkavice na Miljevcima 1.2.1.22. Izgradnja šetnice Lučeva punta (Bilice) 1.2.1.23. Izgradnja i opremanje dječjih igrališta (Bilice) 1.2.1.24. Sportsko-rekreacijska zona Dubravice (Skradin) 1.2.1.25. Sportsko-rekreacijska zona Skradin (Skradin) 1.2.1.26. Izgradnja multifunkcionalnog centra Scardona (Skradin) 1.2.1.27. Razvoj infrastrukture koja može služiti i lokalnim

					klubovima i turistima (Skradin)
				1.2.2. Proširenje i modernizacija turističke signalizacije	1.2.1.2. Postavljanje i održavanje turističke signalizacije (Knin, Drniš)
		1.3. Razvoj posebnih oblika turizma i strukturirani razvoj proizvoda	1.3. Unaprjeđenje kulturne baštine u funkciji turizma	1.3.1. Interpretacija i turistička valorizacija lokalne kulturne baštine	1.3.1.1. Povijest Skradina u turističke svrhe (muzej) 1.3.1.2. Projekt „Turina i Bribir“ (Skradin) 1.3.1.3. Razvoj kulturne materijalne i nematerijalne te prirodne baštine (Bilice) 1.3.1.4. Konzervacija starokršćanske bazilike 1.3.1.5. Razvoj priče oko rudnika i rudarstva Drniš 1.3.1.6. Revitalizacija utvrde gradina
		1.1. Razvoj uravnoteženijeg i uključivog turizma	1.4. Jačanje suradnje između turističkih zajednica i lokalnih dionika	1.4.1. Razvoj outdoor ponude	1.4.1.1. Razvoj aktivnog turizma (Bilice)
2. TURIZAM UZ OČUVAN OKOLIŠ, PROSTOR I KLIMU	2. ODRŽIVO UPRAVLJANJE PROSTOROM I RESURSIMA UZ OČUVANJE PRIRODNE I KULTURNE BAŠTINE	2.1. Smanjenje opterećenja iz turizma na sastavnice okoliša i prirodu	2.1. Očuvanje i valorizacija prirodnih resursa kroz razvoj održivih i edukativnih turističkih sadržaja	2.1.1. Razvoj održive aktivne turističke infrastrukture i kontroliranog korištenja prostora	2.1.1.1. The Canyon (razvoj outdoor turizma – Drniš) 2.1.1.2. Uređenje biciklističko-pješačke staze kroz Petrovo polje - putevima malog meštra (Drniš) 1.2.2.3. Postavljanje novih smjerova bike&hike i nove outdoor ponude (Drniš)

					2.1.1.4. Razvoj biciklizma (Skradin) 2.1.1.5. Bike & Hike infrastruktura (Skradin) 2.1.1.6. Fitness parkovi na otvorenom (Skradin) 2.1.1.7. Kreiranje sportsko-turističkih paketa (biciklizam, pješaćenje, vodeni sportovi) 2.1.1.8. Pješačka staza Skradin – Pukljan
				2.2.1. Očuvanje okoliša i prirodnih atrakcija	2.2.1.1. Poticanje na očuvanje i uređenje okoliša 2.2.1.2. Krajobrazno uređenje zelenog pojasa uz obalu dr. Franje Tuđmana (Bilice) 2.2.1.3. Uređenje plaža u uvalama Stubalj i Vrulje (Bilice)
3. KONKURENTAN I INOVATIVAN TURIZAM	3. JAČANJE KONKURENTNOSTI I INOVATIVNOSTI TURISTIČKOG SEKTORA	3.4. Poticanje inovacija i digitalne transformacije turizma	3.1. Digitalna transformacija i razvoj pametnih turističkih rješenja	3.1.1. Uspostava digitalnih interpretacijskih alata i virtualnih sadržaja u funkciji valorizacije baštine	3.1.1.1. Ažuriranje internetske stranice (Knin, Skradin, Drniš, Bilice) 3.1.1.2. Kreiranje i upravljanje bazama turističkih podataka (Knin)
4. OTPORAN TURIZAM	4. RAZVOJ OTPORNE I PRILAGODLJIVE TURISTIČKE DESTINACIJE	4.2. Unapređenje sustava turističkih zajednica	4.1. Razvoj otporne i prilagodljive turističke destinacije	4.1.1. Izrada strateških/operativnih/komunikacijskih/akcijskih dokumenata u svrhu razvoja destinacije	4.1.1.1. Izrada Plana upravljanja destinacijom (Skradin, Knin, Drniš, Bilice) 4.1.1.2. Izrada plana razvoja outdoor turizma (Skradin, Bilice, Drniš) 4.1.1.3. Izrada plana razvoja sukladno potrebama projekata vezanih za turističke svrhe (Drniš)

5.5. Mjere i aktivnosti

Mjere i aktivnosti moraju biti detaljno specificirane u planu upravljanja destinacijom, pri čemu bi trebale biti povezane sa strateškim prioritetima, definiranim izvorima financiranja, odgovornim subjektima za provedbu i jasno određenim rokovima za realizaciju tih aktivnosti.

Definirani razvojni smjerovi, mjere i aktivnosti trebale bi pomoći Gradu Skradinu, Kninu, Drnišu i Općini Bilice u dugoročnom razvoju u održive, inovativne i konkurentne destinacije, koje će privući posjetitelje kroz autentična iskustva, dok istovremeno čuva svoje prirodne i kulturne resurse.

U narednim tablicama navedene su mjere i aktivnosti koje su utvrđene za ostvarenje razvojnog smjera.

Tablica 72. Definiranje razvojnih smjerova s mjerama i aktivnostima

RAZVOJNI SMJER 1. RAZVOJ RAZNOLIKOG I RAVNOMJERNO RASPOREĐENOG TURIZMA TIJEKOM CIJELE GODINE	
Mjera 1.1.1. Kreiranje i promocija autentičnih manifestacija destinacije	
Svrha provedbe mjere	Svrha ove mjere je unaprijediti prepoznatljivost destinacije kroz razvoj i promociju raznolikih, autentičnih i cjelogodišnjih manifestacija koje valoriziraju lokalnu tradiciju, gastronomiju, glazbu, kulturu i način života. Provedbom mjere jača se identitet svake zajednice (Bilice, Drniš, Skradin, Knin), potiče stvaranje novih turističkih motiva dolaska, produžuje sezona te osnažuje suradnja lokalnih dionika. Kroz kvalitetno organizirane događaje destinacija gradi konkurentnost, potiče uključivanje lokalne zajednice i razvija uravnotežen turizam tijekom cijele godine.
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	1. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam
Naziv strateškog prioriteta nadređenog akta strateškog planiranja:	1.5. Repozicioniranje Hrvatske kao cjelogodišnje autentične destinacije održivog turizma
Aktivnosti/projekti	1.1.1.1. Festival drniškog Merlota (Drniš) 1.1.1.2. Festival pršuta (Drniš) 1.1.1.3. Skradinski festival rižota i načina života (Skradin) 1.1.1.4. Susret dalmatinskih klapa (Skradin) 1.1.1.5. Glumište pod murvom (Skradin) 1.1.1.6. Organizacija manjih sportskih manifestacija (Skradin) 1.1.1.7. Karneval u Kninu 1.1.1.8. Dan Grada Knina - sv. Ante (Knin) 1.1.1.9. Ljeto u Kninu (14.000) 1.1.1.10. Advent u Kninu 1.1.1.11. Sportske manifestacije - partneri u organizaciji (Knin) 1.1.1.12. Festival ojkavice (Drniš) 1.1.1.13. GOOD fest (Drniš) 1.1.1.14. Advent Drniš

	1.1.1.15 Susret Klapa (Drniš) 1.1.1.16. Karneval Drniš 1.1.1.17. Drniško kulturno ljeto 1.1.1.18. Ljeto u Bilicama (Bilice) 1.1.1.19. Bilička ribarska noć (Bilice) 1.1.1.20.Tradicionalna Bilička fešta (Bilice) 1.1.1.21. Razvoj gastronomije (Bilice)				
Doprinos mjere zelenoj tranziciji		Doprinos mjere digitalnoj transformaciji			
DA/NE		DA/NE			
Pokazatelj rezultata mjere	POLAZNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST			
	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
Broj održanih manifestacija (Skradin)	57	50	52	55	55
Broj održanih manifestacija (Knin)	15	17	18	19	20
Broj održanih manifestacija (Drniš)	22	25	25	27	27
Broj održanih manifestacija (Bilice)	21	23	23	25	26
Mjera 1.2.1. Razvoj interpretacijskih sadržaja i turističke infrastrukture					
Svrha provedbe mjere	Svrha ove mjere je unaprijediti doživljaj destinacije kroz razvoj kvalitetnih interpretacijskih sadržaja i funkcionalne turističke infrastrukture koja omogućuje bolje razumijevanje lokalne baštine, potiče aktivno uključivanje posjetitelja i osigurava održiv i siguran boravak u prostoru. Mjera doprinosi stvaranju jasnog identiteta destinacije, povećanju atraktivnosti turističkih lokacija te ravnomjernom rasporedu turističkih tokova.				
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine				
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	1. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam ili Konkurentan i inovativan turizam				
Naziv strateškog prioriteta nadređenog akta strateškog planiranja:	1.1. Razvoj uravnoteženijeg i uključivog turizma				
Aktivnosti	1.2.1.1. Centar za posjetitelje Krčić (Knin) 1.2.1.2. Kuća arheološke baštine fra Lujo Marun (Knin) 1.2.1.3. Rekonstrukcija i uređenje hostela (Knin) 1.2.1.4. Projekt uređenja Trga Ivana Pavla II (Knin) 1.2.1.5. Izgradnja kosog dizala iz stare gradske jezgre do kninske tvrđave (Knin) 1.2.1.6. Projekt izgradnje novog autobusnog kolodvora (Knin) 1.2.1.7. Projekt uređenja gradskog kupališta (Knin) 1.2.1.8. Knin na rijeci Krki - Sportsko-rekreativna zona 1.2.1.9. Arheološki park fra Lujo Marun (Knin) 1.2.1.10. Izgradnja ljetne pozornice na tvrđavi (Knin) 1.2.1.11. Modernizacija postava Muzeja Oluja '95 na kninskoj tvrđavi (Knin) 1.2.1.12. Kuća pršuta (Drniš)				

	1.2.1.13. Izgradnja interpretativnog centra (Pakovo selo – Drniš) 1.2.1.14. Izgradnja drniške obilaznice i mosta preko Čikole (Drniš) 1.1.1.15. Cesta pršuta, sira i vina (Drniš) 1.2.1.16. Postavljanje interpretativnog totema (Drniš) 1.2.1.17. Interpretativne ture (na temu Ivana Meštrovića, Drniš na putevima soli) 1.2.1.18. Muzej rudarstva Siverić (Drniš) 1.2.1.19. Uređenje i opremanje hostela u Gradu Drnišu 1.2.1.20. Rekonstrukcija i promjena namjene postojeće zgrade javne namjene u zgradu turističko-ugostiteljske namjene (hostel) (Drniš) 1.2.1.21. Kuća ojkavice na Miljevcima 1.2.1.22. Izgradnja šetnice Lučeva punta (Bilice) 1.2.1.23. Izgradnja i opremanje dječjih igrališta (Bilice) 1.2.1.24. Sportsko-rekreacijska zona Dubravice (Skradin) 1.2.1.25. Sportsko-rekreacijska zona Skradin (Skradin) 1.2.1.26. Izgradnja multifunkcionalnog centra Scardona (Skradin) 1.2.1.27. Razvoj infrastrukture koja može služiti i lokalnim klubovima i turistima (Skradin)				
Doprinos mjere zelenoj tranziciji		Doprinos mjere digitalnoj transformaciji			
<i>DA/NE</i>		<i>DA/NE</i>			
Pokazatelj rezultata mjere	POLAZNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST			
	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
Broj izgrađenih novih sadržaja turističke infrastrukture (Skradin)	2	5	7	10	12
Broj izgrađenih novih sadržaja turističke infrastrukture (Knin)	0	5	7	9	10
Broj izgrađenih novih sadržaja turističke infrastrukture (Drniš)	5	7	7	10	12
Broj izgrađenih novih sadržaja turističke infrastrukture (Bilice)	0	4	3	1	1
Mjera 1.2.2. Proširenje i modernizacija turističke signalizacije					
Svrha provedbe mjere	Svrha ove mjere je unaprijediti vidljivost, pristupačnost i doživljaj turističkih sadržaja kroz postavljanje suvremene, standardizirane i lako razumljive signalizacije na području destinacije. Modernizirana signalizacija omogućuje jednostavnije snalaženje posjetitelja, ravnomjernije usmjeravanje turističkog prometa prema svim atrakcijama te jača prepoznatljivost destinacije kao organiziranog, uređenog i gostoljubivog prostora. Sustavno označavanje kulturnih, prirodnih, rekreacijskih i povijesnih lokaliteta doprinosi kvalitetnijem doživljaju posjetitelja, povećava njihovu sigurnost i potiče održivo korištenje prostora uz smanjenje pritiska na najposjećenije točke.				
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine				
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	2. Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam ili Konkurentan i inovativan turizam				

Naziv strateškog prioriteta nadređenog akta strateškog planiranja:	1.1. Razvoj uravnoteženijeg i uključivog turizma				
Aktivnosti	1.2.2.1. Postavljanje i održavanje turističke signalizacije (Drniš, Knin)				
Doprinos mjere zelenoj tranziciji		Doprinos mjere digitalnoj transformaciji			
DA/NE		DA/NE			
Pokazatelj rezultata mjere	POLAZNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST			
	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
Broj postavljene nove turističke signalizacije (Skradin)	5	10	50	70	90
Broj postavljene nove turističke signalizacije (Knin)	0	20	25	27	30
Broj postavljene nove turističke signalizacije (Drniš)	97	98	100	105	108
Broj postavljene nove turističke signalizacije (Bilice)	0	2	2	2	2
Mjera 1.3.1. Interpretacija i turistička valorizacija lokalne kulturne baštine					
Svrha provedbe	Svrha mjere je osigurati sustavno interpretiranje, očuvanje i prezentaciju lokalne kulturne baštine te njezino uključivanje u suvremenu turističku ponudu. Mjera omogućuje da materijalna i nematerijalna kulturna dobra postanu prepoznatljivi turistički resursi, dostupni posjetiteljima kroz kvalitetne interpretacijske sadržaje, čime se jača identitet destinacije, potiče lokalni ponos te stvara dodana vrijednost za gospodarstvo i zajednicu.				
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine				
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	1.Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam ili Konkurentan i inovativan turizam				
Naziv strateškog prioriteta nadređenog akta strateškog planiranja:	1.3. Razvoj posebnih oblika turizma i strukturirani razvoj proizvoda				
Aktivnosti/projekti	1.3.1.1. Povijest Skradina u turističke svrhe (muzej) 1.3.1.2. Projekt „Turina i Bribir“ (Skradin) 1.3.1.3. Razvoj kulturne materijalne i nematerijalne te prirodne baštine (Bilice) 1.3.1.4. Konzervacija starokršćanske bazilike 1.3.1.5. Razvoj priče oko rudnika i rudarstva Drniš 1.3.1.6. Revitalizacija utvrde gradina				
Doprinos mjere zelenoj tranziciji		Doprinos mjere digitalnoj transformaciji			
DA/NE		DA/NE			
Pokazatelj rezultata mjere	POLAZNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST			
	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
Broj obnovljenih ili uređenih kulturnih lokaliteta, objekata ili	0	0	1	2	2

interpretacijskih sadrža (Skradin)					
Broj obnovljenih ili uređenih kulturnih lokaliteta, objekata ili interpretacijskih sadrža (Knin)	1	2	3	3	4
Broj obnovljenih ili uređenih kulturnih lokaliteta, objekata ili interpretacijskih sadrža (Drniš)	3	3	5	6	9
Broj obnovljenih ili uređenih kulturnih lokaliteta, objekata ili interpretacijskih sadrža (Bilice)	0	1	1	1	2
Mjera 1.4.1. Razvoj zajedničke outdoor ponude i ulaganje u aktivni turizam					
Svrha provedbe	Svrha mjere je uspostaviti integriranu i međusobno povezanu outdoor ponudu temeljenu na suradnji turističkih zajednica i lokalnih dionika, kako bi se stvorili cjeloviti rekreativni proizvodi koji nadilaze administrativne granice. Mjera omogućuje jačanje kohezije destinacije, povećanje kvalitete i dostupnosti outdoor sadržaja te razvoj atraktivnih programa koji doprinose produljenju sezone i ravnomjernoj prostornoj raspodjeli turističkih aktivnosti.				
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine				
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	1.Cjelogodišnji i regionalno uravnoteženiji turizam ili Konkurentan i inovativan turizam				
Naziv strateškog prioriteta nadređenog akta strateškog planiranja:	1.1. Razvoj uravnoteženijeg i uključivog turizma				
Aktivnosti	1.4.1.1. Razvoj aktivnog turizma (Bilice)				
Doprinos mjere zelenoj tranziciji		Doprinos mjere digitalnoj transformaciji			
DA/NE		DA/NE			
Pokazatelj rezultata mjere	POLAZNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST			
	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
Broj projekata u suradnji s drugim TZ ili drugim dionicima (Skradin)	8	8	10	12	14
Broj projekata u suradnji s drugim TZ ili drugim dionicima (Knin)	5	7	8	8	9
Broj projekata u suradnji s drugim TZ ili drugim dionicima (Drniš)	15	5	7	10	10
Broj projekata u suradnji s drugim TZ ili drugim dionicima (Bilice)	1	1	1	1	1
RAZVOJNI SMJER 2. TURIZAM UZ OČUVAN OKOLIŠ, PROSTOR I KLIMU					
Mjera 2.1.1. Razvoj održive aktivne turističke infrastrukture i kontroliranog korištenja prostora					
Svrha provedbe	Svrha ove mjere jest omogućiti razvoj aktivnog turizma na način koji istodobno štiti prirodne resurse i osigurava dugoročno održivo korištenje prostora. Mjera potiče uređenje, opremanje i upravljanje				

	stazama, izletničkim zonama i rekreacijskim područjima u skladu s nosivim kapacitetom okoliša. Time se unapređuje sigurnost posjetitelja, smanjuje pritisak na osjetljive prostore te stvara temelj za cjelogodišnji, ekološki prihvatljiv i odgovorno vođen outdoor turizam.				
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine				
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	2. Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu				
Naziv strateškog prioriteta nadređenog akta strateškog planiranja:	2.1. Smanjenje opterećenja iz turizma na sastavnice okoliša i prirodu				
Aktivnosti	2.1.1.1. The Canyon (razvoj outdoor turizma – Drniš) 2.1.1.2. Uređenje biciklističko-pješačke staze kroz Petrovo polje - putevima malog meštra (Drniš) 1.2.2.3. Postavljanje novih smjerova bike&hike i nove outdoor ponude (Drniš) 2.1.1.4. Razvoj biciklizma (Skradin) 2.1.1.5. Bike & Hike infrastruktura (Skradin) 2.1.1.6. Fitness parkovi na otvorenom (Skradin) 2.1.1.7. Kreiranje sportsko-turističkih paketa (biciklizam, pješačenje, vodeni sportovi) 2.1.1.8. Pješačka staza Skradin – Prukljan				
Doprinos mjere zelenoj tranziciji		Doprinos mjere digitalnoj transformaciji			
DA/NE		DA/NE			
Pokazatelj rezultata mjere	POLAZNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST			
	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
Broj uređenih, označenih ili obnovljenih aktivnih staza (pješačkih, biciklističkih, edukativnih, tematskih) (Skradin)	1	7	7	7	10
Broj uređenih, označenih ili obnovljenih aktivnih staza (pješačkih, biciklističkih, edukativnih, tematskih) (Knin)	15	20	25	27	30
Broj uređenih, označenih ili obnovljenih aktivnih staza (pješačkih, biciklističkih, edukativnih, tematskih) (Drniš)	15	21	5	7	12
Broj uređenih, označenih ili obnovljenih aktivnih staza (pješačkih, biciklističkih, edukativnih, tematskih) (Bilice)	1	1	2	1	3
Mjera 2.2.1. Očuvanje okoliša i prirodnih atrakcija					
Svrha provedbe	Svrha mjere je osigurati dugoročno očuvanje prirodnih vrijednosti i krajobraza destinacije kroz odgovorno upravljanje prostorom, smanjenje negativnih utjecaja turizma i poticanje ekološki prihvatljivih praksi. Mjera doprinosi održivom razvoju destinacije stvaranjem uvjeta u kojima turističke aktivnosti ne ugrožavaju ekosustave, već ih štite,				

	interpretiraju i valoriziraju na način koji čuva prirodnu baštinu za buduće generacije.				
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine				
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	3. Turizam uz očuvan okoliš, prostor i klimu				
Naziv strateškog prioriteta nadređenog akta strateškog planiranja:	2.1. Smanjenje opterećenja iz turizma na sastavnice okoliša i prirodu				
Aktivnosti	2.2.1.1. Poticanje na očuvanje i uređenje okoliša (Skradin, Knin, Drniš i Bilice) 2.2.1.2. Krajobrazno uređenje zelenog pojasa uz obalu dr. Franje Tuđmana (Bilice) 2.2.1.3. Uređenje plaža u uvalama Stubalj i Vrulje (Bilice)				
Doprinos mjere zelenoj tranziciji		Doprinos mjere digitalnoj transformaciji			
DA/NE		DA/NE			
Pokazatelj rezultata mjere	POLAZNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST			
	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
Broj uređenih ili obnovljenih prirodnih lokacija (staze, vidikovci, plaže, uvale) (Skradin)	1	1	1	1	1
Broj uređenih ili obnovljenih prirodnih lokacija (staze, vidikovci, plaže, uvale) (Knin)	1	7	7	8	10
Broj uređenih ili obnovljenih prirodnih lokacija (staze, vidikovci, plaže, uvale) (Drniš)	3	7	7	7	6
Broj uređenih ili obnovljenih prirodnih lokacija (staze, vidikovci, plaže, uvale) (Bilice)	5	7	7	7	8
CILJ 3. JAČANJE KONKURENTNOSTI I INOVATIVNOSTI TURISTIČKOG SEKTORA					
3.1.1. Uspostava digitalnih interpretacijskih alata i virtualnih sadržaja u funkciji valorizacije baštine					
Svrha provedbe	Svrha ove mjere je unaprijediti dostupnost, atraktivnost i razumijevanje lokalne kulturne i prirodne baštine kroz korištenje suvremenih digitalnih tehnologija. Digitalni interpretacijski alati omogućit će posjetiteljima interaktivan i edukativan doživljaj, smanjiti pritisak na osjetljive prostore te osigurati da baština bude pristupačna i izvan fizičkih lokacija. Na ovaj način destinacija jača svoju konkurentnost, podiže kvalitetu turističkog doživljaja i promiče održivo korištenje baštinskih resu				
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja	Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine				
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja	3. Konkurentan i inovativan turizam				

Naziv strateškog prioriteta nadređenog akta strateškog planiranja:		3.4. Poticanje inovacija i digitalne transformacije turizma				
Aktivnosti		3.1.1.1. Ažuriranje internetske stranice (Knin, Skradin, Drniš, Bilice) 3.1.1.2. Kreiranje i upravljanje bazama turističkih podatak (Knin)				
Doprinos mjere zelenoj tranziciji		Doprinos mjere digitalnoj transformaciji				
DA/NE		DA/NE				
Pokazatelj rezultata mjere	POLAZNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST				
	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.	
Broj lokaliteta uključenih u digitalne sadržaje (Skradin)	2	2	4	4	4	
Broj lokaliteta uključenih u digitalne sadržaje (Knin)	1	2	3	3	4	
Broj lokaliteta uključenih u digitalne sadržaje (Drniš)	3	5	5	5	5	
Broj lokaliteta uključenih u digitalne sadržaje (Bilice)	3	3	4	5	5	
RAZVOJNI SMJER 4. RAZVOJ OTPORNE I PRILAGODLJIVE TURISTIČKE DESTINACIJE						
Mjera 4.1.1. Izrada strateških/operativnih/komunikacijskih/akcijskih dokumenata u svrhu razvoja destinacije						
Svrha provedbe		Svrha ove mjere jest osigurati sustavan, usklađen i dugoročno održiv razvoj destinacije kroz izradu ključnih strateških, operativnih i komunikacijskih dokumenata. Ova mjera omogućuje provedbu kvalitetnog planiranja, koordinaciju dionika i učinkovito upravljanje resursima, čime se stvaraju preduvjeti za informirano donošenje odluka, pravovremenu realizaciju projekata i jačanje otpornosti destinacije. Izradom dokumentacije osigurava se jasno definiran razvojni smjer, usklađenost s nacionalnim i regionalnim politikama te veća mogućnost korištenja dostupnih izvora financiranja, uključujući EU fondove.				
Doprinos provedbi nadređenog akta strateškog planiranja		Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine				
Naziv cilja nadređenog akta strateškog planiranja		4. Otporan turizam				
Naziv strateškog prioriteta nadređenog akta strateškog planiranja:		4.2. Unapređenje sustava turističkih zajednica				
Aktivnosti		4.1.1.1. Izrada Plana upravljanja destinacijom 4.1.1.2. Izrada plana razvoja outdoor turizma (Skradin, Bilice, Drniš) 4.1.1.3. Izrada plana razvoja sukladno potrebama projekata vezanih za turističke svrhe (Drniš)				
Doprinos mjere zelenoj tranziciji		Doprinos mjere digitalnoj transformaciji				
DA/NE		DA/NE				
Pokazatelj rezultata mjere	POLAZNA VRIJEDNOST	CILJANA VRIJEDNOST				

	2025.	2026.	2027.	2028.	2029.
Broj izrađenih strateških i operativnih dokumenata (Skradin)	0	1	2	2	2
Broj izrađenih strateških i operativnih dokumenata (Knin)	3	3	4	5	5
Broj izrađenih strateških i operativnih dokumenata (Drniš)	5	7	7	7	10
Broj izrađenih strateških i operativnih dokumenata (Bilice)	0	2	2	4	3

6. SMJERNICE I PREPORUKE ZA DIONIKE RAZVOJA

Plan upravljanja destinacijom mora sadržavati prijedlog smjernica i preporuka za razvoj ili unaprjeđenje destinacije u skladu s definiranim ciljevima, pokazateljima održivosti i razvojni smjerom, za dionike u sustavu turizma i dionike u sustavu upravljanja turizmom.

Uključivanje svih dionika u proces razvoja i unaprjeđenja destinacije ključno je za postizanje održivosti. Osnaživanje lokalne zajednice, očuvanje prirodnih resursa i poticanje kulturne baštine mogu pridonijeti stvaranju atraktivnog i održivog turističkog odredišta.

Na osnovu informacija dobivenih u planu donosimo smjernice za dionike kako bi se ostvarili zadani ciljevi za razvoj turističke destinacije.

6.1. *Smjernice i preporuke za jedinice lokalne samouprave*

Jedinice lokalne samouprave imaju ključnu ulogu u razvoju i upravljanju turizmom na svom području, te se preporučuje primjena niza smjernica usmjerenih na održiv, uravnotežen i dugoročno učinkovit razvoj destinacije. Prije svega, nužno je razvijati i provoditi turističke politike i mjere koje se temelje na načelima održivosti, s ciljem zaštite prirodnih resursa, prostora i kulturne baštine, uz istodobno očuvanje kvalitete života lokalnog stanovništva. Održivi turizam doprinosi dugoročnim gospodarskim koristima lokalne zajednice te povećava atraktivnost destinacije za ekološki osviještene posjetitelje.

Suradnja s lokalnim poduzetnicima, udrugama i stanovnicima od iznimne je važnosti za razvoj autentičnih turističkih proizvoda i doživljaja. Povećanje uključenosti lokalnog stanovništva u turističku ponudu doprinosi jačanju lokalne ekonomije, boljoj raspodjeli koristi od turizma te smanjenju izražene sezonalnosti.

Digitalizacija i suvremeni oblici promocije destinacije, uključujući korištenje digitalnih platformi, društvenih mreža i specijaliziranih alata, predstavljaju važan preduvjet za povećanje vidljivosti i dostupnosti turističkih informacija. Razvoj digitalnih rješenja, poput mobilnih aplikacija i online sadržaja, omogućuje kvalitetnije informiranje posjetitelja o lokalnim atrakcijama, događanjima i uslugama.

Ulaganje u prometnu, komunalnu i turističku infrastrukturu te osiguravanje visoke razine kvalitete usluga ključni su čimbenici zadovoljstva posjetitelja i otpornosti destinacije na sezonska opterećenja. Poseban naglasak potrebno je staviti na održavanje javnih prostora, prilagodbu infrastrukture turističkom opterećenju i racionalno upravljanje resursima.

U skladu s važećim zakonodavnim okvirom u području turizma, jedinice lokalne samouprave imaju mogućnost razmatranja i donošenja odluka kojima se mogu uvesti dodatni mehanizmi za financiranje održivog razvoja turizma, uključujući modele ekološkog doprinosa u turizmu (uvodenju turističkog ekološkog doprinosa). Takvi mehanizmi mogu se koristiti kao alat za usmjeravanje dijela turističkih prihoda u zaštitu okoliša, očuvanje prirodnih vrijednosti, gospodarenje otpadom i unaprjeđenje komunalne infrastrukture, uz osiguranje transparentnosti i prihvatljivosti za lokalnu zajednicu i posjetitelje.

Primjenom navedenih smjernica, jedinice lokalne i regionalne samouprave mogu potaknuti održiv i konkurentan turistički razvoj koji doprinosi cjelokupnom razvoju zajednice. U nastavku dokumenta donose se glavne smjernice i preporuke za lokalnu samoupravu za razvoj turizma na području Turističkih zajednica Grada Skradina, Grada Knina, Grada Drniša i Općine Bilice.

Tablica 73. Smjernice i preporuke za razvoj turizma

Smjernice za razvoj turizma	
Izrada Plana upravljanja destinacijom i uspostava praćenja i izvješćivanja.	- Izraditi plan koji uključuje analizu resursa, tržišta i potencijala, - Uključiti lokalnu zajednicu i ključne dionike u proces planiranja.
Održiva infrastruktura	- Ulagati u prometnu infrastrukturu (ceste, javni prijevoz) i turističke sadržaje (smještaj, informacijski centri), - Osigurati dostupnost prirodnih i kulturnih resursa.
Poticanje ekoturizma	- Razvijati programe koji promoviraju očuvanje prirode i bioraznolikosti, - Uspostaviti ekološke staze, parkove i informacijske točke - Donošenje Odluke o uvođenju turističkog ekološkog doprinosa sukladno članku 31. stavak 1. Zakon o turizmu („Narodne novine“, broj 156/23)
Obrazovanje i osposobljavanje	- Organizirati edukacije za turističke djelatnike o održivim praksama i kvaliteti usluge, - Uključiti škole i lokalne zajednice u edukativne programe o turizmu.
Preporuke za jedinice lokalne samouprave	
Financijska podrška	- Osigurati poticaje za razvoj turističkih projekata i inicijativa (npr. subvencije za obnovu povijesnih zgrada), - Razvijati fondove za podršku malim poduzetnicima u turizmu.
Suradnja i umrežavanje	- Poticati suradnju između lokalnih vlasti te privatnog sektora, - Uspostaviti platforme za razmjenu iskustava i najboljih praksi među destinacijama.
Marketing i promocija	- Razviti zajedničke marketinške kampanje koje uključuju sve turističke dionike, - Korištenje digitalnih alata za promociju destinacije (web stranice, društvene mreže).

Praćenje i evaluacija	- Uspostaviti sustav za praćenje turističkih pokazatelja (broj posjetitelja, prihodi od turizma, zadovoljstvo turista), - Redovito evaluirati provedene strategije i prilagođavati ih na temelju prikupljenih podataka.

6.2. Smjernice i preporuke za turističke zajednice

Turističke zajednice imaju ključnu ulogu u razvoju i promociji turističkih destinacija. Njihova misija je osigurati održiv i kvalitetan razvoj turizma, povećati atraktivnost destinacije te doprinijeti lokalnoj ekonomiji. Da bi uspješno ostvarile te ciljeve, važno je da slijede određene smjernice i preporuke.

6.2.1. Održivi razvoj turizma

Jedna od najvažnijih preporuka za turističke zajednice jest usmjeravanje na održivi turizam. Održivi razvoj omogućava dugoročne koristi, očuvanje okoliša i kulturne baštine te ekonomski prosperitet lokalnih zajednica. Turističke zajednice trebaju poticati razvoj ekološki prihvatljivih praksi i promovirati destinacije koje nude iskustva povezana s prirodom i autentičnom kulturom.

Primjeri uključuju:

- Promociju zelenih i ekoloških certificiranih objekata,
- Poticanje održivih oblika prijevoza, poput biciklizma i električnih vozila,
- Organizaciju edukacija za lokalne poduzetnike o važnosti održivosti u turizmu.

6.2.2. Razvoj autentične turističke ponude

Autentičnost destinacije postaje sve važnija za suvremene turiste. Turističke zajednice trebaju surađivati s lokalnim stanovništvom, obrtnicima i proizvođačima kako bi stvorile jedinstvene ponude koje odražavaju kulturne, povijesne i prirodne karakteristike regije. Time se ne samo povećava atraktivnost destinacije, već i potiče ekonomski razvoj lokalne zajednice.

Ključne aktivnosti uključuju:

- Promociju tradicionalnih manifestacija, festivala i običaja,
- Razvoj gastro-turizma koji uključuje lokalne specijalitete i autohtone proizvode,
- Poticanje razvoja tematskih ruta (kulturne, vinske, povijesne) koje nude dublji uvid u lokalnu baštinu.

6.2.3. Digitalizacija i moderni kanali promocije

S obzirom na brzi razvoj tehnologije i promjenu navika turista, digitalizacija postaje nužna za uspješnu promociju turističkih destinacija. Turističke zajednice trebaju aktivno koristiti digitalne kanale, društvene mreže i specijalizirane platforme za promociju destinacija te pružanje informacija potencijalnim turistima. Digitalni alati omogućavaju izravnu komunikaciju s ciljanom publikom, brzu reakciju na promjene u turističkim trendovima te jednostavno praćenje učinka promocijskih aktivnosti.

Preporučuje se:

- Razvoj korisnički pristupačnih web stranica s relevantnim informacijama o destinaciji, smještaju i atrakcijama,
- Aktivno korištenje društvenih mreža poput Instagrama, Facebooka i YouTubea za kreiranje inspirativnog sadržaja,
- Implementacija mobilnih aplikacija koje omogućuju turistima jednostavan pristup informacijama o destinaciji, kartama i događanjima.

6.2.4. Edukacija i profesionalni razvoj

Kontinuirana edukacija i usavršavanje zaposlenika u turističkim zajednicama ključno je za praćenje globalnih trendova i unapređenje turističke ponude. Turizam je dinamična industrija, i važno je da zaposlenici razumiju nove tehnologije, marketinške alate te promjene u potrebama i interesima turista.

Turističke zajednice trebaju:

- Organizirati redovite radionice i edukacije o održivom razvoju, digitalnom marketingu i upravljanju turističkom destinacijom,
- Sudjelovati na međunarodnim konferencijama i sajmovima kako bi se upoznali s najboljim praksama u industriji,
- Poticati suradnju s drugim turističkim zajednicama radi razmjene iskustava i znanja.

6.2.5. Suradnja s lokalnim dionicima

Uspjeh turističke destinacije ovisi o suradnji između turističkih zajednica i lokalnih dionika. To uključuje smještajne kapacitete, ugostitelje, kulturne i sportske ustanove, ali i lokalne vlasti i nevladine organizacije. Turističke zajednice trebaju prepoznati važnost zajedničkog djelovanja kako bi se stvorila koherentna turistička ponuda koja doprinosi razvoju cijele zajednice.

Preporučuje se:

- Formiranje lokalnih partnerstava koja uključuju sve ključne dionike iz turističkog sektora,
- Organizacija redovitih sastanaka radi razmjene ideja i koordinacije aktivnosti,

- Poticaj privatnog sektora na ulaganje u turističku infrastrukturu kroz javno-privatna partnerstva.

6.2.6. Poboljšanje turističke infrastrukture

Razvoj kvalitetne i održive infrastrukture ključan je za ugodan boravak turista i pozitivno iskustvo destinacije. Turističke zajednice u suradnji s lokalnim vlastima trebaju raditi na unaprjeđenju infrastrukture, poput javnih prostora, prometne povezanosti i smještajnih kapaciteta, kako bi se poboljšala dostupnost i kvaliteta usluga.

Ključne preporuke su:

- Ulaganje u održavanje i unaprjeđenje prometne infrastrukture (ceste, biciklističke staze, javni prijevoz),
- Povećanje broja smještajnih objekata koji zadovoljavaju različite profile turista (hoteli, privatni smještaj, kampovi),
- Uređenje javnih prostora, parkova i kulturnih atrakcija kako bi se osigurala privlačnost destinacije tijekom cijele godine.

Turističke zajednice imaju odgovornost za upravljanje i promociju turističkog razvoja svojih destinacija. Primjenom ovih smjernica – od održivog razvoja, autentičnih ponuda, digitalne promocije, edukacije zaposlenika do suradnje s lokalnim dionicima i ulaganja u infrastrukturu – turističke zajednice mogu osigurati uspješan i dugoročno održiv turistički rast koji koristi cijeloj zajednici.

6.3. Smjernice i preporuke za druge dionike u turizmu i upravljanju turizmom u destinaciji

Dionici u turizmu, poput ugostitelja, smještajnih kapaciteta, kulturnih i sportskih ustanova, lokalnih vlasti, te nevladinih organizacija, igraju ključnu ulogu u razvoju destinacije. Kako bi se osigurao održiv i uspješan razvoj turizma, važno je slijediti nekoliko preporuka.

6.3.1. Suradnja i partnerstva

Suradnja među dionicima ključna je za stvaranje koherentne i atraktivne turističke ponude. Preporučuje se formiranje javno-privatnih partnerstava, gdje zajedničke investicije i planiranje omogućavaju bolje rezultate. Redoviti sastanci i koordinacija aktivnosti osiguravaju sinergiju u promociji destinacije.

- **Primjeri:** zajednička ulaganja u infrastrukturu, razvoj tematskih ruta i promocijske kampanje.

6.3.2. Održivi razvoj i ekološka svijest

Dionici trebaju poticati održive prakse u poslovanju kako bi smanjili negativan utjecaj turizma na okoliš. To uključuje korištenje obnovljivih izvora energije, smanjenje otpada, te promoviranje ekološki prihvatljivih usluga i proizvoda.

- **Primjeri:** ekološki certificirani smještaj, minimalizacija plastike u ugostiteljstvu, poticanje eko-tura.

6.3.3. Kvaliteta usluga i kontinuirano obrazovanje

Kontinuirano usavršavanje i podizanje standarda usluge ključno je za zadovoljstvo turista. Dionici trebaju organizirati redovite obuke i edukacije za osoblje kako bi pratile nove trendove u turizmu, poboljšali korisničku podršku i razumjeli globalne promjene u ponašanju turista

- **Primjeri:** provođenje Programa kontinuiranog obrazovanja za osoblje u turizmu, radionica komunikacijskih vještina za vrhunsku uslugu, obuka za upotrebu digitalnih alata u turizmu.

6.3.4. Digitalna prisutnost i promocija

Korištenje digitalnih kanala omogućuje bolje dosezanje globalne publike. Dionici trebaju aktivno sudjelovati u digitalnim kampanjama, koristeći društvene mreže i specijalizirane platforme za promociju svojih usluga.

- **Primjeri:** web stranice, društvene mreže, online rezervacijske platforme. Primjenom ovih smjernica, dionici mogu doprinijeti održivom, inovativnom i konkurentnom turističkom razvoju destinacije.

7. POPIS PROJEKATA

Sastavni dio Plana upravljanja destinacijom čini popis projekata koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije i popis projekata od posebnog značaja za razvoj destinacije. Popis projekata donose Turističke zajednice u suradnji s jedinicama lokalne samouprave u razdoblju trajanja Plana upravljanja destinacijom.

2.1. Projekti koji pridonose provedbi mjera potrebnih za doprinos ostvarenju pokazatelja održivosti na razini destinacije

Projekti koji doprinose provedbi mjera održivosti u turističkim destinacijama ključni su za osiguranje dugoročnog razvoja i očuvanje resursa. Ovi projekti usmjereni su na ostvarivanje specifičnih pokazatelja održivosti, poput smanjenja ekološkog otiska, očuvanja kulturne i prirodne baštine te poboljšanja kvalitete života lokalne zajednice. Kroz integraciju inovativnih rješenja, suradnju između javnog i privatnog sektora te uključivanje lokalnog stanovništva, takvi projekti omogućuju destinacijama da uspješno balansiraju između turističkog razvoja i očuvanja prirodnih i društvenih resursa. Time se ne samo povećava atraktivnost destinacije za posjetitelje, već se i osigurava njezina dugoročna održivost.. Ti projekti:

- mogu biti infrastrukturni, organizacijski, promotivni, digitalni, edukacijski ili investicijski
- mogu se provoditi kao dio redovnih aktivnosti ili kroz posebno definirane programe
- mogu biti financirani iz različitih izvora (vlastita sredstva, proračun, Fond za turizam, EU fondovi, međunarodni programi, privatne investicije, javno-privatna partnerstva)
- mogu istovremeno biti označeni kao projekti od posebnog značaja za razvoj destinacije, ukoliko ispunjavaju kriterije iz članka 34. Zakona o turizmu.

2.2. Projekti od posebnog značenja za razvoj destinacije

Projekti od posebnog značenja su ključne inicijative koje imaju dugoročni utjecaj na razvoj i održivost destinacije. Oni obuhvaćaju strategije koje unapređuju konkurentnost, povećavaju privlačnost destinacije i osiguravaju ravnotežu između ekonomskih, društvenih i ekoloških ciljeva.

Projekti od posebnog značaja za razvoj destinacije definirani su Zakonom o turizmu kao projekti koji:

- doprinose strateškom i/ili posebnom cilju definiranom aktima strateškog planiranja
- imaju značajan i mjerljiv financijski učinak na sektor turizma i povezane sektore
- započinju provedbu u razdoblju važenja ovog plana
- imaju izrađenu minimalno studijsku/projektnu dokumentaciju
- imaju vrijednost $\geq 1.000.000$ EUR

Nositelj može biti turistička zajednica, jedinica lokalne samouprave, javna ustanova, trgovačko društvo u većinskom vlasništvu JLS ili RH. Projekti od posebnog značaja imaju prednost pri sufinanciranju iz Fonda za turizam i ostalih namjenskih izvora financiranja.

Popis projekata Turističke zajednice Grada Skradina

Tablica 74. Popis projekata TZ Grada Skradina

Naziv projekta	1. SKRADINSKI FESTIVAL RIŽOTA I NAČINA ŽIVOTA		
<i>Opis projekta</i>	Promocija kulturne i gastronomske baštine Skradina kroz organizaciju festivala, povećanje broja posjetitelja, te poticanje lokalnog gospodarstva i turizma i aktivnosti na očuvanju nacionalne i lokalne baštine.		
<i>Svrha projekta</i>	Jačanje prepoznatljivosti Skradinskog rižota kao autohtonog jela, tradicionalne recepture čija priprema je simbol spajanja lokalnih običaja i zajedništva u jednom. Turistička atrakcija: Povećanje broja turista tijekom trajanja festivala, stvaranje atraktivnog turističkog proizvoda kao motiva dolaska i dužeg boravka u destinaciji. Lokalni gospodarski razvoj: Poticanje lokalnih gospodarstvenika, ugostitelja i proizvođača. Festival privlači turiste i posjetitelje iz drugih gradova i zemalja. To direktno povećava prihode lokalnih ugostiteljskih objekata, trgovina, i malih obrtnika. Na festivalu se promoviraju lokalni proizvodi i usluge, što daje poticaj malim poduzetnicima i poljoprivrednicima.		
<i>Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije</i>	Ne		
<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	- Na festivalu se promoviraju lokalni proizvodi i usluge, što daje poticaj malim poduzetnicima i poljoprivrednicima. Uzimajući u obzir specifičnost skradinskog rižota, koji je vezan za tradiciju i kvalitetu hrane, festival postaje platforma za promociju lokalnih resursa i brendiranje - Kulturna baština: Očuvanje i promocija lokalne kulturne i gastronomske baštine, izvornosti i načina života. - Jačanje identiteta zajednice : Tradicionalni recepti i način pripreme postaju simbol tog područja, a manifestacija doprinosi osjećaju zajedništva i ponosa među lokalnim stanovništvom.		
Nositelj provedbe	Turistička zajednica Grada Skradina		
Lokacija provedbe projekta	Grad Skradin		
Planirani rokovi početka	Siječanj 2026.	Planirani rok završetka	Rujan 2026.

Ključne točke ostvarenja projekta	Poseban naglasak stavljen je na izvornu skradinsku kuhinju, a rižot kao simbol ovog kraja postao je centralno jelo festivala, uz prezentaciju i degustaciju i gostujućih rižota iz drugih dijelova Hrvatske, ali i Italije i time postao i međunarodnog karaktera. Ovaj događaj omogućio je promociju lokalnih proizvoda, očuvanje tradicije i poticanje održivog turizma i povezivanje lokalnih proizvođača. Festival je bio snažno medijski popraćen kroz lokalne i nacionalne medije, ali i društvene mreže.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	120.000,00		
Vlastiti izvori financiranja	5.000,00	Izvor financiranja	TZG Skradin
Ostali mogući izvori financiranja	95.000,00	Izvor financiranja	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Šibensko-kninske županije, Šibensko - kninska županija, HEP, Grad Skradin
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Nije potrebna izrada projektne dokumentacije		
Naziv projekta	2. SUSRET DALMATINSKIH KLAPA		
Opis projekta	Susret dalmatinskih klapa u Skradinu je, uz FDK Omiš, jedini festival s tako dugom tradicijom koji promovira isključivo izvornu "klapsku pismu" i njeguje tradicionalni izričaj, još od davne 1971.		
Svrha projekta	Susret dalmatinskih klapa ima i svoj natjecateljski dio, no budući da se nagrađuje samo izvornost lišen je opterećenja oko dobivanja nagrada koje je neizbježno u manje-više svim sličnim manifestacijama. U Skradinu je naglasak stavljen na uzajamno druženje i prijateljstvo među klapama koje je svake godine sve veće, a tome svjedoči kvaliteta klapa koje kod nas nastupaju i stalno se vraćaju. Kako je datum održavanja Susreta uvijek prva subota u mjesecu kolovoza, ove je godine datum održavanja 0.kolovoza 2026. u 21 sat. Kao i svake godine, na Susretu će nastupiti 8 ponajboljih klapa koje njeguju ISKLJUČIVO tradicionalni klapski izričaj i nagrađuje se samo IZVORNOST, dakle najbolja interpretacija izvorne klapske pjesme		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Tijekom godina Susret se održao u istom obliku isključivo radi posebnog pristupa gostujućim klapama koji imaju cjelodnevni program: svog domaćina koji se brine o njima od samog dolaska u Skradin pa sve do završetka njihovog boravka, domjenak dobrodošlice organiziran u skradinskim restoranima (po jedan za svaku klapu) te zajedničku večeru koja uključuje posebne i autohtone skradinske		

	namirnice i specijalitete (skradinski rižot, pečena janjetina, skradinska torta).		
Nositelj provedbe	Turistička zajednica Grada Skradina		
Lokacija provedbe projekta	Grad Skradin		
Planirani rokovi početka	Siječanj 2026.	Planirani rok završetka	Kolovoz 2026.
Ključne točke ostvarenja projekta	Očuvanje tradicije klapskog pjevanja.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	30.000,00		
Vlastiti izvori financiranja	3.000,00	Izvor financiranja	TZG Skradin
Ostali mogući izvori financiranja	27.000,00	Izvor financiranja	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Šibensko-kninske županije, Šibensko - kninska županija, HEP, Grad Skradin, Ministarstvo kulture i medija
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Nije potrebna izrada projektne dokumentacije		
Naziv projekta	3. GLUMIŠTE POD MURVOM		
Opis projekta	Kazališni festival „Glumište pod murvom“ utemeljen je s ciljem povećanja interesa za kazališnu umjetnost i poboljšanja kulturne i turističke ponude Grada Skradina.		
Svrha projekta	U malim, provincijskim sredinama, upravo ovakva kulturna događanja jedinstvena su prilika publici, od kojih mnogi nikada nisu bili u kazalištu uživati u svim aspektima kazališne umjetnosti, zbog čega je njegovo održavanje i daljnja nadogradnja svojevrsni imperativ gradske uprave i Turističke zajednice Grada Skradina.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Održavanje predstava u Rupama, Dubravicama te u Skradinu na dvije lokacije.		
Nositelj provedbe	Turistička zajednica Grada Skradina		
Lokacija provedbe projekta	Grad Skradin		

Planirani rokovi početka	Siječanj 2026.	Planirani rok završetka	Srpanj 2026.
Ključne točke ostvarenja projekta	Približavanje kulture malim provincijskim sredinama		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	30.000,00		
Vlastiti izvori financiranja	3.000,00	Izvor financiranja	TZG Skradin
Ostali mogući izvori financiranja	27.000,00	Izvor financiranja	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Šibensko-kninske županije, Šibensko - kninska županija, HEP, Grad Skradin, Ministarstvo kulture i medija
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Nije potrebna izrada projektne dokumentacije		
Naziv projekta	4. POVIJEST SKRADINA U TURISTIČKE SVRHE		
Opis i svrha projekta	Skradin (Scardona) koji se može pohvaliti bogatom povijesti nije iskoristio taj potencijal u turističke svrhe. Na našem području imamo lokalitet Bribirska glavica koja nije u potpunosti iskoristila svoj potencijal. Trenutno imamo prostor koji bi mogao postati muzej i tako obogatiti našu ponudu.		
Svrha projekta	Skradin je poznat kao jedan od ulaza u NP Krka, gastro destinacija i nautičko mjesto. Mi želimo da to bude destinacija za cjelogodišnji turizam i upravo razvoj i valorizacija povijesti će nam to omogućiti.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Novi motiv dolaska, nova radna mjesta, novi sadržaji.		
Nositelj provedbe	TZ Grada Skradina		
Lokacija provedbe projekta	Grad Skradin		
Planirani rokovi početka	Siječanj 2026.	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	Novi motiv dolaska, valorizacija povijesti i prezentacija povijesne baštine		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	100.000,00		

<i>Vlastiti izvori financiranja</i>	2.000,00	<i>Izvor financiranja</i>	/
<i>Ostali mogući izvori financiranja</i>	98.000,00	<i>Izvor financiranja</i>	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Šibensko-kninske županije, Šibensko - kninska županija, HEP, Grad Skradin, Ministarstvo kulture i medija
<i>Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije</i>	Dokumentacija još nije izrađena		
Naziv projekta	5. RAZVOJ BIKIKLIZMA		
<i>Opis projekta</i>	Svrha projekta je unaprijediti i proširiti cikloturističku infrastrukturu te podići kvalitetu i sigurnost biciklističkih ruta na području Skradina, kako bi se stvorili uvjeti za cjelogodišnji aktivni turizam. Razvoj i promocija biciklističkih staza, uz organizaciju manifestacija poput Skradin Granfonda, doprinijet će povećanju broja posjetitelja, produženju turističke sezone i jačanju prepoznatljivosti Skradina kao destinacije outdoor i sportskog turizma.		
<i>Svrha projekta</i>	Svake godine se organizira „Skradin granfondo utrka“ koja prolazi kroz veliko područje Grada Skradina.		
<i>Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije</i>	Ne		
<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	Veća promocija destinacija kao biciklistička destinacija koja je velikim dijelom dio NP Krka.		
Nositelj provedbe	Turistička zajednica Grada Skradina		
Lokacija provedbe projekta	Grad Skradin		
Planirani rokovi početka	Siječanj 2026.	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	- razvoj biciklističkih staza koje su usklađene s načelima očuvanja prirodnih resursa i minimalnog zahvata u prostor - produljenje turističke sezone kroz razvoj cjelogodišnjih outdoor aktivnosti - privlačenje specifičnih ciljnih skupina (biciklisti, rekreativci, sportski timovi), što diversificira turističku potražnju		

Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	30.000,00	Izvor financiranja	Hrvatska turistička zajednica, Turistička zajednica Šibensko-kninske županije, Šibensko - kninska županija, HEP, Grad Skradin, Ministarstvo kulture i medija
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- projektna dokumentacija nije potrebna		
Naziv projekta	6. PROJEKT „TURINA I BRIBIR“		
Opis projekta	Projekt „Turina i Bribir“ usmjeren je na sveobuhvatnu revitalizaciju i valorizaciju kulturnih i prirodnih resursa na području grada Skradina, s naglaskom na srednjovjekovnu utvrdu Turinu i arheološki lokalitet Bribirska glavica. Projekt obuhvaća obnovu turističke infrastrukture ovih povijesnih lokaliteta, prezentaciju utvrde Turina i arheološkog nalazišta Bribirska glavica, te pretvaranje nekad neiskorištenih srednjovjekovnih i okolnih putova u biciklističke i pješačke staze koje povezuju lokalitete s ruralnim i prirodnim okruženjem.		
Svrha projekta	Svrha projekta „Turina i Bribir“ je očuvanje i prezentacija bogate povijesne i arheološke baštine grada Skradina te razvoj te infrastrukture na način koji omogućuje njezinu integraciju u suvremenu turističku ponudu. Time se želi potaknuti kulturni i rekreativni turizam izvan klasičnih sezonskih obrazaca, poboljšati kvaliteta turističkih sadržaja te stvoriti preduvjeti za dugoročno održiv razvoj destinacije kroz povezivanje baštine, prirode i rekreacije.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Revitalizacijom i interpretacijom lokaliteta Turina i Bribir projekt doprinosi dugoročnom očuvanju vrijedne kulturno-povijesne baštine kroz kontrolirano i stručno upravljanje prostorom, bez narušavanja autentičnosti lokaliteta, - Povezivanjem arheoloških i povijesnih lokaliteta s pješačkim i biciklističkim stazama potiče se održivi oblik kretanja i razgledavanja, čime se smanjuje pritisak motornog prometa i negativni utjecaji na okoliš, - Razvojem kulturnog i rekreacijskog turizma izvan glavne sezone projekt doprinosi ravnomjernijoj raspodjeli turističkih tokova tijekom godine te jačanju stabilnosti turističke aktivnosti destinacije, - Uključivanjem lokalne zajednice, lokalnih proizvođača i dionika u interpretaciju baštine projekt jača društvenu održivost, lokalni identitet i osjećaj pripadnosti prostoru.		
Nositelj provedbe	Grad Skradin		

Lokacija provedbe projekta	Turina i Bribir		
Planirani rokovi početka	2026./2027.	Planirani rokovi završetka	2030.
Ključne točke ostvarenja projekta	- Izrada i provedba projektne i konzervatorske dokumentacije za uređenje i prezentaciju lokaliteta Turina i Bribir, - Uređenje i opremanje lokaliteta osnovnom posjetiteljskom infrastrukturom (staze, vidikovci, informativne i interpretativne ploče), - Uspostava pješačkih i biciklističkih poveznica između kulturnih lokaliteta i okolnog prostora, - Razvoj interpretacijskih sadržaja (priče o povijesti, arheologiji i svakodnevnom životu lokaliteta), - Integracija projekta u postojeću turističku ponudu Skradina i okolice, - Promocija lokaliteta kroz turističke zajednice i tematske kulturne rute, Praćenje posjećenosti i utjecaja na prostor radi prilagodbe budućeg upravljanja.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	500.000,00	Izvor financiranja	
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Dokumentacija još nije izrađena - U planu je prijava na natječaj Ministarstva turizma i sporta koji je najavljen za travanj- upravljanje turističkom infrastrukturom		
Naziv projekta	7. SPORTSKO-REKREACIJSKA ZONA DUBRAVICE		
Opis projekta	Projekt Sportsko-rekreacijska zona Dubrave je obuhvaća uređenje i razvoj infrastrukturnog prostora u području naselja Dubrave predviđenog za sportske i rekreacijske sadržaje. U sklopu zone planira se izgradnja pristupne prometnice, polivalentnih sportskih terena, rekreacijske trim staze sa odmorištima, pomoćne uslužne zgrade i drugih pratećih elemenata. Projektnim rješenjem stvara se središnje mjesto za sport, rekreaciju i aktivno provođenje slobodnog vremena lokalnog stanovništva i posjetitelja, uz mogućnost nadogradnje dodatnih sportskih sadržaja u budućnosti. Uređenje zone predstavlja razvojnu i turističku dopunu ukupnoj lokalnoj infrastrukturi te povećava mogućnosti korištenja slobodnih površina za sportske, rekreativne i društvene aktivnosti.		
Svrha projekta	Svrha projekta Sportsko-rekreacijska zona Dubrave je uspostaviti funkcionalan i kvalitetno opremljen prostor namijenjen sportsko-rekreacijskim aktivnostima i aktivnom životu koji doprinosi povećanju kvalitete života lokalnog stanovništva kroz dostupne sportske i otvorene površine; unaprjeđenju ukupne turističke ponude Skradina kroz sadržaje aktivnog turizma, poticanju rekreacije, zdravog načina života i interakcije zajednice i stvaranju preduvjeta za razvoj dodatnih turističkih i sportsko-rekreativnih aktivnosti koje se mogu koristiti tijekom cijele godine.		

Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Povećava dostupnost aktivnih oblika turizma kroz nove sportske i rekreacijske sadržaje koji se mogu koristiti cijele godine, čime se produljuje turistička sezona i smanjuje sezonalnost turističkog prometa, - Osnaužuje društvenu inkluzivnost destinacije omogućavanjem prostora za rekreaciju, sport i druženje građana svih dobnih skupina, uključujući mlade, obitelji i starije osobe, - Potpora kvaliteti života kroz poticanje rekreativnih aktivnosti i aktivnog korištenja javnih prostora, - Poticajno za razvoj dodatnih lokalnih usluga (sport, ugostiteljstvo, prateće usluge), što doprinosi ekonomskoj održivosti zajednice, - Očuvanje prostora kroz uredno planiranje i uređenje omogućuje održivo korištenje i zaštitu okoliša uz minimiziranje negativnih utjecaja na prirodu.		
Nositelj provedbe	Grad Skradin		
Lokacija provedbe projekta	Naselje Dubravice		
Planirani rokovi početka	2027.	Planirani rokovi završetka	2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	- Izrada i usvajanje urbanističkog plana uređenja Sportsko-rekreacijske zone Dubravice kao pravnog okvira za daljnje radove u prostoru, - Uređenje osnovne infrastrukture (pristupna cesta, priključci, odvodnja) koja omogućava funkcioniranje zone, - Izgradnja polivalentnih sportskih terena i rekreacijskih površina pogodnih za različite sportske aktivnosti, - Uspostava rekreacijske trim staze i odmorišta uz elemente sigurnosti i oznaka namjene, - Opremanje pratećih sadržaja (uslužna zgrada, sanitarije, mjesta za odmor), - Promidžba i integracija zone u turističku ponudu grada radi privlačenja lokalnog stanovništva i posjetitelja Skradina, - Uključivanje zone u lokalne programe sporta i rekreacije, s mogućnošću povezivanja s ostalim outdoor sadržajima destinacije (biciklističke i pješačke rute, vodenih sportova itd.).		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	590.000,00	Izvor financiranja	Grad Skradin Natječaj Ministarstva
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Dokumentacija još nije izrađena - U planu je prijava na natječaj Ministarstva turizma i sporta koji je najavljen za travanj- upravljanje turističkom infrastrukturom		
Naziv projekta	8. SPORTSKO-REKREACIJSKA ZONA SKRADIN		

Opis projekta	Projekt SRZ Skradin predviđa uređenje i opremanje sportsko-rekreacijskih sadržaja unutar Sportsko-rekreacijske zone (SRZ) Skradin, fokusirajući se na izgradnju padel terena i mini golf parka. Projekt obuhvaća pripremu i uređenje zemljišta, izgradnju sportskih površina, postavljanje opreme (tereni, mreže, rekviziti), te prateću infrastrukturu kao što su pristupne staze, klupe, sjenice i oznake za korisnike. Ovi sadržaji planiraju se kao dodatna ponuda u sklopu postojeće i planirane sportsko-rekreacijske zone, namijenjeni kako lokalnom stanovništvu tako i posjetiteljima.		
Svrha projekta	Svrha projekta je unaprijediti sportsko-rekreacijsku ponudu Skradina kroz stvaranje suvremenih i atraktivnih sadržaja za sportske i rekreativne aktivnosti koji su prilagođeni različitim dobnim i interesnim skupinama. Projekt teži povećanju kvalitete života lokalnog stanovništva, poticanju aktivnog i zdravog načina života te nadopunjavanju turističke ponude Skradina kako bi destinacija privukla širu skupinu korisnika uključujući obitelji, rekreativce, timove sportaša i posjetitelje tijekom cijele godine.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Razvojem novih sportsko-rekreacijskih sadržaja projekt doprinosi poboljšanju kvalitete života lokalnog stanovništva i poticanju zdravog, aktivnog načina života kroz dostupne sadržaje za sve dobne skupine, - Uvođenjem padel igrališta i mini golfa destinacija dobiva dodatne sadržaje koji se mogu koristiti tijekom cijele godine, čime se smanjuje sezonalnost turističke ponude i povećava ukupna atraktivnost Skradina izvan glavne sezone, - Projekt potiče društvenu uključenost i međugeneracijsku interakciju, jer su planirani sadržaji prilagođeni obiteljima, rekreativcima, mladima i starijim osobama, - Razvoj ovakvih sadržaja stvara preduvjete za razvoj sportskog i rekreativnog turizma, dodatne lokalne usluge i jačanje lokalnog gospodarstva.		
Nositelj provedbe	Grad Skradin		
Lokacija provedbe projekta	Skradin		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rokovi završetka	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	- definiranje lokacije i uklapanje padel igrališta i mini golfa u postojeći ili planirani koncept Sportsko-rekreacijske zone Skradin - izrada projektne i tehničke dokumentacije za sportsko-rekreacijske sadržaje - priprema i uređenje terena te izgradnja padel igrališta i mini golf površina - opremanje igrališta potrebnom sportskom opremom, signalizacijom i pratećim sadržajima		

	- osiguravanje pristupačnosti i sigurnosti za sve korisnike - uključivanje sadržaja u turističku i rekreacijsku ponudu Skradina kroz promociju i suradnju s lokalnim dionicima - uspostava sustava održavanja i dugoročnog upravljanja sportskim sadržajima		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	150.000,00	Izvor financiranja	Grad Skradin Natječaj Ministarstva
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Klimatsko potvrđivanje - Idejno arhitektonsko-krajobrazno rješenje - Glavni projekt		
Naziv projekta	9. BIKE & HIKE INFRASTRUKTURA		
Opis projekta	Projekt Bike & hike infrastruktura podrazumijeva razvoj i unapređenje mreže biciklističkih i pješačkih staza te prateće infrastrukture u gradu Skradinu i okolnom području. Cilj je povezati postojeće i nove rute koje prolaze kroz prirodne i kulturne vrijednosti poput staza uz kanjon rijeke Čikole, rute do Visovačkog jezera ili rekreativne staze 20 milja maslina i vina, te urediti i opremiti s jasnim oznakama, interpretativnim točkama, odmorištima, signalizacijom i pristupnim čvorovima za korisnik		
Svrha projekta	Svrha projekta jest doprinijeti razvoju održivog i raznovrsnog turizma temeljenog na prirodnim resursima te omogućiti jačanje ponude aktivnih i outdoor sadržaja. Projekt teži povećanju kvalitete i dostupnosti sadržaja za rekreaciju i turizam, poticanju produženja turističke sezone, privlačenju različitih skupina posjetitelja, te integraciji lokalnih prirodnih, povijesnih i kulturnih vrijednosti u turistički proizvod destinacije.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Razvoj održivog aktivnog turizma kroz biciklističke i pješačke rute s minimalnim utjecajem na okoliš, - Produljenje turističke sezone omogućavanjem korištenja infrastrukture tijekom cijele godine, - Povećanje dostupnosti rekreacijskih sadržaja lokalnom stanovništvu i posjetiteljima svih dobnih skupina, - Poticanje lokalnog gospodarstva kroz razvoj pratećih usluga (najam bicikala, vođene ture, ugostiteljstvo), - Očuvanje i promocija prirodnih i kulturnih vrijednosti kroz interpretaciju i odgovorno korištenje prostora.		
Nositelj provedbe	Grad Skradin		
Lokacija provedbe projekta	Skradin		
Planirani rokovi početka	/	Planirani rokovi završetka	/

Ključne točke ostvarenja projekta	- Izrada detaljnog koncepta i projektne dokumentacije za mrežu biciklističkih i pješačkih staza i prateće infrastrukture, - postavljanje interpretativnih tablâ, signalizacije, kilometraže i sigurnosnih informacija duž trase, - Opremanje odmorišta (klupe, nadstrešnice, parkirališta za bicikle, info-točke za korisnike staza), - povezivanje ruta sa stazama uz rijeku, pogledima na NP Krka, kulturnim i povijesnim lokalitetima Skradina, - digitalno i tiskano predstavljanje ruta (karte, vodiči, aplikacije) kako bi korisnici lakše planirali i koristili ponudu. - uključivanje turističkih zajednica, klubova, pružatelja usluga i općinske vlasti za održavanje staza i osiguranje kvalitetnih usluga, - statistika posjeta, zadovoljstvo korisnika i utjecaj na lokalnu ponudu za planiranje budućeg održavanja i razvoja.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- dokumentacija nije izrađena		
Naziv projekta	10. FITNESS PARKOVI NA OTVORENOM		
Opis projekta	Projekt Fitness parkovi na otvorenom obuhvaća uređenje i opremanje javnih otvorenih prostora suvremenim spravama za rekreaciju i vježbanje na otvorenom. Fitness parkovi bit će smješteni na atraktivnim lokacijama (uz šetnicu ili zelene površine), te prilagođeni korisnicima različite dobi i razine fizičke spremnosti. Projekt uključuje postavljanje sprava za vježbanje, uređenje podloge, pristupnih staza, klupa i osnovne signalizacije s uputama za korištenje.		
Svrha projekta	Svrha projekta je poticanje aktivnog i zdravog načina života lokalnog stanovništva i posjetitelja kroz dostupnu, besplatnu i cjelogodišnju sportsku infrastrukturu. Fitness parkovi doprinose povećanju kvalitete života, jačanju društvene interakcije te obogaćivanju turističke i rekreacijske ponude destinacije, osobito u segmentu aktivnog i održivog turizma.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- poticanje zdravog i aktivnog načina života svih dobnih skupina, - povećanje dostupnosti rekreacijskih sadržaja u javnom prostoru, - razvoj održive i niskointenzivne sportske infrastrukture, - jačanje društvene uključenosti i korištenja zajedničkih prostora, - doprinos cjelogodišnjoj turističkoj i rekreacijskoj ponudi.		
Nositelj provedbe	Grad Skradin		
Lokacija provedbe projekta	Skradin		

Planirani rokovi početka	2027.	Planirani rokovi završetka	2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	- odabir lokacija i izrada projektne dokumentacije, - uređenje i priprema terena, - nabava i postavljanje fitness sprava, - osiguravanje sigurnosti i pristupačnosti prostora, - postavljanje informativnih i edukativnih oznaka, - redovito održavanje i nadzor korištenja.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	100.000,00	Izvor financiranja	Grad Skradin Natječaji Ministarstva
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	Idejno rješenje		
Naziv projekta	11. KREIRANJE SPORTSKO-TURISTIČKIH PAKETA (BICIKLIZAM, PJEŠAČENJE, VODENI SPORTOVI)		
Opis projekta	Projekt Kreiranje sportsko-turističkih paketa usmjeren je na osmišljavanje i objedinjavanje različitih oblika aktivnog turizma u strukturirane, tržišno prepoznatljive turističke pakete. Paketi će kombinirati aktivnosti poput biciklizma, pješačenja, planinarenja, kajakarenja i drugih vodenih sportova s postojećom infrastrukturom, prirodnim resursima, kulturnim sadržajima te smještajnom i ugostiteljskom ponudom destinacije.		
Svrha projekta	Svrha projekta je povećati atraktivnost i konkurentnost destinacije kroz razvoj integriranih sportsko-turističkih proizvoda koji potiču aktivan boravak u prirodi i produžuju turističku sezonu. Kreiranjem tematskih paketa destinacija se pozicionira kao cjelogodišnje odredište za aktivni turizam, istovremeno potičući bolju iskorištenost postojeće infrastrukture, jačanje lokalnog gospodarstva i razvoj održivog turizma.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- potiče cjelogodišnje korištenje turističkih sadržaja i smanjuje sezonalnost, - razvija održive oblike aktivnog turizma s minimalnim utjecajem na okoliš, - jača lokalnu ekonomiju kroz uključivanje smještaja, vodiča, OPG-ova i sportskih usluga, - doprinosi ravnomjernijem prostornom rasporedu posjetitelja, - promiče zdrav način života i aktivan boravak u prirodi.		
Nositelj provedbe	Grad Skradin		
Lokacija provedbe projekta	Skradin		

Planirani rokovi početka	/	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	- analiza postojećih outdoor i sportskih sadržaja u destinaciji, - osmišljavanje tematskih sportskih paketa (bike, hike, water sport), - povezivanje aktivnosti s lokalnom smještajnom i ugostiteljskom ponudom, - uspostava suradnje s lokalnim dionicima i pružateljima usluga, - izrada promotivnih i prodajnih materijala (online i offline), - integracija paketa u ponudu turističkih zajednica i partnera.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	-dokumentacija nije izrađena		
Naziv projekta	12. ORGANIZACIJA MANJIH SPORTSKIH MANIFESTACIJA		
Opis projekta	Projekt obuhvaća organizaciju i provedbu manjih sportskih manifestacija na području grada Skradina, poput cestovnih i trail utrka, rekreativnih trčanja, biciklističkih maratona i sličnih sportskih događanja. Manifestacije se planiraju na atraktivnim trasama koje prolaze kroz prirodni i kulturni krajolik Skradina i okolice, s ciljem promocije destinacije kroz sport, rekreaciju i boravak u prirodi. Projekt uključuje logističku pripremu događanja, suradnju s lokalnim sportskim klubovima, udrugama i partnerima te promociju manifestacija na regionalnoj i nacionalnoj razini.		
Svrha projekta	Svrha projekta je obogatiti turističku i društvenu ponudu Skradina kroz sportska događanja koja privlače posjetitelje izvan glavne turističke sezone, potiču aktivan način života i jačaju prepoznatljivost destinacije kao prostora pogodnog za sport i rekreaciju. Projekt doprinosi produljenju turističke sezone, povećanju vidljivosti Skradina na tržištu aktivnog turizma te jačanju lokalne zajednice kroz sudjelovanje u organizaciji i provedbi manifestacija.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- doprinosi produljenju turističke sezone kroz događanja izvan glavnih ljetnih mjeseci, - potiče održive oblike turizma (trčanje, biciklizam) s niskim utjecajem na okoliš, - jača zdrav način života i društvenu uključenost lokalne zajednice, - povećava vidljivost destinacije kroz ponavljajuće i prepoznatljive manifestacije, - potiče lokalno gospodarstvo (smještaj, ugostiteljstvo, usluge).		
Nositelj provedbe	Grad Skradin		

Lokacija provedbe projekta	Skradin		
Planirani rokovi početka	/	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	- definiranje kalendara sportskih manifestacija na godišnjoj razini, - suradnja s sportskim klubovima, udrugama i turističkim zajednicama, - osiguranje logistike, sigurnosti i tehničke podrške za sudionike, - promocija manifestacija kroz digitalne kanale i partnerske mreže, - uključivanje lokalnih pružatelja usluga u organizaciju i provedbu događanja.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	-dokumentacija nije izrađena		
Naziv projekta	13. PJEŠAČKA STAZA SKRADIN – PRUKLJAN		
Opis projekta	Projekt obuhvaća uređenje i označavanje kontinuirane pješačke trase koja povezuje grad Skradin s područjem Prukljanskog jezera, prolazeći kroz vrijedan prirodni i krajobrazni prostor. Staza je zamišljena kao sigurna, funkcionalna i interpretativna ruta namijenjena rekreativcima, šetačima i turistima, uz mogućnost postavljanja odmorišta, vidikovaca, interpretacijskih tabli i signalizacije. Projekt doprinosi boljoj dostupnosti prirodnih atrakcija te povezivanju urbanog i prirodnog prostora destinacije.		
Svrha projekta	Svrha projekta je razvoj održive pješačke infrastrukture koja potiče aktivni boravak u prirodi, produžuje turističku sezonu i obogaćuje ponudu Skradina kao destinacije aktivnog turizma. Projekt ima za cilj unaprijediti kvalitetu boravka posjetitelja, potaknuti zdrav način života lokalnog stanovništva te smanjiti pritisak motornog prometa kroz poticanje nemotoriziranog kretanja.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- poticanje održivih oblika mobilnosti i aktivnog kretanja bez negativnog utjecaja na okoliš - produljenje turističke sezone kroz sadržaj koji je dostupan tijekom cijele godine - ravnomjernija prostorna distribucija posjetitelja izvan najopterećenijih zona - jačanje zdravog i aktivnog načina života lokalnog stanovništva i posjetitelja - valorizacija prirodnog krajolika uz očuvanje okoliša i krajobraznih vrijednosti		

Nositelj provedbe	Grad Skradin		
Lokacija provedbe projekta	Skradin		
Planirani rokovi početka	500.000,00	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	- definiranje trase pješačke staze između Skradina i Pukljana, - uređenje i prilagodba terena za sigurno i ugodno kretanje pješaka, - postavljanje signalizacije, informativnih i interpretacijskih ploča, - uređenje odmorišta i vidikovaca uz trasu staze, - povezivanje staze s postojećim outdoor i turističkim sadržajima, - promocija staze kao dijela cjelogodišnje aktivne ponude destinacije.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	-dokumentacija nije izrađena		
Naziv projekta	14. RAZVOJ INFRASTRUKTURE KOJA MOŽE SLUŽITI I LOKALNIM KLUBOVIMA I TURISTIMA		
Opis projekta	Projekt je usmjeren na planiranje, izgradnju i/ili unapređenje višenamjenske infrastrukture namijenjene sportskim, rekreacijskim i društvenim aktivnostima, koja može služiti lokalnim sportskim klubovima, udrugama, stanovništvu i posjetiteljima destinacije. Projekt obuhvaća uređenje pješačkih i rekreativnih šetnica te postavljanje tematskih i interpretacijskih ploča, s ciljem stvaranja funkcionalnog i cjelogodišnje korištenog prostora.		
Svrha projekta	Svrha projekta je unaprijediti kvalitetu života lokalnog stanovništva kroz dostupnu i funkcionalnu infrastrukturu za sport i rekreaciju, istodobno obogaćujući turističku ponudu destinacije sadržajima koji potiču aktivni boravak, edukaciju i boravak na otvorenom. Projekt doprinosi boljem korištenju prostora, poticanju zdravih životnih navika i razvoju održivih oblika turizma.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- omogućuje višenamjensko i racionalno korištenje prostora za lokalno stanovništvo i posjetitelje - doprinosi razvoju aktivnog i cjelogodišnjeg turizma - jača društvenu uključenost i dostupnost infrastrukture različitim skupinama korisnika - potiče zdrav način života i rekreaciju - smanjuje potrebu za izgradnjom odvojenih, jednokratnih objekata		
Nositelj provedbe	Grad Skradin		

Lokacija provedbe projekta	Skradin		
Planirani rokovi početka	/	Planirani rokovi završetka	/
<i>Ključne točke ostvarenja projekta</i>	- planiranje i definiranje trasa šetnica i lokacija tematskih ploča, - uređenje i opremanje pješačkih i rekreativnih šetnica, - izrada i postavljanje tematskih i interpretacijskih ploča, - osiguranje pristupačnosti i sigurnosti korištenja infrastrukture, - omogućavanje korištenja infrastrukture lokalnim klubovima, udrugama i turistima, - integracija infrastrukture u lokalne sportske i turističke programe.		
<i>Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)</i>	4.500.000,00	Izvor financiranja	/
<i>Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije</i>	- dokumentacija nije izrađena		

Popis projekta Turističke zajednice Grada Knina

Tablica 75. Popis projekata TZ Grada Knina

Naziv projekta	1. CENTAR ZA POSJETITELJE KRČIĆ
Opis projekta	Projekt „Centar za posjetitelje Krčić“ obuhvaća rekonstrukciju devastiranog objekta bivšeg restorana smještenog neposredno uz izvor rijeke Krke i podno slapa Krčić – jednog od najvrjednijih prirodnih resursa grada Knina. Prostor je danas u izrazito lošem stanju i ne sudjeluje u turističkoj, edukativnoj ni interpretacijskoj ponudi grada. Projektom se planira potpuna obnova objekta i njegova prenamjena u suvremeni centar za posjetitelje, opremljen multimedijalnim sadržajima, interpretacijskim postavom o prirodnim vrijednostima područja, edukativnim zonama, prostorom za vodiče i prezentacije, sanitarnim čvorovima te manjim odmorištem za posjetitelje. Centar će služiti kao ulazna točka u područje Krčića, povezana s postojećim pješačkim, edukativnim i biciklističkim rutama te kao polazišna točka za obilazak izvora Krke
Svrha projekta	Svrha projekta je stvoriti kvalitetnu, održivu i funkcionalnu infrastrukturu koja će omogućiti cjelogodišnje upravljanje posjetiteljima te povećati sigurnost, informiranost i zadovoljstvo gostiju. Obnovom i interpretacijom prostora osigurava se dugoročno očuvanje prirodnih vrijednosti Krčića, istovremeno podižući razinu turističke ponude Knina. Projekt doprinosi stvaranju novog motiva dolaska, jačanju edukativnih i rekreacijskih sadržaja te potiče razvoj lokalnog gospodarstva kroz povećanje broja posjetitelja i aktivaciju dodatnih usluga (vodiči, OPG-ovi, sport-rekreacija). Konačan cilj je pozicionirati područje Krčića kao ključnu točku održivog turizma, čime Knin dobiva reprezentativni centar koji interpretira prirodnu baštinu, podiže atraktivnost destinacije i doprinosi produženju turističke sezone.
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Da
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Očuvanje prirodne baštine i smanjenje pritiska na prostor - Uspostavom organizirane točke za prihvata i informiranje posjetitelja smanjuje se nekontrolirano kretanje i zadržavanje na posebno osjetljivim područjima izvora Krke i slapa Krčić. - Povećanje sigurnosti i kvalitete boravka posjetitelja - Pružanje informacija, interpretacijskih i servisnih sadržaja osigurava bolju usmjere - Diversifikacija turističke ponude i produljenje sezone - Centar postaje polazišna točka za edukativne, interpretacijske i rekreativne programe dostupne tijekom cijele godine - Jačanje lokalnog gospodarstva i zapošljavanja - Otvaraju se nova radna mjesta za vodiče, interpretatore, djelatnike centra i vanjske suradnike.

Nositelj provedbe	Grad Knin		
Lokacija provedbe projekta	Knin		
Planirani rokovi početka	2027. godina	Planirani rok završetka	2029. godina
Ključne točke ostvarenja projekta	Novi centar sadržavat će: • edukacijsko-interpretacijski prostor o izvoru Krke, krškoj hidrologiji i flori/fauni područja, • informacijski punkt za posjetitelje, • odmorišne i vidikovne zone, • sanitarije, uređene pješačke pristupe i parkirališni prostor, • tematske sadržaje posvećene slapu Krčić i njegovoj ulozi u prirodnom i kulturnom krajoliku Knina.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	2.000.000,00		
Vlastiti izvori financiranja	300.000,00	Izvor financiranja	Proračun Grada Knina
Ostali mogući izvori financiranja	1.700.000,00	Izvor financiranja	EU fondovi
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije.	- Izrađena projektno-tehničku dokumentacija (idejni i glavni projekt) - ishodovana pravomoćnu građevinsku dozvolu - Nije izrađena studija izvodivosti niti CBA		
Naziv projekta	2. KUĆA ARHEOLOŠKE BAŠTINE FRA LUJO MARUN		
Opis projekta	Kuća arheološke baštine Fra Lujo Marun podrazumijeva izgradnju novog multimedijskog objekta unutar kompleksa Kninska tvrđava, posvećenog kulturnoj povijesti područja Knina i okolice. Objekt će sadržavati izložbene i interpretacijske prostore – stalne i povremene izložbe artefakata i nalaza iz arheoloških istraživanja (antičkih, srednjovjekovnih i novijih razdoblja), edukativne i interaktivne zone za škole i posjetitelje, multimedijske sadržaje (digitalne prikaze, audio-vizualne instalacije, virtualne ture), te potrebnu infrastrukturnu opremu (repcija, info-pult, sanitarije, uređen pristup i pristupačnost).		
Svrha projekta	Svrha projekta Kuća arheološke baštine Fra Lujo Marun jest osigurati suvremenu i kvalitetnu prezentaciju arheološke i povijesne baštine Knina kroz izgradnju multimedijskog interpretacijskog centra koji će obogatiti turističku ponudu i doprinijeti stvaranju cjelogodišnje destinacije. Uz razvoj infrastrukture koja omogućuje edukativne, kulturne i interpretacijske sadržaje, projekt nastoji potaknuti očuvanje lokalnog identiteta te valorizirati bogatu povijest područja, čineći je dostupnom široj publici na atraktivan i moderan način. Time se stvara snažan temelj za povećanje broja posjetitelja, jačanje kulturnog turizma i otvaranje novih mogućnosti za lokalno gospodarstvo, uz dugoročno očuvanje i promociju kulturnog nasljeđa Knina.		

Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Da		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Podizanje kvalitete i raznolikosti turističke ponude — Knin postaje destinacija ne samo za dnevne izlete nego i za kulturne posjete - Jačanje lokalnog identiteta i kulture, što doprinosi društvenoj koheziji i percepciji Knina kao kulturnog središta. - Poticanje zapošljavanja u kulturnom i turističkom sektoru (muzejski djelatnici, vodiči, edukatori, održavanje - Očuvanje i zaštita kulturne baštine kroz odgovarajuću interpretaciju, zaštitu artefakata i povijesnog prostora, umjesto pasivne degradacije ili zanemarivanja. - Edukacija lokalne populacije i posjetitelja o povijesti, kulturnoj baštini i važnosti očuvanja — dugoročno povećanje svijesti o održivom korištenju baštine.		
Nositelj provedbe	Grad Knin		
Lokacija provedbe projekta	Knin		
Planirani rokovi početka	Podatak još nije poznat, isto ovisi o osiguravanju potrebnih sredstva	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	• Uspostava i otvorenje Kuće arheološke baštine Fra Lujo Marun • Postava stalnih i povremenih izložbi realiziranih u objektu • Povećanje posjetitelja (turista i lokalnog stanovništva), uključujući osnovnoškolce, srednjoškolce, studente — statistika dolazaka • Zapošljavanje educiranih vodiča/kustosa i zaposlenih u novom muzeju /interpretacijskom centru • Organizacija edukativnih, kulturnih i interpretacijskih programim (radionice, predavanja, školske posjete) • Vođenje evidencija restauriranih/zaštićenih artefakata i povijesnih objekata unutar tvrđave • Suradnja s drugim kulturnim institucijama, školama, turističkim organizacijama — umrežavanje i programska suradnja • Učinak na lokalnu ekonomiju — dodatni prihodi kroz turizam, zapošljavanje, lokalne usluge		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	3.000.000,00 (sredstva za financiranje još nisu osigurana)		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne	Izrađen idejni i glavni projekt, Ishodovana pravomoćna građevinska dozvola		

<i>studijske/projektne dokumentacije.</i>	
Naziv projekta	3. REKONSTRUKCIJA I UREĐENJE HOSTELA
Opis projekta	Projekt „Rekonstrukcija i uređenje hostela Knin” predviđa obnovu i prenamjenu dotrajalog objekta bivše bolnice u središtu grada – zgrade koja je tijekom Domovinskog rata bila korištena kao zatvorski objekt, u moderan hostel s potrebnim smještajnim, društvenim i funkcionalnim sadržajima. Važnost očuvanja sjećanja na te mračne događaje je prepoznata te je stoga u okviru projekta planirano primjereno obilježavanje te povijesne baštine. Kroz izložbene prostore i memorijalne elemente, posjetitelji će imati priliku saznati više o povijesti objekta i na primjeren način odati počast svim žrtvama.
Svrha projekta	Cilj ovog projekta je stvoriti kvalitetnu, dostupnu i primamljivu smještajnu ponudu u Kninu koja doprinosi razvoju turizma i lokalne zajednice, uz istovremeno očuvanje povijesne memorije i kulturne baštine. Hostel će omogućiti da Knin postane pristupačna destinacija za različite profile posjetitelja, čime se produljuje boravak u gradu, povećava potražnja za uslugama te jača turistička i društvena održivost. Projekt također ima svrhu aktivirati devastirani prostor, revitalizirati ga i pretvoriti u funkcionalan objekt koji doprinosi urbanoj regeneraciji središta Knina.
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Produljenje turističke sezone – hostel omogućuje prihvat šireg spektra posjetitelja (mladi, škole, sportaši, planinari) tijekom cijele godine, čime se smanjuje sezonalnost i povećava broj noćenja u razdobljima izvan glavne sezone - Diversifikacija ponude smještaja – stvaranjem pristupačnog smještaja povećava se dostupnost destinacije različitim tržišnim segmentima, što doprinosi uključivijem i održivijem razvoju - Aktivacija i revitalizacija zapuštene gradske imovine – obnovom devastiranog objekta smanjuje se prostorna degradacija, povećava kvaliteta urbanog prostora i potiče održivo upravljanje imovinom. - Jačanje lokalne ekonomije – povećani broj posjetitelja generira dodatnu potrošnju u gradu (ugostiteljstvo, trgovine, muzeji, usluge), čime se potiče lokalno gospodarstvo i stvaraju preduvjeti za nova radna mjesta - Očuvanje kulturnog i povijesnog identiteta – prenamjena zgrade koja ima značajnu povijesnu i memorijalnu vrijednost omogućuje njezino očuvanje, kontrolirano korištenje i edukativnu funkciju
Nositelj provedbe	Grad Knin
Lokacija provedbe projekta	Knin

Planirani rokovi početka	/	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	- Izrada projektno-tehničke dokumentacije (glavni projekt, troškovnici, konzervatorski uvjeti). - Provedba građevinskih i konzervatorskih radova u skladu s pravilima o zaštiti baštine. - Uređenje unutarnjih smještajnih i zajedničkih prostora (sobe, sanitarije, recepcija, multimedija). - Uvođenje energetske i ekološke standarda (energetska učinkovitost, racionalno upravljanje resursima). - Nabava opreme i uređenje okoliša oko objekta. - Uspostava modela upravljanja hostelom (javna ustanova, partneri, TZ, privatni operator). - Razvoj programa za posjetitelje i edukativnih sadržaja, osobito za škole, grupe mladih i outdoor posjetitelje. - Promocija i integracija hostela u turističku ponudu Knina, uz brendiranje i destinacijske kampanje. - Praćenje rezultata i održivosti (posjećenost, noćenja, popunjenost, zadovoljstvo korisnika).		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Procijenjeni trošak još nije poznat (sredstva za financiranje još nisu osigurana)		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	U tijeku je izrada idejnog i glavnog projekta		
Naziv projekta	4. PROJEKT UREĐENJA TRGA IVANA PAVLA II.		
Opis projekta	Projekt „Uređenje Trga Ivana Pavla II.“ obuhvaća temeljitu obnovu i krajobrazno uređenje jednog od najfrekventnijih i simbolički najznačajnijih javnih prostora u središtu Knina. Rekonstrukcija trga uključivat će uređenje pješačkih površina, poboljšanje pristupačnosti, oplemenjivanje prostora novim zelenim elementima i urbanom opremom, te stvaranje multifunkcionalnog prostora pogodnog za događanja, okupljanja i svakodnevni boravak građana i posjetitelja. Uređenjem trga stvara se kvalitetno, estetski oblikovano i identitetski prepoznatljivo gradsko središte koje naglašava povijesnu i društvenu važnost lokacije, uz istodobno osiguravanje funkcionalnosti i sigurnosti prostora.		
Svrha projekta	Svrha projekta je stvaranje atraktivnog, uređenog i održivog javnog prostora koji jača identitet grada, poboljšava kvalitetu života stanovnika i doprinosi razvoju turizma kroz podizanje vizualnog i funkcionalnog standarda središta Knina. Uređenjem zelene i komunalne infrastrukture osiguravaju se bolji uvjeti za boravak posjetitelja, potiče društvena interakcija, povećava atraktivnost destinacije te omogućuje organizacija kulturnih i turističkih sadržaja		

	tijekom cijele godine. Projekt ujedno doprinosi očuvanju urbanog i kulturnog krajolika te jačanjem ukupne prostorne kohezije grada.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Uređen i funkcionalan trg podiže kvalitetu boravka, sigurnost i pristupačnost, čime se poboljšava ukupni standard života i turističkog doživljaja - Povećanje zelenih površina, sadnja autohtonog bilja i uvođenje hlada doprinose ublažavanju toplinskih otoka i jačanju klimatske otpornosti - Trg stvara infrastrukturne preduvjete za manifestacije i javna okupljanja, čime se jača lokalna zajednica, identitet i turistička prepoznatljivost - Uređen javni prostor povećava frekvenciju posjetitelja, potiče rad ugostitelja i malih poduzetnika te stvara dodatnu potražnju kroz porast posjeta i zadržavanja u centru grada		
Nositelj provedbe	Grad Knin		
Lokacija provedbe projekta	Trg Ivana Pavla II.		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rokovi završetka	2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	• Izrada glavnog projekta i potrebne tehničko-projektne dokumentacije • Uređenje površina trga i uvođenje nove zelene infrastrukture • Postavljanje urbane opreme i interpretacijskih elemenata • Osiguravanje pristupačnosti i sigurnosti prostora • Uključivanje lokalne zajednice i dionika u oblikovanje funkcija trga • Promocija novouređenog trga kao društvenog i turističkog središta Knina		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Procijenjeni trošak još nije poznat (sredstva za financiranje još nisu osigurana)		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Izrađen glavni projekt - podnesen zahtjev za građevinsku dozvolu - Prijava projekta na natječaj Razvoj zelene infrastrukture koji je u tijeku		
Naziv projekta	5. IZGRADNJA KOSOG DIZALA IZ STARE GRADSKE JEZGRE DO KNINSKE TVRĐAVE		

Opis projekta	Projekt predviđa izgradnju vertikalnog transportnog sustava <i>kosog dizala</i> kojim će se uspostaviti direktna i pristupačna veza između stare gradske jezgre Knina i Kninske tvrđave. Dizalo je projektirano kao moderan, siguran i suvremen sustav koji će omogućiti pristup tvrđavi bez napornog penjanja kroz strme ulice ili stube. Donja postaja bit će smještena u povijesnoj jezgri (ulica Kralja Krešimira), a gornja postaja pored ulaza u tvrđavu (bastion Pisani). Projekt uključuje pristupnu građevinu (donja i gornja postaja), trasu dizala i prilagođeno uređene pristupne putove, uz poštivanje prostorno-planske regulative i uvjeta zaštite kulturne baštine		
Svrha projekta	Cilj projekta je osigurati punu pristupačnost Kninske tvrđave svim posjetiteljima, uključujući starije osobe, osobe s invaliditetom, obitelji s djecom i slabije pokretne, čime se afirmira tvrđava kao moderno, inkluzivno i dostupno kulturno-turističko odredište. Time se želi povećati broj posjeta, produljiti boravak turista u gradu te potaknuti razvoj dodatnih usluga i sadržaja u gradu. Projekt doprinosi cjelogodišnjem razvoju turizma, jačanju kulturnog identiteta Knina i integraciji tvrđave u turističku ponudu s mogućnošću održivog gospodarskog razvoja.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Da		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Omogućavanjem pristupačnosti tvrđavi povećava se dostupnost kulturnog dobra široj populaciji, čime se povećava uključenost zajednice i turistička inkluzivnost. - Smanjenje fizičkih prepreka i poticanje posjeta tijekom cijele godine, neovisno o mobilnosti posjetitelja čime se podržava stabilnost turističkog prometa izvan glavne sezone. - Poticanje dodatnih turističkih aktivnosti i usluga u vezi s tvrđavom i starom jezgrom (vodiči, lokalne usluge, suvenirnica, gastronomija), što podiže lokalnu ekonomsku održivost. - Povećanje ukupne atraktivnosti i konkurentnosti destinacije Knin postaje dostupniji i poželjniji za različite profile posjetitelja, uključujući starije osobe, obitelji, osobe s invaliditetom, što pridonosi društvenoj i kulturnoj održivosti. - Podržavanje zaštite i valorizacije kulturne baštine kroz omogućavanje posjeta bez degradacije okoliša — izbjegava betoniranje neprirodnih prilaza, smanjuje promet automobila do tvrđave i dr.		
Nositelj provedbe	Grad Knin		
Lokacija provedbe projekta	Kninska tvrđava		
Planirani rokovi početka	/	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta			

Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Procijenjeni trošak još nije poznat (sredstva za financiranje još nisu osigurana)		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije.	- Izrađen glavni i idejni projekt - Riješeni imovinsko pravni odnosi		
Naziv projekta	6. PROJEKT IZGRADNJE NOVOG AUTOBUSNOG KOLODVORA		
Opis projekta	Projekt predviđa izgradnju modernog i funkcionalnog autobusnog kolodvora koji će zamijeniti postojeću, zastarjelu i nedovoljno prikladnu lokaciju. Novi kolodvor obuhvaća uređen prostor perona, natkrivene čekaonice, sanitarne i informacijske sadržaje, zona za parkiranje i presjedanje, prometnu organizaciju koja omogućuje protočnost i sigurnost prometa. Model izgradnje i dizajna bit će prilagođen lokalnim prostornim uvjetima i planovima razvoja, uz ciljani utjecaj na prometnu, turističku i urbanističku funkcionalnost grada.		
Svrha projekta	Svrha izgradnje novog autobusnog kolodvora je osigurati suvremeni, funkcionalni i pristupačni prometni centar koji unapređuje mobilnost stanovnika i posjetitelja na lokalnoj, regionalnoj, državnoj i međunarodnoj razini. Novi kolodvor omogućit će brže, sigurnije i učinkovitije putovanje, povećati povezanost grada s ostalim dijelovima Hrvatske i inozemstva, te osnažiti njegovu ulogu u širem prometnom i gospodarskom sustavu. Realizacijom projekta stvaraju se kvalitetni uvjeti za razvoj turizma, gospodarstva i javnih usluga, dok se istovremeno potiče korištenje održivih oblika prijevoza, smanjuje prometno opterećenje u središtu grada i podiže ukupna razina komfora i sigurnosti za sve korisnike javnog prijevoza. Projekt time doprinosi dugoročnoj atraktivnosti, dostupnosti i funkcionalnosti grada kao regionalnog prometnog čvorišta.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Da		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Izgradnjom modernog autobusnog kolodvora unapređuje se održiva mobilnost i prometna pristupačnost, čime se smanjuje ovisnost o individualnom automobilskom prijevozu i potiče veća uporaba javnog prijevoza na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini - Uspostava funkcionalnog i sigurnog prometnog čvorišta doprinosi smanjenju prometnih zagušenja, poboljšanju kvalitete zraka i stvaranju ugodnijeg urbanog okruženja u gradu. - Kroz podizanje kvalitete prijevozne infrastrukture povećava se ukupna atraktivnost i ekonomija destinacije, jer bolja prometna povezanost olakšava dolazak turista, poslovnih putnika i stanovništva iz drugih dijelova Hrvatske i inozemstva.		

	- Novi kolodvor omogućuje pristupačnost ranjivim skupinama (starije osobe, osobe s invaliditetom), čime doprinosi društvenoj inkluziji i jednakim mogućnostima mobilnosti za sve korisnike. - Uređeni i održivi javni prostori oko kolodvora doprinose smanjenju negativnih utjecaja na okoliš, većoj sigurnosti i boljoj organizaciji prometa, što u cjelini podupire održivi razvoj destinacije		
Nositelj provedbe	Grad Knin		
Lokacija provedbe projekta	Autobusni kolodvor Knin		
Planirani rokovi početka	/	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	- Izrada kompletne projektno-tehničke dokumentacije i osiguravanje svih potrebnih dozvola sukladno prostorno-planskim uvjetima i standardima za prometnu infrastrukturu. - Izgradnja modernog kolodvorskog kompleksa s peronima, čekaonicama, informativnim sustavima, sanitarnim čvorovima, prostorom za operativne službe i pratećim sadržajima. - Uređenje pristupnih prometnica i sigurnosnih zona uključujući pješačke i biciklističke pristupe, parkirališta i povezanost s drugim oblicima prijevoza. - Uspostava informacijskog i digitalnog sustava za korisnike (rasporedi vožnje, digitalni info-pult, sustav signalizacije i orijentacije). - Integracija kolodvora u širu prometnu mrežu, uključujući koordinaciju lokalnog, regionalnog, državnog i međunarodnog prijevoza. - Organizacija upravljanja i održavanja objekta kako bi kolodvor bio funkcionalan, siguran i pristupačan tijekom cijele godine. - Praćenje pokazatelja korištenja, kao što su broj putnika, frekvencija linija i zadovoljstvo korisnika, radi evaluacije učinkovitosti i daljnjeg razvoja usluga.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Procijenjeni trošak još nije poznat (sredstva za financiranje još nisu osigurana)		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije.	- U tijeku je izrada glavnog projekta - u postupku rješavanje imovinsko-pravnih odnosa		
Naziv projekta	7. PROJEKT UREĐENJA GRADSKOG KUPALIŠTA		
Opis projekta	Projekt „Uređenje gradskog kupališta“ obuhvaća uređenje i opremanje odabrane lokacije uz vodotok na području grada Knina kako bi se uspostavio funkcionalan, siguran i atraktivan prostor za kupanje,		

	rekreaciju i boravak na otvorenom. Uređenje uključuje formiranje i stabilizaciju obalnog dijela, uređene zone za kupanje i sunčanje, pristupne putove, zelene površine, sanitarne i servisne sadržaje te postavljanje potrebne opreme (tuševi, klupe, koševi, urbana oprema). Kupalište se planira oblikovati kao višefunkcionalan javni prostor – mjesto okupljanja građana, rekreacije, sportskih i društvenih aktivnosti – uz poštivanje okolišnih uvjeta i prirodne dinamike vodotoka. Uređenje će biti usklađeno s prostorno-planskom dokumentacijom, mjerama zaštite okoliša i standardima sigurnosti za korištenje kupališta		
<i>Svrha projekta</i>	Svrha projekta je valorizirati prirodne vodne resurse Knina kroz stvaranje uređenog i sigurnog javnog kupališta koje će povećati kvalitetu života stanovnika, potaknuti rekreaciju, unaprijediti turističku ponudu grada i pridonijeti stvaranju dodatnih sadržaja dostupnih tijekom toplijih mjeseci. Kupalište će povećati atraktivnost Knina kao destinacije, diversificirati lokalne rekreativne i turističke usluge te omogućiti bolju iskoristivost rijeka i vodenih površina na održiv i kontroliran način. Projekt također pridonosi stvaranju lokalnog identiteta i jačanju društvene kohezije, jer kvalitetni javni prostori okupljanja pozitivno utječu na zajednicu, zdravlje i aktivan život stanovnika.		
<i>Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije</i>	Ne		
<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	- Valorizacija i očuvanje prirodnih resursa kroz stvaranje kontroliranog i održivog prostora za korištenje vodnih površina, čime se smanjuje pritisak na neuređene obale i spontana kupališta. - Povećanje kvalitete javnih zelenih i rekreativnih površina, što doprinosi društvenoj uključenosti, zdravim stilovima života i podizanju ekološke svijesti zajednice. - Poticanje održivog turizma stvaranjem komplementarne ponude za posjetitelje kroz razvoj rekreativnih i sportskih aktivnosti koje mogu funkcionirati izvan visoke sezone. - Poboljšanje sigurnosti i pristupačnosti kupališta za sve korisničke skupine, čime se smanjuje nekontrolirano korištenje prostora i povećava nadzor nad okolišem.		
<i>Nositelj provedbe</i>	Grad Knin		
<i>Lokacija provedbe projekta</i>	Knin		
<i>Planirani rokovi početka</i>		<i>Planirani rokovi završetka</i>	

Ključne točke ostvarenja projekta	- Izrada potrebne projektno-tehničke dokumentacije i usklađenje s vodopravnim, zaštitarskim i urbanističkim uvjetima - Uređenje obale, pristupnih puteva, sunčališta, zelenih površina i infrastrukturnih elemenata kupališta. - Ugradnja pratećih sadržaja (kabine, tuševi, sanitarije, urbana oprema) s naglaskom na sigurnost i pristupačnost. - Uspostava sustava održavanja i upravljanja kako bi se osigurala dugoročna funkcionalnost i čistoća prostora. - Promocija kupališta kao dijela turističke i rekreativne ponude grada Knina — uključivanje u informativne i promotivne kanale destinacije. - Praćenje korištenja kupališta i zadovoljstva korisnika radi procjene utjecaja na kvalitetu života i održivi razvoj prostora.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Procijenjeni trošak još nije poznat, projekt na razini ideje (sredstva za financiranje još nisu osigurana)		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Projekt na razini ideje, nema izrađenu projektну dokumentaciju - Nisu riješeni imovinsko-pravni odnosi		
Naziv projekta	8. KNIN NA RIJECI KRKI - SPORTSKO-REKREATIVNA ZONA		
Opis projekta	Projekt „Knin na rijeci Krki – Sportsko-rekreativna zona“ obuhvaća cjelovitu revitalizaciju područja bivše vojarne Krka i njegovo pretvaranje u suvremeni rekreativni, edukativni i turistički prostor otvoren za građane, posjetitelje i organizirane grupe. U okviru projekta predviđena je izgradnja i uređenje sportskih terena i rekreativnih sadržaja, formiranje adrenalinskog parka i autokampa, uspostava festivalsko-manifestacijske zone te izgradnja Interpretacijskog centra flore i faune Krke. Time se prostor uz rijeku transformira u multifunkcionalnu zonu koja povezuje prirodne vrijednosti, aktivni turizam, edukaciju o bioraznolikosti i kulturne sadržaje. Poseban naglasak stavlja se na povezivanje zone s budućim sjevernim ulazom u Nacionalni park Krka, što ovom prostoru daje izniman strateški značaj u turističkom razvoju Knina i regije.		
Svrha projekta	Svrha projekta je stvoriti integriranu sportsku, rekreativnu i turističku zonu koja aktivira neiskorišteni prostor uz rijeku Krku, povećava kvalitetu života lokalnog stanovništva te jača turističku ponudu Knina. Projekt doprinosi razvoju aktivnog i održivog turizma, jača vezu grada s Nacionalnim parkom Krka i stvara nove mogućnosti za uključivanje lokalne zajednice u sportske, kulturne i edukativne programe. Istovremeno, projekt potiče diverzifikaciju turističke ponude, produljuje sezonu i podiže prepoznatljivost Knina kao destinacije aktivnog boravka u prirodi.		

Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Razvoj održivog aktivnog turizma kroz sadržaje koji ne opterećuju okoliš i potiču boravak na otvorenom tijekom cijele godine. - Očuvanje prirodnih vrijednosti rijeke Krke kroz edukativne sadržaje Interpretacijskog centra i usmjereno korištenje prostora. - Jačanje društvene kohezije i kvalitete života pružanjem novih mjesta za bavljenje sportom, druženje i rekreaciju, dostupnih svim skupinama stanovništva. - Ekonomsku održivost destinacije poticanjem razvoja malih poduzetnika (kamp, ugostiteljstvo, vodstva, najam opreme) i povećanjem lokalne potrošnje.		
Nositelj provedbe	Grad Knin		
Lokacija provedbe projekta	Knin		
Planirani rokovi početka	/	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	• Izrada projektno-tehničke dokumentacije • Uređenje prostora bivše vojarne Krka i priprema terena za funkcionalnu prenamjenu • Izgradnja sportske i rekreativne infrastrukture (tereni, staze, adrenalinski sadržaji) • Uspostava Interpretacijskog centra flore i faune Krke i edukativnih postaja • Uređenje festivalsko-manifestacijske zone s pozornicama, instalacijama i pratećim sadržajima • Izgradnja autokampa i prateće infrastrukture (sanitarije, info točke, parkirališta) • Povezivanje zone s budućim sjevernim ulazom u NP Krka radi integracije turističkih tokova • Uspostava sustava upravljanja, promocije i održavanja zone kao cjelogodišnjeg prostora za sport, rekreaciju i edukaciju		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Procijenjeni trošak još nije poznat (sredstva za financiranje još nisu osigurana)		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Izrađen UPU - Nisu riješen imovinski odnosi.		
Naziv projekta	9. ARHEOLOŠKI PARK FRA LUJO MARUN		

Opis projekta	Projekt „Arheološki park Fra Luj Marun“ obuhvaća cjelovito uređenje, valorizaciju i označavanje širokog arheološkog područja koje povezuje Grad Knin i susjedne općine Biskupija, Civljane, Kijevo, Ervenik, Kistanje i Promina. Riječ je o prostoru iznimne povijesne i kulturne vrijednosti, unutar kojeg se nalaze brojni lokaliteti različitih razdoblja – od ranokršćanskih i starohrvatskih nalaza do srednjovjekovne i novovjeke arheološke baštine.		
Svrha projekta	Svrha projekta je uspostaviti jedinstvenu kulturno-turističku cjelinu koja će na suvremen, pristupačan i interpretativno kvalitetan način predstaviti bogatu arheološku baštinu kninskog područja i šire okolice. Projekt doprinosi očuvanju i valorizaciji kulturnog nasljeđa, jača identitet prostora, potiče razvoj održivog kulturnog i edukativnog turizma te uspostavlja temelje za cjelogodišnje sadržaje koji povezuju više općina u jedinstvenu destinacijsku priču. Uređenjem arheološkog parka stvara se dodatna vrijednost za lokalnu zajednicu, potiče gospodarska aktivnost, povećava atraktivnost područja i osigurava dugoročna zaštita povijesnih lokaliteta.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Da		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Projekt potiče očuvanje i održivo upravljanje kulturnom baštinom, kroz uređenje, označavanje i pravilnu interpretaciju arheoloških lokaliteta. - Jača kulturnu i identitetsku vrijednost destinacije, čime doprinosi društvenoj održivosti i većem uključivanju lokalne zajednice. - Omogućuje stvaranje novih turističkih sadržaja izvan sezone, potičući cjelogodišnji turizam i smanjujući sezonske oscilacije. - Doprinosi ravnomjernom prostornom razvoju, jer se realizira na području više općina, povezujući lokalitete u zajedničku interpretacijsku rutu. - Potiče ekonomsku održivost, stvarajući preduvjete za razvoj lokalnih usluga, vođenja, edukativnih programa i malog poduzetništva.		
Nositelj provedbe	Grad Knin		
Lokacija provedbe projekta	Grad Knin, Općina Biskupija, Civljane, Kijevo, Ervenik, Kistanje, Promina		
Planirani rokovi početka	/	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	• Mapiranje, odabir i definiranje svih arheoloških lokaliteta uključenih u rutu (više JLS) • Uređenje pristupa, postavljanje signalizacije, info-točaka i interpretacijskih elemenata • Izrada stručnih interpretacijskih sadržaja (tekstovi, grafike, multimedija) • Usklađivanje s konzervatorskim uvjetima te zaštita i sanacija osjetljivih lokaliteta • Suradnja s lokalnim zajednicama, turističkim zajednicama i nadležnim institucijama na teritoriju svih uključenih općina		

	Promocija zajedničkog „Arheološkog parka Fra Lujo Marun“ kao integralnog turističkog proizvoda		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Procijenjeni trošak još nije poznat (sredstva za financiranje još nisu osigurana)		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Izrađeno idejno rješenje - Nisu riješeni imovinsko-pravni odnosi		
Naziv projekta	10. IZGRADNJA LJETNE POZORNICE NA TVRĐAVI		
Opis projekta	Projekt obuhvaća izgradnju otvorene ljetne pozornice unutar prostora Kninske tvrđave, kao jedinstvene kulturno-povijesne kulise za održavanje koncerata, kazališnih predstava, manifestacija i različitih umjetničkih programa. Pozornica će biti projektirana tako da se uklopi u postojeći ambijent tvrđave, uz očuvanje njezine arhitektonske i spomeničke vrijednosti. Uredit će se scenska površina, gledalište, tehnička oprema, rasvjeta i prateća infrastruktura, omogućujući organizaciju događanja tijekom toplijih mjeseci i stvaranje reprezentativnog kulturnog prostora na jednoj od najatraktivnijih lokacija u gradu.		
Svrha projekta	Svrha izgradnje ljetne pozornice je stvaranje visokovrijednog kulturnog i turističkog prostora koji potiče razvoj cjelogodišnje kulturne ponude, jača identitet Knina kao grada bogate povijesti i suvremenih kulturnih sadržaja, te privlači veći broj posjetitelja i izvođača. Projekt omogućuje održavanje raznovrsnih programa u impresivnom ambijentu tvrđave, doprinosi jačanju kulturnog turizma i podiže vidljivost grada kao regionalnog središta kulturnih događanja		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Poticanje cjelogodišnje kulturne aktivnosti – nova pozornica omogućuje organizaciju događanja različitog tipa, čime se povećava broj posjetitelja tijekom cijele godine - Očuvanje i valorizacija kulturne baštine – programi i sadržaji usmjereni na povijesni kontekst tvrđave jačaju svijest o kulturnoj vrijednosti prostora i potiču njegovo odgovorno korištenje - Razvoj lokalne ekonomije – organizacija događanja generira dodatnu potrošnju (ugostiteljstvo, prijevoz, suvenirnica) i jača gospodarsku aktivnost u gradu - Društvena uključenost – pozornica postaje mjesto okupljanja lokalne zajednice, kulturnih udruga i umjetnika, čime se jača društvena kohezija i sudjelovanje stanovništva u kulturnom životu grada		
Nositelj provedbe	Grad Knin		

Lokacija provedbe projekta	Kninska tvrđava		
Planirani rokovi početka	/	Planirani rokovi završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	- Izrada i odobrenje projektno-tehničke dokumentacije uz konzervatorske uvjete zaštite kulturne baštine - Izgradnja i instalacija pozornice, gledališta i tehničke infrastrukture (rasvjeta, električne instalacije, sigurnosni standardi) - Prilagodba prostora potrebama posjetitelja i izvođača (pristupi, sigurnosne zone, logistički prostori) - Uspostava programa upravljanja i kalendara događanja u suradnji s kulturnim institucijama i lokalnim dionicima - Promocija nove kulturne infrastrukture kao jedinstvenog prostora za izvedbene umjetnosti i manifestacije		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	100.000,00		
Vlastiti izvori financiranja	100.000,00	Izvor financiranja	Proračuna Grada Knina
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Izrađen glavni projekt - nije potrebna građevinska dozvola - dobivena suglasnost konzervatora		
Naziv projekta	11. MODERNIZACIJA POSTAVA MUZEJA OLUJA '95 NA KNINSKOJ TVRĐAVI		
Opis projekta	Projekt obuhvaća sveobuhvatnu modernizaciju postojećeg muzejskog postava Oluja '95 na Kninskoj tvrđavi s ciljem stvaranja suvremenog, interaktivnog i interpretacijski jasnog muzejsko-edukativnog prostora. Modernizacija uključuje digitalne i multimedijske sadržaje (audiovizualne instalacije, interaktivne prikaze, digitalne kronologije događaja), obnovu izložbenih prostorija, poboljšanje rasvjete i signalizacije, te postavljanje novih stalnih i tematskih izložbi koje će povijesne događaje prikazati na pristupačan i edukativan način. Projekt predviđa i unapređenje pristupačnosti muzeja za osobe s invaliditetom, poboljšanje opreme za vođene ture, te razvoj dodatnih edukativnih programa i sadržaja namijenjenih školama, posjetiteljima i stručnim grupama.		
Svrha projekta	Svrha modernizacije muzeja je osigurati visokokvalitetnu, suvremenu i edukativnu prezentaciju Domovinskog rata i operacije Oluja, povećati razumljivost i pristupačnost sadržaja širokoj publici te značajno unaprijediti doživljaj posjetitelja na jednom od najvažnijih nacionalnih povijesnih lokaliteta. Projekt doprinosi jačanju kulturne i turističke ponude Knina, produženju boravka posjetitelja, povećanju interesa za kulturni turizam te očuvanju nacionalne memorije kroz profesionalnu i modernu interpretaciju povijesnih činjenica.		

Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Podizanje kvalitete kulturno-turističke ponude kroz suvremeni i interaktivni postav koji privlači veći broj posjetitelja tijekom cijele godine - Produženje turističke sezone, jer modernizirani muzejski sadržaji omogućuju cjelogodišnje posjete, bez obzira na vremenske uvjete - Edukativna održivost, uključujući programe za škole, udruge i stručne grupe, što jača lokalnu i nacionalnu svijest o baštini - Očuvanje povijesne memorije i osiguranje dugoročne interpretacijske vrijednosti muzeja uz korištenje novih tehnologija - Poticanje lokalnog gospodarstva povećanjem broja posjetitelja, što pozitivno utječe na ugostiteljske i uslužne djelatnosti u Kninu		
Nositelj provedbe	Grad Knin		
Lokacija provedbe projekta	Kninska tvrđava - muzej		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rokovi završetka	2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	• Izrada koncepta novog muzeološkog i interpretacijskog postava. • Izrada projektne dokumentacije i nabava potrebne multimedijske opreme • Uređenje i modernizacija izložbenih prostora na tvrđavi. • Ugradnja interaktivnih i digitalnih sadržaja (projekcije, ekrani, VR/AR elementi) • Uspostava edukativnih programa i interpretacijskih materijala za posjetitelje • Testiranje postava, stručno vođenje i promocija otvorenja muzeja • Sustavno praćenje broja posjetitelja i evaluacija zadovoljstva korisnika		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	1.300.000,00		
Vlastiti izvori financiranja	201.000,00	Izvor financiranja	Proračuna Grada Knina
Ostali mogući izvori financiranja	1.099.000,00		EU, Ministarstvo branitelja
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Izrađen idejni projekt - nije potrebna građevinska dozvola		

Popis projekata Turističke zajednice Grada Drniša

Tablica 76. Popis projekata TZ Grada Drniša

Naziv projekta	1. KUĆA PRŠUTA		
Opis projekta	Kuća drniškog pršuta je interpretacijski i edukativni centar posvećen očuvanju, prezentaciji i valorizaciji drniškog pršuta kao autentičnog proizvoda nematerijalne kulturne baštine i ključnog elementa identiteta destinacije Drniš. Projekt objedinjuje kulturnu baštinu, gastronomiju i turizam kroz suvremene interpretacijske metode, edukativne programe i doživljajne sadržaje te djeluje kao cjelogodišnji turistički proizvod s naglaskom na održivi razvoj i lokalno gospodarstvo		
Svrha projekta	- razvoj prepoznatljivog destinacijskog proizvoda temeljenog na lokalnoj gastronomiji, - očuvanje i interpretacija nematerijalne kulturne baštine, - jačanje identiteta destinacije Drniš i zaleđa Šibensko-kninske županije, - poticanje cjelogodišnjeg i održivog turizma, - jačanje lokalnog gospodarstva i vidljivosti lokalnih proizvođača.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Da		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivosti destinacije kroz očuvanje kulturne baštine, razvoj autentičnih i doživljajnih turističkih proizvoda, uključivanje lokalnih proizvođača u turističku ponudu, poticanje kratkih lanaca vrijednosti te smanjenje sezonalnosti turizma. Kuća drniškog pršuta potiče disperziju turističkih tokova prema zaleđu i jača društvenu i gospodarsku održivost lokalne zajednice.		
Nositelj provedbe	Grad Drniš, Šibensko-kninska županija, Udruga proizvođača drniškog pršuta		
Lokacija provedbe projekta	Drniš		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	• dovršetak idejnog i glavnog projekta te ishođenje potrebnih izmjena dozvola • provedba postupaka javne nabave za izvođenje radova i opremanje • rekonstrukcija i unutarnje uređenje objekta • opremanje interpretacijskog i edukativnog centra (stalni postav, multimedija, edukativni sadržaji) • uspostava modela upravljanja i uključivanje lokalnih proizvođača • promocija i uključivanje centra u destinacijsku turističku ponudu		

Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekata	- izrada idejnog i glavnog projekta: 2025. – početak 2026. - provedba postupaka javne nabave: 2026. - izvođenje građevinskih i obrtničkih radova: 2026. – 2027. - opremanje i postavljanje stalnog postava: 2027. - početak rada interpretacijskog centra: kraj 2027. godinu		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	2.865.491,47 € bez PDV-a		
Vlastiti izvori financiranja	iznos će se utvrditi sukladno uvjetima odabranog izvora sufinanciranja i proračunskim mogućnostima Grada	Izvor financiranja	Grad Drniš
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	Nacionalni i EU izvori – npr. Fond za razvoj turizma i slično
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- u tijeku je izrada idejnog rješenja za promjenu unutarnjeg uređenja - Ishodovana građevinska dozvola – ističe 19.02.2026. godine		
Naziv projekta	2. THE CANYON		
Opis projekta	Projekt „THE CANYON“ usmjeren je na razvoj, uređenje i brendiranje outdoor ponude na području kanjona rijeke Čikole, jednog od najimpresivnijih prirodnih lokaliteta u okolici Drniša. Aktivnosti obuhvaćaju stvaranje prepoznatljivog identiteta destinacije, uređenje i opremanje pješačkih, trekking, 3. penjačkih i biciklističkih staza, postavljanje interpretacijskih i sigurnosnih elemenata te organizaciju outdoor aktivnosti koje promoviraju aktivni boravak u prirodi. Projekt uključuje i razvoj promotivnih materijala, digitalnih sadržaja, sustava signalizacije i suradnju s lokalnim pružateljima usluga, kako bi kanjon postao strukturirani turistički proizvod. Time se prirodna vrijednost kanjona transformira u održivu i tržišno prepoznatljivu outdoor destinaciju		
Svrha projekta	Svrha projekta je potaknuti održivi razvoj turizma u drniškom kraju kroz valorizaciju iznimnih prirodnih resursa kanjona Čikole te pozicionirati Drniš kao prepoznatljivu outdoor destinaciju u Dalmaciji. Projekt teži stvaranju novih motiva dolaska tijekom cijele godine, jačanju lokalnog gospodarstva kroz razvoj pratećih usluga te poticanju aktivnog i zdravog načina života. Istovremeno, svrha je osigurati odgovorno korištenje prostora uz očuvanje prirodne baštine, kroz organizirani, kontrolirani i edukativni pristup posjećivanju kanjona.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		

<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	- Projekt jača održivi turizam temeljem prirodnih resursa — brendiranje kanjona i razvoj outdoor proizvoda (pješačenje, kanjoning, biciklizam, penjanje) potiče korištenje prirodnog potencijala Regije bez potrebe za intenzivnom infrastrukturnom izgradnjom, čime se smanjuje pritisak na okoliš, zadržava prirodna vrijednost i promiče odgovorno korištenje prostora - Projekt diversificira turističku ponudu — omogućuje destinaciji Drniš da se ne oslanja samo na klasični (sezonski) turizam, već da ponudi aktivan, avanturistički i prirodi-bliski turizam koji može funkcionirati i izvan glavnih sezona, čime se povećava stabilnost turističke aktivnosti i smanjuje sezonalnost - Poticanjem suradnje s lokalnim stanovništvom, vodičima, OPG-ovima i malim poduzetnicima, projekt doprinosi socio-ekonomskoj održivosti: stvara radna mjesta (vodiči, organizatori outdoor sadržaja, ugostiteljstvo, smještaj), povećava lokalne prihode i potiče razvoj dodatnih usluga vezanih uz turizam i prirodu - Edukacijom posjetitelja i promidžbom prirodnog i kulturnog identiteta kanjona, projekt doprinosi očuvanju okoliša i jačanju svijesti o važnosti zaštite prirodnih resursa i odgovornog posjećivanja, što pozitivno utječe na okoliš, društvo i dugi-rok održivost destinacije.		
Nositelj provedbe	TZ Grada Drniša		
Lokacija provedbe projekta	Grad Drniš		
Planirani rokovi početka	U tijeku	Planirani rok završetka	2026.
Ključne točke ostvarenja projekta	• Brendiranje kanjona — izrada vizualnog identiteta („brand name”, logo, promotivni materijali) koji jasno pozicionira Čikolu / THE CANYON kao outdoor destinaciju • Razvoj i uređenje outdoor sadržaja — markiranje i uređenje pješačkih, planinarskih, biciklističkih i kanjoning staza • Organizacija i certificiranje usluga — osposobljavanje vodiča, opremanje za vođene ture (kanjoning, planinarenje, biciklizam), standardizacija ponude i uvođenje sigurnosnih protokola • Promidžba i marketing destinacije — objave, web stranice, digitalne kampanje, partnerstva s turističkim agencijama, paketi outdoor ponuda, cross-selling s smještajem i uslugama • Suradnja s lokalnim dionicima — uključivanje lokalnih OPG-ova, iznajmljivača, restorana, rukotvoraca i pružatelja usluga, radi kreiranja sveobuhvatne ponude (smještaj + hrana + outdoor), čime se povećava dodana vrijednost za lokalnu zajednicu • Praćenje i evaluacija – evidentiranje broja posjetitelja, korištenih usluga, zadovoljstva korisnika, ekoloških pokazatelja (oblik ponašanja, utjecaj na okoliš), što omogućuje prilagodbu i održivo upravljanje destinacijom		
<i>Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)</i>	70.000,00€		

Vlastiti izvori financiranja	1.000,00	Izvor financiranja	TZG Drniša
Ostali mogući izvori financiranja	69.000,00	Izvor financiranja	HTZ Fonda za nerazvijene turističke zajednice
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Dokumentacija pri kraju		
Naziv projekta	3. IZGRADNJA INTERPRETATIVNOG CENTRA PAKOVO SELO – DRNIŠ		
Opis projekta	Interpretativni centar Pakovo Selo zamišljen je kao kulturno-edukativni prostor koji na suvremen i interaktivan način predstavlja tradiciju, običaje, način života i prirodnu baštinu područja između Drniša i Nacionalnog parka Krka. Centar bi uključivao multimedijske sadržaje, postave o seoskoj arhitekturi, prikaze tradicijskih obrta i svakodnevnog života, te tematske radionice i demonstracije starih zanata. Uz interpretaciju kulturne baštine, centar bi mogao funkcionirati kao polazišna točka za posjetitelje NP Krka, s info-pultom, didaktičkim sadržajima i organizacijom tematskih tura.		
Svrha projekta	Svrha centra je očuvati, interpretirati i valorizirati bogatu kulturnu i etnografsku baštinu Pakova Sela i drniškog područja te je pretvoriti u atraktivnu i dostupnu turističku ponudu. Projekt doprinosi jačanju identiteta lokalne zajednice, stvaranju novih sadržaja u zaleđu NP Krka i produljenju boravka posjetitelja na području Grada Drniša.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Očuvanjem i prezentacijom lokalne tradicije i načina života kroz interpretativne sadržaje, projekt doprinosi dugoročnoj zaštiti nematerijalne baštine te jačanju identiteta drniškog kraja, - Diversifikacijom turističke ponude kroz kulturno-edukativne sadržaje smanjuje se sezonalnost i potiče razvoj cjelogodišnjeg turizma u zaleđu NP Krka, - Povećanjem dostupnosti autentičnih iskustava i znanja o ruralnoj baštini podiže se društvena inkluzivnost i osnažuje lokalna zajednica kao aktivni nositelj tradicije, - Edukacijom posjetitelja o prirodnim i kulturnim vrijednostima područja podiže se svijest o važnosti održivog upravljanja prostorom i očuvanja resursa.		
Nositelj provedbe	TZ Grada Drniša		
Lokacija provedbe projekta	Grad Drniš		
Planirani rokovi početka	2025.	Planirani rok završetka	2026.
Ključne točke ostvarenja projekta	• Izrada projektne i interpretacijske dokumentacije, • Uređenje i opremanje prostora (izložbeni prostori, multimedija, tradicijski ambijent),		

	• Kreiranje interpretacijskih sadržaja (priče, tematske prezentacije, demonstracije starih zanata, radionice), • Uspostava suradnje s lokalnim udrugama, OPG-ovima i kulturnim institucijama za zajedničke programe i vođene ture, • Promocija centra kao dijela „drniškog identiteta“ kroz digitalne kanale i turističke kampanje, • Kontinuirano praćenje broja posjetitelja i sudionika programa radi prilagodbe ponude i održivog upravljanja.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Procijenjeni trošak još nije poznat u cijelosti		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Dokumentacija je gotova i projekt je u fazi realizacije		
Naziv projekta	4. IZGRADNJA DRNIŠKE OBILAZNICE I MOSTA PREKO RIJEKE ČIKOLE		
Opis projekta	Projektom izgradnje 9,1 kilometar duge obilaznice rasteretit će se središte Drniša od tranzitnog prometa i tako osigurati brža povezanost sa Šibenikom, Kninom i ostatkom županije. Buduća prometnica uklapat će se u trasu buduće brze ceste Šibenik – Drniš – Knin – granica BiH, a rok za dovršetak radova izgradnje faze II je dvije godine. Projekt uključuje nadvožnjak Sv. Ivan, vijadukte Badanj i Kulundžići te više kružnih raskrižja i križanja s državnim i županijskim cestama, te novog mosta na rijeci Čikoli dugog 220 metara.		
Svrha projekta	Svrha izgradnje Drniške obilaznice i mosta preko Čikole jest osigurati dugoročno kvalitetnije, sigurnije i protočnije prometno povezivanje Drniša s ostatkom Šibensko-kninske županije te povezivanje na buduću brzu cestu Šibenik – Drniš – Knin – BiH. Projektom se nastoji preusmjeriti tranzitni promet iz užeg gradskog središta, čime se povećava sigurnost svih sudionika u prometu, smanjuju gužve i buka, te poboljšava kvaliteta života stanovnika. Istodobno, nova prometna infrastruktura stvara preduvjete za gospodarski razvoj, bolju dostupnost turističkih zona i bržu mobilnost stanovništva, što doprinosi dugoročnoj održivosti i atraktivnosti grada Drniša kao regionalnog centra		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Da		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Smanjenjem teretnog i tranzitnog prometa kroz gradsko središte projekt značajno poboljšava kvalitetu zraka, smanjuje razinu buke i povećava sigurnost stanovanja i kretanja pješaka u urbanom dijelu Drniša,		

	- Povećanjem prometne protočnosti i dostupnosti stvaraju se preduvjeti za gospodarski razvoj, brže poslovne tokove, bolju mobilnost radne snage te snažnije povezivanje Drniša s ključnim županijskim centrima, - Smanjenjem vremena putovanja i potrošnje goriva projekt doprinosi ekološkoj učinkovitosti i smanjenju emisija CO₂ u transportnom sektoru, - Bolja povezanost s turističkim zonama (NP Krka, Čikola, kulturna baština Drniša) potiče razvoj održivog turizma, ravnomjerniji raspored posjetitelja i povećanje dostupnosti regionalnih atrakcija.		
Nositelj provedbe	TZ Grada Drniša		
Lokacija provedbe projekta	Grad Drniš		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	• Izrada i potvrda projektno-tehničke dokumentacije za fazu II obilaznice i mosta preko Čikole, • Osiguravanje financiranja iz državnih izvora i EU fondova za prometnu infrastrukturu, • Izgradnja ključnih infrastrukturnih objekata: mosta preko Čikole (220 m), vijadukata Badanj i Kulundžići, nadvožnjaka Sv. Ivan te niz kružnih raskrižja i spojnih cesta, • Integracija nove trase s postojećim državnim i županijskim cestama radi optimalnog prometnog rasterećenja, • Provedba mjera zaštite okoliša i praćenje utjecaja tijekom izvođenja radova i nakon puštanja u promet, • Uspostava i signalizacija novih sigurnosnih režima prometa te prilagodba urbanog prometa nakon otvaranja obilaznice.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	38.500.000,00		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Dokumentacija je izrađena		
Naziv projekta	5. CESTA PRŠUTA, SIRA I VINA (DRNIŠ)		
Opis projekta	Projekt „Cesta pršuta, sira i vina” predstavlja uspostavu tematske eno-gastro rute koja povezuje najznačajnije proizvođače drniškog pršuta, tradicijskih sireva i lokalnih vinara te atraktivne kulturne i prirodne lokalitete u okolini Drniša. Ruta uključuje označavanje i mapiranje lokacija, uređenje pristupnih točaka i punktova za degustaciju, izradu informativnih i interpretacijskih materijala, razvoj digitalne karte i aplikacije, te uspostavu zajedničke promocije pod jedinstvenim		

	brendom. Cesta bi objedinjavala posjete OPG-ovima, pršutanama, vinogradima, kušaonicama i interpretacijskim centrima, uz mogućnost organizacije vođenih obilazaka, tematskih tura, radionica i degustacijskih programa. Time nastaje cjelovit turistički proizvod koji povezuje gastronomiju, tradiciju, kulturu i ruralni krajolik drniškog područja.		
Svrha projekta	Svrha projekta je stvoriti prepoznatljiv, održiv i tržišno konkurentan eno-gastro turistički proizvod koji valorizira lokalnu baštinu i potiče gospodarski razvoj drniškog područja. Projekt povezuje lokalne proizvođače u zajedničku turističko-promotivnu platformu, povećava vidljivost drniškog pršuta kao proizvoda s EU zaštićenim oznakama, potiče plasman lokalnih proizvoda i povećava motiv dolaska posjetitelja tijekom cijele godine. Istovremeno, projekt jača lokalni identitet, doprinosi očuvanju tradicionalnih znanja i proizvodnih praksi te potiče suradnju između turističkih zajednica, gospodarstvenika i lokalne zajednice.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Razvojem tematske eno-gastro rute projekt potiče lokalnu poljoprivrednu i prehrambenu proizvodnju, čime jača otpornost gospodarstva, - Povećanjem potrošnje domaćih proizvoda i uključivanjem lokalnih OPG-ova i proizvođača osigurava se održivi ekonomski razvoj ruralnog područja, - Uvođenjem interpretacije, edukacija i organiziranih obilazaka potiče se očuvanje tradicijskih znanja, obrta i gastronomskog nasljeđa, što pridonosi kulturnoj održivosti, - Promicanjem kratkih opskrbnih lanaca i lokalne hrane smanjuje se ekološki otisak i povećava se održivo upravljanje resursima, - Diversifikacijom ponude i stvaranjem cjelogodišnjeg proizvoda projekt doprinosi dugoročno stabilnom i održivom turizmu koji ne ovisi isključivo o glavnoj sezoni.		
Nositelj provedbe	TZ Grada Drniša		
Lokacija provedbe projekta	Grad Drniš		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	• Identifikacija i uključivanje lokalnih proizvođača pršuta, sira, vina i ostalih autohtonih proizvoda, • Izrada koncepta rute (lokacije, interpretacijske točke, redoslijed obilazaka), • Uspostava i uređenje degustacijskih punktova i posjetiteljskih prostora, • Izrada vizualnog identiteta, brendiranje i marketinška kampanja rute, • Uređenje turističke signalizacije i postavljanje informativno-interpretacijskih ploča,		

	• Suradnja s lokalnim ugostiteljima, smještajnim objektima i vodičima radi formiranja paket-aranžmana, • Promocija rute putem turističkih zajednica Drniš – Skradin – Šibenik i regionalnih dionika, • Kontinuirano praćenje posjećenosti, zadovoljstva posjetitelja i ekonomskog učinka na lokalnu zajednicu.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Procijenjeni trošak još nije poznat u cijelosti		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	TZ Šibensko-kninske županije
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Dokumentacija je izrađena		
Naziv projekta	6. POSTAVLJANJE INTERPRETATIVNOG TOTEMA (DRNIŠ)		
Opis projekta	Projekt podrazumijeva postavljanje interpretativnog totema – trajnog informativnog elementa u javnom prostoru – čija je svrha interpretacija kulturne, prirodne ili povijesne baštine Drniša, te usmjeravanje posjetitelja prema ključnim atrakcijama i sadržajima		
Svrha projekta	Svrha projekta je unaprijediti interpretaciju destinacije i poboljšati dostupnost informacija posjetiteljima kroz moderan, estetski i funkcionalan informacijski punkt. Totem doprinosi razumijevanju lokalne baštine, olakšava snalaženje, povećava angažman posjetitelja te jača identitet i prepoznatljivost Drniša kao kulturno-turističke destinacije.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Postavljanjem interpretativnog totema povećava se dostupnost i razumijevanje lokalne kulturne, povijesne ili prirodne baštine, čime se jača edukativna vrijednost turističkog prostora i potiče održiv pristup interpretaciji bez potrebe za velikim fizičkim intervencijama, - Poboljšanjem orijentacije i informiranosti posjetitelja unapređuje se kvaliteta posjetiteljskog iskustva, što doprinosi većem zadovoljstvu i dužem zadržavanju u destinaciji, a time i većoj lokalnoj potrošnji, - Standardizirana, vizualno usklađena i digitalno podržana interpretacija doprinosi očuvanju identiteta destinacije te smanjuje pritisak na osjetljive lokalitete jer posjetitelji dobivaju jasne informacije o pravilima ponašanja, zaštićenim područjima i značaju očuvanja prostora,		

	- Uključivanjem lokalne baštine u turističku infrastrukturu projekt jača svijest zajednice o vrijednosti očuvanja identiteta i potiče aktivno sudjelovanje u održivom razvoju.		
Nositelj provedbe	TZ Grada Drniša		
Lokacija provedbe projekta	Grad Drniš		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2026.
Ključne točke ostvarenja projekta	• Odabir lokacije za postavljanje interpretativnog totema u skladu s vizualnom, turističkom i prostornom logikom, • Izrada koncepta i sadržaja — opis baštine, povijesne činjenice, interpretacijski tekst, vizualni identitet i eventualni digitalni elementi (QR kodovi, poveznice), • Dizajn i izrada totema — odabir materijala otpornog na vremenske uvjete, usklađenost s identitetom destinacije i načelima zaštite prostora, • Postavljanje totema na terenu uz osiguranje pristupačnosti i integraciju u postojeće turističke rute i signalizaciju, • Promocija i informiranje javnosti o novoj interpretacijskoj točki kroz digitalne kanale, publikacije i turističku ponudu, • Redovito održavanje i praćenje stanja totema kako bi se osigurala dugoročna funkcionalnost, čitljivost i atraktivnost.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	15.000,00		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	TZ Grada Drniša
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Dokumentacija je gotova		
Naziv projekta	7. INTERPRETATIVNE TURE (NA TEMU IVANA MEŠTROVIĆA, DRNIŠ NA PUTEVIMA SOLI)		
Opis projekta	Projekt obuhvaća osmišljavanje, strukturiranje i provedbu tematskih turističkih obilazaka koji valoriziraju najznačajnije kulturne, povijesne i identitetske elemente Grada Drniša. Dvije ključne tematske cjeline su: 1) Tura „Ivan Meštrović“ - usmjerena je na život i stvaralaštvo jednog od najvećih hrvatskih kipara rođenog u drniškom kraju. Tura uključuje obilazak lokaliteta vezanih uz njegovo djetinjstvo, inspiraciju i umjetnički razvoj, kao i posjet interpretativnim punktovima s pričama o njegovim djelima, baštini i utjecaju na hrvatsku i svjetsku umjetnost. 2) Tura „Drniš na putevima soli“ - ruta koja povezuje povijest drniškog kraja s trgovinom soli, starim trgovačkim putovima, obnovljenim povijesnim lokalitetima i načinom života kroz stoljeća. Nudi		

	posjetiteljima autentičan uvid u gospodarsku i kulturnu prošlost područja.		
Svrha projekta	Svrha projekta je stvaranje prepoznatljive, autentične i sadržajne turističke ponude temeljene na kulturnoj i povijesnoj baštini Drniša. Projekt želi pretvoriti lokalne priče, povijesne rute i umjetničku baštinu u atraktivne turističke proizvode koji povećavaju zanimanje posjetitelja, produljuju njihov boravak i pridonose cjelogodišnjoj turističkoj aktivnosti. Interpretativne ture jačaju identitet destinacije, potiču lokalni ponos, promiču kulturnu edukaciju i stvaraju dodatnu vrijednost kroz povezivanje kulture, turizma i zajednice.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Kreiranjem tematskih tura koje ne zahtijevaju fizičke intervencije u prostor projekt omogućuje održivo korištenje kulturne baštine bez narušavanja prirodnog i urbanog okoliša, - Aktivnim uključivanjem lokalnih vodiča, muzeja, kulturnih institucija i zajednice, projekt jača ekonomsku održivost, generira nova radna mjesta i potiče lokalnu suradnju, - Interpretacijom i edukacijom posjetitelja podiže se svijest o važnosti očuvanja kulturne i povijesne baštine, što dugoročno jača zaštitu lokalnih resursa i identiteta, - Stvaranjem dodatne vrijednosti bez visokih infrastrukturnih ulaganja, projekt predstavlja održiv model razvoja koji koristi postojeće resurse i pretvara ih u kvalitetan turistički proizvod.		
Nositelj provedbe	TZ Grada Drniša		
Lokacija provedbe projekta	Grad Drniš		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	• Definiranje tematskih ruta (Meštrović, putevi soli) i odabir ključnih interpretacijskih točaka na terenu, • Izrada interpretacijskih scenarija - strukturirani sadržaji prilagođeni različitim skupinama posjetitelja (djeca, odrasli, turisti, škole), • Obuka i certificiranje lokalnih vodiča za specijalizirane interpretacijske ture, • Uspostava digitalnih materijala (QR kodovi, audio vodiči, vizualni sadržaji) koji nadopunjuju iskustvo posjetitelja, • Testiranje i pilot-provedba tura radi prilagodbi i optimizacije iskustva, • Sustavno praćenje zadovoljstva posjetitelja i broja sudionika kao temelj evaluacije održivosti i daljnjeg razvoja, • Promocija i integracija tura u destinacijsku ponudu (TZ, partneri, muzeji, školski programi, online platforme).		

Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Procijenjeni trošak još nije poznat, projekt na razini ideje (sredstva za financiranje još nisu osigurana)		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Dokumentacija je u izradi		
Naziv projekta	8. POSTAVLJANJE NOVIH SMJEROVA BIKE&HIKE I NOVE OUTDOOR PONUDE		
Opis projekta	Projekt obuhvaća uspostavu novih označenih i infrastrukturno uređenih biciklističkih (bike) i pješačko-planinarskih (hike) ruta na području destinacije, uz razvoj dodatnih outdoor sadržaja koji omogućuju aktivno, sigurno i održivo korištenje prirodnog prostora. Aktivnosti uključuju kartiranje novih trasa, njihovo čišćenje i uređenje, postavljanje signalizacije, informativnih tabli i sigurnosnih elemenata, te razvoj popratnih sadržaja poput vidikovaca, odmorišta, servisnih točaka, platformi za interpretaciju prirode i mobilnih digitalnih rješenja.		
Svrha projekta	Svrha projekta je razviti kvalitetnu, sigurnu i održivu mrežu outdoor ruta koje će nadograditi i diversificirati turističku ponudu destinacije, privući aktivne posjetitelje, produžiti sezonu te povećati turističku i rekreacijsku vrijednost prirodnih područja. Projekt potiče aktivni odmor, boravak u prirodi i zdrave navike, istovremeno jačajući lokalni identitet i stvarajući temelje za nove turističke proizvode (vođene ture, paket-aranžmane, sportske manifestacije)		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Razvojem održivih bike & hike ruta podupire se odgovorna upotreba prirodnog prostora, uz minimalne intervencije i poštivanje okoliša, čime se čuva bioraznolikost i prirodni krajobraz, - Povećanjem dostupnosti prirodnih atrakcija kroz sigurne i jasno označene staze smanjuje se nekontrolirano kretanje posjetitelja, što doprinosi očuvanju osjetljivih lokaliteta, - Poticanjem lokalnih poduzetnika (vodiči, iznajmljivači opreme, ugostitelji, OPG-ovi) projekt jača lokalnu ekonomiju i povećava cirkulaciju prihoda unutar zajednice, - Outdoor turizam podiže ukupnu razinu društvene inkluzivnosti i zdravlja, jer promovira fizičku aktivnost, dostupnost prirode i kvalitetu života stanovnika.		
Nositelj provedbe	TZ Grada Drniša		
Lokacija provedbe projekta	Grad Drniš		

Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	• Odabir novih bike & hike ruta u skladu s prostornim planovima i standardima sigurnosti, • Uređenje terena – čišćenje, sanacija, postavljanje zaštitnih elemenata i pristupnih točaka, • Postavljanje signalizacije i interpretacijskih elemenata – putokazi, informativne ploče, sigurnosne oznake, • Razvoj popratne infrastrukture – odmorišta, vidikovci, servisne stanice za bicikle, mogućnosti punjenja e-bicikala, • Izrada digitalnih navigacijskih materijala – GPS tragovi, interaktivne mape, aplikacije, • Promidžba novih outdoor smjerova – kampanje, web sadržaji, suradnja s turističkim agencijama i vodičima, • Monitoring korištenja staza i upravljanje održivošću – praćenje posjećenosti, očuvanosti i sigurnosti, te redovito održavanje.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	56.000,00		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	HTZ I TZG Drniša	Izvor financiranja	56.000,00
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Dokumentacija je izrađena u cijelosti		
Naziv projekta	9. MUZEJ RUDARSTVA SIVERIĆ (DRNIŠ)		
Opis projekta	Projekt obuhvaća uređenje i opremanje Muzeja rudarstva u Siveriću s ciljem očuvanja, interpretacije i prezentacije bogate rudarske baštine ovoga kraja. Muzej će kroz stalni postav, multimedijske i edukativne sadržaje prikazivati povijest rudarstva u Siveriću i njegov značaj za razvoj Drniša i šireg područja, te djelovati kao novi kulturno-turistički sadržaj u zaleđu Šibensko-kninske županije.		
Svrha projekta	Svrha projekta jest očuvanje i valorizacija bogate rudarske i industrijske baštine Siverića, pružanje edukativne i kulturne ponude temeljene na lokalnoj povijesti te transformacija naselja iz napuštenog rudarskog središta u prepoznatljivu destinaciju industrijske baštine. Projekt ima za cilj stvoriti atraktivnu i autentičnu ponudu koja potiče kulturni turizam i istraživački turizam, jača identitet mjesta i lokalne zajednice, te pridonosi diverzifikaciji turističke ponude Drniša i okolice.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		

<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	Projekt doprinosi održivom razvoju kroz obnovu i prenamjenu postojećeg objekta kulturne namjene, očuvanje industrijske baštine, poticanje cjelogodišnjeg kulturnog turizma te disperziju turističkih tokova prema zaleđu. Muzej rudarstva jača društvenu i kulturnu održivost lokalne zajednice te doprinosi raznolikosti turističke ponude destinacije.		
Nositelj provedbe	Grad Drniš, TZ Grada Drniša, Gradski muzej Drniš		
Lokacija provedbe projekta	Siverić, Drniš, Šibensko-kninska županija		
Planirani rokovi početka	2025.	Planirani rok završetka	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	• provedba postupaka javne nabave, • izvođenje građevinskih i konzervatorskih radova, • unutarnje uređenje i opremanje muzeja, • izrada i postavljanje stalnog muzejskog postava, • razvoj edukativnih i interpretacijskih sadržaja, • uključivanje muzeja u kulturno-turističku ponudu destinacije.		
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	• provedba nabave: 2025. – 2026. • izvođenje radova i opremanje: 2026. – 2027. • postavljanje stalnog postava i početak rada muzeja: 2027.		
<i>Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)</i>	3.018.640,64		
<i>Vlastiti izvori financiranja</i>	Iznos će se utvrditi sukladno uvjetima odabranog izvora sufinanciranja i proračunskim mogućnostima Grada.		
<i>Ostali mogući izvori financiranja</i>	/	<i>Izvor financiranja</i>	Nacionalni i EU izvori
<i>Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije</i>	Postoji cjelokupna dokumentacija – građevinska dozvola koja ističe 12.04.2027.		
Naziv projekta	10. RAZVOJ PRIČE OKO RUDNIKA I RUDARSTVA DRNIŠ		
<i>Opis projekta</i>	Projekt je usmjeren je na interpretaciju bogate rudarske povijesti drniškoga kraja, osobito eksploatacije ugljena, boksita i drugih minerala koji su oblikovali lokalni identitet, gospodarstvo i razvoj naselja. Projekt obuhvaća istraživanje, digitalnu i fizičku interpretaciju rudarske baštine, mapiranje i označavanje važnih rudarskih lokaliteta (napuštenih okana, rudarskih puteva, kolonija), izradu interpretacijskih sadržaja (panoi, table, multimedija), te kreiranje edukativnih i turističkih ruta koje posjetiteljima približavaju život rudara, tehnologiju rudarenja i transformaciju prostora kroz povijest		
<i>Svrha projekta</i>	Svrha projekta je turistički i kulturno-edukativno valorizirati rudarsku baštinu kao značajan dio identiteta Drniša, pretvoriti je u atraktivan i održiv turistički proizvod te potaknuti nove oblike posjećivanja koji donose dodanu vrijednost lokalnoj zajednici. Projekt nastoji stvoriti		

	jedinstvenu tematsku priču koja povezuje povijest, industrijsku baštinu i suvremeni turizam, produljuje sezonu te povećava interes posjetitelja za manje poznata područja drniškog zaleđa.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Interpretacijom i dokumentacijom rudarske baštine projekt osigurava očuvanje industrijske memorije koja bi inače ostala nedovoljno zabilježena i izložena propadanju, stvarajući dugoročno održiv model prezentacije bez narušavanja prostora, - Kreiranjem novih tematskih ruta i doživljaja projekt doprinosi produljenju turističke sezone i ravnomjernijem rasporedu posjetitelja, čime se povećava stabilnost turističkog prometa, - Diversifikacijom ponude kroz industrijsku baštinu smanjuje se ovisnost o sezonskim i prirodnim atrakcijama te se otvara prostor za cjelogodišnje edukativne, školske i stručne posjete.		
Nositelj provedbe	TZ Grada Drniša		
Lokacija provedbe projekta	Grad Drniš		
Planirani rokovi početka	/	Planirani rok završetka	/
Ključne točke ostvarenja projekta	• Izrada stručne podloge o rudarskoj povijesti i identifikacija ključnih lokaliteta za interpretaciju, • Oblikovanje narativnog koncepta („priča“) i turističko-edukativnih sadržaja, • Uređenje i označavanje rudarskih točaka, puteva i lokaliteta • Izrada interpretacijskih alata: panoi, digitalni vodiči, multimedijске prezentacije, • Suradnja s lokalnim stanovništvom, bivšim rudarima i obrazovnim institucijama, • Uspostava tematske rudarske rute i njezina promocija u turističkim kanalima.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Procijenjeni trošak još nije poznat, projekt na razini ideje (sredstva za financiranje još nisu osigurana)		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	/		
Naziv projekta	11. REVITALIZACIJA UTVRDE GRADINA		

Opis projekta	Projekt revitalizacije lokaliteta utvrde „Gradina“ ima za cilj dopuniti kulturno-turističku ponudu grada Drniša novim kvalitetnim kulturnim sadržajem – obnovljenim perivojem Gradina, obnovljenim na tragu povijesne matrice, ali s uklopljenim novim sadržajem – scenskim prostorom. Ovim projektom osnovna namjena prostora i dalje ostaje perivoj, to jest javna zelena površina.		
Svrha projekta	Svrha projekta je je povećati privlačnost i atraktivnost slabije razvijene turističke destinacije grada Drniša u Dalmatinskoj zagori, kroz obnovu i razvoj javne turističke infrastrukture s naglaskom na važnost promicanja i očuvanja materijalne kulturne baštine – utvrde Gradina u Drnišu.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivosti destinacije kroz obnovu i očuvanje kulturne baštine, razvoj javne turističke infrastrukture dostupne lokalnom stanovništvu i posjetiteljima, poticanje cjelogodišnjeg kulturnog turizma te disperziju turističkih tokova prema zaleđu Šibensko-kninske županije, čime se jača društvena, kulturna i gospodarska održivost lokalne zajednice.		
Nositelj provedbe	Grad Drniš, TZ Grada Drniša, Gradski muzej Drniš		
Lokacija provedbe projekta	Grad Drniš		
Planirani rokovi početka	2025.	Planirani rok završetka	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	• provedba postupaka javne nabave za izvođenje radova i opremanje, • rekonstrukcija i unutarnje uređenje objekta, • uspostava modela upravljanja, • promocija i uključivanje kompleksa u destinacijsku turističku ponudu.		
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	• provedba postupaka javne nabave: 2026. • izvođenje građevinskih i obrtničkih radova: 2026. – 2027. • početak rada kompleksa Gradina		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	2.300.000,00 sa PDV-om		
Vlastiti izvori financiranja	iznos će se utvrditi sukladno uvjetima odabranog izvora sufinanciranja i proračunskim mogućnostima Grada.	Izvor financiranja	Grad Drniš

<i>Ostali mogući izvori financiranja</i>	/	<i>Izvor financiranja</i>	Nacionalni i EU izvori – npr. Fond za razvoj turizma i slično
<i>Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektna dokumentacije</i>	- Započeti su pripremni radovi za izradu dokumentacije		
Naziv projekta	12. UREĐENJE I OPREMANJE HOSTELA U GRADU DRNIŠU		
<i>Opis projekta</i>	Projekt obuhvaća rekonstrukciju zgrade bivšeg Đačkog doma u Gradu Drnišu u Hostel i caffè bar, s funkcijom razvoja održivog turizma, kulturne baštine i lokalnog gospodarstva - Rekonstrukcija zgrade na k.č.br. *19/2 i 196/1 k.o. Drniš, zgrada A i B.		
<i>Svrha projekta</i>	Svrha projekta je povećati broj posjetitelja i osigurati pristupačni smještaj za sve one koji žele istražiti prirodne, kulturne i gastronomske resurse ovog kraja. Time se doprinosi lokalnom gospodarstvu i predstavlja jedan od najbrže rastućih segmenata turističkog tržišta.		
<i>Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije</i>	DA		
<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	Projekt doprinosi većem broju mladih posjetitelja koji svoje slobodno vrijeme provode putujući po svijetu, koji cijene kvalitetu usluge i smještaja destinacije kroz razvoj autentičnih i doživljajnih turističkih proizvoda lokalnih proizvođača, čime se potiče održiv razvoj lokalne ekonomije		
Nositelj provedbe	Grad Drniš		
Lokacija provedbe projekta	Grad Drniš		
Planirani rokovi početka	2027.	Planirani rok završetka	2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	• Građevinski radovi na rekonstrukciji i prenamjeni zgrade u hostel • Opremanje hostela namještajem i funkcionalnom opremom • Uspostava sustava upravljanja rezervacijama i promociju • Povezivanje s lokalnim turističkim i ugostiteljskim subjektima • Otvaranje hostela i početak rada		
<i>Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)</i>	2.242.382,45 € bez PDV-a		
<i>Vlastiti izvori financiranja</i>	/	<i>Izvor financiranja</i>	Gradski proračun
<i>Ostali mogući izvori financiranja</i>	/	<i>Izvor financiranja</i>	Nacionalni i EU izvori
<i>Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektna dokumentacije</i>	- Ishodovana građevinska dozvola - Izrađena projektna dokumentacija		

Naziv projekta	13. REKONSTRUKCIJA I PROMJENA NAMJENE POSTOJEĆE ZGRADE JAVNE NAMJENE U ZGRADU TURISTIČKO-UGOSTITELJSKE NAMJENE (HOSTEL)		
<i>Opis projekta</i>	Projekt obuhvaća rekonstrukciju i promjenu namjene postojeće zgrade javne namjene – stare škole u Brištanima – u objekt turističko-ugostiteljske namjene (hostel). Projektom će se obnoviti zapuštena i devastirana građevina te prenamijeniti u hostel kapaciteta za smještaj posjetitelja, prvenstveno mladih, planinara, cikloturista i drugih gostiju zainteresiranih za boravak u ruralnom području uz Nacionalni park Krka, čime se jača turistička ponuda i revitalizira naselje Brištane.		
<i>Svrha projekta</i>	- povećanje i unapređenje smještajnih kapaciteta u ruralnom području Grada Drniša - revitalizacija napuštene javne infrastrukture - poticanje razvoja ruralnog i aktivnog turizma - jačanje gospodarske aktivnosti i zapošljavanja u lokalnoj zajednici - povećanje atraktivnosti i vidljivosti zaleđa Šibensko-kninske županije		
<i>Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije</i>	-		
<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	Projekt doprinosi održivom razvoju kroz prenamjenu postojeće građevine umjesto nove gradnje, korištenje obnovljivih izvora energije, smanjenje negativnog utjecaja na okoliš te poticanje cjelogodišnjeg turizma u ruralnom području. Razvojem hostelskog smještaja doprinosi se disperziji turističkih tokova, jačanju lokalnog gospodarstva i smanjenju depopulacije.		
Nositelj provedbe	Grad Drniš, TZ Grada Drniša, Gradski muzej Drniš		
Lokacija provedbe projekta	Naselje Brištani		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	• provedba postupaka javne nabave • izvođenje građevinsko-obrtničkih i instalaterskih radova • opremanje hostela i uređenje okoliša • uspostava sustava upravljanja i početak rada hostela • uključivanje hostela u destinacijsku turističku ponudu		
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	• provedba nabave: 2026. • izvođenje radova i opremanje: 2026. – 2027. • početak rada hostela: 2027.		
<i>Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)</i>	1.267.760,00 eur sa pdv-om		
<i>Vlastiti izvori financiranja</i>	iznos će se utvrditi sukladno uvjetima odabranog izvora sufinanciranja i	Izvor financiranja	Grad Drniš

	proračunskim mogućnostima Grada.		
<i>Ostali mogući izvori financiranja</i>	/	Izvor financiranja	Nacionalni i EU izvori
<i>Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije</i>	- Projektno – tehnička dokumentacija – građevinska dozvola – 09.11.2025.g. -		
Naziv projekta	14. UREĐENJE BICIKLISTIČKO-PJEŠAČKE STAZE KROZ PETROVO POLJE - PUTEVIMA MALOG MEŠTRA		
<i>Opis projekta</i>	Projekt obuhvaća uređenje i označavanje biciklističko-pješačke staze koja povezuje Grad Drniš s lokalitetom Banovača, prolazeći zelenim i krajobrazno vrijednim područjem Petrova polja. Staza se razvija kao sigurna, atraktivna i cjelogodišnje dostupna ruta kroz vinograde i otvoreni krajolik, namijenjena rekreaciji, boravku u prirodi te upoznavanju kulturnog i prirodnog identiteta drniškog kraja. Projekt stvara novu zelenu infrastrukturu i povezuje grad s ruralnim prostorom Petrova polja		
<i>Svrha projekta</i>	- razvoj kvalitetne biciklističko-pješačke infrastrukture, - poticanje aktivnog, rekreacijskog i održivog turizma, - povezivanje grada Drniša s ruralnim područjem Petrova polja, - valorizacija krajobraza, vinogorja i prirodnih vrijednosti, - unapređenje kvalitete života lokalnog stanovništva i posjetitelja.		
<i>Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije</i>	NE		
<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	- Projekt doprinosi održivosti destinacije kroz razvoj zelene infrastrukture bez značajnih zahvata u prostor, poticanje nemotoriziranog kretanja, smanjenje emisija CO ₂ te promicanje zdravih stilova života. Uređenjem staze potiče se disperzija turističkih tokova iz urbanih i opterećenih područja prema zaleđu, uz očuvanje krajobraznih i prirodnih vrijednosti Petrova polja.		
Nositelj provedbe	Grad Drniš		
Lokacija provedbe projekta	Drniš		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	• definiranje trase staze i konzultacije s dionicima, • uređenje i sanacija postojeće trase, • postavljanje signalizacije, odmorišta i interpretacijskih elemenata, • promocija staze kao dijela destinacijske ponude, • uključivanje staze u mrežu pješačkih i biciklističkih ruta.		
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	• priprema i definiranje trase: 2026. • uređenje i opremanje staze: 2026. – 2027. • puštanje staze u korištenje: 2027.		

Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	/		
Vlastiti izvori financiranja	iznos će se utvrditi sukladno uvjetima odabranog izvora sufinanciranja i proračunskim mogućnostima Grada.	Izvor financiranja	Grad Drniš
Ostali mogući izvori financiranja	upisati	Izvor financiranja	Nacionalni i EU izvori – npr. Fond za razvoj turizma i slično
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Nije izrađena dokumentacija		
Naziv projekta	16. KUĆA OJKAVICE NA MILJEVCIMA		
Opis projekta	Projekt „Kuća ojkavice na Miljevcima“ zamišljen je kao inicijativa očuvanja, interpretacije i promocije ojkavice kao nematerijalne kulturne baštine drniškog i miljevačkog kraja. Projekt u ovoj fazi nema definiranu građevinsku lokaciju niti izrađenu projektnu dokumentaciju, već predstavlja programski i razvojni okvir s ciljem da se ojkavici – kao izričaju identiteta, jezika, pjesme i zajednice – osigura vidljivo i trajno mjesto u kulturnom i društvenom životu destinacije.		
Svrha projekta	• očuvanje ojkavice kao nematerijalne kulturne baštine i dijela identiteta lokalne zajednice • dokumentiranje, istraživanje i interpretacija ojkavice (jezik, pjevanje, običaji) • prijenos znanja i baštine na mlađe generacije • stvaranje temelja za budući interpretacijski ili kulturni centar • jačanje prepoznatljivosti Miljevaca i drniškog kraja kroz autentičnu baštinu		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	-		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivosti kroz očuvanje nematerijalne kulturne baštine, jačanje društvene kohezije i identiteta lokalne zajednice te razvoj kulturnih sadržaja koji nisu prostorno i sezonski ograničeni. Ojkavica se valorizira kao živi oblik baštine, dostupan zajednici i posjetiteljima, uz minimalne infrastrukturne zahtjeve i snažan društveni učinak.		
Nositelj provedbe	Grad Drniš		
Lokacija provedbe projekta	Miljevci		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2027.

Ključne točke ostvarenja projekta	• mapiranje i dokumentiranje nositelja ojkavice i tradicijskog izričaja, • prikupljanje audio, video i pisanih zapisa, • organizacija radionica, susreta i javnih događanja, • razvoj programskog koncepta Kuće ojkavice, • definiranje buduće lokacije i modela provedbe projekta.		
Planirani rokovi postignuća ključnih točaka ostvarenja projekta	• programsko osmišljavanje i prikupljanje građe: 2026. • provedba pilot-aktivnosti i javnih programa: 2026. – 2027. • definiranje sljedeće faze projekta (prostor i dokumentacija): 2027		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	/		
Vlastiti izvori financiranja	iznos će se utvrditi sukladno uvjetima odabranog izvora sufinanciranja i proračunskim mogućnostima Grada.	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	Nacionalni i EU izvori
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Nema dokumentacije		

Popis projekta Turističke zajednice Općine Bilice

Tablica 77. Popis projekata TZ Općine Bilice

Naziv projekta	1. RAZVOJ KULTURNE MATERIJALNE I NEMATERIJALNE TE PRIRODNE BAŠTINE
Opis projekta	Projekt obuhvaća: • radionice tradicijskih vještina (ribarstvo, izrada alata, obrada kamena, tradicijska gastronomija) • edukativni programi za djecu i mlade u suradnji sa školama i udrugama • uključivanje lokalnog stanovništva u volonterske i interpretatorske programe Kulturno-turistički sadržaji: • organizacija tematskih manifestacija i događanja vezanih uz lokalnu povijest i prirodnu baštinu
Svrha projekta	Svrha projekta je očuvati i aktivirati bogatu kulturnu i prirodnu baštinu Bilica kao temelj identiteta, lokalnog ponosa i održivog turističkog razvoja. Revitalizacijom prostora i njihovom kvalitetnom interpretacijom želi se potaknuti veća uključenost posjetitelja, produljiti boravak turista te stvoriti temelje za razvoj selektivnih oblika turizma poput ekoturizma, kulturnog turizma i aktivnog boravka u prirodi. Projekt ima za cilj uspostaviti ravnotežu između zaštite prostora i njegovog korištenja, osiguravajući dugoročnu održivost, očuvanje resursa i jačanje gospodarskih mogućnosti lokalne zajednice.
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	- Revitalizacijom kulturnih lokaliteta i prirodnih područja projekt doprinosi očuvanju identiteta, krajolika i povijesnih vrijednosti te stvara dugoročno održiv model upravljanja baštinom - Uređenim i jasno interpretiranim prostorima smanjuje se nekontrolirani boravak posjetitelja, čime se štite osjetljivi prirodni resursi i smanjuje pritisak na okoliš - Uspostavom edukativnih i interpretacijskih sadržaja povećava se svijest stanovništva i posjetitelja o važnosti zaštite prirode i baštine, što jača društvenu odgovornost i lokalni ponos - Diversifikacijom turističke ponude kroz kulturne i prirodne sadržaje koji su dostupni tijekom cijele godine smanjuje se sezonalnost i potiče stabilan turistički promet - Projekt potiče lokalnu ekonomiju kroz uključivanje lokalnih dionika (iznajmljivači, OPG-ovi, vodiči, udruge), što doprinosi gospodarskoj otpornosti i održivosti zajednice
Nositelj provedbe	Općina Bilice
Lokacija provedbe projekta	Općina Bilice

Planirani rokovi početka	2025.	Planirani rok završetka	2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	Paralelno s infrastrukturnim zahvatima, provodit će se programske i edukativne aktivnosti usmjerene na očuvanje i aktivnu prezentaciju lokalne baštine. Planirane aktivnosti uključuju radionice tradicijskih vještina (ribarstvo, obrada kamena, izrada alata i tradicijska gastronomija), edukativne programe za djecu i mlade u suradnji sa školama i udrugama, kao i uključivanje lokalnog stanovništva u volonterske i interpretatorske programe. Projekt predviđa razvoj kulturno-turističkih sadržaja, poput vođenih tematskih tura, te organizaciju manifestacija i događanja vezanih uz lokalnu povijest, tradiciju i prirodnu baštinu.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Projekt se provodi kroz više faza i aktivnosti tijekom planskog razdoblja, a konačni trošak ovisit će o opsegu pojedinih aktivnosti i izvorima financiranja, zbog čega u ovoj fazi nije moguće definirati procijenjenu vrijednost.		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Projekt je u fazi realizacije		
Naziv projekta	2. RAZVOJ AKTIVNOG TURIZMA		
Opis projekta	Projekt „Razvoj aktivnog turizma“ usmjeren je na razvoj i unapređenje sadržaja aktivnog boravka u prirodi na području Općine Bilice, uz valorizaciju prirodnih resursa, krajobraza i prostora pogodnih za rekreaciju. Projekt obuhvaća aktivnosti usmjerene na stvaranje i povezivanje sadržaja poput pješačkih, rekreacijskih i drugih oblika aktivnog kretanja, s ciljem obogaćivanja turističke ponude i poticanja boravka na otvorenom. Razvojem aktivnog turizma stvara se dodatna vrijednost destinacije kroz ponudu koja je dostupna tijekom većeg dijela godine i prilagođena različitim profilima posjetitelja.		
Svrha projekta	Svrha projekta je potaknuti razvoj aktivnih oblika turizma kao sastavnog dijela održivog turističkog razvoja Općine Bilice, unaprijediti kvalitetu boravka posjetitelja te potaknuti zdrav način života lokalnog stanovništva. Projekt doprinosi diversifikaciji turističke ponude i jačanju atraktivnosti destinacije izvan glavne turističke sezone.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivosti kroz poticanje korištenja prostora na način koji je u skladu s prirodnim obilježjima i nosivim kapacitetima područja. Razvoj aktivnog turizma potiče odgovorno korištenje prirodnih resursa, smanjuje pritisak na obalu i pojedine lokacije te		

	doprinosi ravnomjernijem prostornom i sezonskom rasporedu posjetitelja.		
Nositelj provedbe	TZO Bilice		
Lokacija provedbe projekta	Općina Bilice		
Planirani rokovi početka	2025	Planirani rok završetka	2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	• razvoj i unapređenje sadržaja aktivnog boravka u prirodi, • povezivanje postojećih i novih rekreacijskih sadržaja, • poticanje cjelogodišnjeg korištenja turističkih sadržaja, • jačanje ponude aktivnog turizma kao dijela identiteta destinacije, • doprinos kvaliteti života lokalne zajednice i posjetitelja.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Projekt se provodi kroz više faza i aktivnosti tijekom planskog razdoblja, a konačni trošak ovisit će o opsegu pojedinih aktivnosti i izvorima financiranja, zbog čega u ovoj fazi nije moguće definirati procijenjenu vrijednost.		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Projektna dokumentacija izrađivat će se po potrebi, u skladu s karakterom i zahtjevima pojedinog projekta te važećim propisima i standardima.		
Naziv projekta	3. RAZVOJ GASTRONOMIJE		
Opis projekta	Projekt „Razvoj gastronomije“ usmjeren je na jačanje gastronomske ponude Općine Bilice kroz valorizaciju lokalnih namirnica, tradicijskih recepata i suvremenih gastronomskih pristupa, s ciljem stvaranja prepoznatljivog i autentičnog gastro-identiteta destinacije. Projekt obuhvaća aktivnosti koje potiču suradnju između ugostiteljskih objekata, lokalnih proizvođača, OPG-ova i drugih dionika, uz naglasak na lokalnu i sezonsku prehranu te očuvanje kulinarske baštine. Razvojem gastronomije kao važnog elementa doživljaja destinacije doprinosi se obogaćivanju turističke ponude, produženju boravka posjetitelja i jačanju ukupne konkurentnosti destinacije Bilice.		
Svrha projekta	Svrha projekta je unaprijediti gastronomsku ponudu Općine Bilice kao sastavni dio održivog razvoja turizma, povećati vidljivost lokalnih proizvoda i proizvođača te potaknuti stvaranje dodane vrijednosti kroz autentične gastronomske doživljaje. Projekt ima za cilj povezati lokalne resurse s turističkom potražnjom, očuvati tradiciju i istodobno odgovoriti na suvremene trendove u gastronomiji i održivoj prehrani.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	Projekt doprinosi održivosti kroz poticanje korištenja lokalnih i sezonskih namirnica, čime se jača lokalno gospodarstvo. Razvojem gastronomske ponude temeljene na lokalnim resursima potiče se očuvanje tradicije, jačanje identiteta zajednice i odgovorno korištenje prirodnih resursa. Istodobno se potiče diversifikacija turističke ponude		

	i smanjenje sezonalnosti, što doprinosi dugoročno održivom razvoju destinacije.		
Nositelj provedbe	Općina Bilice		
Lokacija provedbe projekta	Općina Bilice		
Planirani rokovi početka	2025.	Planirani rok završetka	2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	• jačanje suradnje između ugostitelja, lokalnih proizvođača i OPG-ova, • razvoj i promocija lokalnih gastronomskih proizvoda i jela, • integracija gastronomije u turističku ponudu i manifestacije destinacije, • podizanje kvalitete i prepoznatljivosti gastronomske ponude Općine Bilice, • pozicioniranje gastronomije kao jednog od ključnih elemenata identiteta destinacije.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Projekt se provodi kroz više faza i aktivnosti tijekom planskog razdoblja, a konačni trošak ovisit će o opsegu pojedinih aktivnosti i izvorima financiranja, zbog čega u ovoj fazi nije moguće definirati procijenjenu vrijednost.		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Nije potrebna izrada projektne dokumentacije		
Naziv projekta	4. UREĐENJE PLAŽA U UVALAMA STUBALJ I VRULJE		
Opis projekta	Projekt „Uređenje plaža u uvalama Stubalj i Vrulje“ usmjeren je na unaprjeđenje uređenosti, dostupnosti i sigurnosti obalnog prostora u dvije prirodne uvale na području Općine Bilice, uz očuvanje njihovih krajobraznih i okolišnih vrijednosti. Projekt obuhvaća plansko i umjereno uređenje plažnih površina, prilagođeno prirodnim obilježjima prostora, s ciljem stvaranja kvalitetnih uvjeta za boravak posjetitelja i lokalnog stanovništva. Uređenje plaža provodi se s naglaskom na očuvanje prirodnog karaktera obale, uz minimalne intervencije koje podižu funkcionalnost prostora i kvalitetu doživljaja destinacije.		
Svrha projekta	Svrha projekta je unaprijediti kvalitetu obalnog prostora i javne plažne infrastrukture u uvalama Stubalj i Vrulje, povećati sigurnost i dostupnost za korisnike te osigurati uravnoteženo korištenje obale u skladu s načelima održivog turizma.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		

<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	- Uređenjem i jasnim definiranjem obalnog prostora osigurava se očuvanje prirodnih vrijednosti i krajobraza te odgovorno korištenje obale, - Uređeni pristupi i pješačke zone smanjuju nekontrolirani boravak posjetitelja, čime se štite osjetljivi dijelovi obale i smanjuje pritisak na okoliš, - Projekt doprinosi kvaliteti boravka lokalnog stanovništva i posjetitelja te jača održivu i uravnoteženu turističku ponudu destinacije.		
Nositelj provedbe	Općina Bilice		
Lokacija provedbe projekta	Općina Bilice		
Planirani rokovi početka	2027.	Planirani rok završetka	2027.
Ključne točke ostvarenja projekta	• izradu i provedbu projektne dokumentacije za uređenje uvala • uređenje pješačkih površina i obalne zone • poboljšanje pristupa moru i sigurnosti korisnika • postavljanje urbane i komunalne opreme (klupe, rasvjeta, koševi, signalizacija) • krajobrazno uređenje i uklapanje zahvata u prirodni okoliš • uspostavu temelja za dugoročno održivo korištenje i održavanje prostora		
<i>Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)</i>	150.000,00		
<i>Vlastiti izvori financiranja</i>	150.000,00	<i>Izvor financiranja</i>	Proračun Općine
<i>Ostali mogući izvori financiranja</i>	/	<i>Izvor financiranja</i>	/
<i>Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije</i>	- Projektna dokumentacija izrađena		
Naziv projekta	5. IZGRADNJA ŠETNICE LUČEVA PUNTA		
<i>Opis projekta</i>	Projekt izgradnje šetnice Lučeva Punta obuhvaća uređenje nove pješačke obalne trase koja će omogućiti sigurno i kontinuirano kretanje uz more te povezivanje obalnog prostora s ostalim dijelovima naselja. Projektom se planira izgradnja šetnice uz primjereno krajobrazno uređenje i opremanje, uz poštivanje prirodnih obilježja obale i ambijenta prostora.		
<i>Svrha projekta</i>	Svrha projekta je unaprijediti dostupnost i kvalitetu korištenja obalnog prostora kroz uspostavu sigurne i funkcionalne pješačke šetnice. P		
<i>Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije</i>	Ne		

<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	- Izgradnjom jasno definirane pješačke trase osigurava se kontrolirano i održivo korištenje obalnog prostora, uz očuvanje prirodnog krajobraza - Uređenjem šetnice smanjuje se nekontrolirano kretanje uz obalu, čime se štite osjetljivi dijelovi prostora i smanjuje pritisak na okoliš. - Projekt doprinosi kvaliteti boravka i doživljaju destinacije, uz poticanje aktivnog boravka na otvorenom tijekom većeg dijela godine		
Nositelj provedbe	Općina Bilice		
Lokacija provedbe projekta	Općina Bilice		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2026.
Ključne točke ostvarenja projekta	• izgradnja pješačke šetnice uz obalu Lučeva Punta • uređenje i opremanje šetnice (urbana oprema, signalizacija) • krajobrazno uklapanje zahvata u prirodni okoliš • osiguranje sigurne i dugoročno održive uporabe obalnog prostora		
<i>Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)</i>	202.000,00		
<i>Vlastiti izvori financiranja</i>	202.000,00	<i>Izvor financiranja</i>	Proračun Općine
<i>Ostali mogući izvori financiranja</i>	/	<i>Izvor financiranja</i>	/
<i>Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije</i>	- Projektna dokumentacija izrađena		
Naziv projekta	6. KRAJOBRAZNO UREĐENJE ZELENOG POJASA UZ OBALU DR. FRANJE TUĐMANA		
<i>Opis projekta</i>	Projekt krajobraznog uređenja zelenog pojasa uz obalu Dr. Franje Tuđmana obuhvaća uređenje javnog zelenog pojasa duž obalne prometnice, uključujući sadnju novih zelenih površina, hortikulturno oblikovanje, integraciju urbane opreme i uspostavu kvalitetne vizualne, ekološke i funkcionalne veze između naselja i obale.		
<i>Svrha projekta</i>	Svrha projekta krajobraznog uređenja zelenog pojasa uz obalu Dr. Franje Tuđmana je unaprijediti kvalitetu i funkcionalnost obalnog prostora kroz stvaranje ugodnog, zelenog i vizualno prepoznatljivog javnog prostora. Projekt je usmjeren na jačanje povezanosti naselja s obalom, poboljšanje uvjeta za boravak, šetnju i rekreaciju te očuvanje prirodnih i krajobraznih vrijednosti obalnog pojasa.		
<i>Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije</i>	Ne		
<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	- ozelenjavanje obalnog prostora, što potiče očuvanje i obogaćivanje prirodne baštine,		

	- stvaranje kvalitetnih javnih zelenih površina koje poboljšavaju mikroklimu i potiču rekreaciju, - uspostavu povezane i dostupne pješačke mreže, smanjujući opterećenje prometnica i promičući aktivne oblike mobilnosti, - unapređenje prostorne kvalitete destinacije kroz integraciju prirodnih i urbane strukture.		
Nositelj provedbe	Općina Bilice		
Lokacija provedbe projekta	Općina Bilice		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2026.
Ključne točke ostvarenja projekta	• izvođenje krajobraznih radova uz prometnicu i obalu Dr. Franje Tuđmana, • sadnju zelenila, drvoreda, grmlja i hortikulturne opreme, • postavljanje urbane opreme (klupe, rasvjeta, koševi za otpad), • uređenje i označavanje pješačkih i rekreativnih zona, • unapređenje vizualnih i funkcionalnih veza između obale i naselja.		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	477.376,25		
Vlastiti izvori financiranja	71.606,44	Izvor financiranja	Proračun Općine
Ostali mogući izvori financiranja	405.769,81	Izvor financiranja	Kohezijski fond
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Projektna dokumentacija u izradi		
Naziv projekta	7. IZGRADNJA I OPREMANJE DJEČJIH IGRALIŠTA		
Opis projekta	Projekt izgradnje i opremanja dječjih igrališta obuhvaća uređenje sigurnih, funkcionalnih i kvalitetno opremljenih javnih prostora namijenjenih igri, boravku i rekreaciji djece. Projektom se planira izgradnja novih te unapređenje postojećih igrališta, uz postavljanje suvremene i sigurne opreme, uređenje podloga i okoliša te prilagodbu prostora potrebama djece različitih dobnih skupina. Igrališta se planiraju kao dio šire mreže javnih prostora dostupnih lokalnom stanovništvu i posjetiteljima.		
Svrha projekta	Svrha projekta je unaprijediti kvalitetu života obitelji i djece kroz stvaranje dostupnih i sigurno uređenih prostora za igru i boravak na otvorenom. Projekt doprinosi stvaranju ugodnog i poticajnog okruženja za djecu, jačanju društvenog života zajednice te razvoju obiteljima prijateljske destinacije, uz očuvanje ravnoteže između turističkih sadržaja i svakodnevnih potreba lokalnog stanovništva.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	Ne		

<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	- Uređenjem kvalitetnih javnih prostora za djecu jača se društvena održivost i dostupnost sadržaja za lokalnu zajednicu - Sigurno i planski uređena igrališta potiču odgovorno korištenje javnog prostora i boravak na otvorenom tijekom većeg dijela godine - Projekt doprinosi razvoju obiteljski orijentirane i uravnotežene turističke ponude, bez dodatnog pritiska na prostor i okoliš.		
Nositelj provedbe	Općina Bilice		
Lokacija provedbe projekta	Općina Bilice		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2026.
Ključne točke ostvarenja projekta	• izgradnja novih i unaprjeđenje postojećih dječjih igrališta • postavljanje sigurne i certificirane opreme za igru • uređenje podloga, okoliša i pristupa igralištima • osiguranje dugoročne sigurnosti i održivog korištenja prostora		
<i>Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)</i>	332.700,00		
<i>Vlastiti izvori financiranja</i>	332.700,00	<i>Izvor financiranja</i>	Proračun Općine
<i>Ostali mogući izvori financiranja</i>	/	<i>Izvor financiranja</i>	/
<i>Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije</i>	- Projektna dokumentacija izrađena		
Naziv projekta	8. KONZERVACIJA STAROKRŠĆANSKE BAZILIKE		
<i>Opis projekta</i>	Projekt konzervacije starokršćanske bazilike obuhvaća provedbu stručnih konzervatorsko-restauratorskih zahvata s ciljem zaštite, stabilizacije i očuvanja vrijednog arheološkog i kulturno-povijesnog lokaliteta. Aktivnosti su usmjerene na sprječavanje daljnjeg propadanja struktura bazilike, očuvanje izvornih elemenata te osiguravanje osnovnih uvjeta za njezino dugoročno očuvanje i prezentaciju u prostoru.		
<i>Svrha projekta</i>	Svrha projekta je zaštititi i očuvati starokršćansku baziliku kao vrijedno kulturno dobro te omogućiti njezino odgovorno i održivo uključivanje u javni i turistički prostor. Konzervacijom se doprinosi očuvanju povijesnog identiteta prostora, jačanju kulturne ponude destinacije i stvaranju preduvjeta za kvalitetnu interpretaciju baštine, uz poštivanje stručnih i konzervatorskih standarda.		
<i>Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije</i>	Ne		
<i>Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti</i>	- Konzervacijom kulturnog dobra osigurava se očuvanje povijesnih i identitetskih vrijednosti destinacije		

	- Uređen i zaštićen lokalitet smanjuje nekontrolirani pristup i degradaciju prostora, čime se štiti kulturna baština - Projekt doprinosi razvoju održivog kulturnog turizma, uz ravnotežu između zaštite baštine i posjećivanja.		
Nositelj provedbe	Općina Bilice		
Lokacija provedbe projekta	Općina Bilice		
Planirani rokovi početka	2026.	Planirani rok završetka	2028.
Ključne točke ostvarenja projekta	• provedba konzervatorsko-restauratorskih zahvata na lokalitetu • stabilizacija i zaštita sačuvanih struktura bazilike • sprječavanje daljnjeg propadanja arheološkog nalazišta • stvaranje preduvjeta za buduću interpretaciju i prezentaciju lokaliteta		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	50.000,00		
Vlastiti izvori financiranja	50.000,00	Izvor financiranja	Općina Bilice
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	- Projektna dokumentacija nije izrađena		
Naziv projekta	9. BRENDIRANJE I ODRŽIVO POVEĆANJE TRŽIŠNE VIDLJIVOSTI DESTINACIJE BILICE		
Opis projekta	Projekt „Brendiranje i održivo povećanje tržišne vidljivosti destinacije Bilice“ usmjeren je na jačanje prepoznatljivosti i tržišne vidljivosti destinacije kroz razvoj i primjenu brend elemenata te provedbu promotivnih i komunikacijskih aktivnosti. Projekt obuhvaća unaprjeđenje vizualnog identiteta destinacije, razvoj promotivnih materijala, jačanje digitalne prisutnosti (web stranica, društvene mreže, online kampanje) te koordinirano predstavljanje destinacije na ciljanim tržištima. Poseban naglasak stavlja se na isticanje prirodnih vrijednosti, prostora uz Prokljansko jezero i lokalnog identiteta, uz promicanje Bilice kao mirne i održive destinacije. Cilj projekta je osigurati jasnu i dosljednu komunikaciju destinacije prema tržištu te povećati njezinu konkurentnost uz poštivanje načela održivog razvoja.		
Svrha projekta	Svrha projekta je povećati prepoznatljivost i vidljivost destinacije Bilice kroz jačanje brenda i sustavnu promociju njezinih prirodnih i prostornih posebnosti. Projekt je usmjeren na privlačenje ciljnih skupina posjetitelja, produljenje turističke sezone te poticanje razvoja lokalnog gospodarstva. Istodobno, naglasak je na promicanju odgovornog i		

	uravnoteženog turističkog razvoja, uz očuvanje prirodnih resursa i kvalitete života lokalne zajednice.		
Projekt od posebnog značaja za razvoj destinacije	NE		
Način doprinosa ostvarenju pokazatelja održivosti	• povećanje tržišne vidljivosti destinacije i privlačenje ciljanih skupina posjetitelja • produljenje turističke sezone i ravnomjernija raspodjela turističkog prometa • jačanje lokalnog gospodarstva kroz rast prihoda turističkog sektora • promicanje odgovornog i održivog turizma uz očuvanje prirodnih resursa • uključivanje lokalnih dionika i jačanje društvene povezanosti zajednice		
Nositelj provedbe	Općina Bilice		
Lokacija provedbe projekta	Općina Bilice		
Planirani rokovi početka	2025.	Planirani rok završetka	2029.
Ključne točke ostvarenja projekta	• razvoj i primjena elemenata brenda destinacije • unaprjeđenje vizualnog i promotivnog predstavljanja destinacije • jačanje digitalne prisutnosti (web stranica, društvene mreže, online kampanje) • izrada promotivnih materijala (foto, video i tiskani sadržaji) • provedba ciljanih promotivnih aktivnosti • praćenje učinaka kroz pokazatelje vidljivosti i dosega		
Procijenjeni trošak (ili fiskalni učinak) provedbe mjere (u EUR)	Projekt se provodi kroz više faza i aktivnosti tijekom planskog razdoblja, a konačni trošak ovisit će o opsegu pojedinih aktivnosti i izvorima financiranja, zbog čega u ovoj fazi nije moguće definirati procijenjenu vrijednost.		
Vlastiti izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Ostali mogući izvori financiranja	/	Izvor financiranja	/
Podaci o statusu izrade potrebne studijske/projektne dokumentacije	Dokumentacija će se izrađivati sukladno potrebi prijave na natječaje. Ovaj projekt provodit će se kontinuirano.		

8. MJERENJE NAPRETKA I IZVJEŠĆE O PROVEDBI

Mjerenje napretka i redovito izvješćivanje o provedbi plana upravljanja destinacijom ključni su za osiguravanje uspješnosti održivog razvoja i prilagođavanje strategija prema potrebama destinacije. Važno je kontinuirano pratiti kako turizam utječe na lokalnu zajednicu, gospodarstvo i okoliš, te osigurati transparentnost i uključivanje dionika u proces.

Prvi korak u mjerenju napretka je definiranje ključnih pokazatelja uspješnosti (KPI - Key Performance Indicators) koji će pomoći u kvantitativnom i kvalitativnom ocjenjivanju implementacije plana. Ti pokazatelji trebaju obuhvatiti sve ključne aspekte upravljanja destinacijom: Ekološki, gospodarski i društveni pokazatelji.

Za precizno mjerenje napretka potrebni su pouzdani izvori podataka, što uključuje korištenje kvantitativnih i kvalitativnih metoda prikupljanja informacija: Statistički podaci, ankete i intervjui i terenska istraživanja. Podaci prikupljeni kroz navedene metode analiziraju se u odnosu na postavljene ciljeve u planu upravljanja destinacijom. Evaluacija se može provoditi na godišnjoj ili polugodišnjoj bazi, kako bi se procijenilo postizanje ekoloških ciljeva, procijenio ekonomski doprinos turizmu i procijenili društveni učinci turizma.

8.1. Podrška i implementacija Plana upravljanja destinacijom

U postupku donošenja plana upravljanja destinacijom turistička zajednica dužna je provesti javno savjetovanje o prijedlogu izrađenog plana upravljanja destinacijom te na drugi primjeren način osigurati sudjelovanje lokalnog stanovništva u postupku donošenja, sukladno propisu kojim se uređuje pravo na pristup informacijama. Uključivanje poduzetnika, organizacija civilnog društva i turističkih agencija u proces praćenja i ocjene ključno je za razvoj partnerskih odnosa koji podržavaju dugoročnu održivost destinacije.

Plan upravljanja destinacijom usvaja predstavničko tijelo jedinice lokalne odnosno područne samouprave na prijedlog turističkog vijeća turističke zajednice te ima zakonsko uporište čija je obveza donošenja propisana prvenstveno Zakonom o turizmu i pripadajućim pravilnikom.

Usvojeni plan upravljanja destinacijom objavljuje se u službenom glasniku jedinice lokalne samouprave i na mrežnim stranicama turističke zajednice.

8.2. Izvješće o provedbi

Redovito izvješćivanje o provedbi plana upravljanja destinacijom od ključne je važnosti za osiguravanje transparentnosti i povjerenja svih dionika. Izvješća trebaju biti dostupna lokalnoj zajednici, turističkom sektoru i javnosti, a mogu uključivati:

- **Godišnja izvješća:** Obuhvaćaju rezultate praćenja ključnih pokazatelja uspješnosti te analize postignuća i izazova u provedbi plana. Važno je navesti konkretne podatke o postizanju ekoloških, ekonomskih i društvenih ciljeva.

- **Izvješća za lokalne dionike:** Namijenjena lokalnom stanovništvu i poduzetnicima, ova izvješća uključuju informacije o tome kako turizam utječe na svakodnevni život, koja su nova ulaganja i što se planira u budućnosti.
- **Online izvješćivanje:** Transparentnost i šira dostupnost izvješća mogu se osigurati kroz internetske stranice općine ili destinacije, s redovitim ažuriranjem ključnih podataka, infografikama i interaktivnim kartama.

Na temelju rezultata analize i povratnih informacija lokalne zajednice, turističkih stručnjaka i posjetitelja, plan upravljanja destinacijom može se redovito prilagođavati. Ključne prilagodbe uključuju: reviziju ciljeva i pokazatelja, unaprjeđenje mjera i strategija i uključivanje inovacija.

Ukoliko se uoče prepreke, neželjene posljedice ili potreba za prilagođavanjem, odnosno nemogućnost ostvarivanja razvojnog smjera i provedbe planiranih mjera i aktivnosti, potrebno je prilikom redovnog praćenja napretka o istome izvijestiti predstavničko tijelo jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave kako bi se pravodobno pristupilo izmjenama plana upravljanja destinacijom.

Turističko vijeće Izvješće o provedbi plana upravljanja destinacijom za prethodnu godinu dostavlja predstavničkom tijelu jedinice lokalne odnosno područne (regionalne) samouprave za čije se područje plan upravljanja destinacijom donosi do 31. ožujka tekuće godine.

9. ZAKLJUČAK

Plan upravljanja destinacijom predstavlja ključni alat za održivo, strateško i integrirano vođenje destinacije prema jasno definiranim ciljevima. Proces izrade ovog plana temeljio se na analizi trenutnog stanja, identifikaciji potencijala i izazova, te usklađivanju potreba svih relevantnih dionika, uključujući lokalnu zajednicu, turistički sektor, vlasti i posjetitelje. Kroz ovakav pristup, osigurava se da su sve aktivnosti usmjerene prema dugoročnom očuvanju resursa, unaprjeđenju kvalitete života lokalnog stanovništva i povećanju konkurentnosti destinacije na globalnom tržištu.

U ovom dokumentu definirani su ključni ciljevi koji se odnose na održivi razvoj, diversifikaciju turističke ponude, povećanje kapaciteta i kvaliteta infrastrukture, digitalizaciju i promociju, te jačanje institucionalnog okvira za upravljanje destinacijom. Strategija je osmišljena tako da odgovara suvremenim trendovima u turizmu, uključujući povećanu potražnju za autentičnim doživljajima, ekološkim turizmom i personaliziranim uslugama. Posebna pažnja posvećena je očuvanju prirodne i kulturne baštine, jer ona predstavlja osnovnu vrijednost destinacije.

Implementacija plana zahtijeva visok nivo suradnje između svih dionika, kao i kontinuirano praćenje rezultata i prilagođavanje strategije prema novim okolnostima. Ključ uspjeha leži u uspostavljanju transparentnih komunikacijskih kanala, edukaciji i osnaživanju svih dionika, te osiguravanju adekvatnih financijskih i ljudskih resursa. Također, monitoring i evaluacija bit će temeljni elementi za praćenje napretka, uz mogućnost prilagođavanja mjera kako bi se osigurala efikasnost i relevantnost.

Ovaj plan ima potencijal da značajno doprinosi prepoznatljivosti destinacije, njenoj privlačnosti za različite ciljne grupe turista, ali i postavljanju primjera dobre prakse u upravljanju turizmom na lokalnom, nacionalnom i regionalnom nivou. Njegova realizacija trebala bi rezultirati dugoročnim benefitima za lokalnu ekonomiju, povećanjem zadovoljstva posjetitelja i, najvažnije, očuvanjem identiteta i vrijednosti destinacije za buduće generacije.

Zaključno, Plan upravljanja destinacijom nije samo dokument, već vodič za zajedničku viziju razvoja koji objedinjuje interese i potrebe svih sudionika. Njegova uspješna provedba omogućit će transformaciju destinacije u održivu, inovativnu i konkurentnu turističku destinaciju, koja je spremna odgovoriti na izazove budućnosti i iskoristiti prilike globalnog tržišta turizma.

10. LITERATURA

Pri izradi Plana upravljanja destinacijom korišteni su sljedeći izvori i bibliografija:

Elektronski izvori:

- [Zakon o turizmu \(»Narodne novine«, broj 156/23\).](#)
- [Zakon o turističkim zajednicama i promicanju hrvatskog turizma \(»Narodne novine«, broj 52/19, 42/20, 144/20\).](#)
- [Zakon o članarinama u turističkim zajednicama \(»Narodne novine«, broj 52/19, 144/20\).](#)
- [Zakon o turističkoj pristojbi \(»Narodne novine«, broj 52/19, 32/20, 42/20\).](#)
- [Zakon o ugostiteljskoj djelatnosti \(»Narodne novine«, broj 85/15, 121/16, 99/18, 25/19, 98/19, 32/20, 42/20, 126/21\).](#)
- [Zakon o neprocijenjenom građevinskom zemljištu \(»Narodne novine«, broj 50/20\).](#)
- [Pravilnik o metodologiji izračuna prihvatnog kapaciteta \(»Narodne novine«, broj 112/24\).](#)
- [Pravilnik o metodologiji izrade plana upravljanja destinacijom \(»Narodne novine«, broj 112/24\).](#)
- [Pravilnik o pokazateljima za praćenje razvoja i održivosti turizma \(»Narodne novine«, broj 112/24\).](#)
- [Uredba o poticanju ulaganja u sektoru turizma \(»Narodne novine«, broj 39/24\).](#)
- [Državni zavod za statistiku.](#)
- [Hrvatski zavod za zapošljavanje.](#)
- [Ministarstvo kulture i medija.](#)
- [Hrvatski restauratorski zavod.](#)
- [Službene stranice Grada Skradina.](#)
- [Službene stranice Turističke Grada Skradina.](#)
- [Službene stranice Grada Knina.](#)
- [Službene stranice Turističke Grada Knina.](#)
- [Službene stranice Grada Drniša.](#)
- [Službene stranice Turističke Grada Drniša.](#)
- [Službene stranice Općine Bilice.](#)
- [Službene stranice Turističke Općine Bilice.](#)
- [eVisitor](#)

Dokumenti:

- [Strategija razvoja održivog turizma do 2030. godine](#)
- [Plan razvoja Šibensko-kninske županije za razdoblje 2021.-2027. godine](#)
- [Plan razvoja Grada Drniša do 2030.](#)
- [Konzervatorski elaborat – Kninska tvrđava](#)
- [Razvoj širokopojasne infrastrukture na području Grada Knina te Općina Biskupija, Civiljane i Kijevo](#)
- [Razvoj širokopojasne infrastrukture na području Gradova Šibenika i Skradina](#)
- [Razvoj širokopojasne infrastrukture na području Grada Drniša te Općina Promina, Ružić i Unešić](#)
- Program rada Turističke zajednice Grada Skradina za 2025.,
- Program rada Turističke zajednice Grada Knina za 2025.,
- Program rada Turističke zajednice Grada Drniša za 2025.,
- Program rada Turističke zajednice Općine Bilice za 2025.,
- Drugi dokumenti ustupljeni od strane Turističkih zajednica Grada Skradina, Drniša i Općine Bilice.